
MudgalapurAna Khanda 2 Ekadantacharitam

ముద్గలపురాణం ఖణ్డః ౨ ఏకదంతచరితమ్

Document Information

Text title : Mudgala Purana Khanda 2 Ekadantacharitam

File name : mudgalapurANam2.itx

Category : purana, ganesha

Location : doc_purana

Proofread by : Yash Khasbage

Latest update : September 18-19, 2023 Ganeshachaturthi

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

September 18, 2023

sanskritdocuments.org

ముద్గలపురాణం ఖణ్డః ౨ ఏకదంతచరితమ్

॥ ముద్గలపురాణం ఖణ్డః ౨ ॥

॥ అథ శ్రీముద్గలపురాణే ద్వితీయః ఖణ్డః ప్రారభ్యతే ॥

(Page ఖం. ౨ అ. ౧ పాన ౧)

౨.౧ బ్రహ్మసృష్టిప్రారంభో నామ ప్రథమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

శౌనకాద్యా ఉచుః ।

సూత త్వయా మహాభాగ కృతకృత్యా వయం కృతాః ।

అతులం వక్రతుణ్డస్య చరిత్రం శ్రావితం మహత్ ॥ ౧ ॥

ధన్యోఽసి త్వం మహాబుద్ధే సర్వజ్ఞోఽసి విశేషతః ।

పరిపృచ్ఛామహేఽతస్తాం తద్వదస్వ యథార్థతః ॥ ౨ ॥

శ్రుత్వా శ్రుత్వా న నస్తప్తిర్ణాయతేఽమృతపానవత్ ।

అతస్తమేకదంతస్య చరిత్రం వద సామృతమ్ ॥ ౩ ॥

కస్మిన్ బ్రహ్మణి సంస్థోఽయమేకదంతో గజాననః ।

కతి తస్యావతారాశ్చ కిం కర్మ వద నిశ్చితమ్ ॥ ౪ ॥

ఇతి సమృద్ధితః సూతస్తానువాచ మహామునీన్ ।

ప్రశ్రయావనతో భూత్వా భక్త్యా తేషాం ప్రణోదితః ॥ ౫ ॥

సూత ఉవాచ ।

ఏవమేవ చ దక్షేణ పరిపృష్టో మహామునిః ।

ముద్గలస్తమథోవాచ తచ్ఛృణుధ్వం మునీశ్వరాః ॥ ౬ ॥

దక్ష ఉవాచ ।

పురాతనం మహాత్పుణ్యమస్తి మే మునిసత్తమ ।

తేన తే దర్శనం జాతం సర్వజ్ఞస్య న సంశయః ॥ ౭ ॥

వక్రతుణ్ణచరిత్రం చ శ్రుతం తవ ముఖామ్బుజాత్ ।

తేన విశ్రాంతతా ప్రాప్తా హృదయే మే విశేషతః ॥ ౮ ॥

యజ్ఞవిధ్వంసశోకోఽపి గతో మత్తోఽధునా ప్రభో ।

హర్షయుక్తః కృతో భక్త్యా ధుణ్ణేస్తు మునిసత్తమ ॥ ౯ ॥

ఏకదస్తచరిత్రం మే కథయస్వ విశేషతః ।

కిక్కిర్మా కథముత్పన్న ఏకదస్తో గజాననః ॥ ౧౦ ॥

కిం వాహనసమాయుక్తః కీదృశం బ్రహ్మ తస్య వై ।

ఇత్యాది సర్వమాఖ్యానం వద మాం కరుణానిధే ॥ ౧౧ ॥

సూత ఉవాచ ।

ఏవం పృష్టో మహాతేజాస్తమువాచ ప్రజాపతిమ్ ।

భక్తిం జ్ఞాత్వా విశేషేణ గణేశే సర్వసిద్ధిదే ॥ ౧౨ ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

శృణు దక్ష త్వయా పృష్టం సర్వపాపప్రణాశనమ్ ।

ఏకదస్తస్య మాహాత్మ్యం భుక్తిముక్తిఫలప్రదమ్ ॥ ౧౩ ॥

ధన్యోఽసి త్వం మహాభాగ యేన తే శ్రవణే రతిః ।

గజాననస్య దేవస్య చరిత్రే సర్వభావతః ॥ ౧౪ ॥

అత్ర తే వర్ణయిష్యేఽహమితిహాసం పురాతనమ్ ।

గృత్సమదస్య సంవాదం ప్రహ్లాదస్య మహాత్మనః ॥ ౧౫ ॥

శ్రుత్వా ముద్గలవాక్యం తద్ దక్షో హృష్టమనా మునే ।

ఉవాచ తం మహర్షిం స ప్రశ్రయావనతః స్వయమ్ ॥ ౧౬ ॥

దక్ష ఉవాచ ।

బ్రహ్మణః సృష్టిమారభ్య సృష్టిమార్గం వద ప్రభో ।

యథా త్రిభువనం సృష్టం బ్రహ్మణా విశ్వయోనినా ॥ ౧౭ ॥

తత్ర ప్రహ్లాదమాహాత్మ్యం స్వయమేవాగమిష్యతి ।

గృత్సమదస్య సంవాదం యథావద్వర్ణయ ప్రభో ॥ ౧౮ ॥

సూత ఉవాచ ।

దక్షస్య వచనం శ్రుత్వా ముద్గలస్తమువాచ హ ।

సృష్టిమార్గం పురావృత్తం శాపమోహితమాదరాత్ ॥ ౧౯ ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

శ్లోణు దక్ష మహాబుద్ధే బ్రహ్మ లోకపితామహః ।

ససర్జ వివిధం విశ్వం తథా తే కథయామ్యహమ్ ॥ ౨౦॥

గణేశవరదానేన బ్రహ్మ స్తప్తుం మనో దధే ।

యోగమాయాం సమాస్థాయ వివేశాఽసౌ జనార్దనమ్ ॥ ౨౧॥

నిలీయ తస్మిన్నబ్ధాస్తే నాభిపద్మాద్వినిఃసృతః ।

వరదానేన విష్ణోశ్చ పుత్రత్వమగమద్విధిః ॥ ౨౨॥

తత్ర పద్మే సమాసీనో ధ్యాయన్ హేరమ్బమన్తరే ।

తతస్తస్య విధేర్దేహాజ్జలం వై నిఃసృతం బహు ॥ ౨౩॥

పశ్యతస్తస్య సర్వత్ర జలం వ్యాప్తం దిశో దశ ।

తస్మిన్ జలే నిమగ్నోఽభూద్ బభ్రామ భ్రాస్తమానసః ॥ ౨౪॥

సస్మార గణనాథం తం విభో పాహి భయానకాత్ ।

(Page ఖం. ౨ అ. ౧ పాన ౨)

మజ్జన్తం మాం జలాత్ ఢుణ్ణే వక్రతుణ్ణ నమోఽస్తు తే ॥ ౨౫॥

స్మృతిమాత్రేణ తత్రాసౌ దదర్శ వటముత్తమమ్ ।

తత్ర పత్రే గణేశానం సుప్తం దృష్ట్వా ప్రహర్షితః ॥ ౨౬॥

త్రినేత్రం చ చతుర్బాహుం శుణ్ణాదణ్ణవిరాజితమ్ ।

మహోదరం శేషనాభిం భాలచన్ద్రం కిరీటీనమ్ ॥ ౨౭॥

సర్వావయవసమ్పూర్ణం నానాభూషణభూషితమ్ ।

వస్త్రైః సఞ్చాదితం బాలమఙ్గుష్ఠపరిమాణకమ్ ॥ ౨౮॥

ఏతాదృశం గణేశానం దృష్ట్వా విస్మితమానసః ।

మహాజలే వటో యోఽయమవశిష్టః కథం జలే ॥ ౨౯॥

వటస్య సన్నిధానే స యయౌ బ్రహ్మ ప్రజాపతే ।

సిషేచ గణనాథశ్చ జలం బ్రహ్మణి శుణ్ణయా ॥ ౩౦॥

తేన హృష్టః స్వయం బ్రహ్మ తుష్టావ స గజాననమ్ ।

బద్ధాఙ్గులిపుటో భూత్వా భక్తినమ్రాత్మకన్దరః ॥ ౩౧॥

బ్రహ్మోవాచ ।

నమస్తే గణనాథాయ ప్రలయామ్బువిహారిణే ।

వటపత్రశయామైవ హేరమ్భాయ నమో నమః ॥ ౩౨॥

చతుర్భుజధరాయైవ నాభిశేషాయ తే నమః ।

గజవక్త్రాయ సర్వేశ లమ్బోదర నమోస్తు తే ॥ ౩౩॥

ఏకదస్తాయ వై తుభ్యం నానాశోభాసమన్విత ।

అజ్గుష్ఠపర్వమాత్రం చ స్వరూపం దధతే నమః ॥ ౩౪॥

సిద్ధిబుద్ధియుతాయైవ భక్తసంరక్షకాయ చ ।

అనస్తవిభవాయైవ గణేశాయ నమో నమః ॥ ౩౫॥

నిర్గుణాయ గుణాధార సగుణాయ నమో నమః ।

ఏకానేకాదిభేదైశ్చ లీలాకార నమోఽస్తు తే ॥ ౩౬॥

అనాదిబాలరూపాయ సృష్టిస్థిత్యన్తకారినే ।

మాయావినే మహామోహదాత్రే తుభ్యం నమో నమః ॥ ౩౭॥

నివారయ మహావిఘ్నం సృష్టికర్తుర్గజానన ।

జలం ప్రాప్తం మహాఘోరం తత్రాఽహం మజ్జితో బలాత్ ॥ ౩౮॥

శరణం త్వాం ప్రపన్నోఽస్మి రక్ష మాం భక్తవత్సల ।

తవ దేవేశ దాసోఽహం కృపాం కురు దయానిధే ॥ ౩౯॥

బ్రహ్మీ స్తుత్వా పునశ్చిత్రం తస్య తుణ్ణే దదర్శ హ ।

విశ్వం చరాచరం పూర్ణం సంస్థితం సేశ్వరం కిల ॥ ౪౦॥

తతో నానాసమీరేణ నీతో బ్రహ్మీ మహోదరే ।

తత్ర విశ్వం దదర్శాఽసౌ నానాశ్చర్యమయం పునః ॥ ౪౧॥

ఏవం నానాణ్డసంయుక్తముదరం వీక్ష్య చ ప్రభోః ।

రోమద్వారేణ బ్రహ్మీఽసౌ బహిర్యాతో యథా పురా ॥ ౪౨॥

దదర్శ తం గణేశానం బాలరూపం సువిస్మితః ।

తమువాచ తతో దేవో బ్రహ్మీణం భక్తముత్తమమ్ ॥ ౪౩॥

శ్రీగణేశ ఉవాచ ।

త్వయా కృతమిదం స్తోత్రం మమ ప్రీతికరం భవేత్ ।

సర్వార్థసాధకం చైవ భుక్తిముక్తిఫలప్రదమ్ ॥ ౪౪॥

యః పఠేచ్ఛృణుయాద్వాఽపి స మే మాన్యో భవిష్యతి ।

యం యం చిన్తయతే భావం తం తం దాస్యామి నిశ్చితమ్ ॥ ౪౫॥

నాభేః కలమతో విష్ణోనిఃసృతో వరదానతః ।

తత్రాఽఽదౌ మే స్మృతిం పూజాం విస్మృతస్త్యం పితామహా ॥ ౪౬ ॥

తేన త్వం విఘ్నసంయుక్తః పునర్జాతో న సంశయః ।

అధునా మే స్మృతిం కృత్వా దృష్ట్వా మాం విఘ్నవర్జితః ॥ ౪౭ ॥

అతః పరం విధే కిఞ్చిత్త్వయా కార్యం మహామతే ।

మత్స్మృతిం నమనం కృత్వా కురు త్వం సిద్ధిమేష్యసి ॥ ౪౮ ॥

యథా దృష్టం మదీయేఽద్య జగత్సావరజ్జమమ్ ।

ఉదరే తాదృశం విశ్వం సృజ త్వం మేఽధునాజ్ఞయా ॥ ౪౯ ॥

ఇత్యుక్తాస్తర్దధే సద్యో గణేశో బాలరూపధృక్ ।

(Page ఖం. ౨ అ. ౨ పాన ౩)

బ్రహ్మ పద్మే సమాసీనో యథాపూర్వం బభూవ హా ॥ ౫౦ ॥

తతో గణేశమస్త్రం చ జజాప కమలాసనః ।

పూజయిత్వా యథాన్యాయం ధ్యానసంస్థో బభూవ హా ॥ ౫౧ ॥

తస్య హృద్దేశమధ్యేఽసౌ ప్రకటోఽభూద్గజాననః ।

తం ననామ స్వయం బ్రహ్మ పూజాం చక్రే స మానసీమ్ ॥ ౫౨ ॥

దక్షిణావసరే తత్ర సిద్ధిర్బుద్ధిరుభే పరే ।

ఆగతే హృది మధ్యే చ తే దదౌ విఘ్నహారిణే ॥ ౫౩ ॥

యథాశాస్త్రవిధానేన తస్య పూజాం ప్రగృహ్యా సః ।

అస్తర్దానం యయౌ సద్యో గణేశః సర్వనాయకః ॥ ౫౪ ॥

అస్తర్దితే గణేశానే హృదిస్థే బ్రహ్మరూపిణి ।

తం ప్రణమ్య స్వయం బ్రహ్మ సృష్టిం కర్తుం మనో దధే ॥ ౫౫ ॥

॥ ఓం తత్పదితి శ్రీమదావ్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే బ్రహ్మసృష్టిప్రారమ్భో నామ ప్రథమోఽధ్యాయః ॥ ౨.౧

౨.౨ నారదశాపనివర్తనం నామ ద్వితీయోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

గణేశం మనసా ధ్యాత్వా సృష్టిం కర్తుం మనో దధే ।
 ఆదౌ తస్య విధేర్దేహోదవిద్యా సా వినిఃమృతా ॥ ౧॥
 సా పఞ్చధా తతో భిన్నా స్వయం జాతా ప్రజాపతే ।
 తాం దృష్ట్వా విస్మితో బ్రహ్మో మనసా దుఃఖితోఽభవత్ ॥ ౨॥
 అవిద్యాభ్రాన్తిరూపాఽత్ర హ్యనన్తవిభవాత్మికా ।
 రక్తా కృష్ణా తథా శ్వేతా నానాశ్చర్యమయీ బభౌ ॥ ౩॥
 త్రివిధానాం ప్రసూతిశ్చ జగత్త్రయవిమోహినీ ।
 తయా విమోహితం విశ్వం భ్రాన్తియుక్తం బభూవ హా ॥ ౪॥
 తమో మోహో మహామోహః శ్శృణు దక్ష మహాద్భుతమ్ ।
 తామిన్ద్రశాన్తతామిన్ద్రః పఞ్చధా జగతి స్థితా ॥ ౫॥
 తమోఽజ్ఞానస్వరూపం యత్తేన సఞ్చాదితం జగత్ ।
 దేహస్వార్థసమాయుక్తం బభూవ భ్రాన్తమానసమ్ ॥ ౬॥
 మోహః స కామనాయుక్తం కర్మ నానా వినిర్మమే ।
 తేన విశ్వం శరీరస్య కురుతే కర్మభోగదమ్ ॥ ౭॥
 మహామోహేన సంసృష్టం వికర్మ వివిధం ప్రభో ।
 తేన దేహస్య భోగార్థం పాపాని కురుతే నరః ॥ ౮॥
 తామినైః ఫలం సృష్టం రోగదారిద్ర్యకాదికమ్ ।
 తేనాఽఽధివ్యాధిసంయుక్తమభూద్విశ్వం ప్రపీడితమ్ ॥ ౯॥
 అన్ద్రతామిన్ద్రతో దక్ష నరకో యాతనాత్మకః ।
 తేన స్వకర్మదోషేణ యాతనాం బుభుజే జగత్ ॥ ౧౦॥
 ఏషాఽవిద్యాగణేశానం స్మృత్వా స్వార్థపరాఽభవత్ ।
 తతో బ్రహ్మో వినిన్ద్యేనాం పునః స్రష్టం మనో దధే ॥ ౧౧॥
 తతస్తస్య శరీరాత్తు చతుఃపుత్రాః ప్రజ్జరే ।
 సనకశ్చ మహాయోగీ తథాన్యశ్చ సనన్దనః ॥ ౧౨॥
 సనాతనోఽపి చ సనత్కుమారశ్చ చతుర్థకః ।
 తేషాం మాతృస్వరూపేణ విద్యా జ్ఞానాత్మికా బభౌ ॥ ౧౩॥
 బోధరూపాం నిరాకారాం సాక్షాదాత్మమయీం పరామ్ ।

తాం దృష్ట్వా హర్షయుక్తోఽభూద్బ్రహ్మ సర్వపితామహాః ॥ ౧౪ ॥

సహజస్య ధరస్తత్ర సనకః సమృభౌ సుతః ।

సమయోగధరో దక్ష ప్రతాపి చ స నన్దనః ॥ ౧౫ ॥

జ్ఞానయోగమయో యోగీ సనాతన ఇతి స్మృతః ।

కర్మయోగస్వరూపః సనత్కుమారః స ఆబభౌ ॥ ౧౬ ॥

తాన్ దృష్ట్వా హర్షసంయుక్త ఉవాచ జగదీశ్వరః ।

(Page ఖం. ౨ అ. ౩ పాన ౪)

స్మృత్వాఽస్మజత సంస్మృష్టిం గణేశం తైః కృతం తథా ॥ ౧౭ ॥

నానావిధం యోగమార్గం సస్మజస్తే మహాజనః ।

తం దృష్ట్వా నాభ్యనన్దత్స బ్రహ్మ ప్రోవాచ తాన్ పునః ॥ ౧౮ ॥

అలం యోగమయీం స్మృష్టిం మా కురుధ్వం మహాజనః ।

తథేతి తే మహాభాగా ఉచుస్తం సంస్థితా బభుః ॥ ౧౯ ॥

బ్రహ్మ జ్ఞానమయీం స్మృష్టిం తతో దృష్ట్వా చుకోప హ ।

కోషాత్తస్య లలాటాద్వై శమ్భుః పుత్రో బభూవ హ ॥ ౨౦ ॥

తుష్టావ తేజసా దీప్తం పఞ్చావక్త్రధరం ప్రభుమ్ ।

త్రినేత్రం దశబాహుం తం చన్ద్రరేఖావిభూషితమ్ ॥ ౨౧ ॥

అర్ధనారీనరం ప్రాజ్ఞం త్రిశూలాదిసుచిహ్నితమ్ ।

జటాధరం మహాకాయం వ్యాఘ్రేభాజినధారకమ్ ॥ ౨౨ ॥

సహసా జాతమాత్రేణ రుదితం శక్కురేణ చ ।

తం బ్రహ్మ సాన్త్యయామాస కిం రోదీషి వృషధ్వజ ॥ ౨౩ ॥

బ్రహ్మణమవదద్బాలః స్థానం దేహి పితః ప్రభో ।

మహ్యం నామాని సర్వేశ కార్యం కథయ విస్తరాత్ ॥ ౨౪ ॥

తం ప్రత్యువాచ ధాతా స రోదనాద్రుద్రసంజ్ఞితః ।

శివః సర్వసుఖాధారస్త్యం జాతోఽసి మహేశ్వర ॥ ౨౫ ॥

వరదానప్రభావేణాధునా సర్వేశ్వరః ప్రభో ।

సాక్షాచ్ఛక్కురవేషేణ పుత్రతాం మే సమాగతః ॥ ౨౬ ॥

పృథ్వీ జలం తథా తేజో వాయురాకాశమేవ చ ।

చన్ద్రాః సూర్యో దీక్షితోఽష్టౌ తవ స్థానాని శక్కుర ॥ ౨౭ ॥

అష్టమూర్తిధరః శరవ్యః సర్వేభ్యః ఫలదాయకః ।

తవ నామాని దేవేశ ఏకాదశ భవన్తు వై ॥ ౨౮ ॥

కురు సృష్టిం మహాదేవ ధ్యాత్వా దేవం గజాననమ్ ।

తథేతి సృష్టిమారేభే ధ్యాత్వా గణపతిం శివః ॥ ౨౯ ॥

రుద్రాన్నానావిధాన్ శమ్భుః ససర్జ బహుతేజసః ।

అనన్తాన్వివిధాకారానమృతాత్మప్రధారకాన్ ॥ ౩౦ ॥

తాన్ దృష్ట్వా బ్రహ్మదేవోఽపి మా కురుష్వ జగత్పతే ।

జన్మమృత్యుయుతాన్ శమ్భో సృజన్వ వివిధాన్స్తథా ॥ ౩౧ ॥

తతః శివో విధాతారమువాచ న సృజామ్యహమ్ ।

జన్మమృత్యుయుతాన్ దేవేత్యుక్త్వా తూష్ఠీం బభూవ హ ॥ ౩౨ ॥

తేన స్థాణురితి ప్రోక్తం నామ తస్య మహాత్మనః ।

ఊర్ధ్వరేతాః స్వయం శమ్భుః స్థితో గణపతిం భజన్ ॥ ౩౩ ॥

తతో బ్రహ్మ ముఖేభ్యో వై వేదాన్ శాస్త్రసమన్వితాన్ ।

పురాణాని ససర్జాఽసౌ తానువాచ కృతాఞ్జలీన్ ॥ ౩౪ ॥

సృజధ్వం వివిధాం సృష్టిం తథేతి గణపం తదా ।

తపసా తోషయామాసుః ససృజన్తద్వరైః ప్రజాః ॥ ౩౫ ॥

కర్మాణి వివిధానీహ ససృజః పరమాదరాత్ ।

తాని దృష్ట్వా విధాతాఽసౌ హర్షయుక్తో బభూవ హ ॥ ౩౬ ॥

తతో యజ్ఞం సమారేభే బ్రహ్మ విష్ణుమచిన్తయత్ ।

పుత్రార్థం తం మహాభాగం సోఽపి తత్పుత్రతాం గతః ॥ ౩౭ ॥

యజ్ఞాచ్ఛతుర్భుజో దేవో యజ్ఞరూపో జనార్దనః ।

సముద్యుభతః స్వయం విష్ణుస్తమువాచ కృతాఞ్జలిః ॥ ౩౮ ॥

ఆఞ్ఞాం దేహి పితర్మాం త్వం తతన్తం విధిరబ్రవీత్ ।

సృష్టిం కురు గణేశ త్వం తథా స్మృత్వా చకార సః ॥ ౩౯ ॥

యజ్ఞాన్ కర్మసముద్యుభతాన ససర్జ వివిధాన్ హరిః ।

నానాఫలప్రదాన పూర్ణాన్ కల్పవృక్షానివ ప్రభుః ॥ ౪౦ ॥

తాన్ దృష్ట్వా హర్షితో బ్రహ్మ తతః స సస్పజే పునః ।

(Page ౪౦. ౨ ఆ. ౨ పాన X)

తస్య దేహాత్సముత్పన్నాః పుత్రా దశ మహౌజసః ॥ ౪౧॥

మరీచిర్భుగురత్రిశ్చ పులస్త్యః పులహః క్రతుః ।

దక్ష త్వమగ్గిరాశ్చైవ వసిష్ఠో నారదః ప్రభో ॥ ౪౨॥

తానువాచ స్వయం బ్రహ్మ సృజధ్వం వివిధాః ప్రజాః ।

ఓమితుశ్చక్వా యయుః సర్వే తపసే వనముత్తమమ్ ॥ ౪౩॥

తతో నారద ఆద్యస్తమువాచ పితరం మునిః ।

నాహం సృజామి దేవేశ భజామి గణనాయకమ్ ॥ ౪౪॥

మాయామయం సర్వమిదం మిథ్యాభూతం భ్రమాత్మకమ్ ।

శ్రామ్యేజ్ఞాతా తదర్థం యో మూర్ఖవన్నాత్ర సంశయః ॥ ౪౫॥

తతస్తం పునరప్యాహ సృజ త్వం వివిధాః ప్రజాః ।

అన్త్యే వయసి దేవేశం గణేశం భజ పుత్రక ॥ ౪౬॥

స ఊచే త్వం బోధయసి కిమర్థం మాం ప్రజాపతే ।

మిథ్యాభూతార్థమాదౌ కః సృజతి బ్రాన్తినంయుతః ॥ ౪౭॥

తతస్తం శప్తవాన్ బ్రహ్మ పత త్వం శూద్రయోనితః ।

గన్ధర్వశ్చ తథా భావీ నానాస్త్రిభోగకారకః ॥ ౪౮॥

తతస్తం నారదస్తాతం శశాప క్రోధసంయుతః ।

అపూజ్యో భవితాఽసి త్వం వృథా శపసి మాం యతః ॥ ౪౯॥

తతో నారద ఏవాఽసౌ గత్వా తపసి సంస్థితః ।

గణేశం తోషయామాస మన్తేజైకాక్షరేణ చ ॥ ౫౦॥

దివ్యవర్షశతే పూర్ణే తం యయా గణపః స్వయమ్ ।

వరం వృణు మహాభాగ దాస్యామి మనసిప్పితమ్ ॥ ౫౧॥

తతస్తం స్తుతవాన్ దేవం గణేశం సర్వసిద్ధిదమ్ ।

అవృణోచ్చ వరం చేతి శాపం మే వినివర్తయ ॥ ౫౨॥

తతస్తం గణరాజః స ఊచివాన్ భక్తవత్సలః ।

పితృశాపం కథం మిథ్యా కరోమి వద సామృతమ్ ॥ ౫౩॥

మయా వరస్తథా దత్తో బ్రహ్మణే తేన సత్యవాక్ ।

అతః శృణు మహాభాగ వచనం మే సదా హితమ్ || ౫౪ ||

గర్భరోష్వి భవితాసి త్వం తత్ర జ్ఞానం వదామి తే |

సదా స్త్రీభిః సమాయుక్తం త్వాం మాయా న ప్రబాధతే || ౫౫ ||

పునస్తస్య శూద్రయోనౌ చ భవిష్యసి న సంశయః |

తత్ర సంన్యాసిభిః సజ్ఞో భవిష్యతి యదాఽనఘ || ౫౬ ||

తేభ్యో జ్ఞానం సమాసాద్య గమిష్యసి వనేషు చ |

తత్ర వైష్ణవమార్గేషు త్వం సంసక్తో భవిష్యసి || ౫౭ ||

తద్దేహపతనాత్ భావీ పునస్తస్యం బ్రహ్మణః సుతః |

నారదో నాఽత్ర సద్దేహస్తత్ర శమ్భుం భజిష్యసి || ౫౮ ||

నారాయణముఖాత్తత్ర మాం జ్ఞాత్వా మత్ప్రియో మునే |

భవిష్యసి చ యోగీన్ద్రో గాణపత్యో న సంశయః || ౫౯ ||

ఇత్యుక్త్వా గణనాథస్తం తత్రైవాన్తరధీయత |

నారదస్తం నమస్కృత్య శాపం భుక్త్వా దివం గతః || ౬౦ ||

పునః స నారదో జాతః శివభక్తిపరాయణః |

నారాయణేన సంజ్ఞప్తో గాణపత్యో బభూవ హ || ౬౧ ||

|| ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే నారదశాపనివర్తనం నామ ద్వితీయోఽధ్యాయః || ౨.౨

౨.3 నారదభక్తివర్ణనం నామ తృతీయోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

దక్ష ఉవాచ |

కథం నారాయణేనాఽసౌ బోధితో మునిసత్తమః |

తన్నే కథయ యోగీన్ద్ర న తృప్యామి కథామృతాత్ || ౧ ||

ముద్గల ఉవాచ |

(Page ఖం. ౨ అ. 3 పాన ౬)

ఏకదా నారదో దక్ష పర్యటఞ్చుక్కురం గతః |

తత్ర సమ్పూజయన్తం తం గణేశం స దదర్శ హ || ౨ ||

మూర్తిం చిన్తామణేః సాక్షాత్ స్థాపితాం రత్ననిర్మితామ్ |

శుణ్ణాదణ్డముఖీం చైవ శక్కరస్తామపూజయత్ || 3||
తం దృష్ట్వా నియమే సంస్థం విస్మితో నారదో మునిః |
ప్రయయౌ తం నమస్కృత్య వికుణ్ఠే విష్ణుమాదరాత్ || ౪||
తం ప్రణమ్య మహాతేజా నారదో వినయాన్వితః |
ఉవాచ భక్తిసంయుక్తో నారాయణ నమోఽస్తు తే || ౫||
త్వం సాక్షాజ్జగతామీశో నుద మే సంశయం ప్రభో |
కైలాసమగమం ద్రష్టుమహం శక్కరముత్సుకః || ౬||
తత్ర సోఽపి గణేశస్య మూర్తిం కృత్వా జనార్దన |
అపూజయన్మహాభక్త్యా రోమాఞ్చతశరీరవాన్ || ౭||
అశ్రుప్రవాహసంయుక్తం ప్రేష్ణా చైవ పరిప్లుతమ్ |
ధ్యానస్థం శక్కరం దృష్ట్వా మౌనవానభవం ప్రభో || ౮||
తం ప్రణమ్య మహావిష్ణో త్వదన్తికముపాగతః |
త్వం చాపి గణరాజస్య వదసే నామమస్త్రకమ్ || ౯||
శక్కరాన్న పరం కిఞ్చిదవ్యక్తం బ్రహ్మ కథ్యతే |
శివో వికారహీనశ్చ సర్వసిద్ధిప్రదో మతః || ౧౦||
త్వం తదీయా మహాశక్తిః ప్రభో నారాయణాహ్వయా |
సదానన్దస్వరూపశ్చ సర్వాత్మా చైవ కథ్యతే || ౧౧||
కోఽసౌ గణేశ్వరో నామ త్వం కథం స్మరసి ప్రభో |
విశ్వనాథః కథం శమ్భుస్తం పూజయతి నిత్యశః || ౧౨||
ఏనం మే సంశయం దేవ చేత్తుమర్హసి కేశవ |
సర్వజ్ఞత్వం రమానాథ శాధి మాం శిష్యమాగతమ్ || ౧౩||
ముద్గల ఉవాచ |
నారదస్య వచః శ్రుత్వా ప్రహృష్టః కేశవోఽబ్రవీత్ |
తం గణేశస్య సమ్భుక్తేః పాత్రం దృష్ట్వా యథార్థతః || ౧౪||
నారాయణ ఉవాచ |
శృణు నారద మే వాక్యం సంశయం కురు మా మునే |
యోగశాన్తిస్వరూపోఽయం గణేశో నాత్ర సంశయః || ౧౫||
సిద్ధిబుద్ధిపతిః సాక్షాత్ స్వానన్డాఖ్యే పురే స్థితః |

తస్య భక్తిప్రభావేణ వయం వై సర్వసిద్ధిదాః ॥ ౧౬ ॥

విनाయకః స ఏకో వై వయం నాయకసంయుతాః ।

భజామో భక్తియుక్తాస్తం యోగశాస్త్యర్థమాదరాత్ ॥ ౧౭ ॥

ఏకదా౭హం గతస్తత్ర కైలాసే శఙ్కరాలయే ।

గణేశం పూజయంతం తం శివం దృష్ట్వా సువిస్మితః ॥ ౧౮ ॥

తస్య నిత్యవిధిం పూర్ణం జాతం దృష్ట్వా తమబ్రవమ్ ।

త్వం సాక్షాన్నిర్వికారశ్చ మోహహీనః సదాశివ ॥ ౧౯ ॥

అవ్యక్తం బ్రహ్మ యతో౭క్తం బ్రహ్మోధిపతిసంజ్ఞితమ్ ।

త్వమేవ వేదవాదేషు కథం వదసి విఘ్నపమ్ ॥ ౨౦ ॥

కో౭సౌ గణేశ్వరో నామ తద్వదస్య మమ ప్రభో ।

సర్వజ్ఞస్తస్యం సదా శమ్భుః శిష్యం తే తారయస్య మామ్ ॥ ౨౧ ॥

శివ ఉవాచ ।

శృణు విష్ణో రహస్యం మే శాన్తిదం యోగసేవయా ।

యోగపూర్ణం గణేశాఖ్యం బ్రహ్మభూయపదప్రదమ్ ॥ ౨౨ ॥

పఞ్చధా చిత్తవృత్తిర్యా సా బుద్ధిః కథ్యతే బుధైః ।

పఞ్చభేదతయా సర్వం భునక్తి ప్రకృతిః పరా ॥ ౨౩ ॥

తత్ర మోహప్రదా సిద్ధిర్నానాభ్రాన్తిప్రకాశికా ।

సిద్ధ్యర్థం పఞ్చధా చిత్తం యత్నయుక్తం బభూవ హ ॥ ౨౪ ॥

ధర్మార్థకామమోక్షాణాం సిద్ధిః సర్వత్ర కథ్యతే ।

(Page ఖం. ౨ ఆ. ౩ పాస ౭)

బ్రహ్మభూయకరీ సాక్షాజ్ఞానీహి పురుషోత్తమ ॥ ౨౫ ॥

బ్రహ్మణి బ్రహ్మభూతో యస్తస్య కిం భ్రాన్తిరుచ్యతే ।

ధర్మార్థకామమోక్షాణాం బ్రహ్మభూతస్య వా విభో ॥ ౨౬ ॥

తస్య పఞ్చవిధం చిత్తం నాస్తి జానీహి నిశ్చితమ్ ।

తదా యోగీ సమాఖ్యాతో గణేశాభేదతాం గతః ॥ ౨౭ ॥

సమ్ప్రజ్ఞాతసమాధిస్తో గకారః కథ్యతే బుధైః ।

అసమ్ప్రజ్ఞాతరూపో వై ణకారో వేదవాదిభిః ॥ ౨౮ ॥

తయోః స్వామీ గణేశో౭యం శాన్తియోగమయః సదా ।

నేతిరూపోఽహమవ్యక్తస్త్వం సమాత్మక ఉచ్యనే ॥ ౨౯ ॥

యత్ర కుత్ర ప్రదృష్టా వై వయం సర్వే భవాత్మకాః ।
భవప్రత్యయయోగస్థో గణేశః పంచుధాఽభవత్ ॥ ౩౦ ॥

స తు మాయామయః ప్రోక్తో వేదేషు ఖలు కేశవ ।
మాయాహీనో గణేశాన ఉపాయప్రత్యయాత్మకః ॥ ౩౧ ॥

సాక్షాద్గణేశరూపే చ మాయాయుక్తవియుక్తతా ।
నాస్తి తస్మాత్స వై శాన్త్యా లభ్యతే నాన్యథా క్వచిత్ ॥ ౩౨ ॥

గణేశోఽహం సదా బ్రహ్మ బ్రహ్మణాం పతిరజ్ఞాసా ।
యోగోఽయం గాణపత్యాఖ్యః కథితస్తే మయా ప్రభో ॥ ౩౩ ॥

అనేన విధినా జ్ఞానం గాణేశాఖ్యం భవిష్యతి ।
త్యక్త్వా పంచువిధం చిత్తం భవ చింతామణిః ప్రభో ॥ ౩౪ ॥

ఏవముక్త్వా మహాదేవో విరరామ చ నారద ।
మయా తే కథితం జ్ఞానం గాణేశాఖ్యం మహామునే ॥ ౩౫ ॥

ఆస్మాకం పదదాతా స బ్రహ్మభూయప్రదస్తథా ।
గణేశః కులదేవశ్చ తస్మాత్తం ప్రభజామహే ॥ ౩౬ ॥

ముద్గల ఉవాచ ।
తం విష్ణుం ప్రణిపత్యాఽథ నారదః ప్రయయౌ మునిః ।
తపోవనం సమాసాద్య యోగాభ్యాసరతోఽభవత్ ॥ ౩౭ ॥

గణేశం మనసా ధ్యాయన్నజపన్ మన్తముత్తమమ్ ।
దశవర్షేః ప్రసన్నోఽభూద్గణేశస్తం యయౌ మునిమ్ ॥ ౩౮ ॥

తం దృష్ట్వా విస్మితోఽత్యంతం నారదః ప్రణనామ చ ।
కృతాజ్ఞులిపుటో భూత్వా తుష్టావ గణపం మునిః ॥ ౩౯ ॥

నారద ఉవాచ ।
నమామి గణనాథం తం సర్వవిఘ్నవినాశినమ్ ।
వేదాంతాగోచరం తజ్జైర్గమ్యం బ్రహ్మైవ సంస్థితమ్ ॥ ౪౦ ॥

మనోవాణీవిహీనం నో మనోవాణీమయం న చ ।
బ్రహ్మేశానం కథం స్తౌమి సిద్ధిబుద్ధిపతిం పరమ్ ॥ ౪౧ ॥

త్వద్దర్శనేన హేరమ్భ కృతకృత్యోఽహమజ్ఞాసా ।

ఇత్యుక్త్వా పూజయామాస భక్తిభావసమన్వితః ॥ ౪౨॥

పూజయిత్వా గణేశానం పునస్తుష్టావ నారదః ।
రోమాఞ్చితశరీరోఽసౌ భావయుక్తో మహామునిః ॥ ౪౩॥

నమో నమో గణేశాయ విఘ్నరాజాయ తే నమః ।
భక్తానాం విఘ్నహస్త్రే చాభక్తానాం విఘ్నకారిణే ॥ ౪౪॥

అమేయమాయయా చైవ సంయుక్తాయ నమో నమః ।
యోగరూపాయ వై తుభ్యం యోగిభ్యో మోహదాయ తే ॥ ౪౫॥

వినాయకాయ సర్వేశ నమశ్చింతామణే నమః ।
అనస్తమహిమాధార నమస్తే చన్ద్రమాలయే ॥ ౪౬॥

ఏకదంతాయ దేవాయ మాయిభ్యో మోహదాయ తే ।
నమో నమః పరేశాయ పరాత్పరతమాయ తే ॥ ౪౭॥

నిర్గుణాయ నమస్తుభ్యం గుణాకారాయ సాక్షిణే ।
మహాఖువాహనాయైవ మూషకధ్వజధారిణే ॥ ౪౮॥

అనాదయే నమస్తుభ్యం జ్యేష్ఠరాజాయ ఢుణ్ణయే ।
హర్త్రే కర్త్రే సదా పాత్రే నానాభేదమయాయ చ ॥ ౪౯॥

త్వద్ధర్మసనుధాపానాద్ధతం మే భ్రాన్తిజం మహత్ ।
(Page ఖం. ౨ అ. ౪ పాస ౮)

మరణం భిన్నభావాఖ్యం గణేశోఽహం కృతస్త్వయా ॥ ౫౦॥

న భిన్నం పరిపశ్యామి త్వదృతే గణనాయక ।
శాన్తిదం యోగమాసాద్య ప్రసాదాత్తే న సంశయః ॥ ౫౧॥

భక్తిం దేహి గణాధీశ పరాం త్వత్పాదపద్మయోః ।
కురు మాం గాణపత్యం త్వం ప్రేమయుక్తం చ తే పది ॥ ౫౨॥

ఇత్యుక్త్వా విరరామాథ తం పునర్గణపోఽవదత్ ।
మదీయా భక్తిరత్యంతం భవిష్యతి సదాఽచలా ॥ ౫౩॥

న యోగాచ్చలనం క్వాపి భవిష్యతి మహామునే ।
సదా యోగీన్ద్రపూజ్యస్త్యం సర్వమాన్యో భవిష్యసి ॥ ౫౪॥

త్వయా కృతమిదం స్తోత్రం శాన్తియోగప్రదం భవేత్ ।
పఠతే శ్శృణ్వతే చైవ భుక్తిముక్తిప్రదాయకమ్ ॥ ౫౫॥

ఇత్యుక్త్వా తస్య హృదయే యయా శీనో గజాననః ।

సదా హృది గణేశానం పశ్యతి స్మ మునిః స్వయమ్ ॥ ౫౬ ॥

ఇత్యాఖ్యానం నారదీయం కథితం తే ప్రజాపతే ।

శృణుయాద్యః పఠేద్వా యః సోఽపి సద్గతిమాప్నుయాత్ ॥ ౫౭ ॥

॥ ఓం తత్సదీతి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

ద్వితీయ ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే నారదభక్తివర్ణనం నామ తృతీయోఽధ్యాయః ॥ ౨.౩

౨.౪ మధుకైటభవధో నామ చతుర్థోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

తతో బ్రహ్మ ససర్ణాఽసౌ ముఖతో బ్రాహ్మణాన్ స్వయమ్ ।

బాహుభ్యః క్షత్రియాన్ సర్వానూరుభ్యో వైశ్యకాంస్తథా ॥ ౧ ॥

పద్భ్యః శూద్రాన్ మహాదేవః ససర్ణ గుణప్రేరితః ।

సంన్యాసం శిరసస్తద్వద్వానప్రస్థాశ్రమం హృదః ॥ ౨ ॥

నాభ్యాశ్చ బ్రహ్మచర్యం స జఙ్ఘాభ్యాం గృహితాం తథా ।

వర్ణాశ్రమాన్ స వై దృష్ట్వా హర్షితోఽభూత్ పితామహః ॥ ౩ ॥

తతో ధర్మం స్వయం బ్రహ్మ ససర్ణోఽప్రదేశతః ।

పుష్పతోఽధర్మరూపం చ సురదైత్యప్రవర్తకౌ ॥ ౪ ॥

తతో దేవాంశ్చ గన్ధర్వానప్పరోయక్షకాదికాన్ ।

ఆసురాన్ యాతుధానాంశ్చ ససర్ణ నిజదేహతః ॥ ౫ ॥

సర్పాన్ పక్షిగణాంశ్చైవ పశుమానవకాదికాన్ ।

క్రియాయుక్త్వాన్ ససర్ణాఽసౌ స్వదేహం ప్రదదౌ తతః ॥ ౬ ॥

తే సర్వే బ్రహ్మణో దేహాత్మముత్పన్నా మహౌజనః ।

వ్యవహారయుతా దక్ష వవృధుర్న తథాపి తే ॥ ౭ ॥

తేషాం స్వర్గప్రమాణం చ శృణు ముఖ్యం ప్రజాపతే ।

సంజ్ఞేపేణ ప్రవక్ష్యామి ప్రాకృతం వై కృతం పరమ్ ॥ ౮ ॥

ప్రథమో మహతః సర్గో బ్రహ్మణః స తు కథ్యతే ।

తన్మాత్రాణాం ద్వితీయస్తు భూతసర్గః ప్రకీర్తితః ॥ ౯ ॥
 వైకారికస్తుతీయస్తు సర్గః ఐన్ద్రియకః స్మృతః ।
 ఇత్యేతే ప్రాకృతాః సర్గాః సమ్భూతా బుద్ధిపూర్వకాః ॥ ౧౦ ॥
 ముఖ్యసర్గశ్చతుర్థస్తు ముఖ్యా వై స్థావరాః స్మృతాః ।
 తిర్యక్స్రోతస్తు యః ప్రోక్షస్తిర్యక్స్రోనిః స పఞ్చమః ॥ ౧౧ ॥
 తథోర్ధ్వస్రోతసాం షష్ఠో దేవసర్గస్తు స స్మృతః ।
 తతోఽర్వాక్స్రోతసాం సర్గః సప్తమః స తు మానవః ॥ ౧౨ ॥
 అష్టమో భౌతికః సర్గో భూతాదీనాం ప్రకీర్తితః ।
 నవమశ్చైవ కౌమారో జ్ఞాతవ్యో విబుధైస్తథా ॥ ౧౩ ॥
 ఏకృతాః షట్ సమాఖ్యాతా ప్రాకృతాశ్చ త్రయో మతాః ।
 (Page ఖం. ౨ అ. ౪ పాన ౯)
 నవసర్గాః ప్రవిజ్ఞేయాః ప్రాకృతా వైకృతా ఇమే ॥ ౧౪ ॥
 ప్రాకృతా యే త్రయః సర్గా బుద్ధిపూర్వాః ప్రకీర్తితాః ।
 బుద్ధిపూర్వం ప్రవర్తన్తే తత్త్వాద్యైః సర్వజన్తవః ॥ ౧౫ ॥
 ఏవం సృష్ట్యా స్వయం బ్రహ్మ ప్రజా నానావిధాః ప్రభో ।
 వవృధుర్న ప్రజాస్తస్య తేన సన్దుఃఖితోఽభవత్ ॥ ౧౬ ॥
 తతస్తస్య శరీరాద్యై దామృత్యం నిఃసృతం పరమ్ ।
 వామాణ్డాత్మకృతీ రమ్యా శతరూపా చ సా స్మృతా ॥ ౧౭ ॥
 దక్షిణాణ్డత్తు సమ్భూతః పురుషః స మనుః స్మృతః ।
 స్వాయముప్పవో మహాభాగ ఆద్యః క్షత్రియధర్మవీత్ ॥ ౧౮ ॥
 బద్ధాజ్జలిపుటౌ చోభౌ వచో బహ్మణమూచతుః ।
 ఆజ్ఞాం కురు మహాభాగ కిం కుర్యావ ప్రజాపతే ॥ ౧౯ ॥
 తతో బ్రహ్మ స్వయం జాతౌ తౌ జగాద ప్రహర్షితః ।
 అతులాం సృజితం సృష్టిం మైథునీం తపసో బలాత్ ॥ ౨౦ ॥
 తతస్తౌ తం ప్రణమ్యాదౌ జగ్ముతుర్వనముత్తమమ్ ।
 ప్రతేపాతే తపో ఘోరం విచిన్త్య గణపం హృదీ ॥ ౨౧ ॥
 తతో విధాతృచ్ఛాయాయాః కర్షమో మునిసత్తమః ।

సనుత్పన్నశ్చ తం దృష్ట్వా బ్రహ్మోవాచ సృజ ప్రజాః ॥ ౨౨॥

స మునిర్వనమాగత్య తతాప పరమం తపః ।

విష్ణుం ధ్యాత్వా ప్రజాకామః శుక్లరూపం యథావిధి ॥ ౨౩॥

ఏతస్మిన్నస్తరే జాతౌ విష్ణుకర్ణమలోద్భవౌ ।

మధుకైటభనామానౌ దైత్యౌ పరమదారుణౌ ॥ ౨౪॥

తాభ్యాం స్వభుజవీర్యేణ జితం త్రిభువనం తదా ।

దేవాః సర్వే భయోద్విగ్నాః పలాయంత దిశాసు చ ॥ ౨౫॥

బ్రహ్మణం భక్షితుం యాతౌ తేన నిద్రా స్తుతా తదా ।

నిద్రయా విష్ణురవ్యక్తో ముక్తః సన్నుత్థితో బభౌ ॥ ౨౬॥

తేన యుద్ధం మహాఘోరం కృతం తాభ్యాం భయానకమ్ ।

మల్లయుద్ధేన తౌ జేతుం న శశాక జనార్దనః ॥ ౨౭॥

పశ్చావర్షసహస్రాణి యుయుధే హరిరవ్యయః ।

తతో హరిం మమృదతుర్మహాదైత్యౌ బలాన్వితౌ ॥ ౨౮॥

తతో విష్ణుః స్వమాత్మానమతంధాయ పలాయత ।

శరణం శక్కురం చైవ యయా భావసమన్వితః ॥ ౨౯॥

ప్రణిపత్య మహేశానం జగాద భయసంకూలః ।

వృత్తాంతం యుద్ధసమ్భూతం జయోపాయం వదస్య మే ॥ ౩౦॥

తేన సంకృశితం తస్మై గణేశో విస్మృతస్త్వయా ।

తమారాధయ యత్సేన తతః సిద్ధిమవాప్స్యసి ॥ ౩౧॥

షడక్షరం మహామన్తం గణేశాయ దదౌ శివః ।

స యయా తపసే దేశే దణ్డకారణ్యసంజ్ఞకే ॥ ౩౨॥

తత్ర పద్మాసనం కృత్వా ధ్యాత్వా దేవం గజాననమ్ ।

షడక్షరవిధానేన తతాప పరమం తపః ॥ ౩౩॥

సహస్రవర్షపర్యంతం తపస్తప్తం సుదారుణమ్ ।

తదా తం వరదానాయ విష్ణుం గణపతిర్వయౌ ॥ ౩౪॥

తం దృష్ట్వా ప్రణనామాథ పూజయామాస భక్తితః ।

మహావిష్ణుః ప్రసన్నాత్మా ప్రణనామ గజాననమ్ ॥ ౩౫॥

బద్ధాఙ్గాలిపుటో భూత్వా తం తుష్టావ గణేశ్వరమ్ ।
నానాభావసమాయుక్తం వరదం భక్తవత్సలమ్ ॥ ౩౬ ॥

శ్రీమహావిష్ణురువాచ ।
నమో గణపతే తుభ్యం విఘ్నరాజాయ తే నమః ।
నమః కృపానిధే ధుణ్ణే భక్తసంరక్షకాయ తే ॥ ౩౭ ॥

సిద్ధిబుద్ధిపతే తుభ్యం నమస్తే విఘ్నహరిణే ।
అభక్తేభ్యః సదా విఘ్నదాత్రే హేరమ్భరూపిణే ॥ ౩౮ ॥

(Page ఖం. ౨ అ. x పాస ౧౦)

నిర్గుణాయ గుణానాం వై చాలకాయ నమో నమః ।
నమః ప్రపఞ్చరూపాయ ప్రపఞ్చరహితాయ తే ॥ ౩౯ ॥

బ్రహ్మభ్యో బ్రహ్మదాత్రే చ బ్రహ్మణే బ్రహ్మరూపిణే ।
నరకుఙ్కరరూపాయ నానామాయామయాయ తే ॥ ౪౦ ॥

కారణానాం చ దేవేశ కారణాయ నమో నమః ।
జ్యేష్ఠరాజాయ వై తుభ్యం కారణై రహితాయ చ ॥ ౪౧ ॥

యోగినాం హృది సంస్థాయ యోగిభ్యో యోగదాయినే ।
యోగరూపధరాయైవ గణేశాయ నమో నమః ॥ ౪౨ ॥

మాయాశ్రయాయ మాయాయా ఆధారాయ నమో నమః ।
మాయిభ్యో మాయయా త్వం వై మోహదాతా నమో నమః ॥ ౪౩ ॥

త్వాం స్తోతుం కః సమర్థః స్యాద్యోగాకారేణ వర్తనే ।
యత్ర వేదా వికుఙ్కాశ్చ శాస్త్రైః సర్వైః సహజైః ॥ ౪౪ ॥

మనోవాణీవిహీనస్త్వం న హి దేవ కృపాకర ।
మనోవాణీమయో నైవ కథం త్వాం స్తోమి విఘ్నపమ్ ॥ ౪౫ ॥

తథాపి బుద్ధిదాతా త్వం త్వత్ప్రసాదేన సంస్తుతః ।
ధన్యోఽహం దేవదేవేశ తవ దర్శనతోఽధునా ॥ ౪౬ ॥

సాక్షాద్ దృష్ట్వా గణేశం త్వాం తేనాహం బ్రహ్మరూపకః ।
జాతో నాస్త్వత్ సన్దేహో యోగీన్ద్రో యోగదాయకః ॥ ౪౭ ॥

ఇత్యుక్తాః తం ప్రణమ్యాఽసౌ త్వన్మత్యద్ భక్తిభావితః ।
రోమాఞ్చైతశరీరశ్చ హర్షాశ్రుభిరపిస్తుతః ॥ ౪౮ ॥

తమువాచ గణాధీశో వరం వృణు జనార్దన ।
 తపసా భక్తిభావేన తుష్టో దాస్యామి వాఙ్చితమ్ ॥ ౪౯॥
 త్వయా కృతమిదం స్తోత్రం సర్వసిద్ధిప్రదాయకమ్ ।
 భవిష్యతి నృణాం విష్టో పఠతాం శృణ్వతాం సదా ॥ ౫౦॥
 ధర్మార్థకామమోక్షాణాం సాధకం ప్రభవిష్యతి ।
 ఈప్సిత్థార్థప్రదం సద్యః ప్రసాదాన్మే చ కేశవ ॥ ౫౧॥
 ముద్గల ఉవాచ ।
 గణేశవచనం శ్రుత్వా విష్ణుర్వరసమన్వితః ।
 జగద తం ప్రణమ్యాదౌ వాఙ్చితం సంవృణో త్వితి ॥ ౫౨॥
 విష్ణురువాచ ।
 యది ప్రసన్నతాం యాతస్తదా భక్తిం సుదుర్లభామ్ ।
 తవ పాదయుగే దేహి దృఢామవ్యభిచారిణీమ్ ॥ ౫౩॥
 అన్యద్దేహి గణాధీశ జ్ఞానం మే హ్యాతులం తథా ।
 కీర్తిం సర్వత్ర మే దేహి సామర్థ్యం వివిధం తథా ॥ ౫౪॥
 మధుకైటభనాశార్థముపాయం వద సామృతమ్ ।
 అన్యదైత్యాభిహననే సామర్థ్యం దేహి విఘ్నప ॥ ౫౫॥
 తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా తథేతి గణపోఽబ్రవీత్ ।
 యుద్ధాయ గచ్ఛ దేవేశ దైత్యా జేష్యసి తౌ బలాత్ ॥ ౫౬॥
 తయోర్మరణమత్యన్త సుగుప్తం బ్రహ్మణా కృతమ్ ।
 సమయే వరదానస్య తపసా తోషితేన చ ॥ ౫౭॥
 స్వముఖేన యదా మృత్యుం దైత్యా తౌ కథయిష్యతః ।
 తదా తేన ప్రకారేణ జహి దైత్యా మహాబలౌ ॥ ౫౮॥
 అహం మాయాం సమాశ్రిత్య తయోస్తవ హృది ప్రభుః ।
 వాసం కృత్వా తవాధీనౌ కరిష్యామి న సంశయః ॥ ౫౯॥
 మదీయస్మరణం చిత్తే కరిష్యతి యదా భవాన్ ।
 జయోపాయం తదా విష్టో జ్ఞాస్యసే దైత్యనాశకమ్ ॥ ౬౦॥
 ఏవముక్త్యాన్తర్ధేఽసౌ గణేశో బ్రహ్మనాయకః ।

విష్ణుస్తత్ర మహామూర్తిం స్థాపయామాస సుద్విజ్ఞైః ॥ ౬౧॥

పూజయామాస తాం మూర్తిముపచారైః సుపుష్కలైః ।

సిద్ధిక్షేత్రం సువిఖ్యాతం తదాదేః ప్రబభూవ హ ॥ ౬౨॥

ఆనుష్ఠానే కృతే తత్ర నానామిద్ధికరం పరమ్ ।

క్షేత్రం బభూవ విఖ్యాతం గాణేశం సిద్ధసేవితమ్ ॥ ౬౩॥

(Page ఖం. ౨ అ. ౫ పాన ౧౧)

తత్ర విష్ణుః సదా వాసం చక్రే వై భక్తిసంయుతః ।

సదారః పరివారేణాపూజయన్నిత్యమాదరాత్ ॥ ౬౪॥

తం ప్రణమ్య గణాధీశం యయౌ యుద్ధాయ సత్వరః ।

గణేశం మనసా ధ్యాత్వా తౌ చిచ్ఛేద మహాబలౌ ॥ ౬౫॥

॥ ౬౦ తత్సదితి శ్రీమదాస్త్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే మధుకైటభవధో నామ చతుర్థోఽధ్యాయః ॥ ౨.౪

౨.౫ స్వామ్యముభవవరప్రదానం నామ పంచమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

నవబ్రహ్మనుతాః ప్రోక్తాస్తేపుస్తే పరమం తపః ।

దివ్యవర్షసహస్రం చ గణేశం హృద్యచింతయన్ ॥ ౧॥

ఏకాక్షరవిధానేన పూజయన్తశ్చ నిత్యశః ।

వాయుమాత్రాశినః సర్వే తోషయామాసురాదరాత్ ॥ ౨॥

తతస్తేషాం ప్రసన్నోఽభూద్గణేశో భక్తవత్సలః ।

ఆయయౌ తాన్ వరం దాతుం మూషకోపరి సంస్థితః ॥ ౩॥

అనన్తసూర్యసంకృశం దృష్ట్వా తం హర్షసంయుతాః ।

సౌమ్యరూపం ప్రణేముస్తే నిబద్ధకరసమ్పృటాః ॥ ౪॥

తుష్టువుః పరమాత్మానం గణేశం దక్షముఖ్యకాః ।

తద్ధర్మసంజబోధేన భక్తినమ్రాత్మకన్ధరాః ॥ ౫॥

ప్రజాపతయ ఊచుః ।

నమస్తే విఘ్ననాథాయ నమస్తే సర్వసాక్షిణే ।

సర్వాత్మనే స్వసంవేద్యరూపిణే తే నమో నమః ॥ ౬ ॥
 యోగాయ జగతాం పాత్రే బ్రహ్మాదాత్రే నమో నమః ।
 యోగినాం గమ్యరూపాయ శాన్తియోగప్రదాయ తే ॥ ౭ ॥
 స్త్రోత్రే పాత్రే చ సంహర్త్రే నానారూపధరాయ తే ।
 అవ్యక్తాయ వ్యక్తకాయ వ్యక్తావ్యక్తాయ తే నమః ॥ ౮ ॥
 బ్రహ్మణే విష్ణవే చైవ శక్తిరాయ చ భానవే ।
 శక్తయే చస్మరూపాయ యమాయ చ నమో నమః ॥ ౯ ॥
 అగ్నయే వైర్వతాయైవ వారుణాయ చ వాయవే ।
 కుబేరాయ చ రుద్రాయ శేషాయ చ నమో నమః ॥ ౧౦ ॥
 గ్రహనక్షత్రరూపాయ సిద్ధసాధ్యమయాయ చ ।
 పశవే నరరూపాయ వృక్షాకారాయ తే నమః ॥ ౧౧ ॥
 పర్వతాయ సముద్రాయ నదీనదసురూపిణే ।
 దైత్యాయ దైత్యనాథాయ రాక్షసాయ నమో నమః ॥ ౧౨ ॥
 అన్నాయ ఫలరూపాయ రసరూపాయ తే నమః ।
 పంచభూతమయాయైవ సర్వాకారాయ తే నమః ॥ ౧౩ ॥
 చిద్రూపాయ చ బోధాయ విదేహాయ నమో నమః ।
 అసత్యాయ చ సత్యాయ సమరూపాయ సాధయే ॥ ౧౪ ॥
 స్వాస్థాయ హ్యయోగాయ యోగాయ గణధారిణే ।
 గణేశాయ నమస్తుభ్యం సర్వశాన్తిప్రదాయ చ ॥ ౧౫ ॥
 చిన్తామణిం త్వాం కః స్తోత్రం సమర్థః స్యాత్ప్రకాశకమ్ ।
 చిత్తస్య చిత్తవృత్తీనామతస్త్వాం ప్రణమామహే ॥ ౧౬ ॥
 ముద్గల ఉవాచ ।
 ఏవం స్తుత్వా గణేశం తం ప్రణతాస్తే ప్రజాపతే ।
 తానువాచ గణాధీశో వృణుధ్వం వివిధాన్ వరాన్ ॥ ౧౭ ॥
 భవద్భిర్భృతే కృతం స్తోత్రం మమ మాన్యం భవిష్యతి ।
 యః పఠిష్యతి భావేన శ్రోష్యతే సర్వసిద్ధిదమ్ ॥ ౧౮ ॥
 పుత్రపౌత్రకలత్రాదిప్రదం తేభ్యో భవిష్యతి ।

వన్యదోషహరం ధాన్యధనదం పశుదం పరమ్ || ౧౯ ||

భుక్తిముక్తిప్రదం స్తోత్రం బ్రహ్మభూయకరమ్భవేత్ |

(Page ఖం. ౨ అ. x పాన ౧౨)

మనఈపితదం పుణ్యం నరాణాం నాత్ర సంశయః || ౨౦ ||

గణేశవచనం శ్రుత్వా త ఏవం హర్షసంయుతాః |

తం ప్రణమ్య మహాభక్త్యా ఊచుః ప్రాజ్ఞులయోఽభవన్ || ౨౧ ||

త ఊచుః |

యది ప్రసన్నతాం యాతస్తదా దేహి గజానన |

త్వదీయామచలాం భక్తిం యయా మోహో వినశ్యతి || ౨౨ ||

సామర్థ్యమతులం సృష్టేర్దేహి నో విఘ్ననాయక |

యద్యదిచ్ఛామహే ధుణ్ణే తత్రత్ సిద్ధ్యతు సర్వదా || ౨౩ ||

ఓమితు్యక్త్యా గణాధీశోస్తర్ధానం ప్రచకార వై |

తేఽపి తం మనసా ధ్యాత్వా యయుః స్వస్వపదం తతః || ౨౪ ||

తతో బ్రహ్మో పునర్దక్షమగాదీత్ పుత్రముత్తమమ్ |

శక్తేస్తవస్తవయా కార్యం సా తే పుత్రీ భవిష్యతి || ౨౫ ||

తతో దక్షేణ తపసారాధితా శక్తిరాదరాత్ |

శతవర్షే ప్రసన్నా సా యయా తస్యాన్తికం స్వయమ్ || ౨౬ ||

తతస్తాం ప్రణనామాథ తుష్టావ ప్రకృతాజ్ఞులిః |

దక్ష ఉవాచ |

నమస్తే శక్తిరూపాయై మాయామోహస్వరూపిణి || ౨౭ ||

జగద్ధాత్ర్యై నమస్తుభ్యం జగన్మాతర్నమో నమః |

సర్వేషాం ప్రాణదాత్ర్యై తే సర్వరూపిణి తే నమః || ౨౮ ||

అనాద్యై చాదిభూతాయై పార్వత్యై తే నమో నమః |

గాయత్రికా శ్రీసావిత్రిరూపాయై తే నమో నమః || ౨౯ ||

ప్రకృత్యై పురుషాఖ్యాయై నామరూపప్రకాశిని |

నిర్గుణాయై గుణానాం వై ధారికాయై నమో నమః || ౩౦ ||

ప్రసీద భవ మే పుత్రీ దాక్షాయణి నమో నమః |

తతస్తం పార్వతీ ప్రాహ భక్తం దక్షప్రజాపతిమ్ || ౩౧ ||

శక్తిరువాచ ।

భవిష్యామి సుతా తేఽహం నానారూపధరా సుత ।

జగచ్చ పూరయిష్యామి జనయిత్వా సుతాః సుతాన్ ॥ ౩౨॥

త్వయా కృతం మదీయం యత్సోత్త్రం ఖ్యాతిం గమిష్యతి ।

సర్వకామప్రదం పూర్ణం పఠతే శ్శృణ్వతే భవేత్ ॥ ౩౩॥

అన్తర్ధానం యయౌ దేవీ పశ్యతస్తే ప్రజాపతే ।

త్వయా గణేశనామ్నశ్చ స్మరణం త్యక్తమద్యం వై ॥ ౩౪॥

మన్తస్తస్య పరిత్యక్తః స్వేన దుర్బుద్ధిధారిణా ।

త్వయా తిరస్కృతా పుత్రీ సతీ భస్మత్వమాగతా ॥ ౩౫॥

త్వమపి శోకసంయుక్తః కృతో విఘ్నేశ్వరేణ వై ।

పూర్వసంస్కారయోగేన స్మృతిస్తవ సమాగతా ॥ ౩౬॥

అధునా భావయుక్తస్తం శ్శృణు మే తత్కథామృతమ్ ।

రాజ్యలక్ష్మీశ్చ సమ్ప్రాప్తా యం చ తస్య ప్రమాదదా ॥ ౩౭॥

తయా యుక్తః పుమాన్ సద్యో మదాన్తో జాయతే కిల ।

అతః సన్తశ్చ నేచ్ఛన్తి లక్ష్మీం జ్ఞానవినిశినీమ్ ॥ ౩౮॥

మనుః స్వాయమ్భువః ఖ్యాతః సపత్నీకో యయౌ వనమ్ ।

అష్టాక్షరవిధానేన తోషయామాస విఘ్నపమ్ ॥ ౩౯॥

తతాప స తపో ఘోరం దివ్యవర్షసహస్రకమ్ ।

ప్రసన్నోఽభూత్తదా తస్మై వరం దాతుం సమాయయౌ ॥ ౪౦॥

తం దృష్ట్వా ప్రణనామాదౌ మనుః స్వాయమ్భువః ప్రభో ।

పూజయన్ పరయా భక్త్యా తతస్తుష్టావ విఘ్నపమ్ ॥ ౪౧॥

స్వాయమ్భువ ఉవాచ ।

నమస్తే గజవక్త్రాయ హేరమ్భాయ నమో నమః ।

ఓంకారాకృతిరూపాయ సగుణాయ నమో నమః ॥ ౪౨॥

నైర్గుణ్యే గజరూపాయ సదా బ్రహ్మసుఖాత్మనే ।

గణేశాయ సదా భక్తపోషకాయ నమో నమః ॥ ౪౩॥

నరకుంజురరూపాయ యోగాభేదాయ తే నమః ।

చతుర్బాహుధరాయైవ పురుషార్థప్రసిద్ధయే ॥ ౪౪ ॥

(Page ఖం. ౨ అ. X పాన ౧౩)

నానాభోగధరాయైవానన్తలీలాస్వరూపిణే ।

విఘ్నరాజాయ దేవాయ భక్తవిఘ్నవిదారిణే ॥ ౪౫ ॥

సత్యాసత్యమయాయైవావ్యక్తభేదాత్మనే నమః ।

స్వానన్దపతయే తుభ్యం సదా స్వానన్దదాయినే ॥ ౪౬ ॥

నమస్తే మూషకారూఢసర్వాన్తరసుభోగినే ।

నానామృతసముద్రే చ క్రీడాకర నమోఽస్తు తే ॥ ౪౭ ॥

సిద్ధిబుద్ధిపతే తుభ్యం ద్వేధామాయాప్రసారిణే ।

భక్తేభ్యో యోగదాత్రే చ యోగాకారాయ తే నమః ॥ ౪౮ ॥

వేదోపనిషదాం లభ్యమహావాక్యమయాయ తే ।

బ్రహ్మభూతాయ వై తుభ్యం నమస్తే బ్రహ్మరాశయే ॥ ౪౯ ॥

కిం స్తౌమి త్వాం గణాధీశ యత్ర వేదాశ్చ విస్మితాః ।

యోగినః శేషముఖ్యా వై శక్యరాద్యా మహేశ్వరాః ॥ ౫౦ ॥

తథాపి తవ జాతేన దర్శనేన గజానన ।

స్ఫూర్తిః ప్రాప్తా తయా నాథ సంస్తుతోఽసి మయా ప్రభో ॥ ౫౧ ॥

అహో భాగ్యమహో భాగ్యం యేన దృష్టో గజాననః ।

వేదాన్తాగోచరో గమ్యో ధన్యోఽహం జగతీతలే ॥ ౫౨ ॥

ధన్యో మే జనకో దేవ తపో జ్ఞానం కులం ప్రభో ।

విద్యా వ్రతాదికం సర్వం ధన్యం తే పాదదర్శనాత్ ॥ ౫౩ ॥

ఇతి స్తుత్వా గణాధీశం భక్త్యా పరమయా యుతః ।

సరోమాఞ్ఞోఽభవత్తత్ర ప్రణామ పునః పునః ॥ ౫౪ ॥

తముత్థాప్య గణాధీశోఽగాదీతం భక్తముత్తమమ్ ।

వరం వృణు మహాభాగ యస్తే మనసి వర్తతే ॥ ౫౫ ॥

కృతం త్వయా మదీయం యత్ స్తవనం తోషకారకమ్ ।

పఠతే శృణ్వతే చాపి సర్వదం ప్రభవిష్యతి ॥ ౫౬ ॥

పుత్రపౌత్రాదివిభవప్రదం శోకవినాశనమ్ ।

ధనధాన్యసమృద్ధ్యాదిప్రదం భావి న సంశయః ॥ ౫౭॥

ధర్మార్థకామమోక్షాణాం సాధనం బ్రహ్మదాయకమ్ ।

దృఢభక్తికరం మే చ భవిష్యతి న సంశయః ॥ ౫౮॥

ఇతి బ్రువంతం విఘ్నేశమువాచ మనుసత్తమః ।

స్వామ్యమ్భువః ప్రసన్నాత్మా కృతాజ్ఞాశిరుదారధీః ॥ ౫౯॥

మనురువాచ ।

యది ప్రసన్నతాం యాతస్తదా దేహి గజానన ।

భక్తి దృఢాం త్వదీయాం మే యయా మోహో న విద్యతే ॥ ౬౦॥

సృష్టేః కరణసామర్థ్యం ధర్మపాలనముత్తమమ్ ।

ప్రజారక్షకతాం దేహి దేవ దేవేశ మే చిరమ్ ॥ ౬౧॥

యద్యదిచ్ఛామి విఘ్నేశ తత్తత్ సిద్ధ్యతు సర్వదా ।

తవ భక్తేషు వాసో మే సదా భవతు మానద ॥ ౬౨॥

తథేతి తమువాచాదావస్తర్ధానం చకార హ ।

గణేశానో నిజే లోకే౭గమద్వై భక్తవత్సలః ॥ ౬౩॥

॥ ఓం తత్పదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే స్వామ్యమ్భువవరప్రదానం నామ షష్ఠామో౭ధ్యాయః ॥

౨.౫

౨.౬ దక్షకన్యావంశవర్ణనం నామ షష్ఠో౭ధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

తతః స్వామ్యమ్భువో యాతో బ్రహ్మాణం ప్రణనామ సః ।

శతరూపా తథా తం వై జగ్ముతుస్తా తదాజ్ఞాయా ॥ ౧॥

(Page ఖం. ౨ అ. ౭ పాన ౧౪)

రాజ్యం చకార ధర్మేణ మనుః శస్త్రధరః ప్రభుః ।

ధర్మయుక్తో మహాతేజా గాణపత్యప్రియో౭భవత్ ॥ ౨॥

ద్వౌ ప్రత్రౌ శతరూపాయాః కన్యాస్త్రీసః ప్రజాపతే ।

మైథునేనైవ మార్గేణ సముత్పాద్య బభౌ మనుః ॥ ౩॥

ప్రియవ్రతోత్తానపాదౌ పుత్రౌ తస్య చ ధీమతః ।
 ఆకూత్తిరేవహూతిశ్చ ప్రసూతిశ్చ సుతోచనాః ॥ ౪ ॥
 కన్యాస్త్రిసః సమాఖ్యాతా మనోస్తస్య మహాత్మనః ।
 ప్రసూతిం స దదౌ తుభ్యమాకూతిం రుచయే తథా ॥ ౫ ॥
 దేవహూతిం మనుస్తత్ర కర్దమాయ దదౌ స్వయమ్ ।
 ఏవమాది మహారాజశ్చకార విధినోదితః ॥ ౬ ॥
 కర్దమస్తపసా విష్ణుం తోషయామాస యత్నతః ।
 శతవర్షైః ప్రసన్నోఽభూద్యయౌ దాతుం వరం ద్విజమ్ ॥ ౭ ॥
 తం యయాచే స పుత్రస్త్వం భవ మే జగదీశ్వర ।
 వరం దత్వా స్వయం విష్ణుర్యయౌ వైకుణ్ఠమజ్ఞసా ॥ ౮ ॥
 తతః స దేవహూత్యాం వై విష్ణుః కపిలరూపధృక్ ।
 తస్య పుత్రత్వమాపన్నో వరదానప్రభావతః ॥ ౯ ॥
 ఆకూత్యాం మిథునం జజ్ఞే రుచేర్వై మానసం పరమ్ ।
 యజ్ఞశ్చ దక్షిణా దేవీ యాభ్యాం సంవర్ధితం జగత్ ॥ ౧౦ ॥
 యజ్ఞో విష్ణుర్మహాభాగో దక్షిణాయాం సుతాన్ శుభాన్ ।
 ద్వాదశాజనయచ్చైవ యామా దేవాశ్చ తే స్మృతాః ॥ ౧౧ ॥
 తతో యజ్ఞస్తపోయుక్తః సస్త్రికశ్చాభవత్ ప్రభుః ।
 గణపం యోగమార్గేణ తోషయామాస సర్వదా ॥ ౧౨ ॥
 కృత్వా మణిమయాం మూర్తిం గణేశస్య చతుర్భుజామ్ ।
 నిత్యం మునిగణైర్యుక్తోఽపూజయత్ భక్తిభావితః ॥ ౧౩ ॥
 తతో గణపతిః ప్రీతో దదౌ యోగం మహాద్భుతమ్ ।
 తేన యోగీన్ద్రముఖ్యోఽసౌ గాణపత్యో బభూవ హ ॥ ౧౪ ॥
 హేరమృతి సదా మస్త్రం యజ్ఞో హర్షాజ్జజాప హ ।
 శిష్యేభ్యః ప్రదదౌ యోగం గాణపత్యం ముదాన్వితః ॥ ౧౫ ॥
 ప్రసూత్యాం జనయామాస కన్యా దక్షః ప్రజాపతిః ।
 చతుర్వింశతి సఖ్యైతా శక్త్యంశాః సర్వమాతరః ॥ ౧౬ ॥
 శ్రద్ధా లక్ష్మీర్ధృతిస్తుష్టిః పుష్టిర్మేధా క్రియా తథా ।
 బుద్ధిర్లజ్జా వపుః శాన్తిః సిద్ధిః కీర్తిస్తయోదశ ॥ ౧౭ ॥

దదౌ ధర్మాయ పత్స్యర్థం దక్షో హృష్టమనా మునే ।
 బ్రహ్మణా నోదితశ్చైవ తాసాం సూతిం వదామి తే ॥ ౧౮ ॥
 శ్రద్ధాపుత్రః స్మృతః కామోఽర్థశ్చ లక్ష్మీసుతోఽభవత్ ।
 ధృత్యాస్తు నియమః పుత్రస్తుష్ట్యాః సన్తోషసంజ్ఞితః ॥ ౧౯ ॥
 పుష్ట్యాం లాభః సుతో జ్ఞజ్ఞే మేధాపుత్రః శమః స్మృతః ।
 క్రియాయాశ్చ స్మృతౌ పుత్రౌ దణ్డః సమయ ఏవ చ ॥ ౨౦ ॥
 బుద్ధయా బోధోఽభవత్పుత్రశ్చాప్రమాదః ప్రకీర్తితః ।
 లజ్జాయా వినయశ్చైవ వపుషో వ్యవసాయకః ॥ ౨౧ ॥
 శాన్తిపుత్రస్తథా క్షేమః సిద్ధేః సిద్ధః సుతోఽభవత్ ।
 యశఃకీర్తిసుతః ప్రోక్త ఇత్యేతే ధర్మనూనవః ॥ ౨౨ ॥
 కామస్యాఽభూత్ సుతో హర్ష ఆనందశ్చాపరః స్మృతః ।
 ఇత్యేష సుఖరూపస్తు సర్గో ధర్మస్య కీర్తితః ॥ ౨౩ ॥
 ప్రసంకాత్తం వదిష్యామి సర్గోఽధర్మస్య దుఃఖదః ।
 బ్రహ్మణః పృష్ఠతస్తద్వస్మిథునం సమ్భభూవ హ ॥ ౨౪ ॥
 అధర్మశ్చ తథా హింసా తయోః పుత్రోఽన్యతః స్మృతః ।
 నికృతిశ్చ సుతా ప్రోక్తా తయోర్జ్ఞజ్ఞే భయం తథా ॥ ౨౫ ॥
 నరకశ్చ తథా మాయా వేదనా చ సుతే స్మృతే ।
 (Page ఖం. ౨ అ. ౬ పాన ౧౫)
 భయాజ్ఞజ్ఞే చ మాయాయాం మృత్యుః సర్వాపహారకః ॥ ౨౬ ॥
 నరకాద్వేనాయాం చ దుఃఖం సంసారకారకమ్ ।
 మృత్యోర్వాస్యధిర్జరా శోకస్తృష్ణా క్రోధశ్చ జ్ఞజ్ఞరే ॥ ౨౭ ॥
 దుఃఖోదర్కాః స్మృతాః సర్వే హ్యధర్మప్రభవా మునే ।
 నైతేషాం ప్రసవశ్చాస్తి సర్వే తే తూర్ధ్వరతేసః ॥ ౨౮ ॥
 ఏకాదశ సుతాః శిష్టాస్తాసాం వంశం నిబోధయ ।
 సతీం దదౌ న రుద్రాయ ఖ్యాతిం చ భృగవే తథా ॥ ౨౯ ॥
 మరీచయే చ సమ్భూతిం స్మృతిమగ్గిరసే దదౌ ।
 పులస్త్యాయ తథా ప్రీతిం క్షమాం చ పులహాయ వై ॥ ౩౦ ॥

సస్తతి క్రతవే చాసావనసూయాం తథా౭త్రయే ।
 దదావూర్ణాం వసిష్ఠాయ మునే స్వాహాం చ వహ్నయే ॥ ౩౧॥
 పితృభ్యశ్చ స్వధాం దేవీం దదౌ దక్షః ప్రహర్షితః ।
 నియోగాద్బ్రహ్మణః సాక్షాత్తాసాం వంశం వదామి తే ॥ ౩౨॥
 సత్యాం చ శక్కురాజ్జ్ఞే కార్తికేయో మహాబలః ।
 దేవసేనాపతిత్వే౭సావభిషిక్తశ్చ వేధసా ॥ ౩౩॥
 ఖ్యాత్యాం భృగోః సముత్పన్నా లక్ష్మీనారాయణప్రియా ।
 దేవౌ ధాతృవిధాతారౌ మేరోర్ణామాతరౌ స్మృతౌ ॥ ౩౪॥
 అయత్త్రియత్తైవ కన్యే మేరోశ్చ తే మునే ।
 తయోర్ధాతృవిధాతృభ్యాం జాతౌ శ్రేష్ఠౌ సుతాబుభౌ ॥ ౩౫॥
 మృకణ్డో౭న్యస్తథా ప్రాణో మార్కణ్డేయో మృకణ్డజః ।
 తథా వేదశిరాః ప్రోక్తః ప్రాణస్య ద్యుతిమాన్ సుతః ॥ ౩౬॥
 మరీచిరపి సమ్భూత్యాం పూర్ణమాసమసూయత ।
 కన్యాచతుష్టయం చైవ సర్వలక్షణమణ్డితమ్ ॥ ౩౭॥
 కృషిర్వృష్టిస్తథా కృష్టిశ్చతుర్థ్యపచితిర్మునే ।
 విరజాః పర్వతశ్చైవ పూర్ణమాసస్య తౌ సుతౌ ॥ ౩౮॥
 క్షమా చ సుషువే పుత్రాన్ పులహోచ్చ ప్రజాపతేః ।
 కర్మశ్రేష్ఠం వరీయాంసం సహిష్ఠుం మునిపుజ్జవమ్ ॥ ౩౯॥
 తథా వనకవీనాసం తపస్తేజస్వినం సుతమ్ ।
 ఆత్త్రేర్వంశం ప్రవక్ష్యామి శ్ంణు శౌనక చాదరాత్ ॥ ౪౦॥
 అత్రిః సజ్జనయామాసానసూయాయాం సుతాఞ్శుభాన్ ।
 సోమం దుర్వాససం చైవ దత్తం యోగధరం తథా ॥ ౪౧॥
 త్రయో దేవా ఇమే ప్రోక్తా అత్రేః పుత్రా మహాత్మనః ।
 బ్రహ్మో భవశ్చ విష్ణుశ్చ కలాంశేన ప్రజాధరాః ॥ ౪౨॥
 స్మృత్యామగ్గిరసో జ్ఞే సినివాలీ సులోచనా ।
 కుహూరాకా తథా పుత్ర్యనుమతిశ్చ పతివ్రతా ॥ ౪౩॥
 ప్రీత్యాం పులస్త్యయోగీశాదయోనిరభవత్సుతః ।

పూర్వజన్మని విప్రేశోఽగస్త్యోఽయం పరికీర్తితః ॥ ౪౪॥

దేవబాహుస్తథా కన్యా సర్వాజ్ఞైః శోభినీ స్మృతా ।

సస్తత్యాం షష్ఠిసాహస్రీం పుత్రాణామస్పృజత్ క్రతుః ॥ ౪౫॥

త ఊర్ధ్వరేతసః సర్వే వాలఖిల్యా ఇతి స్మృతాః ।

సప్త పుత్రాన్ స ఊర్ణాయాం వసిష్ఠోఽజనయత్ప్రభుః ॥ ౪౬॥

కన్యాం కమలపత్రాక్షీం చిత్రకేతుః సురోచకః ।

విరజా మిత్రసంజ్ఞశ్చ ఉల్బణో వసుభృత్పరః ॥ ౪౭॥

ఘమాన్ శక్త్యాదయశ్చాన్యే సప్తపుత్రా మహాజనః ।

యోఽసౌ రుద్రాత్మకో వహ్నిః స్వాహాయాం త్రీన్ సుతాంస్తథా ॥ ౪౮॥

జనయామాస తేజస్వీ తేఽగ్నయః పరికీర్తితాః ।

పావకః పవమానశ్చ శుచిస్తేఽజనయన్ సుతాన్ ॥ ౪౯॥

ప్రత్యేకం వై పఞ్చదశైకోనపఞ్చాశ్చదగ్నయః ।

సర్వే తేజస్వినః ప్రోక్తాః సర్వే యజ్ఞేషు భాగినః ॥ ౫౦॥

నిర్మథ్యః పవమానస్తు ససుతః పరికీర్తితః ।

వైద్యుతః పావకః ప్రోక్తః ససుతః శాస్త్రసమ్మతః ॥ ౫౧॥

సూర్యే తపతి యోఽగ్నిశ్చ స పుత్రస్తు శుచిః స్మృతః ।

(Page ఖం. ౨ అ. ౭ పాన ౧౬)

సర్వత్రగః స రుద్రాత్మా బ్రహ్మపుత్రోఽగ్నిరుచ్యతే ॥ ౫౨॥

అమూర్తయోఽగ్నిష్వాత్తా హి సాఙ్గా బర్హిషదః స్మృతాః ।

పితరశ్చ స్వధా తేభ్యోఽనూత ద్వే తనయే తథా ॥ ౫౩॥

మేనా చ ధరణీ నామ్ని తే ఉభే బ్రహ్మవిత్తమే ।

అనూత మేనా మైనాకం క్రౌఞ్చం హిమవతో మునే ॥ ౫౪॥

గఙ్గాం లోకపవిత్రాం చ పార్వతీం పరమేశ్వరీమ్ ।

తే ఉభే శక్కారం దేవం లేభాతే పతిముత్తమమ్ ॥ ౫౫॥

తపసా గిరిరాజేన మేనయారాధితా సతీ ।

వరదానప్రభావేణ పార్వతీ తనయాఽభవత్ ॥ ౫౬॥

ధరణీ మేరుశైలస్య పత్నీ కన్యే ప్రజాపతే ।

సుషువే చాయతిం చైవ నియతిం కథితే పురా ॥ ౫౭॥

ఏషా దక్షస్య కన్యాసు సస్తతిః కథితా మయా ।
ఏతతే శృణ్వత వైవ సర్వకామఫలప్రదా ॥ ౫౮ ॥

॥ ఓం తత్సదీతి శ్రీమదావ్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే దక్షకన్యావంశవర్ణనం నామ షష్ఠోఽధ్యాయః ॥ ౨.౬

౨.౭ భోగమోక్షవర్ణనం నామ సప్తమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।
దక్షకన్యాప్రసూతేభ్యః పితరః పరమాదృతాః ।
గణేశారాధనం తేభ్యో దదుః ప్రత్యేకమాదరాత్ ॥ ౧ ॥

నానామన్త్రాన్యథాన్యాయం సాధయిత్వా చ తే వనే ।
గత్వాఽజపంశ్చ హేరమ్బం ధ్యాత్వా తపసి సంస్థితః ॥ ౨ ॥

తతో వర్షసహస్రేణ పరితుష్టా గజాననః ।
వరం దాతుం యయా తత్ర భక్తిభావేన తోషితః ॥ ౩ ॥

తం దృష్ట్వా తుష్టువుః సర్వే బద్ధాఙ్గులిపుటాః ప్రభుమ్ ।
భక్తిభావసమాయుక్తా గణేశం సర్వసిద్ధిదమ్ ॥ ౪ ॥

ఋషిపుత్రా ఊచుః ।
నమస్తే వక్రతుణ్డాయ భక్తరక్షకరూపిణే ।
బ్రహ్మీకారాయ దేవాయ బ్రహ్మభూతాయ తే నమః ॥ ౫ ॥

మనోవాగతిరూపాయ మనోవారగమ్యమూర్తయే ।
యోగాకారాయ యోగాయ యోగినే తే నమో నమః ॥ ౬ ॥

నిరాకారాయ విఘ్నేశ భక్తవిఘ్ననివారక ।
శాన్తిరూపాయ సర్వత్ర శాన్తిదాయ నమో నమః ॥ ౭ ॥

సృష్టిరక్షణసంహారకారిణే తే నమో నమః ।
సర్వపూజ్యాయ సర్వాయ నమః సర్వాదిమూర్తయే ॥ ౮ ॥

మాయావికారహీనాయ మాయినే మోహదాయినే ।
మాయాధారాయ మాయయాశ్చాలకాయ నమో నమః ॥ ౯ ॥

అనస్తవిభయామైవానన్తోదారపరాక్రమ ।
 అనస్తాననహస్తాయ సర్వసాక్షిన్నమోఽస్తు తే ॥ ౧౦॥
 వేదాంతాగమ్యరూపస్త్వం దృష్టో వై భాగ్యగౌరవాత్ ।
 స్తుతిం కర్తుం సమర్థా న వయం తవ గజానన ॥ ౧౧॥
 ధన్యో నో జనకో దేవ వయం ధన్యతమా విభో ।
 విద్యా వ్రతం తపో మన్రోఽస్మాకం గణపదర్శనాత్ ॥ ౧౨॥
 వరదశ్చేదేకదస్త భక్తిం దేహి దృఢాం త్వయి ।
 యయా మాయామయో మోహో నశ్యేద్వై వరద ప్రభో ॥ ౧౩॥
 స్వస్వకార్యేషు సామర్థ్యం దేహి దేవ గజానన ।
 యద్యదిచ్ఛామహే తత్తత్ సఫలం భవతు ప్రభో ॥ ౧౪॥
 ఏవముక్త్యా పూజయన్త ఉపచారైరనేకశః ।
 (Page ఖం. ౨ అ. ౭ పాన ౧౭)
 ప్రణేమర్భక్తియుక్తాస్తం సరోమాఞ్శ్చా బభూవిరే ॥ ౧౫॥
 తతస్తానబ్రవీద్దేవో భవతాం యచ్ఛిక్రీర్షితమ్ ।
 తదేవ సఫలం సర్వం భవిష్యతి న సంశయః ॥ ౧౬॥
 భక్తిర్మదీయపాదేషు భవిష్యతి సుఖప్రదా ।
 సామర్థ్యం స్వస్వకార్యేషు దృఢా ఖ్యాతిర్భవిష్యతి ॥ ౧౭॥
 భవత్కృతమిదం స్తోత్రం సర్వసిద్ధికరం భవేత్ ।
 యః శృణోతి నరో భక్త్యా పఠేద్వై తస్య సిద్ధిదమ్ ॥ ౧౮॥
 ఏకవింశతివారం చ పఠేత్తావద్ధినాని యః ।
 స సద్యః ఫలమాప్నోతి చిత్రేప్పితమసంశయమ్ ॥ ౧౯॥
 ఏవముక్త్యా గణాధీశస్త్రైవాన్తరధీయత ।
 తే చ స్వస్వగృహే సర్వే యయుర్వర్షసమన్వితాః ॥ ౨౦॥
 స్త్రియశ్చ పురుషాః సర్వే దక్షకన్యా సముద్భవాః ।
 సుఖినః స్వస్వకార్యేషు బభూవుర్జ్ఞానసంయుతాః ॥ ౨౧॥
 శౌనక ఉవాచ ।
 అత్రిపుత్రా మహాభాగా బ్రహ్మవిష్ణుశివాత్మకాః ।
 తచ్ఛరీత్రం విస్తరతః శ్రోతుమిచ్ఛామి తద్వద ॥ ౨౨॥

సూత ఉవాచ ।

బ్రహ్మణోఽశసముదూభతశ్చస్త్రస్తపసి సంస్థితః ।
గణేశాత్స వరం లభ్యాఽమృతరూపో బభూవ హ ॥ ౨౩॥

కలాభిః సర్వదేవానాం పోషకః స తథా నృణామ్ ।
కిరణైరన్నభావస్య వృద్ధికృత్ సర్వదాఽభవత్ ॥ ౨౪॥

దత్తో విష్ణుకలాంశేన సమ్భూతో యోగధారకః ।
క్రమేణ యోగమార్గేణ నానాబ్రహ్మసు సంస్థితః ॥ ౨౫॥

జడోన్మత్తపిశాచాదిబాలానన్దాదికా మునే ।
అవస్థాః సాధయామాస నానాభూమిప్రకాశికాః ॥ ౨౬॥

తం దృష్ట్వా యోగినం సర్వే సేవాయామభవన్ పరాః ।
ద్విజుద్యాః సర్వవర్ణాశ్చాశ్రమస్థా భక్తిభావతః ॥ ౨౭॥

క్షణం విశ్రామమత్యంతం న లేభే మునిసత్తమః ।
దత్తో విహ్వలతాం యాతః కింకరోమీత్యచింతయత్ ॥ ౨౮॥

తత్సేన జలే విప్ర మమజ్ఞే యోగధారణాత్ ।
ప్రతీక్షయన్తస్త్వీరే స్థితాః సర్వేఽభవన్ జనాః ॥ ౨౯॥

తతో దత్తేన సిద్ధ్యా చ మోక్షలక్ష్మీః ప్రకాశితా ।
గృహీత్వా వామభాగే తాం నిఃస్సృతో జలామధ్యతః ॥ ౩౦॥

దక్షిణే మధ్యకుమ్భం స హస్తే ధృత్వా పపౌ స్వయమ్ ।
స్త్రియా సహ విలాసేన భోగయుక్తో బభూవ హ ॥ ౩౧॥

త్యక్తస్త్రాత్రిజో యోగీ భ్రష్టోఽయమితి భావతః ।
సుఖేన యోగమాస్థాయ సంస్థితోఽత్రిసముద్భవః ॥ ౩౨॥

గతే కియతి కాలే చ దేవాసురసముద్భవమ్ ।
యుద్ధం దారుణరూపం వై జాతం తత్ర సమిపతః ॥ ౩౩॥

దైత్యైర్దేవాస్తతో భగ్నాః పలాయన్త దిశో దశ ।
తత్రాఽఽయయుః సుసమ్మీతా రక్ష రక్షేతి చాబ్రువన్ ॥ ౩౪॥

తతో సురా యయుః సర్వే నగ్నశస్త్రధరా బలాత్ ।
తాన్ దృష్ట్వాఽమరసజ్ఞాస్తే పలాయనపరా బత ॥ ౩౫॥

దైత్యా దృష్ట్వా మహాలక్ష్మీం మోక్షరూపాం సురూపిణీమ్ ।

తాం గృహీత్వా యయుః సర్వే ధృత్వా మోహేన మస్తకే || ౩౬ ||

మోక్షలక్ష్మీశ్చ తైస్త్రత్ర యది పాదేషు సస్థతా |

తదా తేషాం జయప్రాప్తిర్జాతాసీన్నాత్ర సంశయః || ౩౭ ||

అతో నిస్తేజసా స్పృష్టా దైత్యా దేవైః ప్రపీడితాః |

పలానుస్త భయాత్ సర్వే పాతాలం వివిశుః పునః || ౩౮ ||

మోక్షలక్ష్మీస్తతస్తేషాం పశ్యతాం మునిసత్తమ |

అన్తర్దానం యయౌ దేవీ బ్రహ్మణీ బ్రహ్మభావితా || ౩౯ ||

శౌనక ఉవాచ |

సూత కూటం త్వయా ప్రోక్తం న బుద్ధం తన్మయాధునా |

(Page ఖం. ౨ అ. ౭ పాస ౧౮)

మోక్షలక్ష్మీః శిరః స్పృష్టా దైత్యానాం దుఃఖదా కథమ్ || ౪౦ ||

సూత ఉవాచ |

సమ్యక్స్పృష్టం త్వయా బ్రహ్మన్ కథయామి యథా శ్రుతమ్ |

వ్యాసాత్ సర్వజ్ఞముఖ్యాచ్చ శ్శృణు శౌనక యత్పతః || ౪౧ ||

రజస్తమోయుతా దైత్యా భోగలక్ష్మీపరాయణాః |

పరద్రవ్యహరాః సర్వే పరస్మీగామినస్తథా || ౪౨ ||

పరాపకారకర్తారో జన్మభ్యో దుఃఖదాః స్మృతాః |

సదా మద్యాదిభిర్యుక్తాః పాపాచారా విశేషతః || ౪౩ ||

సాధూనాం మునిముఖ్యానాం దేవానాం యోగినాం తథా |

వేదశాస్త్రపురాణానాం నిన్దకా భయదాయకాః || ౪౪ ||

ఇత్యాదిబహుభిర్దోషైః సంయుక్తాస్తే మహాసురాః |

సదా భోగప్రియా జ్ఞేయా ముక్తౌ నార్హా అతః కదా || ౪౫ ||

దేహం సర్వక్రియాణాం తే కర్తారం ప్రాప్య దైత్యపాః |

సర్వథా ముక్తిముతస్సృజ్య భోగేచ్ఛాయాం మనో దధుః || ౪౬ ||

అతస్తైశ్చరణాఘాత్వైర్జాతా ముక్తిర్విశేషతః |

భోగలక్ష్మీః శిరోభిస్సైర్వన్వితా తత్ర యత్పతః || ౪౭ ||

దేవర్షయః సదా యత్నైర్ముక్తిమిచ్ఛన్తి సర్వదా |

అతస్తే మస్తకే దేవీం ధారయామాసురజ్ఞాసా || ౪౮ ||

అసురైర్యోగిసజ్జేన ధృతా ముక్తిర్యదా మునే ।
 శిరస్యపి శుభా సా న కారణం కథయామి తే ॥ ౪౯॥
 దురాచారాదిసంయుక్తా భోగబుద్ధిపరాయణాః ।
 తేభ్యః కుతః సా శుభదా కుపితా తాన్నిహన్తి వై ॥ ౫౦॥
 గృహీతా విషయాసక్తైర్నేచ్ఛితా పశ్య శౌనక ।
 చరణాఘాతకైర్దేవీ తాడితా చ తదా భవేత్ ॥ ౫౧॥

అతో భోగేషుభిర్విప్ర వన్ష్యా భోగప్రదాయినీ ।
 యది ముక్తిర్దురాచారైర్ధృతా తాన్నాశయిష్యతి ॥ ౫౨॥
 ఇతి తే కథితం సర్వం కారణం మునిసత్తమ ।
 తథా మోక్షేషుభిర్భోగలక్ష్మీశ్చరణతాడితా ॥ ౫౩॥

యత్ర భోగః ప్రియో నిత్యం తత్ర ముక్తిర్న విద్యతే ।
 యత్ర ముక్తిః ప్రియా నిత్యం తత్ర భోగః కుతో భవేత్ ॥ ౫౪॥
 వాసానాయుక్తరూపా చ భోగలక్ష్మీర్న సంశయః ।
 నిర్వాసనమయీ మోక్షలక్ష్మీర్జ్ఞానీహి శౌనక ॥ ౫౫॥

॥ ౬౦ తత్పదితి శ్రీమదాస్త్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
 ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే భోగమోక్షవర్ణనం నామ సప్తమోఽధ్యాయః ॥ ౨.౭

౨.౮ దత్తచరితం నామాఽష్టమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥
 ముద్గల ఉవాచ ।
 ఏవం దత్తసయోగేన యోగభూమిం సమాచరన్ ।
 నానాచేష్టాయుతో దక్ష ఆవధూతః ప్రకాశతే ॥ ౧॥
 గోవద్భుక్షణసంయుక్తః పశువత్పక్షివత్కదా ।
 మూత్రాదిదేహాచేష్టాం స చకార మునిసత్తమః ॥ ౨॥
 సహజావస్థయా యుక్తో బభూవాన్తేఽత్రిసమ్భవః ।
 తత్రాస్త్రస్యామితాం జ్ఞాత్వా ఖేదయుక్తో బభూవ హ ॥ ౩॥
 వ్యక్తావ్యక్తసమేత్యాదినానాబ్రహ్మసుసంస్థితః ।
 యోగేన న స శాన్తోఽభూద్యయౌ స్వపితరం తతః ॥ ౪॥

ప్రణమ్య భగవానత్రిం దత్తో యోగినమావృతమ్ ।
సాక్షాద్బ్రహ్మమయం పూర్ణం ప్రాణ్ణులిః పురతోఽభవత్ ॥ ౫॥

(Page ఖం. ౨ అ. ౮ పాన ౧౯)

అత్రిణా మానితః సోఽపి నిషసాదాసనే స్వయమ్ ।
ఉవాచ బ్రహ్మపుత్రం తమత్రిం వినయసంయుతః ॥ ౬॥

దత్త ఉవాచ ।

స్వామిన్నానావిధం బ్రహ్మ మయా యోగేన సాధితమ్ ।
తత్రోపాధిః సమాదృష్ట ఉపాధిరహితోఽభవమ్ ॥ ౭॥
ఉపాధిం నిరుపాధిం చ త్యక్త్వా సామ్యేహమాస్థితః ।
తత్త్యక్త్వా తూర్యభూతోఽహం సహజే సంస్థితోఽభవమ్ ॥ ౮॥

తత్ర దృష్ట్వా మహాయోగిన్ స్వాధీనత్వం సదా ప్రభో ।
తేన శాన్తివిహీనోఽహం కిం కరోమి వదస్వ భోః ॥ ౯॥

సహజాన్న పరం బ్రహ్మ లభ్యతే యోగసేవయా ।
అతో మాం శాన్తియోగం త్వం కథయస్వ మహామునే ॥ ౧౦॥

దత్తస్య వచనం శ్రుత్వా బ్రహ్మపుత్రో మహాతపాః ।
అత్రిన్తూవాచ తం పుత్రం శాన్తిమిచ్ఛన్తమాదరాత్ ॥ ౧౧॥

శృణు పుత్ర ప్రవక్ష్యామి శాన్తియోగం సనాతనమ్ ।
బ్రహ్మణా కథితం మే తం యేన శాన్తోఽహమజ్ఞసా ॥ ౧౨॥

అస్మాకం కులదేవ త్వం ప్రాప్తో గణపతిః ప్రభుః ।
స వై శివాదిదేవానాం కులదేవః ప్రకీర్తితః ॥ ౧౩॥

శాన్తియోగస్వరూపం త్వం తం జానీహి మహామతే ।
భజస్వ సుప్రయత్నేన తదా శాన్తిమవాప్స్యసి ॥ ౧౪॥

గణేశాత్పర్వముత్పన్నం తేన సంస్థాపితం సుత ।
తస్యారాధనమాశ్రేణ కృతకృత్యాః శివాదయః ॥ ౧౫॥

నామరూపాత్మకం సర్వం జగద్బ్రహ్మ ప్రకథ్యతే ।
తదేవ శక్తిరూపాఖ్యం బ్రహ్మోసద్రూపకం పరమ్ ॥ ౧౬॥

తత్రామృతమయం సౌరమాత్మాకారేణ సంస్థితమ్ ।
సద్రూపం తద్విజానీహి బ్రహ్మ వేదే ప్రకీర్తితమ్ ॥ ౧౭॥

తయోరభేదతో బ్రహ్మ సమం సర్వత్ర సంస్థితమ్ ।
 సదసన్మయమేవం చ విష్ణుం జానీహి వేదతః ॥ ౧౮ ॥
 తేభ్యో విలక్షణం తుర్యం నేతి రూపం ప్రకీర్తితమ్ ।
 నిర్మోహశివసంజ్ఞం చ స్వాధీనం బ్రహ్మ తద్ బుధైః ॥ ౧౯ ॥
 చతుర్ణాం బ్రహ్మణాం యోగే స్వానందః కథ్యతే బుధైః ।
 స తు మాయామయః సాక్షాద్గణేశో వేదవాదిభిః ॥ ౨౦ ॥
 అన్తర్బాహ్యో క్రియా సర్వా బ్రహ్మకారా ప్రదృశ్యతే ।
 కర్మయోగః స విజ్ఞేయః సంయోగః కర్మణాం సుత ॥ ౨౧ ॥
 జ్ఞానాత్మచక్షుషా జ్ఞానం యద్యద్భవతి యోగినామ్ ।
 తేషామభేదకో యోగో జ్ఞానయోగః ప్రకీర్తితః ॥ ౨౨ ॥
 జ్ఞానానాం కర్మణాం వైవాభేదయోగః సమాత్మకః ।
 ఆన్తర్బాహ్యకరూపో యం ద్వైధనాశే స ఆప్యతే ॥ ౨౩ ॥
 స్వేచ్ఛయా కర్మయోగశ్చ ధృతో యేన మహాత్మనా ।
 స్వేచ్ఛయా జ్ఞానయోగశ్చ స్వేచ్ఛయానన్దయోగకః ॥ ౨౪ ॥
 స్వేచ్ఛయా స త్రిభిర్ద్వీనః సహజాఖ్యః ప్రకథ్యతే ।
 సదా స్వాధీనరూపశ్చ స్వేచ్ఛయా క్రీడతి స్వయమ్ ॥ ౨౫ ॥
 బ్రహ్మభూతాత్మకో యోగః స్వాన్తాఖ్యః ప్రకీర్తితః ।
 తత్ర స్వాధీనతా త్రేధా పరాధీనకతా కుతః ॥ ౨౬ ॥
 బ్రహ్మణీ బ్రహ్మభూతస్య స్వతః పరత ఏవ చ ।
 ఉత్థానం నాస్తి సంయోగాత్ స్వస్వరూపిణి యోగతః ॥ ౨౭ ॥
 స్వాన్దే సుతసంయోగో జగతాం బ్రహ్మణాం భవేత్ ।
 సర్వాభేదేన యోగోఽయం తస్మాన్మాయాసమన్వితః ॥ ౨౮ ॥
 అయోగాత్మకయోగశ్చ సదా సంయోగవర్జితః ।
 జగతాం బ్రహ్మణాం తత్ర ప్రవేశోఽతో న విద్యతే ॥ ౨౯ ॥
 సదా నిర్మాయకో యోగః స్వసంవేద్యవివర్జితః ।
 స్వకీయా భేదహీనత్వాన్నిర్వృత్తిరోగిభిర్ధృతా ॥ ౩౦ ॥

బ్రహ్మ బ్రహ్మణీ సంస్థం యన్నాగతం న గతం పునః ।

(Page ఖం. ౨ ఆ. ౮ పాన ౨౦)

స్వానన్దనాశతో లభ్యం బ్రహ్మభూయమయోగకమ్ ॥ ౩౧॥

బ్రహ్మస్వానన్దవాసీ స గణేశః కథ్యతే బుధైః ।

న స్వానన్దాత్మకః ప్రోక్తో వేదే వై వేదవాదిభిః ॥ ౩౨॥

క్రీడాత్మకగణేశానః స్వానన్దః పరికీర్తితః ।

సంయోగాత్మకరూపేణ స్వస్వరూపిణి తిష్ఠతి ॥ ౩౩॥

క్రీడాహీనో గణేశానో యోగరూపః ప్రకీర్తితః ।

నిరానన్దాత్మకత్వేన సదా బ్రహ్మణీ సంస్థితః ॥ ౩౪॥

సంయోగాయోగయోశ్చైవ తయోర్నాశే గణేశ్వరః ।

శాన్తియోగాత్మకః ప్రోక్తో యోగిభిర్వ్యోగసేవయా ॥ ౩౫॥

పూర్ణయోగాత్మకస్తత్ర గణేశః పరికీర్తితః ।

మాయాయుక్తవిహీనత్వం భ్రాన్తిమాత్రం ప్రకీర్తితమ్ ॥ ౩౬॥

పఞ్చచిత్తస్వరూపాం త్వం బుద్ధిం జానీహి పుత్రక ।

తత్ర మోహకరీ సిద్ధిరాభిన్విదా మోహరూపిణీ ॥ ౩౭॥

ధర్మార్థకామమోక్షాణాం సిద్ధిర్భిన్నా ప్రదృశ్యతే ।

బ్రహ్మభూతమయీ సిద్ధిః కథితా యోగిభిస్తథా ॥ ౩౮॥

పఞ్చధా చిత్తవృత్తిర్యా తత్ర యద్విమిష్టతం సుత ।

తదేవ గణరాజస్య రూపం బిమ్బాత్మకం పరమ్ ॥ ౩౯॥

ధర్మార్థకామమోక్షేషు బ్రహ్మభూతేషు యత్స్మృతమ్ ।

ఐశ్వర్యం మోహదం జన్తుర్మత్ర భ్రమతి లాలసీ ॥ ౪౦॥

పఞ్చైశ్వర్యేషు యద్విమిష్టం తదేవ గణపస్య చ ।

జీవం జానీహి పుత్ర త్వం శాన్తియోగస్య సేవయా ॥ ౪౧॥

పఞ్చచిత్తప్రణాశే వ పఞ్చైశ్వర్యే లయం గతే ।

అధునా గణరాజస్త్వం భవితాఽసి న సంశయః ॥ ౪౨॥

త్యజావధూతమార్గం త్వం భవ ముఖ్యోఽవధూతకః ।

అవధూయ మహచ్ఛిత్తం మహదైశ్వర్యమాదరాత్ ॥ ౪౩॥

అతః శాన్తిం భజస్వ త్వం దత్తయోగేన సత్వరమ్ ।

దదామి తే మహామస్త్రం గణేశస్య విధానతః ॥ ౪౪॥
 తత ఏకాక్షరం మస్త్రం దదౌ పుత్రాయ భావతః ।
 అత్రిరోగవిదాం శ్రేష్ఠస్తం ప్రణమ్య యయావజః ॥ ౪౫॥
 సాక్షాద్విష్ణుస్వరూపశ్చ దత్తో యోగవిదాం వరః ।
 గంగాయా దక్షిణే తీరే పూజయామాస విఘ్నపమ్ ॥ ౪౬॥
 త్యక్త్వా భూమిస్వరూపం స శాన్తిమాస్థాయ యోగవిత్ ।
 అభజత్తం సుభావేన గణపం హృది చిన్తయన్ ॥ ౪౭॥
 మహాయోగీ స్వయం దత్తో వర్షేణైకేన శౌనక ।
 శాన్తిం ప్రాప్తో విశేషేణ గాణపత్యో బభూవ హ ॥ ౪౮॥
 తం ద్రష్టుం గణపస్తత్ర యయౌ భక్తం నిజేచ్ఛయా ।
 భక్తవాత్సల్యతో దేవ ఆశ్రమే సుఖశాన్తిదే ॥ ౪౯॥
 తం దృష్ట్వా సహసోత్థాయ ప్రణనామ కృతాఙ్గాలిః ।
 తుష్టావ సుస్థిరో భూత్వా విఘ్నేశం కులదైవతమ్ ॥ ౫౦॥
 శ్రీదత్త ఉవాచ ।
 నమో గణపతే తుభ్యం నమో యోగస్వరూపిణే ।
 యోగిభ్యో యోగదాత్రే చ శాన్తియోగాత్మనే నమః ॥ ౫౧॥
 సిద్ధిబుద్ధిపతే తుభ్యం పఞ్చచిత్తప్రధారక ।
 నానావిహారశీలాయ గణేశాయ నమో నమః ॥ ౫౨॥
 సిద్ధిదాత్రే నమస్తుభ్యం నానైశ్వర్యప్రదాయినే ।
 మోహహస్త్రే మోహకర్త్రే హేరమ్బాయ నమో నమః ॥ ౫౩॥
 స్వానన్దవాసినే తుభ్యం సంయోగాభేదధారిణే ।
 నానామాయావిహారాయ విఘ్నేశాయ నమో నమః ॥ ౫౪॥
 సాక్ష్యాయ బ్రహ్మనిష్ఠాయ బోధహినాయ ధీమతే ।
 పరాదుత్థానరూపాయ విదేహాయ నమో నమః ॥ ౫౫॥
 బోధాయ సర్వరూపాయ దేహదేహిమయాయ చ ।
 స్వత ఉత్థానరూపాయ ప్రకృతిప్రలయాయ తే ॥ ౫౬॥
 సాహజ్కారాయ దేవాయ జగదీశాయ తే నమః ।

(Page ఖం. ౨ అ. ౮ పాస ౨౧)

మహాతే బిన్దురూపాయ జగద్రూపాయ తే నమః ॥ ౫౭॥

నాదాత్మకగుణేశాయ నానావేషప్రధారిణే ।

బ్రహ్మణే సృష్టికర్తే తే పితామహా నమోఽస్తు తే ॥ ౫౮॥

హరయే పాలకాయైవ నానాదేహధరాయ తే ।

సంహర్త్రే శక్జురాయైవ కర్మాకారాయ భానవే ॥ ౫౯॥

శక్తయే చ క్రియామూర్తే దేవమానవరూపిణే ।

నాగాసురమయామైవ ఘణ్ణిరాజాయ తే నమః ॥ ౬౦॥

స్థావరాయ నమస్తుభ్యం జగముమాయ నమో నమః ।

జగద్రూపాయ దేవాయ బ్రహ్మణే తే నమో నమః ॥ ౬౧॥

కిం స్తౌమి త్వాం గణాధీశ యోగాకారేణ సంస్థితమ్ ।

వేదాదయః సమర్థా న త్వామతః ప్రణమామ్యహమ్ ॥ ౬౨॥

ధన్యో దేహో మదీయోద్య పితరో కులమేవ చ ।

విద్యాయోగస్తప్తవైవ త్వదజ్ఞీయుగదర్శనాత్ ॥ ౬౩॥

ఇత్యుక్త్వా భక్తిభావేన సమ్ప్లుతోఽసౌ మహామునిః ।

ననర్త హృష్టరోమాసావానన్దాశ్రు సృజన్ముహుః ॥ ౬౪॥

తతస్తం స్వకరే ధృత్వా గణనాథః స సస్వజే ।

ఉవాచ యోగినం పూర్ణం వచనం పరమాద్భుతమ్ ॥ ౬౫॥

శ్రీగణేశ ఉవాచ ।

ధన్యోఽసి దత్త యోగీన్ద్రో జాతోఽసి మదనుగ్రహాత్ ।

త్వం పూర్ణం లభసే శాన్తిమచలాం మయి సర్వదా ॥ ౬౬॥

న భేదస్తే కదాచిత్తే భవిష్యతి మహామునే ।

త్వత్ప్రితిసమ్ప్రవృద్ధ్యర్థమత్ర స్థాస్యామి నిశ్చలః ॥ ౬౭॥

గాణేశజ్ఞానమాహాత్మ్యం త్వయాత్రేష్ఠ ముఖాచ్ఛ్రితమ్ ।

సాక్షాత్కారకరం తస్మాద్ విజ్ఞానక్షేత్రకం త్విదమ్ ॥ ౬౮॥

విజ్ఞానగణపో దత్తనామ్నాఖ్యాతో భవామ్యహమ్ ।

దర్శనాచ్ఛాన్తిసన్దాతా భవిష్యామ్యత్ర మానద ॥ ౬౯॥

ఆత్ర వాసం ప్రకుర్వన్తి మదర్థం భక్తిసంయుతాః ।
 శాన్తియోగం సదా తేభ్యో దాస్యామి తవ సన్నిధౌ ॥ ౭౦॥
 పురా౭త్ర తు శివేనైవ జ్ఞానం సాక్షాత్కృతం పరమ్ ।
 విజ్ఞానేశ్వరనామేతి స మయా శక్కరః కృతః ॥ ౭౧॥
 తస్యాత్ర సన్నిధౌ స్థిత్యా త్వయా జ్ఞానం ప్రసాధితమ్ ।
 అతః శక్కరమిత్రత్వం ప్రాప్తో౭సి మదసుగ్రహాత్ ॥ ౭౨॥
 త్వయా కృతమిదం స్తోత్రం యోగశాన్తిప్రదం భవేత్ ।
 పఠతాం శృణ్వతాం నృణాం బ్రహ్మభూయకరం తథా ॥ ౭౩॥
 ధర్మార్థకామమోక్షాణాం దాయకం ప్రభవిష్యతి ।
 సర్వసిద్ధిప్రదం వైవ సర్వేభ్యో జ్ఞానదాయకమ్ ॥ ౭౪॥
 ఇత్యుక్తాన్తర్దధే తత్ర గణేశో భక్తవత్సలః ।
 దత్తః ఛిన్నశ్చ తం ధ్యాత్వా తస్థౌ తత్ర ప్రజాపతే ॥ ౭౫॥
 తతస్తత్కృపయా తేన స్వాత్మా తత్ర సమర్పితః ।
 యోగాభేదమయత్వేన జాత ఆత్మనివేదకః ॥ ౭౬॥
 దత్తో భక్తో గణేశశ్చ స్వామీ తస్యేతి నాశితమ్ ।
 స్వామిన్యసౌ సేవకో౭పి తదాకారేణ సంస్థితః ॥ ౭౭॥
 ఇయం భక్తిర్గణేశస్యాత్మనివేదనరూపిణీ ।
 దత్తేన సాధితా ముఖ్యా శాన్తియోగప్రయత్నతః ॥ ౭౮॥
 ఏతస్మిన్నస్తరే తత్ర ప్రకటో౭భూత్ స్వయం శివః ।
 విజ్ఞానేశ్వరనామా౭సౌ దత్తం తం పఠిషస్వజే ॥ ౭౯॥
 అహో దత్త మహాభాగ మమ మిత్రత్వమాగతః ।
 అత్రైవైన గణేశానమధ్యాయం యోగసేవయా ॥ ౮౦॥
 తతో దత్తం పురస్కృత్య శక్కరో బ్రాహ్మణైః సహ ।
 గణేశం స్థాపయామాస గణ్ణాయా దక్షిణే తటే ॥ ౮౧॥
 విజ్ఞానగణరాజేతి నామ చక్రే మహార్షిభిః ।
 (Page ఖం. ౨ అ. ౮ పాస ౨౨)
 క్షేత్రం తదాదేర్విఖ్యాతం బభూవ గణపస్య తత్ ॥ ౮౨॥

విజ్ఞాననామకం పుణ్యం శాన్తియోగఫలప్రదమ్ |
సర్వసిద్ధికరం క్షేత్రం యాత్రాకారి జనస్య చ || ౮౩||

జ్యేష్ఠశుక్లచతుర్థ్యాం త్రైః స్థాపితో గణనాయకః |
అతస్తత్ర మహోత్సాహస్తద్ధినే కుర్వతే నరాః || ౮౪||

యోగిభిర్దేవగన్ధర్వైః సిద్ధిర్నాగైశ్చ మానుషైః |
నానాజనైస్తథా దక్షనేవితం క్షేత్రముత్తమమ్ || ౮౫||

ఏతద్దత్తస్య మాహాత్మ్యం యః శృణోతి నరోత్తమః |
పఠేద్వా భవితా తస్య సర్వసిద్ధిర్న సంశయః || ౮౬||

|| ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయ పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తవరితే దత్తచరితం నామాఽష్టమోఽధ్యాయః || ౨.౮

౨.౯ ప్రియవ్రతరాజ్యప్రాప్తివర్ణనం నామ నవమోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

సూత ఉవాచ |

దుర్వాసాః శక్యరస్యాంశస్తతాప పరమం తపః |
నేతి బ్రహ్మణి సజ్ఞాతో బ్రహ్మభూతో మహామునిః || ౧||

తమతిక్రోధసంయుక్తమశాన్తం శాన్తిలాలసమ్ |
సంవీక్ష్య దత్తవజ్రానం దదావత్త్రిమహామునిః || ౨||

మయూరేశక్షేత్రకే స గణేశధ్యానమాస్థితః |
స్వభక్త్యా గణరాజేన శాన్తియోగయుతః కృతః || ౩||

తదారభ్య మహాయోగీ దుర్వాసాః శాన్తిధారకః |
క్రోధహీనస్వభావః స సజ్ఞాతో బ్రహ్మవిత్తమః || ౪||

ఏతద్దత్తిసుతానాం తే చరితం కథితం మయా |
యథా దక్షాయ భో విప్ర ముద్గలేన ప్రకాశితమ్ || ౫||

అధునా కథయిష్యామి స్వామ్యమ్భువజసన్తతేః |
చరితం సర్వపాపఘ్నం కథితం ముద్గలేన యత్ || ౬||

శౌనక ఉవాచ |

కథం ముద్గలవిప్రేణ కథితం తస్య ధీమతః |

చరిత్రం వద సర్వం మే యథా దక్షేణ సంశ్రుతమ్ || ౭ ||

సూత ఉవాచ |

శాపమోహితదక్షస్తు శ్రుత్వాత్రేయసముద్భవమ్ |

చరితం యోగరూపం స ముద్గలం పునరబ్రవీత్ || ౮ ||

దక్ష ఉవాచ |

ధన్యోఽత్రిర్యస్య పుత్రా వై గాణపత్యా మహాజనః |

యోగినో యోగదాతారః శ్రుతం తేషాం చరిత్రకమ్ || ౯ ||

అధునా వద మే బ్రహ్మాన్ సృష్టిమార్గం పురాతనమ్ |

స్వామముప్పవమనోః పుత్రౌ చక్రతుః కిం మహాజసౌ || ౧౦ ||

సూత ఉవాచ |

దక్షస్య వచనం శ్రుత్వా హర్షయుక్తేన చేతసా |

జగాద తం మహాయోగీ ముద్గలః పరమార్థవిత్ || ౧౧ ||

ముద్గల ఉవాచ |

స్వామముప్పవమనోః పుత్రౌ సజ్ఞాతో పూర్ణధార్మికో |

ప్రియవ్రతోత్తానపాదౌ నామ్నా ఖ్యాతో ప్రజాపతీ || ౧౨ ||

జగామ సాధనరతో వనం జ్యేష్ఠః ప్రియవ్రతః |

దేహాది నశ్వరం మత్వాఽభూత్స ఛిన్నో మనుస్తతః || ౧౩ ||

జగామ నారదస్తత్ర సహసా తం మనుర్జగౌ |

పుత్రం ప్రియవ్రతం విప్ర బోధయస్య విధానతః || ౧౪ ||

తథేతి నారదస్తత్ర యయా తస్య మహాశ్రమమ్ |

తం దృష్టోఽత్థాయ రాజర్షిః ప్రణనామ కృతాఞ్జలిః || ౧౫ ||

స్వకీయాఞ్జావశం పుత్రం మానసే వీక్ష్య సంస్థితమ్ |

తం జగాద మహాతేజా నారదో రాజసత్తమమ్ || ౧౬ ||

(Page ఖం. ౨ అ. ౯ పాన ౨౩)

నారద ఉవాచ |

శృణు పుత్ర మహాభాగ ప్రియవ్రత మహామతే |

దేహాది నశ్వరం సర్వం త్వయా జ్ఞాతం మహాద్భుతమ్ || ౧౭ ||

తథాపి నరదేహోఽయమృణత్రయసమన్వితః |

నరదేహకృతం కర్మ తస్మాలం సకలం జగత్ ॥ ౧౮ ॥

సర్వేషామన్నరూపోఽయం నరదేహో న సంశయః ।

తస్య పోషణమత్యంతం కర్తవ్యం దేహధారిణా ॥ ౧౯ ॥

స్వధర్మపాలనేనైవ వర్ణాశ్రమవిధానతః ।

దేహినా కృతపుణ్యేనాన్నేన విశ్వం ప్రపోషితమ్ ॥ ౨౦ ॥

యజ్ఞాదిభిర్పణం దైవం శ్రాద్ధాద్వైశ్చైవ సైతృకమ్ ।

పుత్రోత్పాదనమార్గేణ మానుష్యం నాశమేష్యతి ॥ ౨౧ ॥

అధునా ఋణయుక్తస్త్వం వనం కస్మాత్ప్రమాగతః ।

కురు రాజ్యం మహాభాగ స్వధర్మనిరతో ముదా ॥ ౨౨ ॥

పుత్రేషు రాజ్యమాత్మీయం స్థాపయిత్వా చ శాశ్వతమ్ ।

పశ్చాత్త్వం వనమావిశ్య యోగాభ్యాసరతో భవ ॥ ౨౩ ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

నారదస్య వచః శ్రుత్వా హర్షితో రాజసత్తమః ।

ఉవాచ తం మనోః పుత్రః ప్రాజ్ఞానిః శ్రద్ధయాన్వితః ॥ ౨౪ ॥

ప్రియవ్రత ఉవాచ ।

స్వామిన్విజ్ఞప్తుమిచ్ఛామి వద మే త్వం మహామతే ।

కేసోపాయేన యోగీన్ద్ర బ్రహ్మభూతో భవేన్నరః ॥ ౨౫ ॥

నారద ఉవాచ ।

శృణు పుత్ర ప్రవక్ష్యామి బ్రహ్మభూయపదప్రదమ్ ।

మార్గం సంసాధ్య శాన్తిం చ లభతే మానవః స్వయమ్ ॥ ౨౬ ॥

గణేశం యోగరూపం తం జ్ఞాత్వైవ బ్రహ్మనాయకమ్ ।

బ్రహ్మభూతో భవేజ్జన్తుః సాధనేన మహామతే ॥ ౨౭ ॥

గణశబ్దః సమూహస్య వాచకః పరికీర్తితః ।

సమూహో యోగరూపాశ్చ బాహ్యస్తరవిభేదతః ॥ ౨౮ ॥

అన్నానాం సకలానాం చ సమూహేన్నమయం సుత ।

కథితం బ్రహ్మ వేదేషు ఏవం నానాగణాః స్మృతాః ॥ ౨౯ ॥

తేషాం పతిం గణేశానం తం జ్ఞాత్వా యోగినః పురా ।

శాన్తిం ప్రాప్తా విశేషేణ శాన్తియోగమయం పరమ్ ॥ ౩౦ ॥

ఆస్మాకం కులదేవత్వం సమ్ప్రాప్తోఽసౌ గజాననః ।
 తమారాధయ యత్పేన తతః క్షేమం భవిష్యతి ॥ ౩౧॥
 గుణేశో గణరాజ సమ్ప్రాజ్య వై భక్తిభావతః ।
 బభూవ బ్రహ్మభూతశ్చ భక్త్యాస్మాకం పితామహః ॥ ౩౨॥
 తస్య పుత్రాః సమాఖ్యాతా బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరాః ।
 సూర్యః శక్తిశ్చ పశ్చైతే తం సమారాధ్య భోగినః ॥ ౩౩॥
 తతస్తే శాన్తిమత్యన్తం ప్రాప్తా విశ్వేశ్వరాః సుత ।
 బ్రహ్మణశ్చ వయం పుత్రా భజామస్తం గణాధిపమ్ ॥ ౩౪॥
 తతో యోగీంద్రముఖ్యాశ్చ వయం జాతాః ప్రియవ్రత ।
 సర్వజ్ఞానసమాయుక్తా బన్ధహీనా విశేషతః ॥ ౩౫॥
 తథా త్వమపి రాజేంద్ర గణేశం భజ భావతః ।
 తవాతః సులభం సర్వం భవిష్యతి సదానఘ ॥ ౩౬॥
 తత ఏకాక్షరం మన్తం దదౌ తస్మై మహామునిః ।
 గణేశారాధనం సర్వం బోధయామాస యత్పతః ॥ ౩౭॥
 ఏతస్మిన్నంతరే తత్ర బ్రహ్మణా సహ సజ్గతః ।
 స్వామ్యమ్భవో మనుః సుజ్ఞస్తౌ దృష్ట్వా ప్రణతౌ సుతౌ ॥ ౩౮॥
 బ్రహ్మణా బోధితోఽత్యన్తం పునః పౌత్రః ప్రియవ్రతః ।
 మనునా సహరాజర్షిర్యయౌ స్వనగరే తదా ॥ ౩౯॥
 పుత్రౌ స్వామ్యమ్భవో రాజ్యే సమాస్థాప్య వనం యయౌ ।
 యోగేనారాధయామాస గణేశం భక్తిసంయుతః ॥ ౪౦॥
 క్రమేణ పశ్చాభూమీనాం చిత్తస్య పరతో గతః ।
 త్యక్త్వా చిత్తం మహాయోగీ బ్రహ్మభూతో బభూవ హ ॥ ౪౧॥
 శాన్తియోగం సమాశ్రిత్య బ్రహ్మలోకం జగామ హ ।
 తత్రైవ సంస్థితోఽభూత్స గణేశభజనే రతః ॥ ౪౨॥
 (Page ఖం. ౨ అ. ౧౦ పాన ౨౪)
 ప్రియవ్రతః స్వయం రాజా పాలయామాస మేదిసీమ్ ।
 ధర్మేణ నీతిదానేన త్యాగేన యశ ఆర్జయత్ ॥ ౪౩॥

స్వస్వధర్మరతాః సర్వే జనా వర్ణాశ్రమాన్వితాః ।

ముదితాః సత్యశీలాచ స్థితే రాజ్యే ప్రియ వ్రతే ॥ ౪౪॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే ప్రియవ్రతరాజ్యప్రాప్తివర్ణనం నామ నవమోఽధ్యాయః ॥ ౨.౯

౨.౧౦ ద్వీపవర్ణనం నామ దశమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

ప్రియవ్రతస్య పుత్రాశ్చ దశోత్పన్నా మహాజనః ।

తేజస్వినో ధర్మశీలా విఖ్యాతా బలవత్తరాః ॥ ౧॥

ఆగ్నీధ్ర ఇధ్మజిహ్వాశ్చ యజ్ఞబాహుస్తథా మహాన్ ।

వీరో హిరణ్యరేతాశ్చ సవనో ఘృతపృష్ఠకః ॥ ౨॥

మేధాతిథిర్వీతిహోత్రః కవిః పితృసమా బభుః ।

కవిః సవనవీరో చ న రాజ్యే దధిరే మతిమ్ ॥ ౩॥

సప్తద్వీపేశ్వరాన్వేన సప్త పుత్రాః కృతాః పరే ।

జమ్బుద్వీపేశ్వరం పుత్రం ఆగ్నీధ్రమకరోన్మృపః ॥ ౪॥

ప్లక్షద్వీపేశ్వరస్తేనేధ్మజిహ్వాశ్చ కృతః సుతః ।

శాల్యలే వై యజ్ఞబాహుం రాజా తమభిషిక్తవాన్ ॥ ౫॥

హిరణ్యరేతనం చక్రే కుశద్వీపేశ్వరం సుతమ్ ।

క్రోఞ్చద్వీపేశ్వరం చైవ ఘృతపృష్ఠం చకార హ ॥ ౬॥

మేధాతిథిం పతిం చక్రే శాకద్వీపస్య శాశ్వతమ్ ।

పుష్కరేశం స రాజా తు వీతిహోత్రం చకార హ ॥ ౭॥

తతః ప్రియవ్రతో రాజా వనం ప్రాప్తః ప్రతాపవాన్ ।

నారదాద్యోగమాస్థాయ గాణపతోః బభూవ హ ॥ ౮॥

అన్తే గణేశరూపశ్చ సజ్ఞాతో యోగసేవయా ।

ప్రియవ్రతసమో రాజా న భూతో న భవిష్యతి ॥ ౯॥

పుష్కరే వీతిహోత్రస్య ద్వౌ పుత్రౌ సమ్బభూవతుః ।

రమణో ధాతకిర్నామ మహావీర్యో సుధర్మిణౌ ॥ ౧౦॥

రమణస్య స్మృతం వర్షం తన్నామ్నా చ మహాత్మనః ।
 ధాతకేశాపి ఖణ్డోఽయం బుద్ధైర్ధాతకిరుచ్యతే ॥ ౧౧॥
 ఏకోద్ధిర్మానసాఖ్యశ్చ తన్మధ్యే వలయాకృతిః ।
 యోజనానాం సహస్రాణి దశోత్సేధః సన్నాస్తతః ॥ ౧౨॥
 దశసాహస్రవర్షాణి జీవనం తత్ర విద్యతే ।
 తత్ర బ్రహ్మ స్వయం సాక్షాద్ దీప్వే తిష్ఠతి పుష్కరే ॥ ౧౩॥
 తం సురా మానవాద్యాశ్చ పూజయన్తి నిరస్తరమ్ ।
 స్వాద్మాదకేన వై దక్ష వృతో దీప్వః సమస్తతః ॥ ౧౪॥
 యోజనానాం చతుఃషష్ఠిలక్షం సిన్ధుశ్చ సోఽదుభతః ।
 తత్రాస్తే పర్వతో రమ్యో లోకాలోకాహ్వాయః స్మృతః ॥ ౧౫॥
 ఏకత్ర లోకసంవాస ఏకతో లోకవర్జితః ।
 లోకాలోకాచలాదత్ర ప్రకాశశ్చన్ద్రసూర్యయోః ॥ ౧౬॥
 తస్మాత్పరత్ర భో దక్ష అన్ధకారః సమస్తతః ।
 లోకాలోకాచలస్తేన కథితో మునిభిః పురా ॥ ౧౭॥
 పుష్కరే బహవో నద్యో మానసాచలసమ్భవాః ।
 స్వాద్మాదకాః పుణ్యరూపా నిర్మలాః సర్వభావతః ॥ ౧౮॥
 తాసాం జలస్య పానేన రోగా నశ్యన్తి దుఃఖదాః ।
 (Page ఖం. ౨ అ. ౧౦ పాన ౨౫)
 క్లమస్వేదాదికం సర్వం విద్యతే న కదాచన ॥ ౧౯॥
 శాకదీప్వేశ్వరస్యాథ సప్తపుత్రాస్తథాఽభవన్ ।
 పవమానస్తతః పూర్వా పురోజవమనోజవౌ ॥ ౨౦॥
 ధూమ్రాసీకశ్చిత్రేఘో బహురూపో జగద్ధరః ।
 సప్తఖణ్డాశ్చ తద్దీప్వే పర్వతాః సప్త ముఖ్యకాః ॥ ౨౧॥
 పురోజవస్య తన్నామ్నా వర్షం ప్రథమముచ్యతే ।
 మనోజవస్య తన్నామ్నా ఖణ్డమన్యత్ప్రకథ్యతే ॥ ౨౨॥
 పవమానస్య ఖణ్డం వై పావమానాత్మకం తథా ।
 ధౌమ్రాసీకం చతుర్థం వై పఞ్చమం చైత్రేఘకమ్ ॥ ౨౩॥
 బహురూపస్య తన్నామ్నా వైశ్వధారం చ సప్తమమ్ ।

పాలయామాసురవ్యగ్రాః స్వం స్వం ఖణ్డం ప్రజాపతే || ౨౪ ||

దశసాహస్రవర్షాణి తత్ర వై జీవనం స్మృతమ్ |
నరాణాం దోషహీనానాం సదా యౌవనశాలినామ్ || ౨౫ ||

దధిమణ్డోదకాఘ్నేన సంవృతో ద్వీప ఉత్తమః |
తావన్మానేన యుక్తేన యోజనానాం ప్రజాపతే || ౨౬ ||

విస్తారో యోజనానాం చ ద్వాత్రింశల్లక్షసమ్మితః |
ద్వీపస్య చ నరాస్తత్ర యజన్తే వాయుమీశ్వరమ్ || ౨౭ ||

క్రౌఞ్చద్వీపస్య విస్తారో లక్షషోడశకం మునే |
యోజనానాం సమాఖ్యాతః ఖణ్డాస్తత్ర చ సప్త వై || ౨౮ ||

పర్వతాః సప్త తత్రైవ నద్యః సప్త ప్రకీర్తితాః |
అన్యః క్షుద్రస్వరూపాశ్చ నద్యః సర్వత్ర సంస్థితాః || ౨౯ ||

ఘృతపృష్ఠసుతాస్తత్ర సప్త ఖణ్డేశ్వరాః స్మృతాః |
స్వస్వనామ్నా సమాఖ్యాతాః ఖణ్డాస్తేషాం ప్రజాపతే || ౩౦ ||

ఆమోమధురుహః సప్త ఘృతపృష్ఠః సుధాత్మకః |
భ్రాజిష్ఠో లోహితో వర్ణవనస్పతిరితి స్మృతాః || ౩౧ ||

ఏకాదశసహస్రం తు వర్షాణాం జీవనం నృణామ్ |
యజన్త్యాపోమయం తత్ర సదా నారాయణం జనాః || ౩౨ ||

క్షీరోదేన సమంతాచ్చ సంవృతో ద్వీప ఆదరాత్ |
తావన్విస్తారభూతశ్చ శ్వేతద్వీపోఽపి స స్మృతః || ౩౩ ||

హిరణ్యరేతసః సప్త కుశద్వీపపతేః సుతాః |
వసుశ్చ వసుదానశ్చ దృఢరుచిస్తృతీయకః || ౩౪ ||

సత్యవ్రతో నాభిగుప్తో వివిక్తో నామ దేవకః |
స్వస్వనామ్నా చ తేషాం వై ఖణ్డాః సప్త ప్రజాపతే || ౩౫ ||

తత్రైవ పర్వతాః సప్త మర్యాదాగిరయః స్మృతాః |
నద్యః సప్త మహావేగాః సుజలా దుఃఖహారకాః || ౩౬ ||

దశసాహస్రవర్షాణి జీవనం తత్ర విద్యతే |
యోజనానాం కుశద్వీపశ్చాష్టలక్షప్రమాణకః || ౩౭ ||

ఘృతోదేనావృతః సమ్యక్ తావదాయామరూపిణా ।

సర్వతస్తత్ర దేవేశం హవ్యవాహం యజన్తి తే ॥ ౩౮॥

శాల్యలద్వీపనాథస్య యజ్ఞబాహోః సుతాః స్మృతాః ।

సురోచనః సౌమనస్యో రమణో దేవవర్షకః ॥ ౩౯॥

ఆప్యాయనః పారిభద్రో విజ్ఞాతః సప్తమః స్మృతః ।

తత్త్నామ్నా చ విఖ్యాతాః ఖణ్డాస్తేషాం ప్రజాపతే ॥ ౪౦॥

నద్యః సప్త మహావేగాః పర్వతాః సప్త తత్ర వై ।

యోజనానాం చతుర్లక్షం విస్తారస్తస్య సర్వతః ॥ ౪౧॥

సురోదేనావృతః సోఽపి తావదాయామరూపిణా ।

నరాణాం జీవనం తత్రాష్టసహస్రసమాః కిల ॥ ౪౨॥

ప్లక్షదీప్వేశ్వరస్యాథేధృజిహ్వాస్య సుతాస్తథా ।

శివో యవయశ్చైవ ఙాస్తక్షేమసుభద్రకాః ॥ ౪౩॥

అమృతోఽభయసంజ్ఞశ్చ సప్తైతే పరికీర్తితాః ।

స్వస్వనామాఙ్కితాః ఖణ్డాస్తేషాం తత్ర ప్రకీర్తితాః ॥ ౪౪॥

(Page ఖం. ౨ అ. ౧౧ పాన ౨౬)

గిరయః సప్త తత్రైవ నద్యః సప్త మహాజలాః ।

నరాణాం జీవనం తత్ర పంచవర్షసహస్రకమ్ ॥ ౪౫॥

ద్విలక్షయోజనాన్యేవ విస్తారస్తస్య సర్వతః ।

ఇక్షాణాం చ రసోదేన తావతా పరిసంవృతః ॥ ౪౬॥

లక్షదీప్వే యజన్తే వై సూర్యం ధర్మపరాయణాః ।

వృష్టిసంస్రావిణం దేవం తేజోరూపేణ సంస్థితమ్ ॥ ౪౭॥

ప్లక్షదీప్వాదిషు జ్ఞేయం శాకదీప్వాన్తిమేషు వై ।

వర్ణాశ్రమవిభాగేన స్వధర్మే సంస్థితా జనాః ॥ ౪౮॥

పుష్కరే సర్వధర్మజ్ఞా ఏకమార్గం సమాశ్రితాః ।

ఏకవర్ణాశ్రమాస్తత్ర సమశిలాః ప్రజాపతే ॥ ౪౯॥

న తేషు యుగమానం చ యుగధర్మః స్వభావతః ।

సదా సమానః కాలశ్చ స్వర్థమస్తాదృశః స్మృతః ॥ ౫౦॥

న లోభో న చ మాత్సర్యం పరస్పరహితే రతాః ।

నరాస్తే పుణ్యశీలా వై స్వదారరతతోషిణః ॥ ౫౧॥

కర్మణాం ఫలభోక్తారో తేషు ద్వీపేషు శౌనక ।

బభూవుర్భూవికాః సర్వే దేవవత్ క్రీడనే రతాః ॥ ౫౨॥

స్వస్వద్వీపస్థితం దేవమభజంస్తే తతః సుఖమ్ ।

సమ్ప్రాప్నుస్తే జనాః సర్వే సాలోక్యాదిచతుష్టయమ్ ॥ ౫౩॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

ద్వీపీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరిత్రే ద్వీపవర్ణనం నామ దశమోఽధ్యాయః ॥ ౨.౧౦

౨.౧౧ భూగోలవర్ణనం నామైకాదశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

జమ్బుద్వీపేఽశ్వరస్యాథ నవపుత్రా బభూవిరే ।

నాభిః కిమ్పురుషశ్చైవ తథా హరిరిలావృతః ॥ ౧॥

హిరణ్మయః కురూ రమ్యో భద్రాశ్వః కేతుమాలకః ।

స్వస్వనామాఙ్కితాన్ ఖణ్డాన్ పితా తేభ్యో దదౌ స్వయమ్ ॥ ౨॥

ఏవం దత్త్వా చ సప్తైతే ప్రియవ్రతసుతాస్తతః ।

యయుర్వనం తపస్తప్త్యా గాణపత్యా బభూవిరే ॥ ౩॥

యయుర్గాణేశ్వరం ధామ తే త్వన్తే బ్రహ్మవాదినః ।

పునరావృత్తిశూన్యం యద్యోగాభేదం ప్రభావతః ॥ ౪॥

జమ్బుద్వీపస్య విస్తార ఏకలక్షం సమస్తతః ।

యోజనానాం తథా దక్ష లవణోదేన సంవృతః ॥ ౫॥

తత్ర మధ్యే మహాశైలో మేరుర్ద్వీపమయః శుభః ।

నానాధాతువిచిత్రాణ్ణో నానౌషధిసమన్వితః ॥ ౬॥

నదీభిః సుజలాభిశ్చ యుతోఽసౌ కనకాచలః ।

గుహాభిశ్చ తథా దక్ష నానాజస్తుసమన్వితః ॥ ౭॥

లక్షయోజన ఉత్సేధస్తస్య ప్రోక్తో మహాత్మనః ।

షష్ఠిసాహస్రమేతస్య యోజనానాం ప్రమాణకమ్ ॥ ౮॥

బహిఃస్థితేస్తథా ద్వాత్రింశత్సహస్రమధఃస్థితేః ।

అష్టసాహస్రకం చైవ యోజనానాం సమస్తతః ॥ ౯ ॥

అథ ఊర్ధ్వవిభేదేన స్థితోఽసౌ కనకాచలః ।

పద్మాకారస్వరూపేణ భూమిమధ్యే స్థితో బభౌ ॥ ౧౦ ॥

పద్మపత్రసమానేన హ్యోకారేణ వ్యవస్థితాః ।

పర్వతాః పరితస్తస్య నానాధాతుమయా బభుః ॥ ౧౧ ॥

తేషు సర్వత్ర దేవానాం గుహ్యకానాం చ పక్షిణామ్ ।

యోగినాం రక్షసాం చైవ సిద్ధానాం చ మహాత్మనామ్ ॥ ౧౨ ॥

నాగేన్ద్రాణాం మునీన్ద్రాణాం గన్ధర్వాణాం ప్రజాపతే ।

సిపాచానాం చ భూతానాం నివాసా అద్భుతా బభుః ॥ ౧౩ ॥

(Page ఖం. ౨ అ. ౧౧ పాస ౨౭)

ఉద్యానాని విచిత్రాణి దేవక్రీడనకాని చ ।

జరాశోకహరాణ్యేవ జలాని ఖలు సర్వతః ॥ ౧౪ ॥

కైలాసాద్యష్ట శైలేన్ద్రా దిక్షు తస్య వ్యవస్థితాః ।

తేషు రుద్రాదిదేవేన్ద్రా వసన్తి దిగధీశ్వరాః ॥ ౧౫ ॥

మధ్యే స్థానం మహారణ్యం బ్రహ్మణః పరమేష్ఠినః ।

ఇత్యేవం సర్వదేవానాం సుఖదః స గిరిర్బభౌ ॥ ౧౬ ॥

తస్య దక్షిణభాగే చ ద్వీపఖణ్డాస్త్రయోఽభవన్ ।

ఉత్తరే చ తథా ఖణ్డాస్త్రయస్తస్య ప్రకీర్తితాః ॥ ౧౭ ॥

పూర్వపశ్చిమభాగే ద్వౌ వర్షౌ తస్య హి సమ్మతౌ ।

మధ్యే సమస్తతో వర్ష ఏకస్తస్య ప్రజాపతే ॥ ౧౮ ॥

ఏవం ఖణ్డాః సమాఖ్యాతా నవ ద్వీపే చ మధ్యమే ।

హిమాచలాదయస్తేషు మర్యాదాగిరయః స్మృతాః ॥ ౧౯ ॥

ద్విసహస్రం సముత్సేధో యోజనానాం ప్రజాపతే ।

అష్టౌ చైవ ప్రవిస్తారా మహాశైలా సమస్తతః ॥ ౨౦ ॥

సహస్రం యోజనానాం చ ఖణ్డే ఖణ్డే చ విస్తరః ।

ప్రత్యేకం భిన్నభావేన తేషు లోకా వసన్తి చ ॥ ౨౧ ॥

వర్షేషు పర్వతాశ్చైవ నద్యో నానావిధాః స్మృతాః ।

తత్ర సర్వే జనా దక్ష వసన్తి సుఖభోగినః ॥ ౨౨॥

అజనాభవిహీనాశ్చ ఖణ్డా అష్టా ప్రకీర్తితాః ।

తేషు స్వాభావికీ సిద్ధిః స్థిరభావేన సంస్థితా ॥ ౨౩॥

సదా యావనయుక్తాశ్చ నరా నార్యః సురూపిణః ।

దేవవత్సుఖభోక్తారో బభుః సాధుగుణాన్వితాః ॥ ౨౪॥

పరస్పరేషు సంసక్తాః సమకాలప్రభోగినః ।

వర్ణాశ్రమరతాః సర్వే ధర్మయుక్తా దయాన్వితాః ॥ ౨౫॥

న తత్ర యుగధర్మశ్చ సదా సామాన్యధర్మిణామ్ ।

శీతోష్ణాదిభవం దుఃఖం నాస్తి ఖణ్డేషు మానద ॥ ౨౬॥

ఏకాదశశతాన్యేవ సహస్రం తేషు కుత్రచిత్ ।

శతాని ద్వాదశాప్యేవ త్రయోదశశతాని చ ॥ ౨౭॥

శతాని కుత్రచిత్పంచ దశాప్యేవ ప్రజాపతే ।

శతాని పంచవర్షాణి జీవన్తి కిల మానవాః ॥ ౨౮॥

నాభేః ఖణ్డోఽజనాభశ్చ హిమాచలసమీపగః ।

కర్మాత్మకః సమాఖ్యాతః సర్వమాన్యో బభూవ హ ॥ ౨౯॥

తత్ర కర్మాణి కృత్వా తు నరా యాన్తి సమన్తతః ।

దీప్యేషు ఖణ్డేషు తథా తథా పాతాలభూమిషు ॥ ౩౦॥

స్వర్గేషు భోగప్రాప్త్యర్థం కర్మణాం ఫలమేవ చ ।

తేషు భుక్త్వా పునర్వత్ర యాన్తి కర్మార్థమజ్ఞుసా ॥ ౩౧॥

అథవా పాపకర్మాణి కృత్వాత్త్రైవ వ్రజన్తి తే ।

నరకేషు నరా నార్యః పునరత్ర ప్రయాన్తి చ ॥ ౩౨॥

అత్ర యోగేన యోగీన్ద్రో భవేద్వై నాత్ర సంశయః ।

గాణపత్యస్వరూపం చ తద్భక్త్యా లభతే నరః ॥ ౩౩॥

అతః శ్రేష్ఠతమః ప్రోక్తో వర్షోఽయం చ హిమాలయః ।

సర్వదాతృత్వమాపన్నో మాన్యస్తేషాం ప్రజాపతే ॥ ౩౪॥

భోగేషు స్వల్పరూపోఽయం సర్వేభ్యః కథితో బుధైః ।

శీతోష్ణాదిసమాయుక్తో నానారోగసమన్వితః ॥ ౩౫॥

తత్ర వర్ణాశ్చ చత్వారస్తేషాం వై వ్యభిచారతః ।
 వర్ణా నానావిధాః ప్రోక్తా భిన్నధర్మాత్మకాః ప్రభో ॥ ౩౬॥
 ఆస్మిన్ యుగభవం మానం యుగధర్మాః సమస్తతః ।
 నరాః ప్రకృతిభిన్నాశ్చ స్వార్థాదికసమన్వితాః ॥ ౩౭॥
 బహవోఽగ్రే బభుః శైలా విన్ధ్యసహ్యాద్రికాదయః ।
 తేభ్యః ప్రసూతా నద్యశ్చ బహ్వస్యః సర్వత్ర సంస్థితాః ॥ ౩౮॥
 పుణ్యదాః స్నానమాత్రేణ మిష్టతోయా మహామతే ।
 నరాః కర్మకరాస్తత్ర త్రివిధాచారసంయుతాః ॥ ౩౯॥
 తీర్థాని సర్వదేవానాం స్థానాని త్వగ్రజన్మనామ్ ।
 తతేనకానామధికకర్మోత్థఫలదాని వై ॥ ౪౦॥
 ఏవమాద్యగుణైర్మ్యుక్తో జనా భో వర్ష ఏవ చ ।
 కర్మణాం భరణాత్సుజ్జైర్భారతోఽయం ప్రకీర్తితః ॥ ౪౧॥
 ఏతద్భూమణ్డలం కృత్స్నం కథితం తే సమాసతః ।
 శ్రవణాత్పఠనాచ్ఛాపి పాపాపహరణం భవేత్ ॥ ౪౨॥
 ॥ ఓం తత్పదితి శ్రీమదావ్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
 ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరిత్రే భూగోలవర్ణనం నామైకాదశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౧౧

౨.౧౨ సూర్యమణ్డలవర్ణనం నామ ద్వాదశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥
 ముద్గల ఉవాచ ।
 ప్రసక్తాత్సర్వలోకానాం వచ్చి వై సంస్థితిం పరామ్ ।
 స్వర్గాణామపి సజ్జేపాన్ముఖ్యానాం కథయామి తే ॥ ౧॥
 భూర్లోకోఽథ భువర్లోకః స్వర్లోకశ్చ మహో జనః ।
 తపోలోకస్తథాసత్యో లోకాస్తస్వణోద్భవాః స్మృతాః ॥ ౨॥
 అర్యమా చన్ద్రమా యావత్కిరణైరవభాసతే ।
 తావాన్ భూర్లోక ఆఖ్యాతః పురాణేషు ప్రజాపతే ॥ ౩॥
 పద్భయాం నరైర్భవేద్గమ్యః స ఏవం శాస్త్రసమ్మతః ।
 భూర్లోకః కథితో దక్ష సప్తద్వీపాత్మకః ఖలు ॥ ౪॥

ప్రమాణమఖిలం యావద్భూర్లోకస్య సమస్తతః ।
 తావచ్చైవ భువర్లోకే పరిమాణం చ కథ్యతే ॥ ౫॥
 భూర్లోకాత్సూర్యపర్యంతం భువర్లోకః ప్రకీర్తితః ।
 తస్మాచ్ఛ్రువపర్యంతం స్వర్లోకః కథితో బుధైః ॥ ౬ ॥
 తత్ర వాయోః సమాఖ్యాతా నేమయోఽష్టవిధాః ప్రభో ।
 ఆవహః ప్రవహచ్చైవ తథైవాన్నవహః పరః ॥ ౭ ॥
 సంవహో వివహశ్వాథ తదూర్ధ్వం చ పరావహః ।
 తథా పరివహశ్చోర్ధ్వం వహస్తస్మాత్పరః స్మృతః ॥ ౮ ॥
 భూమేరోజునలక్షే తు భానోర్దై మణ్డలం స్థితమ్ ।
 లక్షే దివాకరాతోఽక్రం చన్ద్రమణ్డలమాస్థితమ్ ॥ ౯ ॥
 నక్షత్రమణ్డలం కృత్స్నం తస్మాల్లక్షే ప్రకాశతే ।
 ద్వే లక్షయోజనే తస్మాత్ గ్రహాణాం మణ్డలం స్మృతమ్ ॥ ౧౦ ॥
 తస్మాల్లక్షే ఋషీణాం యన్మణ్డలం చ ప్రకాశతే ।
 ఋషీణాం మణ్డలాదూర్ధ్వం లక్షమాత్రే స్థితో ధ్రువః ॥ ౧౧ ॥
 మేఢీభూతః సమస్తస్య జ్యోతిశ్చక్రస్య వై ధ్రువః ।
 వాయురశ్మిధరః సోఽపి చాలయన్ జ్యోతిషాం గణమ్ ॥ ౧౨ ॥
 దశయోజనసాహస్రం మణ్డలం భాస్కరస్య చ ।
 తథా ద్వాదశసాహస్రం మణ్డలం శశినః స్మృతమ్ ॥ ౧౩ ॥
 సూర్యాధస్తాత్ స్థితో రాహుర్దశసాహస్రయోజనః ।
 త్రయోదశసహస్రం చ మణ్డలం తస్య కథ్యతే ॥ ౧౪ ॥
 తమోమయం తమఃస్థానం గత్యా పర్వణి ధావతి ।
 ఛాయయా సూర్యచన్ద్రౌ వా ఆచ్ఛాదయతి సత్వరమ్ ॥ ౧౫ ॥
 తదేవ గ్రహణం దక్ష కథ్యతే శాస్త్రవాదిభిః ।
 అఖిలం తమసా వ్యాప్తం మణ్డలం రవిసోమయోః ॥ ౧౬ ॥
 (Page ఖం. ౨ అ. ౧౨ పాన ౨౯)
 చన్ద్రస్య షోడశో భాగో మణ్డలం భార్గవస్య చ ।
 భార్గవాత్పాదహినం యత్ ద్విజ తచ్చ బృహస్పతేః ॥ ౧౭ ॥

బృహస్పతేః పాదహీనం మణ్డలం భౌమసౌరయోః ।
 విస్తారాచ్చ తయోః పాదహీనం సౌమ్యస్య మణ్డలమ్ ॥ ౧౮॥
 తారానక్షత్రరూపాణి హీనాని తు పరస్పరాత్ ।
 శతాని పంచుచత్వారి త్రీణి ద్వే యోజనాని వై ॥ ౧౯॥
 సర్వేభ్యోఽపి నికృష్టాని తారాణాం మణ్డలాని తు ।
 యోజనాధ్యర్థమాత్రాణి తేభ్యో న్యూనం న విద్యతే ॥ ౨౦॥
 ఉపరిష్టాత్ త్రయస్తేషాం గ్రహో యే దూరసర్పిణః ।
 సౌరోఙ్గిరాశ్చ భౌమశ్చ విజ్ఞేయా మన్దగామినః ॥ ౨౧॥
 తేభ్యోధస్తాచ్చ చత్వారః పునరన్యే మహాగ్రహాః ।
 సూర్యః సోమో బుధశ్చైవ భార్గవశ్చైవ శీఘ్రగాః ॥ ౨౨॥
 ఆయనే ద్వే సమాస్థాయ భానుశ్చరతి సర్వదా ।
 ప్రభుః సర్వగ్రహాణాం స సర్వాధస్తాత్పుసర్పతి ॥ ౨౩॥
 విస్తీర్ణం మణ్డలం కృత్వా చరత్యూర్ధ్వం తతః శశీ ।
 నక్షత్రమణ్డలం కృత్స్నం సోమదూర్ధ్వం ప్రసర్పతి ॥ ౨౪॥
 నక్షత్రేభ్యః కవిశ్చోర్ధ్వం తస్మాదూర్ధ్వం బుధః స్మృతః ।
 భౌమః సోమసుతాదూర్ధ్వం తస్మాదూర్ధ్వం బృహస్పతిః ॥ ౨౫॥
 శనైశ్చరస్తతో హ్యూర్ధ్వం తస్మాత్ సప్తర్షిమణ్డలమ్ ।
 ఋషీణాం చైవ సప్తానాం ధ్రువశ్చోర్ధ్వం వ్యవస్థితః ॥ ౨౬॥
 నవయోజనసాహస్రో భాస్కరస్య రథః స్మృతః ।
 ఈషాదణ్డస్తథైవాస్య ద్విగుణో వై ప్రజాపతే ॥ ౨౭॥
 లక్షప్రమాణమక్షశ్చ ధ్రువాధారేణ సంస్థితః ।
 ద్వితీయేఽక్షే తు తచ్చక్రం సంస్థితం మానసాచలే ॥ ౨౮॥
 చక్రం రాశిమయం తస్య ద్వాదశారం ప్రకీర్తితమ్ ।
 గాయత్రీముఖ్యకాస్తస్య సప్త ఛన్దోమయా హయాః ॥ ౨౯॥
 దక్షిణాయనమాసాద్య ఊప్రం ఊప్రం ప్రసర్పతి ।
 యదోత్తరగతో భానురక్షిప్రం చైవ సర్పతి ॥ ౩౦॥
 మానసోపరి మాహేస్త్రి ప్రాచ్యాం దిశి మహాపురీ ।
 దక్షిణే ధర్మరాజస్య వరుణస్య చ పశ్చిమే ॥ ౩౧॥

ఉత్తరే తు కుబేరస్య తన్నామాని నిబోధ మే ।

అమరావతీ సంయమనీ సుఖా చైవ విభా క్రమాత్ ॥ ౩౨॥

జ్యోతిషాం చక్రమాదాయ దేవదేవః ప్రజాపతిః ।

ఉదయే చ మహేంద్రస్య నగర్యాం స ప్రకాశతే ॥ ౩౩॥

యమపుర్యాం చ మధ్యాహ్నే సాయాహ్నే వరుణస్య తు ।

నిశామధ్యే చ కౌబేర్యామేవం చరతి భాస్కరః ॥ ౩౪॥

ఉదయాస్తమయేనాయం సర్వకాలసమానగః ।

అశేషాసు దిశాస్వేష సర్వాసు విదిశాసు చ ॥ ౩౫॥

కులాలచక్రవల్లోకే భ్రమత్యేవం దినేశ్వరః ।

స్వస్వబోధసమానం చ భిన్నం కాలం ప్రకాశయన్ ॥ ౩౬॥

కరోత్యహస్తథా రాత్రిం కిరణైః స్థాపయన్ ప్రజాః ।

దివాకరకరైరేతత్ పూరితం భువనత్రయమ్ ॥ ౩౭॥

జలం స్థలం నభః ప్రోక్తం లోకానాం స్థానముత్తమమ్ ।

ఆదిత్యమూలమేతచ్చ త్రివిధం నాత్ర సంశయః ॥ ౩౮॥

భవత్యస్మాజ్జగత్కృతన్నం సదేవాసురమానుషమ్ ।

మధ్యభాగే తదాధారమస్తే తత్ర ప్రతిష్ఠితమ్ ॥ ౩౯॥

బ్రహ్మవిష్ణుమహేశేంద్రచంద్రతారాగ్నినాగజమ్ ।

వీరుద్యిప్రోదకానాం యత్యేజస్తద్రవిసమ్భవమ్ ॥ ౪౦॥

ద్యుతిర్ద్యుతిమతాం కృత్వాన్న యత్యేజః సార్వలౌకికమ్ ।

విభజ్య స్వయమేవేశః క్రీడతి స్మ దివాకరః ॥ ౪౧॥

సర్వాత్మా సర్వలోకేశో గణేశాంశః ప్రభాకరః ।

మూలం త్రిభువనస్యాపి కర్మరూపీ చ దైవతమ్ ॥ ౪౨॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే సూర్యమణ్డలవర్ణనం నామ ద్వాదశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౧౨

౨.౧౩ నవగ్రహరథాదివర్ణనం నామ త్రయోదశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

రవేః కలాంశసమ్భూతా ద్వాదశాన్వే చ భానవః ।

ద్వాదశస్వేవ మాసేషు తే తపన్ని రథస్థితాః ॥ ౧॥

సరథోఽధిష్ఠితో దేవైరాదిత్యైర్మునిభిః తథా ।

గన్ధర్వైరస్పరోభిశ్చ గ్రామణీసర్పరాక్షసైః ॥ ౨॥

ధాతార్యమాఽథ మిత్రశ్చ వరుణః శక్రసంజ్ఞితః ।

వివస్వానథ పూషా చ పర్జన్యశ్చాంశురేవ చ ॥ ౩॥

భగన్స్తవ్విష్టాఽథ విష్ణుశ్చ ద్వాదశైతే చ భానవః ।

తపన్ని రథసంస్థా వై వసన్తాదిక్రమేణ చ ॥ ౪॥

పులస్త్యః పులహోఽథాత్రిర్వసిష్ఠశ్చాఙ్గిరా భృగుః ।

భరద్వాజో గౌతమశ్చ కశ్యపః క్రతురేవ చ ॥ ౫॥

జమదగ్నిః కౌశికోఽథ మునయో బ్రహ్మవాదినః ।

స్తువన్ని పురతో దేవం ఛన్దోభిర్వివిధైస్తస్థా ॥ ౬॥

రథకృష్ణ రథౌజా వై రథచిత్రః స్వబాహుకః ।

రథస్వనోఽథ వరుణః సుషేణః సేనజిత్రథా ॥ ౭॥

తార్జ్యశ్చారిష్ఠనేమిర్వై రథజితన్యజ్జిత్రథా ।

గ్రామణ్యో దేవదేవస్య కుర్వతేఽభీషుసక్లహమ్ ॥ ౮॥

అథ హేతిః ప్రహేతిశ్చ పౌరుషేయో వధస్తథా ।

సర్వో వ్యాఘ్రస్తథా వ్యాధో వాతో విద్యుద్దివాకరః ॥ ౯॥

బ్రహ్మోపేతశ్చ భో దక్ష యజ్ఞోపేతస్తథాపరః ।

రాక్షసప్రవరా ఏతే ప్రయాన్తి పురతః క్రమాత్ ॥ ౧౦॥

వాసుకిః కంకనీరశ్చ తక్షకో నాగముఖ్యకః ।

ఏలాపత్రః శఙ్ఖపాలస్తథైరావతసంజ్ఞితః ॥ ౧౧॥

ధనజ్ఞాయో మహాపద్మస్తథా కర్కోటకోఽపరః ।

కమ్బులాశ్వతరో చైవ వహన్వేతే ప్రభాకరమ్ ॥ ౧౨॥

నాగా ద్వాదశమాసేషు ప్రజాధీశ యథాక్రమమ్ |
 తుమ్బురుర్నారదో హాహా హూహూర్విశ్వావసుస్తథా || ౧౩||
 ఉగ్రసేనో వసురుచిరవీవసురథాపరః |
 చిత్రసేనస్తథోర్ణాయుర్భృతరాష్ట్రః ప్రజాపతే || ౧౪||
 సూర్యవర్చా ద్వాదశైతే గన్ధర్వా గాయనాః పురః |
 ఘనస్తనీ చ రమ్భా వై తథాన్యా పుష్కాకస్థలీ || ౧౫||
 మేనకా సహజన్యా చ ప్రమ్లొచా౭థ ప్రజాపతే |
 అనుమ్లొచా ఘృతాచీ చ విశ్వాచీ చోర్వశీ పరా || ౧౬||
 అన్యా చ పూర్వచిత్తిర్యా భాస్కరం చ తిలోత్తమా |
 తాణ్డైస్తోషయన్త్యేనం వసన్తాదిషు వై క్రమాత్ || ౧౭||
 ఏవం దేవా వసన్త్యర్కే ద్వా ద్వా మాసౌ క్రమేణ తు |
 సూర్యమాప్యాయయన్త్యేతే తేజసా తేజసాం నిధిమ్ || ౧౮||
 గ్రథితైః స్వవచోభిస్తం స్తువన్తి మునయో రవిమ్ |
 (Page ఖం. ౨ అ. ౧౩ పాన ౩౧)
 గన్ధర్వాపనరసశ్చైనం గేయైర్పుత్యైరుపాసతే || ౧౯||
 గ్రామణీర్వృక్షభూతాని కుర్వతే౭భీషుసక్లహమ్ |
 సర్పా వహన్తి దేవేశం యాతుథానాః ప్రయాన్తి తమ్ || ౨౦||
 వాలఖిల్యా నయన్త్యస్తం పరివార్యోదయాద్రవిమ్ |
 ఏతే తపన్తి వర్షన్తి భాన్తి వాన్తి సృజన్తి చ || ౨౧||
 భూతానామశుభం కర్మ వ్యపోహన్త్యనుకీర్తితాః |
 ఏతే సహైవ సూర్యేణ భ్రమన్తి దివి సర్వదా || ౨౨||
 విమానే౭ధిష్ఠితా నిత్యం కామగే వాతరంహసి |
 వర్షన్తశ్చ తపన్తశ్చ హ్లాదయన్తః సదా ప్రజాః || ౨౩||
 గోపాయస్తీహా భూతాని సర్వాణ్యేతే యుగక్షయే |
 ఏతేషాం రూపమాస్థాయ సూర్యస్తపతి నిత్యశః || ౨౪||
 అహోరాత్రవ్యవస్థానాం కారణం స ప్రజాపతిః |
 పితృదేవమనుష్యాదినిత్యమాప్యాయయేద్రవిః || ౨౫||
 ఏవమేష గణేశాంశో దేవదేవో దివాకరః |

కరోతి నియతం కాలం కాలాత్మా భగవాన్ స్వయమ్ || ౨౬ ||

అన్యే చాష్టగ్రహాః ప్రోక్తా ధ్రువే బద్ధా భ్రమన్తి తే |
దివాకరకరైః పుష్టా తం రవిం వాతరశ్మిభిః || ౨౭ ||

రథస్త్రిచక్రః సోమస్య కున్దాభాస్తస్య వాజినః |
వామదక్షిణతో యుక్తా దశ తే వై క్షపాకరాః || ౨౮ ||

వీధ్యాశ్రయేణ నక్షత్రం చరత్యేవ రవిర్యథా |
హ్రోసవృద్ధిసమాయుక్తో ధ్రువాధారేణ సర్వదా || ౨౯ ||

స సోమః శుక్లపక్షే తు భాస్కరే పరతః స్థితే |
ఆపూర్యతే కలామాత్రః సతతం వర్ధతే తతః || ౩౦ ||

కృష్ణే పీతం సురైః సోమమాప్యాయయతి నిత్యదా |
ఏకేన రశ్మినా దక్ష సుషుమ్నాఖ్యేన భాస్కరః || ౩౧ ||

ఏవం సూర్యస్య వీర్యేణ సోమస్యాప్యాయితా తనుః |
దృశ్యతే పార్ణమాసీస్థా సమ్పూర్ణా దివసైః క్రమాత్ || ౩౨ ||

సమ్పూర్ణమర్థమాసేన తం సోమమమృతాత్మకమ్ |
పిబన్తి దేవతాః సర్వాః క్రమేణామృతభోజినః || ౩౩ ||

తతః పఞ్చదశే భాగే కిఞ్చిచ్చేషే కలాత్మకే |
పితరశ్చాపరాష్టే తం జఘన్యం పర్యుపాసతే || ౩౪ ||

పిబన్తి ద్విలవం కాలం శిష్టా తస్య కలా తు యా |
స్వధామృతమయీ పుణ్యా సా చన్ద్రస్యామృతాత్మికా || ౩౫ ||

నిఃస్పృతం తదమాయాం తు గభస్త్రిభ్యః స్వధామృతమ్ |
మాసత్పప్తికరం తేషాం పితరః సన్తి నిర్వృతాః || ౩౬ ||

స సోమస్య వినాశః స్యాత్సుధాదేవస్య పానతః |
ఏవం సూర్యనిమిత్తోఽస్య క్షయో వృద్ధిశ్చ సర్వదా || ౩౭ ||

సోమపుత్రస్య సింహైశ్చ చతుర్భుర్వాయువేగిభిః |
స్యన్దనస్తైః సమాయుక్తస్తేనాసౌ యాతి సర్వతః || ౩౮ ||

భార్గవస్య తథాష్టాశ్వః స్యన్దనో హేమనిర్మితః |
అష్టాభిరపి మేషైశ్చ రథో భౌమస్య శోభనః || ౩౯ ||

బృహస్పతేశ్చ రక్షాశ్చైరష్టభిర్దేమనిర్మితః ।

రథోఽష్టనీలగృద్భైశ్చ మన్దస్యామసనిర్మితః ॥ ౪౦॥

స్వర్చానోః కృష్ణసింహైశ్చ యుక్తః కేతోః కపోతకైః ।

ఏతే నవగ్రహాణాం వై సమాఖ్యాతా మహారథాః ॥ ౪౧॥

సర్వే ధ్రువే సమాబధ్ధా వాతరశ్మిభిరాదరాత్ ।

గ్రహార్ణతారాధిష్యాని ధ్రువే బద్ధాని సర్వదా ॥ ౪౨॥

భ్రమతి భ్రామయత్యేతాన్ సర్వాశానిలరశ్మిభిః ।

అతో ధ్రువాధారమిదం జ్యోతిశ్చక్రం ప్రజాపతే ॥ ౪౩॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే నవగ్రహరథాదివర్ణనం నామ త్రయోదశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౧౩

(Page ఖం. ౨ అ. ౧౪ పాన ౩౨)

౨.౧౪ ఊర్వస్థలోకవర్ణనం నామ చతుర్దశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

ధ్రువాదూర్ధ్వం మహర్లోకః కోటియోజనదూరగః ।

కల్పాధికారిణస్తత్ర వసన్తి సుఖభోగినః ॥ ౧॥

జనలోకో మహర్లోకాత్ కోటియోజనదూరగః ।

సనకాద్యాః స్థితాస్తత్ర త్రసరేణువిమానగాః ॥ ౨॥

జనలోకాత్తపోలోకః కోటియోజనదూరగః ।

వైరాజాస్తత్ర వై దేవాః స్థితా భయవివర్జితాః ॥ ౩॥

సత్యలోకస్తపోలోకాత్కోటియోజనదూరగః ।

అపునర్భవరూపా చ బ్రహ్మణో వసతిః పరా ॥ ౪॥

తత్ర లోకగురుర్బ్రహ్మ విశ్వాత్మా విశ్వభావనః ।

ఆస్తే స యోగిభిర్నిత్యం పీత్వా యోగామృతం పరమ్ ॥ ౫॥

వసన్తి యతయస్తత్ర నైష్ఠికా బ్రహ్మచారిణః ।

వ్రతినస్తాపసాః సిద్ధా యాజకాః పరమేష్ఠినః ॥ ౬॥

ద్వారం తద్యోగినామేకం గచ్ఛతాం గణపం పరమ్ ।

న తద్వర్షయతుం శక్యం జ్వాలామాలాసమాకులమ్ ॥ ౭॥

తస్మాద్దూర్ధ్వం నిరాలమ్బం విశ్వరూపవివర్జితమ్ ।

సత్యలోకాంతమేతద్వై వైరాటం రూపముత్తమమ్ ॥ ౮॥

పంచుకోటియుతం పూర్ణం తస్మాద్దశగుణా మహీ ।

బ్రహ్మకారా చ విజ్ఞేయా పంచాశతోటివిస్తరా ॥ ౯॥

విధేర్లోకతోటియుగ్మే యోజనానాం ప్రజాపతే ।

శక్తిలోకో నిరాధారో జ్యోతిర్మయవిరాజితః ॥ ౧౦॥

తేజః పుష్కమయే దక్ష మహామాయాసమాశ్రితే ।

నిష్కామాః శక్తిభక్తా యే తత్ర గచ్ఛన్తి యోగినః ॥ ౧౧॥

దశసాహస్రవిస్తారే సమంతాజ్జనసంకృతే ।

యోజనానాం మహాభాగ శక్తయస్తత్ర సంస్థితాః ॥ ౧౨॥

స్వతేజసా వినిర్మాయ పురుషాన్ సమరూపిణః ।

తైః సమం క్రీడనే సక్తాః స్త్రీభావేన జగన్మయా ॥ ౧౩॥

తస్మాతోటిచతుష్కే చ సూర్యలోకః పురాతనః ।

యోజనానాం మహాతేజః పుష్కరూపో విరాజతే ॥ ౧౪॥

నిరాధారే సదా నిత్యే నిష్కామాస్తత్ర యాన్తి వై ।

శుక్లగత్యా మహాభాగాః సాక్షాద్భానునివాసినః ॥ ౧౫॥

అన్యే సూర్యస్య యే భక్తా నిష్కామభజనే రతాః ।

తత్ర గచ్ఛన్తి తే దక్ష భానుతేజఃసమప్రభాః ॥ ౧౬॥

తస్యాపి విస్తరస్తావాన్ శక్తిలోకసమేన వై ।

తత్ర క్రీడతి యో భానుః పురుషాకారసంస్థితః ॥ ౧౭॥

స్వవామాఙ్గాచ్చ నిర్మాయ మాయాం కర్మమయీం ప్రభుః ।

సంజ్ఞాం తయా సదా రేమే పురుషో బ్రహ్మసంజ్ఞితః ॥ ౧౮॥

తస్మాద్ద్యోజనకోటిషష్టాసు విష్ణుః సమాస్థితః ।

సదావికుణ్ణవాసీయ ఆనన్దమయమూర్తిమాన్ ॥ ౧౯॥

విస్తారస్తస్య లోకస్య వికుణ్ణస్య ప్రమాణతః ।

అయుతం యోజనానాం చ సమంతాచ్చ విరాజతే ॥ ౨౦॥

నిరాధారే సదా నిత్యే జ్యోతిరూపమయే పరే ।
 తత్ర గచ్ఛన్తి నిష్కామా వైష్ణవా భక్తితత్పరాః ॥ ౨౧॥
 సదానన్దసమాయుక్తాస్తత్ర నిత్యసుఖే రతాః ।
 జనాస్తిష్ఠన్తి నార్యశ్చ స్వేచ్ఛాగతివిహారిణః ॥ ౨౨॥
 వామభాగాత్స నిర్మాయ భోగలక్ష్మీం ప్రజాపతే ।
 దక్షిణాఙ్గాన్ ముక్తిలక్ష్మీం తాభ్యాం క్రీడతి సర్వదా ॥ ౨౩॥
 సదానన్దమయః సాక్షాత్ విష్ణుః పరమధర్మవిత్ ।
 ద్వివిధం మాయయా కృత్వా భేలతి స్వేచ్ఛయా ప్రభుః ॥ ౨౪॥
 తస్మాత్తోడశసంఖ్యాసు యోజనానాం చ కోటిషు ।
 దూరే శక్కురలోకశ్చ కైలాసః పరమాద్భుతః ॥ ౨౫॥

(Page ఖం. ౨ అ. ౧౫ పాన ౩౩)

నిరాధారే సదా లోకే మోహహీనే సుఖప్రదే ।
 నిష్కామాః శివభక్తాశ్చ తత్ర గచ్ఛన్తి మానవాః ॥ ౨౬॥
 జ్యోతిర్మయస్వరూపే చ సదా కల్యాణదాయకే ।
 లోకే తత్ర స్వయం శముభర్వసతి స్వేచ్ఛయా మునే ॥ ౨౭॥
 అయుతం యోజనానాం చ తస్య విస్తార ఏవ చ ।
 తత్ర యోగేన యోగజ్ఞః శక్కురః క్రీడతి ప్రభుః ॥ ౨౮॥
 వామాఙ్గం ప్రకృత్యాకారం దక్షిణాఙ్గం ప్రజాపతే ।
 పురుషాకారమేతస్య శక్కురస్య మహాత్మనః ॥ ౨౯॥
 సంయోగే చ తయోర్దక్ష ఆనన్దః పరికీర్తితః ।
 నారాయణమయీ శక్తిరర్ధనారీనరః శివః ॥ ౩౦॥
 సా శక్తిస్తస్య దేవస్య త్రిధా రూపధరా బభౌ ।
 కృతా భిన్నా శివేనాపి జగదానన్దదాయినీ ॥ ౩౧॥
 తయా వ్యక్తో మహాదేవో మోహహీనః స్వభావతః ।
 క్రీడత్యనారతం దక్ష మాయాధారః స్వలోకగః ॥ ౩౨॥
 తస్యాః పరం పృథివ్యాస్తు బ్రహ్మ స్వానన్దసంజ్ఞితమ్ ।
 తత్పదాన్న పరం కింఞ్చిద్వేదాదౌ సుప్రతిష్ఠితమ్ ॥ ౩౩॥
 స్వసంవేద్యం హి యద్బ్రహ్మ చతుర్థా తద్బభౌ స్వయమ్ ।

చతుర్థాం తత్ర సంయోగస్తన్మయః కథితో బుధైః ॥ ౩౪॥

అవ్యక్తం శివసంజ్ఞం చ బ్రహ్మ నిర్మోహరూపకమ్ ।

తస్మాత్ సమం తథా బ్రహ్మ వైష్ణవం పరికీర్తితమ్ ॥ ౩౫॥

తస్మాదాత్మస్వరూపం యత్ సూర్యాకారం చ తత్స్పృతమ్ ।

తస్మాదసన్మయం బ్రహ్మ శక్తిరూపేణ సంస్థితమ్ ॥ ౩౬॥

తేషామభేదసమ్ప్రాప్తిః స్వానన్ధః పరికీర్తితః ।

ఏవం తత్వేషు సర్వేషు స్వస్వస్వానన్ధ ఉచ్యతే ॥ ౩౭॥

బ్రహ్మ నానావిధం ప్రోక్తమాకాశాదివిభేదతః ।

తత్ర క్రమార్థం స్వానన్ధః స్వమహిన్ని స్థితోఽభవత్ ॥ ౩౮॥

అన్తే పూర్ణత్వమాపన్నః సాక్షాద్గణపతేః స్పృతః ।

స్వానన్ధః సర్వసంయోగే సమాధిః పూర్వ ఉచ్యతే ॥ ౩౯॥

స్థానే స్థానే నిజానన్ధే గణేశః సంస్థితః స్వయమ్ ।

కలాంశేన విహారార్థం సర్వేషాం సర్వసిద్ధయే ॥ ౪౦॥

ఏవమూర్ధ్వస్థలోకా యే కథితాస్తే ప్రజాపతే ।

అతిసంక్షేపభావేన శ్రవణాత్ సర్వకామదాః ॥ ౪౧॥

॥ ఓం తత్పదితి శ్రీమదాన్వేయే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే ఊర్ధ్వస్థలోకవర్ణనం నామ చతుర్దశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౧౪

౨.౧౫ సప్తపాతాలవర్ణనం నామ పంచదశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

అతలం వితలం చైవ సుతలం చ తలాతలమ్ ।

మహాతలం రసాతలం పాతాలం సప్తమం స్పృతమ్ ॥ ౧॥

అతలం శ్యామవర్ణం తదధోభూమేః సుసంస్థితమ్ ।

అయుతే యోజనానాం వై విస్తారో లక్షయోజనః ॥ ౨॥

మయపుత్రేణ సంయుక్తం తథా నముచిపూర్వకైః ।

తథాన్వైర్వివిధైర్నాగైరతలం శోభితం ప్రభో ॥ ౩॥

వితలం శ్వేతవర్ణం తదధస్తస్మాత్తథా స్పృతమ్ ।

అయుతే యోజనానాం తద్వివరం చైవ సంస్థితమ్ || ౪ ||

తత్ర నాగాసురాశ్చైవ వసన్తి సుఖభోగినః |

కమ్బులః శఙ్కుకర్ణశ్చ హయగ్రీవశ్చ జమ్భకః || ౫ ||

(Page ఖం. ౨ ఆ. ౧౫ పాస ౩౪)

సుతలం పీతవర్ణం తదధస్తద్వత్ప్రతిష్ఠితమ్ |

తత్రైవ వైనతేయాదిపక్షిణో దైత్యపో బలిః || ౬ ||

కాలనేమ్యాదయశ్చాన్యే నానాదైత్యాః స్థితాః సుఖమ్ |

నాగాశ్చ భయహీనాస్తే సంవసన్తి విహారిణః || ౭ ||

తలాతలం తథా జ్ఞేయం శార్కరం తత్ర వాసినః |

మయాసురాదయశ్చైవ బాణాస్థకముఖాః పరే || ౮ ||

వసన్తి సుఖభావేనాన్యే నాగా విగతజ్వరాః |

కాలకేయా మహాదేహో నివాతకవచాస్తథా || ౯ ||

మహాతలం కృష్ణవర్ణం తత్ర తక్షకవన్నగః |

అన్యే చ బహవో నాగా వసన్తి సుఖభోగినః || ౧౦ ||

హిరణ్యపురధిష్ఠ్యాశ్చ దైత్యా అన్యే సహస్రశః |

దేవానాం భయముత్సృజ్య నివసన్తి ప్రజాపతే || ౧౧ ||

రసాతలం శైలమయమధస్తద్వత్ స్థితం మహత్ |

వాసుకీప్రముఖైర్నాగైర్దైత్యైర్నానావిధైస్తథా || ౧౨ ||

వివరే సర్వశోభాథయే నానాసౌఖ్యప్రదే పరే |

తత్ర తేజస్విన్స్తీక్ష్ణవిషోగ్రాః ప్రవసన్తి వై || ౧౩ ||

పాతాలం నీలవర్ణం తదధస్తస్మాత్ప్రతిష్ఠితమ్ |

తత్ర స్థానం చ శేషేణ కార్యార్థే చ కృతం కిల || ౧౪ ||

తత్ర దైత్యాః సురా నాగాస్తం సదా పర్యుపాసతే |

భక్తీయుక్తా వివేకేన నాగరాజం మహాకసమ్ || ౧౫ ||

పాతాలవివరేష్వత్ర గృహో నానావిధాః కృతాః |

వనాని చ తథా గ్రామా నగరాణి ప్రజాపతే || ౧౬ ||

విచిత్రభోగయుక్తాశ్చ వృక్షా నానావిధాః ఖగాః |

మద్దిరాణి ప్రభావన్తి సోత్పలాని సరాంసి చ || ౧౭ ||

తత్ర స్వర్గసమం దక్ష భోగం కుర్వన్తి జన్తవః ।
 హృష్టపుష్టజనాః సర్వే నియుతాభ్యోపజీవినః ॥ ౧౮ ॥
 అపారాయుః సమాయుక్తా మహాతేజస ఏవ తే ।
 దేవాదీనాం సుదుర్ధర్షా వసన్తి చ్చన్దచారిణః ॥ ౧౯ ॥
 తస్మాదధః సహస్రాణి యోజనాని ప్రజాపతే ।
 త్రింశత్తత్ర స్వయం శేషః సదా తిష్ఠతి నాగపః ॥ ౨౦ ॥
 గణేశభక్తిసంయుక్తో గణేశాంశసముద్భవః ।
 విష్ణోః కలావతారశ్చ కాలరుద్రస్తథా స్మృతః ॥ ౨౧ ॥
 సహస్రానన ఏకోఽసౌ మహాభాగో మహాబలః ।
 యస్య విషభవా జ్వాలా దహేత్తు సకలం జగత్ ॥ ౨౨ ॥
 మృత్యువర్జిత ఏకోఽసౌ తేనానన్తః ప్రకీర్తితః ।
 బ్రహ్మణో దివసాన్తే వై లయం కృత్వా స్వయం స్థితః ॥ ౨౩ ॥
 అభజన్నాగరాజాన్తం వాసుకీప్రముఖాః సదా ।
 అసురాశ్చైవ ప్రహ్లాదముఖ్యాః సేవాపరాయణాః ॥ ౨౪ ॥
 ఉపాసతే విలీనాన్తం తథాన్యా నాగయోషితః ।
 నానాకామప్రసిద్ధయర్థమనన్తం భక్తితత్పరాః ॥ ౨౫ ॥
 తస్మాదధః కచ్చపస్య విష్ణోశ్చైవావతారిణః ।
 స్థానం సహస్ర ఏకస్మిన్ యోజనానాం స్థితం ప్రభో ॥ ౨౬ ॥
 తత్ర తం వరుణాద్యాశ్చ సేవన్తే భావతత్పరాః ।
 సాక్షాత్ కూర్మస్వరూపస్థం నారాయణమనామయమ్ ॥ ౨౭ ॥
 యోజనానాం తతోఽధస్తాత్ సహస్రే సంస్థితః స్వయమ్ ।
 వరాహరూపధారీ చ విష్ణుః పరపురణ్ణయః ॥ ౨౮ ॥
 తం ధరిత్రీముఖాః సర్వే సేవన్తే భక్తితత్పరాః ।
 మహాదేవం కరాలాస్యం స్వభక్తేభ్యోఽభయప్రదమ్ ॥ ౨౯ ॥
 శేషాధారమిదం సర్వం కూర్మాధారః స వై స్మృతః ।
 కూర్మో వరాహరూపస్యాధారేణ సమవస్థితః ॥ ౩౦ ॥

వరాహశ్చ నిరాధారో గణేశం హృది సంస్మరన్ ।

స్థితస్తన ప్రభావేణ సర్వాధారః స వై స్మృతః ॥ ౩౧॥

తస్మాదథో రారవాద్యా నరకాశ్చ సమాశ్రితాః ।

యాతనాకారిణః సర్వే పాపినాం శుద్ధికారకాః ॥ ౩౨॥

రౌరవైశ్చైవ తామిస్తో మహారౌరవసంజ్ఞితః ।

అన్ధతామిససంజ్ఞశ్చ తథా సూచీముఖోఽపరః ॥ ౩౩॥

లోహదణ్డస్తప్తవాలకస్తథా ఖడ్గపత్రకః ।

లాలాస్యః కృమిభక్ష్యశ్చ ఇత్యాద్యా బహవః స్మృతాః ॥ ౩౪॥

నరకేషు ప్రపచ్ఛవై పాపకారిణ ఏవ యే ।

ఏతావాన్ బ్రహ్మగోలస్తే సజ్జేపేణ నిరూపితః ॥ ౩౫॥

విస్తరాన్నైవ శక్యశ్చ గదితుం వై ప్రజాపతే ।

శాపమోహస్య వేగేన తవ భ్రాన్తిః సమాగతా ॥ ౩౬॥

గణేశారాధనేనాద్య భ్రాన్తినాశో భవిష్యతి ।

తదా త్వం తత్త్వతః సర్వం జ్ఞాస్యస్యత్ర న సంశయః ॥ ౩౭॥

ఏవం సర్వేషు సామాన్యం బ్రహ్మాణ్డేషు బభౌ జగత్ ।

అష్టావరణయుక్తేషు గుణేశాధారకేషు వై ॥ ౩౮॥

ఇదం గణపతే రూపం బ్రహ్మాణ్డాత్మకమాస్థితమ్ ।

కథితం తే సమాసేన సర్వసిద్ధిప్రదం మయా ॥ ౩౯॥

యః శ్చుణోతి నరో భక్త్యా పఠేద్వై తస్య సర్వదమ్ ।

భుక్తిముక్తికరం భావి పాపకఙ్కుకనాశనమ్ ॥ ౪౦॥

॥ ఓం తత్పదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే సప్తపాతాలవర్ణనం నామ పంచదశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౧౫

౨.౧౬ ఋషభచరిత్రవర్ణనం నామ షోడశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

ప్రియవ్రతాత్మజశ్చైవగ్నీధ్రస్తస్యాభవత్సుతః ।

నాభిస్తస్య చ యజ్ఞాద్వై సముత్పన్నః సుతః పరః ॥ ౧॥

యజ్ఞరూపః స్వయం విష్ణుః కలారూపేణ దేహభృత్ |
 పుత్రభావసమాయుక్తః స్థితస్తస్య చ సద్మని || ౨ ||
 తస్య పుత్రశతం జజ్ఞే భరతాగ్రం ప్రజాపతే |
 ఏకాశీతిశ్చ పుత్రా వై బ్రాహ్మణాస్తపసాఽభవన్ || ౩ ||
 నవయోగిన ఏవాన్యేఽభవన్ సర్వత్ర సమ్మతాః |
 గాణపత్యా మహాభాగాః సర్వదేహవివర్జితాః || ౪ ||
 కవిర్హరిశ్చాన్తరిక్షః ప్రబుద్ధః పిప్పలాయనః |
 ఆవిర్హోత్రోఽథ ద్రుమిలశ్చమసః కరభాజనః || ౫ ||
 సదా యోగధరా ముఖ్యా ఊర్ధ్వరేతస ఏవ చ |
 సర్వగాః సర్వసమ్మాన్యా భ్రమన్తి భువనేషు చ || ౬ ||
 నవ తత్ర చ రాజానో జమ్బుద్వీపే ప్రజాపతే |
 ఖణ్డేషు తేషు ముఖ్యో వై భరతో జ్యేష్ఠపుత్రకః || ౭ ||
 సభ్రాతృణాం నవానాం వై సంరాట్ భావేన సంస్థితః |
 ఏవం ఏభజ్య రాజ్యం స్వమృషభశ్చ వనం యయౌ || ౮ ||
 తత్ర నానా తపః కృత్వా క్రమేణ స బభూవ చ |
 అవధూతో మహాభాగో యోగమభ్యస్య యోగవిత్ || ౯ ||
 నానాయోగవిభేదేన నానాభూమిం విశోధయన్ |
 జడోన్మత్తపిశాచాదిం తతః సహజసంస్థితః || ౧౦ ||
 సహజం శాక్రం బ్రహ్మ మోహహీనం చతుర్థకమ్ |
 స్వాధీనం నేతి రూపం యదవ్యక్తం తేన సంశ్రితమ్ || ౧౧ ||
 తేనాసౌ శామ్భవో జాతః శివమార్గప్రకాశకః |
 (Page ఖం. ౨ అ. ౧౬ పాన ౩౬)
 యత్రతత్రాచరద్యోగీ జనానాం బోధయన్ శివమ్ || ౧౨ ||
 తతో యోగేన తత్రైవ స్వాధీనబ్రహ్మదూషణమ్ |
 దృష్ట్వా శాన్తిం పరిత్యజ్య విస్మితః ప్రబభూవ సః || ౧౩ ||
 న బ్రహ్మణి పరాధీనస్వాధీనత్వం కదాచన |
 శివః స్వాధీనరూపోఽయం న యోగీన్యస్తతో భవేత్ || ౧౪ ||

ఏవం విచార్య విక్షేపాచ్ఛక్కురాలయమాయయా ।
 తం ప్రణమ్య స్థితో యోగీ శివసమ్మానితో భృశమ్ ॥ ౧౫॥
 తత్ర స్థితా మహాభాగా యోగినః శివశిష్యకాః ।
 గాణపత్యాః స తాన్ దృష్ట్వా విస్మితో మానసేభవత్ ॥ ౧౬॥
 తతోఽవసరమాసాద్య శివం నత్వా కృతాజ్ఞాళిః ।
 జగాద తం స యోగీన్ద్రో భక్తియుక్తేన చేతసా ॥ ౧౭॥
 ఋషభ ఉవాచ ।
 నమస్తే శక్కురాయైవ నమస్తే యోగరూపిణే ।
 నమస్తే జగదాధార బ్రహ్మధిపతయే నమః ॥ ౧౮॥
 శాన్తియోగం వద స్వామిన్ పూర్ణశాన్తిప్రదాయకమ్ ।
 దాసోఽహం తేఽధునా శిష్యో మహ్యం దేవ దయానిధే ॥ ౧౯॥
 సహజాన్న పరం బ్రహ్మ మయా జ్ఞాతం వివేకతః ।
 తత్ర స్వాధీనతా దృష్టా తయా శాన్తిర్గతా చ మే ॥ ౨౦॥
 ముద్గల ఉవాచ ।
 ఋషభస్య వచః శ్రుత్వా శక్కురో హర్షనిర్భరః ।
 జగాద తం మహాభక్తం పూర్ణపాశుపతం వచః ॥ ౨౧॥
 శివ ఉవాచ ।
 త్వయా పృష్టం మహాయోగింస్తారకం యోగినాం మతమ్ ।
 కథయామి మహాప్రీత్యా శృణుష్వైకాగ్రమానసః ॥ ౨౨॥
 శాన్తియోగాత్మకః సాక్షాద్వేదేషు కథితః పురా ।
 గణేశో యోగరూపాఖ్యో యోగిభిః నేవితః సదా ॥ ౨౩॥
 తస్మాత్ సర్వం సముద్భూతం తదాధారేణ సంస్థితమ్ ।
 అన్వేచేదం తదాకారం యోగేన భవతి ప్రభో ॥ ౨౪॥
 సామవేదే ప్రకథితం శృణు వేదరహస్యకమ్ ।
 యేన త్వం శాన్తిసంయుక్తో భవిష్యసి న సంశయః ॥ ౨౫॥
 మనోవాణీమయం సర్వం దృశ్యాదృశ్యస్వరూపకమ్ ।
 గకారాత్మకమేతత్తు తత్ర బ్రహ్మ గకారకః ॥ ౨౬॥
 మనోవాణీవిహీనం చ సయోగాయోగసంస్థితమ్ ।

ఐకారాత్మకమేతత్తు ఐకారస్తత్ర సంస్థితః ॥ ౨౭ ॥

వివిధాని గకారాచ్చ ప్రసూతాని మహామతే ।

బ్రహ్మణి తాని కథ్యన్తే తత్త్వరూపాణి యోగిభిః ॥ ౨౮ ॥

బ్రహ్మణి తు ఐకారాచ్చ సమ్ప్రసూతాని యోగిభిః ।

నిరోధాత్మకరూపాణి కథితాని సమస్తతః ॥ ౨౯ ॥

గకారశ్చ ఐకారశ్చాహ్వాయే గణపతేః స్థితౌ ।

తతో జానీహి భో యోగిన్ బ్రహ్మికారౌ శ్రుతేర్ముఖాత్ ॥ ౩౦ ॥

తయోః స్వామీ గణేశానో యోగరూపేణ సంస్థితః ।

తం భజస్వ విధానేన శాన్తిమార్గేణ పుత్రక ॥ ౩౧ ॥

మనోవాణీమయం సర్వం గణేశాకారభావితమ్ ।

మనోవాణీవిహీనం చ తదాకారం ప్రభావయ ॥ ౩౨ ॥

మనోవాణీమయం సర్వం మాయారూపం ప్రకథ్యతే ।

మనోవాణీవిహీనం యత్తదేవ తాదృశం మతమ్ ॥ ౩౩ ॥

చిత్తస్య పఞ్చ భూమీనాం ప్రకాశకృదయం స్మృతః ।

తేన చిన్తామణిర్నామ జాతోఽసౌ గణనాయకః ॥ ౩౪ ॥

తం భజస్వ మహాయోగిన్ యోగాకారేణ సంస్థితః ।

భూమీనాం త్యాగమార్గేణ శాన్తిం చిత్తస్య చాప్స్యసి ॥ ౩౫ ॥

గణేశస్తు గణేశోఽయం సంయోగాయోగవర్జితః ।

మాయయా భ్రాన్తిరుత్పన్నా తాం త్యక్త్వా సుఖమాప్స్యసి ॥ ౩౬ ॥

ఇత్యుక్త్వా విరరామాథ శివః శివకరః సతామ్ ।

(Page ఖం. ౨ అ. ౧౬ పాన ౩౭)

ఋషభోఽపి ప్రసన్నాత్మా తం ప్రణమ్య యయౌ వనమ్ ॥ ౩౭ ॥

కథితం శక్కురేణైవమభ్యస్యన్ యోగముత్తమమ్ ।

క్రమేణ పూర్వయోగీ స జాతో శాన్తిస్వరూపధృక్ ॥ ౩౮ ॥

తథాపి గణపం దక్ష న ముమోచ క్షణం మునిః ।

తేన తస్య సమీపేఽసౌ గణేశానః సమాయయౌ ॥ ౩౯ ॥

ఆగతం గణపం దృష్ట్వా భక్తిభావేన యన్త్రితమ్ ।

ప్రణనామ స సాష్టాంగం హర్షగద్గదభాషణః ॥ ౪౦ ॥

సరోమాఞ్శ్చశరీరశ్చ సాశ్రునేత్రో మహాయశాః ।

తుష్టావ తం గణాధీశం ప్రాఙ్జులిర్వృష్టమానసః ॥ ౪౧ ॥

ఋషభ ఉవాచ ।

నమస్తే బ్రహ్మరూపాయ గణేశ కరుణానిధే ।

భేదాభేదాదిహీనాయ గణానాం పతయే నమః ॥ ౪౨ ॥

నిరాకారాయ నిత్యాయ జగదాకారమూర్తయే ।

అనన్తాయ పరేశాయ పరాత్పరతరాయ తే ॥ ౪౩ ॥

ఆదిమధ్యాన్తహీనాయ గుణాకారాయ తే నమః ।

గుణేశాయ జగత్సృష్టే పాలకాయ హరాయ చ ॥ ౪౪ ॥

నమో నానావతారాయ భక్తపాలనహేతవే ।

సురాసురమయామైవ సురాసురసుపూజిత ॥ ౪౫ ॥

యోగాయ యోగదాత్రే చ యోగాకారాయ తే నమః ।

యోగానాం పతయే తుభ్యం బ్రహ్మణాం పతయే నమః ॥ ౪౬ ॥

సర్వాదయే గణాధ్యక్ష సర్వపూజ్యాయ ఘ్నణ్యయే ।

సర్వాన్తే హ్యవశిష్టాయ విఘ్నేశాయ నమో నమః ॥ ౪౭ ॥

హేరమ్బాయ నిజానన్దవాసినే సిద్ధనేవిత ।

సిద్ధిబుద్ధిపతే తుభ్యం నానా ఖేలకరాయ తే ॥ ౪౮ ॥

ధర్మార్థకామమోక్షాణాం దాయకాయ నమో నమః ।

బ్రహ్మీభూతకరామైవ బ్రహ్మీభూతమయాయ చ ॥ ౪౯ ॥

కిం స్తౌమి త్వాం గణాధీశ యోగశాన్తిమయం ప్రభో ।

యం స్తోతుం న సమర్థాశ్చ వేదాద్యాః శివముఖ్యకాః ॥ ౫౦ ॥

తథాపి చ యథాబుద్ధిజ్ఞానం త్వం సంస్తుతో మయా ।

భక్తిం దేహి త్వదీయాం మే దృఢామవ్యభిచారిణీమ్ ॥ ౫౧ ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

ఇత్యుక్తౌ నిపపాతోర్వ్యాం పదం ధృత్వా మహాయశాః ।

గణేశస్య చ తేనాపి సముత్థాపిత ఆదరాత్ ॥ ౫౨ ॥

జగద గణనాథః స ఋషభం భక్తముత్తమమ్ ।

శివశిష్యం శివప్రజ్ఞం సాక్షాద్విష్ణుం సనాతనమ్ ॥ ౫౩ ॥

గణేశ ఉవాచ ।

మదీయా భక్తిరత్యంతం భవిష్యత్యవలానఘ ।

స్తోత్రం త్వయా కృతం మే తు శాన్తిదం ప్రభవిష్యతి ॥ ౫౪ ॥

యం యమిచ్ఛతి తం తం వై దాస్యామి స్తోత్రపాఠతః ।

శ్రవణాన్నాత్ర సన్దేహో భావపూర్ణం మతం మమ ॥ ౫౫ ॥

ఇత్యుక్త్వాన్తర్దధే దేవో గణేశో గణవల్లభః ।

ఋషభశ్చ సదా శాన్తో యోగీ గాణేశతాం గతః ॥ ౫౬ ॥

ఇదం చరిత్రం ముఖ్యం వై యః శ్శ్రోతోతి నరోత్తమః ।

ఋషభస్య మహాపుణ్యం పఠేద్వా తస్య సర్వదమ్ ॥ ౫౭ ॥

భవిష్యతి న సన్దేహో బ్రహ్మభూయప్రదాయకమ్ ।

శాన్తిదం శాన్తచిత్తేభ్యః కథితం భక్తిసంయుతమ్ ॥ ౫౮ ॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే ఋషభచరిత్రవర్ణనం నామ షోడశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౧౬

(Page ఖం. ౨ అ. ౧౭ పాస ౩౮)

౨.౧౭ పులహోపదేశవర్ణనం నామ సప్తదశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

ఋషభేణ కృతా చర్యా నానాయోగప్రకాశినీ ।

ఆదౌ తాం భూమిపో దృష్ట్వా జగ్రహేఽర్హదృహే స్థితః ॥ ౧ ॥

దుర్బుద్ధిః స తు తం భ్రష్టః కర్మమార్గం విముచ్య వై ।

పశువద్ధర్మహీనాంశ్చ కారయామాస మానవాన్ ॥ ౨ ॥

జైనమాగః సముత్పన్నస్తదాదిశ్చ ప్రజాపతే ।

భరతేన స సఞ్చున్నో కర్మమార్గానుసారిణా ॥ ౩ ॥

స ఏవ కలికాలే వై భవిష్యతి గృహే గృహే ।

నరాస్తం సజ్గహిష్యన్తి కలిదోషేణ సంయుతాః ॥ ౪ ॥

ఋషభేణ గృహం త్వక్ష్వా ధృతః సంన్యాసినా మహాన్ ।
 గృహస్థైః సన్ధతో మార్గో నరకప్రద ఉచ్యతే ॥ ౫॥
 ఋషభస్యాగ్రజః పుత్రో భరతో ధర్మతత్పరః ।
 రాజ్యం చకార ధర్మేణ రజ్జాయన్ సకలాః ప్రజాః ॥ ౬॥
 పుత్రే రాజ్యం సమర్ప్యైసౌ వనం యాతో మహాయశాః ।
 తత్ర దేహం క్రమేణైవ తపసా శోషయన్ స్థితః ॥ ౭॥
 శాలిగ్రామాశ్రమే తిష్ఠన్విష్ణుధ్యానపరాయణః ।
 తతాప తప ఉగ్రం స రాజా పరమధర్మవిత్ ॥ ౮॥
 ఏకదా స నదీతీరే సంస్థితస్తర్పయన్ పితౄన్ ।
 అకస్మాత్సంహసన్నాదో బభూవ భయదాయకః ॥ ౯॥
 తం శ్రుత్వా హరిణీ తత్రాన్తర్వత్సీ సహసా స్వనమ్ ।
 ఉత్పాత నదీం తాం వై భయేన చ పలాయత ॥ ౧౦॥
 ఉత్పతన్త్యా నదీతోయే గర్భస్తస్యాః పపాత హ ।
 సాఽపి దూరే యయా దక్ష మృతా దుఃఖేన తక్షణాత్ ॥ ౧౧॥
 భరతేన మృగో బాలో జలస్థః సన్ధతోఽభవత్ ।
 కరుణాయుతచిత్తేన పాలితశ్చ స యత్నతః ॥ ౧౨॥
 తతో మృగశిశౌ తస్య ప్రీతిర్జాతా మహాత్మనః ।
 లాలయామాస భావేన ఖేలయామాస భూమిపః ॥ ౧౩॥
 క్రమేణ ప్రగతం సర్వం కర్మ తస్య తపోమయమ్ ।
 మృగే చాసక్తచిత్తస్య సజ్గదోషమపశ్యతః ॥ ౧౪॥
 ఏకస్మిన్ దివసే సోఽపి మృగో మృగసమన్వితః ।
 యయా వనాన్తరే కుత్ర న జ్ఞాతః సాధునాఽమునా ॥ ౧౫॥
 భరతస్తం మృగం తత్ర న దదర్శ యదా ప్రభో ।
 తదా దుఃఖసమాయుక్తో బభ్రామ స వనే వనే ॥ ౧౬॥
 న దదర్శ మృగం కుత్ర విలలాప మహీపతిః ।
 నిత్యం శోకసమాయుక్తః కాలేన స మమార చ ॥ ౧౭॥
 మరణే స మృగస్తేన సన్ధష్టః స్వసమీపగః ।
 బభూవ మృగయోనౌ స సజ్గదోషప్రభావతః ॥ ౧౮॥

తత్ర పూర్వతపోభిశ్చ పూర్వజాతిస్మరోఽభవత్ |
 జ్ఞానయుక్తః స్వయం సజ్ఞాత్స భీతో విచచార హ || ౧౯ ||
 మృగసంఘం పరిత్యజ్య యయౌ పూర్వాశ్రమే తతః |
 తత్రాహింసాసమాయుక్తో ద్వన్ద్వభావపరాజ్ముఖః || ౨౦ ||
 శుష్కం తృణాదికం భక్షన్ సోఽస్మరద్విష్ణుమవ్యయమ్ |
 తీర్థస్నానం తదా కుర్వన్ సాధుదర్శనలాలసః || ౨౧ ||
 ఏకదా వనమధ్యే స మృగో బభ్రామ లీలయా |
 అపశ్యత్పూర్వపుణ్యేన పులహాశ్రమముత్తమమ్ || ౨౨ ||
 మునీశ్వరాస్తత్ర కేచిదవసంస్తత్పరాయణాః |
 మహాభాగాస్తపోయుక్తా గణేశభజనే రతాః || ౨౩ ||
 తత్రాఽసౌ మృగజాతిస్థో భరతో మునిసన్నిధౌ |
 వాసం చకార సంహృష్టః సాధుసంఘపరాయణః || ౨౪ ||
 ఏకదా బ్రహ్మాదేవోఽథ జగామ పులహాశ్రమమ్ |
 తం దృష్ట్వా పులహాద్యాస్తే ప్రణేముస్తం పితామహమ్ || ౨౫ ||
 (Page ఖం. ౨ అ. ౧౭ పాన ౩౯)
 తం సమ్పూజ్య మహాభక్త్యా పులహః సర్వసంయుతః |
 తోషయిత్వా స్వయం దేవం పాదసంవాహనే స్థితః || ౨౬ ||
 పరిపప్రచ్ఛ తం స్తుత్వా పులహో భావసంయుతః |
 ఆదిదేవం మహాభాగం గాణపత్యం స్వభావతః || ౨౭ ||
 పులహ ఉవాచ |
 తాత దుఃఖయుతాః సర్వే జన్తవః కేన భోగినః |
 మోక్షిణో బ్రహ్మభూతాశ్చ జాయంతే తద్వదస్య మే || ౨౮ ||
 ముద్గల ఉవాచ |
 పులహస్య వచః శ్రుత్వా ప్రభుర్ధాతా తమబ్రవీత్ |
 పుత్రం వినయసంయుక్తం కృతప్రాజ్ఞాలిమాస్థితమ్ || ౨౯ ||
 బ్రహ్మోవాచ |
 శృణు పుత్ర ప్రవక్ష్యామి యత్పుష్టం మే త్వయా పరమ్ |

తత్సర్వం సర్వపాపఘ్నం శాన్తిమార్గప్రకాశకమ్ || 30||

విఘ్నరాజమనాదృత్య నరా దుఃఖసమన్వితాః |
జాయంతే సర్వలోకేషు విఘ్నయుక్తా భయాతురాః || 3౧||

యద్ యద్ దుఃఖకరం తత్తద్విఘ్నరూపం న సంశయః |
నరకాది మహాఘారం వికర్మఫలదం మతమ్ || 3౨||

కర్మయుక్తం చ సర్వం తత్స్వర్గభోగప్రదం మతమ్ |
తదేవ దుఃఖరూపం త్వం పుత్ర జానీహి నిశ్చితమ్ || 33||

స్వర్గేషు ద్వంద్వభావశ్చ విద్యతే నాత్ర సంశయః |
స్త్రీపుంయుక్తం తథా విఘ్నం మోహదం పశ్య తత్ స్థితమ్ || 3౪||

దైత్యాదిభ్యో భయైర్ముక్తా దేవాస్తత్ర వసంతి తే |
భయహీనాశ్చ తాన్ హత్వా లయే మృత్యుభయప్రదమ్ || 3౫||

ఉత్పత్తినాశసంయుక్తం బ్రహ్మాణ్డం సకలం మతమ్ |
త్రిగుణాది వ్యథాయుక్తం విఘ్నేన గ్రసితం స్మృతమ్ || 3౬||

అకర్మణా నరో మోక్షం లభతే నాత్ర సంశయః |
స ఏవ విఘ్నసంయుక్తో మోక్షశ్చ శృణు తం సుత || 3౭||

దేహీ దేహేశ్చతుర్భుశ్చ మోహితో బన్ధనం గతః |
స ఏవ సాధనం కృత్వా బన్ధహీనః ప్రజాయతే || 3౮||

మోహేన యుక్తో హినోఽయం దేహీ సర్వత్ర సమృతః |
తదేవ విఘ్నరూపం చ తత్ర ప్రాప్తం మహామతే || 3౯||

దేహదేహీమయే యోగే బ్రహ్మ తత్కల్పనాత్మకమ్ |
వికల్పేన ద్విధాభూతం స్వత ఉత్థానసంజ్ఞకమ్ || ౪౦||

నిర్వికల్పేన యోగేన స్వమహిమ్ని స్థితం భవేత్ |
తదేవ విఘ్నసంయుక్తం వికల్పయుతహీనతః || ౪౧||

సాఙ్ఖ్యం బ్రహ్మాత్మనిష్ఠం యత్తత్ర బాధో న విద్యతే |
అస్వాత్మనిష్ఠమన్యచ్ఛేత్తదా స్వాత్మమయం భవేత్ || ౪౨||

స్వాత్మనిష్ఠం ధృతం యేన తస్మాదస్వాత్మనిష్ఠకమ్ |
సముత్పన్నం మహాభాగ న కృతం త్వపి పుత్రక || ౪3||

తదేవ విఘ్నరూపం చాప్యపరోత్థానభావతః ।
 సాఙ్ఖ్యం బ్రహ్మ న సద్దేహో బీజముత్థానధారకమ్ ॥ ౪౪ ॥
 సబీజం తద్వినిర్భీజం తదేవ భవతి స్వయమ్ ।
 అతో యోగిభిరత్యన్తం మానితం న కదాచన ॥ ౪౫ ॥
 స్వానన్తం బ్రహ్మ యతోక్తం సమాధే రూపధారకమ్ ।
 తత్ర స్వకీయసంయోగస్తదాకారేణ జాయతే ॥ ౪౬ ॥
 సర్వాభేదస్వరూపేణ సంయోగాత్మక ఉచ్యతే ।
 స్వసంవేద్యాత్పరం నాస్తి సంయోగాభేదదాయకమ్ ॥ ౪౭ ॥
 తదేవ యోగిభిస్తస్మాత్కథితం విఘ్నసంయుతమ్ ।
 తస్మాజ్జాతమిదం తత్ర యోగేనాభేదతాం గతమ్ ॥ ౪౮ ॥
 అన్వయాత్మకదోషేణ విఘ్నరూపం ప్రకాశితమ్ ।
 అతో న మాన్యతాం ప్రాప్తం శాన్తిమార్గేషు సర్వదా ॥ ౪౯ ॥
 తతో యోగస్వరూపం యత్పదా భిన్నం ప్రకీర్తితమ్ ।
 న తస్య కస్యచిద్యోగస్తత్ర కుత్రాపి నో భవేత్ ॥ ౫౦ ॥
 బ్రహ్మభిన్నమయోగాఖ్యమతో విఘ్నసమాకులమ్ ।
 వ్యతిరేకాత్మకో దోషో హ్యశాన్తికర ఉచ్యతే ॥ ౫౧ ॥
 (Page ఖం. ౨ అ. ౧౮ పాన ౪౦)
 సంయోగిత్యమయోగత్వం త్యక్త్వా శాన్తిమవాప్స్యసి ।
 తత్ర విఘ్నవిహీనత్వం ప్రాప్తం పుత్ర న సంశయః ॥ ౫౨ ॥
 చిత్తభూమిస్వరూపం యత్ పఞ్చుధా త్యజ విప్రప ।
 యోగాభేదస్వరూపస్త్వం భవిష్యసి న సంశయః ॥ ౫౩ ॥
 పఞ్చుధా చిత్తరూపా వై బుద్ధిర్మాయా ప్రకీర్తితా ।
 పఞ్చుధైశ్వర్యమోహేషు మోహదా సిద్ధిరుచ్యతే ॥ ౫౪ ॥
 తత్ర బిమ్బం గణేశస్య పతితం యోగరూపతః ।
 ద్వైధం మాయాయుతం ప్రోక్తం బిమ్బభావం త్యజ ప్రభో ॥ ౫౫ ॥
 ఆదౌ పురా మయా పుత్ర కథితం కులదైవతమ్ ।
 గణేశరూపమస్మాకం త్వయారాధితమాదరాత్ ॥ ౫౬ ॥
 తేన త్వం పాత్రభూతశ్చ యోగశాన్తైర్మహామునే ।

అధునా కథితం పుత్ర పూర్ణశాన్తిస్వరూపకమ్ || ౫౭||

శాన్తియోగేన నిత్యం త్వం తం భజస్వ విధానతః |

భవితాఽసి గణేశానస్తదా వై నాత్ర సంశయః || ౫౮||

ఏవముక్త్యా స్వయం బ్రహ్మాంఽతర్థధే స ప్రజాపతే |

పులహస్తత్ర యోగం త్వసాధయత్తపసి స్థితః || ౫౯||

|| ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే పులహోపదేశవర్ణనం నామ సప్తదశోఽధ్యాయః || ౨.౧౭

౨.౧౮ భరతమృగదేహత్యాగో నామాష్టాదశోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

ముద్గల ఉవాచ |

క్రమేణ యోగశాన్తిం చ ప్రాప్తోఽసౌ పులహః స్వయమ్ |

నిత్యం గణేశమూర్తిం ప్రాపూజయత్ భక్తిసంయుతః || ౧||

ధ్యాననిష్ఠః సదా యోగీ తమేవాచిన్తయత్ ప్రభుమ్ |

తతః కీయతి కాలే తం గణేశానో యయౌ మునిమ్ || ౨||

స బుబోధ స తం విప్రో ధ్యాననిష్ఠతయా యదా |

తదా హృది స్థితో ఢుణ్ణీర్ణణేశేన ప్రలోపితః || ౩||

అన్తర్హితం హృదిస్థం తం గణేశం న దదశే హ |

తదా బ్రాన్త ఇవాపశ్యద్దదర్శ్య గణపం బహిః || ౪||

ఉత్థాయ సహసా విప్రస్థం ననామ కృతాఞ్జలిః |

విధివత్ పూజయామాస వినాయకమనామయమ్ || ౫||

పూజయిత్వా నమస్కృత్య తం తుష్టావ కృతాఞ్జలిః |

సరోమాఞ్చుశరీరః సన్ హర్షగద్గదయా గిరా || ౬||

పులహ ఉవాచ |

నమస్తే విఘ్నరాజాయ భక్తానాం విఘ్నహారిణే |

విఘ్నదాత్రే హ్యభక్తానాం గణేశాయ నమో నమః || ౭||

బ్రహ్మణే బ్రహ్మరూపాయ నిరాకారాయ తే నమః |

సాక్షిణే సర్వసంస్థాయానాదిసిద్ధాయ తే నమః || ౮||

అనామయాయ దేవాయాఽప్రతర్కాయ మహాజనే ।
 వక్రతుణ్డాయ వై తుభ్యం హేరమ్బాయ నమో నమః ॥ ౯॥
 స్వానందవాసినే తుభ్యం భక్తసంరక్షకాయ చ ।
 యోగానాం పతయే చైవ యోగదాయిన్నమో నమః ॥ ౧౦॥
 శాన్తాయ శాన్తరూపాయ శాస్తీనాం పతయే నమః ।
 భక్తేభ్యః శాన్తిదాత్రే చ యోగశాన్తాయ తే నమః ॥ ౧౧॥
 నానావతారరూపాయ జగదాధారమూర్తయే ।
 సురాసురాణామీశాయ సర్వగాయ నమో నమః ॥ ౧౨॥
 సర్వవన్ద్యాయ వై తుభ్యం సర్వాదౌ సంస్థితాయ చ ।
 (Page ఖం. ౨ అ. ౧౮ పాన ౪౧)
 సర్వాన్త ఏకరూపాయ మధ్యే నానాస్వరూపిణే ॥ ౧౩॥
 ఆదిమధ్యాన్తహీనాయ సృష్టిస్థిత్యన్తకారిణే ।
 అనన్తోదరసంస్థాయ లమ్బోదర నమోఽస్తు తే ॥ ౧౪॥
 గజవక్త్రాయ వై తుభ్యం గజాకారాయ తే నమః ।
 గజకర్ణాయ పూర్ణాయ గజానన నమోఽస్తు తే ॥ ౧౫॥
 మూషకధ్వజరూపాయ మూషకారూఢరూపిణే ।
 పాశాఙ్కశధరాయైవ స్తుతాయ చ విభూతిభిః ॥ ౧౬॥
 చతుర్భుజధరాయైవ చతుర్వర్గమయాయ చ ।
 బ్రహ్మభూతస్వరూపాయ దేహధారిన్నమో నమః ॥ ౧౭॥
 యం వేదవాదినః స్తోత్రం వేదాః సాక్షాశ్చ యోగినః ।
 శివవిష్ణుముఖా దేవా న సమర్థా భవన్తివై ॥ ౧౮॥
 తం కథం స్తౌమి దేవేశం యోగరూపమయం ప్రభుమ్ ।
 అతో వై ప్రణమామి త్వాం ప్రసన్నో భవ సర్వదా ॥ ౧౯॥
 వరం మే దేహి యోగాత్మన్ తేన తుష్టో భవామ్యహమ్ ।
 తవ భక్తిం దృఢాం ఢుణ్ణే వ్యభిచారవివర్జితమ్ ॥ ౨౦॥
 ఏవముక్త్యా మునిస్తత్ర ననర్త ప్రేమవిహ్వలః ।
 తం భక్తిరససంయుక్తమువాచ గణనాయకః ॥ ౨౧॥
 గణేశ ఉవాచ ।

మదీయా సుదృఢా భక్తిర్వ్యభిచారవివర్జితా ।

భవిష్యతి మహాయోగిన్ తవ చానందదాయికా ॥ ౨౨॥

యదా మే స్మరణం త్వం వై కరిష్యసి మహామతే ।

తదా మాం ద్రక్ష్యసి బ్రహ్మాన్ సంస్థితం తవ సన్నిధౌ ॥ ౨౩॥

భవత్కృతం మదీయం యత్తోనత్రం భక్తిప్రదం భవేత్ ।

భుక్తిముక్తిప్రదం ప్రోక్తం శాన్తియోగప్రదాయకమ్ ॥ ౨౪॥

యః పరిష్యతి వై మర్త్యః శృణుయాత్సర్వసౌఖ్యభాక్ ।

భవిష్యతి న సద్దేహో యథా త్వం స తథా భవేత్ ॥ ౨౫॥

ముద్గల ఉవాచ ।

ఏవముక్త్యా గణాధీశస్తత్రైవాన్తర్దధే ప్రభుః ।

పులహస్తత్ర సన్తస్థావభజత్తం గణాధిపమ్ ॥ ౨౬॥

మృగరూపధరస్తత్ర భరతః పృథివీపతిః ।

సంస్థితస్తత్ర శుశ్రావ పూర్ణం జ్ఞానం విధానతః ॥ ౨౭॥

బ్రహ్మణా కథితం యచ్చ పులహాయ సుధీమతే ।

తదేవ తేన భూషేన ధృతం స్వహృది సర్వదా ॥ ౨౮॥

మనసి ధ్యానసంయుక్తో బభూవ మృగదేహజః ।

గణేశస్య సదా హృష్టస్తత్ర వాసం చకార సః ॥ ౨౯॥

తతస్తేన చ సజ్జీతం తచ్చృణుష్య ప్రజాపతే ।

అహో విఘ్నా మహాఘోరో మయా ప్రాప్తః సుదుర్జయః ॥ ౩౦॥

రాజ్యం త్యక్త్యా వనే నిత్యం సంస్థితోఽహం హరిం స్మరన్ ।

తత్రాపి మృగసజ్జేన సజ్ఞాతో మృగరూపధృక్ ॥ ౩౧॥

విష్ణుముఖ్యామరేశానా విఘ్నయుక్తా న సంశయః ।

తత్ర కోఽహం మనుష్యో వై జయన్ వై వినముల్బణమ్ ॥ ౩౨॥

విఘ్నరాజప్రసాదేన విఘ్నం నిఘ్నన్తి దుర్జయమ్ ।

శివవిష్ణ్వాదయః సర్వే జన్తవశ్చ తథా పరే ॥ ౩౩॥

ధన్యా భక్తిర్మత్కృతా యా వైష్ణవీ పరమాద్భుతా ।

యయా సంస్కారసంయుక్తం సమ్ప్రాప్తం జ్ఞానముత్తమమ్ ॥ ౩౪॥

గాణపతోఽ మహాయోగీ దృష్టో వై పులహో మయా ।

అహో భాగ్యమహో భాగ్యం మదీయం పరమం మతమ్ ॥ ౩౫॥

యేనాహం గాణపత్యానాం సజ్ఞే తిష్ఠామి నిత్యశః ।
విఘ్నహీనః స్వభావేన భజామి గణనాయకమ్ ॥ ౩౬॥

ఏవం గణేశభక్త్యా వై సంయుతో మృగసత్తమః ।
కాలేన గణపం ధ్యాత్వా దేహత్యాగం చకార హ ॥ ౩౭॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే భరతమృగదేహత్యాగో నామాష్టాదశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౧౮

౨.౧౯ చౌరవధో నామైకోనవింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

ఆజ్గిరసకులే విప్రో బభూవ మునిసత్తమః ।
తతః పుత్రోఽభవత్తస్య భరతో నృపసత్తమః ॥ ౧॥

తత్రాపి సజ్గభీతోఽసౌ జ్ఞానయుక్తో మహామునిః ।
గణేశం మనసా ధ్యాయన్ సంస్థితో మునిసన్నిధౌ ॥ ౨॥

తత్ర వేదాదిషు ప్రోక్తం గణేశస్య మహాత్మనః ।
స్తవనం సంశ్రుతం జ్ఞానం తేన పూర్వం దృఢం కృతమ్ ॥ ౩॥

జడవత్సజ్గనమ్భితో బభూవ బ్రాహ్మణోత్తమః ।
చాతుర్యం సకలం తేన గోపితం సర్వసన్నిధౌ ॥ ౪॥

వివాహాదిభయాత్ సర్వం జడత్వం సమ్ప్రకాశితమ్ ।
మూర్ఖవచ్చేష్టయా తత్ర బాలభావేన తిష్ఠతా ॥ ౫॥

తస్యోపవీతదానం స చకరాజ్గిరసో మునిః ।
పశ్చాత్ సన్ధ్యాదికం కర్మ శౌచాచారమశిక్షయత్ ॥ ౬॥

పిత్రా కథితమత్యంతం న జగ్రాహ మహామతిః ।
అన్యథా స చకరాపి తాడితో యది యోగిపః ॥ ౭॥

హస్తం ధృత్వా పితా తస్య కారయామాస వైదికమ్ ।
సర్వమాచమనాద్యం చ తథా తేన కృతం కిల ॥ ౮॥

పునః పిత్రా చ సమ్ప్రృష్టం న సస్మార తదా స్వయమ్ ।

జడవత్సర్వ ఆచారస్వక్ష్మేన మహాత్మనా ॥ ౯ ॥

తతస్తస్య కృతం నామ సర్వైర్లోకైః ప్రజాపతే ।
జడ ఇత్యేవ సతతం కథ్యతే యత్ర తత్ర తైః ॥ ౧౦ ॥

తత్రాదరాపమానాది తిరస్కారాదికం మహాత్ ।
సమ్భూభూవ చ తేనాపి జడవత్స్వక్ష్మేవ చ ॥ ౧౧ ॥

లోకాః సర్వేఽవదంస్తత్ర జ్ఞానమస్య న నిశ్చితమ్ ।
నిన్దాస్తుత్యాదికం సర్వం మహామూర్ఖేణ సహ్యతే ॥ ౧౨ ॥

జడత్వాదికదోషేణ వివాహాదికమస్య చ ।
న కృతం జనకేనైవ తేనానన్దమవాప సః ॥ ౧౩ ॥

తతః కాలేన నిధనం గతస్తస్య పితా మునిః ।
మాతా సతీ గుణయుతా సహగా సమ్భూభూవ హ ॥ ౧౪ ॥

మాతుః సపత్నీజాతాశ్చ భ్రాతరో నవ చాఽభవన్ ।
తేషామధీనతాం యాతో ద్విజోఽసౌ శాన్తియోగధృక్ ॥ ౧౫ ॥

భ్రాతృపత్నీ మదోత్పితృశ్చక్రుః స్నేహం న చాల్పకమ్ ।
ఉచ్ఛిష్టం కుత్సితం చాన్నం జ్వలితం తద్దదుస్తుషమ్ ॥ ౧౬ ॥

వస్త్రాద్వైర్భ్రాతరః సర్వే భాషణైః సత్కృతం న తమ్ ।
చక్రుః స్నేహం పరిత్యజ్య కులపాంసుం వదన్తి తే ॥ ౧౭ ॥

తథాప్యమృతవత్సర్వం కుత్సితం క్లిన్నదగ్ధకమ్ ।
అన్నం బభక్ష యోగీశశ్చిరవస్త్వైః సమావృతః ॥ ౧౮ ॥

తదపి భాతృజాయాస్తా అన్నం తస్మై చ నో దదుః ।
ద్విత్రివాసరమధ్యే స ఏకభుక్ చాఽభవన్మునిః ॥ ౧౯ ॥

క్షుధయా పీడితో యోగీ గాణపత్యః ప్రజాపతే ।
భ్రమన్నన్నార్థమత్యస్తం గేహ గేహ విచక్షణః ॥ ౨౦ ॥

తత్ర లోకైః స్వకార్యార్థే గృహీతో యత్ర తత్ర సః ।
చకార సకలం కార్యం తేషామన్నార్థమాదరాత్ ॥ ౨౧ ॥

తతస్తే హర్షితాః సర్వే వస్త్రాన్నాదికమాదరాత్ ।
దదుః సోఽపి ప్రసన్నాత్మా కర్మకారోఽభవత్ స్వయమ్ ॥ ౨౨ ॥

తతస్సైరాభ్రాతృభిర్దృష్టం తమాసీయ స్వకే గృహే ।
 స్వకర్మకారిణం చక్రరాభ్రాతరో హర్షసంయుతాః ॥ ౨౩॥
 తదపి భ్రాతృజాయాస్తా కుత్సితాన్నం దదుస్తుషమ్ ।
 సుధాసమం బభృజాన్నం సోఽపి భావం ప్రదర్శయన్ ॥ ౨౪॥
 కదాచిత్పర్వశాలీనం క్షేత్రేషు స్థాపితో మునిః ।
 భ్రాతృభీ రక్షణార్థం స రాత్రౌ వై దివనే ప్రభో ॥ ౨౫॥
 తత్రాయం సంస్థితో విద్వాంస్తత్తథైవ చకార చ ।
 (Page ఖం. ౨ అ. ౨౦ పాన ౪౩)
 అన్నార్థం దేహభావజ్ఞః సుఖదుఃఖాదికే సమః ॥ ౨౬॥
 తత్ర చిత్రమభూద్యత్తు తత్ శృణుష్య ప్రజాపతే ।
 చౌరాణాం స్వామినా దేవీ భద్రకాలీతి సంస్తుతా ॥ ౨౭॥
 లభేద్యది మమ ద్రవ్యం విపులం చ జగన్మయి ।
 తదా పురుషరూపం తే దాస్యామి పశుముత్తమమ్ ॥ ౨౮॥
 ద్రవ్యం తస్య తథా ప్రాప్తం తేన సమ్ప్రేషితాః స్వకాః ।
 చౌరా రాత్రౌ శ్రమైర్యుక్తాస్తత్రాజగ్ముర్యదృచ్ఛయా ॥ ౨౯॥
 తం గృహీత్వా బలాత్సర్వే జగ్ముః స్థానం స్వకం ఖలాః ।
 యోగినా దేహప్రారబ్ధం తదా జ్ఞాతం చ తాదృశమ్ ॥ ౩౦॥
 తత్ర చౌరాధిపేనైవ సత్కృతః పూజనాదిభిః ।
 భోజనం స చకారాపి స్వాదు విపేన్ద్రసత్తమః ॥ ౩౧॥
 తం పురస్కృత్య వాదిత్యైర్నినదద్భిర్యయౌ ఖలః ।
 దేవీసన్నిధిమానన్దాత్ పూజితం పరమాదరాత్ ॥ ౩౨॥
 పూజయిత్వా మహాకాలీ తతస్తం మునిపుంజవమ్ ।
 పురస్కృత్యాసినా హస్తుం నగ్నం ఖడ్గం చకార సః ॥ ౩౩॥
 మరణం దేహభావస్య దృష్ట్వాఽసౌ యోగిసత్తమః ।
 న కిఞ్చిత్ క్షుబ్ధవాంస్తత్ర సస్మార గణపం హృది ॥ ౩౪॥
 అద్వైవ పతితో దేహోఽథవాఽస్తు చిరజీవికః ।
 తత్ర కిం కారణం మే వై గజానన నమోఽస్తు తే ॥ ౩౫॥
 ఏతస్మిన్నస్తరే తత్ర దేవీ కోపనమన్వితా ।

గాణపత్యా మహాకాలీ నిఃసృతా మూర్తిమధ్యతః || 3౬ ||

ఖడ్గం చౌరాధిపస్యాఽపి హస్తాజ్జగ్రాహ లీలయా |
తేన తస్య శిరశ్చిత్వా పపౌ రుధిరముత్తమమ్ || 3౭ ||

అన్యే సమాగతాశ్చైరాస్తేఽపి ఖడ్గేన నాశితాః |
చిక్రీడ స్వగణైర్దేవీ గణేశస్తవతత్పరా || 3౮ ||

తాం ప్రణమ్య యయా దక్ష బభ్రామ పరితస్తు సః |
స్వేచ్ఛాచారీ మహాయోగీ భిక్షాశీ గణపం స్మరన్ || 3౯ ||

|| ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తవరితే చౌరవధో నామైకోనవింశోఽధ్యాయః || ౨.౧౯

౨.౨౦ జడభరతరహూగణమిలనో నామ వింశతితమోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

ముద్గల ఉవాచ |
సిన్ధుదేశాధిపో రాజా రహూగణ ఇతి స్మృతః |
పూర్వసంస్కారయోగేన హ్యన్తర్నిష్ఠో బభూవ హ || ౧ ||
రాజా శాన్త్యర్థమత్యన్తం యత్నవాన ప్రాప తాం న సః |
యయా గణ్గాసమీపస్థం కపిలాశ్రమమాదరాత్ || ౨ ||
గౌతమ్యా దక్షిణే కూలే శ్రుతవాన్ ద్విజపుంగ్గవాత్ |
నిర్జగామ పురాద్రాజా శిబికాయాం సమాస్థితః || 3 ||
గచ్ఛన్మార్గే త్వరాయుక్తః శ్రాన్తవాహో మహీపతిః |
ధృత్వాఽన్యాయోజయామాసుర్వాహార్థం స్వజనాస్తదా || ౪ ||
తత్ర దైవప్రసక్తేన సమాలబ్ధం మహామునిమ్ |
ఆజ్గిరసవరం తం తే చక్రవార్హక్మఞ్జసా || ౫ ||
జ్ఞాత్వా దేహం మహాయోగీ ప్రారబ్ధాధీనమాదరాత్ |
వాహకో నృపతేర్దక్ష బభూవ విగతజ్వరః || ౬ ||
అహింసాపరమో యోగీ మార్గే జన్తుమవేక్ష్య సః |
స్వపాదక్షేపణం తత్ర చకార ప్రాణివర్జితే || ౭ ||

తేన సర్వే బభూవుశ్చ వాహకా మన్దగామినః ।
దోలాయితా చ శిబిస్కా తయా రాజా సుదుఃఖితః ॥ ౮॥

(Page ఖం. ౨ అ. ౨౦ పాన ౪౪)

తతః క్రోధసమావిష్టో రహూగణ ఉవాచ తాన్ ।
సమ్యక్ చ శిబికాం వాహో వహధ్వం సుప్రయత్నతః ॥ ౯॥

తతో భీతాశ్చ తే సర్వ తమూచురధునా నృప ।
ఆసీతః సుదురాత్మాయం యథా చలతి మద్యపః ॥ ౧౦॥

తతో రాజా మహాత్మానమువాచ శత కిం త్వయా ।
ఉన్మత్తవద్గతిర్ద్ధుష్టా క్రియతే మమ సన్నిధౌ ॥ ౧౧॥

తతో భావిబలేనాసావాఙ్గిరస ఉవాచ హ ।
జ్ఞాత్వా తం యోగమిచ్ఛన్తం పాత్రభూతమనాదరాత్ ॥ ౧౨॥

జడభరత ఉవాచ ।

మాయామయమిదం సర్వం భ్రాన్తిరూపమసత్యకమ్ ।
తత్ర రాజజనానాం వై జనః కుత్ర ప్రదృశ్యతే ॥ ౧౩॥

వయం ద్వన్ద్వం ప్రేషయిత్వా సమభావేన సంస్థితాః ।
శిక్షాకర్తా న భవితాఽస్మాకం రాజా మహాబలః ॥ ౧౪॥

తేన కిం యోగమార్గం వై త్యక్త్యా తిష్ఠేమ సామృతమ్ ।
తదధీనా భవామః కిమజ్ఞానేన వదత్యయమ్ ॥ ౧౫॥

ఇత్యుక్త్యా మౌనమాస్థాయ శిబికాం పూర్వవద్వహన్ ।
ఆఙ్గిరసో మహాయోగీ చచాల గణపం భజన్ ॥ ౧౬॥

రాజా శ్రుతం మహావాక్యం యోగగ్రన్థితముత్తమమ్ ।
భయభీతశ్చ తేనాసావుత్పాత మహీతలే ॥ ౧౭॥

దృష్ట్వా తం మలినం విప్రం యజ్ఞోపవీతసంయుతమ్ ।
బిభ్రాణం చీరవసనం బ్రహ్మతేజః సనాతనమ్ ॥ ౧౮॥

ప్రణనామ స సాష్టాఙ్గం కృతాఙ్గాలిపురః స్థితః ।
జగాద భయభీతో వై రహూగణః స ధర్మవితే ॥ ౧౯॥

రహూగణ ఉవాచ ।

క్షమాపరాధమతులం మమ బ్రహ్మాన్ దయానిధే ।

అజ్ఞానేన కృతం కర్మ కిం విప్రోఽసి వదస్వ మామ్ || ౨౦||

అవధూతా మహాత్మానశ్చరన్తి యత్ర కుత్ర వై |

తథా త్వమపి మే భాసి యజ్ఞోపవీతధారక || ౨౧||

కపిలః కిం నారదశ్చాఙ్గిరా పులహకః క్రతుః |

దత్తో వా యాజ్ఞవల్క్యశ్చ వద మాం కరుణానిధే || ౨౨||

అహం బిభేమి విపేన్ద్ర బ్రాహ్మణానామధర్షణాత్ |

న బ్రాహ్మణసమం కిఞ్చిద్దైవతం సచరాచరే || ౨౩||

సాక్షాత్ పరమేశ్వరస్యాఽపి తనవో బ్రాహ్మణా మతాః |

కర్మాధారాశ్చ జ్ఞానానామాధారా బ్రహ్మధారకాః || ౨౪||

బ్రాహ్మణస్య ముఖేనైవ యచ్ఛృతం తత్సమాగతమ్ |

దేవస్థానేషు దేవానాముదరే నాత్ర సంశయః || ౨౫||

బ్రాహ్మణేభ్యశ్చ యద్దత్తం తదక్షయపదప్రదమ్ |

ఉద్ధారాయ జనానాం వై బ్రాహ్మణాః సమృతాః కిల || ౨౬||

మన్తాధీనా దేవగణా మన్తా విప్రాధీనా మతాః |

దేవానాం జీవనం సర్వం ద్విజాధీనం చ తేన వై || ౨౭||

మన్తహీనం చ యత్కర్మ నిష్ఫలం జాయతే కిల |

కర్మాధీనం జగత్ సర్వమతో బ్రాహ్మణమూలకమ్ || ౨౮||

కర్మనిష్ఠాస్తపోనిష్ఠా జ్ఞాననిష్ఠా ద్విజోత్తమాః |

యోగినశ్చ భవన్తిహ తారకా జగతి స్థితాః || ౨౯||

సర్వేషాం గురవో విప్రా జ్ఞానదాస్తేన సమృతాః |

సాక్షాద్ బ్రహ్మస్వరూపా వై బ్రాహ్మణా నాత్ర సంశయః || ౩౦||

తేషాం హేలనమాత్రేణ పతన్తి శివముఖ్యకాః |

నేవనేన చ తేషాం వై సర్వం స లభతే జనః || ౩౧||

బ్రాహ్మణానాం చ శాపేన విష్ణుముఖ్యా సురేశ్వరాః |

పతితా హ్యవతారేషు పునః సంస్థాపితా ద్విజైః || ౩౨||

అతో బిభేమి విప్రేశ వద కస్తస్వం మహామతే |

విష్ణుశివాదిదేవేభ్యస్తథాఽహం న బిభేమి వై || ౩౩||

ఏవముక్త్యా పునః పాదౌ గృహ్య తం ప్రణనామ సః ।

(Page ఖం. ౨ ఆ. ౨౧ పాస ౪౫)

పాదపద్మే శిరః స్థాప్య రురోద భయవిహ్వలః ॥ ౩౪ ॥

తతోఽసౌ కరుణావిష్టో జడభరతస్తమబ్రవీత్ ।

ఉత్థాప్య నృపశార్దూలం ప్రశ్రయాఽవనతం వచః ॥ ౩౫ ॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే జడభరతరహూగణమిలనో నామ వింశతీతమోఽధ్యాయః ॥

౨.౨౦

౨.౨౧ రహూగణసిద్ధిప్రాప్తివర్ణనం నామైకవింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

జడభరత ఉవాచ ।

ఆహ మాఙ్గిరసో నామ జడభరతః ప్రకథ్యతే ।

స్వామముఖ్యవశ్య భరతోఽధునా జడశ్చ తేన వై ॥ ౧ ॥

మా చింతాం కురు రాజర్షే హ్యజ్ఞానేన త్వయా కృతమ్ ।

హేలనం మమ దేహస్య పాపదం న భవిష్యతి ॥ ౨ ॥

గచ్ఛ రాజస్యథేచ్ఛ త్వం మత్తో వై న భయం తవ ।

గమిష్యామి స్వతన్తోఽహం ప్రారభేన నియన్త్రితః ॥ ౩ ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

తస్య యోగీంద్రముఖ్యస్య శ్రుత్వా వచనముత్తమమ్ ।

రహూగణ ఉవాచాథ తం ప్రణమ్య మహాయశాః ॥ ౪ ॥

రహూగణ ఉవాచ ।

ధన్యం కులం మదీయం వై పితరౌ జ్ఞానమాశ్రమః ।

తపో విద్యా యశో దానం తవాఙ్ఘ్రియుగదర్శనాత్ ॥ ౫ ॥

అహం సిన్ధుమహీపాలో రహూగణ ఇతి స్మృతః ।

రాజ్యాదివిషయం త్యక్త్యా నిఃస్మతో మునిసత్తమ ॥ ౬ ॥

శాన్త్యర్థం కపిలం యామి గౌతమీతీరవాసినమ్ ।

త్వం సాక్షాద్ బ్రహ్మరూపశ్చ దైవేన దర్శనం గతః ॥ ౭ ॥

మాం శిష్యం తారయ మునే యోగబోధేన సత్తమ ।
సాక్షాత్ శాన్తిం వద విభో యయా శాన్తో భవామ్యహమ్ ॥ ౮॥
తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా కృపయా పరయా యుతః ।
జగద తం నృపేన్ద్రం స ఆజ్ఞిరసో మహాద్యుతిః ॥ ౯॥
శృణు రాజన్ త్వయా పృష్టం వేదగుహ్యం చ దుర్గమమ్ ।
కథయామి తథాపి త్వాం యోగశాన్తికరం పరమ్ ॥ ౧౦॥
దేహశ్చతుర్విధః ప్రోక్తస్తత్ర దేహీ చతుర్విధః ।
భ్రాన్త్యా భిన్నత్వమాశ్రిత్యైకోఽపి భాతి తదాత్మకః ॥ ౧౧॥
దేహానాం బ్రహ్మ యతోఽప్రీక్తం బిన్దుమాత్రం చ దృశ్యతే ।
దేహీనాం బ్రహ్మరూపం వై సోఽహం మాత్రాత్మకం కిల ॥ ౧౨॥
తయోః సంయోగ ఏవాఽసౌ బోధాత్మక ఉదాహృతః ।
స్వతోఽత్థానమిదం బ్రహ్మ వికల్పాద్వివిధం మతమ్ ॥ ౧౩॥
బోధనాశే మహీపాల ఉత్థానం జాయతే న చ ।
సాఙ్ఖ్యరూపం హి తద్బ్రహ్మ కేవలం స్వసుఖే రతమ్ ॥ ౧౪॥
యత్ర పరసుఖం నాస్తి తత్ర వై స్వసుఖం కథమ్ ।
తతః పరత ఉత్థానయుక్తం బ్రహ్మ ప్రకీర్తితమ్ ॥ ౧౫॥
తత్రోఽత్థానస్య బీజం యత్థితం భిన్నాత్మకం పరమ్ ।
స్వసౌఖ్యనిష్ఠరూపం హి బోధహీనప్రభావతః ॥ ౧౬॥
స్వతః పరత ఉత్థానహీనం స్వానన్దవాచకమ్ ।
సంయోగాభేదరూపం వై జానీహి నృపసత్తమ ॥ ౧౭॥
స్వానన్ద పఞ్చభేదం చ స్వయం సర్వత్ర సంస్థితమ్ ।
సత్యాసత్యసమం చేతి నేతిరూపం చతుర్థకమ్ ॥ ౧౮॥
స్వతః పరత ఉత్థానమేతన్నామ ప్రకీర్తితమ్ ।
తయోరనుభవో యః స్వాత్తస్య రూపం తదేవ చ ॥ ౧౯॥
(Page ఖం. ౨ అ. ౨౨ పాన ౪౬)
తాభ్యాం నానావిధం బ్రహ్మాన్నాది వేదే ప్రకీర్తితమ్ ।
జగన్నానావిధం తద్వజ్ఞానీహి నృపసత్తమ ॥ ౨౦॥

నామరూపమయం సర్వమసత్యం పరికీర్తితమ్ |
 శాక్తం బ్రహ్మ సమాఖ్యాతం వేదే వై వేదవాదిభిః || ౨౧||
 నామరూపాత్మకం యత్తత్సదా ఖణ్డమయం స్మృతమ్ |
 అమృతం సౌరమాత్మా తద్బ్రహ్మ సర్వప్రకాశకమ్ || ౨౨||
 తయోరభేదకర్తాఽసౌ విష్ణురానందసంజ్ఞితః |
 ద్వయోః సమం చ తద్బ్రహ్మ భావాభావమయం పరమ్ || ౨౩||
 త్రిభిర్ద్వీనం తురీయం యన్నేతి కర్తా శివః స్మృతః |
 అవ్యక్తం మోహహీనం యత్ స్వాధీనం బ్రహ్మ తన్మతమ్ || ౨౪||
 చతుర్థాం చైవ సంయోగో యత్రాభేదమయః స్మృతః |
 స ఏవ స్వస్వరూపాఖ్యో మాయాయుక్తో వినాయకః || ౨౫||
 సంయోగనాశకారీ చాయోగః సర్వత్ర సమన్తః |
 నిర్మాయుకో గణేశః స కథితో యోగిభిర్బుధైః || ౨౬||
 అయోగే యోగినాం రాజన్నివృత్తిరుపజాయతే |
 స్వకీయభేదహీనత్వాత్తద్బ్రహ్మోయోగసంజ్ఞకమ్ || ౨౭||
 అత ఏవ స్వనాశాఖ్యనివృత్త్యా తచ్చ లభ్యతే |
 మాయయా సర్వసంయోగే తద్దీనం బ్రహ్మ తత్ స్మృతమ్ || ౨౮||
 అయోగశ్చైవ సంయోగో యోగే తౌ న ప్రపశ్యతి |
 తదేవ గణనాథో హి యోగశాన్తిమయః స్మృతః || ౨౯||
 మాయాయుక్తశ్చ మాయాపీ మాయాహీనశ్చ కేవలః |
 తదేవ భ్రాన్తిమాత్రం యత్స్యక్తవ్యం యోగిభిః సదా || ౩౦||
 చిత్తం పంచావిధం ప్రోక్తం తదైశ్వర్యం మహామతే |
 మోహదం ద్వివిధం త్యక్త్వా శాన్తిరూపో భవిష్యసి || ౩౧||
 ఏవముక్త్వా మహాయోగీ విరరామ ప్రజాపతే |
 సోఽపి తం ప్రణనామాథ రాజ్యం త్యక్త్వా వనం యయౌ || ౩౨||
 ఏవం రహళాగణో రాజా సాధయిత్వా విధానతః |
 శాన్తిం ప్రాప్తో మహాతేజా గాణపత్యో బభూవ హ || ౩౩||
 || ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయపురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే రహళుగణసిద్ధిప్రాప్తివర్ణనం నామైకవింశోఽధ్యాయః ॥
౨.౨౧

౨.౨౨ జడభరతచరితం నామ ద్వావింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

తత ఆఙ్గిరసో యోగీ విచచార మహీతలే ।

మయూరేశస్య స క్షేత్రం ఆయయౌ దైవయోగతః ॥ ౧ ॥

తత్ర పూర్వావతారం చ గణేశస్య మహాత్మనః ।

దృష్ట్వా జ్ఞాత్వా స్థితస్తం స ధ్యాయన్నేకత్ర మూఢవత్ ॥ ౨ ॥

వర్షమాత్రే గతే తస్య దర్శనార్థం యయౌ స్వయమ్ ।

గణేశో మూషకారూఢః సిద్ధిబుద్ధిసమన్వితః ॥ ౩ ॥

తం దృష్ట్వా ప్రణనామాదౌ తుష్టావ ప్రాజ్ఞులిః ప్రభుమ్ ।

రోమాఞ్చ సాశ్రునేత్రః స భక్తిభావనిమజ్జితః ॥ ౪ ॥

జడభరత ఉవాచ ।

నమః శాన్తిస్వరూపాయ శాన్తిదాయ కృపాలవే ।

విఘ్నేశాయ నమస్తుభ్యం హేరమ్భాయ నమో నమః ॥ ౫ ॥

సిద్ధేః పతే చ తద్దాత్రే భక్తానాం భయభజ్జన ।

భక్తిప్రియాయ వై తుభ్యం భక్తభక్తాయ తే నమః ॥ ౬ ॥

(Page ఖం. ౨ అ. ౨౨ పాన ౪౭)

బుద్ధేః పతే ధియో దాత్రే సర్వవిద్యాకలాత్మనే ।

జ్ఞానరూపప్రకాశాయ గణేశాయ నమో నమః ॥ ౭ ॥

మూషకారూఢ వై తుభ్యం చతుర్బాహుధరాయ చ ।

స్వానన్దవాసినే దేవ వక్రతుణ్డాయ తే నమః ॥ ౮ ॥

నానావిహారయుక్తాయానన్దరూపాయ తే నమః ।

అమేయాయ సదాయోగశాన్తిస్థాయ నమో నమః ॥ ౯ ॥

ధన్యోఽహం కృతకృత్యోఽహం యేన దృష్టో గజాననః ।

వేదాదౌ గోచరోఽయం స కృపయా సహసాఽఽగతః ॥ ౧౦ ॥

మయా కిం తే కృతం దేవ దర్శనార్థం కిమాగతః ।
 భక్త్యా సమం న కింఞ్చిత్తే ప్రీయం జ్ఞాతం మయాధునా ॥ ౧౧॥
 భక్త్యా త్వాం హృది సన్ధ్యాయన్ సంస్థితో జడవత్ప్రభో ।
 త్వమేవ మోహితో భక్త్యా మమ సన్నిధిగః కృతః ॥ ౧౨॥
 అహో భక్తిసమం కింఞ్చిన్నైవ దృష్టం న చ శ్రుతమ్ ।
 యయా త్వం శాన్తియోగస్థో మోహితః సహసా౨౨గతః ॥ ౧౩॥
 త్వదీయాంశసముత్పన్నం సకలం బ్రహ్మనాయక ।
 కిం దదామి గణేశాన యేన తుష్టో భవిష్యసి ॥ ౧౪॥
 అతస్త్వాం నమనం కుర్వే దేహో౨యం తే నివేదితః ।
 వరం దేహి మహాభాహో యేన తృప్తో భవామ్యహమ్ ॥ ౧౫॥
 భక్తిం దృఢాం త్వచ్చరణే వ్యభిచారవివర్జితామ్ ।
 దేహి నాథ దయాసిన్ధో నాన్యద్ యాచే కదాచన ॥ ౧౬॥
 ఏవముక్త్యా గణాధ్యక్షం ననామ స పునః పునః ।
 ప్రేక్షా ననర్త యోగీన్ద్రస్తమువాచ గణాధిపః ॥ ౧౭॥
 గణేశ ఉవాచ ।
 భవితా సుదృఢా భక్తిర్మమ తే మునిసత్తమ ।
 వ్యభిచారవిహీనా తే న చాఙ్గిరస సంశయః ॥ ౧౮॥
 త్వయా కృతమిదం స్తోత్రం మదీయం యోగశాన్తిదమ్ ।
 భవిష్యతి మహాభాగ మమ ప్రీతికరం పరమ్ ॥ ౧౯॥
 యం యమిచ్ఛతి తం తం వై దాస్యామి స్తోత్రపాఠకః ।
 శృణుయాత్తస్య తద్వచ్చ భవిష్యతి న సంశయః ॥ ౨౦॥
 ఏవముక్త్యాన్తర్గధే౨సౌ గణనాథః ప్రజాపతే ।
 స మునిర్భక్తిసంయుక్తో౨భవత్తత్రైవ సంస్థితః ॥ ౨౧॥
 అన్తే గణేశరూపో౨సౌ జాతో యోగీన్ద్రస్తత్తమః ।
 గుహా తత్ర ప్రసిద్ధా వై వర్తతే౨ద్య మహామునేః ॥ ౨౨॥
 గణేశోత్తరభాగే చ సమ్ముఖే క్రోశదూరకమ్ ।
 స్థానమాఙ్గిరసస్యా౨పి భరతస్య జడాత్మనః ॥ ౨౩॥
 కుర్వన్తి దర్శనం తస్య తత్ర యే మానవాదయః ।

తేషాం ముక్తిర్భవేద్దక్ష శాశ్వతీ నాత్ర సంశయః ॥ ౨౪ ॥

చరితం భరతస్యేదం కథితం పరమాద్భుతమ్ ।

శృణుయాదోఽన్యో నరో భక్త్యా పఠేద్వా భుక్తిముక్తిదమ్ ॥ ౨౫ ॥

ఏవమాద్యాశ్చ రాజానః ప్రియవ్రతకులేఽభవన్ ।

ఉత్పన్నాః సర్వధర్మజ్ఞా నానాదేవపరాయణాః ॥ ౨౬ ॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే జడభరతచరితం నామ ద్వావింశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౨౨

(Page ఖం. ౨ అ. ౨౩ పాన ౪౮)

౨.౨౩ ధ్రువచరిత్రం నామ త్రయోవింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

స్వామ్యముద్భవమనోః పుత్ర ఉత్తానపాదసంజ్ఞితః ।

స రాజ్యం మధ్యదేశస్య చక్రే వై ధర్మసంయుతః ॥ ౧ ॥

తస్య భార్యే ప్రవిఖ్యాతే సునీతిః సురుచిస్తథా ।

సునీత్యాం చ ధ్రువో జజ్ఞే సురుచ్యాముత్తమస్తతః ॥ ౨ ॥

సురుచ్యా స్వవశం నీతో తయా రాజా విమోహితః ।

సునీతిం మన్యతే న స్మ మనసాఽపి ప్రజాపతే ॥ ౩ ॥

ఏకదా ధ్రువపుత్రశ్చాయయౌ రాజ్ఞః సమీపకమ్ ।

ఆరోఢుమిచ్ఛన్నుత్సజ్ఞే సంస్థితస్తస్య సన్నిధౌ ॥ ౪ ॥

తత్రావమానితస్తేన సురుచ్యా దుష్టభావతః ।

తతో ధ్రువో వనం దక్ష జగామ క్రోధసంయుతః ॥ ౫ ॥

మార్గే వై గచ్ఛతస్తస్య నారదో దృష్టిమాగతః ।

తం ననామ మహాబుద్ధిర్బాలోఽయం ధర్మధారకః ॥ ౬ ॥

వృత్తాన్తమఖిలం జ్ఞాత్వా నారదేన మహాత్మనా ।

ఉపదిష్టో మహామన్త్రో విష్టోశ్చ ద్వాదశాక్షరః ॥ ౭ ॥

నారదం స ప్రణమ్యాఽఽదౌ మధురాయాం యయౌ తతః ।

తపశ్చకార తత్రాఽసౌ ధ్యాయన్విష్ణుం సనాతనమ్ ॥ ౮ ॥

సహస్రవర్షమత్యస్తం తతాప పరమం తపః ।
 ప్రసన్నో భగవాంస్తత్ర తం యయా భక్తిభావతః ॥ ౯॥
 దదౌ రాజ్యమఖణ్డం వై పృథివ్యాః పరమాద్భుతమ్ ।
 అన్నే స్వర్గస్య రాజ్యం చ పదం విష్ణోర్భువాత్మకమ్ ॥ ౧౦॥
 తతః స్వగృహమాగత్య ననామ పితరౌ ధ్రువః ।
 తం రాజా మానయామాస బహులం తేజసా యుతమ్ ॥ ౧౧॥
 కాలేన తం ధ్రువం రాజా చకార స నరాధిపః ।
 వనం యయా మహాతేజాస్తతాప పరమం తపః ॥ ౧౨॥
 తత్రాగత్య చ గాణేశో నారదస్తమువాచ సః ।
 భేదాభేదాదిహీనం త్వం గణేశం భజ పార్థివ ॥ ౧౩॥
 శివవిష్ణ్వాదయో దేవా యోగినః సనకాదయః ।
 వసిష్ఠాద్యా ఋషిగణా భజన్తే తం న సంశయః ॥ ౧౪॥
 న గణేశం వినా శాన్తిర్లభ్యతే నాత్ర సంశయః ।
 స్వామ్యమ్భువాదిభూపాలైః సేవితో గణనాయకః ॥ ౧౫॥
 ఏవముక్త్యా గణేశస్య దదౌ మన్తం షడక్షరమ్ ।
 రాజా మన్తప్రభావేణ గాణపత్యో బభూవ హ ॥ ౧౬॥
 మరణే గణనాథం వై సస్మార స నృపోత్తమః ।
 సాయుజ్యం గణనాథస్య ప్రాప్తం తస్య మహాత్మనః ॥ ౧౭॥
 ధ్రువో రాజ్యం చకారాథ ధర్మయుక్తో మహీపతిః ।
 జగామ సహసా తత్ర నారదః కరుణానిధిః ॥ ౧౮॥
 తం దృష్ట్వా ప్రణనామా౭సౌ పూజయామాస భక్తితః ।
 స్వగురుం పూర్ణభావేన కృతాంజ్ఞలిపుటః స్థితః ॥ ౧౯॥
 తమువాచ మహాయోగీ నారదో దివ్యదర్శనః ।
 స్వశిష్యం భక్తిసంయుక్తం దయయా చ దయానిధిః ॥ ౨౦॥
 నారద ఉవాచ ।
 శ్శ్రుణు ధ్రువ వచో రమ్యం వికుణ్ఠాదాగతో౭ధునా ।
 విష్ణునా ప్రేషితో౭హం వై తవ హేతోర్మహామతే ॥ ౨౧॥
 మయూరేశస్య యత్క్షేత్రం భువి బ్రహ్మమయం పరమ్ ।

తత్ర గత్వా మహాయాత్రాం కురు త్వం విధివత్సుత ॥ ౨౨॥

తేనాక్షయపదం తే వై భవిష్యతి మదీయకమ్ ।

అన్యథా విఘ్నసంయుక్తః పతిష్యసి న సంశయః ॥ ౨౩॥

అన్యచ్ఛ కథితం తేన విష్ణునా కరుణావతా ।

ఏకాక్షరం గణేశస్య మహామన్తం జపేతి వై ॥ ౨౪॥

తేన మన్తప్రభావేణ లయే బ్రహ్మాదినాత్యయే ।

లయం ధ్రువపదం గచ్ఛేత్తదా త్వం శాన్తిమేష్యసి ॥ ౨౫॥

బ్రహ్మణి బ్రహ్మభూతశ్చ భవిష్యసి న సంశయః ।

అన్యథా యోగశాన్తిం త్వం న ప్రాప్యసి కదాచన ॥ ౨౬॥

(Page ఖం. ౨ అ. ౨౪ పాన ౪౯)

తతస్తం నారదో యోగీ దదౌ మన్తం విధానతః ।

ఏకాక్షరం గణేశస్య రాజా సిద్ధో బభూవ సః ॥ ౨౭॥

మయూరేశస్య వై క్షేత్రే ధ్రువః సద్యః సమాగతః ।

చకార విధివద్యాత్రాం ద్వారాణాం చిహ్నసంయుతామ్ ॥ ౨౮॥

గణేశం స్థాపయామాస బ్రాహ్మణైర్మన్తకోవిదైః ।

అర్ధక్రోశే గణేశాత్ నాపూర్వద్వారసమీపగమ్ ॥ ౨౯॥

దేవాలయం చకారాఽసౌ మహామౌల్యం సువిస్తృతమ్ ।

సువర్ణశిఖరం రమ్యం పూజితం వై సుభక్తితః ॥ ౩౦॥

నామ తస్యాఽకరోద్రాజా తదా ధ్రువవినాయకః ।

వర్షమాసం నివాసం చ ధ్రువస్తత్ర చకార హ ॥ ౩౧॥

పశ్చాత్ స్వనగరే గత్వా రాజ్యం చక్రే మహాబలః ।

జగామ స్వర్గమన్తే స ధ్రువాఖ్యం జ్యోతిషాం ధరమ్ ॥ ౩౨॥

తస్మిన్ గణపతిం ధ్యాయన్ సంస్థితోఽసౌ మహాయశాః ।

ధ్రువస్థానస్య నాశేఽతే గతః స్వానన్దమజ్ఞాసా ॥ ౩౩॥

ధ్రువం వినాయకం దృష్ట్వా భుక్తిం ముక్తిం సునిశ్చలామ్ ।

లభతే మానవస్తత్ర శ్రుత్వా ధ్రౌవ్యమిదం తథా ॥ ౩౪॥

॥ ఓం తత్పదితి శ్రీమదాన్వేయపురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే ధ్రువచరిత్రం నామ త్రయోవింశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౨౩

౨.౨౪ పృథుయశోవర్ణనం నామ చతుర్వింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

ధ్రువస్యాన్వయసమ్భూతోఽగస్తేజస్వీ మహిపతిః ।

ధర్మాత్మా సర్వమాన్యశ్చ పితృవత్ పాలకోఽభవత్ ॥ ౧॥

మృత్యుకన్యాఽభవద్భార్యా రాజ్ఞస్తస్య మహాత్మనః ।

తస్యాం తస్మాత్ సముత్పన్నః పుత్రో వేనఃసుదారుణః ॥ ౨॥

తం పితా శిక్షయన్ శ్రాస్తో న సాధురభవత్ సుతః ।

రాజ్యం త్యక్త్వా వనం రాజా దుఃఖయుక్తో జగామ హ ॥ ౩॥

తతో రాజవిహీనే చ దేశే చోరాః ప్రబభ్రుముః ।

తైర్లుణ్ణితం జనానాం స్మ సర్వస్వం యత్ర తత్ర హి ॥ ౪॥

ప్రజాః సర్వా భయోద్విగ్నా బ్రాహ్మణాన్ శరణం యయుః ।

బ్రాహ్మణై రాజ్య ఆసిక్తః స వేనః పైతృకే తతః ॥ ౫॥

స రాజ్యం ప్రాప్య దుర్ధర్షశోఽరాన్ హత్వా సమన్తతః ।

రాజ్యం చకార దేశేషు కమ్పయన్ వసుధాతలమ్ ॥ ౬॥

నయమార్గం పరిత్యజ్య యథేచ్ఛాచారకోఽభవత్ ।

తేన వర్ణాశ్రమాచారసంయుతా దుఃఖితాః కృతాః ॥ ౭॥

పునస్తే తాపసాంస్తావై శరణం జగ్మురాదరాత్ ।

తాపస్వైరితో వేనస్తానువాచ ద్విజోత్తమాన్ ॥ ౮॥

వేన ఉవాచ ।

ఆహం పూజ్యశ్చ సర్వేషాం పాలకో నాత్ర సంశయః ।

మాం భజద్వం మునీన్ద్రా వై యోగక్షేమకరం సదా ॥ ౯॥

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా కుపితా బ్రాహ్మణాస్తతః ।

శాపేన మారయామాసుస్తం నృపం నయవర్జితమ్ ॥ ౧౦॥

తస్యాఙ్గం వామమేవాదౌ మమస్థుర్మృపహేతవే ।

తస్మాత్ క్రూరః సముత్పన్నస్యస్య పాపమయో నరః ॥ ౧౧॥

హ్రస్వకాయః శ్యామవర్ణః శ్మశ్రులః పిఙ్గలోచనః ।

తం దృష్ట్వా బ్రాహ్మణాః ప్రోచుర్నిషీదేతి ప్రజాపతే || ౧౨||

తతో నిషాదనామాఽసౌ జాతస్తస్మై వనాస్తరే |

(Page ఖం. ౨ అ. ౨౪ పాన ౫౦)

స్థానం దదుర్ద్విజశ్రేష్ఠా నిషాదాస్తత్ సముద్భవాః || ౧౩||

పునశ్చ దక్షిణాఙ్గం తే మమస్థుర్ద్విజసత్తమాః |

వేనస్య దమృతీ తస్మాత్ సముద్భూతౌ మహౌజసౌ || ౧౪||

విష్ణోః కలాయుతౌ సాక్షాద్బ్రాహ్మణాన్నేమతుః పురా |

బ్రాహ్మణైర్నృపవర్యః స సంసిక్తో రాజ్యకర్మణి || ౧౫||

పుథునామా మహీపాలో విఖ్యాతోఽభూచ్ఛ మణ్డలే |

స్వధర్మనిరతః సాక్షాత్ శాత్రధర్మప్రవర్తకః || ౧౬||

తేన సంవర్ధితా లోకా వర్ణాశ్రమయుతా విధే |

పురే ముముదిరే దేశే యత్ర తత్ర సుసత్కృతాః || ౧౭||

గతే కీయతి కాలే వై లోకా అన్నవివర్జితాః |

క్షుధయా పీడితాః సర్వే తం నృపం శరణం యయుః || ౧౮||

వేనస్యాధర్మభావేన భూమ్యా సర్వం సమాహృతమ్ |

పునర్దాతుమశక్తా వై ధర్మరూపే నరాధిపే || ౧౯||

లోకానాం దుఃఖమాకర్ణ్య కుపితోఽసౌ నరాధిపః |

విచార్య ధనురాదాయ శరం శ్రేష్ఠం యుయోజ చ || ౨౦||

భూమిం హస్తుం మనశ్చక్రే హ్యోకర్ణాకర్షితం ధనుః |

యావద్బాణం స చిక్షేప తావద్భీతా వసున్ధరా || ౨౧||

గోరూపేణ భయోద్విగ్నా యత్ర తత్ర పలాయత |

ఆత్తబాణో నృపః పశ్చాద్యయౌ యమ ఇవాపరః || ౨౨||

శరణం నాఽపతద్భూమిస్తమేవ శరణం యయౌ |

ఉవాచ ప్రాఙ్జలిర్భూత్వా నృపం కమ్పనమన్వితా || ౨౩||

స్త్రియం మాం గాం కథం హంసి భూమిపాల వసున్ధరామ్ |

శరణాగతరూపాం తే రక్ష క్షత్రకులోద్భవ || ౨౪||

భూమేర్వచనమాకర్ణ్య తాం జగాద నృపోత్తమః |

శృణు త్వాం మారయిష్యామి మచ్ఛాసనపరాజ్ముఖీమ్ || ౨౫||

జీవితం చేచ్చసి ప్రాజ్ఞే తదాన్నం వివిధం ధరే |
కురు ప్రకటరూపం త్వం సర్వకాలం న సంశయః || ౨౬||

తతస్తం వినయం కృత్వా సా జగాద వసున్ధరా |
మయా గ్రస్తా సమగ్రా యా ఓషధ్యశ్చ నృపాత్మజ || ౨౭||

భక్షితాస్తాః పునర్దాతుం కథం శక్తా భవామి భోః |
అతస్త్యం మాం సమామాదౌ కురు పార్థివసత్తమ్ || ౨౮||

గోరూపాహం స్థితా భూప వత్సం కృత్వా స్వభావజమ్ |
సకలా దుగ్ధరూపేణౌషధీస్తే ప్రదదామ్యహమ్ || ౨౯||

దోహకః కల్ప్యతాం శీఘ్రం తదా సర్వం శుభం భవేత్ |
అన్యథా మాం మహీపాల హనిష్యసి వృథా కథమ్ || ౩౦||

తస్యా వచనమాకర్ణ్య ధనుష్కోట్యా నృపోత్తమః |
పర్వతాంశ్చార్ణయామాస సమాం భూమిం చకార హ || ౩౧||

పురగ్రామాదికానాం తు రచనా రచితా తతః |
తేనైవ పృథునా దక్ష యథాయోగ్యం ధరాతలే || ౩౨||

తదాదిర్నుగరాద్యానాం రచనా సమ్ప్రవర్తితా |
పుత్రీత్వే స ధరాం చక్రే పృథ్వీ నామ్ని తతోఽభవత్ || ౩౩||

మనుం వత్సం తతః కృత్వా దోహకశ్చాఽభవత్స్వయమ్ |
షక్రసాన్నమయం దుగ్ధం దుదోహా నృపసత్తమః || ౩౪||

తతః సర్వే త్రిలోకస్థా దుదుహుస్తాం వసున్ధరామ్ |
స్వస్వాన్నమయదుగ్ధం తే జగృహుః పరమాదృతాః || ౩౫||

బ్రహ్మణం వేదరూపం సువత్సం కృత్వా బృహస్పతిః |
దోహకో దుగ్ధమాదాయ సంస్థితో విగతజ్వరః || ౩౬||

రుద్రం వత్సం తతః కృత్వా దోహకః పిశితాత్మకమ్ |
కాలాగ్నిరుద్రసంజ్ఞశ్చ దుదోహా హరజీవనమ్ || ౩౭||

విష్ణుం వత్సం సమాదాయ యజమానశ్చ దోహకః |
యజ్ఞాధారమయం దుగ్ధం దుదోహా ఖలు కర్మజమ్ || ౩౮||

(Page ఖం. ౨ అ. ౨౫ పాస ౫౧)

సూర్యం వత్సం చకారాపి దోహకో ధ్రువ ఆదరాత్ |
జ్యోతిషాం జీవనం దుగ్ధం దుదోహ సకలం తతః || ౩౯ ||

శేషం వత్సం చ సక్లహ్య దుదోహ౭పి చ వాసుకిః |
సర్వాణామన్నరూపం వై దుగ్ధం దుగ్ధప్రియస్తతః || ౪౦ ||

శివం వత్సం ప్రకల్వ్యైవ దోహకో నన్దికేశ్వరః |
విద్యాత్మకం మహద్ దుగ్ధం దుదోహ గతమత్సరః || ౪౧ ||

ఏవం సర్వే చ దుదుహుర్భూమిం గాం పృథుభావితామ్ |
చరాచరమయా జీవా ఈశ్వరాశ్చ ప్రజాపతే || ౪౨ ||

పృథుస్తాం పూజయామాస ధరణీం ధరణీప్రియః |
పుత్రీత్వే పాలితా హర్షాత్సా స్థితా ముదితా తథా || ౪౩ ||

ఏవం దుగ్ధ్యా ధరిత్రీం స పృథుః పృథుపరాక్రమః |
రాజ్యం చకార నీతిజ్ఞః పృథివ్యామేకరాట్ స్వయమ్ || ౪౪ ||

తతో యజ్ఞాంశ్చకారా౭సౌ శతసంఖ్యాన్ మహాబలః |
అశ్వమేధాభిధాన్ రాజా భూరిదక్షిణసంయుతాన్ || ౪౫ ||

తస్య యజ్ఞే స్వయం బ్రహ్మ విష్ణుః శక్కుర ఏవ చ |
ఇన్ద్రాద్యా ఆయయుః సర్వే గన్ధర్వాద్యా మహామతే || ౪౬ ||

ఋషయః కశ్యపాద్యాశ్చ శేషాద్యా నాగముఖ్యకాః |
జనా నానావిధా జగ్ముః సస్త్రీకాశ్చ విశేషతః || ౪౭ ||

అన్యే యజ్ఞే సమారభే శక్రశ్చిన్తాతురో భృశమ్ |
జటావీరధరో భూత్వా తస్యాశ్చం సహసా౭౭హరత్ || ౪౮ ||

తస్య పుత్రేణ సన్దృష్టస్తపస్వీతి చ మోచితః |
హయం త్యక్త్వా భయోద్విగో౭న్దర్ధానం తు చకార సః || ౪౯ ||

పునరస్థిధరో భూత్వా భస్మనా లేపకారకః |
జహరాశ్వం తథా రాజపుత్రేణ న స తాడితః || ౫౦ ||

ఏవం షడ్వారమశ్వం స సజ్జాహార పురన్దరః |
తతస్తం హస్తుముద్యుక్తః పృథుః పృథుపరాక్రమః || ౫౧ ||

తం బ్రహ్మ సాన్త్యయామాస మహేన్ద్రం న జహూన హ |
ఏకోనశతయజ్ఞాన్ స చక్రే వై తేజసా యుతః || ౫౨||

బ్రహ్మణా నోదితః సాక్షాదిన్ద్రస్తం ప్రణనామ హ |
పుథుర్వైరం సముత్సృజ్య దేవేన్ద్రం తం ప్రసస్వజే || ౫౩||

సకలాః పూజితాస్తేన దేవాద్యాః స్వస్థలం యయుః |
సోఽపి రాజ్యం స్వధర్మస్థశ్చక్రే వై పాలయన్ ప్రజాః || ౫౪||

|| ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయ పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే పృథుయశోవర్ణనం నామ చతుర్వింశోఽధ్యాయః || ౨.౨౪

౨.౨౫ పృథుచరిత్రం నామ పంచవింశతితమోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

ముద్గల ఉవాచ |

జనానాం ధర్మమార్గం సో శిక్షయన్నుపసత్తమః |
విష్ణురూపః స్వయం సాక్షాద్విష్ణుతుల్యపరాక్రమః || ౧||

సంస్థితః స్వపురే రాజా లోకాన్ సంరజ్జయన్ ప్రభో |
తత్రాఽఽజగుత్స యోగీంద్రాః సనకాద్యా విధేః సుతాః || ౨||

చత్వారః సూర్యసంకాశాః సదా బాలవయోన్వితాః |
పూర్వేషాం పూర్వజా మాన్యా గతభ్రాన్తయ ఏవ తే || ౩||

తాన్ దృష్ట్వా సహసోత్థాయ సమ్భ్రమేణ నరోత్తమః |
ననామ దణ్ణవదూభమౌ శిరః సంస్థాప్య పాదయోః || ౪||

ఉత్థాయ తాన్ మహాభక్త్యా పాద్యార్హైర్హిష్టరాదిభిః |
అపూజయత్స విధివత్ హర్షితోఽత్యన్తభావతః || ౫||

(Page ఖం. ౨ అ. ౨౫ పాన ౫౨)

పాదసంవాహనం తేషాం చకార స్వయమాదరాత్ |
ఉవాచ మధురం వాక్యం పృథుర్వాక్యవిశారదః || ౬||

పృథురువాచ |

ధన్వేయం ధరణీ త్వద్య ధన్యం నగరముత్తమమ్ |
మన్దిరం సత్కృతం సర్వం భవతామాగమేన మే || ౭||

ధన్యో వంశో కులం ధన్యం పితరో జ్ఞానమాశ్రమః ।
 తపో విద్యాదికం మే చ భవతాం పాదదర్శనాత్ ॥ ౮॥

సనాథోఽహం కృతోఽనాథో భవద్భిర్నాత్ర సంశయః ।
 అనుగ్రహః కృతోఽత్యంతం విశేషేణ దయాలుభిః ॥ ౯॥

పూర్వజన్మార్జితం మే కిం ఫలితం పుణ్యముత్తమమ్ ।
 అన్యథా దర్శనం న స్యాద్భవతాం బ్రహ్మరూపిణామ్ ॥ ౧౦॥

నిఃస్పృహో యోగనిష్ఠా యే సర్వజ్ఞాః స్వపరాయణమ్ ।
 దృష్ట్వా కుర్వన్తి కార్యార్థమాజ్ఞాం తస్య హితాయ చ ॥ ౧౧॥

అత ఆజ్ఞాం మహాభాగా మమ కుర్వన్తు సామృతమ్ ।
 తయాఽహం కృతకృత్యశ్చ భవామి న చ సంశయః ॥ ౧౨॥

ముద్గల ఉవాచ ।
 పృథోర్వచనమాకర్ణ్య సనకాద్యాస్తమబ్రువన్ ।
 తృప్తా భావేన తస్యాథ యోగీన్ద్రా యోగభావితాః ॥ ౧౩॥

సనకాద్యాః ఊచుః ।
 ధన్యోఽసి నృపవర్య త్వం పృథో పృథుపరాక్రమ ।
 వినయం తేఽద్య దృష్ట్వా వై సన్తుష్టా వయమాదరాత్ ॥ ౧౪॥

న కార్యలిప్సయా యుక్తా వయం నగ్నా మహామతే ।
 దర్శనార్థం చ తే యాతాః సాథో స్వర్గే శ్రుతం యశః ॥ ౧౫॥

ఆజ్ఞాం దేహి గమిష్యామి బ్రహ్మలోకం సనాతనమ్ ।
 కీర్తిః శ్రుతా తథా దృష్ట్వా తృప్తా హర్షసమన్వితాః ॥ ౧౬॥

తేషాం తద్వచనం శ్రుత్వా పృథుస్తాన్ వినయాన్వితః ।
 జగాద భక్తిసంయుక్తో యోగీన్ద్రాస్సృపసత్తమః ॥ ౧౭॥

పృథురువాచ ।
 భుక్తం రాజ్యం మహాభాగా నానాభోగసమన్వితమ్ ।
 అధునా శాన్తిసిద్ధ్యర్థం యోగం బ్రూత తపోధనాః ॥ ౧౮॥

పృథోర్వచనమత్యంతం శ్రుతం యోగిభిరాదరాత్ ।
 పాత్రం దృష్ట్వా మహాభాగా ఊచుస్తం బ్రహ్మ శాశ్వతమ్ ॥ ౧౯॥

సనకాద్యాః ఊచుః ।

ధన్యోఽసి నృపశార్దూల బుద్ధిస్తే పరమాద్భుతా ।
 నిర్వేదం రాజ్యభోగేభ్యః సమ్ప్రాప్తా పృథులశ్రమః ॥ ౨౦॥
 యోగశాన్తిమయం పూర్ణం గాణేశం విద్ధి భూమిప ।
 తం భజస్వ మహాభక్త్యా తయా శాన్తిం గమిష్యసి ॥ ౨౧॥
 ఏకదా స్మ వయం సర్వే సజ్జతాః శక్కురాలయమ్ ।
 వటమూలే సమాసీనమద్రాక్ష్య ధ్యానసంస్థితమ్ ॥ ౨౨॥
 తం ప్రణమ్య స్థితాః సర్వే వయం వినయసంయుతాః ।
 స్తోత్రైస్తం బోధయంతశ్చ తతః శరోః బుబోధ వై ॥ ౨౩॥
 త్యక్త్వా ధ్యానం గణేశాయ నమ ఇత్యవదత్తతః ।
 శ్రుత్వా భ్రాంతా వయం తం స్మ పృచ్ఛామః సంశయాన్వితాః ॥ ౨౪॥
 కోఽసౌ గణాధిపః స్వామిన్ కథం నమసి తం ప్రభో ।
 శివః సహజరూపస్త్యం స్వాధీనః సతతం మతః ॥ ౨౫॥
 ఆస్మాకం వచనం శ్రుత్వా శివో హర్షసమన్వితః ।
 జగద జ్ఞానమాద్యం యద్గాణపత్యం సుశాన్తిదమ్ ॥ ౨౬॥
 శివ ఉవాచ ।
 బ్రహ్మ యత్కథ్యతే వేదైః కథం తత్ర ప్రవర్తతే ।
 స్వాధీనం సహజం విప్రైః పరాధీనం త్రిధా భవేత్ ॥ ౨౭॥
 కర్మయోగాదిభేదేన వేదే వై వేదవాదిభిః ।
 నానావిధం వర్ణితం యద్బ్రహ్మ తన్నాయయాన్వితమ్ ॥ ౨౮॥
 కర్మణాం సకలానాం సంయోగో బ్రహ్మణి జాయతే ।
 తేన కర్మాత్మకం బ్రహ్మ తద్వద్ జ్ఞానాత్మకం మతమ్ ॥ ౨౯॥
 సమూహవాచీ శబ్దశ్చ గణ ఇత్యభిధీయతే ।
 బాహ్యస్తరాదిభేదానాం సంయోగే తు సమూహకః ॥ ౩౦॥
 (Page ఖం. ౨ అ. ౨౫ పాస ౫౩)
 అన్నప్రాణాదికా శబ్దా బ్రహ్మణో వాచకా మతాః ।
 తే సర్వే గణరూపాశ్చ తేషాం స్వామీ గణేశ్వరః ॥ ౩౧॥
 సంయోగాయోగకాద్యా యే నానా యోగా మతా బుధైః ।
 యోగానాం యోగరూపోఽయం గణేశో నాత్ర సంశయః ॥ ౩౨॥

గణో యోగాత్మకః ప్రోక్షస్తస్మాత్తస్య గణా వయమ్ |
 యోగరూపా విశేషణ నమామో భక్తిసంయుతాః || 33||
 మాయా విఘ్నాత్మికా ప్రోక్తా భ్రాన్తిదా బిమ్బభావతః |
 తాం జయన్తి జనా ఈశా విఘ్నరాజస్య సేవయా || 3౪||
 బ్రహ్మభూతాస్తే భవన్తి యోగీన్ద్రా గాణపాః స్మృతాః |
 అహం గణేశరూపో వై భిన్నం మాయామయం మతమ్ || 3౫||
 చిత్తం పఞ్చవిధం ప్రోక్తం సా బుద్ధిర్వివిధాత్మికా |
 తత్రైశ్వర్యం చ యత్ప్రోక్తం సిద్ధిః సా పరమాద్భుతా || 3౬||
 తత్ర యద్బిమ్బభావేన గణేశః ప్రతితిష్ఠతి |
 మాయాభ్యాం మోహితోఽత్యంతం సర్వత్రాఽసౌ విరాజతే || 3౭||
 బిమ్బిభావం పరిత్యజ్య గణేశస్సైవ సేవయా |
 పఞ్చాధా చిత్తముత్సుజ్య స్వయం చిన్తామణిర్భవేత్ || 3౮||
 గణేశోఽహం యదా విప్రాస్తదా కుత్ర ప్రవర్తతే |
 సంయోగశ్చ తథా యోగః శాన్తియోగం లభే తతః || 3౯||
 న భిన్నోఽహం కదా తస్మాద్గణేశాన్నాత్ర సంశయః |
 యోగీన్ద్రః శాన్తియోగేన బ్రహ్మభూతో భవిష్యతి || ౪౦||
 ఏతదేవ మదీయం యత్ గుహ్యం ధ్యానం ప్రకీర్తితమ్ |
 అతో గణేశదాసోఽహం తం నమామి సదా ద్విజాః || ౪౧||
 ఏవముక్త్యా మహాయోగీ విరరామ స శక్యరః |
 ఉచ్ఛిన్నసంశయా జాతాః సనకాద్యా వయం నృప || ౪౨||
 విచరామో మహిమేతాం స్వర్గేషు వివరేషు చ |
 యోగమార్గేణ యోగీశా గాణపత్యాః స్వభావతః || ౪3||
 గణేశదర్శనే జాతలాలసా వయమాదరాత్ |
 తస్మిన్ కాలే గణాధీశః కశ్యపస్యాత్మజోఽభవత్ || ౪౪||
 కాశీరాజో మహాభక్తో గాణపత్యపరాయణః |
 తస్య గోపా గతో దేవః స్వస్య వై కార్యసాధనాత్ || ౪౫||
 దర్శనార్థం వయం తత్ర గతాః కాశ్యాం మహామతే |
 ప్రవశ్యామో గణేశం స్మ బ్రహ్మచారిస్వరూపిణమ్ || ౪౬||

తం ప్రణమ్య వయం రాజన్ స్థితా భక్త్యా సమన్వితాః ।
బాలరూపధరం దేవం స్య స్తుమో బాలయూథగమ్ ॥ ౪౭॥

సనకాదయ ఉఃచుః ।

నమో వినాయకాయైవ కశ్యపప్రియసూనవే ।
అదితేర్జరరోత్పన్నబ్రహ్మచారిన్నమోఽస్తు తే ॥ ౪౮॥

గణేశాయ సదా మాయాధార చైతద్వివర్జిత ।
భక్త్యధీనాయ వై తుభ్యం హేరమ్భాయ నమో నమః ॥ ౪౯॥

త్వం బ్రహ్మ శాశ్వతం దేవ బ్రహ్మణాం పతిరోజసా ।
యోగాయోగాదిభేదేన క్రీడసే నాత్ర సంశయః ॥ ౫౦॥

ఆదిమధ్యాన్తరూపస్త్వం ప్రకృతిః పురుషస్తథా ।
నాదానాదౌ చ సూక్ష్మస్త్వం స్థూలరూపో భవాన్ ప్రభో ॥ ౫౧॥

సురాసురమయః సాక్షాన్నరనాగస్వరూపధృక్ ।
జలస్థలాదిభేదేన శోభసే త్వం గజానన ॥ ౫౨॥

సర్వేభ్యో వర్జితస్త్వం వై మాయాహీనస్వరూపధృక్ ।
మాయామాయికరూపం త్వాం కో జానాతి గతిం పరామ్ ॥ ౫౩॥

కథం స్తుమో గణాధీశం యోగాకారమయం సదా ।
వేదా న శమ్భుముఖ్యాశ్చ శక్తాః స్తోతుం కదాచన ॥ ౫౪॥

వయం ధన్యా వయం ధన్యా యేన ప్రత్యక్షతాం గతః ।
అస్మాకం యోగినాం ఘణ్ణే కులదేవస్త్వమజ్ఞాసా ॥ ౫౫॥

(Page ఖం. ౨ అ. ౨౬ పాన ౫౪)

ఇత్యుక్తౌ మౌనమాస్థాయ నమామో దణ్డవత్ స్య తమ్ ।
ఉవాచ నో గణాధీశో భక్తిభావనియన్త్రితః ॥ ౫౬॥

వినాయక ఉవాచ ।

భవద్భిర్మత్కృతం స్తోత్రం మదీయం యోగశాన్తిదమ్ ।
భవిష్యతి మహాభాగాః పఠతే శ్చైవ్యతే సదా ॥ ౫౭॥

యం యమిచ్ఛతి తం తం వై దాస్యామి స్తోత్రభావితః ।
భవంతో గాణపత్యాశ్చ భవిష్యథ యథా శివః ॥ ౫౮॥

ఏవముక్త్యా స్వయం బాలశ్చిక్రీడ ప్రాకృతో యథా ।
 బాలైః సహ యోగాత్మా కాశ్యపః పూర్వవన్స్పృప ॥ ౫౯ ॥
 వయం కాశీపతే రాజన్ దర్శనార్థం గతాస్తతః ।
 తేనాఽపి మానితాః సమ్యక్ భుక్త్యా యాతాః పదే పునః ॥ ౬౦ ॥
 ఏతత్తే కథితం సర్వం యోగశాన్తిమయం మహత్ ।
 జ్ఞానపూర్ణం గణేశాఖ్యం తం భజస్య నరాధిప ॥ ౬౧ ॥
 ముద్గల ఉవాచ ।
 ఏవముక్త్యా విధేర్లోకే యయుస్తే సనకాదయః ।
 పృథుః పుత్రేషు రాజ్యం స్వం విభజ్య చ వనం యయౌ ॥ ౬౨ ॥
 తత్ర యోగక్రమణైవ గాణపత్యో బభూవ హు ।
 పత్న్యా సహ వినీతాత్మా గణేశేఽతే లయం యయౌ ॥ ౬౩ ॥
 ఏతత్ పృథులక్రీడేశ్చ చరితం కథితం పృథోః ।
 శృణుయాద్యః పఠేద్వాపి సర్వదం తస్య తద్ భవేత్ ॥ ౬౪ ॥
 ॥ ఓం తత్పదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
 ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే పృథుచరిత్రం నామ పంచాపింశతితమోఽధ్యాయః ॥ ౨.౨౫

౨.౨౬ ప్రాచీనబర్హిషశ్చరితం నామ షడ్వింశతితమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥
 ముద్గల ఉవాచ ।
 తదన్వయే చ సమూఫతో బర్హిషో నామ పార్థివః ।
 ధర్మాత్మా శస్త్రధారీ స ప్రజానాం పాలనే రతః ॥ ౧ ॥
 స యజ్ఞాన్వివిధాన్ చక్రే కర్మమార్గపరాయణః ।
 ప్రాచీనాగ్రకుశైః సర్వాన్ ఛాదయామాస మేదిసీమ్ ॥ ౨ ॥
 మృగయార్థం వనం యాతః సముద్రతనయాం తదా ।
 ఉపయేమే స భూపాలస్తస్యాం పుత్రా దశాఽభవన్ ॥ ౩ ॥
 సర్వే సమానవర్ణాస్తే సమాచారాః ప్రజాపతే ।
 సమానమానసాస్తేన నామ్నాఽఽఖ్యాతాః ప్రచేతసః ॥ ౪ ॥
 ప్రజార్థం తే సముద్రస్య సమీపే తపసి స్థితాః ।

సరో నారాయణాఖ్యం చ తత్ర విష్ణుమపూజయన్ ॥ ౫॥

ప్రాచీనబర్హిరాజర్షిం స్వగృహే కర్మకారకమ్ ।

స్థితం జ్ఞాత్వా సమాయాతో నారదః కరుణానిధిః ॥ ౬॥

తం రాజాఽపూజయత్ భక్త్యా కృతాజ్ఞులిపుటః స్థితః ।

తమువాచ మునిశ్రేష్ఠో రాజానం జ్ఞానదాయకః ॥ ౭॥

నారద ఉవాచ ।

కిం రాజన్ కర్మణా తే వై భవిష్యతి వద ప్రభో ।

బద్ధం కర్మ వేదేషు ప్రోక్తం తన్నాత్ర సంశయః ॥ ౮॥

యజ్ఞైర్నానావిధైః సర్వం కృతం కర్మ త్వయా మహత్ ।

ఘోరం హింసాత్మకం నిత్యం నానాపశువధాశ్రయమ్ ॥ ౯॥

ప్రహతాః పశవః సర్వే త్వాం ప్రతీక్షంత ఓజసా ।

వధార్థం తవ చాత్యంతం క్రోధయుక్తా న సంశయః ॥ ౧౦॥

అధునా వృద్ధరూపస్తస్య త్యక్త్వా కర్మ మహీపతే ।

కర్మాఙ్కరార్గిరూపం వై జ్ఞానమార్గం సమాశ్రయ ॥ ౧౧॥

(Page ఖం. ౨ అ. ౨౬ పాన ౫౫)

ముద్గల ఉవాచ ।

నారదస్య వచః శ్రుత్వా విస్మితః స నృపోఽబ్రవీత్ ।

తం పునస్తస్య భావజ్ఞో వినయేన సమన్వితః ॥ ౧౨॥

ప్రాచీనబర్హిరువాచ ।

అహం కర్మపరం భావం జానామి మునిసత్తమ ।

కర్మణా లభతే జన్తుర్జానామి న చ సంశయః ॥ ౧౩॥

వద జ్ఞానం విభో కిం తత్ కర్మ మూలనికృస్తనమ్ ।

దయయా చ దయాసిన్ధో మాం తారయ భవార్ణవాత్ ॥ ౧౪॥

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా జ్ఞాత్వా కర్మపరాయణమ్ ।

కర్మణా శుద్ధరూపం తమువాచ మునిసత్తమః ॥ ౧౫॥

నారద ఉవాచ ।

జ్ఞానం యోగమయం విద్ధి యోగోఽభేదాత్మకః స్మృతః ।

బ్రహ్మణి బ్రహ్మభూతశ్చ యోగీ యోగేన జాయతే ॥ ౧౬॥

దేహేఽస్మిన్ పశ్య రాజేన్ద్ర బిమ్బం గణపతేః స్మృతమ్ |
 మోహయుక్తం తదాకారం జీవరూపం హృది స్థితమ్ || ౧౭ ||
 పఞ్చధా చిత్తవృత్తిశ్చ వర్తతే నృపసత్తమ |
 శీప్తా మూఢా చ విక్షిప్తైకాగ్రాఽపి చ నిరోధికా || ౧౮ ||
 యత్ర ఉప్తం నరేణైవ చిత్తం తజ్ఞాయతే హృదా |
 తదేవ ఉప్తరూపం త్వం చిత్తం జానీహి పార్థివ || ౧౯ ||
 ఉప్తం చిత్తం నరేణైతన్ మూఢవత్తన్న బుధ్యతి |
 అన్యథా చ భవేజ్ఞానం మూఢరూపం చ తత్స్మృతమ్ || ౨౦ ||
 ముముక్షుణాం భవేచ్ఛిత్తం విఉప్తం బ్రహ్మలాలసమ్ |
 న సంసారసుఖే మగ్నం తన్న బ్రహ్మణీ సజ్గతమ్ || ౨౧ ||
 ఏకాగ్రం సర్వభావేషు హ్యత్మాకారేణ సంస్థితమ్ |
 అస్త్రాణేన తద్రూపం పశ్యేద్వై యోగసేవయా || ౨౨ ||
 నిరోధం దేహదేహిభ్యో హీనం నిర్వృతిదాయకమ్ |
 సంయోగాయోగరూపాస్తం లభతే యోగసేవయా || ౨౩ ||
 పఞ్చధా కథితం భూప చిత్తం సా బుద్ధిరుత్తమా |
 జానీహి హృదయే స్థిత్యా గణపేన చ ఖేలతి || ౨౪ ||
 పఞ్చధా చిత్తవృత్తిర్యా తత్ర మోహః ప్రకీర్తితః |
 స్వస్వస్థానకరూపస్థైశ్చర్మరూపో మహీపతే || ౨౫ ||
 ఐశ్వర్యభ్రాన్తిరూపా సా సిద్ధిః సర్వత్ర వర్తతే |
 ధర్మార్థకామమోక్షాణాం బ్రహ్మణః పఞ్చధా స్మృతా || ౨౬ ||
 భ్రామయస్తీహ భూతాని గణపేన చ ఖేలతి |
 మయా సా కథితా మాయా నృప నాస్త్యత్ర సంశయః || ౨౭ ||
 జ్ఞానరూపా స్వయం బుద్ధిరైశ్వర్యాత్ సిద్ధిరుచ్యతే |
 తయోర్బిబం గణేశస్య భ్రమాధ్యం జీవసంజ్ఞితమ్ || ౨౮ ||
 మాయామయం సదా జాతం మాయా సౌఖ్యే ప్రలాలసమ్ |
 బన్ధయుక్తం మహీపాల హృది పశ్య ప్రకాశకమ్ || ౨౯ ||
 పఞ్చధా చిత్తవృత్తిశ్చ తేన సర్వా ప్రకాశితా |

చిన్తామణీరితి ఖ్యాతిం గణేశస్య వదన్త్యతః ॥ ౩౦॥

దేహశ్చతుర్విధః ప్రోక్తః స్థూలః సూక్ష్మః సమాత్మకః ।

నాదరూపశ్చతుర్థో వై బిన్దుస్తేషాం పరా గతిః ॥ ౩౧॥

దేహేషు దేహభోగస్థో దేహీ భ్రాన్త్యా చతుర్విధః ।

ఏకోఽపి బ్రహ్మ తేషాం వై సోఽహం విద్ధి నరాధిప ॥ ౩౨॥

తద్యోగే స్వత ఉత్థానం బ్రహ్మ వేదే ప్రతిష్ఠితమ్ ।

సత్యం పరత ఉత్థానరూపం సౌఖ్యమయం పరమ్ ॥ ౩౩॥

తయోర్యోగే స్వసంవేద్యం బ్రహ్మ పఞ్చవిధం స్మృతమ్ ।

సత్యాసత్యసమాకారనేతిభేదాత్మకం పరమ్ ॥ ౩౪॥

సంయోగో బ్రహ్మణాం యత్ర యోగాభేదేన శాశ్వతః ।

సమాధిసుఖదః ప్రోక్తః స్వానన్ద ఇతి కథ్యతే ॥ ౩౫॥

అయోగమేతద్దహితం బ్రహ్మనిర్వృతిదాయకమ్ ।

సంయోగాయోగయోర్నాశే యోగః శాన్తిప్రదాయకః ॥ ౩౬॥

(Page ఖం. ౨ అ. ౨౬ పాన ౫౬)

గణేశోఽయం మహారాజ సమూహానాం పతిః స్మృతః ।

సమూహా బ్రహ్మరూపాశ్చ జ్ఞాతవ్యా జ్ఞానచక్షుషా ॥ ౩౭॥

తం భజస్య మహీపాల హృదిస్థం గణనాయకమ్ ।

బుద్ధిప్రకాశకం పూర్ణం బుద్ధీశం శాన్తిదాయకమ్ ॥ ౩౮॥

ఏవముక్త్వా మహాయోగీ నారదో విరరామ హ ।

సోఽపి శ్రుత్వా ప్రణమ్యాదావువాచ మునిపుంగవమ్ ॥ ౩౯॥

ప్రాచీనబర్హిరువాచ ।

భో భో యోగీన్ దయాసిన్ధో తారితోఽహం త్వయాధునా ।

మత్సమీపస్థితా విప్రా న జానన్తి త్విదం పరమ్ ॥ ౪౦॥

నారదోఽతర్థధే సద్యః ప్రయయౌ గణపం స్మరన్ ।

వీణాగానరతో యోగీ న్వేచ్ఛాచారీ సదాసుఖీ ॥ ౪౧॥

ప్రాచీనబర్హిరాజ్జర్షిస్త్యక్త్వాఽమాత్యేషు సత్వరమ్ ।

రాజ్యం వనం యయౌ సోఽపి గణేశధ్యానతత్పరః ॥ ౪౨॥

నారదేన యథా తస్య కథితం జ్ఞానముత్తమమ్ ।

యథాయోగం క్రమేణాపి యోగీ గాణేశకోఽభవత్ ॥ ౪౩॥

అన్తే లయం యయౌ రాజా గణేశే బ్రహ్మరూపిణి ।

బ్రహ్మభూతో నృపశ్రేష్ఠః కథితోఽసౌ ప్రజాపతే ॥ ౪౪॥

ప్రాచీనబర్హిరాజర్షేశ్చరితం యః శ్శ్రోణోతి చ ।

పఠేద్వా తస్య పాపం హి నాశయేత్ సర్వదం భవేత్ ॥ ౪౫॥

॥ ఓం తత్పదితి శ్రీమదావ్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మొద్గలే మహాపురాణే

ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదంతచరితే ప్రాచీనబర్హిషశ్చరితం నామ షడ్వింశతితమోఽధ్యాయః ॥

౨.౨౬

౨.౨౭ ప్రచేతసాం చరితం నామ సప్తవింశతితమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

ప్రాచీనబర్హిషః పుత్రాస్తేషుస్తే తప ఉత్తమమ్ ।

సహస్రవర్షపర్యంతం తతస్తుష్టో జనార్దనః ॥ ౧॥

ఆయయౌ తాన్ వరం దాతుం గరుడస్థశ్చతుర్భుజః ।

తం దృష్ట్వా తే ప్రణేముశ్చాపూజయంస్తుష్టువుర్ముదా ॥ ౨॥

ప్రచేతస ఉచుః ।

నమస్తే కేశవాయైవ నమస్తే భూతభావన ।

నిరాకారాయ కృష్ణాయ విష్ణవే ప్రభవిష్టవే ॥ ౩॥

ఆదిమధ్యాంతహీనాయ వాసుదేవాయ తే నమః ।

సర్వాజ్ఞానవినాశాయ జ్ఞానదాత్రే కృపాలవే ॥ ౪॥

లక్ష్మీపతే నమస్తుభ్యం భక్తసంరక్షకాయ చ ।

భక్తిప్రియాయ దేవాయ శేషశాయిన్నమోఽస్తు తే ॥ ౫॥

భుక్తిముక్తిప్రదాయైవ వికుణ్ఠపతయే నమః ।

నారాయణాయ శాంతాయ సత్త్వయుక్తాయ తే నమః ॥ ౬॥

వయం సపితరో ధన్యా యైః ప్రదృష్టో జనార్దనః ।

వరం దేహి విశేషేణ సృష్టిసామర్థ్యదాయకమ్ ॥ ౭॥

ఏవం స్తుతః ప్రసన్నాత్మా తానువాచ స్వయం హరిః ।
 సామర్థ్యమతులం సృష్టౌ భవిష్యతి చ వః సుఖమ్ ॥ ౮॥
 తపసా సిద్ధరూపాశ్చ భవంతో నాత్ర సంశయః ।
 యద్యదీచ్ఛథ తత్తద్వః సఫలం ప్రభవిష్యతి ॥ ౯॥
 భవత్కృతమిదం స్తోత్రం భుక్తిముక్తిప్రదం భవేత్ ।
 పఠతాం శృణ్వతాం చైవ మత్ప్రసాదకరం పఠమ్ ॥ ౧౦॥
 ఏవముక్వాన్తర్దధేఽసౌ విష్ణుః పరపురజ్ఞాయః ।
 తేఽపి త్యక్వాఽఽశ్రమం సద్యో జగ్ముః స్వగృహముత్తమమ్ ॥ ౧౧॥
 గచ్ఛతాం పథి తేషాం వై మార్గే వృక్షా అనేకశః ।
 అరాజకే సముత్పన్నా మార్గరోధనకారకాః ॥ ౧౨॥
 (Page ఖం. ౨ అ. ౨౭ పాన ౫౭)
 తాన్ దృష్ట్వా క్రోధయుక్తాస్తే సస్పృజర్వహ్నిముల్బణమ్ ।
 తేన దగ్ధా వనే వృక్షాః సకలా యత్ర తత్ర చ ॥ ౧౩॥
 తేషు స్వల్పస్థితేషేష చన్ద్రస్తత్ర సమాగతః ।
 ప్రగృహ్య వృక్షజాం కన్యాం దదౌ తేభ్యో యథావిధి ॥ ౧౪॥
 ఋషివీర్యాత్సముత్పన్నాఽప్పరః సుద్రుమపాలితా ।
 ప్రగృహ్య తాం శాన్తిమాప్తా అగ్నిం చక్రుః సుశాన్తిదమ్ ॥ ౧౫॥
 స్వరాజ్యం ప్రాప్య తే సర్వే పాలయామాసురాదరాత్ ।
 ప్రజాః పుత్రానివాధ్యక్షా యన్త్రితాస్తే ప్రచేతసః ॥ ౧౬॥
 మారిషాయాం ప్రచేతోభ్యో దక్ష త్వం త్వభవస్తదా ।
 రుద్రశాపేన సర్వజ్ఞస్తథా వై తేజసా యుతః ॥ ౧౭॥
 గణేశవరదానేన బ్రహ్మపుత్ర త్వమజ్ఞాసా ।
 న గమిష్యతి తే దక్ష ప్రజాపాలో భవిష్యసి ॥ ౧౮॥
 త్వాం చ రాజ్యే సమాస్థాప్య వనం చాయుః ప్రచేతసః ।
 తేపుస్తత్ర తపో ఘోరం యోగశాన్త్యర్థమాదరాత్ ॥ ౧౯॥
 తత్రాఽపి నారదో యోగీ గణేశే గానతత్పరః ।
 ఆయయౌ పఠమప్రీతః ప్రచేతసాం హితం చరన్ ॥ ౨౦॥
 తం దృష్ట్వా హర్షితాః సర్వే మహాజస్కాః ప్రచేతసః ।

నేముః సమ్నూజ్య తం భక్త్యా స్థితాఃప్రాజ్ఞులయోఽభవన్ || ౨౧||

తానువాచ మునిశ్రేష్ఠః కిమిచ్ఛావః ప్రచేతసః |

బ్రూత తాం పూరయిష్యామి భవతాం భావతోషితః || ౨౨||

నారదస్య వచః శ్రుత్వా ప్రోచుస్తం తే ప్రచేతసః |

వద త్వం శాన్తిదం యోగం కృపయా కరుణానిధే || ౨౩||

శ్రుత్వా స వచనం తేషాం హర్షేణ మహతాఽఽవృతః |

ఉవాచ సకలం యోగం యోగశాన్తిపదప్రదమ్ || ౨౪||

నారద ఉవాచ |

శాన్తియోగాత్మకం భూషా గణేశం కథయన్తి వై |

యోగజ్ఞా బ్రహ్మభూతాశ్చ తం భజధ్వం ప్రచేతసః || ౨౫||

అహం గణేశాభిన్నశ్చ యోగోఽయం శాన్తిదాయకః |

కథితో విష్ణునా పూర్వం మహ్యం శాన్తిప్రదః పరః || ౨౬||

తేన శాన్తిం సమాస్థాయ చరామి గణపం స్మరన్ |

గతభ్రాన్తిశ్చ సర్వత్ర హర్షయుక్తేన చేతసా || ౨౭||

చిత్తస్య పఞ్చభూమీనాం భ్రాన్తిం త్యక్త్వా నరః సదా |

యోగరూపో న సన్దేహో భవేద్వై శాన్తిరూపగః || ౨౮||

సర్వం మాయామయం ప్రోక్తం భ్రాన్తిదం బుద్ధిలాలితమ్ |

త్యక్త్వా తద్ యోగినః శాన్తా భవేత్తైవ ప్రచేతసః || ౨౯||

ఏవముక్త్వా మహాయోగీ నారదః స్వేచ్ఛయా యయా |

హేరమ్భేతి స్మరన్ స్వర్గే కైలాసే హర్షసంయుతః || ౩౦||

తేఽపి ప్రచేతసః సర్వే కథితం యోగమాదరాత్ |

క్రమేణ సాధయిత్వా తం గాణపా అభవన్ పరాః || ౩౧||

అన్తే గణేశదేహే తే తదాకారాః ప్రజాపతే |

జాతా బ్రహ్మమయాః శాన్తా మహాజస్కాః ప్రచేతసః || ౩౨||

ప్రచేతసాం చరిత్రం యః పఠేద్వై యః శ్శృణోతి వా |

తస్య భుక్తిశ్చ ముక్తిర్వై భవిష్యతి సుఖప్రదా || ౩౩||

|| ఓం తత్సదీతి శ్రీమదాన్వేయపురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే ప్రచేతసాం చరితం నామ సప్తవింశతితమోఽధ్యాయః ॥

౨.౨౭

(Page ఖం. ౨ అ. ౨౮ పాస ౫౮)

౨.౨౮ కశ్యపస్మృష్టివర్ణనం నామ ఆష్టావింశతితమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

దక్షః ప్రాచేతసో రాజా తతాప తప ఉత్తమమ్ ।

శతవర్షైర్గణాధ్యక్షః ప్రసన్నో వరదోఽభవత్ ॥ ౧॥

గణేశవరదానేన స సిద్ధః సస్మజే ప్రజాః ।

దేవా యక్షా మనుష్యాశ్చ పిశాచాద్యాః సహస్రశః ॥ ౨॥

నానావిధాః ప్రజాః సృష్ట్యాఽవర్తంత నయదా తదా ।

ధరణ్యాం మైథునీం సృష్టిం సస్మజే స ప్రజాపతిః ॥ ౩॥

దశాభవన్ సహస్రాణాం పుత్రాస్తస్మాన్ మహాజనః ।

తానువాచ స్వయం దక్షః సృజధ్యం తపసా యుతాః ॥ ౪॥

తథేతి తం ప్రణమ్యాదౌ గతాస్తపస ఆదరాత్ ।

తేషాం మార్గే బ్రహ్మపుత్రో నారదః సహసాఽఽగతః ॥ ౫॥

ఉవాచ విధివత్తాన్ స యోగమార్గం సనాతనమ్ ।

తేన యుక్తాశ్చ తే సర్వే న చక్రుః సృష్టిముత్తమామ్ ॥ ౬॥

కర్మమార్గం పరిత్యజ్య గాణపత్యాశ్చ తేఽభవన్ ।

గతాః స్వేచ్ఛాచరాః సర్వే భ్రమహీనా జితేన్ద్రియాః ॥ ౭॥

జ్ఞాత్వా నష్టాన్ స్వపుత్రాన్ స పునర్దక్షః ససర్జ హా ।

ఆసిక్వాం వైవ పుత్రాణాం సహస్రం తేజసా యుతమ్ ॥ ౮॥

స తానువాచ ప్రీతాత్మా తపసా స్మృష్టిముత్తమామ్ ।

కురుధ్యం తే ప్రణమ్యాఽఽదౌ తం వనం యయురాదరాత్ ॥ ౯॥

పునస్తాన్నారదస్తద్వద్దౌ జ్ఞానం సునిర్మలమ్ ।

తేఽపి యోగయుతాః సర్వే యయుః స్వేచ్ఛావిహారిణః ॥ ౧౦॥

జ్ఞాత్వా వృత్తాస్తముగ్రం వై దక్షః క్రోధసమన్వితః ।

శశాప నారదం బ్రహ్మపుత్రం పరమభావికమ్ || ౧౧ ||

త్వయా పుత్రా మదీయాశ్చ నాశితాః కర్మమార్గతః |
వర్ణాశ్రమక్రమేణైవ యుక్తా భ్రష్టాః కృతాః ఖలు || ౧౨ ||

నారద త్వమతో దుష్ట ప్రజాహీనో భవిష్యసి |
ద్విముహూర్తాత్ పరం కాలం న స్థాతుం శక్యతే త్వయా || ౧౩ ||

యత్ర కుత్ర మహీదేశే స్వర్గే పాతాలకే పదే |
భ్రమిష్యసి మహాదుష్ట మచ్ఛాపాన్నాత్ర సంశయః || ౧౪ ||

ఏవం శప్తాస్వయం దక్షో యయౌ బ్రహ్మీణమాదరాత్ |
తం ప్రణమ్య జగన్నాథమువాచ వినయాన్వితః || ౧౫ ||

సృష్టిం కరోమి దేవేశ కేన మార్గేణ తద్వద |
నారదో దుష్టభావేన మోఘాం సృష్టిం స మేకరోత్ || ౧౬ ||

తమువాచ తతో బ్రహ్మీ సృజ కన్యాః సులోచనాః |
తథీత స యయౌ స్థానం స్వకీయం ప్రష్టమారభత్ || ౧౭ ||

షష్టిం దక్షోఽసృజత్కన్యా వీరిణ్యాం తేజసాన్వితః |
చారురూపా మహాభాగా మాతరః సర్వదేహినామ్ || ౧౮ ||

దదౌ స దశ ధర్మాయ కశ్యపాయ త్రయోదశ |
సప్తవింశతిమబ్జాయ చతస్రోఽరిష్టనేమయే || ౧౯ ||

ద్వే దదౌ బహుపుత్రాయ ద్వే కృశాశ్వాయ భావతః |
ద్వే చాప్యజ్గీరసే తద్వద్వక్ష్యే తాసాం చ విస్తరమ్ || ౨౦ ||

మరుత్వతీ వసుర్వామీ లమ్బా భానురరున్ధతీ |
సంకూల్పా చ ముహూర్తా వై సాధ్యా విశ్వా చ భామినీ || ౨౧ ||

ధర్మపత్న్యో దక్షైతాశ్చ తాసాం పుత్రాన్నిబోధ చ |
విశ్వేదేవాశ్చ విశ్వాయాః సాధ్యాసాధ్యానజీజనత్ || ౨౨ ||

మరుత్వత్యాం మరుత్వన్తో వసోస్తు వసవః స్మృతాః |
భానోశ్చ భానవః సర్వే ముహూర్తాయా ముహూర్తకాః || ౨౩ ||

లమ్బాయా నాదఘోషౌ చ యామీజో నాగవీధికః |
పృథివ్యాం విషమం సర్వమరున్ధత్యామజాయత || ౨౪ ||

సజ్కుల్పయాస్తు సజ్కుల్పా ధర్మపుత్రా ఇమే స్మృతాః ।

(Page ఖం. ౨ ఆ. ౨౮ పాన ౫౯)

తేషాం పుత్రైశ్చ పుత్రీభిరఖిలం వర్ధితం జగత్ ॥ ౨౫॥

ఆపో ధ్రువోఽథ సోమశ్చ ధన్యశ్చైవానలోఽనిలః ।

ప్రత్యూషోఽథ ప్రభాసశ్చ వసవోఽష్టా ప్రకీర్తితాః ॥ ౨౬॥

అదితిశ్చ దితిః కర్దురరిష్టా సురసా దనుః ।

సురభిర్విసతా వైవ తామ్రా క్రోధవశా త్విరా ॥ ౨౭॥

మునిః ఖశా చ ధర్మజ్ఞా తాసాం పుత్రాన్నిబోధ వై ।

వివస్వానథ ధాతా చ భగస్తస్వష్టా తథాంశకః ॥ ౨౮॥

వరుణాద్యాశ్చ యే దేవా తే సర్వే చాదితేః సుతాః ।

దితేశ్చ సకలా దైత్యాః పుత్రాః శాస్త్రేషు సమ్మతాః ॥ ౨౯॥

తథైవ చ దనోః పుత్రాస్తారాద్యా దానవాః స్మృతాః ।

తారోఽథ విప్రచిత్తిశ్చ శమ్పరః కపిలస్తథా ॥ ౩౦॥

స్వర్భానుః సజ్కురశ్చైవ వృషపర్వా చ వీర్యవాన్ ।

ప్రాధాన్యేనాసురాః శ్రేష్ఠా దానవాః కథితా మయా ॥ ౩౧॥

సురసాయాః సహస్రం చ సర్పాణామభవత్తథా ।

అరిష్టా జనయామాస గన్ధర్వాణాం సహస్రకమ్ ॥ ౩౨॥

శేషాద్యాశ్చ మహానాగాః కద్రోః పుత్రాః ప్రజాపతే ।

తామ్రా చ జనయామాస కన్యాషట్కం సులోచనమ్ ॥ ౩౩॥

శుకీ శ్యేనీ చ భాసీ చ సుగ్రీవా గ్రన్థికా శుచిః ।

తాసాం పుత్రాదిభిః సర్వం పక్షివృన్దం బభూవ హ ॥ ౩౪॥

సురభిర్జనయామాస మహిషీర్గాః ప్రజాపతే ।

ఇరా వృక్షలతా వల్లీ తృణజాతీశ్చ సర్వశః ॥ ౩౫॥

మునేః పుత్రాస్తథా ప్రోక్తా యజ్ఞాః పుణ్యజనాస్తథా ।

రక్షోగణం క్రోధవశా జనయామాస దారుణమ్ ॥ ౩౬॥

విసతాయాశ్చ పుత్రౌ ద్వావరుణో గరుడోఽపరః ।

ఖశాయాః ఖేచరాః పుత్రాః ప్రేతాద్యాశ్చ ప్రజాపతే ॥ ౩౭॥

ఏతే కశ్యపదాయాదా జగ్గమస్థావరాత్మకాః ।

వైవస్వతేనరే హ్యస్మిన్ ప్రఖ్యాతాః కథితా మయా ॥ ౩౮॥

అరిష్టనేమిపుత్రాశ్చ వేధసో రూపధారకాః ।

బహుపుత్రస్య పత్నోస్తు చతస్రో విద్యుతః స్మృతాః ॥ ౩౯॥

తథా చాఙ్గిరసః పత్నోర్వృషయో వృషసత్కృతాః ।

కృశాశ్వస్య చ దేవర్షిదేవః ప్రహరణః సుతః ॥ ౪౦॥

ఏతే యుగసహస్రాస్తే జాయస్తే పునరేవ చ ।

మన్వన్తరేషు సర్వేషు తుల్యకార్యైః స్వనామభిః ॥ ౪౧॥

పుత్రాన్ బ్రహ్మర్షిరుత్పాద్య కశ్యపస్తోషవర్ణితః ।

తతాప తప ఉగ్రం వై పుత్రార్థే పరమార్థవితీ ॥ ౪౨॥

తస్యైవం తపతః పుత్రౌ ప్రాదుర్భూతౌ మహాజసౌ ।

వతస్రశ్చాసితో నామ్నా తావుభౌ బ్రహ్మవాదినౌ ॥ ౪౩॥

వతస్రానైర్మువో జజ్ఞే రైభ్యశ్చ సుమహాయశాః ।

రైభ్యశ్చ జజ్ఞిరే రుద్రాః పుత్రా ద్యుతిమతాం వరాః ॥ ౪౪॥

చ్యవనస్య సుతా భార్యా వైద్రువస్య మహాత్మనః ।

సుమేధా జనయామాస పుత్రాన్ వై కుణ్డపాయినః ॥ ౪౫॥

అసితాచ్యైకపర్ణాయాం బ్రహ్మిష్ఠః సమపద్యత ।

నామ్నా వై దేవలః పుత్రో యోగాచార్యశ్చ స స్మృతః ॥ ౪౬॥

శాణ్డీల్యః పరమో యోగీ సర్వతత్త్వార్థవిచ్ఛుచిః ।

ఇత్యాద్యా బహవః పుత్రాః కశ్యపస్య మయోదితాః ॥ ౪౭॥

ఏతే చ సృరణాజన్తోః కామపూరా భవన్తి చ ।

పఠనాన్నాత్ర సన్దేహో మూలరూపాః ప్రకీర్తితాః ॥ ౪౮॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాస్త్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదంతచరితే కశ్యపస్మృష్టివర్ణనం నామ అష్టావింశతితమోఽధ్యాయః ॥

౨.౨౮

(Page ఖం. ౨ అ. ౨౧ పాస ౬౦)

౨.౨౯ వసిష్ఠతపోవర్ణనం నామ ఏకోనత్రింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

తృణబిందోః సుతా శ్రేష్ఠా నామ్నోలవిలకా స్మృతా ।

పులస్త్యాయ స రాజ్షర్షదౌ వినయసంయుతః ॥ ౧॥

తస్యాం జజ్ఞే పులస్త్యాద్వై విశ్రవా మునిసత్తమః ।

తస్య పత్స్యశ్చతస్రస్తు సురూపా వామలోచనాః ॥ ౨॥

పుష్పోత్కటా తథా రాకా కైకసీ దేవవర్ణినీ ।

జ్యేష్ఠం వైశ్రవణం తస్మాత్ సుషువే దేవవర్ణినీ ॥ ౩॥

కైకస్యజనయత్పుత్రం రావణం లోకరావణమ్ ।

కుమ్భకర్ణం శూర్పణఖాం పుత్రీం తం చ బిభీషణమ్ ॥ ౪॥

రావణః కుమ్భకర్ణశ్చ ప్రతాపీ చ బిభీషణః ।

తపస్తేషుః సువిపులం సహస్రదశకాబ్దకమ్ ॥ ౫॥

ప్రసన్నశ్చ తతో బ్రహ్మ వరదస్తాన్ సమాయయా ।

రావణో వరయామాస రాజ్యం నిహతకణ్ణకమ్ ॥ ౬॥

భూర్భువఃస్వస్త్రియాణాం స లోకానాం బలగర్వితః ।

సర్వేభ్యశ్చామృతిం తద్వద్విస్మృతౌ కపిమానుషౌ ॥ ౭॥

కుమ్భకర్ణోఽభవద్వాణ్యా మోహితో వరముత్తమమ్ ।

షణ్మాసనిద్రయా యుక్తం వవ్రే తం వరదం ప్రభుమ్ ॥ ౮॥

బిభీషణస్తు ధర్మాత్మా స్వధర్మరుచిదం వరమ్ ।

వరయామాస ధాతారం విష్ణుభక్తిం సుభావతః ॥ ౯॥

బ్రహ్మ దత్వా వరాస్తేభ్యో యయా స్థానం నిజం తతః ।

తే రక్షఃప్రవరా జాతాస్త్రీషు లోకేషు విశ్రుతాః ॥ ౧౦॥

జిత్వా త్రిభువనం దక్ష రావణః షష్టిలక్షకమ్ ।

వర్షాణాం మానుషాణాం స రాజ్యం చక్రే సహానుజః ॥ ౧౧॥

రామేణ స హతో దుష్టః కుమ్భకర్ణశ్చ రావణః ।

బిభీషణం తతో రాజ్యే స్థాపయామాస రాఘవః ॥ ౧౨॥

తపస్తప్త్యా వైశ్రవణో గణేశస్య మహాత్మనః ।
 ఏకాక్షరవిధానేన తోషయామాస విఘ్నపమ్ ॥ ౧౩॥
 దశవర్షసహస్రైస్తు ప్రసన్నోఽభూద్గజాననః ।
 భక్తిం స్వచరణే తస్మై దదౌ శక్కురమిత్రతామ్ ॥ ౧౪॥
 ఉత్తరాశాపతిం చక్రే ధనపాలాభిధం తథా ।
 తతో దేవేషు విఖ్యాతః కుబేరః ప్రబభూవ హా ॥ ౧౫॥
 పుషోఽత్కటా విశ్రవసోఽజనయచ్ఛ మహోదరమ్ ।
 మహాపార్శ్వం ప్రహస్తం చ ఖరం కుమ్భినసీం సుతామ్ ॥ ౧౬॥
 రాకా సజ్జానయామాస త్రిశిరస్కం చ దూషణమ్ ।
 విద్యుజ్జిహ్వం మహాకాలం విశ్రవస్తః ప్రజాపతే ॥ ౧౭॥
 ఇత్యేతే క్రూరకర్మాణః పౌలస్త్యా రాక్షసా దశ ।
 విఖ్యాతాః పురుషశ్రేష్ఠా రాక్షసానాం మహాబలాః ॥ ౧౮॥
 పులహస్య మృగాః సర్వే పుత్రా వ్యాలాశ్చ దంష్ట్రీణః ।
 పిశాచా బహవో భూతాః శూకరా హస్తినస్తథా ॥ ౧౯॥
 అనపత్యః క్రతుశ్చావ్రత్ స్మృతో వైవస్వతాన్తరే ।
 మరీచేః కశ్యపః పుత్రః స జాతో వై ప్రజాపతిః ॥ ౨౦॥
 భృగోః పుత్రస్తు మేధావీ దైత్యాచార్యో మహాయశాః ।
 స్వాధ్యాయనిరతః కావ్యో బభూవే చ ప్రజాపతే ॥ ౨౧॥
 వైవమార్గరతో భూత్వా సదా శక్కురపూజకః ।
 కైలాసం ప్రాప శాస్త్యర్థం బోధితోఽభూత్ హరేణ చ ॥ ౨౨॥
 శాన్తియోగస్య సిద్ధ్యర్థం గణేశమభజత్ కవిః ।
 క్రమేణ శాన్తిమాపన్నో గాణపత్యో బభూవ సః ॥ ౨౩॥
 అత్రేః పుత్రోఽభవత్ సోమోఽమృతరూపమయో మహాన్ ।
 అరున్ధత్యాం వసిష్ఠాద్వై శక్తిః పుత్రో బభూవ హా ॥ ౨౪॥
 తస్మాత్ పరాశరః సాక్షాత్తపోనిధిరజాయత ।
 శక్కురస్య సదా భక్తిం చకార పరమాదరాత్ ॥ ౨౫॥

(Page ఖం. ౨ అ. ౨౯ పాన ౬౧)

వసిష్ఠం యోగశాస్త్రజ్ఞం పితామహమనిన్దితమ్ ।

స్వకర్మకుశలం శాస్త్రమప్యచ్ఛచ్ఛాన్తిహేతవే ॥ ౨౬ ॥

పరాశర ఉవాచ ।

శివోఽయం మోహహీనశ్చ నేతి కర్తావ్యయః స్మృతః ।

కథం బ్రహ్మణి నిర్మోహే భవేన్ మోహో భ్రమపదః ॥ ౨౭ ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

పరాశరవచః శ్రుత్వా వసిష్ఠస్తమువాచ హ ।

హర్షయుక్తః స్వపౌత్రాయ శాన్తియోగం సనాతనమ్ ॥ ౨౮ ॥

వసిష్ఠ ఉవాచ ।

శ్శృణు పుత్ర ప్రవక్ష్యామి బ్రహ్మణా కథితం చ మే ।

యోగం శాన్తికరం తుభ్యం కథయామి విశేషతః ॥ ౨౯ ॥

అహం శాన్త్యర్థమత్యంతం భ్రమితో నా లభే చ తామ్ ।

గతో లోకే ప్రవిఖ్యాతే బ్రహ్మణః పరమేష్ఠినః ॥ ౩౦ ॥

తత్ర సమ్నూజయంతం వై బ్రహ్మోణం దృష్టవానహమ్ ।

గణేశమూర్తిం వై పుత్ర సంస్థితోఽహం ప్రణమ్య తామ్ ॥ ౩౧ ॥

పూజావిధిం సమాప్యోఽసౌ సభాయాం సముపాగతః ।

తత్రాఽహం వినతో భూత్వా హ్యవదం తం మహోద్యుతిమ్ ॥ ౩౨ ॥

త్వత్తః సర్వాణి భూతాని జాయంతే నాత్ర సంశయః ।

త్వయి నాథ ప్రలీయంతే పరం త్వత్తో న విద్యతే ॥ ౩౩ ॥

త్వయాఽసౌ పూజితః కస్మాత్ కః శ్రేష్ఠో వద సామ్ప్రతమ్ ।

బహువర్షమహం భ్రాన్తో నాఽలభే శాన్తిముత్తమామ్ ॥ ౩౪ ॥

మదీయవచనం శ్రుత్వా బ్రహ్మో హర్షసమన్వితః ।

జగాద మాం యథాయోగ్యం పాత్రం దృష్ట్వా పితామహః ॥ ౩౫ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

శ్శృణు పుత్ర మహాభాగ గణేశో యోగశాన్తిదః ।

అస్మాకం కులదేవశ్చ సర్వేషాం సోఽపి నిశ్చితమ్ ॥ ౩౬ ॥

తస్మాద్వయం సముత్పన్నాస్తేన సంస్థాపితాః పదే ।

సర్వసిద్ధిప్రదాతారం తం భజామి నిరన్తరమ్ ॥ ౩౭ ॥

అన్తే తత్రైవ లీనాశ్చ వయం పుత్ర న సంశయః ।

తస్మాదాదౌ గణేశానః పూజ్యో మాతా పితా స్మృతః ॥ ౩౮॥

జ్యేష్ఠరాజపదం పశ్య వేదేషు కథితం సుత ।

తస్మాజ్జ్యేష్ఠో న వేదేష్యాదిః సర్వేభ్యో గణేశ్వరః ॥ ౩౯॥

య ఆదిః స భవేదస్తే కథితం శాస్త్రసమ్మతమ్ ।

అతస్తత్ర వయం లీనా భవిష్యామో న సంశయః ॥ ౪౦॥

మధ్యే నానావిధః సోఽపి కలాంశేన గజాననః ।

ప్రకీడతి కలాంశాశ్చ వయం తస్య స్మృతాః సుత ॥ ౪౧॥

శాన్తిమిచ్చసి చేతుప్త్ర తాం వదామి సమాసతః ।

పఞ్చధా చిత్తవృత్తిం త్వం త్యక్త్వా శాన్తో భవిష్యసి ॥ ౪౨॥

క్షిప్తం మూఢం చ విక్షిప్తమేకాగ్రం చ నిరోధకమ్ ।

చిన్తామణిః సమాఖ్యాతస్తేన చిత్తం ప్రకాశితమ్ ॥ ౪౩॥

అహం గణేశరూపశ్చేత్ సంయోగాయోగతా చ మే ।

నాస్తి హ్యతో భిన్నభావస్తేన భ్రాన్తిర్గతా భవేత్ ॥ ౪౪॥

జగత్ సుబ్రహ్మ సుప్రోక్షమైశ్వర్యమతులం బుధైః ।

జాసిహి సిద్ధిరూపం త్వం భ్రాన్తిదాయకమజ్ఞానా ॥ ౪౫॥

జగద్బ్రహ్మమయాకారా బుద్ధిః శాస్త్రేషు కథ్యతే ।

పఞ్చధా సా సమాఖ్యాతా చిత్తరూపా న సంశయః ॥ ౪౬॥

తయోః ప్రకాశకం బిమ్బం గణేశస్య మహాత్మనః ।

మోహితం పశ్య మాయాభ్యాం తదాకారం హృది స్థితమ్ ॥ ౪౭॥

బిమ్బభావం త్యజ త్వం వై తదా శాన్తిం గమిష్యసి ।

చిత్తమైశ్వర్యమోహాశ్చ బిమ్బం నైవ ప్రదృశ్యతే ॥ ౪౮॥

ఏవముక్త్వా స్వయం మాం స విరరామ పితామహః ।

అహం ప్రణమ్య తం దేవం ప్రాదక్షిణ్యేన నిర్గతః ॥ ౪౯॥

(Page ఖం. ౨ అ. ౩౦ పాన ౬౨)

గత్వా వనాన్తరం పుత్ర అతపం తప ఉత్తమమ్ ।

ఏకాక్షరేణ మన్త్రేణ ధ్యాత్వా జపపరాయణః ॥ ౫౦॥

క్రమేణ యోగభూమీనాం భ్రాన్తిం త్యక్త్వా మహామునే ।

చిన్తామణిః స్వయం సాక్షాదభవం శాన్తియోగధృక్ ॥ ౫౧॥

తథాఽపి గణరాజస్య మస్త్రధ్యానం మహాత్మనః ।
దర్శనార్థం తపశ్చోగ్రమకార్షం చ హితావహమ్ ॥ ౫౨ ॥

పూర్ణే వర్షతే వై మాం యయా దేవో గజాననః ।
ప్రత్యక్షం మూషకారూఢో యోగశాన్తిస్వరూపధృక్ ॥ ౫౩ ॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే వసిష్ఠతపోవర్ణనం నామ ఏకోనత్రింశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౨౯

౨.౩౦ పరాశరవరప్రదానం నామ త్రింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

ఆగతం గణరాజం స దృష్ట్వా హర్షసమన్వితః ।
ననామ దణ్ణవద్భూమౌ తం తుష్టావ యథామతి ॥ ౧ ॥

వసిష్ఠ ఉవాచ ।

అద్యేయం ధరణీ ధన్యా పితరౌ తప ఆశ్రమః ।
విద్యావ్రతాది మే ధన్యం దర్శనాత్తే పదస్య చ ॥ ౨ ॥

త్వం కర్తా కారణం చైవ కారణానాం న సంశయః ।
గమ్యాగమ్యమయః ప్రోక్తో వేదే వై వేదవాదిభిః ॥ ౩ ॥

సర్వరూపశ్చ సర్వైస్త్వం హీనః సర్వప్రకాశకః ।
యోగాభేదమయస్త్వం త్వాం కథం స్తౌమి గణాధిప ॥ ౪ ॥

తథాఽపి భక్తిపాశేన యన్త్రితస్త్వం గజానన ।
అనుగ్రహార్థమాయాతో నామరూపధరః ప్రభో ॥ ౫ ॥

త్వద్దర్శనజబోధేన స్తౌమి త్వాం బ్రహ్మనాయకమ్ ।
వేదాదిభిః సహద్వైశ్చ సంస్తుతం యోగిభిః పరమ్ ॥ ౬ ॥

నమస్తే గణనాథాయ నమస్తే సర్వసాక్షిణే ।
సర్వాకారాయ వై తుభ్యం స్వసంవేద్యాయ తే నమః ॥ ౭ ॥

సిద్ధిబుద్ధిపతే తుభ్యం సిద్ధిబుద్ధిప్రదాయ చ ।
అమేయశక్తయే దేవ దేవ తుభ్యం నమో నమః ॥ ౮ ॥

అసమ్ప్రజ్ఞాతతుణ్డాయ సమ్ప్రజ్ఞాతశరీరిణే ।
 తయోర్యోగే చ యోగాత్మదేహాయ తు నమో నమః ॥ ౯॥
 శాన్తియోగప్రకాశాయ శాన్తియోగమయాయ తే ।
 యోగిభ్యో యోగదాత్రే చ యోగేశాయ నమో నమః ॥ ౧౦॥
 వక్రతుణ్డాయ వై తుభ్యమేకదస్తధరాయ చ ।
 బ్రహ్మకారాత్మకానాం తే చిహ్నానాం ధారిణే నమః ॥ ౧౧॥
 స్తువతస్తస్య హర్షేణ కణ్ఠరోధః సమాభవత్ ।
 ననర్త హృష్టరోమా వై దేహభానవివర్జితః ॥ ౧౨॥
 నిమగ్నం తం భక్తిరసే వీక్ష్య దేవో గజాననః ।
 తమువాచ మహాభక్తం భావజ్ఞో భావపూరకః ॥ ౧౩॥
 గణేశ ఉవాచ ।
 త్వయా కృతమిదం వై యత్ స్తోత్రం భక్తిరసప్రదమ్ ।
 ధర్మార్థకామమోక్షాణాం దాయకం ప్రభవిష్యతి ॥ ౧౪॥
 మదీయా భక్తిరచలా తవానఘ భవిష్యతి ।
 స్మృతమాత్రశ్చ తే గేహం యాస్యామి మునిసత్తమ ॥ ౧౫॥
 ఏవముక్త్యా గణాధీశోఽతర్దధే మమ పశ్యతః ।
 సోహం తం హృదయే పశ్యన్ స్థితః శాన్తిసమన్వితః ॥ ౧౬॥
 గాణపత్యస్యభావేన మూర్తిపూజాపరాయణః ।
 వసిష్ఠోఽహం మహాభాగో యోగివన్ద్యో బభూవ హ ॥ ౧౭॥
 (Page ఖం. ౨ అ. ౩౦ పాన ౬౩)
 వసిష్ఠ ఉవాచ ।
 ఏతత్తే కథితం వత్స శాన్తియోగప్రదం శుభమ్ ।
 జ్ఞానం తేనైవ మార్గేణ గణేశం భజ భక్తితః ॥ ౧౮॥
 ఏవముక్తః ప్రణమ్యాదౌ మునిం పౌత్రః పరాశరః ।
 వనే గత్వా చకారాఽసౌ తపః పరమదారుణమ్ ॥ ౧౯॥
 పితామహేన యజ్ఞానం కథితం యోగదం మహత్ ।
 తాదృశం సాధితం తేన యోగభూమిక్రమేణ చ ॥ ౨౦॥
 త్యక్త్యా భూమిం స్వయం యోగీ గాణపత్యో బభూవ హ ।

తస్య పుత్రత్వమాపన్నో వ్యాసో విష్ణుః స్వయం ప్రభుః ॥ ౨౧॥

తథాపి మునినా తేన పత్న్యా వత్సలయా సహ ।

తపస్తప్తం మహాఘోరం గణేశస్య మహాత్మనః ॥ ౨౨॥

సంకల్పం పుత్రకార్థం చకార స మహామునిః ।

గణరాజః స్వయం మే వై భవితా పుత్ర ఉత్తమః ॥ ౨౩॥

దశవర్షసహస్రైస్తం ప్రసన్నో గణనాయకః ।

పరం దాతుం సమాయాతో భక్తిభావేన తోషితః ॥ ౨౪॥

తం దృష్ట్వా సహసోత్థాయ ప్రణమ్య ప్రకృతాఙ్గాలిః ।

తుష్టావ సుస్థిరో భూత్వా పత్న్యా సాకముదారథీః ॥ ౨౫॥

పరాశర ఉవాచ ।

నమస్తే గజవక్త్రాయ నరాకారాయ తే నమః ।

నరకుఙ్కరరూపాయ గణేశాయ నమో నమః ॥ ౨౬॥

నిర్గుణాయ గుణాధారరూపిణే పరమాత్మనే ।

పరాత్పరాయ దేవాయానాదిసిద్ధాయ తే నమః ॥ ౨౭॥

అనంతాననధారాయానంతపాణ్యజ్ఞీరూపిణే ।

అనంతవిభవాయైవ గకారాయ చ తే నమః ॥ ౨౮॥

సర్వహీనాయ దేవాయ మాయాభ్యాం వర్జితాయ తే ।

సదా బ్రహ్మమయామయైవ ణకారాయ నమో నమః ॥ ౨౯॥

తయోశ్చ స్వామినే తుభ్యం గణేశాయ నమో నమః ।

స్వానందవాసినే పూర్ణభుక్తిముక్తిప్రదాయ తే ॥ ౩౦॥

కిం స్తౌమి దేవదేవేశ వేదవేదాంతకాదిభిః ।

సమ్పాదితం పరం బ్రహ్మ త్వామతః ప్రణమామ్యహమ్ ॥ ౩౧॥

యది తుష్టోఽసి దేవేశ తదా పుత్రో భవ ప్రభో ।

ఆవయోర్గణనాథ త్వం తదా మే స్యాత్ స్థిరం మనః ॥ ౩౨॥

అస్మాకం కులదేవశ్చ త్వమేవ గణనాయక ।

బ్రహ్మభావేన నిత్యం త్వాం భజామస్తత్ర విఘ్నప ॥ ౩౩॥

పుత్రభావేన దేవేశ భజేయం సంసృతౌ గతః ।

సంసారః సఫలస్తేన బ్రహ్మరూపో భవేచ్చ మే ॥ ౩౪॥

శ్రుత్వైవం వచనం తస్య పరాశరమునేరిదమ్ ।
తమువాచ గణాధీశో భక్తం యోగధరం పరమ్ ॥ ౩౫॥

గణేశ ఉవాచ ।
త్వయా యత్యార్థితం విప్ర తత్సర్వం సఫలం భవేత్ ।
తవ పుత్రో భవిష్యామి గజాసురవధాయ చ ॥ ౩౬॥
త్వయా స్తోత్రం కృతం యచ్చ తత్సర్వేచ్ఛితదం భవేత్ ।
భుక్తిముక్తికరం తేషాం పఠతాం శ్శృణ్వతాం నృణామ్ ॥ ౩౭॥

ఏవముక్తాస్తర్ధధేఽసౌ గణేశో బ్రహ్మనాయకః ।
పరాశరః ప్రసన్నాత్మా సపత్నీకో బభూవ హ ॥ ౩౮॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే పరాశరవరప్రదానం నామ త్రింశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౩౦
(Page ఖం. ౨ అ. ౩౦ పాన ౬౪)

౨.౩౦ పరాశరసుతోత్పత్తికథనం నామైకత్రింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥
దక్ష ఉవాచ ।
కోఽసౌ గజాసురో నామ్నా దైత్యః పరమదారుణః ।
వద తస్య చరిత్రం మే వధపర్యంతముత్తమమ్ ॥ ౧॥
యదర్థే గణరాజోఽయం మునిపుత్రోఽభవత్ప్రభో ।
తన్న ముద్గల సామాన్యం ధన్యం జన్మాసురస్య చ ॥ ౨॥

సూత ఉవాచ ।
దక్షస్య వచనం రమ్యం శ్రుత్వా యోగీంద్రసత్తమః ।
జగాద సకలం తస్య చేష్టితం దైత్యపస్య వై ॥ ౩॥

ముద్గల ఉవాచ ।
శ్శృణు దక్ష పురావృత్తమితిహాసం వదామి తమ్ ।
పాపప్రశమనం పూర్ణం భుక్తిముక్తిఫలప్రదమ్ ॥ ౪॥

మహిషాసురనాశం చ చకార జగదమ్బికా ।
తస్య పుత్రో మహాతేజా గజాసుర ఇతి స్మృతః ॥ ౫॥

పితుర్వధేన సస్తప్తో దేవానాం వధకాఙ్కయా ।
 శుక్రోపదిష్టమస్త్రేణ శక్కురారాధనే రతః ॥ ౬ ॥
 తతాప స తపో ఘోరం నిరాహారసమన్వితః ।
 పఞ్చాక్షరవిధానేన తోషయామాస శక్కురమ్ ॥ ౭ ॥
 దశవర్షసహస్రైస్తు ప్రసన్నోఽభూచ్ఛివః స్వయమ్ ।
 ఆయయౌ తం వరం దాతుం గజాసురతపోవనే ॥ ౮ ॥
 కాష్ఠవత్సంస్థితం దైత్యం దృష్ట్వా విస్మయమాగతః ।
 జగాద తం స్వభక్తం వై శక్కురః కరుణానిధిః ॥ ౯ ॥
 శివ ఉవాచ ।
 వరం వరయ మత్తస్త్వం గజాసుర మహామతే ।
 తపసా పరితుష్టోఽహం తవ దాస్యామి దుర్లభమ్ ॥ ౧౦ ॥
 శక్కురస్య వచః శ్రుత్వా హర్షయుక్తో మహాసురః ।
 ఉపచారైః షోడశభిః ప్రణమ్యాపూజయచ్ఛివమ్ ॥ ౧౧ ॥
 అథర్షశిరసా శమ్భుం తుష్టావాసురనాయకః ।
 వరం వప్తే మహాక్రూరం తచ్చుణ్ణిష్వ ప్రజాపతే ॥ ౧౨ ॥
 గజాసుర ఉవాచ ।
 యది తుష్టోఽసి దేవేశ వరం దేహి మహేశ్వర ।
 బ్రహ్మణ్ణివాసినః సర్వే తేభ్యో మృత్యుర్న మే భవేత్ ॥ ౧౩ ॥
 రాజ్యం బ్రహ్మణ్ణిగోలస్య దేహి సామర్థ్యముత్తమ్ ।
 సర్వాతిగం మహేశాన నాన్యం యాచే పరం వరమ్ ॥ ౧౪ ॥
 తథేతి తమువాచాథ శివోఽతర్థానగోఽభవత్ ।
 హర్షయుక్తో మహాదైత్యస్తతో గేహం సమాయయౌ ॥ ౧౫ ॥
 మాత్రా సమ్మానితః సోఽపి సుహృద్భిశ్చ గజాసురః ।
 దైత్యాః సమాయయుః సర్వే గృహే తస్య మహాత్మనః ॥ ౧౬ ॥
 స్వయం గత్వా గురుం శుక్రమానయామాస దైత్యపః ।
 తతో మునిగణైః సార్థమభిషేకం చకార సః ॥ ౧౭ ॥
 దైత్యానాం దానవాం చ రాజాభూత్ స గజాసురః ।

తైర్ముక్తః పృథివీం జిత్వా యయౌ స్వర్గం మహాబలః ॥ ౧౮ ॥

దేవాః పలాయితాః సర్వే జ్ఞాత్వా క్రూరం గజాసురమ్ ।
శక్కరం తే సమాశ్రిత్య స్థితాః సర్వే భయాతురాః ॥ ౧౯ ॥

దైత్యైః సమావృతః సోఽపి కైలాసమగమత్తతః ।
శక్కరః క్రోధసంయుక్తస్తం యయౌ దేవసంవృతః ॥ ౨౦ ॥

యుద్ధాయ శక్కరం తేనాగతం జ్ఞాత్వా మహాసురః ।
స్వయం సైన్యం పురస్కృత్యామయౌ రణవిధిత్సయా ॥ ౨౧ ॥

దేవానాం దానవానాం చ యుద్ధం పరమదారుణమ్ ।
సజ్ఞాతం చ తతో దైత్యాః పలాయనపరా యయుః ॥ ౨౨ ॥

తం దృష్ట్వా క్రోధసంయుక్తో గజదైత్యః ప్రతాపవాన్ ।
బాణవృష్టిం మహోగ్రాం స ససర్జ సురనాశినీమ్ ॥ ౨౩ ॥

బాణైర్నిపతితాస్తస్య దేవాః సర్వే ధరాతలే ।
ఛిన్నాణ్ణౌ మరణప్రాయాః ప్రలయం మేనిరే తదా ॥ ౨౪ ॥

ఇన్ద్రాదయశ్చ దిక్పాలాః పతితా బాణపీడితాః ।
గదయా విష్ణుమహనత్ సోఽపి భూతలమాశ్రితః ॥ ౨౫ ॥

తతః క్రోధసమాయుక్తః శక్కరః శూలమాదదే ।
తేనాహనన్ మహాదైత్యం ప్రలయాగ్నిసమేన సః ॥ ౨౬ ॥

(Page ఖం. ౨ అ. ౩౧ పాన ౬౫)

త్రికూలేన హతః సోఽపి న చచాల సురాధిపః ।
వరదానప్రభావేణ శస్త్రాణి వ్యర్థతాం యయుః ॥ ౨౭ ॥

సహసాగత్య దైత్యైశో ధృత్వా పాదం ప్రహస్య వై ।
భ్రామయిత్వా మహేశానం చిక్షేప రణమూర్ధని ॥ ౨౮ ॥

తతో దేవగణాః సర్వే పలాయనపరాయణాః ।
యయుర్దశ దిశో రక్షో దైత్యసన్త్రాసతాపితాః ॥ ౨౯ ॥

దైత్యోఽపి శివలోకం తం దైత్యైః సహ సమాయయౌ ।
స్థాపయామాస దేవానాం పదేషు శ్రేష్ఠదానవాన్ ॥ ౩౦ ॥

ఏకుణ్ఠాదిపదేష్యేతే స్థితాస్తేన సుమానితాః ।
స్వర్గభోగకరాః సర్వే కృతా దైత్యాః సురారిణా ॥ ౩౧ ॥

కైలాసే సంహారం దైత్యం స్థాపయామాస వీర్యవాన్ ।
 స్వయం సమాగతో దక్ష పృథివ్యాం దైత్యపైర్వృతః ॥ ౩౨॥
 మహిషాఖ్యపురే దుష్టః సంస్థితో దైత్యపైః సహ ।
 చకార సోఽతులం రాజ్యం త్రైలోక్యస్య మహాబలః ॥ ౩౩॥
 గతే బహుతరే కాలే దేవాః సర్వే భయాతురాః ।
 పర్వతాస్తరసంక్లప్తాః సంస్థితా అభవన్ ద్విజైః ॥ ౩౪॥
 విచారమఖిలాశ్చక్రుర్గజాసురవధాయ తే ।
 తత్ర విష్ణుర్జగాదేదం వచనం సర్వతోషదమ్ ॥ ౩౫॥
 విష్ణురువాచ ।
 బ్రహ్మోష్ణవాసినో యే వై తేభ్యో మృత్యుర్న విద్యతే ।
 దైత్యస్య వరదానేన తేన సర్వే పరాజితాః ॥ ౩౬॥
 స్వానన్దలోకగః సాక్షాద్గణేశో దేవనాయకః ।
 బ్రహ్మోష్ణవర్జితో బ్రహ్మ తస్మాత్తస్య మృతిర్భవేత్ ॥ ౩౭॥
 ఆతస్తం దేవదేవేశం తపసా పుష్కలేన వై ।
 సర్వ ఆరాధయామైవ దేవాః సర్షగణాః పరమ్ ॥ ౩౮॥
 స హత్వా తం మహాదైత్యం ప్రదాస్యతి పదాని వః ।
 హితం యది సురాః కార్యం వచనం మే సుఖప్రదమ్ ॥ ౩౯॥
 విష్ణోర్వచనమాకర్ష్య దేవా మునిగణాస్తథా ।
 సాధుసాధ్వితి తత్రోచుర్భుభుస్తపసి సంస్థితాః ॥ ౪౦॥
 కేచిన్ మన్తజపం చక్రుః కేచిన్నామజపం తథా ।
 కేచిన్ మానసపూజాయాం నిరతాశ్చ బభూవిరే ॥ ౪౧॥
 కేచిద్ ధ్యానం గణేశస్య చక్రుః కేచిత్ స్తుతిం విభోః ।
 నిరాహారం తథా కేచిద్వాయుపత్రాదిభక్షకాః ॥ ౪౨॥
 కేచిద్ధోమం చ పశ్చాగ్నిం ధూన్రుపానం తథాఽపరే ।
 ఇత్యాది తపసా దేవం తోషయామాసురాదరాత్ ॥ ౪౩॥
 శతవర్షే తు తేషాం వై ప్రాదుర్భూతో గజాననః ।
 పురతస్తానువాచేదం వచనం భక్తవత్సలః ॥ ౪౪॥

గణేశ ఉవాచ ।

దేవాశ్చ మునయః సర్వే వరం బ్రూత హృదీప్పితమ్ ।
దుర్లభం త్వపి తద్ధాన్యే తపసా తోషితో భృశమ్ ॥ ౪౫॥

గణేశవచనం శ్రుత్వా దృష్ట్వా దేవం పురఃస్థితమ్ ।
ప్రణేముర్మునయో దేవా దణ్ణవత్ పృథీవీతలే ॥ ౪౬॥

పరయాఽపూజయన్ భక్త్యా బ్రహ్మేశం బ్రహ్మభావితాః ।
తుష్టవుః సమృహృష్టాశ్చ సరోమాఞ్ఞాః ప్రజాపతే ॥ ౪౭॥

దేవర్షయ ఉచుః ।

నమో నమో గణేశాయ గణపాలకమూర్తయే ।
గణరూపేణ సర్వత్ర సంస్థితాయ నమో నమః ॥ ౪౮॥

మూషకారూఢకాయైవానాదిరూపాయ తే నమః ।
ఆకారాదివిహీనాయాకారిరూపాయ తే నమః ॥ ౪౯॥

హేరమ్భాయ నమస్తుభ్యం భక్తసంరక్షకాయ చ ।
భక్తవత్సలభావాయ విఘ్నేశాయ నమో నమః ॥ ౫౦॥

నమస్తుభ్యం సిద్ధిపతే సిద్ధిదాత్రే చ ఘ్ణణ్యయే ।
బుద్ధిదాత్రే ధియః పాత్రే సర్వాన్తశ్చారిణే నమః ॥ ౫౧॥

స్వానందపతయే తుభ్యం స్వసంవేద్యాయ తే నమః ।
యోగరూపాయ శాన్తాయ యోగానాం పతయే నమః ॥ ౫౨॥

ఆదిమధ్యాన్తహీనాయ కర్త్రే హర్త్రే నమో నమః ।

(Page ఖం. ౨ అ. 3౨ పాన ౬౬)

పాలకాయ త్రిభిర్హీనగుణేశాయ నమో నమః ॥ ౫3॥

వక్త్రతుణ్డాయ దేవాయ లమ్బోదరధరాయ చ ।
సర్వేషాం హృది సంస్థాయ వినాయక నమోఽస్తు తే ॥ ౫౪॥

యం స్తోతుం న సమర్థాశ్చ వేదాః సాఙ్గాః కదాచన ।
వయం తత్ర చ కే దేవ వేదైరానధరా యతః ॥ ౫౫॥

ఏవం స్తుత్వా గణేశానం పేతుస్తే తస్య పాదయోః ।
ధృత్వా మనసి తద్రూపం భక్తిభావేన యన్త్రితాః ॥ ౫౬॥

పునరుత్థాయ తే సర్వే తమూచుర్భయవిహ్వలాః ।

కృతాంఽజలిపుటా దేవం గణేశం సర్వనాయకమ్ ॥ ౫౭॥

యది తుష్టోఽసి దేవేశ జహి దైత్యం గజాసురమ్ ।

పదభ్రష్టా వయం తేన కృతాః కర్మవివర్జితాః ॥ ౫౮॥

భక్తిం తే దేహి విఘ్నేశ సర్వదుఃఖవినాశినీమ్ ।

ఏవ ఏవ వరోస్మాభిర్వాఙ్మితో ద్విరదానన ॥ ౫౯॥

దేవర్షీణాం వచః శ్రుత్వా భక్తవత్సలభావతః ।

ఉవాచ తాన్ గణాధ్యక్షో హర్షయన్ వచనం శుభమ్ ॥ ౬౦॥

గజాసురవధం దేవా మునయశ్చ సుదుష్కరమ్ ।

తథాపి భవతాం వాక్యాత్ కరిష్యేఽహం న సంశయః ॥ ౬౧॥

మదీయా భక్తిరచలా భవిష్యతి సుదుర్లభా ।

పరాశరస్య పుత్రోఽహం భవిష్యామి వధాయ వై ॥ ౬౨॥

భవత్కృతమిదం స్తోత్రం మమ ప్రీతివివర్ధనమ్ ।

భుక్తిముక్తిప్రదం పూర్ణం భవిష్యతి న సంశయః ॥ ౬౩॥

పఠతాం శృణ్వతాం విప్రా దేవాః సర్వార్థసిద్ధిదమ్ ।

దుఃఖఘ్నం సతతం తేషాం భవిష్యతి సుబుద్ధిదమ్ ॥ ౬౪॥

ఇత్యుక్త్వాన్తర్ధే దేవో గణేశః సర్వసిద్ధిదః ।

వత్సలోదరగో భూత్వా పరాశరసుతోఽభవత్ ॥ ౬౫॥

జాతకర్మాదికం సర్వం చకార మునిసత్తమః ।

బ్రాహ్మణైర్వారితో భూత్వా పత్న్యా స్వయముదారధీః ॥ ౬౬॥

స బాలో వవృధే తత్ర హర్షయన్ మాతరం నిజామ్ ।

పితరం చేష్టితైః స్వీయైర్బాలక్రీడనకైస్తథా ॥ ౬౭॥

పఞ్చమే వ్రతబంధం చ చకార మునిసత్తమః ।

వేదానధ్యాపయామాస సాంక్లంస్తాన్ గణపాయ చ ॥ ౬౮॥

వివాహమకరోత్తస్య సిద్ధిర్బుద్ధిశ్చ శాశ్వతే ।

మరీచేశ్చ సుతే జాతే దత్తే తేన విధానతః ॥ ౬౯॥

ఇతి తే కథితం సర్వం పరాశరసుతస్య చ ।

చరితం గణనాథస్య దైత్యస్య శృణు చేష్టితమ్ ॥ ౭౦॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే పరాశరసుతోత్పత్తికథనం నామైకత్రింశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౩౧

౨.౩౨ గజాసురసైన్యవధో నామ ద్వాత్రింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

ఏకదా తం సభాయాం వై సంస్థితం దైత్యనాయకమ్ ।

ఆయయౌ సహసా తత్ర నారదో కౌతుకీ మునిః ॥ ౧ ॥

దైత్యేన మానితో దక్ష తమువాచ మహామునిః ।

శృణు దైత్యాధిప ప్రాజ్ఞ హితం తే వచనం మహత్ ॥ ౨ ॥

అరణ్యే మునిభిర్దైర్గణేశో భక్తిభావితః ।

ఆరాధితో వధార్థం తే పరాశరసుతోఽభవత్ ॥ ౩ ॥

ఇత్యుక్త్వా ప్రయయౌ తస్మాన్నారదో దివ్యదర్శనః ।

దైత్యో రోషసమావిష్టో దేవర్షిణాం వధే రతః ॥ ౪ ॥

ఆయయౌ యత్ర దేవాశ్చ మునయః సంస్థితాః ఖలః ।

దైత్యైః సమావృతః సర్వైర్మహాబలపరాక్రమైః ॥ ౫ ॥

(Page ఖం. ౨ అ. ౩.౨ పాన ౬౭)

ధృత్వా స సకలాన్ దేవాన్ ఖలః సర్షిగణాంస్తదా ।

తాన్ హస్తుం శస్త్రమాదత్తే తావత్తైర్విష్నుపః స్పృతః ॥ ౬ ॥

స్పృతమాత్రో గణాధ్యక్షో బుద్ధిభేదం చకార హ ।

దైత్యస్య తేన దైత్యేన మానసే ధారితం మహత్ ॥ ౭ ॥

మమాధీనా ఇమే విప్రా దేవాశ్చైవ న సంశయః ।

ఏషాం దణ్డః ప్రకర్తవ్యో యేన సత్వం గమిష్యతి ॥ ౮ ॥

పశ్చాత్కియతి కాలేఽహం హనిష్యామి బలాత్కీల ।

ఏవం నిశ్చితసంక్కల్పస్తానువాచ గజాసురః ॥ ౯ ॥

గజాసుర ఉవాచ ।

దేవా మునిగణాః సర్వే వచః శృణ్వన్తు మే హితమ్ ।

కర్తవ్యం జీవితం తచ్చ యదీచ్ఛథ చ సత్వరైః ॥ ౧౦ ॥

కర్ణౌ సమ్పిడ్య పాణిభ్యాముత్తమాఙ్గం ధరాతలే ।
 నిత్యమాస్ఫాలయధ్వం వై మమ పాదస్య సన్నిధౌ ॥ ౧౧॥
 తదా ముఞ్చామి దేవేశాన్నాన్యథా మునిసత్తమాన్ ।
 శిరచ్ఛేదం చ సర్వేషాం కరిష్యామి న సంశయః ॥ ౧౨॥
 భవద్భిః ప్రార్థితో దేవో గణేశో దేవవల్లభః ।
 పరాశరసుతో జాతః కురుధ్వం తేన సంయుతాః ॥ ౧౩॥
 ఏవం తస్య వచః శ్రుత్వోవాచ తం విష్ణురాదరాత్ ।
 గణేశం మనసా స్మృత్వా సామయుక్తం వచః శుభమ్ ॥ ౧౪॥
 త్వయా యః కథితో దఙ్ఘో వయం తం కరవామహై ।
 సర్వాన్ దేవమునీన్ ముఞ్చ గమిష్యామో గజాననమ్ ॥ ౧౫॥
 ఆనయిత్వా చ దేవేశం తేన సార్థం ప్రయత్నతః ।
 త్వత్పాదకమలే నిత్యం కరిష్యామో యథాతథమ్ ॥ ౧౬॥
 గణేశమాయయా భ్రాన్తో దైత్యరాజః ప్రతాపవాన్ ।
 సకలాన్ మోచయామాస దేవాన్పృషిసమన్వితాన్ ॥ ౧౭॥
 దివసే పఞ్చమే ప్రాప్తే నాగతా మే ప్రసన్నిధౌ ।
 తదా సర్వాన్ హనిష్యామి గణేశేన సమన్వితాన్ ॥ ౧౮॥
 తథేత్సుక్తాః గతాః సర్వే పరాశరగృహం ప్రతి ।
 గజాననం తత్ర దృష్ట్వా ప్రణేముర్దణ్ణవత్ ఊతౌ ॥ ౧౯॥
 పరాశరో విస్మితోఽసౌ పూజయామాస తాన్ స్వయమ్ ।
 సహసా సకలాన్ ప్రాప్తాన మునీన్ దేవాన్ విశేషతః ॥ ౨౦॥
 పరాశరేణ సంయుక్తాః సర్వే తేఽకథయంస్తదా ।
 స్తుత్వా చ వివిధైః స్తోత్రైర్గజాసురవిచ్ఛేదకమ్ ॥ ౨౧॥
 కర్ణౌ సమ్పిడ్య దేవేశ శిరఃస్ఫాలనమజ్ఞసా ।
 కథం కుర్మోఽసురస్యాగ్రే చరణావనతాః ప్రభో ॥ ౨౨॥
 నీచస్య నమనాద్దేవ మరణం హి వరం స్మృతమ్ ।
 తస్మాత్త్వం జహి దేవాన్ వా మునీన్ దైత్యాన్ గజానన ॥ ౨౩॥
 ముద్గల ఉవాచ ।
 దేవాదీనాం వచః శ్రుత్వా స్మిత్వా తానబ్రవీత్ ప్రభుః ।

భక్తవత్సలభావేన యన్త్రితః స ప్రజాపతే || ౨౪ ||

గణేశ ఉవాచ |

చిన్తా నైవ ప్రకర్తవ్యా హనిష్యామ్యసురం క్షణాత్ |
కురుధ్వం మే వచో రమ్యం సర్వేషాం సుఖదం భవేత్ || ౨౫ ||

దైత్యేన్ద్రేణ ప్రకథితో దణ్ణ ఏవ స మే ప్రియః |
మమ పాదస్య సామీప్యే కురుధ్వం సర్వభావతః || ౨౬ ||

తదా దైత్యం మహాఘోరం హనిష్యామి ప్రపశ్యతామ్ |
భవతాం నాత్ర సన్దేహః క్షణార్ధేన చ సత్తమాః || ౨౭ ||

గణేశస్య వచో రమ్యం శ్రుత్వా దేవర్షిసత్తమాః |
పరస్పరం ముఖాలోకమకుర్వన్ స్మితపూర్వకమ్ || ౨౮ ||

తత్ర శముభరువాచేదం వచనం హితకారకమ్ |
అస్మాకం కులదేవోఽయం తస్మాత్ కుర్వన్తు సత్తమాః || ౨౯ ||

ఇత్యుక్త్వా శక్చురస్తత్ర పాణిభిః శ్రవసి స్వయమ్ |

(Page ఖం. ౨ అ. ౩౨ పాన ౬౮)

పీడయిత్వా శిరోభిస్తచ్చరణే ధ్వనిమాచరత్ || ౩౦ ||

మృదుర్మధురరూపః స శబ్దశ్చ శిరసాఽభవత్ |
శ్రుత్వా గజాననో హృష్టో బభూవ పరమం తదా || ౩౧ ||

తతో విష్ణ్వాదిభిర్దైవైర్భృగ్వాదిప్రముఖైస్తథా |
మునిభిశ్చ కృతం దక్ష తతోఽత్యంతం ముమోద సః || ౩౨ ||

భూత్వా తు మాషకారూఢో చతురాయుధభూషితః |
గజాసురవధార్థాయ యయా గణపతిః స్వయమ్ || ౩౩ ||

మహిషాఖ్యే పురే గత్వా సింహనాదం చకార సః |
తేన భ్రాన్తాశ్చాసురాస్తే గజదైత్యస్తథా స్వయమ్ || ౩౪ ||

ఏతస్మిన్నస్తరే తత్ర గుల్మస్థా అసురా యయుః |
ఛిన్నభిన్నీకృతాఙ్గా వై శసంసురేవచేష్టితమ్ || ౩౫ ||

అసురా ఊచుః |

గణేశేన సమాయుక్తా దేవా మునిగణాః ప్రభో |
ఆయయుర్యోధుమత్యంతం మదయుక్తా గజాసుర || ౩౬ ||

తేషాం వచనమాకర్ష్య గజదైత్యః ప్రతాపవాన్ ।
 సర్వానాజ్ఞాపయామాస దైత్యాన్ సజ్జీభవన్త్వితి ॥ ౩౭॥
 స్వయం సుసజ్జితో భూత్వా రథారూఢశ్చ నిర్యయౌ ।
 అను తం దైత్యసైన్యేశా దైత్యాస్తే నిర్యయుః పురాత్ ॥ ౩౮॥
 అపారసేనయా యుక్తం తం దదర్శ గజాసురమ్ ।
 గజాననః ప్రసన్నాత్మా కాలస్య భయదాయకః ॥ ౩౯॥
 తతో గజాసురః కోపాద్దైత్యానాజ్ఞాపయత్తదా ।
 సంహరధ్వం సురాన్ సర్వాన్ మునీన్ యజ్ఞాదిసంయుతాన్ ॥ ౪౦॥
 దైత్యేన్ద్రేణ సమాజ్ఞప్తా అసురా జయశాలినః ।
 ఆస్త్రైః శస్త్రైశ్చ తే దేవాన్ పీడయామాసురోజసా ॥ ౪౧॥
 దేవాః క్రోధసమావిష్టా మరణే కృతనిశ్చయాః ।
 దైత్యాన్ ప్రహరణైర్జఘ్నుః శస్త్రైర్నానావిధైస్తదా ॥ ౪౨॥
 దైత్యానాం చైవ దేవానాం యుద్ధం పరమదారుణమ్ ।
 బహూవ తుములం తత్ర పరస్పరవినాశనమ్ ॥ ౪౩॥
 ఆస్పృజ్నదీ ప్రవృత్తా చ మహౌఘా వీరమోహినీ ।
 భగ్నా దైత్యగణాస్తత్ర ప్రహరపరిపీడితాః ॥ ౪౪॥
 త్యక్త్వా దైత్యగణా లజ్ఞాం పలాయంత దిశో దశ ।
 తత్ దృష్ట్వా దైత్యరాజస్తు విస్మితోఽభూత్ ప్రజాపతే ॥ ౪౫॥
 తతో దైత్యాధిపాః క్రూరాః ప్రధానప్రముఖా రణమ్ ।
 ఆయయుర్దేవసేనాం తే నిర్జఘ్నుశ్చ మహాబలాః ॥ ౪౬॥
 తత ఇన్ద్రాదిభిన్నే వై రణం కృత్వా సుదారుణమ్ ।
 నిహతా మూర్చ్ఛితాః కేచిద్రణే భూమా నిపాతితాః ॥ ౪౭॥
 హా హా దైత్యగణాః కృత్వా పలాయంత దిశో దశ ।
 తత్ దృష్ట్వా దైత్యరాజః స విస్మయం పరమం యయౌ ॥ ౪౮॥
 విపరీతం మయా దృష్టం వహ్నిః శితో యథాఽభవత్ ।
 తథా దేవైర్మదీయేయం నేనా సర్వా పరాజితా ॥ ౪౯॥
 ఏవం మనసి సన్నప్తః క్రోధారుణవిలోచనః ।
 రథారూఢః స్వయం యోధుమాయయౌ స గజాసురః ॥ ౫౦॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
ద్వివీతీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే గజాసురసైన్యవధో నామ ద్వాత్రింశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౩౨
(Page ఖం. ౨ అ. ౩౩ పాస ౬౯)

౨.౩౩ గజాసురవధాఖ్యానం నామ త్రయస్త్రింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

సమాగతం మహాదైత్యం దృష్ట్వా దేవా భయాతురాః ।

గజాననం నిజం నాథం యయుర్వృత్తాన్తమీరితుమ్ ॥ ౧ ॥

స వృత్తాన్తం దేవముఖాత్ శ్రుత్వా క్రోధసమన్వితః ।

పరశుం పాశముగ్రం చ గదాం ధృత్వా యయౌ తదా ॥ ౨ ॥

మూషకారూఢమాద్యం తం పురుషం దైత్యనాయకః ।

దృష్ట్వా గజాననం దీప్తమువాచ బలగర్వితః ॥ ౩ ॥

గజాసుర ఉవాచ ।

కీమర్థం రణభూమౌ త్వమాగతో బ్రాహ్మణాథమ ।

తపః కార్యం త్వయా నిత్యం కథం జ్ఞాత్రం సమాశ్రితః ॥ ౪ ॥

బ్రహ్మాదయో జితా యేన తేన సార్థం త్వయా ద్విజ ।

యుద్ధం కర్తవ్యమత్యన్తం వృథా మరణమాప్స్యసి ॥ ౫ ॥

గచ్ఛ స్వమాశ్రమం విప్ర న హన్మి త్వాం సమాగతమ్ ।

బాలభావాత్ కృతం కర్మ సహేహం నాత్ర సంశయః ॥ ౬ ॥

ఇత్సుక్తవన్తమాలోక్య శమ్ముః క్రోధసమన్వితః ।

ఉవాచ తం మహాదైత్యం వచస్తద్ధితకామ్యయా ॥ ౭ ॥

శివ ఉవాచ ।

మూర్ఖోఽసి దైత్యరాజ త్వం నాయం బ్రాహ్మణసత్తమః ।

గణేశోఽయం సదా సేవ్యో యోగిభిః పరమాదృప్తైః ॥ ౮ ॥

పరాశరస్య పుత్రోఽభూత్తపసారాధితః స్వయమ్ ।

వరదానప్రభావేణ త్వాం హనిష్యతి నిశ్చితమ్ ॥ ౯ ॥

త్యక్త్వా వైరం గణేశం చ శరణం దైత్యనాయక |
 ఏహి నోచేచ్ఛ సర్వస్వం హిత్యా మృత్యుమవాప్స్యసి || ౧౦ ||
 వస పాతాలభూమౌ త్వం న గణేశో హనిష్యతి |
 ఏవం శ్రుత్వా వచః శమ్భుం జఘాన గడయాఽసురః || ౧౧ ||
 మూర్చ్ఛయా పతితో భూమౌ శక్కురస్తత్ర సక్గరే |
 శస్త్రాస్త్రేన దైత్యేన మూర్చ్ఛితాశ్చ కృతాః సురాః || ౧౨ ||
 విష్ణ్వాద్యాశ్చ రణే తత్ర పతితాః పీడితా భృశమ్ |
 దైత్యాధిపం తతో దృష్ట్వా గణేశోఽస్త్రముపాదదే || ౧౩ ||
 పరశుం మస్త్రయామాస సంహారాస్త్రవిధానతః |
 తత్యాజ దైత్యేనాయాం మహాస్త్రం యమసన్నిభమ్ || ౧౪ ||
 హతాః పరశునా దైత్యా యత్ర తత్ర స్థితా మృధే |
 పశ్యతో దైత్యరాజస్య ప్రధానాశ్చ మృతాః సుతాః || ౧౫ ||
 సంహారాస్త్రనివృత్త్యర్థం నానాయత్నమథాకరోత్ |
 సర్వం తన్నిష్ఫలం జాతం గజదైత్యస్య సంయుగే || ౧౬ ||
 ఏక ఏవ మహాదైత్యో వరదానప్రభావతః |
 స సంహారాదుర్వరితో హతః పరశునా న చ || ౧౭ ||
 తతో దైత్యో యయా క్రోధాత్సమీపే విఘ్నపస్య చ |
 శస్త్రాణి సహసా త్యక్త్వా మల్లయుద్ధోద్యతోఽభవత్ || ౧౮ ||
 తాదృశం తం గణేశానో దృష్ట్వా క్రోధసమన్వితః |
 దర్శయామాస దైత్యాయ రూపం స్వాననగం పరమ్ || ౧౯ ||
 అనన్తాదిత్యసంకాశం గజవక్త్రవిరాజితమ్ |
 జ్యోతిషాం జ్యోతిరాపూర్ణం యోగరూపం సుశాన్తిదమ్ || ౨౦ ||
 తం ధర్తుం దైత్యరాజః స్మ యతతే నికటస్థితమ్ |
 ఆకాశవన్న తద్రూపం హస్తగం చాభవత్ ప్రభోః || ౨౧ ||
 ఆశ్చర్యం హృదయే మత్వా దైత్యేశో విహ్వలో భృశమ్ |
 అహో మయా ధృతో ఢుణ్ణిర్హస్తగో మే న హస్తగః || ౨౨ ||
 కిమిదం కౌతుకం పూర్ణం గణేశోఽయం సనాతనః |

బ్రహ్మకారో న సన్దేహో హనిష్యతి స మాం ద్రువమ్ || ౨౩||

ధన్యం జన్మ మదీయం వై పితరావాశ్రమాదికమ్ |
గణేశహస్తశస్త్రేణ మరిష్యామి న సంశయః || ౨౪||

శుకాద్యా యోగినో యం వై ప్రాప్తా యోగైః సుదుశ్చరైః |
ఆయాసేన వినా సోఽయం మయా ప్రాప్తో గజాననః || ౨౫||

(Page ఖం. ౨ అ. ౩౪ పాన ౬౦)

తం ప్రణమ్య మహాభక్త్యా దైత్యేశో వరకాఙ్గయా |
జగద గణనాథం వై భావభావితమాదరాత్ || ౨౬||

బ్రహ్మ బ్రహ్మేశ జహి మాం దాసం తే గణనాయక |
వరం ప్రయచ్ఛ మే త్వేనం నమామి త్వాం పునః పునః || ౨౭||

న సంసారసుఖే చిత్తం మదీయం తే ప్రదర్శనాత్ |
త్వయా హతో భవిష్యామి బ్రహ్మభూతో న సంశయః || ౨౮||

ప్రార్థయంతం మహాదైత్యమఙ్కుశేన జఘాన తమ్ |
గణేశః సోఽపి సాయుజ్యం తస్య ప్రాప్తః ప్రజాపతే || ౨౯||

శఙ్కరాద్యాః సురాస్తత్ర మునయో మోహసంయుతాః |
న విదుశ్చేష్టితం తస్య బభుర్భ్రాన్తా ఇవ స్థితాః || ౩౦||

హతం దైత్యం సమాలోక్య హర్షితాస్తే తదాఽభవన్ |
గణేశోఽపి స్వకం రూపం లీనం కృత్వా స్థితః పురః || ౩౧||

పూర్వాకారం చ తం దృష్ట్వా తుష్టువుస్తే సురర్షయః |
సమ్పూజ్య భక్తిభావేన నేముశ్చ నన్యతుః పురః || ౩౨||

దేవర్షయ ఊచుః |
నమస్తే గజవక్త్రాయ గజాననసురూపిణే |
పరాశరసుతాయైవ వత్సలాసూనవే నమః || ౩౩||

వ్యాసభ్రాత్రే శుకస్యైవ పితృవ్యాయ నమో నమః |
అనాదిగణనాథాయ స్వానన్దావాసినే నమః || ౩౪||

రజసా సృష్టికర్త్రే తే సత్త్వతః పాలకాయ వై |
తమసా సర్వసంహర్త్రే గణేశాయ నమో నమః || ౩౫||

ప్రకృతేః పురుషస్యాపి రూపిణే పరమాత్మనే |

బోధాకారాయ వై తుభ్యం కేవలాయ నమో నమః ॥ ౩౬ ॥

స్వసంవేద్యాయ దేవాయ యోగాయ గణపాయ చ ।
శాన్తిరూపాయ తుభ్యం వై నమస్తే బ్రహ్మనాయక ॥ ౩౭ ॥

వినాయకాయ వీరాయ గజదైత్యస్య శత్రవే ।
మునిమాసననిష్ఠాయ మునీనాం పాలకాయ చ ॥ ౩౮ ॥

దేవరక్షాకరాయైవ విఘ్నేశాయ నమో నమః ।
వక్రతుణ్డాయ ధీరాయ చైకదంతాయ తే నమః ॥ ౩౯ ॥

త్వయాఽయం నిహతో దైత్యో గజనామా మహాబలః ।
బ్రహ్మణ్ణే మృత్యుసంహీనో మహాశ్చర్యం కృతం విభో ॥ ౪౦ ॥

హతే దైత్యేఽధునా కృత్స్నం జగత్ సన్తోషమేష్యతి ।
స్వాహాస్వధాయుతం పూర్ణం స్వధర్మస్థం భవిష్యతి ॥ ౪౧ ॥

ఏవముక్త్యా గణాధీశం సర్వే దేవర్షయస్తతః ।
ప్రణమ్య తూష్టిమాభావం తే సమ్ప్రప్తా విగతజ్వరాః ॥ ౪౨ ॥

కర్ణౌ సమ్పిడ్య గణపచరణే శిరసో ధ్వనిః ।
మధురః ప్రకృతస్సైన్త్రు తేన తుష్టో గజాననః ॥ ౪౩ ॥

తానువాచ మదీయా యే భక్తాః పరమభావితాః ।
తైశ్చ నిత్యం ప్రకర్తవ్యం భవద్ధిర్నమనం యథా ॥ ౪౪ ॥

తేభ్యోఽహం పరమప్రీతో దాస్యామి మనసీప్సితమ్ ।
ఏతాదృశం ప్రియం మే చ నమనం నాత్ర సంశయః ॥ ౪౫ ॥

ఏవముక్త్యా స తాన్ సర్వాన్ సిద్ధిబుద్ధ్యాదిసంయుతః ।
అన్తర్దధే తతో దేవా మునయః స్వస్థలం యయుః ॥ ౪౬ ॥

పితా పరాశరస్తస్య మాతా వై వత్సలా ప్రభోః ।
శోకసాగరమగ్నౌ తౌ శ్రుత్వా వార్తాం నివేతతుః ॥ ౪౭ ॥

తతః కారుణీకో దేవస్తయోశ్చిత్తప్రకాశకః ।
యోగశాన్తిమయం జ్ఞానం బోధయామాస శాశ్వతమ్ ॥ ౪౮ ॥

మూర్తిం మదీయాం వై కృత్వా సంస్థాప్య బ్రాహ్మణైః సహ ।
తస్యాః పూజా ప్రకర్తవ్యా భవద్భ్యాం నిత్యమాదరాత్ ॥ ౪౯ ॥

దేహవ్యాపారితా తత్ర కర్తవ్యా హృది శాన్తిదమ్ |

(Page ఖం. ౨ ఆ. ౩౪ పాన ౭౧)

యోగరూపధరం దృష్ట్వా కాలమాక్రమతం సదా || ౫౦||

ఏవముక్త్యా హృదిస్థోఽసౌ గణేశోఽతర్దధే తతః |

కృతవన్తా మహాభాగౌ తథా దక్షసుయోగినౌ || ౫౧||

అచలా స్థాపితా మూర్తిః సిద్ధిదా సాఽభవత్పురా |

దర్శనాన్ మోక్షదా దక్ష సకామానాం ప్రకామదా || ౫౨||

ఏతత్తే కథితం సర్వం గజాసురవధాశ్రితమ్ |

చరితం గణనాథస్య సర్వపాపహరం శుభమ్ || ౫౩||

యః శ్చృణోతి నరో భక్త్యా పఠేద్వా తు ప్రజాపతే |

తస్మై భుక్తిప్రదం పూర్ణం ముక్తిదం ప్రభవిష్యతి || ౫౪||

|| ౬౦ తత్పదితి శ్రీమదాస్త్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే గజాసురవధాఖ్యానం నామ త్రయస్త్రింశోఽధ్యాయః || ౨.౩౩

౨.౩౪ వ్యాసమాహాత్మ్యం నామ చతుస్త్రింశోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

ముద్గల ఉవాచ |

పరాశరస్య పుత్రోఽభూత్ వ్యాసః సాక్షాజ్జనార్దనః |

వేదాదిభాగసిద్ధ్యర్థం దేవైః సమ్పూర్ణితః పురా || ౧||

స ఏవ జ్ఞానగర్వేణ న సస్మార గజాననమ్ |

నమనం న ప్రకర్తవ్యం మయా విష్ణుస్వరూపిణా || ౨||

తతస్తస్య గతం జ్ఞానం సకలం వేదశాస్త్రజమ్ |

ప్రయయౌ దుఃఖితస్తేన బ్రహ్మీణం శరణం పురా || ౩||

బ్రహ్మణా బోధితో వ్యాసః పురాణం శ్రుతవాన్ ప్రభోః |

గాణేశమాదిభూతం తత్తేన స జ్ఞానవానఽభూత్ || ౪||

తపస్తప్త్యా సువిపులం గాణపత్యో బభూవ హా |

శాన్తియోగధరః సాక్షాద్వ్యాసో నారాయణః స్వయమ్ || ౫||

తతో వ్యాసేన వేదానాం శాఖా భిన్నాః కృతాః పరాః |

సౌలభ్యార్థం నరాణాం వై కర్మాదిజ్ఞానసిద్ధయే || ౬ ||

ఆదౌ వేదం యజుఃసంజ్ఞం తం చతుర్థా విభజ్య సః |

చాతుర్వోత్రం చకారైవ కర్మ సర్వం ప్రజాపతే || ౭ ||

యజుషాధ్వర్యవం చక్రే ఋగ్భిర్వోత్పత్వమజ్ఞాసా |

ఉద్ధాత్పత్వం చకారా౭సౌ సామభిః సర్వసమ్మతః || ౮ ||

బ్రాహ్మమేవాకరోద్విప్రో౭థర్వభిః సుసమాహితః |

ఏవం చతుర్విధం కర్మ కృత్వా మానోఽ బభూవ హ || ౯ ||

మన్తైర్యుక్తై పురా తేన సంహితా వివిధా కృతా |

యజ్ఞార్థం బ్రాహ్మణం ప్రోక్తం యోగార్థం యదరణ్యకమ్ || ౧౦ ||

పైలం శిష్యం మహాబుద్ధిమృగ్వేదే భేదధారకమ్ |

వైశమ్పాయనమేవం స యజుషాం భేదధారకమ్ || ౧౧ ||

జైమినిం సామవేదస్య పారగం ప్రవకార హ |

అథర్వధారకం విప్రం సుమన్తం మునిసత్తమః || ౧౨ ||

తేన చాష్టా కృతా భేదా ఋగ్వేదస్య మహాత్మనా |

షడశితిః కృతా భేదా యజుర్వేదస్య వై తథా || ౧౩ ||

ఏకం సహస్రం శాఖానాం సామవేదస్య వై కృతమ్ |

అథర్వణస్తథా భేదా కృతా నవ వివేకినా || ౧౪ ||

పురాణమేకరూపం వై శిష్యాయ ప్రదదౌ మునిః |

రోమహర్షణసంజ్ఞాయ సూతాయ నతరూపిణే || ౧౫ ||

పురాణస్య కృతా భేదా అష్టాదశ మహాత్మనా |

పురాణోపపురాణాఖ్యా ద్వివిధా సంహితా స్మృతా || ౧౬ ||

బ్రాహ్మం చ వైష్ణవం పాద్మం శైవం భాగవతం తథా |

(Page ఖం. ౨ అ. ౩౪ పాన ౭౨)

భవిష్యం బ్రహ్మవైవర్తం మార్కణ్డేయం చ వామనమ్ || ౧౭ ||

ఆగ్నేయం వాయవం మాత్స్యం వారాహం కౌర్మమేవ చ |

లైఙ్గం గారుడకం స్కాన్దం బ్రహ్మీణ్డం చ ప్రజాపతే || ౧౮ ||

అష్టాదశ పురాణాని కథితాని విశేషతః |

తథైవోపపురాణాని కథయామి ప్రజాపతే || ౧౯ ||

గాణేశం నారదీయం చ నారసింహం చ కాపిలమ్ |

నాన్దికేయం చ వారుణ్యం దౌర్వాసనమథామ్బికమ్ || ౨౦ ||

కాలికేయం చ మారీచమాశనసం చ భార్గవమ్ |

సానత్కుమారకం చైవ కౌమారం చ ప్రజాపతే || ౨౧ ||

మాహేశ్వరం చ సౌరం వై పారాశర్యం చ మౌద్గలమ్ |

అష్టాదశ పురాణాని కథితాని సమాసతః || ౨౨ ||

ధర్మాధర్మవ్యవస్థార్థం చక్రే భారతముత్తమమ్ |

ఏతత్సర్వం స జగ్రాహ వ్యాసాత్ సూతో మహామతిః || ౨౩ ||

ఏతాని గాణపత్యాని జ్ఞాతవ్యాని విచక్షణైః |

అన్యాని సేతిహాసాని గణేశస్తుతిమన్తి వై || ౨౪ ||

శ్రుత్వా సువచనం తస్య మోహితా మునయః పునః |

ఊచుః సూతం మహాప్రజ్ఞం సంశయచ్ఛేదనాయ తే || ౨౫ ||

శౌనకాద్యా ఊచుః |

కథం సూత శివాదీనాం పురాణాని మహామతే |

ప్రోక్తాని గాణపత్యాని వద సంశయముక్తయే || ౨౬ ||

తేషాం వచనమాకర్ణ్య సూతః సర్వార్థకోవిదః |

జగాద తాన్ మహాబుద్ధిః సంశయచ్ఛేదనం వచః || ౨౭ ||

సూత ఉవాచ |

గణేశస్య స్వరూపం యత్ పంచుధా వ్యాసభాషితమ్ |

జ్ఞాతవ్యం మునిశార్దూలాస్తేషాం భేదం వదామ్యహమ్ || ౨౮ ||

ఆద్యం బ్రాహ్మం పురాణం యద్గాణపత్యం ప్రకీర్తితమ్ |

నిర్గుణో గణపస్తత్ర వర్ణితో బ్రహ్మవాచకః || ౨౯ ||

హృదయేషు జనానాం వై బుద్ధీనాం యత్ ప్రకాశకృత్ |

తదేవ తస్య రూపం తద్ధ్యాయన్తి త్యాగినః ప్రభోః || ౩౦ ||

ఆకారాది విహీనం తత్ సాక్షిభూతం సదా పరమ్ |

మనోవాణీవిహీనం చ జ్ఞాతవ్యం న్యాసిభిర్మునే || ౩౧ ||

తం ధ్యాయన్తి మహాభాగా యోగినశ్చ చతుర్విధాః |

సన్యాసినో హృదిస్థం తే గణేశం బుద్ధిచాలకమ్ || ౩౨||

అన్యదన్త్యం పురాణం యద్బ్రహ్మాణ్డం గణపస్య తత్ |
తత్రోక్కారమయాకారః సగుణో వర్ణితః ప్రభుః || ౩౩||

జగద్విహారకారీ స పంచాధా ప్రబభూవ హ |
ప్రణవః ప్రణవాకారో గజానన ఉదాహృతః || ౩౪||

అకారోకారకో వైవ మకారో నాద ఆబభౌ |
బిన్దః పంచ విభజ్యాత్మా నానాభేలం కరోతి సః || ౩౫||

జగదాకారరూపేణ స్థితం విఘ్నేశమాదరాత్ |
ధ్యావన్తి జగదాత్మానం ప్రణవాకృతిలక్షణమ్ || ౩౬||

స్మరన్తి తం ద్విజా నిత్యం వేదాదౌ కర్మసిద్ధయే |
బ్రహ్మణ్డాకారవిఘ్నేశః సగుణః పరీకీర్తితః || ౩౭||

తథైవోపపురాణేషు గాణేశం చాద్యమజ్ఞానా |
పురాణం తద్గణేశస్య భిన్నమూర్తిధరస్య చ || ౩౮||

సగుణం జగదాకారం నిర్గుణం బుద్ధిచాలకమ్ |
తయోర్జ్ఞానప్రసిద్ధ్యర్థం మూర్తిమన్తం స్తువన్తి తే || ౩౯||

గజవక్త్రాదిచిహ్నైశ్చ చిహ్నితం గణనాయకమ్ |
మన్త్రాదినా భజన్తే తం భావయుక్తా మహర్షయః || ౪౦||

తస్యోపాసనమాత్రేణ సగుణం నిర్గుణం తథా |
సులభం ప్రాప్యతే బ్రహ్మ యోగిభిస్తాపసోత్తమైః || ౪౧||

అన్త్యం మౌద్గలమేతచ్చ పురాణోపనిషత్పరమ్ |
తత్ర విఘ్నేశమాహాత్మ్యం యోగాకారం ప్రకీర్తితమ్ || ౪౨||

(Page ఖం. ౨ అ. ౩౫ పాన ౭౩)

సగుణం నిర్గుణం బ్రహ్మ మూర్తిరూపధరం మునే |
త్రయాణాం యోగరూపం వై ముద్గలేన ప్రకాశితమ్ || ౪౩||

యోగినః శుకముఖ్యాస్తం ప్రభజన్తి యథాతథమ్ |
యోగేనాభేదసంజ్ఞేన వర్ణాశ్రమవివర్జితాః || ౪౪||

తస్మాదాదౌ గణేశస్య పూజనం సర్వసమ్మతమ్ |
అన్తే సోఽపి న సన్దేహో వేదాన్తేషు విశేషతః || ౪౫||

య ఆదిః ప్రలయాస్తే స తిష్ఠేద్వై సర్వసమ్మతమ్ ।
 తస్మాదాద్యన్తభాగేషు పురాణేషు గణేశ్వరః ॥ ౪౬ ॥
 పఞ్చమం మధ్యరూపం చ గణేశస్య మహాత్మనః ।
 కలాంశేన ప్రసంఖ్యాతం నామరూపధరం మునే ॥ ౪౭ ॥
 శివవిష్ణోద్విభేదైశ్చ స ఖేలతి గజాననః ।
 తేషాం మధ్యే పురాణాని వ్యాసేన కథితాని వై ॥ ౪౮ ॥
 తస్మాత్ సర్వపురాణేషు గణేశస్యైవ వర్జనమ్ ।
 కథితం నాత్ర సందేహో వ్యాసేనామితబుద్ధినా ॥ ౪౯ ॥
 ఇదం పఞ్చవిధం రూపం గణేశస్య మహాత్మనః ।
 యో జానాతి నరః సోఽపి మోహహీనో భవిష్యతి ॥ ౫౦ ॥
 చతుర్విధం గణేశస్య పూజనం కథితం సదా ।
 సర్వాఠమేభిషు సిద్ధీనాం దాయకం భక్తికారిణే ॥ ౫౧ ॥
 మూర్తిపూజనమేకం చ ద్వితీయం ప్రణవాత్మకమ్ ।
 తృతీయం బుద్ధిదం చైవ శాన్తిరూపం చతుర్థకమ్ ॥ ౫౨ ॥
 అత ఆదౌ జనాః కేచిద్ గ్రన్థేషు బ్రహ్మరూపకమ్ ।
 స్మరన్తి వా పూజయన్తి సర్వసిద్ధిప్రదాయకమ్ ॥ ౫౩ ॥
 కేచిద్ బుద్ధిప్రదం దేవం హృదిస్థం సంస్మరన్తి వా ।
 పూజయన్తి ద్విజేన్ద్రాద్యాః సర్వదా గణనాయకమ్ ॥ ౫౪ ॥
 కేచిదోఽఙ్కారరూపం తం పూజయన్తి స్మరన్తి వా ।
 సర్వాదౌ సర్వసిద్ధీనాం దాయకం విఘ్ననాయకమ్ ॥ ౫౫ ॥
 కేచిన్ మూర్తిధరం దేవం పూజయన్తి స్మరన్తి వా ।
 సర్వాదౌ గణనాథం చ జ్ఞాతవ్యం శాస్త్రసమ్మతమ్ ॥ ౫౬ ॥
 అత ఆదౌ తథా మధ్యే సర్వాంఽతే స గజాననః ।
 శోభతే యోగరూపేణ శాన్తిదో భక్తవత్సలః ॥ ౫౭ ॥
 బ్రహ్మణా బోధితో వ్యాసో గాణపత్యః ప్రతాపవాన్ ।
 గణేశప్రాప్తికామార్థం నానాభేదం చకార సః ॥ ౫౮ ॥
 వాసనాచ్ఛేదనార్థం చ జనానాం యోగసిద్ధయే ।

శివదీనాం పురాణాని క్రమార్థ వర్ణితాని వై || ౫౯ ||

ఏతద్వ్యాసస్య మాహాత్మ్యం కథితం సకలం తవ |

యః శ్రోణోతి నరో భక్త్యా పఠేద్వై తస్య సర్వదమ్ || ౬౦ ||

|| ౬౦ || తత్పదితి శ్రీమదాప్త్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మొద్గలే మహాపురాణే

ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే వ్యాసమాహాత్మ్యం నామ చతుస్త్రింశోఽధ్యాయః || ౨.౩౪

౨.౩౫ శుకోపాఖ్యానం నామ పంచుత్రింశోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

ముద్గల ఉవాచ |

వ్యాసస్యాఽపి సుతో జజ్ఞే శుకః సాక్షాచ్ఛివః స్వయమ్ |

తపసారాధితస్తేన యోగినాం స శిరోమణిః || ౧ ||

శుకో గర్భాద్వినిఃసృత్య సజ్గభీత్యాఽపలాయత |

సజ్గేన జ్ఞానభక్తో వై జాయతే విషయాత్మనామ్ || ౨ ||

తం గచ్ఛంతం సమాలోక్య వ్యాసో వై ధావితోఽభవత్ |

బోధయన్ హేతుభిర్వాక్యైర్నాక్రమమయైః సుతమ్ || ౩ ||

తిష్ఠ తిష్ఠ మహాయోగిన్ శృణు మే పరమం వచః |

ప్రథమం బ్రహ్మచర్యం చ తతో గార్హస్థ్యమజ్ఞానా || ౪ ||

తతో వనాశ్రమః ప్రోక్షస్తతః సన్యాస ఆదరాత్ |

క్రమేణ సేవితా ఏతే తదా యోగః సుసిద్ధ్యతి || ౫ ||

అన్యథా సహసా కృత్వా యోగభ్రష్టో నరో భవేత్ |

అథవా భ్రష్టభావేన నారకీ ధర్మనాశతః || ౬ ||

అతో మనోజయార్థం త్వం క్రమమార్గం సమాచర |

అన్తే యోగీన్ద్రసంసేవ్యో భవిష్యసి న సంశయః || ౭ ||

సహసా మా చర త్వం వై త్యాగం పరమదుస్తరమ్ |

మనశ్చచ్ఛులభావేన పతిష్యసి న సంశయః || ౮ ||

ఇత్యాద్వైర్వివిధైర్వాక్యైః సుతో వ్యాసేన బోధితః |

సజ్గస్యైవ భయాద్యోగీ న బుబోధ శుకో మునే || ౯ ||

వ్యాసోఽపి భావి చ జ్ఞాత్వా యయౌ స్వస్యాశ్రమం స్వయమ్ |

గణేశం మనసా ధ్యాత్వా సంస్థితశ్చిన్నయాన్వితః ॥ ౧౦॥

ఏతస్మిన్నస్తరే తత్ర బ్రహ్మ స్వయముపాగతః ।

తం ప్రణమ్య శుకస్యాఽపి వృత్తాన్తమవదన్మునిః ॥ ౧౧॥

తతస్తం ప్రత్యువాచాథ బ్రహ్మ చిన్తాం తు మా కురు ।

శుకో న భవితా శమ్భుర్భ్రష్టో వై నాత్ర సంశయః ॥ ౧౨॥

ఏవమాశ్వాస్య తం వ్యాసం తస్య పూజాం ప్రగృహ్య సః ।

యయౌ స్వభవనం బ్రహ్మ వ్యాసో వై హర్షితోఽభవత్ ॥ ౧౩॥

శుకః స నర్మదాతీరే సంస్థితో యోగసేవయా ।

సర్వత్ర బ్రహ్మభావేనాచిన్తయద్బ్రహ్మ శాశ్వతమ్ ॥ ౧౪॥

సమ్ప్రజ్ఞాతోఽష్టధా తేన సాధితో వేదమార్గతః ।

అసమ్ప్రజ్ఞాతయోగేషు సంస్థితో యోగిసత్తమః ॥ ౧౫॥

శుకేశ్వరస్తత్ర సాక్షాచ్ఛక్యైరస్తిష్ఠతి ప్రభుః ।

శివేన హృది సంస్థేన బోధితో బాదరాయణిః ॥ ౧౬॥

గురుణా తేన హీనోఽయం శుకో యోగం సమభ్యసత్ ।

యోగభూమిక్రమేణైవాసాధయద్యోగముత్తమమ్ ॥ ౧౭॥

స్వత ఉత్థానకం బ్రహ్మ సాధయిత్వా విధానతః ।

ప్రాప్తం పరత ఉత్థానం తేన సాఙ్ఖ్యం మహాత్మనా ॥ ౧౮॥

తత్ర బ్రహ్మణి సంసక్తో యోగాభేదేన కేవలే ।

బభ్రామ పృథివీం సర్వాం విదేహోఽసౌ మహామునిః ॥ ౧౯॥

బ్రహ్మ సాఙ్ఖ్యం నిరాధారం దృష్ట్వా సంశయవానభూత్ ।

తదర్థం జనకం సోఽపి యయౌ హర్షసమన్వితమ్ ॥ ౨౦॥

జనకేన తథా సాఙ్ఖ్యం విదేహం కథితం పరమ్ ।

తతః సంశయహీనశ్చ జాతో వైయాసకిః ప్రభుః ॥ ౨౧॥

సాఙ్ఖ్యే బోధస్య నాశః స్యాత్తత్ దృష్ట్వా విస్మితో మునిః ।

విచారమకరోచ్ఛిత్తే యోగభావేన భావితః ॥ ౨౨॥

బోధేనోత్థానకం జన్తోర్ణాయతే నాత్ర సంశయః ।

బోధహీనేన యోగేనోత్థానం నాస్య భవేత్ కదా ॥ ౨౩॥

బ్రహ్మ యోగమయం ప్రోక్తం తత్రోత్థానవిహీనతా ।
 ఉత్థానం విద్యతే నైవ బ్రహ్మకారం ప్రవర్తతే ॥ ౨౪॥
 సాఙ్ఖ్యం బ్రహ్మ విదేహత్వాన్మతం చోపాధివర్జితమ్ ।
 న ముఖ్యం శాన్తిదం ప్రోక్తం యోగీన్ద్రైర్యోగచిన్తకైః ॥ ౨౫॥
 వ్యాసేన వేదశాఖాశ్చ కృతా భిన్నా మహాత్మనా ।
 పురాణాని విభిన్నాని కృతాని సమవేదినా ॥ ౨౬॥
 అహం తం శరణం యామి తాతం శాన్త్యర్థమాదరాత్ ।
 స ఏవ సర్వవిత్ సాక్షాచ్ఛాన్తిదాతా భవిష్యతి ॥ ౨౭॥
 విచార్య మతిమానేవం శుకో హర్షసమన్వితః ।
 ఆగత్య నికటే తస్య తం ననామ కృతాఙ్గాలిః ॥ ౨౮॥
 తత్ర వ్యాసోఽపి యోగిభ్యః ప్రావదద్యోగముత్తమమ్ ।
 తం శ్రుత్వా హర్షితో భూత్వా శుకో వచ ఉవాచ తమ్ ॥ ౨౯॥
 స్వామిఞ్చుఱు మదీయం వై ప్రశ్నం యోగప్రసిద్ధయే ।
 శాన్తియోగస్య దాతా కః కీదృశో యోగ ఉత్తమః ॥ ౩౦॥
 (Page ఖం. ౨ అ. ౩౬ పాన ౭౫)
 వద మాం కరుణాసిన్ధో యోగిభ్యో యోగదాయక ।
 యోగీన్ద్రస్త్వం న సన్దేహో భ్రాన్త్యాఽహం భ్రమితోఽభవమ్ ॥ ౩౧॥
 శుకస్య వచనం శ్రుత్వా తం వ్యాసః ప్రత్యువాచ హ ।
 శ్చుఱుష్య త్వం మహాభాగ యోగం శాన్తిప్రదాయకమ్ ॥ ౩౨॥
 గణేశః శాన్తిరూపశ్చ యోగశాన్తిప్రదాయకః ।
 తం భజస్య మహాయోగిన్ తేన శాన్తో భవిష్యసి ॥ ౩౩॥
 బ్రహ్మణా బోధితోఽహం తం భజామి గణనాయకమ్ ।
 తేన సర్వజ్ఞతాం యాతో యోగీన్ద్రైః సేవితోఽభవమ్ ॥ ౩౪॥
 గణో ధాతుః సమూహే చ కథితో నాత్ర సంశయః ।
 బాహ్యోన్తరాదిసంయోగే సమూహో భవతి ప్రభో ॥ ౩౫॥
 బ్రహ్మరూపాః సమూహాశ్చ తేషాం స్వామీ గణేశ్వరః ।
 సంయోగాయోగయోగేన ప్రాప్యతే యోగిభిః పరః ॥ ౩౬॥

ఏవముక్త్యా గణేశస్య వేదపాదస్తవం దదౌ ।

రచితం విష్ణునా పూర్వం శాన్తియోగప్రదాయకమ్ ॥ ౩౭॥

యేన విష్ణుః సుశాన్తోఽభూదిహలోకే సుఖాత్మకః ।

జాతః పాలకభావేన భగవన్నామధారకః ॥ ౩౮॥

ప్రగృహ్య సాధయామాస శుకస్తం పరమాద్భుతమ్ ।

గాణపత్యో బభూవాథ యోగివన్ద్యో మహాద్యుతిః ॥ ౩౯॥

నిత్యం గణేశమాహాత్మ్యం వేదపాదస్తవం శుకః ।

జపతి స్నేహభావేన దివానక్తమఖణ్డతమ్ ॥ ౪౦॥

ఏతచ్ఛుకస్య మాహాత్మ్యం కథితం తే ప్రజాపతే ।

పఠతే శృణ్వతే సర్వసుఖదం ప్రభవేత్ పఠమ్ ॥ ౪౧॥

॥ ఓం తత్సదీతి శ్రీమదాన్వేయపురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే శుకోపాఖ్యానం నామ పంచత్రింశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౩౫

౨.౩౬ గౌతమచరితం నామ షట్త్రింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

త్రయః పుత్రా అఙ్గిరసో బభూవుర్బ్రహ్మవాదినః ।

గాణపత్యా మహాభాగాః సర్వజ్ఞాః సుఖదాయినః ॥ ౧॥

ఉతథ్యః ప్రథమః ప్రోక్తో ద్వితీయస్తు బృహస్పతిః ।

సంవర్తశ్చ తృతీయోఽభూద్యోగశాస్త్రపరాయణః ॥ ౨॥

శిషితోఙ్గిరసా పుత్ర ఉతథ్యః స్వల్పకాలతః ।

బ్రహ్మభూతోఽభవత్సద్యో గాణపత్యో విశేషవిత్ ॥ ౩॥

బృహస్పతిః క్రమేణైవ యోగభూమివిశారదః ।

భూమీనాం సాధనే సక్తోఽభవచ్ఛైవః స్వభావతః ॥ ౪॥

తత్ర స్వాధీనతాం దృష్ట్వా శాన్త్యర్థం శక్కరం యయౌ ।

శివేన గణరాజస్య మన్త్రో దత్తః షడక్షరః ॥ ౫॥

శాన్తియోగస్య రూపం యత్ కథితం తత్ ప్రవిస్తరాత్ ।

శివం సత్వా వనం సోఽపి యయౌ దక్షబృహస్పతిః ॥ ౬॥

స నిత్యం గణపం ధ్యాత్వాఽపూజయత్తం విధానతః ।
 దర్శనార్థం గణేశస్య లాలసాభూన్మహామతేః ॥ ౭॥
 యోగమార్గేణ యోగీ స జాతః శాన్తిధరః స్వయమ్ ।
 గాణపత్యత్వమాపన్నః శివతుల్యో బృహస్పతిః ॥ ౮॥
 తుష్టస్తదా గణేశానో యయౌ తస్యాశ్రమం ప్రభుః ।
 స్తుతః సమ్పూజితస్తేన తుతోష గణనాయకః ॥ ౯॥
 అఖణ్డభక్తిభావం స దదౌ తస్మై మహాత్మనే ।
 అస్తద్ధాయ స్వమాత్మానం గణేశః స్వాలయం యయౌ ॥ ౧౦॥
 ప్రకథ్యతే మహాయోగీ తదారభ్య బృహస్పతిః ।
 (Page ఖం. ౨ అ. ౩౬ పాస ౭౬)
 బ్రహ్మిష్ఠానామయం శ్రేష్ఠో విభూతిపదమాగతః ॥ ౧౧॥
 సంవర్తః ప్రథమం యోగీ ద్వేషితో వై విశేషతః ।
 యత్ర తత్ర విభాగార్థం గురుణా భ్రాతృభావతః ॥ ౧౨॥
 స సంసారం పరిత్యజ్య నగ్న ఉన్మత్తవత్ స్వయమ్ ।
 సహజం బ్రహ్మ కాశీస్థో ధ్యాయద్వై శాఙ్కరం సదా ॥ ౧౩॥
 తతః కదాచిద్రాజేన్ద్రో మరుత్తో యజ్ఞకామ్యయా ।
 ఉపాధ్యాయం యయౌ రాజా స్వర్గస్థం తం బృహస్పతిః ॥ ౧౪॥
 తద్వృత్తాన్తం సమాదాయ దేవేన్ద్రః ప్రాబ్రవీద్ గురుమ్ ।
 మత్స్పర్ధినం మరుత్తం మా యజస్వ త్వం బృహస్పతే ॥ ౧౫॥
 దేవానాం వా మనుష్యాణామేకపక్షధరో భవ ।
 తస్యైవ వచసా రాజా త్యక్తః స గురుణా మహాన్ ॥ ౧౬॥
 మరుత్తం క్షుభితం జ్ఞాత్వా తం యయౌ నారదో మునిః ।
 కాశ్యాం సంవర్తకం రాజన్నానీయ కురు సద్గురుమ్ ॥ ౧౭॥
 జడోన్మత్తస్వభావేన స తిష్ఠతి మునీశ్వరః ।
 ప్రాతఃకాలే ప్రణామార్థం శక్కరస్య చ గచ్ఛతి ॥ ౧౮॥
 శవం తత్ర సమాగృహ్య తిష్ఠ త్వం ద్వారి భూమిపమ్ ।
 విముఖశ్చాత్మహీనం తం దృష్ట్వా గచ్ఛతి విప్రపః ॥ ౧౯॥
 ఏవముక్త్వా గతో యోగీ నారదః సోఽపి హర్షితః ।

తథా చకార ధర్మజ్ఞః కాశ్యాం గత్వా నరాధిపః ॥ ౨౦॥

దృష్ట్వా నగ్నం ననామాఽసౌ స్వగురుం తత్ర భూమిపః ।
 ఛలితశ్చేష్టయా దక్ష న ముమోచ తథాఽపి తమ్ ॥ ౨౧॥

సంవర్తస్తస్య వృత్తాంతం శ్రుత్వా స్వయముపాగతః ।
 యజ్ఞార్థం తస్య రాజర్షీరుపాధ్యాయో బభూవ హ ।
 జీవేన తస్య వృత్తాంతో జ్ఞాతస్తేనాపి భూమిపః ॥ ౨౨॥

ఛలితోఽహం భవిష్యామి గురుస్తే త్యజ మేఽనుజమ్ ॥ ౨౩॥

మరుత్తేన త్వదీయం వై న గృహీతం వచస్తదా ।
 గురుణా ప్రేరితో దేవ ఇన్ద్రో వజ్రం సమాక్షిపత్ ॥ ౨౪॥

సంవర్తేన చ తద్వజ్రం కృతం మోఘం సమాధినా ।
 శరణం తద్భయాదిన్ద్రో యయౌ దేవగణైః స తమ్ ॥ ౨౫॥

తతో దేవగణైస్తేన మునిభిః సంస్కృతో మఖః ।
 సమాప్య యజ్ఞమేతస్య సంవర్తః స్వస్థలం యయౌ ॥ ౨౬॥

సమాధితత్పరత్వేన జ్ఞాతం తేనాపి శామ్భవమ్ ।
 స్వాధీనం తద్భవేన్ముఖ్యం బ్రహ్మశాన్తిప్రదం కదా ॥ ౨౭॥

యయావజ్జీరసం ప్రప్థుం తేన యోగః ప్రకాశితః ।
 శాన్తియోగమయః సాక్షాద్గణేశః పరమాద్భుతః ॥ ౨౮॥

సంవర్తేన తథా దక్ష సాధితో యోగ ఉత్తమః ।
 శాన్తిరూపధరో యోగీ సంవర్తః ప్రబభూవ హ ॥ ౨౯॥

ఆగత్య సంస్థితః సోఽపి క్షేత్రే స్వానందరూపిణి ।
 మయూరేశం సదా తత్ర సిషేవే భక్తితత్పరః ॥ ౩౦॥

తేషాం పుత్రా మహాభాగా జాతాః సర్వజ్ఞసమ్మతాః ।
 క్రమేణాన్తే చ తే సర్వే గాణపత్యా బభూవిరే ॥ ౩౧॥

ప్రోక్తా దీర్ఘతమస్మాద్వాస్తేషాం పుత్రాదిభిస్తథా ।
 గణేశో మనసా భక్త్యాఽఖణ్డభావేన సన్ధతః ॥ ౩౨॥

గౌతమస్తత్ర ముఖ్యశ్చ శాన్తిమార్గపరాయణః ।
 విఖ్యాతో మునివర్షేషు స బభూవ ప్రజాపతే ॥ ౩౩॥

కదాచిత్ పృథివీమధ్యే హ్యనావృష్టిః సుదారుణా |
 బభూవ ద్వాదశాబ్దాన్ యా తయా సమ్పీడితం జగత్ || ౩౪ ||
 పీడాం దృష్ట్వా జనానాం స దయాయుక్తో బభూవ హ |
 గౌతమం శక్కరం దేవం వృష్టిహేతోర్నునోద సః || ౩౫ ||
 తతస్తం శక్కరః సాక్షాదవోచద్ భక్తముత్తమమ్ |
 (Page ఖం. ౨ అ. ౩౬ పాన ౭౭)
 అనావృష్టిః కృతా ముఖ్యా కాలేన బ్రహ్మరూపిణా || ౩౬ ||
 చాలితుం న సమర్థస్తం కోఽపి బ్రహ్మాణ్ణమణ్ణలే |
 అతోభిమానముత్సృజ్య తిష్ఠ త్వం మునిసత్తమ || ౩౭ ||
 శివస్య వచనం శ్రుత్వా దుఃఖితస్తమువాచ హ |
 గౌతమో మునివర్యశ్చ విస్మితోఽభూత్ స మానసే || ౩౮ ||
 గౌతమ ఉవాచ |
 కిమిదం నాథ వదసి త్వమీశః సర్వసమ్మతః |
 కురు మే వాఙ్మృతం నోచేద్దేహత్యాగం కరోమ్యహమ్ || ౩౯ ||
 గౌతమస్యాభిమానం తం దృష్ట్వా శమ్భుః సువిస్మితః |
 భావం జ్ఞాత్వా స్వయం ప్రాహ గౌతమం మునిసత్తమమ్ || ౪౦ ||
 శృణు గౌతమ మాహాత్మ్యం దేహం త్యజసి వై వృథా |
 వినాయకం భజస్య త్వం తేన సర్వం భవిష్యతి || ౪౧ ||
 నాయకేన విహీనోఽయం సర్వేషాం స విశేషతః |
 నాయకస్తేన నామాఽభూద్వినాయక ఇతి స్ఫుటమ్ || ౪౨ ||
 వయం తదాజ్ఞయా సర్వే వర్తేమహి న సంశయః |
 గమనం వేదమార్గేణాస్మాకం సర్వత్ర సమ్మతమ్ || ౪౩ ||
 ఉత్పథే గమనం నశ్చేత్తదా విఘ్నం కరోతి సః |
 అతస్తస్య విఘ్నరాజం చ శరణం గచ్ఛ గౌతమ || ౪౪ ||
 ఏవముక్త్యా మహాదేవో దదౌ తస్మై షడక్షరమ్ |
 మస్త్రరాజం గణేశస్య విధానం తస్య చోత్తమమ్ || ౪౫ ||
 గౌతమస్తం ప్రణమ్యాదౌ తపసే వనమాయయా |
 సమాధినా మహోగ్రేణ తోషయామాస విఘ్నపమ్ || ౪౬ ||

ఏవం వర్షేణ తం ధుణ్ణీర్యయౌ దాతుం వరం ప్రభుః |
 తం దృష్ట్వా హర్షితోఽత్యంతం ననామ మునిసత్తమః || ౪౭||
 అథర్యశిరసా తేన సంస్తుతో గణనాయకః |
 ప్రసన్నస్తమువాయైవం వచనం బ్రూహి వాఞ్ఞతమ్ || ౪౮||
 స వవ్రే యది తుష్టోఽసి భక్తిం దేహి దృఢాం త్వయి |
 గాణపత్యం చ సమూర్ణం మాం కురుష్య గజానన || ౪౯||
 అనావృష్టిభవం దుఃఖం జిహి దేవ వినాయక |
 ఏతమేవ వరం యాచే వాఞ్ఞతం నాత్ర సంశయః || ౫౦||
 తమువాచ గణాధ్యక్షస్త్యయోక్తం మునిసత్తమ |
 తవాశ్రమేఽధునా సర్వం భవిష్యతి న సంశయః || ౫౧||
 సాయజ్కాలే చ బీజేభ్యః క్షిప్తేభ్యో భూమిమణ్డలే |
 సస్యానాం వై సముత్పత్తిః ప్రాతఃకాలే భవిష్యతి || ౫౨||
 తైర్ధాన్వైర్నిత్యమేవ త్వం పోషయస్వ మహామునీన్ |
 సమాగతాన్ తథాభూతాన్ సమయే మునిసత్తమ || ౫౩||
 నిత్యం ప్రముదితాః సర్వే భవిష్యన్తి తవాశ్రమే |
 సమాగతా నరాః సర్వేఽనావృష్టేర్దుఃఖవర్జితాః || ౫౪||
 మదీయా భక్తిరచలా భవిష్యతి తథా పరా |
 యోగశాన్తిధరః పూర్ణో భావీ త్వం మత్ప్రసాదతః || ౫౫||
 ఏవముక్త్యా గణేశానో గతః స్వానన్దకే పురే |
 గౌతమో గాణపత్యశ్చ తద్దినాత్ సమ్భూభూవ హ || ౫౬||
 స మునిః స్వాశ్రమే గత్వా చకార గణపోదితమ్ |
 అనావృష్టిభవం దుఃఖం జనానాం స నిరాకరోత్ || ౫౭||
 తత్రాగతాన్ స్వయం విప్రాన్నానాదిగ్భ్యః ప్రజాపతే |
 తాన్ సర్వాన్ పోషయామాస ధాన్వైర్నిత్యసముద్భవైః || ౫౮||
 క్రమేణ ద్వాదశాబ్దాస్తే గతా వై దుస్తరా మునే |
 తత్ర సర్వత్ర సజ్ఞాతా వృష్టిర్వై దుఃఖహారిణీ || ౫౯||
 తతో మునిగణైః సర్వైర్విపరీతం విచారితమ్ |
 గౌతమేన వయం సర్వే పోషితా నాత్ర సంశయః || ౬౦||

సర్వేషు గౌతమో ధన్యస్తదుత్కర్షో భవిష్యతి ।

(Page ఖం. ౨ అ. 3౬ పాన ౭౮)

అత ఉత్కర్షనాశార్థం కర్తవ్యం కిం ద్విజోత్తమాః ॥ ౬౧॥

తతస్తైర్మాయయా గౌశ్చ కృత్వా గౌతమసన్నిధౌ ।

ప్రేషితా సా హుతద్రవ్యం భక్షయామాస వై మునేః ॥ ౬౨॥

గౌతమేన స్వహస్తేన తాడితా మృదుభావతః ।

స్పృష్టమాత్రా మమారాఽసౌ పతితా గౌర్ధరాతలే ॥ ౬౩॥

తతో హా హా కృతం సర్వైర్బ్రాహ్మణైశ్చద్మదర్శిభిః ।

గౌతమస్యాశ్రమే సర్వైరాపుచ్ఛ్య గమనం కృతమ్ ॥ ౬౪॥

గౌతమేన తపః కృత్వా ప్రార్థితా స్వర్గవాహినీ ।

త్ర్యంబకస్య శిరఃసంస్థా ప్రాదుర్భూతా చ తక్షణాత్ ॥ ౬౫॥

తత్ర స్నానేన సద్యో వై పవిత్రో గౌతమోఽభవత్ ।

గోవధాదిమహాపాపం గచ్ఛతి స్నానమాత్రతః ॥ ౬౬॥

తతః కదాచిద్విప్రేశో గౌతమో ధ్యానమాశ్రితః ।

విచారమకరోచ్ఛిత్రే జ్ఞాత్వా తేషాం విచేష్టితమ్ ॥ ౬౭॥

ఫలనార్థం ద్విజైః సర్వైర్నిర్మితా గౌశ్చ మాయయా ।

తతః కోపపరీతాఙ్గః శశాప బ్రాహ్మణాన్ మునిః ॥ ౬౮॥

వేదబాహ్యో భవిష్యన్తి కృతఘ్నా యే మర్తషయః ।

మదీయచ్ఛలనేనైవ పాతకేన న సంశయః ॥ ౬౯॥

తతస్తే శాపయోగేన భ్రాన్తా జాతా మహర్షయః ।

జ్ఞాత్వాఽకస్మాద్ ద్విజాః శాపం సమీభృతా అభవంస్తతః ॥ ౭౦॥

శక్కురం శరణం సర్వే యయుర్దేవం మహర్షయః ।

శక్కురః స్మరణం చక్రే విష్ణోశ్చైవ సువిస్మితః ॥ ౭౧॥

సమాగతం మహావిష్ణుం పప్రచ్ఛ ద్విజసౌఖ్యదమ్ ।

మార్గం తతో హరిః శమ్భుమువాచ వచనం హితమ్ ॥ ౭౨॥

విష్ణురువాచ ।

వేదబాహ్యద్విజానాం యత్కర్మ సర్వం నిరర్థకమ్ ।

న గతిః కుత్ర దేహాస్తే తేషాం శమ్భో న సంశయః ॥ ౭౩॥

అతస్తేషాం హితార్థాయ గ్రన్థాః కార్యాః సదాశివ ।

మోహదాశ్చ జనానాం తే భజతాం నరకప్రదాః ॥ ౭౪॥

తతః శివేన వామం చ తన్త్రం తత్ర ప్రకాశితమ్ ।

విష్ణునా బౌద్ధశాస్త్రం వై రచితం మోహదాయకమ్ ॥ ౭౫॥

ఋషిభిశ్చ తథాన్యని శాస్త్రాణి రచితాని వై ।

కాపాలాదీని భో దక్ష మోహదాని విశేషతః ॥ ౭౬॥

ఫలాని తత్ర దత్తాని భజతాం శమ్భునామనా ।

విష్ణునా బ్రాహ్మణానాం చ కృతఘ్నానాం హితాయ వై ॥ ౭౭॥

నరా యే తాని సేవన్తే నారకాః సమ్భవన్తి తే ।

ఇహాముత్ర విహీనాశ్చ శాస్త్రాధారప్రవర్తినః ॥ ౭౮॥

జనానాం భజతాం సర్వే పాపాంశాస్తే మహర్షయః ।

స్వల్పకాలేన నష్టాః స్యుః కలౌ జన్మధరాస్తతః ॥ ౭౯॥

తత్ర తే పాపకర్మాణో భవిష్యన్తి విశేషతః ।

తేషు మార్గేషు సంసక్తాః ప్రపత్తిష్యన్తి రౌరవే ॥ ౮౦॥

పునః శుద్ధా భవిష్యన్తి నరాః కృతయుగే ప్రభో ।

తత్త్రివ యోగమార్గేణ గమిష్యన్త్యపునర్భవమ్ ॥ ౮౧॥

ఏవం తేషాం హితార్థాయ శివాద్యై రచితాని వై ।

శాస్త్రాణి చతురైస్తాని న సేవ్యాని కదాచన ॥ ౮౨॥

వేదాధారయుతం శాస్త్రం తదేవ సుఖదం పరమ్ ।

తేన హీనం చ యచ్ఛాస్త్రం మోహకం నరకప్రదమ్ ॥ ౮౩॥

న సేవ్యం మానషైః సర్వైః కలిదోషవివర్జితైః ।

యుక్తం గౌతమశాపేన మహాభయకరం మతమ్ ॥ ౮౪॥

కలౌ పాపా విభూమానో భవిష్యన్తి మహర్షయః ।

(Page ఖం. ౨ అ. 3౭ పాన ౭౯)

నరస్టైః కఠిణం శాస్త్రం నవామాదికమాచరేత్ ॥ ౮౫॥

ఇదం గౌతమమాహాత్యం యః శ్ఙ్ఙోతి నరో భవేత్ ।

పఠేద్వా మలహీనః సన్నిహాముత్ర సుఖీ పరమ్ ॥ ౮౬॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే గౌతమచరితం నామ షట్త్రింశోఽధ్యాయః ॥ ౨.3౬

౨.3౭ నృసింహమాహాత్మ్యం నామ సప్తత్రింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

దితేః పుత్రౌ మహావీర్యో కశ్యపాత్ సమృభూవతుః ।

సన్ధ్యాయామృతుదానేన దైత్యై పరమదారుణౌ ॥ ౧॥

తాభ్యాం తప్తం తపో ఘోరం దివ్యవర్షసహస్రకమ్ ।

తయోస్తపఃప్రభావేణ బ్రహ్మ తు వరదోఽభవత్ ॥ ౨॥

మరణం సర్వభూతేభ్యో న భవేదీప్సితం వరమ్ ।

తాభ్యాం దత్త్వా స్వయం బ్రహ్మ స్వస్థానమగమత్ పునః ॥ 3॥

సాయంజ్కాలం చ శుష్కార్ద్రం విస్మరంతౌ మహాసురౌ ।

తదేవ మరణస్థానం తయోర్జాతం ప్రజాపతే ॥ ౪॥

వరప్రభావతస్తాభ్యాం సర్వం త్రిభువనం జితమ్ ।

హిరణ్యకశిపుర్జ్యేష్ఠశ్చక్రే వై రాజ్యముత్తమమ్ ॥ ౫॥

కర్మమార్గం ద్విషన్ సర్వం దేవబ్రాహ్మణదుఃఖదః ।

రాజ్యం చక్రే సుదుష్టాత్మా పరస్త్రిమద్యలాలసః ॥ ౬॥

ఉపోషణేన సంయుక్తా దేవా ఇన్ద్రపురోగమాః ।

బ్రహ్మణం తే పురస్కృత్య శరణ్యం విష్ణుమాయయుః ॥ ౭॥

తతశ్చ విష్ణునా తత్ర ధృతం రూపం భయప్రదమ్ ।

నారసింహం మహోగ్రం వై సర్వేభ్యో భయదాయకమ్ ॥ ౮॥

ఆయయా దైత్యరాజస్య నగరే క్రోధసంయుతః ।

శబ్దైః సభువనం ఘోరైర్నాదయామాస తత్క్షణాత్ ॥ ౯॥

భీతా దైత్యగణాః సర్వే శశంసుస్తస్య చేష్ఠితమ్ ।

రాజ్ఞే శ్రుత్వా వచస్తేషాం హిరణ్యకశిపుః స్వయమ్ ॥ ౧౦॥

దైత్యైః సమావృతో యోధుం యయా తేన మహాబలః ।

క్రూరః సమాగతః సోఽపి నృసింహాకృతిధారకః ॥ ౧౧॥
 మేరుమన్దరసంకాశం వపుర్యస్య విరాజితమ్ ।
 తేజసా వహ్నిసంకాశో యోద్ధుకామో సురైః ప్రభో ॥ ౧౨॥
 ప్రహ్లాదప్రముఖైః పుత్రైః సంవృతో దైత్యసత్తమః ।
 నృసింహం యోధయామాస శస్త్రాస్త్రైర్మృభేదిభిః ॥ ౧౩॥
 నృసింహేన హతా దైత్యా బహవో రణమణ్డలే ।
 శోణితాఘవహా నద్యః సమ్ప్రవృత్తా దిశో దశ ॥ ౧౪॥
 ఖణ్డాదిభిర్మహాస్త్రైశ్చ నఖైర్ముక్తః స దేవరాట్ ।
 నృసింహో యుయుధే తత్ర ప్రలయాగ్నిసమో బభౌ ॥ ౧౫॥
 తం దృష్ట్వా పూర్వసంస్కారాత్ ప్రహ్లాదస్య మహాత్మనః ।
 వైష్ణవం జ్ఞానమత్యంతం ప్రాదుర్భూతం విశేషతః ॥ ౧౬॥
 పతస్మిన్నన్తరే తత్ర గదయా తాడితః ప్రభుః ।
 నృసింహో దైత్యరాజేన పతితో మూర్ఛయా భృశమ్ ॥ ౧౭॥
 ద్విముహూర్తాత్ సుసమ్భూతః స్వస్థదేహో మహాబలః ।
 ఆశక్తం మానయామాసాత్మానం తేన పలాయత ॥ ౧౮॥
 హిరణ్యకశిపుః సర్వైర్విజయీ స్వగృహం యయౌ ।
 చకార విష్ణుభక్తిం వై ప్రహ్లాదో భావసంయుతః ॥ ౧౯॥
 పితరం బోధయామాస విష్ణుమానన్దరూపిణమ్ ।
 శరణం యాహి సర్వత్ర సమం దైత్యపతేఽధునా ॥ ౨౦॥
 పుత్రస్య వచనం శ్రుత్వా క్రోధావిష్టో మహాసురః ।
 ముష్టినా తాడయామాసం శత్రు మే కిం సమాశ్రితః ॥ ౨౧॥
 తదాఽపి దృఢభావేన న చచాల స వైష్ణవః ।
 ప్రహ్లాదశ్చాధికాం భక్తిం చకార ప్రేమసంయుతః ॥ ౨౨॥
 తతో జలే స్థలే హ్యగ్నౌ హిరణ్యకశిపుః స్వయమ్ ।
 విషైః సోఽపిడయత్పుత్రం నిష్ఫలో విష్ణునా కృతః ॥ ౨౩॥
 శస్త్రైరస్త్రాదిభిః పుత్రమారణాయ సముద్యతః ।
 ప్రహ్లాదో న మమారాఽసౌ రక్షితో విష్ణునా సదా ॥ ౨౪॥

ఏవం పితుః సుతస్యాఽపి ద్వన్ద్వే ప్రాప్త ప్రజాపతే |
 కాలే క్రాన్తే తు కిఞ్చిద్వై నృసింహచరితం శ్చృణు || ౨౫ ||
 వైకుణ్ఠే సుఖమాసీనం నారాయణమనామయమ్ |
 యయౌ తత్ర నృసింహస్తం ప్రణనామ భయాతురః || ౨౬ ||
 వృత్తాస్తం నృహరేస్తస్య శ్రుత్వా సోఽపి సువిస్మితః |
 కారణం చిన్తయామాస విచారేణ జనార్దనః || ౨౭ ||
 గణేశం వై విస్మృతవాన్ తతో దైత్యో న నిర్జితః |
 అష్టాక్షరం గణేశస్య మన్తం తస్మై దదౌ స్వయమ్ || ౨౮ ||
 వనే సోఽపి సమాసీనస్తతాప పరమం తపః |
 నిరాహారేణ సంయుక్తోఽధ్యాయతం గణపం హృది || ౨౯ ||
 ఏకవర్షే గతే తత్ర యయౌ విఘ్నపతిః స్వయమ్ |
 వరేణ చ్చన్దయామాస నృసింహం భక్తముత్తమమ్ || ౩౦ ||
 ప్రణమ్యాపూజ్య విఘ్నేశం పరమేశం కృతాఞ్జాలిః |
 సూక్తైర్గాణేశసంజ్ఞైస్తం తుష్టావ నృహరిః స్వయమ్ || ౩౧ ||
 యయాచే దేవదేవేశం భక్తిం తే దేహి విఘ్నప |
 జయం దైత్యరణే స్వామిన్స్తథేతి గణపోఽబ్రవీత్ || ౩౨ ||
 అన్తర్దానం గతః సద్యో గణేశో భక్తపాలకః |
 నృసింహో హర్షనంయుక్తో దైత్యం హన్తుం యయౌ తతః || ౩౩ ||
 ఏతస్మిన్నన్తరే దక్ష హిరణ్యకశిపుః స్వయమ్ |
 ప్రహ్లాదం హన్తుమారేభే స్వయం ఖడ్గధరోఽభవత్ || ౩౪ ||
 ప్రహ్లాదేన స్మృతో విష్ణుః ప్రకటోఽభూత్తదన్తరే |
 నృసింహః కాలరూపశ్చ తలేనాఽతాడయత్ ఖలమ్ || ౩౫ ||
 మూర్చ్ఛితో దైత్యరాజస్తు లేభే సంజ్ఞాం మహాబలః |
 గదాం ధృత్వా నృసింహం తం యుయుధే సైనికైః సహ || ౩౬ ||
 నృసింహాఞ్గాత్ సముద్భూతా నృసింహో బహవస్తతః |
 సైన్యం తన్నాశయామాసుర్హిరణ్యకశిపోః పరమ్ || ౩౭ ||
 తతః క్రోధపరీతాఞ్గః సాయంకాలే దితేః సుతమ్ |
 ధృత్వా నశ్చైర్మహాదైత్యం దారయామాస కేశవః || ౩౮ ||

న శుక్ష్మార్ద్రమయైః స్వస్య నఖైస్తేన విదారితః ।

మమార దైత్యరాజోఽపి దేవాస్తం తుష్టువుర్హరిమ్ ॥ ౩౯॥

స్తుతః సమ్పూజితో విష్ణుర్పుసింహో గణపం స్మరన్ ।

అన్తర్ధానం యయా సద్యో దేవాస్తే స్వపదం యయుః ॥ ౪౦॥

ఇదం నరహరేః ప్రోక్తం మాహాత్యం యః శృణోతి వా ।

పఠతి ప్రభవేత్తస్య సర్వదం నాత్ర సంశయః ॥ ౪౧॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాస్త్ర్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే నృసింహమాహాత్యం నామ సప్తత్రింశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౩౭

(Page ఖం. ౨ అ. ౩౮ పాన ౮౧)

౨.౩౮ వారాహమాహాత్యం నామాష్టత్రింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

హిరణ్యకశిపౌ నష్టే హిరణ్యాక్షం చ దైత్యపాః ।

రాజానం కారయామాసుః సోఽపి చక్రే తథాఽఖిలమ్ ॥ ౧॥

భ్రాతుర్వధేన సస్తప్తో దేవాన్ జిత్వా మహాబలః ।

తేషాం మూలవినాశార్థం మతిం చక్రే చ దైత్యపః ॥ ౨॥

తత్ర తేన విచారేణ సమ్ప్రాప్తం జ్ఞానముత్తమమ్ ।

కర్మనాశే చ దేవానాం మరణం ప్రభవిష్యతి ॥ ౩॥

కర్మరూపమయం తేషామమృతం నాత్ర సంశయః ।

అన్నే నష్టే కథం దేవాః స్థాస్యన్తి తనుధారకాః ॥ ౪॥

కర్మమూలమయీం భూమిం ప్రగృహ్య ప్రయయా ఖలః ।

పాతాలం దైత్యరాజస్తు ఖేలయన్ స్వేచ్ఛయా స్వయమ్ ॥ ౫॥

దేవాశ్చ మునయో జగ్ముస్తతః సర్వే ప్రజాపతిమ్ ।

నష్టే చరాచరే భూమ్యాం శశంసురైత్యబేష్టితమ్ ॥ ౬॥

బ్రహ్మణా నోదితాః సర్వే వైకుణ్ఠం జగ్మురాదరాత్ ।

తుష్టువుస్తం రమానాథం శశంసుశ్చేష్టితం మహత్ ॥ ౭॥

తతః సోఽపి దయాయుక్తః సౌకరం రూపమాస్థితః ।
 కైలాసే గణపం చేష్ట్యా యయా పాతాలమోజసా ॥ ౮॥
 తత్ర దంష్ట్రాగ్రసంయుక్తాం పృథీష్వం కృత్వా బహిః ప్రభుః ।
 నిర్యయా తం హిరణ్యాక్షో యోధుకామః సమాయయా ॥ ౯॥
 తతో యుద్ధం మహాఘోరం తయోర్జాతం ప్రజాపతే ।
 శుష్కార్ద్రదంష్ట్రయా దుష్టం సన్ధ్యాకాలే జఘాన సః ॥ ౧౦॥
 మమార సహసా దైత్యో వరాహో ధరణీసుతః ।
 నిర్గత్య స్థాపయామాస పృథీష్వం పూర్వవదచ్యుతః ॥ ౧౧॥
 సంస్థాప్య పృథీష్వం వారాహో మయూరేశం సమాయయా ।
 అక్షరబ్రహ్మరూపశ్చ సర్వేభ్యో జ్ఞానదాయకః ॥ ౧౨॥
 స్త్రీస్వరూపేణ పృథివీ పత్నిభావేన తం యయా ।
 కర్మమూలమయీ ప్రోక్తాఽక్షరాధారా సుఖప్రదా ॥ ౧౩॥
 తత్రానుష్ఠానమత్యంతం చక్రతుర్భక్తితత్పరో ।
 దృఢవాససుసిద్ధ్యర్థం క్షేత్రే స్వానన్దరూపిణి ॥ ౧౪॥
 ప్రసన్నో భగవాన్స్తత్ర గణేశో దేవనాయకః ।
 వరదస్త్రా యయా ప్రీత్యోవాచ సంవృణుతం వరమ్ ॥ ౧౫॥
 తతస్తాభ్యాం ప్రణమ్యాదౌ పూజితో గణనాయకః ।
 నామాష్టకేన సామ్నా వై సంస్తుతో భక్తిభావితః ॥ ౧౬॥
 వరం తౌ వృణుతాం క్షేత్రే స్వానన్దే దేహి విఘ్నప ।
 వాసం భక్తిసుసిద్ధ్యర్థం బ్రహ్మభూతసుఖప్రదే ॥ ౧౭॥
 తయోర్వచనమాకర్ణ్య గణేశః కృపయా యుతః ।
 భక్తిం జ్ఞాత్వా మహోగ్రాం వై సూర్యం ప్రోవాచ హర్షితః ॥ ౧౮॥
 గణేశ ఉవాచ ।
 శుక్లగత్యాత్మకం ద్వారం త్వదీయం ముక్తిదం పరమ్ ।
 తత్ర పృథీష్వ వరాహౌ చ తవాక్ష్ణే కురు మానద ॥ ౧౯॥
 తథేతి కృతవాన్ సూర్యః సంస్థితౌ ద్వారి తావుభౌ ।
 ఉత్తరాం గణేశస్యాశ్రిత్య పూజాం ప్రచక్రతుః ॥ ౨౦॥

ఇదం వరాహరూపస్య మాహాత్మ్యం కథితం మయా ।

శ్రవణాత్ పఠనాత్ సర్వముక్తిదం ప్రభవేన్నృణామ్ ॥ ౨౧॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే వారాహమాహాత్మ్యం నామాష్టత్రింశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౩౮

(Page ఖం. ౨ అ. ౩౯ పాస ౮౨)

౨.౩౯ చ్యవనోత్పత్తికథనం నామైకోనచత్వారింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

తతో దైత్యపదే రాజా ప్రహ్లాదో వైష్ణవోఽభవత్ ।

స తు వైరం సముత్సృజ్య దేవైః సమ్మానితో బభౌ ॥ ౧॥

గతే కీయతి కాలే చ గృహే తస్య మహాత్మనః ।

విధాతా దైత్యరాజస్యాయయౌ ప్రీత్యా ప్రజాపతే ॥ ౨॥

స తు దుష్టైర్మహాదైత్యైః క్రమేణ భ్రంశితోఽసురః ।

సంసర్గదోషయుక్తోభూన్న తం మేనే పితామహమ్ ॥ ౩॥

క్రోధేన విధినా తత్ర శస్త్రోఽసౌ వైష్ణవాధమః ।

జ్ఞానం ప్రహ్లాద నష్టం చ త్వదీయం ప్రభవిష్యతి ॥ ౪॥

ప్రహ్లాదమేవం శప్తా స యయౌ స్థానం నిజం విధిః ।

ప్రహ్లాదశ్చ తథా దైత్యైర్దేవానాం హననే రతః ॥ ౫॥

న మేనే మనసా విష్ణుం శమ్భుం వామరనాయకమ్ ।

జిత్వా దేవాన్ సమస్తాన్ స రాజ్యం చక్రేఽసురాధిపః ॥ ౬॥

ప్రహ్లాదః స తతో దేవైర్మిత్రభావేన ధారితః ।

సహనం కృతమత్యంతం తద్దౌరాత్మ్యస్య చాదరాత్ ॥ ౭॥

దేవైర్విష్ణుసహాయైశ్చ కాలేన విజితా బలాత్ ।

దైత్యాః ప్రహ్లాదమత్యంతం సంరక్ష్య సురనాయకైః ॥ ౮॥

స్వరాజ్యే సంస్థితం దైత్యం ప్రహ్లాదం చ మహామునిః ।

భ్రమన్ సమాయయౌ ద్రష్టుం శక్తో గృత్సమదో మహాన్ ॥ ౯॥

తం దృష్ట్వా దైత్యరాజః స ప్రణనామ మహాయశాః ।

స్వాసనే తం సమావేశ్య పూజయామాస భక్తితః ॥ ౧౦॥

భక్తో మునివరం దైత్యః పాదసంవాహనే స్థితః ।

ఉవాచ మధురం వాక్యం ప్రహ్లాదో హర్షసంయుతః ॥ ౧౧॥

ప్రల్లాద ఉవాచ ।

ధన్యం మేఽద్య కులం జ్ఞానం విద్యా దానాదికం చ యత్ ।

తవాఙ్ఘ్రియుగులం దృష్ట్వా పవిత్రో నాత్ర సంశయః ॥ ౧౨॥

మునే యోగీన్ద్రముఖ్యస్త్యం తవ దర్శనముత్తమమ్ ।

న భవేత్ పాపకారాణాం భుక్తిముక్తికమప్రదమ్ ॥ ౧౩॥

అహం శస్తశ్చ యోగీన్ద్ర విధినా తేన మోహితః ।

ఆసురైః సంవృతోఽత్యస్తం దుష్టకర్మరతోఽభవమ్ ॥ ౧౪॥

స్త్రీమద్యాదిరతో నిత్యం జ్ఞానహీనో నిరన్తరమ్ ।

దేవానాం ద్వేషబుద్ధ్యా వై ఛేదనే ప్రయతోఽభవమ్ ॥ ౧౫॥

అధునా పాదపద్మస్య దర్శనేన మహామునే ।

జ్ఞానస్య సూర్తిరల్పా మే సజ్ఞాతా నాత్ర సంశయః ॥ ౧౬॥

పూర్వపుణ్యబలేనైవ జాతం తే దర్శనం మహాత్ ।

ఆసురీ ప్రకృతిర్మేఽద్య గతా తేన మహామునే ॥ ౧౭॥

వద జ్ఞానం మహాయోగిన్స్తారయస్య భవార్ణవాత్ ।

మాం వై శరణార్థినం విప్ర శిష్యం తే చ జగద్గురో ॥ ౧౮॥

ముద్గల ఉవాచ ।

ఏవం సమాప్నోర్థితో దక్ష మునిర్గృత్యమదో మహాన్ ।

కృపయా పరయాఽఽవిష్టస్తమువాచ విశేషతః ॥ ౧౯॥

గృత్యమద ఉవాచ ।

శృణు ప్రహ్లాద వక్ష్యామి జ్ఞానం శాన్తిసుఖప్రదమ్ ।

గణనాథం భజన్వ త్వం విఘ్నహీనో భవిష్యసి ॥ ౨౦॥

మదాసురశ్చ దైత్యేశో హృదయే తే ప్రతాపవాన్ ।

ఆసురేణ స్వభావేన సంస్థితో జ్ఞానఖణ్డకః ॥ ౨౧॥

అతస్తమేకదస్తస్య భజనేన జహి ప్రభో ।

తదా జ్ఞానం దృఢం తే వై హృదయే సంస్థితం భవేత్ ॥ ౨౨॥

ఇతి తస్య వచః శ్రుత్వా ప్రహ్లాదస్తం పునర్జగౌ ।
కోఽసౌ మదాసురః పాపీ హృదయే తిష్ఠతి ప్రభో ॥ ౨౩॥

ఏకదస్తస్య భజనం కీదృశం వద సామృతమ్ ।
మదాసురస్య హస్తాఽసౌ కథం జాతో గజాననః ॥ ౨౪॥

ఏతత్సర్వం సువిస్తార్య వద మహ్యం ప్రయాచతే ।
శిష్యాయ సకలం విప్ర యేన జ్ఞానం దృఢం భవేత్ ॥ ౨౫॥

(Page ఖం. ౨ అ. ౩౯ పాన ౮౩)

ముద్గల ఉవాచ ।

ప్రహ్లాదస్య వచః శ్రుత్వా మునిర్గృత్యమదోఽబ్రవీత్ ।
మదాసురస్య మాహాత్యమేకదస్తాశ్రితం ప్రభో ॥ ౨౬॥

గృత్యమద ఉవాచ ।

శృణు ప్రహ్లాద యత్ పృష్టం తత్సర్వం కథయామి తే ।
చరిత్రమేకదస్తస్య సర్వసిద్ధిప్రదాయకమ్ ॥ ౨౭॥

ఏకదా రాక్షసః కశ్చిద్యయౌ భృగ్వాశ్రమం మహాన్ ।
మహాఖలశ్చిద్రదర్శీ సమిదర్థం గతే మునౌ ॥ ౨౮॥

స తత్రైకాకినీం వీక్ష్య భృగుపత్నిం వచోఽబ్రవీత్ ।
సులోమా కిం భృగోః పత్ని త్వం హి మాం వద సామృతమ్ ॥ ౨౯॥

మహ్యం కన్యాం మహీపాలో దాతుం స హ్యుద్యతోఽభవత్ ।
ఏతస్మిన్నస్తరే కన్యా యాచితా భృగుణాఽభవత్ ॥ ౩౦॥

మాం త్యక్త్యా భృగవే కన్యా దత్తా తేన మహీభృతా ।
తస్మాదభృగోర్హరిష్యామి భార్యాం చాఽహం న సంశయః ॥ ౩౧॥

తస్య తద్వచనం క్రూరం శ్రుత్వా తూష్ఠీం బభూవ హ ।
సులోమా సా భృగోః పత్ని తతః సోఽప్యగ్నిమబ్రవీత్ ॥ ౩౨॥

రాక్షస ఉవాచ ।

అగ్నే వద మహాభాగ త్వం సాక్షీ సర్వసమ్మతః ।
ఇయం పత్ని భృగోః కిం వాన్యస్య సత్యం మహాద్యుతే ॥ ౩౩॥

రాక్షసస్య వచః శ్రుత్వా న కిఞ్చోత్తం వచోఽబ్రవీత్ ।
ఉత్తరం శాపభీతోఽసౌ హవ్యవాహః ప్రతాపవాన్ ॥ ౩౪॥

పునస్తేన చ సమృష్టోఽగ్నిర్నోవాచ సుదుర్మతిమ్ ।
 పునః పృష్టస్తథాగ్నిస్తమువాచ భయసంకృలః ॥ ౩౫ ॥
 అజానతా నరః పృష్టః సంశయే ప్రసముద్యతే ।
 కథయేత్తం న పాపీయాన్ భవేద్వై సోఽపి నిశ్చితమ్ ॥ ౩౬ ॥
 అతోఽహం కథయిష్యామి సత్యం తుభ్యం న సంశయః ।
 ఆదౌ రాజ్ఞా చ సన్దాతుం కథితా రాక్షసాయ సా ॥ ౩౭ ॥
 అతస్త్యం రాక్షసో భాగీ మతః శాస్త్రే న సంశయః ।
 తవాగ్రే కథితం చేన్మే పాపం న స్యాత్ కదాచన ॥ ౩౮ ॥
 అతః కన్యాం ప్రదాతుం వై నరాయ దృఢనిశ్చయః ।
 న కర్తవ్యోఽసురేశ త్వం విచారయ మహామతే ॥ ౩౯ ॥
 యది దాతుం కృతా కన్యా కస్మైచిన్నిశ్చితా భవేత్ ।
 తస్మై సా వై ప్రదాతవ్యాఽన్యథా దోషీ భవేన్నరః ॥ ౪౦ ॥
 ఆశాభంగమయం పాపం సమృష్టం తస్య దైత్యప ।
 న కన్యా దృష్యతే తత్రాన్యస్మై దత్తా నరాయ చేత్ ॥ ౪౧ ॥
 తతస్తం రాక్షసం క్రూరమూచే వై హవ్యవాహనః ।
 పత్ని భృగోరియం సాధో మా గృహ్నిష్య పరస్త్రియమ్ ॥ ౪౨ ॥
 అగ్నేర్వచనమాకర్ణ్య గృహీత్వా రాక్షసో యయౌ ।
 అన్తర్వత్నిం రుదన్తిం చ మూర్చ్ఛితాం స విహాయసా ॥ ౪౩ ॥
 తస్యాముదరవాసీ చ భృగోస్తేజోధరో మునిః ।
 కుపితో రాక్షసం హన్తుం చ్యుతో వై జఠరాత్ స్వయమ్ ॥ ౪౪ ॥
 తస్య క్రోధానలేనైవ భస్మసాదభవత్క్షణాత్ ।
 రాక్షసః సోఽపి సన్యహ్య పుత్రం స్వగృహమాయయౌ ॥ ౪౫ ॥
 దుఃఖితా రుదతీ దేవీ సులోమా భయవిహ్వలా ।
 వనాద్ భృగుః సమాయాతస్తస్మిన్ కాలే ప్రతాపవాన్ ॥ ౪౬ ॥
 రుదన్త్యా కథితస్తస్మై వృత్తాన్తో మునిభాయర్యా ।
 తం శ్రుత్వా కుపితో యోగీ సాక్షాద్రుద్రైవాఽపరః ॥ ౪౭ ॥
 ఉవాచ కోపరక్తాక్షోఽగ్నే త్వం శప్తో మయాఽధునా ।
 సర్వభక్షో భవాఽజ్ఞానీ దుష్టకర్మపరాయణ ॥ ౪౮ ॥

ఏవం శస్త్రా మహాదేవం భృగురగ్నిం స్వయం మునిః ।
సులోమాం సాన్త్యయామాస పుత్రం స్వం ప్రశశంస హ ॥ ౪౯॥

ఉదరాత్తు మ్యతః క్రోధాచ్ఛ్యవనో నామ సత్తమః ।
తేనాఽయం భవితా పుత్రో మదీయో మాతృపాలకః ॥ ౫౦॥

సుఖేన స్వాశ్రమే యోగీ భృగుః పరమతత్త్వవిత్ ।
పత్న్యా పుత్రేణ సంయుక్తః స్థితో గణపతిం స్మరన్ ॥ ౫౧॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయ పురాణోపనిషది శ్రీమన్మొద్గలే మహాపురాణే
ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తవరితే చ్యవనోత్పత్తికథనం నామైకోనవత్వారింశోఽధ్యాయః ॥
౨.౩౯

౨.౪౦ అగ్నిమాహాత్మ్యం నామ చత్వారింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ముద్గల ఉవాచ ।
శాపితో భృగుణాగ్నిశ్చ యయౌ స్థానం నిజం తతః ।
అంర్తధాయ స్వమాత్మానం స్థితః పరమదుఃఖితః ॥ ౧॥

అగ్నిం వినా చ సర్వత్ర హాహాకారో మహానభూత్ ।
మునయః సహితా దేవైర్బ్రహ్మణం శరణం యయుః ॥ ౨॥

మునయః ఊచుః ।
శప్తోఽగ్నిర్భృగుణా స్వామిన్నస్తర్ధాయ యయౌ స్వయమ్ ।
కర్మహీనా వయం నాథ వహ్నిహీనా భవామహే ॥ ౩॥

శరణం త్వాం ప్రపన్నాః స్మో రక్ష రక్ష పితామహా ।
నోచేచ్ఛరాచరం సర్వం నశ్యత్యత్ర న సంశయః ॥ ౪॥

శ్రుత్వా స వచనం తేషాం తైః సహాఽగ్నిం యయౌ విధిః ।
సాన్త్యయామాస తం వాక్యైర్వేదానాం పరమాద్భుతైః ॥ ౫॥

బ్రహ్మోవాచ ।
అగ్నే శ్ుణు మహాభాగ వేదేషు కథితం మహత్ ।
సర్వభక్షః శుచిష్మాన్ వై తవ నామ వినిశ్చితమ్ ॥ ౬॥

భృగోర్మైవాపరాధోఽస్తి భావి జాతం న సంశయః ।
 మా కురుష్య వృథా చింతాం భవ సౌమ్యో మహామతే ॥ ౭॥
 అతస్త్యం సర్వభక్షోఽపి పవిత్రః పరమో మతః ।
 భక్షదోషవిహీనస్త్యం భవితాఽసి న సంశయః ॥ ౮॥
 వచః శ్రుత్వా చుకోపాఽగ్నిః ప్రలయం కర్తుముద్యతః ।
 జ్వాలాః సాంవర్తికాః క్రోధాచ్ఛిక్షేప స చరాచరే ॥ ౯॥
 జ్వాలాభిర్దహ్యామానాస్తే బ్రహ్మాద్యాః ప్రయయుస్తతః ।
 గణేశం మనసా ధ్యాత్వా స్థితాఽభయసమన్వితాః ॥ ౧౦॥
 ఏతస్మిన్నస్తరే తత్రైకదంతో బ్రాహ్మణోఽభవత్ ।
 ఆయయావగ్నిసాన్నిధ్యే తమువాచ హితం వచః ॥ ౧౧॥
 బ్రాహ్మణ ఉవాచ ।
 అగ్నే కిం క్షుభితోఽత్యస్తం హరసి త్వం కథం జగత్ ।
 అకాలే క్రోధసంయుక్తో న స్మృతస్తే వినాయకః ॥ ౧౨॥
 స్వాతస్త్యం పశ్య యత్రాస్తి మా గర్వం కురు దేవప ।
 వినాయకం పరిత్యజ్య స్వాతస్త్యం న భవేద్యతః ॥ ౧౩॥
 ఏవముక్తోఽపి తం విప్రం దదాహ స్వీయతేజసా ।
 ప్రహస్య స మునీన్ద్రోఽసావువాచ గణనాయకః ॥ ౧౪॥
 శలాకాం చన్ మహావహ్నా దహసి త్వం స్వసత్తయా ।
 మయా దత్తాం స్వసామర్థ్యాత్తదైవం సచరాచరమ్ ॥ ౧౫॥
 ఏవముక్త్వా శలాకాం స తత్ర చిక్షేప భూసురః ।
 న తాం శక్తో దాహయితుం జాతో వహ్నిః స్వసత్తయా ॥ ౧౬॥
 తతస్తం ప్రణనామాథ గతగర్వో హుతాశనః ।
 కో వినాయకనామా వై సర్వేషాం నాయకః స్పృతః ॥ ౧౭॥
 వద మే కరుణాసిన్దో తం భజామి విశేషతః ।
 త్వం కోఽసి విప్రరూపేణ ప్రమోహయసి మాం ప్రభో ॥ ౧౮॥
 శాస్త్రమగ్నిమువాచాఽథ విప్రరూపీ గజాననః ।
 (Page ఖం. ౨ అ. ౪౦ పాన ౮౫)
 బోధయన్ హేతుగర్భాభిర్వాగ్భిః సర్వార్థకోవిదః ॥ ౧౯॥

విప్ర ఉవాచ ।

స్వానన్దవాసినం విద్ధి వినాయకమనామయమ్ ।

సర్వేషాం నాయకం పూర్ణం నాయకైర్వర్జితం పరమ్ ॥ ౨౦॥

శాన్తియోగేన శాన్తిజ్ఞాస్తం భజన్తే ద్విజోత్తమాః ।

తం యోగం తేఽభిధాస్యామి శృణుష్వైకమనాః ప్రభో ॥ ౨౧॥

ఏకానేకాదిభేదైశ్చ సంయుక్తః ప్రణవః స్మృతః ।

సమృజ్ఞాతసమాధిం తం విద్ధి వహ్నా మహాద్యుతే ॥ ౨౨॥

సంయోగాయోగభేదైశ్చ సంయుక్తం బ్రహ్మ యత్ స్మృతమ్ ।

అసమృజ్ఞాతరూపస్థం విద్ధి తద్యోగసేవయా ॥ ౨౩॥

సమృజ్ఞాతాసమృజ్ఞాతయోగే వై శాన్తిదాయకః ।

శాన్తియోగః సమాఖ్యాతో గాణేశో హవ్యవాహన ॥ ౨౪॥

గణాః సమూహరూపాశ్చ తేషాం స్వామీ గజాననః ।

తం భజన్స్య మహాతేజో వహ్నా భక్తిసమన్వితః ॥ ౨౫॥

ఏవముక్త్యా దదౌ తస్మై మన్త్రమేకాక్షరం పరమ్ ।

విధియుక్తం స దైత్యేన్ద్ర గాణేశం సర్వసిద్ధిదమ్ ॥ ౨౬॥

దర్శయామాస రూపం స్వం త్యక్త్యా బ్రాహ్మణరూపకమ్ ।

గజాననాది చిహ్నైశ్చ చిహ్నితం భక్తపాలకమ్ ॥ ౨౭॥

తం దృష్ట్వా నిపపాతోర్వాసం వహ్నిర్హరసమన్వితః ।

తావదన్తర్జితం రూపం తతః ఖిన్నోఽభవచ్ఛుచిః ॥ ౨౮॥

స్వర్గం త్యక్త్యా వనం వహ్నిర్యయా యోగవిధిత్సయా ।

సమాధినా తపస్తేవే గణేశప్రాప్తిహేతవే ॥ ౨౯॥

దివ్యవర్షశతేనైవ తం యయా భక్తవత్సలః ।

గజాననః ప్రసన్నాత్మా పరమాత్మా పరాత్పరః ॥ ౩౦॥

దృష్ట్వాగ్నిం తపసా యుక్తం స్వభక్తం ప్రత్యువాచ హ ।

వరం వృణు మహాభాగ తుష్టోఽహం తపసా చ తే ॥ ౩౧॥

గృత్సమద ఉవాచ ।

గణేశవచనం రమ్యం శ్రుత్వా హర్షసమన్వితః ।

ననామ దణ్డవదూభామో భావయుక్తేన చేతసా ॥ ౩౨॥

పూజయిత్వా యథాన్యాయం తుష్టావ స కృతాజ్ఞులిః ।
హవ్యవాహః ప్రసన్నాత్మా గణేశం యోగశాన్తిదమ్ ॥ ౩౩॥

అగ్నిరువాచ ।

నమస్తే విఘ్ననాశాయ భక్తానాం హితకారక ।
నమస్తే విఘ్నకర్త్రే వై హ్యభక్తానాం వినాయక ॥ ౩౪॥

నమో మూషకవాహాయ గజవక్త్రాయ ధీమతే ।
ఆదిమధ్యాంతహీనాయాదిమధ్యాంతస్వరూపిణే ॥ ౩౫॥

చతుర్భుజధరామైవ చతుర్వర్గప్రదాయినే ।
ఏకదంతాయ వై తుభ్యం హేరమ్భాయ నమో నమః ॥ ౩౬॥

లమ్బోదరాయ దేవాయ గజకర్ణాయ ఘ్నణ్యయే ।
యోగశాన్తిస్వరూపాయ యోగశాన్తిప్రదాయినే ॥ ౩౭॥

యోగిభ్యో యోగదాత్రే చ యోగినాం పతయే నమః ।
చరాచరమయాయైవ ప్రణవాకృతిధారిణే ॥ ౩౮॥

సిద్ధిబుద్ధిమయాయైవ సిద్ధిబుద్ధిప్రదాయక ।
సిద్ధిబుద్ధిపతే తుభ్యం నమో భక్తప్రియాయ చ ॥ ౩౯॥

అనంతానన దేవేశ ప్రసీద కరుణానిధే ।
దాసోఽహం తే గణాధ్యక్ష మాం పాలయ విశేషతః ॥ ౪౦॥

ధన్యోఽహం సర్వదేవేషు దృష్ట్వా పాదం వినాయక ।
కృతకృత్యో మహాయోగీ బ్రహ్మభూతో న సంశయః ॥ ౪౧॥

యది ప్రసన్నభావేన వరదోఽసి గజానన ।
తదా మాం శాపహీనం త్వం కురు దేవేన్ద్రసత్తమ ॥ ౪౨॥

తవ భక్తిం దృఢాం దేహి యయా మోహో వినశ్యతి ।
తవ భక్తైః సహావాసో మమాస్తు గణనాయక ॥ ౪౩॥

యదా సజ్కుటసంయుక్తస్తదా స్మరణతస్తవ ।
నిఃసజ్కుటోఽహమత్యన్తం భవామి త్వత్ప్రసాదతః ॥ ౪౪॥

ఏవముక్త్యా గణాధీశం ప్రణతో భక్తిసంయుతః ।
తమువాచ గణాధ్యక్షో భక్తవత్సలభావతః ॥ ౪౫॥

గణేశ ఉవాచ ।

త్వయా కృతమిదం స్తోత్రం మమ ప్రీతివివర్ధనమ్ ।
 భవిష్యతి నృణాం చైవ శృణ్వతాం పఠతాం సదా ॥ ౪౬ ॥
 యం యం చిన్తయసే కామం తం తం దాస్యామి శాశ్వతమ్ ।
 భక్తిభావేన సస్తుష్టో భృశం స్తోత్రేణ సంస్థితః ॥ ౪౭ ॥
 మదీయా భక్తిరచలా భవిష్యతి సదాఽనఘ ।
 సజ్గుటం స్మరణేనైవ మదీయేన వినశ్యతి ॥ ౪౮ ॥
 భృగుర్మమ విశేషేణ భక్తోఽసౌ శాన్తియోగధృక్ ।
 తస్యాపి వచనం మిథ్యా న కరోమి కదాచన ॥ ౪౯ ॥
 యద్యపి త్వం సర్వభక్షః పవిత్రో భవితా సదా ।
 పూర్వవత్ సర్వమాన్యం త్వాం కరిష్యన్తి ద్విజాదయః ॥ ౫౦ ॥
 సర్వభక్షే చ తే దుఃఖం హరామి శృణు మే వచః ।
 ప్రాప్తం శుభాశుభం తత్రామృతభుక్త్వం భవిష్యసి ॥ ౫౧ ॥
 సర్వభక్షణరూపా యే వికారా న భవన్తి తే ।
 అమృతాశీ మయా తత్ర త్వం కృతోఽసి న సంశయః ॥ ౫౨ ॥
 ఏవముక్త్వా గణాధీశోఽతర్ధానమగమత్ స్వయమ్ ।
 వహ్నిహర్షసమాయుక్తః స్వగృహం ప్రత్యపద్యత ॥ ౫౩ ॥
 తదహాద్దహనో దైత్య సర్వభక్షో బభూవ హా ।
 శుచిశాచమృతభుగ్ దేవో యోగశాన్తిధరః స్వయమ్ ॥ ౫౪ ॥
 గాణపత్యస్యభావేనాభజత్తం గణనాయకమ్ ।
 గణేశభక్తసణ్గేషు నిరతః సోఽసురేశ్వర ॥ ౫౫ ॥
 ఏతదగ్నేశ్చ మాహాత్యం యః శృణోతి నరోత్తమః ।
 పఠేద్వా భవితా తస్య కామోప్యత్యస్తదుర్లభః ॥ ౫౬ ॥
 ॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోధలే మహాపురాణే
 ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే అగ్నిమాహాత్యం నామ చత్వారింశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౪౦

౨.౪౦ చ్యవనతపోవర్ణనం నామైకచత్వారింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

గృత్యమద ఉవాచ ।

భృగోః పుత్రశ్చ యోగీశం భృగుం నత్వా యయా వనమ్ ।
తతాప తప ఉగ్రం వై ప్రయాగే స జలే స్థితః ॥ ౧॥

దశవర్షసహస్రాణి గతాని తపతో మునేః ।
తస్యైవ తేజసా సర్వం వ్యాప్తం బ్రహ్మాణ్డమణ్డలమ్ ॥ ౨॥

ఏకదా ధీవరైస్తత్ర జలే జాలైర్మహామతే ।
గృహీతా మతస్యకాద్యాశ్చ దైవాత్ సోఽపి సమాగతః ॥ ౩॥

దృష్ట్వా మునివరం సర్వే భయభీతా యయుర్ప్పవమ్ ।
ధీవరా నహుషం సర్వమూచుర్వృత్తాస్తమాదరాత్ ॥ ౪॥

భయభీతో నృపస్తత్ర ప్రధానైరాబ్జిహ్మణైర్వృతః ।
మునిం యయా మహాభాగం ప్రణమ్య స పురఃస్థితః ॥ ౫॥

మతస్య జలవియోగేన వ్యాకులా మరణోన్ముఖాః ।
తాన్ స్వర్గే స్థాపయామాస సాంసర్గికసుభావతః ॥ ౬॥

కృతాణ్డలిపుటం దృష్ట్వా నహుషం మునిసత్తమః ।
ఉవాచ మోచయ ప్రాజ్ఞ ధృతం ధీవరతోఽధునా ॥ ౭॥

మదీయదేహమాత్యేన ధీవరాంస్త్యం ప్రసాదయ ।
శ్రుత్వా తస్య వచః సర్వమూచే వై ధీవరాన్స్పృహః ॥ ౮॥

శతం సౌవర్ణముద్రాణాం గృహీత్వా ముచ్యతాం మునిః ।
భవద్భిశ్చ మహాభాగైస్తతస్తం మునిరబ్రవీత్ ॥ ౯॥

(Page ఖం. ౨ ఆ. ౪౧ పాన ౮౭)

శతం సౌవర్ణముద్రాణాం మౌల్యం కిం మే త్వయా కృతమ్ ।
తతో రాజా ధనం లక్షం మౌల్యం చ కృతవాన్ మునేః ॥ ౧౦॥

న యోగ్యం మునినా తత్ర కథితం స తతో నృపః ।
గ్రామమేకం మునేర్మౌల్యం చకార భయసంయుతః ॥ ౧౧॥

మునినా తన్న యోగ్యం వై కృతం తత్ర నృపః పునః ।
నగరం దేశసంయుక్తం మౌల్యం స కృతవాన్ మునేః ॥ ౧౨॥

తథాఽపి మునినా మాన్యం న కృతం తత్తతో నృపః ।
రాజ్యమర్ధం తతో మౌల్యం ధీవరాన్ దాతుముద్యతః ॥ ౧౩॥

మునినా కథితం తత్ర మమ యోగ్యం న మౌల్యకమ్ ।

తతో రాజ్యం స నమ్పూర్ణం మౌల్యం తస్య చకార హ ॥ ౧౪॥

తతోఽపి మునినా దైత్య న మాన్యం తత్కృతం తతః ।

భయభీతో నృపోఽమాత్యైః కర్తవ్యం నాభ్యపద్యత ॥ ౧౫॥

అధునా కోపసంయుక్తశ్చ్యవనః శాపయిష్యతి ।

మాం తత్ర నైవ సన్దేహో మద్దైవేన ప్రచోదితః ॥ ౧౬॥

తతస్తం వ్యాకులం దృష్ట్వా చ్యవనో మునిరబ్రవీత్ ।

బ్రాహ్మణైః సహ రాజేన్ద్ర దేహి మౌల్యం విచార్య చ ॥ ౧౭॥

తతస్తత్రాయయౌ యోగీ గాణపత్యో మహాయశాః ।

భరద్వాజః స తం దృష్ట్వా నహుషః ప్రణనామ హ ॥ ౧౮॥

భరద్వాజేన వృత్తాన్తో జ్ఞాతః సర్వో హ్యశేషతః ।

ఉవాచ నృపశార్దూలం చిన్తాం మా కురు భూమిప ॥ ౧౯॥

బ్రాహ్మణానాం గవాం రాజన్ కులమేకం ద్విధా కృతమ్ ।

కర్మసంసిద్ధయే ధాత్రా పూజ్యం చ ద్వివిధం సమమ్ ॥ ౨౦॥

హవిష్యం గోభిరత్యస్తం ధృతం వై యజ్ఞసిద్ధయే ।

మన్తాశ్చ బ్రాహ్మణైస్తత్ర ధృతాస్తద్వన్న సంశయః ॥ ౨౧॥

గాం దత్వా ధీవరేభ్యస్త్యం బన్దహీనం మునిం కురు ।

ఏవముక్త్యా భరద్వాజో యయౌ స్వేచ్ఛాచరో మునిః ॥ ౨౨॥

తథా నహుషభూపేన కృతం దృష్ట్వా ప్రహర్షితః ।

చ్యవనో మునిశార్దూల ఆశిషం వివిధాం దదౌ ॥ ౨౩॥

తం నృపం మానయిత్వా స యయౌ వనమనుత్తమమ్ ।

సుచ్ఛాయం సుఫలం రమ్యం సుజలం మునిసత్తమః ॥ ౨౪॥

తత్ర స్థిత్యా తపస్తేపే మహోగ్రం తేజసా యుతః ।

నిరాహారేణ సంయుక్తో వర్షాణాం చ సహస్రకమ్ ॥ ౨౫॥

ఏతస్మిన్నన్తరే తత్ర శర్యాతిశ్చ నృపో యయౌ ।

మృగయాభిరతో దైవాత్ ముదా యుక్తస్తదాఽఽశ్రమే ॥ ౨౬॥

తత్ర తస్య శరీరే చ వలీకస్తుణసంయుతః ।

జాతస్తదపి ఘోరం వై తతాప స తపో మహత్ ॥ ౨౭॥

నరాన్ సర్వాన్నివార్యైవ సంస్థితస్తత్ర భూమిపః ।
 మా కురుభ్యం ప్రవేశం సచ్చ్యవనాశ్రమమణ్డలే ॥ ౨౮॥
 ఏతస్మిన్నస్తరే తత్ర సుకన్యా ససఖీ యయా ।
 వనం క్రీడార్థముగ్రేణ తపసా సంయుతం మునేః ॥ ౨౯॥
 భ్రమన్త్యా చాలిభిస్తత్ర దృష్టో వశ్మీక ఉత్తమః ।
 తత్ర జ్యోతిర్మయే నేత్రే దృష్ట్యా సా విస్మితాఽభవత్ ॥ ౩౦॥
 అజ్ఞానేన తథా ముగ్ధభావద్వై కణ్డకేన చ ।
 కన్యయా చక్షుషీ భిన్నే జ్యోతిరూపే మహామునేః ॥ ౩౧॥
 తాభ్యాం రక్తం ప్రసుస్తావ దృష్ట్వా సా భయసంక్కులా ।
 స్వనివాసం యయా శీఘ్రం సఖీభిరసురేశ్వర ॥ ౩౨॥
 తతః పురీషమూత్రే వై సైన్యానాం బన్ధమాగతే ।
 భూపన్య తేన శర్యాతిర్భయభీతో బభూవ హ ॥ ౩౩॥
 పప్రచ్ఛ సర్వలోకాన్ స మునేరాశ్రమమణ్డలే ।
 చిద్రం కేన కృతం ఘోరం యేన సంక్కుపితో మునిః ॥ ౩౪॥
 తతః సా రాజకన్యా తం పితరం ప్రాహ లజ్జితా ।
 క్షుభితా భయభీతా వై సుకన్యా రచితాజ్జాలిః ॥ ౩౫॥
 వనే క్రీడనభావేన వశ్మీకే కణ్డకేన చ ।
 విధే మయా మహారాజ జ్యోతిషీ నాత్ర సంశయః ॥ ౩౬॥
 తతో రాజా వనం గత్వా వశ్మీకే సంస్థితం మునిమ్ ।
 స్తుత్వా ప్రసాదయామాస వినయేన సమన్వితః ॥ ౩౭॥
 తతస్తం రాజశార్దూలమువాచ భృగునన్దనః ।
 అజ్ఞానేన కృతం కర్మ తవ పుత్ర్యా నృపాలక ॥ ౩౮॥
 అతో మదీయనేవార్థం కన్యాం దేహి మహామతే ।
 తదా సుఖయుతం సర్వం భవిష్యతి న సంశయః ॥ ౩౯॥
 తతో రాజా స్వయం భీతో దదౌ కన్యాం సులోచనమ్ ।
 తస్మై ససైన్యమాదాయ స్వపురం ప్రయయా ముదా ॥ ౪౦॥
 సుకన్యా రాజపుత్రీ సా పతిం ప్రాప్య మహామునిమ్ ।

చ్యవనం సేవనే సక్తా త్యక్త్వా దేహభ్రమం బభౌ || ౪౧||
 తతః కదాచిత్తత్రైవాఽశ్వినౌ తౌ భిషజాం వరౌ |
 ఆగతౌ మునిశార్దూలం ప్రణమ్య చ పురః స్థితౌ || ౪౨||
 మునిః ప్రోవాచ తౌ తత్ర మాం చ యౌవనశాలినమ్ |
 కురుతం భిషజాం శ్రేష్ఠా సనేత్రం పరమాద్భుతమ్ || ౪౩||
 తతస్తం మునిశార్దూలమూచతుశ్చాశ్వినౌ వచః |
 దేవైః సాకం యజ్ఞభుజౌ కుర్వావాం తపసో బలాత్ || ౪౪||
 తథేతి మునినా ప్రోక్తం సభార్యం మునిసత్తమమ్ |
 గృహీత్వా చాశ్వినౌ కుణ్డం యయతూ రూపదం పరమ్ || ౪౫||
 తత్ర స్నానం త్రయః కృత్వా పునస్తే నిఃసృతా బహిః |
 రూపలావణ్యసంయుక్తాః కామదేవోపమా బభుః || ౪౬||
 ఏకరూపధరాన్ దృష్ట్వా సుకన్యా విస్మితాఽభవత్ |
 నమోశ్విభ్యాం చ మే భర్తా దాతవ్యో దేవసత్తమౌ || ౪౭||
 తస్యాః సతీస్వభావేన సస్తుష్టా దదతుర్మునిమ్ |
 చ్యవనం తౌ గతౌ స్థానం మునిశ్చ స్వస్థలం యయౌ || ౪౮||
 కదాచిన్నృపవర్యం తం శర్యాతిం స్వాశ్రమాగతమ్ |
 సుకన్యా తం పురో దృష్ట్వా పితరం సస్వజే సతీ || ౪౯||
 దృష్ట్వా మునివరం రాజా యౌవనస్థం మహాద్యుతిమ్ |
 పప్రచ్ఛ తనయాం వృత్తం తయా సర్వం ప్రకాశితమ్ || ౫౦||
 తతస్తం ప్రణనామాథ నృపస్తేనాఽపి మానితః |
 యజ్ఞార్థం సహితం పుత్ర్యా గృహీత్వా చ్యవనం యయౌ || ౫౧||
 శర్యాతిర్యజ్ఞసమ్భారాంశ్చక్రేవై హర్షితో భృశమ్ |
 ఆరేభే మునిభిర్యజ్ఞం సర్వసమ్పద్విరాజితః || ౫౨||
 తత్ర దేవా ముదా సర్వే యయురప్పరసాం గణాః |
 మునయశ్చ మహాభాగా నానాదిగ్భ్యః సమాయయుః || ౫౩||
 వర్ణాః సర్వే తథా తత్ర మానవానాం సమాయయుః |
 ద్రష్టుం ప్రహ్లాదయజ్ఞం తమానన్దేన సమన్వితాః || ౫౪||

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే చ్యవనతపోవర్ణనం నామైకవత్వారింశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౪౧
(Page ఖం. ౨ అ. ౪౨ పాస ౮౯)

౨.౪౨ భృగుచరితం నామ ద్వివత్వారింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

గృత్సమద ఉవాచ ।

చ్యవనేన తథా యజ్ఞేఽశ్వినౌ తౌ భాగసంయుతౌ ।

కృత్వా చావహితౌ తత్ర తత ఇన్ద్రోఽబ్రవీద్యవః ॥ ౧॥

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।

అశ్వినౌ భిషజౌ ప్రోక్తౌ మునే తస్మాన్న యోగ్యతా ।

యజ్ఞభాగే తయోః స్వామిన్ మాహ్వేయతి వదామ్యహమ్ ॥ ౨॥

అభవన్ మునిముఖ్యో సౌ త్వక్వేన్ద్రవచనం తతః ।

సముద్యుక్తశ్చ తౌ తత్రాహ్వయితుం త్వసురేశ్వర ॥ ౩॥

తత ఇన్ద్రోఽబ్రవీద్విప్రం చ్యవనం క్రోధసంయుతః ।

వజ్రేణైవ హనిష్యామి యద్యాయాతౌ మునేఽశ్వినౌ ॥ ౪॥

చ్యవనేన సహాయేనాశ్వినౌ తత్రాగతౌ మఖే ।

అశ్వినౌ తౌ తదా దృష్ట్వా వజ్రం దధ్రే పురన్దరః ॥ ౫॥

చ్యవనేన సవజ్రస్తు తస్య ప్రస్తమ్భితో భుజః ।

తపసా స్వప్రభావేణ మదం సంసస్పజే మునిః ॥ ౬॥

గ్రసీతుం స యయావిన్ద్రం చ్యవనేన ప్రచోదితః ।

విస్మితా మునయో దేవా దృష్ట్వా వీర్యం మహామునేః ॥ ౭॥

వికరాలముఖం వీరం తేలిహాన నభస్తలమ్ ।

అజ్ఞానాద్రిసమం శ్యామం దదృశుస్తం మదం మఖే ॥ ౮॥

భయభీతాస్తతో దేవసేనా మునిగణా జనాః ।

అన్యే ప్రదురువుస్తత్ర త్యక్త్వా యజ్ఞం దిశో దశ ॥ ౯॥

మదస్తు గ్రసీతుం తత్రేన్ద్రసాన్నిధ్యం సమాయయౌ ।

తం దృష్ట్వా భయభీతః స చ్యవనం శరణం యయౌ ॥ ౧౦॥

ఇన్ద్ర ఉవాచ ।

అశ్వినౌ భాగసంయుక్తౌ మయా మాన్యౌ కృతౌ మునే ।
మదాన్ మాం రక్ష విప్రేశ గ్రసిష్యతి న సంశయః ॥ ౧౧॥

తతస్తేనాభయం దత్తమిన్ద్రాయ శరణార్థినే ।
మదం చ తపసా స్వేన వారయామాస భార్గవః ॥ ౧౨॥

సమాప్య చ్యవనో యజ్ఞం యయా పితృగృహే మునిః ।
ప్రణనామ సభార్యస్తం భృగుం యోగవిదాంవరమ్ ॥ ౧౩॥

తేన సమ్మానితః పుత్రస్తపఃసిద్ధశ్చ సన్నిధౌ ।
చ్యవనశ్చ కియత్కాలమవసత్ సేవనోత్సుకః ॥ ౧౪॥

కదాచిచ్ఛ్యవనం విప్రం భృగుః పరమతత్త్వవితే ।
ఉవాచ జ్ఞానసిద్ధ్యర్థం స్వసుతం కృపయా యుతః ॥ ౧౫॥

భృగురువాచ ।
శ్శృణు పుత్ర ప్రవక్ష్యామి కిం కృతం దుఃఖదం త్వయా ।
మదః స్వతపసా సృష్టో దేవేన్ద్రస్య భయావహః ॥ ౧౬॥

తపోబలమదేనైవం కురుషే కర్మ తాపస ।
మదయుక్తోఽసి పుత్ర త్వం త్యజ తం యోగసేవయా ॥ ౧౭॥

శ్శృణు వృత్తాన్తమాదౌ త్వం మదీయం కథయామి తే ।
మయా తన్మదయుక్తేన తపోవీర్యేణ యత్యృతమ్ ॥ ౧౮॥

సతతం తపసా యుక్తో ప్రతపామి తపో మహత్ ।
మధ్యే ముసీనాం సర్వేషాం శ్రేష్ఠోఽహం తపసాఽభవమ్ ॥ ౧౯॥

ఏకదా మునయః సర్వే మిలితా గౌతమీతటే ।
సింహస్థే చ గురౌ పుత్ర తత్ర వాదో భవన్మహాన్ ॥ ౨౦॥

పితామహం పరం శ్రేష్ఠం జానామి సగుణం సుత ।
బ్రహ్మరూపం మహాత్మానం సర్వస్రష్టారమజ్ఞానా ॥ ౨౧॥

సగుణం కేచిదూచుశ్చ భిన్నదేహధరం శివమ్ ।
కేచిద్విష్ణుం తథా బ్రహ్మాన్ కేచిద్బ్రహ్మాణమజ్ఞానా ॥ ౨౨॥

తత్ర సర్వైరహం పుత్ర ప్రేషితః కార్యసిద్ధయే ।
పరీక్షార్థం తపఃసిద్ధస్త్రీప్యేవం నిశ్చయాఝిభిః ॥ ౨౩॥

అహం పితామహం శ్రేష్ఠం జానామ్యత్ర న సంశయః |
 తం యయా పితరం సిద్ధం పరీక్షార్థం మహామునే || ౨౪||
 తమప్రణమ్య విశ్వేశం సమాసీనో మహాసనే |
 మాం దృష్ట్వా దుర్విసీతం స కుపితశ్చ పితామహాః || ౨౫||
 ఉవాచ మాం సురశ్రేష్ఠః కిం మదేన సమన్వితః |
 (Page ఖం. ౨ అ. ౪౨ పాన ౯౦)
 సమాగతోఽసి దుర్బుధ్దే గచ్ఛ త్వం స్వగృహేఽధునా || ౨౬||
 తతోఽవదం సుతా చాఽఽదౌ పత్నీభావేన సన్ధృతా |
 త్వయా తత్ కిం మయా తాత దుర్బుధ్ధిత్వం కృతం వద || ౨౭||
 తాతస్తు క్షుభితోఽత్యన్తం స చ మాం శప్తుముద్యతః |
 తాతం తం దణ్ణవద్భూమౌ నతోఽహం భక్తిసంయుతః || ౨౮||
 అవదం తం మహాభాగం మాం క్షమస్వ మహాగసమ్ |
 పరీక్షార్థం మహావిప్రైః ప్రేషితోఽహం పితామహ || ౨౯||
 క్షమన్వేదం కృతం కర్మ త్వం శ్రేష్ఠః సర్వభావతః |
 స్తుత్వా తం వివిధైర్వాక్యైస్తతః కైలాసమాగమమ్ || ౩౦||
 దృష్ట్వా మాం తాపసం పుత్ర భ్రాతరం సహసా శివః |
 అలిఙ్గితుం సమాయాతో నిజభక్తసుఖప్రదః || ౩౧||
 అవదన్ మహదత్సన్తం దుర్వచన్తం పరీక్షితుమ్ |
 మా మాం స్పృశ పిశాచేశ వర్ణాశ్రమవివర్జిత || ౩౨||
 నరమస్తకమాత్రాదిచిహ్నాయుక్తోఽశుచిః సదా |
 నామ్నా శివోఽశివస్తస్యం వై జ్ఞాతం తే చేష్ఠితం మయా || ౩౩||
 ఇతి మద్గిరమాకర్ణ్య క్రోధయుక్తః సదాశివః |
 తృతీయం నేత్రముద్ధాట్య జ్ఞానితుం చోద్యతోఽభవత్ || ౩౪||
 తతన్తం స్తుతవాన్ పుత్ర ప్రణతో దణ్ణవత్ క్షితౌ |
 పరీక్షార్థమిదం కర్మ కృతం త్వం క్షన్తుమర్హసి || ౩౫||
 బ్రాహ్మణం మాం విదిత్వా స క్రోధం సంహృత్య శఙ్కరః |
 సంస్థితస్తత్ర కైలాసే వైకుణ్ఠే గతవానహమ్ || ౩౬||
 లక్షమ్యా సహ సమాసీనం విష్ణుం దృష్ట్వా ప్రహర్షితః |

సోఽపి లక్ష్మ్యో నతః సద్యః పాదయోర్మమ పుత్రక ॥ ౩౭॥
 మయా నిర్భర్త్యితోఽత్యంతం పాదం మా స్పృశ దుర్మతే ।
 స్త్రీవేషధారీ జాతోఽసి త్వం తేన మలినో మతః ॥ ౩౮॥
 మదీయా స్త్రీ త్వయా దుష్ట వర్ధితా గర్హితం కృతమ్ ।
 ఇత్యాద్యైర్వివిధైర్వాక్యకర్మయాఽసౌ నిన్దితో భృశమ్ ॥ ౩౯॥
 తతో విష్ణుః స్వయం పుత్ర కృతాజ్ఞానిపుటః స్థితః ।
 మయా క్రోధేన పాదేన హృది సన్తాడితస్తదా ॥ ౪౦॥
 తథాఽపి న చుకోపాఽసౌ పాదం ధృత్వా మదీయకమ్ ।
 తాడనశ్రమయుక్తం సంవాహితం తం చకార హ ॥ ౪౧॥
 తదైవ హృదయే తేన బ్రాహ్మణప్రియకామ్యయా ।
 పుత్ర లాఙ్ఘనమేవేదం భృగుపాదాఙ్గీ-తం ధృతమ్ ॥ ౪౨॥
 అహం చ నిశ్చయం కృత్వా గతో బ్రాహ్మణసంసది ।
 కథితః సర్వవృత్తాన్తః శ్రేష్ఠో నారాయణః స్మృతః ॥ ౪౩॥
 క్షమా యత్ర భవేద్విప్రాస్తత్ర సర్వం ప్రతిస్థితమ్ ।
 క్రమేణ ప్రాప్యతే బ్రహ్మ క్షమాయుక్తేన చేతసా ॥ ౪౪॥
 తతోఽహం వైష్ణవో జాతో యదా విష్ణుపరాయణః ।
 కదాచిద్దక్షయజ్ఞే వై విష్ణుర్ముఖ్యో బభూవ హ ॥ ౪౫॥
 శమ్భుం త్యక్త్వా హరిం ముఖ్యం దృష్ట్వాఽహం యజ్ఞకర్మణి ।
 ముఖ్యత్వమాస్థితః పుత్ర యజ్ఞకర్మప్రవర్తకః ॥ ౪౬॥
 పార్వతీ తత్ర దగ్ధాతః శమ్భుః కోపసమన్వితః ।
 మృతాం సతీం స విజ్ఞాయాయయౌ గణసమావృతః ॥ ౪౭॥
 విష్ణుం నిర్జిత్య దక్షం తం హత్వా యజ్ఞః ప్రణాశితః ।
 మదీయం చిబుకం తత్ర వీరభద్రేణ పాతితమ్ ॥ ౪౮॥
 బ్రహ్మణా సాన్వితః శమ్భుర్దక్షం సజ్జీవ్య తం మఖమ్ ।
 చకార స్వయమేవేశః సమ్పూర్ణం భాగసంయుతః ॥ ౪౯॥
 ఆజం చ చిబుకం మే చ కృతం తేన మహాత్మనా ।
 సన్నినా శాపితస్తత్ర వారుణీర్ష్వభవం కిల ॥ ౫౦॥

తతోఽహం మానసే పుత్ర విస్మితః శక్కురం స్మరన్ |
 కాలరూపీ స్వయం శమ్భుః కాలాధీనమిదం జగత్ || ౫౧ ||
 ఈశ్వరోఽయం శివః ప్రోక్తః పరం తస్మాన్న విద్యతే |
 (Page ఖం. ౨ అ. ౪౨ పాన ౯౧)
 విచార్య శక్కురం చిత్తే ధృత్వాఽహం భజనే రతః || ౫౨ ||
 శైవో జాతోఽహమత్యస్తం భస్మాఙ్గాలేపనే రతః |
 నానాపాశుపత్కైర్మూర్తైర్భజం శక్కురం సదా || ౫౩ ||
 ఏకదా యజ్ఞమారేభే క్షేత్రే నామ్నా మహాబలే |
 శైవే దేవగణైర్బ్రహ్మ మునిభిశ్చ సమన్వితః || ౫౪ ||
 తత్రాస్మృతిర్గణేశస్య జాతా తేషాం మహామఖే |
 ఉషఃకాలే తతో జ్యేష్ఠాం త్యక్త్వా యజ్ఞం వితేనిరే || ౫౫ ||
 గాయత్రీం ముఖ్యభావాం వై ప్రాప్తాం వీక్ష్య మహాసతీ |
 సావిత్రి కోపసంయుక్తా శశాప సకలామరాన్ || ౫౬ ||
 జలరూపా భవన్తో వై భవిష్యన్తి న సంశయః |
 జ్యేష్ఠాం సన్త్యజ్య యజ్ఞోఽయమారభ్యస్తేన భోః సురాః || ౫౭ ||
 జలరూపాస్తతో దేవాః శమ్భుముఖ్యా బభూవిరే |
 దేవస్త్రీభిర్గణేశస్య తపః కృత్వా విమోచితాః || ౫౮ ||
 పునశ్చ దేవరూపాస్తే జాతాస్తస్య ప్రసాదతః |
 గణేశస్య న సద్దేహోంశరూపేణ జలే స్థితః || ౫౯ ||
 తదా మయా చ విజ్ఞాతో గణేశో విఘ్ననాయకః |
 సర్వసత్తాధరః పుత్ర స్వభావాచ్చ నిరఙ్కుశః || ౬౦ ||
 నామతో గణపస్తత్ర స్వయమేవ మఖో మహాన్ |
 ధ్వంసితోఽనేన దేవాశ్చ జలరూపాః కృతాః సుత || ౬౧ ||
 పునశ్చ భక్తిభావేన సన్తృప్తో యజ్ఞమాయయౌ |
 దేవరూపాంశ్చకారాఽసౌ దేవానేవాఽకరోన్ మఖమ్ || ౬౨ ||
 సర్వత్ర సంస్థితోఽయం వై తేనేదృక్ చ చకార హ |
 ఇతి మత్వా గణేశస్య భజనే తత్పరోఽభవమ్ || ౬౩ ||
 తతః కదాచిద్వ్యాసస్య సఙ్గతిర్మే మహామతే |

జాతా భాగ్యవశేనైవ మయా పృష్టో మహామునిః ॥ ౬౪ ॥

వ్యాస త్వం వేదశాఖానాం మునే కర్తా న సంశయః ।

పురాణానాం విభాగస్య భారతస్య మహామతే ॥ ౬౫ ॥

వేదేషు చ పురాణేషు కిం సారం సర్వసమ్మతమ్ ।

వద మాం త్వం దయాసిన్ధో యేన శాన్తిం లభేన్నరః ॥ ౬౬ ॥

అవదత్ స మహాభాగో గాణేశం పదముత్తమమ్ ।

పురాణం గణనాథస్య శ్రావయామాస మాం సుత ॥ ౬౭ ॥

తతోఽహం యోగమార్గేణ సాధయిత్వా గణేశ్వరమ్ ।

మదాదిం సర్వముత్సృజ్య శాన్తిం ప్రాప్తో న సంశయః ॥ ౬౮ ॥

మదేనాఽహం పరిభ్రష్టః పరీక్షాం కర్తుముద్యతః ।

సర్వజ్ఞోఽహం పరీక్షాయాం సమర్థః శ్శృణు పుత్రక ॥ ౬౯ ॥

అతస్త్వం భజ విఘ్నేశం మమ పుత్ర కృతాజ్ఞయా ।

శాన్తిం ప్రాప్స్యసి సర్వత్ర గాణపత్యో భవిష్యసి ॥ ౭౦ ॥

సర్వత్ర వ్యాపకత్వేన మదోయం సంస్థితోఽభవత్ ।

త్వయా సృష్టోఽధునా పాపీ పీడయిష్యతి నిశ్చితమ్ ॥ ౭౧ ॥

తపసా మదయుక్తేన కిం కృతం పుత్ర దుఃఖదమ్ ।

అధునా గణపం భక్త్యా భజ యోగస్య నేవయా ॥ ౭౨ ॥

ఇత్యుక్త్వా విరరామాఽథ భృగుః సర్వార్థకోవిదః ।

శాన్తిం యోగప్రదః సాక్షాద్గాణపత్యో మహాయశాః ॥ ౭౩ ॥

ఇదం భృగోశ్చరిత్రం యః శ్శృణుయాద్వా పఠేన్నరః ।

స లభేదీప్సితం సర్వం ప్రహ్లాదాఽత్ర న సంశయః ॥ ౭౪ ॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయ పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే భృగుచరితం నామ ద్విచత్వారింశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౪౨

౨.౪౩ చ్యవనమాహాత్యం నామ త్రిచత్వారింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

గృత్సమద ఉవాచ ।

భృగోర్వచనమాకర్ణ్య లజ్జితశ్చ్యవనోఽభవత్ ।

తం ప్రణమ్య మహాభక్త్యా ప్రపచ్చ స కృతాజ్ఞులిః ॥ ౧॥

చ్యవన ఉవాచ ।

క్షమస్వ మేఽపరాధం చ యత్కృతం సర్జనం మయా ।

మదస్య భాగహీనౌ తావశ్వినౌ భాగసంయుతౌ ॥ ౨॥

అధునా గణనాథస్య జ్ఞానం మే వద శాన్తిదమ్ ।

మదాదికం సముత్స్రుజ్య యేన శాన్తో భవామ్యహమ్ ॥ ౩॥

గృత్సమద ఉవాచ ।

తదీయం వాక్యమాకర్ణ్య భృగుస్తం ప్రాహ సిద్ధిదమ్ ।

యోగం పూర్ణం గణేశఖ్యం తం శృణుష్య వదామ్యహమ్ ॥ ౪॥

భృగురువాచ ।

గణేశో బ్రహ్మరూపోఽయం పూర్ణశాన్తిమయః స్మృతః ।

భేదాభేదాదియోగేన గణేశః ప్రాప్యతే నరైః ॥ ౫॥

మాయామయమిదం సర్వం భేదాభేదమయం సుత ।

త్యక్త్వా గణేశ్వరత్వేన న చిత్తం సమృవేత్ కదా ॥ ౬॥

తదా చిత్తస్య వృత్తీనాం పఞ్చానాం నాశ ఏవ చ ।

జాయతే నాఽత్ర సన్దేహో యోగశాన్తిమయో భవేత్ ॥ ౭॥

అతస్త్యం గణరాజం తం భజ యోగస్య సేవయా ।

మయోక్తేన విధానేన శాన్తియుక్తో భవిష్యసి ॥ ౮॥

ఇత్యుక్త్వా విరరామాఽథ భృగుః శాన్తిసమన్వితః ।

తం ప్రణమ్య యయౌ సోఽపి చ్యవనః పరామాదృతః ॥ ౯॥

వనే గత్వా తపస్తప్తం తేన యోగప్రదాయకమ్ ।

క్రమేణ చిత్తభూమీనాం శోధనం చ కృతం బలాత్ ॥ ౧౦॥

శమశ్చైవ దమస్తేన సేవితౌ భూమినాశనాత్ ।

సర్వం సుసులభం ప్రాప్తం తతో బ్రహ్మవిచారతః ॥ ౧౧॥

శాన్తియోగం సమాసాద్య తదాకారేణ సంస్థితః ।

గణేశమభజన్నిత్యం గాణపత్యస్వభావతః ॥ ౧౨॥

తం గణేశో యయౌ దైత్య మూషకోపరి సంస్థితః ।

గజాననశ్చతుర్భాహుః ప్రతాపీ చ మహోదరః ॥ ౧౩॥

తం దృష్ట్వా దణ్ణవద్భూమా పతితశ్చవనో మునిః ।

పూజయిత్వా విధానేన తతః స్తోతుం ప్రచక్రమ్ ॥ ౧౪ ॥

హేరమ్భస్యోపనిషదా సంస్తుతో గణనాయకః ।

తతః ప్రసన్నతాం యాతః ప్రదదౌ వరముత్తమమ్ ॥ ౧౫ ॥

గణేశ ఉవాచ ।

యద్యదిచ్చసి విస్త్రేన్య తత్తతే సఫలం భవేత్ ।

యోగశాన్తిస్థభావేన సదా తిష్ఠసి మానద ॥ ౧౬ ॥

భక్తిర్మదీయపాదే వై దృఢా తవ భవిష్యతి ।

స్మృతోఽహం పురతో విప్ర తుభ్యం దాస్యామి దర్శనమ్ ॥ ౧౭ ॥

ఏవముక్త్వా గణాధీశోన్తర్ధానమగమత్ ప్రభుః ।

తేనాఽపి స్థాపితా మూర్తిర్గణేశస్య చతుర్భుజా ॥ ౧౮ ॥

చ్యవనాశ్రమవాసీ స తదహాత్ గణపోఽభవత్ ।

దర్శనాత్ స్మరణాత్ సద్యో భుక్తిర్ముక్తిశ్చ జాయతే ॥ ౧౯ ॥

ఏతత్తే కథితం పుణ్యం చ్యవనస్య మహాత్మనః ।

ఆఖ్యానం సర్వదోషఘ్నం నానాసిద్ధిఫలప్రదమ్ ॥ ౨౦ ॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే చ్యవనమాహాత్మ్యం నామ త్రిచత్వారింశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౪౩

(Page ఖం. ౨ అ. ౪౪ పాన ౯౩)

౨.౪౪ మదాసురస్య రాజ్యాభిషేకో నామ చతుశ్చత్వారింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ప్రల్లాద ఉవాచ ।

శ్రుతం చ్యవనమాహాత్మ్యం విశ్రాంతం మే చ మానసమ్ ।

మదస్య చరితం బ్రూహి కిం చకార మహామునే ॥ ౧ ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

ఏవం పృష్టో గృత్సమదో మహాయోగీ ప్రతాపవాన్ ।

గాణపత్యవరిష్ఠశోచాచ తచ్ఛృణు సాదరమ్ ॥ ౨ ॥

గృత్సమద ఉవాచ ।

శృణు ప్రహ్లాద మాహాత్మ్యం మదస్య క్రమసంయుతమ్ ।
 చ్యవనేన స సంసృష్టో మదః పాతాలమాయయా ॥ ౩॥
 విచార్య బలవాన్ దైత్యైర్యయా శుక్రం మహామునిమ్ ।
 తం ప్రణమ్య స్థితో దూరం బధ్ధాజ్జులిపుటో మదః ॥ ౪॥
 వినయేన సమాయుక్తం మదం దృష్ట్వా స భార్గవః ।
 కావ్యస్తం మానయామాస కుతః కోఽసి వదస్వ మామ్ ॥ ౫॥
 తతః స హర్షితో భూత్వా జగాద మునిసత్తమమ్ ।
 చ్యవనాచ్చ సముత్పన్నం భార్గవం విద్ధి మాం మునే ॥ ౬॥
 తవ భ్రాతృసుతోఽహం వై శరణం త్వాముపాగతః ।
 శిష్యం మాం కురు యోగీశ యేనాఽహం మానితో భువి ॥ ౭॥
 బ్రహ్మోణ్ణస్య మహద్రాజ్యం కర్తుమిచ్ఛామి భార్గవ ।
 మదోఽహం మదరూపేణ జేష్యామి త్వత్ప్రసాదతః ॥ ౮॥
 ఇతి తస్య వచః శ్రుత్వా నాతిహృష్టేన చేతసా ।
 మదం తం శిష్యభావేన జగ్రాహ మునిసత్తమః ॥ ౯॥
 శక్తిమన్త్రం దదౌ తస్మై కవిః సర్వార్థకోవిదః ।
 ఏకాక్షరవిధానేన సహితం భార్గవగ్రణీః ॥ ౧౦॥
 స యయా తం నమస్కృత్య వనం తపసి సంస్థితః ।
 నిరాహారయుతో దైత్యః శక్తిధ్యానపరాయణః ॥ ౧౧॥
 తస్య దేహా సముత్పన్నో వశ్మీకో బహుకాలతః ।
 లతాతరుసమాయుక్తస్తథాఽపి తపసి స్థితః ॥ ౧౨॥
 అస్థిమాత్రావశిష్టోఽభూదజపన్ మనుమాదరాత్ ।
 ధ్యానం సాంఘం చకారాఽసౌ స్థిరచిత్తేన తాపసః ॥ ౧౩॥
 దివ్యవర్షసహస్రాణి పఞ్చ వై తపతః కిల ।
 గతాని దైత్యరాజేన్ద్రాతురం సర్వం తదాఽభవత్ ॥ ౧౪॥
 తతః శక్తిర్యయా తస్యాఽశ్రమే భక్తిప్రభావితా ।
 సింహారూఢా మహాభాగా శక్తిభిః సంవృతా పరా ॥ ౧౫॥
 పురుషాకృతిసంస్థా తు తదధీనాశ్చరన్తి తాః ।

పురతో భక్తిసంయుక్తాః ప్రకృతీనాం మహాబలాః ॥ ౧౬ ॥

బోధయామాస సా శక్తిరాదిమాయా మదం తతః ।

స్వభక్తం తాపసం నైవ స బుబోధ మదాసురః ॥ ౧౭ ॥

తతస్తయా జలేనైవ మార్జితాఙ్గో మహామదః ।

సావధానోఽభవత్తత్ర దృష్ట్వా శక్తిం సముత్థితః ॥ ౧౮ ॥

తాం ప్రణమ్య మహాభక్త్యాఽపూజయన్ భక్తిసంయుతః ।

కృత్వా కరపుటం దేవీం తుష్టావ చ యథామతి ॥ ౧౯ ॥

మద ఉవాచ ।

నమామి త్వాం మహామాయే సర్వశక్తిసమన్వితామ్ ।

త్వదాధారమిదం సర్వం శక్తియుక్తం ప్రవర్తతే ॥ ౨౦ ॥

అనాదిమప్రమేయాం త్వాం న జానన్తి మహర్షయః ।

వేదాన్తవేద్యరూపాం వై నమామి పరమేశ్వరీమ్ ॥ ౨౧ ॥

నానాభేదకరీం దేవీం నానాభేదవివర్జితామ్ ।

భేదాభేదమయీం త్వాఽహం నమామి సకలేశ్వరీమ్ ॥ ౨౨ ॥

పార్వతీం దక్షపుత్రీం చ హిమాచలసుతాం తథా ।

సముద్రతనయాం లక్ష్మీం సావిత్రీం త్వాం నమామ్యహమ్ ॥ ౨౩ ॥

త్వాం స్వాహాం త్వాం స్వధాం వైవ వషట్కారాత్మికాం శివామ్ ।

బుద్ధిరూపాం దేవమయీం జ్ఞానరూపాం నమామ్యహమ్ ॥ ౨౪ ॥

సిద్ధిదాం సర్వకార్యేషు సిద్ధిరూపాం తపస్వినీమ్ ।

యోగినీం యోగదాత్రీం వై యోగేశీం త్వాం నమామ్యహమ్ ॥ ౨౫ ॥

(Page ఖం. ౨ అ. ౪౪ పాన ౯౪)

త్వాం స్తోతం న సమర్థా యే మునయో వేదవాదినః ।

దేవాః స్కన్దశ్చ శేషశ్చ తత్రాఽహం స్తౌమి కిం పరామ్ ॥ ౨౬ ॥

ధన్యా మే పితరౌ జ్ఞానం తపో విద్యాదికం చ యత్ ।

యత్తవాఙ్మీయుగం దృష్టం సర్వదుఃఖవిమోచనమ్ ॥ ౨౭ ॥

ఇత్యుక్త్వా సంస్థితస్తూష్ణీం భావేన స మదాసురః ।

తమువాచ మహాశక్తిర్భక్తిభావేన యన్రితా ॥ ౨౮ ॥

శక్తిరువాచ ।

త్వయా కృతమిదం స్తోత్రం మమ ప్రీతివివర్ధనమ్ ।
భవిష్యతి మహాభాగ సర్వకామఫలప్రదమ్ ॥ ౨౯॥

ధర్మార్థకామమోక్షాణాం సాధనం ప్రభవిష్యతి ।
పఠతాం శృణ్వతాం సర్వం సుఖదం చ మహాసుర ॥ ౩౦॥

వరాన్ వరయ దాస్యామి త్వయా స్తోత్రేణ తోషితా ।
తపసోగ్రేణ దైత్యేన్ద్ర దుర్లభాన్ మనసి స్థితాన్ ॥ ౩౧॥

గృత్సమద ఉవాచ ।

దేవ్యా వచనమాకర్ణ్య హర్షితః స మదాసురః ।
తాం ప్రణమ్య జగదాఽథ వరాన్ పఠసుదుర్లభాన్ ॥ ౩౨॥

మదాసుర ఉవాచ ।

యది దేవి ప్రసన్నా త్వం యది దేయా వరాః పరాః ।
తర్హి మే మరణం కుత్ర న భవేత్త్వం తథా కురు ॥ ౩౩॥

దేహి మే సకలం రాజ్యం త్రైలోక్యస్య జగన్మయి ।
యద్యదిచ్ఛామి తత్త్వద్వి ప్రసిద్ధ్యతు సదాశివే ॥ ౩౪॥

త్వం చ ప్రకృతిరూపా వై త్వత్తః సర్వం సముద్భవమ్ ।
పఞ్చాధా తన్మమాధీనం జనని త్వం సదా కురు ॥ ౩౫॥

తతస్తం జగదమ్భా సోవాచ విస్మితమానసా ।

యదుత్పన్నం మహాదైత్య తస్మాత్తే మరణం న హి ॥ ౩౬॥

పఞ్చాధా యద్విభక్తం తత్త్వాధీనం భవిష్యతి ।

యద్యదిచ్ఛసి తత్త్వద్వి సఫలం సర్వదా భవేత్ ॥ ౩౭॥

ఆరోగ్యమచలం రాజ్యం బ్రహ్మణ్ణస్య భవిష్యతి ।

న సమస్తే చ దైత్యేన్ద్ర యుద్ధే కశ్చిద్భవేదపి ॥ ౩౮॥

ఇత్యుక్తాస్తర్ధధే దేవీ జగన్మాతాఽసురేశ్వర ।

మదశ్చ హర్షితోఽత్యంతం స్వగృహం ప్రత్యపద్యత ॥ ౩౯॥

ప్రమాదాసురకన్యాం వై సాలసాం రూపశాలినీమ్ ।

ఉపయేమే విధానేన దైత్యైః సమ్మానితో భృశమ్ ॥ ౪౦॥

విలాసదం తతస్నేన నగరం వాసితం బభౌ ।

తత్రాయయుశ్చ వాసార్థం దిగోభ్యో దైత్యా మహాసురాః ॥ ౪౧॥

అమాత్యాస్తస్య చత్వారః సజ్ఞాతా లోకవిశ్రుతాః ।

బాణస్త్రపురనామా వై తారకః శఙ్ఖసంజ్ఞకః ॥ ౪౨॥

దైత్యైస్తత్ర సమానీతః కవిః పరమయోగవిత్ ।

బ్రాహ్మణైః సహ తం రాజ్యే సిషేచ స మదాసురమ్ ॥ ౪౩॥

దైత్యానాం రాక్షసానాం చాసురాణాం పతిరాదరాత్ ।

జాతో మదాసురస్తత్ర హర్షితా దైత్యపా బభుః ॥ ౪౪॥

పుత్రాస్త్రయః సముత్పన్నాః సాలసాయాం మదాసురాత్ ।

విలాసీ లోలుపశ్చైవ ధనప్రియ ఇతి స్మృతాః ॥ ౪౫॥

ఏవం రాజ్యం చకారాఽసౌ దైత్యానామసురేశ్వరః ।

గర్వేణ తేన వా కో వై న దధ్రే బలసంయుతః ॥ ౪౬॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాస్త్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తవరితే మదాసురస్య రాజ్యాభిషేకో నామ చతుశ్చత్వారింశోఽధ్యాయః

॥ ౨.౪౪

(Page ఖం. ౨ అ. ౪౫ పాన ౯౫)

౨.౪౫ మదాసురస్వర్గవిజయో నామ పంచచత్వారింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

గృత్యమద ఉవాచ ।

తతః కదాచిదైత్యేన్ద్రైర్వౌధితోఽభూన్ మదాసురః ।

విజయాయ సముద్యుక్తస్త్రైలోక్యస్య మదాన్వితః ॥ ౧॥

స శుక్రముపసంజ్ఞమ్య తం ప్రణమ్య విశేషతః ।

సంజ్ఞుహ్య మునిముఖ్యం వై విజయాయాఽకరోన్ మతిమ్ ॥ ౨॥

నానాదిగ్భ్యః సమాయాతా అసురా దైత్యపాస్తతః ।

సన్నద్ధాస్త్రవమాణాశ్చ రాక్షసాః ప్రయయుర్మదమ్ ॥ ౩॥

చతురంగబలైర్మృక్తః సఙ్ఖాతీతైర్మదాసురః ।

నిర్యయౌ దిగ్భయార్థం స సంస్తుతో బన్ధిభిర్నృపః ॥ ౪॥

దైత్యాః కేఽపి మహాఘోరా నిఃస్పృతాస్తత్పురో బభుః ।

మేరుమద్ధరసజ్కాశా యమాయ భయదాయకాః ॥ ౫॥

నానాశస్త్రాస్త్రసంయుక్తాః కవచాదిసమావృతాః ।

నానావాహనగాస్తే వై కమ్పయంతో వసుధరామ్ ॥ ౬॥

కేచిత్పాణహస్తాశ్చ కేచిద్ వృక్షధరాస్తథా ।

పర్వతస్య ధరాః కేచిన్ మహాబలపరాక్రమాః ॥ ౭॥

నానాభయఙ్కరాకారా బభుః సైన్యే సమస్తతః ।

తదా సంశయితాః సర్వే బ్రహ్మాణ్ణే లోకసఙ్కలే ॥ ౮॥

పృథీవీజయనే సక్తా దైత్యాః పరమదారుణాః ।

ఆదౌ తత్రాసురేశానమదాసురసుచోదితాః ॥ ౯॥

కేచిత్ కృత్వా మృతా యుద్ధం కేచిత్తాన్ శరణం యయుః ।

రాజానో భయసంయుక్తాః కేచిచ్ఛ్యవనమాశ్రితాః ॥ ౧౦॥

ప్రలయం మేనిరే లోకా భూమిస్థాః సర్వశస్తదా ।

దైత్యా భూమణ్డలం జిత్యాభవంస్తే హర్షసంయుతాః ॥ ౧౧॥

సప్తదీపవతీం పృథీవీం జిత్యా దైత్యా మహాసురాః ।

దేవానాం జయనే బుద్ధిం చక్రుః పరమదారుణాః ॥ ౧౨॥

వాయువేగసమాః సర్వే గతాః స్వర్గం క్షణార్థతః ।

వనాని తే బభుజుశ్చ దేవోద్యానాని దైత్యప ॥ ౧౩॥

దేవైః సంజ్ఞాపితస్తత్ర సురేన్ద్రః క్రోధసంయుతః ।

యుద్ధాయ శస్త్రసంయుక్తైర్దేవైర్వై తత్పరోభవత్ ॥ ౧౪॥

బృహస్పతిం సమాగమ్య ప్రణనామ సురేశ్వరః ।

సురేశ్వరో ద్విజేన్ద్రేణ మానితో భక్తిసంయుతః ॥ ౧౫॥

తత ఇన్ద్రం జగదాసౌ మహాకాశ్చిర్బృహస్పతిః ।

శృణు దేవేన్ద్ర వాక్యం మే కాలకర్మయుతం మహత్ ॥ ౧౬॥

శక్తేః స వరదానేన దుర్జయః స మదాసురః ।

అతః సర్వం పరిత్యజ్య పలాయధ్వం సురేశ్వరాః ॥ ౧౭॥

ఏవముక్తే చ జీవేన పలాయస్త చ దేవతాః ।

బృహస్పతిసమాయుక్తాస్త్యక్త్యా స్వర్గాదికం భయాత్ ॥ ౧౮॥

తతో మదాసురో జ్ఞాత్వా సర్వం దేవవిచేష్టితమ్ ।
దైత్యైర్ముక్తః సుసంహృష్ట ఆయయావమరావతీమ్ ॥ ౧౯॥

తత్రేన్ద్రాసనగో భూత్వా రరాజ స మదాసురః ।
సేవ్యమానోఽస్పరోభిశ్చ గన్ధర్వైర్గానతత్పరైః ॥ ౨౦॥

వివిధైర్దివ్యభోగైః స సేవ్యమానోఽమరైస్తథా ।
బలదర్పసమాయుక్తో దైత్యైర్నానావిధైర్బభౌ ॥ ౨౧॥

దేవానాం స పదేష్వేవ స్థాపయామాస దైత్యపాన్ ।
తారకాద్యా మహావీర్యాః సంస్థితా బుభుజుః సుఖమ్ ॥ ౨౨॥

తతస్త్వైః స విచార్యైవ యయౌ బ్రహ్మపదం మహత్ ।
విధాతా స్థానముత్సృజ్య కైలాసం తద్భయాద్యయౌ ॥ ౨౩॥

సత్యలోకే సురాః సర్వే బభ్రముర్యత్ర తత్ర వై ।
నానాభోగయుతా దుష్టా రేజురే మదసంయుతాః ॥ ౨౪॥

విమానైర్వాహ్యామానాస్తే మనోవేగైః సుఖప్రదైః ।
కామగైశ్చ మహాదైత్యా మేనిరే కృతకృత్యతామ్ ॥ ౨౫॥

మదాసురస్తత్ర రాజా బ్రహ్మాసనసమాశ్రితః ।
ముదం లేభేఽసురేశానైః సంవృతః కాలభీతిదైః ॥ ౨౬॥

(Page ఖం. ౨ అ. ౪౫ పాన ౯౬)

తతస్త్వైః సంవృతో దైత్యో యయౌ వైకుణ్ఠమాదరాత్ ।
జ్ఞాత్వాఽఽగతం మహాక్రూరం పలాయత రమాపతిః ॥ ౨౭॥

సోఽపి కైలాసమగమద్విష్టుః స్వైః పార్షదైర్వృతః ।
మదాసురో మహాదుష్టో వైకుణ్ఠే సంస్థితోఽభవత్ ॥ ౨౮॥

నారాయణాసనే సంస్థో దైత్యరాజైర్మహాబలైః ।
సంవృతః శుశుభేఽతీవ నానాభోగసమన్వితః ॥ ౨౯॥

సుఖం చానుపమం తత్ర వైకుణ్ఠే విష్టునా కృతమ్ ।
తదేవ బుభుజే సోఽపి దైత్యైర్దుష్టైః సమన్వితః ॥ ౩౦॥

విమానాని విచిత్రాణి దేవోద్యానాని సర్వశః ।
కల్పవృక్షయుతాన్యేతే దైత్యపాః సమభుజ్జిత ॥ ౩౧॥

తతస్త్వైః సహితో వీరః ప్రతాపీ స మదాసురః ।

కైలాసం శక్కురస్థానం యయౌ రణవిధిత్సయా ॥ ౩౨॥

శివోఽపి స్వగణైర్యుక్తో దేవైర్విష్ణ్వాదిభిర్వృతః ।

శక్తితోకం జగమాఽథ భయసక్కులితో మదాత్ ॥ ౩౩॥

దైత్యేశ్వరో మహాదైత్యైః కైలాసే సంస్థితోఽభవత్ ।

అతులం సుఖమత్యస్తం బుభుజే తైః సమన్వితః ॥ ౩౪॥

శివేన రచితం పుణ్యం కైలాసే కల్పితప్రదమ్ ।

నానాశ్చర్యయుతం హృష్టో దైత్యస్తద్బుభుజే బలాత్ ॥ ౩౫॥

మోహితో భోగభావేన ధన్యం వైవ మదాసురః ।

మేనే స్వం సర్వదనుజైస్త్రిపురప్రముఖైః ఖలైః ॥ ౩౬॥

దేవాః సర్వే యయుః శక్తిర్లోకం తద్భయసక్కులాః ।

శక్తిస్తాన్ గణసంయుక్తాన్ సమాశ్వాస్య స్థితాఽభవత్ ॥ ౩౭॥

శివాదీనాదిమాయా సా జగాద వదతాం వరా ।

జగతశ్చ జగన్మాతా సృష్టిస్థిత్యన్తకారిణీ ॥ ౩౮॥

ఆదిశక్తిరువాచ ।

మా భయం దేవదేవేశాః కురుధ్వం మమ సన్నిధౌ ।

తిష్ఠతాఽత్ర న దైత్యోఽయం కదాపి త్వాగమిష్యతి ॥ ౩౯॥

మదీయవరదానేన గర్వయుక్తో బభూవ హా ।

మదాసురో మహాభాగో వచో మమ కరిష్యతి ॥ ౪౦॥

ఆగమిష్యతి దైత్యశ్చేత్తదా మాం పూజయిష్యతి ।

మదీయమవమానం వై న కరిష్యతి దేవపః ॥ ౪౧॥

కదాచిత్రేన గర్వేణ మమలోకనివాసినః ।

పీడితాశ్చేత్ క్షణం సద్యో హనిష్యామి న సంశయః ॥ ౪౨॥

ఏవమాశ్వాసితా దేవాః శక్త్యా తే తత్ర సంస్థితాః ।

భయం త్యక్త్వా చ దైత్యేభ్యో దుఃఖయుక్తా మహాసుర ॥ ౪౩॥

॥ ఓం తత్పదితి శ్రీమదాన్వేయే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే మదాసురస్వర్గవిజయో నామ పంచచత్వారింశోఽధ్యాయః

॥ ౨.౪౫

(Page ౪౦. ౨ అ. ౪౬ పాన ౯౭)

౨.౪౬ తారకాసురసామవర్ణనం నామ షట్పత్వారింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

గృత్సమద ఉవాచ ।

కైలాసే దైత్యపైర్ముక్తః సంస్థితోఽభూన మదాసురః ।

కియత్కాలం ప్రభుజ్ఞానో భోగాన్ పరమదుర్లభాన్ ॥ ౧॥

గతే కియతి కాలే చ త్రిపురాద్యాస్తమబ్రువన్ ।

దేవానాం ఛేదనే దుష్టాః సంసక్తా మదసంయుతాః ॥ ౨॥

త్రిపురాద్యాః ఊచుః ।

శృణు రాజన్ మహాభాగ మదాసుర హితం వచః ।

దేవాః శమ్భముఖాః సర్వే శక్తిలోకం గతా బభుః ॥ ౩॥

తత్ర శక్త్యా విశేషేణ మానితాః సురసత్తమాః ।

భయహీనాః సుఖే సక్తా బుభుజుర్వివిధం సుఖమ్ ॥ ౪॥

అస్మాకం శత్రవః సర్వే దేవా దైత్య మతాః సదా ।

దైత్యానాం కదనే సక్తాః సమర్థాశ్చేన్న సంశయః ॥ ౫॥

హిరణ్యాక్షాదయః సర్వే సూదితా దేవప్తైః పురా ।

భిద్రదర్శనసంయుక్తైరస్మాకం తైర్విశేషతః ॥ ౬॥

సర్వత్ర ఖ్యాతిమత్యన్తం జానన్తి సకలా జనాః ।

దేవానాం వైరిభావం చ పరస్పరవధే రతమ్ ॥ ౭॥

అస్మాకం శక్తిరత్యన్తం వైరిభావే ప్రవర్తితా ।

మాన్యా తదపి దైత్యేన్ద్ర దేవానాం సా హితే రతా ॥ ౮॥

అతః శక్తిపురే స్వామిన్ గమిష్యామో న సంశయః ।

హనిష్యామోఽమరాన్ సర్వాన్ వైరిభావం సమాశ్రితాన్ ॥ ౯॥

దైత్యానాం వచనం శ్రుత్వా ప్రతాపీ స మదాసురః ।

ఉవాచ తాన్ మహాదైత్యో వినయేన సమన్వితః ॥ ౧౦॥

మదాసుర ఉవాచ ।

శృణుధ్వం త్రిపురాద్యా మే వచనం హితకారకమ్ ।

శక్తిప్రసాదసమ్భూతమైశ్వర్యం సకలం చ మే ॥ ౧౧॥

ఇష్టా దేవీ మదీయా సా తాం భజామి విశేషతః ।
 ఆతస్తస్యా హితం మాన్యం కర్తవ్యం సకలైః సదా ॥ ౧౨॥
 తాం చ దేవా యయుః సర్వే శరణం నాత్ర సంశయః ।
 మదీయాదాసభావేన యస్త్రితా శక్తిరాదరాత్ ॥ ౧౩॥
 దేవానాం పక్షపాతేన సహ తైర్నాగతాఽభవత్ ।
 అస్మాకం తు వధార్థాయ మహామాయా చ దానవాః ॥ ౧౪॥
 ఆతః ప్రభజనే తస్యా ఆసక్తా యే భవన్తి వై ।
 తే సమ్మాన్యా మయా నిత్యం మా వైరం కురుతాఽసురాః ॥ ౧౫॥
 మదాసురవచః శ్రుత్వా దైత్యపాస్తం పునర్రగుః ।
 క్రోధయుక్తా మదోత్సిక్తా దేవానాం తు వధే రతాః ॥ ౧౬॥
 దైత్యేశా ఊచుః ।
 మదాసుర శృణు స్వామిన్ పురావృత్తం కథానకమ్ ।
 హిరణ్యకశిపుః ప్రోక్తో బ్రహ్మలబ్ధవరో మహాన్ ॥ ౧౭॥
 అభవన్ బహవశ్చాన్యే దైత్యేశా దేవశత్రవః ।
 దేవపక్షాశ్రయం సర్వే త్యక్త్వా స్వం ధర్మమాశ్రితాః ॥ ౧౮॥
 కశ్యపస్య సుతౌ చైవ తావుభౌ దేవసంశ్రయమ్ ।
 త్యక్త్వా తు దేవసంహారే దైత్యేశౌ తత్పరౌ పురా ॥ ౧౯॥
 అతస్త్వయాఽపి కర్తవ్యం దేవానాం మూలనాశనమ్ ।
 అసురాశ్చ సురాః ప్రోక్తా వేదేఽపి చ విరోధినః ॥ ౨౦॥
 శక్తిలోకం గమిష్యామో భక్తియుక్తా వయం ప్రభో ।
 దేవాస్తాన్నిర్దలిష్యామః ఖలు శక్తేః ప్రసన్నిధౌ ॥ ౨౧॥
 యది శక్తిర్మహామాయాఽస్మాకం పక్షం సమాశ్రితా ।
 తదా తాం పూజయిష్యామః కులదైవతమాదరాత్ ॥ ౨౨॥
 అన్యథా యోధయిష్యామో వయం శక్త్యా న సంశయః ।
 శత్రుపక్షాశ్రితాం జ్ఞాత్వా నాఽత్ర దోషః ప్రవర్తతే ॥ ౨౩॥
 దైత్యేశానాం వచః శ్రుత్వా దుర్ముతిః స మదాసురః ।
 తథేతి సత్యమత్యన్తం మానయామాస దైత్యపః ॥ ౨౪॥
 తదైవ దైత్యసంయుక్తో యయౌ లోకం మదాసురః ।

శక్తేశ్చ సన్నిధౌ దూతం ప్రేషయామాస దుర్ముతిః ॥ ౨౫॥

(Page ఖం. ౨ అ. ౪౬ పాస ౯౮)

తారకం ప్రజగాదాఽసౌ గచ్ఛ దేవీం మహాబల |

సామయుక్తం వదాఽఽశు త్వం మహామాయాం మహాసుర ॥ ౨౬॥

తం ప్రణమ్య యయా వేగాచ్ఛక్తేః సన్నిధిమాదరాత్ |

తారకో మానితస్సైస్తు దేవైః పరమదారుణః ॥ ౨౭॥

నత్వా శక్తిం మహామాయాం కృతాఙ్ఞులిపుటోఽసురః |

తారకస్తామువాచాఽథ సామయుక్తం వచః ఖలః ॥ ౨౮॥

తారకాసుర ఉవాచ |

శ్శృణు శక్తే మహామాయే ఆగతః స మదాసురః |

దర్శనార్థం చ తే మాతస్తేనాఽహం ప్రేషితోఽధునా ॥ ౨౯॥

తేనోదితం చ శక్తే త్వం వచనం శ్శృణు మానదే |

భక్తీన భక్తీసంయుక్తం భావజ్ఞే జగదమ్భికే ॥ ౩౦॥

అస్మాకం కులదేవీ తు త్వమేవాత్ర న సంశయః |

అసురా హి వయం సర్వే త్వదీయాః సేవకా మతాః ॥ ౩౧॥

యత్రాఽసురా విరాజన్తి సురాస్తత్ర హతప్రభాః |

భవన్తి నాత్ర సన్దేహాః స్వభావాచ్ఛత్రవో మతాః ॥ ౩౨॥

అతో దేవాన్ సముత్సృజ్య తిష్ఠ త్వం పూజితాఽసురైః |

అస్మాకం శత్రవో దేవాస్త్యదీయాః శత్రవో మతాః ॥ ౩౩॥

ప్రణమన్తో వయం యావత్తావద్దేవనికృన్తనమ్ |

కరిష్యామో న సన్దేహాస్తస్మాన్ మాతస్త్వజాఽఽశు తాన్ ॥ ౩౪॥

ఏకం పక్షం సమాశ్రిత్య తిష్ఠ త్వం జగదమ్భికే |

అసురాణాం సురాణాం వా పూజితా సతతం పరే ॥ ౩౫॥

ఇత్యేవం కథితం దేవి మదస్య వచనం మయా |

కురు త్వం భక్తరాజస్య పాలనం పరమాదరాత్ ॥ ౩౬॥

గృత్సమద ఉవాచ |

మదస్య వచనం క్రూరం తారకేణ ప్రకాశితమ్ |

తచ్చుత్వా కుపితా దేవీ తం జగాద మహాసురమ్ ॥ ౩౭॥

శక్తిరువాచ ।

మదీయం జగదమ్బుతి నామ వేదే ప్రకాశితమ్ ।

కేన మార్గేణ దైత్యేశ పక్షమేకం సమాశ్రయే ॥ ౩౮॥

యథా దేవాస్తథా దైత్యా మాన్యా మే నాత్ర సంశయః ।

దేవైరైత్యైశ్చ కర్తవ్యః స్వస్వధర్మో మహాసుర ॥ ౩౯॥

పాతాలే రాజ్యమానన్దాదైత్యైః కర్తవ్యమజ్ఞాసా ।

స్వర్గేషు సర్వదా దేవైః కర్తవ్యం స్వస్వభావజమ్ ॥ ౪౦॥

ఏవరీతే హనిష్యామి క్రుద్ధాఽహం నాత్ర సంశయః ।

అతో దైత్యైః ప్రగస్తవ్యం పాతాలే వై మదాజ్ఞయా ॥ ౪౧॥

శక్తేర్వచనమాకర్ణ్య క్రుద్ధః సోఽపి మహాసురః ।

ఉవాచ తాం మహాశక్తిం భయం త్యక్త్వా ప్రభావతః ॥ ౪౨॥

తారక ఉవాచ ।

మా గర్వం కురు శక్తే త్వం శత్రుపక్షసమాశ్రితే ।

తపసా వయముత్కృష్టా జాతాః స్వస్య న సంశయః ॥ ౪౩॥

కర్మణా త్వం ప్రస్పృజసి జగన్ని జగదమ్బికే ।

కర్మాధీనమిదం సర్వం తత్ర త్వం కిం కరిష్యసి ॥ ౪౪॥

కర్మణా దైత్యరాజశ్చ ప్రతాపీ స మదాసురః ।

బ్రహ్మణ్ణాధిపతిర్భూత్వా దేవాన్ సర్వాన్ హనిష్యతి ॥ ౪౫॥

యుద్ధాయ సజ్ఞ త్వం దేవి దేవైఃసహ జగన్మయి ।

అసురైశ్చ మహాభాగైర్గచ్ఛామి మదసన్నిధౌ ॥ ౪౬॥

ఏవముక్త్వా మహాశక్తిం తారకః క్రోధసంయుతః ।

జగామ శక్తిలోకాద్వై మదదైత్యస్య సన్నిధౌ ॥ ౪౭॥

॥ ఓం తత్పదితి శ్రీమదావ్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే తారకాసురసామవర్ణనం నామ షట్పత్వారింశోఽధ్యాయః ॥

౨.౪౬

(Page ఖం. ౨ అ. ౪౭ పాన ౯౯)

౨.౪౭ ఇన్ద్రతారకసమాగమో నామ సప్తవత్సారింశోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

గృత్సమద ఉవాచ ।

ఆగతం తారకం దృష్ట్వా హర్షితః స మదాసురః ।

దైత్యైః సహ మహాసాధో ప్రహ్లాన్నశ్చాభవత్ ఖలః ॥ ౧॥

మదాసురం ప్రణమ్యైః సౌ కథయామాస తారకః ।

వృత్తాంతం దేవపక్షే చ సంశ్రితం కులదైవతమ్ ॥ ౨॥

తచ్చుత్వా మద్యపో దైత్యః ప్రతాపీ స మదాసురః ।

క్రోధయుక్తోఽభవత్తత్ర దేవాన్ హన్తుం సముద్యతః ॥ ౩॥

సన్నద్ధైరైత్యపైః సర్వైః సన్నద్ధశ్చ మదాసురః ।

శక్తిలోకం జగమాఽథ మహాకాల ఇవాఽఽబభౌ ॥ ౪॥

పురఃప్రాన్తే స్థితాన్ శక్తేర్గణాన్ పరమవిశ్రుతాన్ ।

తాఙ్జఘ్నుశ్చ మహాదైత్యాః శస్త్రైః పరమదారుణైః ॥ ౫॥

ఛిన్నాఙ్గాస్తే పలాయంత గతాః స్వనగరేఽభవన్ ।

వృత్తాంతం కథయామాసురైత్యానామాగమాత్మకమ్ ॥ ౬॥

శ్రుత్వా తత్ర మహాశక్తిరేషైః సర్వైర్మహాబలైః ।

శక్కురాదిభిరస్వితా యయౌ సఙ్గ్రామమణ్డలమ్ ॥ ౭॥

సింహారూఢా చతుర్బాహుః ఖడ్గచర్మధరా బభౌ ।

ధనుర్బాణధరా క్రోధాన్నానాశక్తిసమన్వితా ॥ ౮॥

వామాఙ్గాచ్ఛ్చైః సముత్పన్నా సావిత్రి దక్షిణాఙ్గతః ।

హృదయాత్ పురతః సంఙ్ఖా తాసాం సైన్యం పృథగ్బభౌ ॥ ౯॥

విష్ణుశక్కురముఖ్యాశ్చ సన్నద్ధా వాహనే స్థితాః ।

స్వస్వసైన్యేన సంయుక్తా బభుః కాలసమాః పురః ॥ ౧౦॥

ఇత్యాదిశక్తిభిః శక్తైరేవైర్వై సంయుతం మహత్ ।

సైన్యం దైత్యైన్ద్రముఖ్యైస్తైర్పృష్ఠం పరమదారుణమ్ ॥ ౧౧॥

తతో దైత్యైశ్చ శస్త్రాఘ్రేస్తాడితం సహసా బలాత్ ।

శక్తిసైన్యం మహాఘోరం క్రోధయుక్తం బభూవ హ ॥ ౧౨॥

శక్త్యా సమ్ప్రోషితా దేవా యుయుధూ రణమణ్డలే ।
 కాలికాద్యా మహాయుధే శక్తయః కుపితా భృశమ్ ॥ ౧౩॥
 అకస్మాన్నిలితే సైన్యే పరస్పరజయైషిణీ ।
 దైత్యానాం చైవ దేవానాం మరణే కృతనిశ్చయే ॥ ౧౪॥
 సైన్యానాం రజసా తత్ర హృతం జ్ఞానం సమంతతః ।
 న ప్రకాశో రవేరాసీత్ స్వపరజ్ఞానకారకః ॥ ౧౫॥
 హేషితైః క్షేడితైస్తత్ర బృంహితై రథనేమిభిః ।
 వాదిత్రాణాం మహాశబ్దైర్నాదయుక్తా దిశోఽభవన్ ॥ ౧౬॥
 శఙ్ఖనాదైః సింహనాదైర్నానానాదైశ్చ దైత్యప ।
 బధిరా ఇవ యోధాస్తే సజ్ఞాతా రణమూర్ధని ॥ ౧౭॥
 శస్త్రరస్త్రరనేకైశ్చ పరిజఘ్నుః సమంతతః ।
 ద్రుమైః పర్వతఖణ్డైశ్చ స్వాన్ పరాన్ యుద్ధదుర్మదాః ॥ ౧౮॥
 మృతాః కేచిత్ క్షతాః కేచిత్ కేచిచ్ఛస్త్రధరా బభుః ।
 నిజఘ్నుః పరవీరాన్స్తే స్వబలేన మహాబలాః ॥ ౧౯॥
 భగ్నే శస్త్ర సమగ్రే తే మల్లయుద్ధపరాయణాః ।
 యుయుధుః క్రోధసంయుక్తాః శస్త్రహీనాస్తథాఽపరే ॥ ౨౦॥
 కబన్ధా యుయుధుస్తత్ర శస్త్రహస్తా మహాబలాః ।
 స్వాన్ పరానపి జఘ్నుస్తే స్వపరజ్ఞానవర్జితాః ॥ ౨౧॥
 బాణైర్పాణాన్ సమాక్షుభ్దా విజఘ్నుశ్చ పరస్పరమ్ ।
 ఖడ్గైః ఖడ్గాన్స్తథా చాన్యే గదాభిశ్చ గదా భృశమ్ ॥ ౨౨॥
 తోమరైశ్చ మహావీరాః పర్శుభిస్తు తథాఽపరే ।
 భిద్దిపాలైశ్చ పాలైశ్చ పరిజఘ్నుః పరస్పరమ్ ॥ ౨౩॥
 రథారూఢా గజారూఢైర్గజారూఢాః పదాతిభిః ।
 ఆశ్వారూఢైస్తథాఽన్యేఽపి యుయుధుర్జాతసమ్భ్రమాః ॥ ౨౪॥
 తుములం దైత్యదేవానాం యుద్ధం తత్ర ప్రవర్తితమ్ ।
 ఉభయోర్నాశకం ఘోరం వక్తుం నైవ ప్రశక్యతే ॥ ౨౫॥
 ప్రవాహబహులై రక్షై రజః సమ్ప్రావితం మహత్ ।

ప్రకాశస్తత్ర సజ్ఞాతః స్వపరజ్ఞానకారకః ॥ ౨౬ ॥

(Page ఖం. ౨ అ. ౪౭ పాన ౧౦౦)

ప్రబోధ్య కేచిదైత్యాంస్తాన సురా జఘ్నుర్మహాబలాః ।

అసురాశ్చ సురాంస్తద్వన్ మహాక్రోధసమన్వితాః ॥ ౨౭ ॥

శక్తయః కుపితాస్తత్ర దైత్యాంశ్చైవ ప్రజహిరే ।

శస్త్రాస్త్రైర్వివిధైః సర్వాః పిపిషుశ్చాసురేశ్వరాన్ ॥ ౨౮ ॥

దైత్యాః ప్రకుపితా అన్యే శస్త్రాస్త్రైర్దేవమణ్డలమ్ ।

భిన్నం భిన్నమిమే చక్రుః క్రోధయుక్తా మహాబలాః ॥ ౨౯ ॥

మేరుశితాచలప్రఖ్యా దైత్యా దేవాః స్థితా బభుః ।

చేలుర్న చ పదం తత్ర పరస్పరవధే రతాః ॥ ౩౦ ॥

అభవన్ శోణితౌఘానాం మహానద్యః సమస్తతః ।

దేవదైత్యశరీరేభ్యః ప్రసూతాశ్చ సహస్రతః ॥ ౩౧ ॥

మేదోమాంసమహాపఙ్కాః ప్రపేతుర్ధరణీతలే ।

దేవాశ్చ శతశో దైత్యా గతప్రాణా రణేఽసుర ॥ ౩౨ ॥

మాంసం కర్దమరూపేణ యత్ర తత్ర స్థితం రణే ।

మృతానాం న చ సఙ్ఖ్యాఽఽసీన్ మార్గరోధనకారిణామ్ ॥ ౩౩ ॥

అస్సృక్ప్రవాహజస్తత్ర పూరః సన్ద్యశే జనైః ।

జతాఘ ఇవ దైత్యేన్ద్ర మహామోహప్రవర్ధనః ॥ ౩౪ ॥

మృతైర్గజైస్తథా భగ్నై రథైర్వాజిభిరేవ చ ।

నానావశుగజైరుష్ట్రైః పక్షిభిర్దుర్గమం కృతమ్ ॥ ౩౫ ॥

ముమూర్షవస్తత్ర పేతుర్మృతాః కేచిచ్ఛ ఖణ్డితాః ।

తదపి క్రోధసంయుక్తాః ప్రయత్నం చక్రురాదృతాః ॥ ౩౬ ॥

ఏవం దశ దినాన్యేవ దివారాత్రం మహారణమ్ ।

బభూవ సమయే తస్మిన్ దేవదైత్యసముద్భవమ్ ॥ ౩౭ ॥

పలాయనపరా దేవాస్తతో జాతా మహారణే ।

దశదిక్షు భయోద్విగ్నాః పలాయంతాఽసురేశ్వర ॥ ౩౮ ॥

తద్ దృష్ట్వా పరమాశ్చర్యం వజ్రభృద్దేవపైర్వృతః ।

సన్గ్రామమకరోద్ధోరం దైత్యనాశకరం పరమ్ || ౩౯||
 వజ్రపాతేనాసురాన్ స చూర్ణయామాస వేగతః |
 దేవేన్ద్రో వివిధైరన్యైర్యమాద్యా ఆయుధైస్తథా || ౪౦||
 మృతా దైత్యగణాః కేచిత్ భృశం కేచిచ్ఛ మూర్చ్ఛితాః |
 ముమూర్షవః పరే తత్ర కృతా వై వజ్రణాఽభవన్ || ౪౧||
 శక్త్యాదిశస్త్రపాతేన వహ్నిచన్ద్రయమాదయః |
 ఆసురాన్ మారయామాసుః క్రోధయుక్తాః సురేశ్వరాః || ౪౨||
 తతో భగ్నం బలం సర్వం దైత్యానాం భయసంక్కులమ్ |
 దుద్రావ దిక్షు సర్వాసు త్రాతారం నాభ్యపద్యత || ౪౩||
 తతః సంహర్షితా దేవాస్తథా దేవగణాః పరే |
 జయశక్తే మహామాయేఽవదంస్తే జయ సర్వదా || ౪౪||
 తతః క్రోధసమాయుక్తస్థారకో దైత్యపైర్వృతః |
 ఆయయా క్రోధదీప్తాక్షో యోధుం శక్రేణ వీర్యవాన్ || ౪౫||
 ఆగత్య రణభూమిం స తమువాచ పురస్తరమ్ |
 గర్వయుక్తం మహోగ్రం చ మోహితో మదసంయుతః || ౪౬||
 తారక ఉవాచ |
 కిం త్వం యుధ్యసి దేవేన్ద్ర దైత్యపైః పరమాదృతైః |
 మయా యుక్తైకబాణేన న సమోఽసి సురాధిప || ౪౭||
 బలేన యది సంయుక్తస్తదా కిమమరావతీమ్ |
 త్యక్తవాన్ వద మే వాక్యం వృథా మృత్యుమవాప్స్యసి || ౪౮||
 ఇతి తస్య వచః శ్రుత్వా సురేన్ద్రస్తమువాచ హ |
 క్రోధసంరక్తచక్షుర్భిర్రక్షయన్నివ దానవాన్ || ౪౯||
 ఇన్ద్ర ఉవాచ |
 తారక త్వం వల్గసి కిం పశ్య మే పౌరుషం మహత్ |
 ఆసురం ప్రహరిష్యామి సైన్యం తే పశ్యతో మహత్ || ౫౦||
 పశ్చాత్త్వాం చ క్రమేణాఽహం మదం నబలవాహనమ్ |
 హత్వాఽభివాద్య శక్తిం చ గమిష్యామ్యమరావతీమ్ || ౫౧||
 (Page ఖం. ౨ అ. ౪౮ పాన ౧౦౧)

ఆదౌ శక్తివిహీనోఽహం కిం కరోమి పరాక్రమమ్ |

అధునా శక్తిసంయుక్తః కదనం తే కరోమ్యహమ్ || ౫౨||

కిం బహూక్తేన దైత్యేన్ద్ర దర్శయ స్వపరాక్రమమ్ |

నోచేద్దచ్చస్వ పాతాలం మిథ్యా వల్లసి కిం వచః || ౫౩||

|| ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయ పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే ఇన్ద్రతారకసమాగమో నామ సప్తవత్సారింశోఽధ్యాయః ||

౨.౪౭

౨.౪౮ ఇన్ద్రపరాజయో నామాష్టవత్సారింశోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

గృత్సమద ఉవాచ |

ఏవం గదిత్వా దేవేన్ద్రో దైత్యేన్ద్రం క్రోధసంయుతమ్ |

తారకం శరవర్షేణ వవర్ష రణమణ్ణలే || ౧||

ఏకస్మాన్ మన్రితాద్బాణాదనన్తైర్నిఃస్పృతైః శరైః |

బభూవురైత్యసంఖ్యాతాః పీడితాస్తైః సమన్తతః || ౨||

తతో దైత్యః స దైత్యేశాః ప్రధానప్రముఖాః స్థితాః |

శరవర్షాణి సర్వత్ర చక్రుః పరమదారుణాః || ౩||

త్రైబాణ్డైర్దేవసైన్యానాం హతా వీరా అనేకశః |

ఛిన్నాస్థాః పతితాస్త్ర రుధిరోఘప్రవర్షిణః || ౪||

యత్ర తత్ర పలాయన్త దేవా భయసమాకులాః |

త్రాతారం నాభ్యపద్యన్త ప్రలయేషు యథా ప్రజాః || ౫||

తేషాం తత్కర్మ దృష్ట్వా తే వవృషుః సురపా శరాన్ |

అగ్నిధర్మాదయస్తత్ర కాలమృత్యాపమాన దృఢాన్ || ౬||

త్రైరాహతం బలం పూర్ణం దైత్యానాం యత్ర తత్ర తే |

మృతా ముమూర్షవః సర్వే బభూవు రాక్షసా మృధే || ౭||

తతోఽతికుపితో దైత్యస్తారకోఽతిభయానకః |

నిష్కాస్య సుదృఢం బాణం మోచయామాస దారుణమ్ || ౮||

ఆకర్ణం ధనురాకృష్య దీప్తో బాణో సురేశ్వర |

ఇన్ద్రస్య సహసాగత్య హృది సమ్పత్తోఽభవత్ || ౯ ||

తేన సమ్ప్రీడితో దేవో మూర్చ్ఛితో దేవనాయకః |

ముహూర్తాత్ సావధానోఽభూద్వజ్రం హస్తే సమాదదే || ౧౦ ||

వజ్రేణ తాడితోఽత్యంతం తారకో దైత్యపుంగవః |

పతితః స ధరాప్యష్టే గతప్రాణ ఇవాఽభవత్ || ౧౧ ||

ఏవం వరుణవన్శ్యాద్వైర్వాయుధర్మకుబేరకైః |

హతా దైత్యా ఆనేకే చ పతితా మూర్చ్ఛితా మృతాః || ౧౨ ||

హాహాకారశ్చ సర్వత్ర దైత్యసైన్యే ప్రవర్తితః |

పలాయంత చ దిక్పాన్తే త్రాసితా దేవనాయకైః || ౧౩ ||

తతః శుక్రేణ తే సర్వే తారకాద్యా మహాసురాః |

విద్యయా సావధానాశ్చ కృతా యుద్ధాయ సజ్జితాః || ౧౪ ||

అగ్నిమన్తసమాయుక్తం బాణం ధనుషి సన్తధే |

తారకః క్రోధసంయుక్తో దాహకం స ముమోచ హ || ౧౫ ||

పతితో దేవసైన్యే చ బాణస్తస్మాన్ మహాబలః |

నిఃసృతః పురుషస్తత్ర భక్షయామాస వై సురాన్ || ౧౬ ||

మేరుమన్తరసజ్కాశో విచచార మహాబలః |

దేవసైన్యేషు దైత్యేన్ద్ర ప్రలయాగ్నిసమోఽదహన్ || ౧౭ ||

అగ్నిజ్వాలాశ్చ సర్వత్ర సముద్భూతా భయానకాః |

అదహద్దేవసజ్ఘాన్తాన్ వాహనైః సహితాన్ మృధే || ౧౮ ||

హాహాకారరవా దేవాః పలాయనమకుర్వత |

(Page ఖం. ౨ అ. ౪౮ పాన ౧౦౨)

తత్రాపి పురుషోఽత్యంతం భక్షయామాస చామరాన్ || ౧౯ ||

తతః క్రోధసమాయుక్తో మహేన్ద్రో వారుణం మహత్ |

ఆస్తం ధనుషి సజ్ఘృహ్య మృధే తత్యాజ దారుణమ్ || ౨౦ ||

తస్మాచ్చ జలధారాఽభూత్ సమంతాన్నిఃసృతా బహు |

వవర్షరతులాం వృష్టిం మేఘాః సర్వత్ర గర్జితైః || ౨౧ ||

జలౌఘేన మహావహ్నిః ప్రశాన్తః సహసా కృతః |

అన్త్రేణ పురుషః సోఽపి పతితో రణమూర్ధని || ౨౨ ||

తతో దేవగణాః సర్వే సావధానా బభూవిరే ।
 దైత్యా వృష్ట్యా చ వాతేన పీడితా బలసంయుతాః ॥ ౨౩॥
 విద్యుజ్జ్వాలాభిరత్యన్తం దగ్ధాః కేచిన్ మహాసురాః ।
 జతోఘన తథా కేచిద్వాహితాశ్చ సవాహనాః ॥ ౨౪॥
 దైత్యానాం ప్రబలం సైన్యం పీడితం వారుణేన చ ।
 హాహాకారరవా దైత్యా యయుర్మృత్యుం భయానకమ్ ॥ ౨౫॥
 తతః స తారకో దైత్యః క్రోధసంరక్తలోచనః ।
 వాయుస్త్రం తన్నివృత్త్యర్థం సన్ధధేఽతిభయానకమ్ ॥ ౨౬॥
 ముమోచ ధనురాకృష్య దేవసైన్యే మహాసురః ।
 తేన వారుణమస్త్రం చ గ్రస్తం వై శాన్తిమాగమత్ ॥ ౨౭॥
 వాయునా ప్రబలేనైవ ఘూర్ణితా దేవవాహినీ ।
 శుష్కపత్రసమా తత్ర బభ్రామ సమరాజ్ఞణే ॥ ౨౮॥
 తతః సమాగతో దైత్యస్తారకోఽతిభయానకః ।
 ఖడ్గేన దేవరాజం తం జఘానార్మషతో దృఢమ్ ॥ ౨౯॥
 ఖడ్గాఘాతేన దేవేన్ద్రం పతితం మూర్ఛయా భృశమ్ ।
 సక్లృహ్య దైత్యరాజస్తు తారకః స్వబలం యయౌ ॥ ౩౦॥
 మదాసురస్య సాన్నిధ్యే స్థాపయామాస దేవపమ్ ।
 మదేన మూర్ఛితో దేవో బద్ధః పాశైః సమన్తతః ॥ ౩౧॥
 తతో హాహాకృతం సర్వైః పలాయత దిశో దశ ।
 సైన్యం దేవగణానాం వై వినాథం భయసంక్మలమ్ ॥ ౩౨॥
 యమం చ సహసాఽఽగత్య గదయా హృది వివ్యథే ।
 తారకః స మహామూర్ఛాం జగమ ప్రేతనాయకః ॥ ౩౩॥
 సక్లృహ్య స్వబలే నీత్వా హర్షితోఽభూన్ మహాసురః ।
 ఏవమగ్నిముఖాః సర్వే ధృతాస్తే దైత్యనాయకైః ॥ ౩౪॥
 అనాథం దేవసైన్యం తత్ పలాయత భయాకులమ్ ।
 మృతం భగ్నం చ శస్త్రైః సంహతం దైత్యైర్మహాబలైః ॥ ౩౫॥
 ఏవం నిర్జిత్య దైత్యేన్ద్రా జహృషుర్నాదసంయుతాః ।

దేవాః సర్వే భయోద్విగ్నాః శరణం శక్కురం యయుః ॥ ౩౬ ॥

॥ ఓం తత్సదీతి శ్రీమదాన్వేయే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే ఇన్ద్రపరాజయో నామాష్టచత్వారింశోఽధ్యాయః ॥ ౨.౪౮
(Page ఖం. ౨ అ. ౪౯ పాన ౧౦౩)

౨.౪౯ శివాదిదేవపరాజయో నామైకోనపఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

గృత్సమద ఉవాచ ।

విష్ణునా సహితో దేవైస్తతః సర్వైః సుసంవృతః ।

గణైః సుదారుణైస్తత్ర యయా శమ్భూ రణస్థలమ్ ॥ ౧ ॥

సమాగతం శివం జ్ఞాత్వా తారకః క్రోధసంయుతః ।

ఉవాచ తం మహాదేవం గర్వయుక్తేన చేతసా ॥ ౨ ॥

తారక ఉవాచ ।

కిమాగతోఽసి సక్లమే మదేన త్వం సదాశివ ।

సింహేన శశకో యుద్ధం కిం కరిష్యతి మాం వద ॥ ౩ ॥

మదాసురస్య దాసోఽహం త్వాం హనిష్యామి నిశ్చింతమ్ ।

సంహారకారిణం సద్యో మహాసంహారకారకః ॥ ౪ ॥

వచః శ్రుత్వా త్రిశూలేన తారకః శమ్భూనా హతః ।

స మృతస్తత్క్షణాదైత్యః పతితో భగ్నవృక్షవత్ ॥ ౫ ॥

తతశ్చక్రేణ దేవేః కేశవో దైత్యనాయకాన్ ।

మారయామాస సజ్కృద్ధః సకలాన్యత్ర తత్ర చ ॥ ౬ ॥

తతోఽతిభయసంయుక్తాః పలాయంత దిశో దశ ।

దత్యాః ప్రాణపరీష్పార్థం హాహాకారకరా భృశమ్ ॥ ౭ ॥

దేవైస్తత్ర ధృతా దైత్యా మృతాస్తారకముఖ్యకాః ।

శుక్రస్య తు భయాచ్ఛృష్టాస్త్యక్తాస్తే వివరే స్థితాః ॥ ౮ ॥

దేవేశానాం చ దైత్యేశా దృష్ట్వాఽతీవపరాక్రమమ్ ।

బాణస్త్రిపురశఙ్ఖౌ చ ససైన్యా ఆయయుర్మృధే ॥ ౯ ॥

కోలాహలం ప్రకుర్వాణాః శఙ్ఖశబ్దైః సమస్తతః ।

వవృషుః శస్త్రధారాభిర్వర్షాకాలే యథా ఘనాః ॥ ౧౦॥
 తతః పరస్పరం యుద్ధం నియతం సమృభూవ హా ।
 దేవానాం చైవ దైత్యానాం వినాశకరమద్భుతమ్ ॥ ౧౧॥
 బాణః సూర్యం యయౌ క్రుద్ధః శఙ్ఖో విష్ణుం మహాబలః ।
 రుద్రం చ త్రిపురో వేగాత్ పరసైన్యనిబర్హణః ॥ ౧౨॥
 అన్యే చ శతశస్త్ర దైత్యా దేవాన్ సమాయయుః ।
 గదితుం న భవేచ్ఛక్యం బహుత్వాద్యుద్ధమద్భుతమ్ ॥ ౧౩॥
 క్రోధయుక్తా నిజఘ్నస్తే దానవా దేవముఖ్యాకాన్ ।
 శస్త్రాస్త్రైర్వివిధైః క్రుద్ధా వృక్షైర్వై పర్షతైర్మృధే ॥ ౧౪॥
 దైత్యానాం బలముత్కృష్టం జ్ఞాత్వా దేవా మహాబలాః ।
 యత్నయుక్తాశ్చ సఙ్గ్రామే యుయుధుః శస్త్రపాణయః ॥ ౧౫॥
 ఏవం త్రిదివసం యుద్ధం సజ్ఞాతం దారుణం మహత్ ।
 దేవసేనా తతో భగ్నా భయభీతా సమస్తతః ॥ ౧౬॥
 జఘాన శఙ్కరోఽత్యంతం క్రోధయుక్తో మహాబలమ్ ।
 గదయా త్రిపురం తత్ర తతః పరమదుర్జయమ్ ॥ ౧౭॥
 జఘాన గదయా శమ్భుం సోఽపి తం చ పరాక్రమీ ।
 గదాయుద్ధం మహత్తత్ర బభూవాఽతిభయానకమ్ ॥ ౧౮॥
 తతస్త్రిశూలఘాతేన హతో దైత్యః పపాత హా ।
 త్రిపురో మూర్ఛయాత్యంతం పీడితః శఙ్కరేణ సః ॥ ౧౯॥
 జ్వాలయా రవిణా తత్ర బాణో భూమా నిపాతితః ।
 చక్రేణ విష్ణునా దుష్టః శఙ్ఖః సమర్థితోఽభవత్ ॥ ౨౦॥
 ధృత్వా తాన్ దైత్యముఖ్యాంశ్చ చిక్షిపుర్వివరోఽమరాః ।
 పాశైర్బద్ధ్వా తతో దుష్టాన్ పునరుత్పాతశఙ్కయా ॥ ౨౧॥
 తతో దైత్యా హతాః సర్వే దేవైర్వైవగజైర్మృధే ।
 మృతా ముమూర్షవః కేచిచ్ఛరణం తే యయుః సురాన్ ॥ ౨౨॥
 విజయం ప్రాప్య దేవేన్యా హర్షితాః సమృభూవిరే ।
 జగర్బుర్జయశబ్దేన ప్రాట్టహాసం ప్రచక్రీరే ॥ ౨౩॥

తతో మదాసురః క్రుద్ధో జ్ఞాత్వా వృత్తాస్తమద్భుతమ్ ।
సంరక్షనయనో దుష్టో యయౌ రణవిధిత్సయా ॥ ౨౪॥

శుక్రేణ సహితః సోఽపి మహావీరైః సమావృతః ।
రథారూఢః స్వపుత్రైశ్చ సక్లౌమే సన్దధే మనః ॥ ౨౫॥

తతస్తం దైత్యముఖ్యం వై తనయాశ్చ సమాయయః ।
సక్లౌమార్థం మహావీర్యాస్త్రయో దేవైః శివాదిభిః ॥ ౨౬॥

(Page ఖం. ౨ అ. ౪౯ పాన ౧౦౪)

ధనప్రియశ్చ సక్లౌమే సూర్యం వివ్యాధ సాయకైః ।
ఉవాచ గర్వసహితో రవిం త్రైలోక్యభావినమ్ ॥ ౨౭॥

ధనప్రియ ఉవాచ ।

శృణు దుష్టార్యమంస్త్యం మే వచనం హితకారకమ్ ।
గచ్ఛ శీఘ్రం మహాబాహో నోచేన్ మృత్యుముపేష్యసి ॥ ౨౮॥

త్వయా దైత్యా హతాః పూర్వం భుక్ష్వి తేషాం ఫలం మహత్ ।
న ముఞ్చామి మహాదుష్ట జీవంతం త్వాం చ కాశ్యప ॥ ౨౯॥

తతః సూర్యేణ ఖడ్గేన హతో దైత్యో మహాబలః ।
పపాత మూర్చ్ఛయాఽఽవిష్టః పునః సంజ్ఞాం చ సోఽలభత్ ॥ ౩౦॥

ఆగత్య కాశ్యపం దైత్యపుత్రో వేగసమన్వితః ।
ఖడ్గేన తీక్ష్ణధారేణ జఘాన దృఢమజ్ఞానా ॥ ౩౧॥

దృఢాఘాతేన సూర్యః స పతితో మూర్చ్ఛయా భృశమ్ ।
తం ధృత్వా విజయీ దైత్యపుత్రశ్చ స్వస్థలం యయౌ ॥ ౩౨॥

ప్రణమ్య పితరం పుత్రో ననన్ద హ ధనప్రియః ।
పాశైర్బద్ధ్వా దృఢం సూర్యం చిక్షేప వివరేఽసురః ॥ ౩౩॥

విలాసీ విష్ణుమాగత్య క్రోధేన మహతాఽఽవృతః ।
బాణజాలైః సమాచ్ఛాద్యోవాచ తం దారుణం వచః ॥ ౩౪॥

త్వయా విష్టో మదీయా వై సేనా సన్నాశితా బలాత్ ।
గృహీతా దైత్యవర్యాశ్చ నాఽహం తత్ర స్థితోఽభవమ్ ॥ ౩౫॥

అధునా శస్త్రఘాతేన హతస్త్యం గచ్ఛసి ప్రభో ।
మృత్యోర్భువనముగ్రం యన్న త్వాం ముఞ్చామి కర్షిచిత్ ॥ ౩౬॥

తతః క్రోధసమావిష్టో విష్ణుశ్చక్రేణ దైత్యపమ్ |
 విలాసినం జఘానాఽథ చక్రే సమ్మూర్చ్ఛితం ఖలమ్ || 3౭||
 క్షణేన సావధానోఽభూదాగత్య గదయా విభుమ్ |
 హృది వివ్యాధ దుష్టోఽసౌ పపాత గరుడాధారిః || 3౮||
 తం ధృత్వా దైత్యపుత్రః స యయౌ స్వస్థానముత్తమమ్ |
 పితరం ప్రణనామాఽథ పిత్రా సమ్మానితోఽభవత్ || ౩౯||
 బద్ధ్యా పాశైర్మహావిష్టుం చిక్షేప వివరే మదః |
 దైత్యా హర్షసమాయుక్తా జగర్జుశ్చ భయానకమ్ || ౪౦||
 లోలుపశ్చ సమాగమ్య శక్జురం వృషభధ్వజమ్ |
 ఉవాచ కోపరక్తాక్షః శ్శృణు త్వం నీలలోహిత || ౪౧||
 మదీయమతులం వైస్యం త్వయా యుధి నిపాతితమ్ |
 అధునా త్వాం హనిష్యామి ఫలదాతా భవామ్యహమ్ || ౪౨||
 బ్రువన్తం తం తతో మూర్ఘం త్రిశూలేన జఘాన హ |
 శక్జురః క్రోధసంయుక్తః సోఽపతన్ మూర్చ్ఛయా భృశమ్ || ౪౩||
 శుక్రేణ సహసాఽఽగత్య సావధానః కృతోఽసురః |
 లోలుపో నిర్మమే మాయాం సర్వదేవవిమోహిణీమ్ || ౪౪||
 అకస్మాజ్జలధిస్తత్ర వ్యాప్తః సర్వభయావహః |
 అగ్నిశ్చ సర్వతః సర్వాన్ దాహయామాస ఛైరవః || ౪౫||
 నానాశస్త్రధరా అన్యే నగ్నాస్తే శూలపాణయః |
 నగ్నాస్త్రీయశ్చ శస్త్రోఘ్నైర్మారయామాసురజ్ఞాసా || ౪౬||
 శక్జురో విస్మితో భూత్వా పశ్చాద్భయసమన్వితః |
 మోహితో మాయయా తత్ర లోలుపేనాసురేశ్వర || ౪౭||
 ఏతస్మిన్నన్తరే తత్ర సముద్రే సర్వతః స్థితే |
 మమజ్జ తత్ర దేవేశః శివః ప్రహ్లాద మోహతః || ౪౮||
 కర్మణా చ తపోరూపేణేదం సర్వం కృతం మృధే |
 మజ్జన్తం శక్జురం ధృత్వా లోలుపః స్వస్థలం యయౌ || ౪౯||
 పిత్రాఽసౌ మానితోఽత్యన్తం పాశైర్బద్ధ్యా సదాశివమ్ |
 (Page ఖం. ౨ అ. ౫౦ పాన ౧౦౫)

చిక్షేప వివరే దైత్యో లోలుపః సర్వలోలుపః ॥ ౫౦ ॥

తతో హాహారవం కృత్వా దేవా దేవాగణా మృధే ।

శరణం జగదమ్బాం తే యయుః సస్త్రాసతాపితాః ॥ ౫౧ ॥

దైత్యేన్యా హర్షితాః సర్వే జగర్జుర్జనవదృశమ్ ।

కుర్వన్తో వాద్యశబ్దాన్ వై జయశబ్దకరా భృశమ్ ॥ ౫౨ ॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే శివాదిదేవపరాజయో నామైకోనపఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః ॥

౨.౪౯

౨.౫౦ మదాసురవిజయో నామ పఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

గృత్సమద ఉవాచ ।

శివవిష్ణ్వాదిదేవేషు గృహీతేషు మహాబలైః ।

దైత్యపుత్రైః సురాణాం చ సైన్యే త్రాసః ప్రవర్తితః ॥ ౧ ॥

దేవా దేవగణాః కేఽపి క్షతా భగ్నాస్తథాఽపరే ।

మృతా ముమూర్షవస్తత్ర గృహీతా దైత్యపైర్మృధే ॥ ౨ ॥

కేచిత్తాన్ శరణం జగ్మురైత్యాన్ కేచిత్ పలాయితాః ।

శశంసుః సర్వవృత్తాంతం శక్తయే భయవిహ్వలాః ॥ ౩ ॥

వృత్తాన్తమతులం శ్రుత్వా దైత్యానాం కర్మసమ్భవమ్ ।

క్రోధయుక్తా మహామాయా యయౌ సఙ్గామమణ్డలమ్ ॥ ౪ ॥

ఆగతాం జగదమ్బాం తాం స్వయం జ్ఞాత్వా మదాసురః ।

పుత్రైః ప్రధానముఖ్యైశ్చ నానావీరైర్వృతో యయౌ ॥ ౫ ॥

సమాగతం మహాదైత్యం జ్ఞాత్వా క్రోధసమన్వితా ।

జగదమ్బా రణే తత్ర ధనుః సజ్జమథాఽకరోత్ ॥ ౬ ॥

ధనుషః శబ్దముగ్రం తే శ్రుత్వా దైత్యా భయాతురాః ।

మూర్చ్ఛితాః కేఽపి భీతాశ్చ దుద్రువుః కేఽపి దైత్యపాః ॥ ౭ ॥

తతః శఙ్ఖనినాదం వై చకార స మదాసురః ।

మహతా తస్య నాదేన వ్యాప్తం సర్వం జగత్త్రయమ్ ॥ ౮ ॥

తతః శఙ్ఖనినాదైశ్చ దేవీనాం పూరితం నభః ।
 దైత్యేన్ద్రాణాం చ సర్వత్ర మహాన్ కోలాహలో హ్యభూత్ ॥ ౯ ॥
 సింహనాదైర్జగర్జుస్తే వీరా వై శక్తయస్తథా ।
 వివేదుర్బహువాద్యాని సురా హర్షం సమాయయుః ॥ ౧౦ ॥
 ఏతస్మిన్నస్తరే తత్ర కాలికా క్రోధసంయుతా ।
 శక్తిభిః సంవృతా క్రూరా దైత్యసైన్యం మమర్ష హా ॥ ౧౧ ॥
 త్రిశూలేన తథా పాశైః శస్త్రైర్నానావిధైర్మృధే ।
 శక్తిభిశ్చేదితా దైత్యాః పలాయంత దిశో దశ ॥ ౧౨ ॥
 తతః క్రోధసమాయుక్తా దైత్యపుత్రాః సమాయయుః ।
 వవృషుర్బాణజాలాని కాలరూపాణి సంయుగే ॥ ౧౩ ॥
 తేషాం బాణైర్హతాస్తత్ర దేవానాం శక్తయో గణాః ।
 హాహాకారరవాః సర్వే పలాయంత భయాకులాః ॥ ౧౪ ॥
 తతః కాలీ సమాక్రూధా రూపం కృత్వా భయానకమ్ ।
 జఘాన దైత్యనేనాం తాం సమంతాత్ ప్రలయప్రభా ॥ ౧౫ ॥
 గృహీత్వా దైత్యపుత్రాన్ వై బద్ధ్వా పాశైర్మహామదాన్ ।
 చిక్కిపుర్వివరే సంజ్ఞాలక్ష్మీసావిత్ర్య ఆహవే ॥ ౧౬ ॥
 తతః క్రోధసమాయుక్తో మదదైత్యః ప్రతాపవాన్ ।
 ధనుః సజ్జమథో కృత్వా ముమోచ శరముల్బణమ్ ॥ ౧౭ ॥
 సంహారాస్త్రాన్ మహాఘోరాత్తస్మాజ్ఞాతో మహాబలః ।
 పురుషః పర్వతాకారః శక్తీనాం బుభుజే బలమ్ ॥ ౧౮ ॥
 ఆస్తస్య తత్ర దైత్యేన్ద్రో జ్ఞానయా పీడితా రణే ।
 (Page ఖం. ౨ ఆ. ౫౦ పాన ౧౦౬)
 శక్తయశ్చ మృతా దగ్ధా దుద్రువుర్యత్ర తత్ర తాః ॥ ౧౯ ॥
 నిఃసహాయా భయోద్విగ్నాః కాలీముఖ్యాః ప్రదుద్రువుః ।
 మహామాయాసమీపే తాః సంస్థితాః సజ్జగుః కథాః ॥ ౨౦ ॥
 తతః క్రోధసమావిష్టాం స్వయం శక్తిం సమాగతామ్ ।
 సింహారూఢాం స తాం దృష్ట్వా దైత్యేన్ద్రః ప్రణనామ చ ॥ ౨౧ ॥

ఉవాచ శక్తిం గర్వేణ పూరితోఽసౌ మహాసురః ।
 దేవాంస్త్వక్వా జగన్మాతరస్మాకం పక్షమాశ్రయ ॥ ౨౨॥
 నోవేత్వాం కర్మణాం దేవీం హనిష్యామి న సంశయః ।
 సదేవాం సపరీవారాం పశ్య మే పౌరుషం మహత్ ॥ ౨౩॥
 తతః క్రోధసమాయుక్తా శూలం చిక్షేప వై రణే ।
 వధాయ దైత్యరాజస్య మహామాయా ప్రభావతః ॥ ౨౪॥
 త్రిశూలేనాఽఽహతో దుష్టః ప్రహ్లాద న చచాల హ ।
 మదాసురో జగర్జాసావతిక్రోధయుతోఽభవత్ ॥ ౨౫॥
 శస్త్రాణి సహసా త్యక్త్వా మల్లయుద్ధాయ దైత్యపః ।
 యయౌ శక్తిర్మహద్రూపం కృత్వా ప్రయయుధే తతః ॥ ౨౬॥
 న శక్యతే వర్ణయితుం యుద్ధం ఘోరం తయోర్మహత్ ।
 బాహుభిర్వస్త్రపాదైశ్చ ప్రవృత్తం దారుణం పరమ్ ॥ ౨౭॥
 పరస్పరం జయన్తౌ తౌ జల్పన్తౌ సాధు సాధ్వీతి ।
 దివసాని గతాన్యేవ శ్రీణి తత్రాసురేశ్వర ॥ ౨౮॥
 వరదానబలేనైవ తేన క్షీణబలా కృతా ।
 శక్తిస్త్వశక్తిరూపా చ జాతా కర్మప్రభావతః ॥ ౨౯॥
 మమర్ష దేహపాతేన మహాశక్తిం మహాసురః ।
 మూర్చ్ఛితాం తాం సమాదాయ యయౌ హర్షసమన్వితః ॥ ౩౦॥
 అన్యాశ్చ శక్తయస్తేన ధృతాః కాశ్చిత్పలాయితాః ।
 హాహాకారశ్చ సర్వత్రాఽభవచ్ఛక్తిబలే మహాన్ ॥ ౩౧॥
 దైత్యేన్ద్రో వారయామాస శక్తీనాం కదనే రతాన్ ।
 ఉవాచ కులదేవ్యశ్చ శక్తయో నో న సంశయః ॥ ౩౨॥
 తతో మదాసురేశైవ మోచితాః స్వసుతాస్త్రయః ।
 ప్రధానాది మహాదైత్యా ధృతా దేవై రణే పురా ॥ ౩౩॥
 శక్తిలోకం సమాసాద్య గర్వితః స మదాసురః ।
 భోగాంశ్చ వివిధాంస్తత్ర బుభుజే జ్ఞాతిభిః సహ ॥ ౩౪॥
 న మమర్ష నిజాత్మానం మోహితో దైత్యనాయకః ।
 స్త్రీమాంసమదిరాసక్తః ప్రబభూవాసురేశ్వర ॥ ౩౫॥

తతః శక్తిం సమాసీయోవాచ గర్వసమన్వితః ।

దేవైః సహ మహాశక్తే గచ్ఛ యత్ర చ తే రుచిః ॥ ౩౬॥

ఉవాచ మోహితో వాక్యం శివాదీన్ సమదాసురః ।

గచ్ఛన్తు యత్ర కుత్రాఽపి మమాజ్ఞా వశగాః సురాః ॥ ౩౭॥

శక్తిం ప్రణమ్య దైత్యేన్ద్ర ఊచివాన్ భక్తిసంయుతః ।

అస్మాకం పక్షమాశ్రిత్య వస త్వం పూజితా మయా ॥ ౩౮॥

తతస్తం శక్తిరాదృత్యోవాచ హ్లానముఖశ్రియా ।

దేవైః సహ గమిష్యామి యత్ర కుత్ర మహాసుర ॥ ౩౯॥

తతస్తాం దైత్యరాజస్తు ముక్తవాన్ గర్వమోహితః ।

అనాదృత్య మహామాయాం సాఽఽగతా దేవసంయుతా ॥ ౪౦॥

వనేషు గిరిదర్యాం చ సంస్థితా భయసంకూలా ।

దేవైః సహ జగన్మాతా నిఃస్పృతా దారుణాద్భయాత్ ॥ ౪౧॥

దైత్యోఽపి దైత్యవైస్తత్ర సంవృతో బుభుజే సుఖమ్ ।

శక్తిలోకభవం వీరః కర్మణా నిర్మితం పరమ్ ॥ ౪౨॥

తతో బాణాదయస్తేనాఽభవంశ్చ స్థాపితాః సుతాః ।

దేవానాం చ పదే ముఖ్యాః శక్తిలోకే తథా కృతాః ॥ ౪౩॥

పుథివ్యాం నగరే దుష్ట ఆయయా స విలాసదే ।

తత్ర స్థిత్యా త్రిలోకస్య రాజ్యం చక్రే మదాసురః ॥ ౪౪॥

(Page ఖం. ౨ అ. ౫౧ పాన ౧౦౭)

తతః పాతాలవివరే ప్రేషయామాస దైత్యపః ।

త్రిపురం శేషనాగేన్ద్రజయనాయ మహాబలమ్ ॥ ౪౫॥

శేషో జ్ఞాత్వా చ వృత్తాన్తం సామ చక్రే పురైవ చ ।

దైత్యేన వార్షికం భాగం దదౌ జగ్రాహ శాసనమ్ ॥ ౪౬॥

ఏవం మదాసురో దుష్టో జిత్వా బ్రహ్మాణ్డమణ్డలమ్ ।

రాజ్యం చకార సర్వేషాం భువనానాం ప్రతాపవాన్ ॥ ౪౭॥

అనుత్తమాన్ విచిత్రాంశ్చ దేవాదీనాం సుదుర్లభాన్ ।

భోగాన్ సర్వాన్ స ఆహృత్య బుభుజే జ్ఞాతిభిః సహ ॥ ౪౮॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే మదాసురవిజయో నామ పంచాశతమోఽధ్యాయః ॥ ౨.౫౦

౨.౫౧ సనత్కుమారదేవసమాగమో నామైకపంచాశతమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

గృత్యమద ఉవాచ ।

శృణు ప్రహ్లాద దైత్యస్య చేష్టితం పరమాద్భుతమ్ ।

మదాసురస్య సర్వం యన్ మదమోహకరం మహత్ ॥ ౧॥

తతః కియతి కాలే స గతే దుష్టైర్మహాసురః ।

బభౌ పరివృతో దైత్యైర్మహాబలపరాక్రమైః ॥ ౨॥

తత్ర తం త్రిపురో దుష్ట ఉక్తవాన్ దత్యపైః సహ ।

కృతాజ్ఞులిపుటో భూత్వా వచనం సాహసం ఖలః ॥ ౩॥

త్రిపుర ఉవాచ ।

శృణు ప్రభో మహారాజ దైత్యానాం హితకారకమ్ ।

వచనం సుఖదం సాధ్యమఖణ్డానందాయకమ్ ॥ ౪॥

జిత్వా త్రిభువనం పూర్వే దైత్యాః సన్తోషమాయయః ।

హిరణ్యకశిపుస్త్రాద్యో మహాన్ పరమద్యుతిః ॥ ౫॥

మృత్యుభీతివిహీనోఽయమానందేన సమావృతః ।

అఖిలం బుభుజే రాజ్యం త్రిలోకస్య న సంశయః ॥ ౬॥

వనే గిరిగుహసంస్థా దేవాశ్చద్మప్రదర్శినః ।

శత్రవస్తత్ర కాలేన సస్పృజర్నరసింహకమ్ ॥ ౭॥

న్యసింహేన హతో నూనం హిరణ్యకశిపుః ప్రభుః ।

ఏవం క్రమేణ శ్రేష్ఠా యే తే హతా దైత్యపాః క్రమాత్ ॥ ౮॥

అధునా త్వం తథా జాతో బ్రహ్మణ్ణాధిపతిః స్వయమ్ ।

దేవాన ముక్త్యా మహారాజ కిం స్థితోఽసి విచారయ ॥ ౯॥

అస్మాకం శత్రవో నిత్యం దేవా వేదే ప్రతిష్ఠితాః ।

కథం మిత్రాణి తే రాజన్ భవిష్యన్తి వద ప్రభో ॥ ౧౦॥

అతస్తేషాం వినాశాయ యతస్య నృపసత్తమ ।

నోచేత్వాం కాలయోగేన హనిష్యన్తి న సంశయః ॥ ౧౧॥

శస్త్రాస్త్రైః పీడితా దేవా న మరిష్యన్తి కర్షిచిత్ ।

ఆమరాః కథితా వేదే ఘోరరూపా న సంశయః ॥ ౧౨॥

తేషాం మరణమత్యుగ్రం వేదే పశ్య ప్రతిష్ఠితమ్ ।

కర్మనాశాద్ భవేత్ పూర్ణం కర్మాన్నా దేవతా యతః ॥ ౧౩॥

తస్మాత్ కర్మకరా విప్రాస్తాడసీయా న సంశయః ।

ఆసురం కర్మ కుర్వన్తో మన్తవ్యాస్తే త్వయాఽనిశమ్ ॥ ౧౪॥

ఆన్యే వర్ణాశ్రమస్థా యే బ్రాహ్మణాః కర్మకారకాః ।

నష్టేషు విప్రజాతేషు సర్వే నష్టా భవన్తి తే ॥ ౧౫॥

అత ఆజ్ఞాపయ ప్రాజ్ఞ అసురాన్ కర్మఖణ్డనే ।

సర్వత్రాసురభావేన కర్మ సర్వం ప్రవర్తతామ్ ॥ ౧౬॥

ఏవముక్త్యా మహాదైత్యం తూష్ణీ భావేన సంస్థితమ్ ।

(Page ఖం. ౨ అ. ౫౧ పాన ౧౦౮)

సదసి త్రిపురం వీక్ష్య తమువాచ మదాసురః ॥ ౧౭॥

మదాసుర ఉవాచ ।

సమీచీనం త్వయా ప్రోక్తమసి త్రిపుర బుద్ధిమాన్ ।

యాదృశం కథితం వాక్యం తాదృశం కురు దైత్యపైః ॥ ౧౮॥

తతో దైత్యగణైర్మక్తస్త్రీపురో నిర్గతోఽసురః ।

పుథీవ్యాం యత్ర తత్రాఽపి కర్మఖణ్డనకోఽభవత్ ॥ ౧౯॥

ధృతా మునిగణాస్తేన తాడితా వధితా బహు ।

కేచిత్తదాజ్ఞయా యుక్తాః సంస్థితాః కర్మదూషకాః ॥ ౨౦॥

కేచిన్ మునిగణా దుష్టం శరణం తం యయుస్తతః ।

తస్యాజ్ఞావర్తినో భూత్వా సంస్థితా బ్రాహ్మణాధమాః ॥ ౨౧॥

కేచిచ్చ దుద్రువుస్తస్య వనేషు బ్రాహ్మణా భయాత్ ।

తత్ర స్థితాః స్వధర్మస్థం కర్మ చక్రుర్గతజ్వరాః ॥ ౨౨॥

సింహాదిభయముత్సృజ్య మరణే కృతనిశ్చయాః ।

సింహాదీనాం సమీపస్థా అవసన్ కర్మసిద్ధయే ॥ ౨౩॥

ఏవం ద్విజాః స్థితాస్తత్ర న జ్ఞాతా దైత్యవేన తే ।
 కర్మభ్రష్టాః స్వభావేన బ్రాహ్మణా బహవోఽభవన్ ॥ ౨౪॥
 తీర్థాని యజ్ఞవృక్షాశ్చ దేవతాయతనాని తే ।
 బభక్షురైత్యచారాశ్చ యత్ర తత్రాసురేశ్వర ॥ ౨౫॥
 ఆసురం కర్మ సర్వత్ర స్థాపితం త్రిపురేణ చ ।
 వర్ణేషు బ్రాహ్మణాద్యేషు దుష్టసంకరకారకమ్ ॥ ౨౬॥
 తతో హాహాఽకరోత్ సర్వం జగత్తేన దురాత్మనా ।
 స్వధర్మవర్జితం దుఃఖాజ్ఞాతం దుష్టప్రపీడితమ్ ॥ ౨౭॥
 న స్వాహా న వషట్కారో న స్వధాదికముత్తమమ్ ।
 తేన దేవగణాః సర్వే దైత్యస్య వధకాఙ్క్షిణః ॥ ౨౮॥
 ఉపోషణైశ్చ సంయుక్తా జాతాః కాలేన దేవపాః ।
 సగణాః పరివారణ నిస్తేజస్కా బభూవిరే ॥ ౨౯॥
 తతో దేవగణాః సర్వే దైత్యస్య వధకాఙ్క్షిణః ।
 మిలితాస్తత్ర చోపాయం లేభిరే న వధస్య చ ॥ ౩౦॥
 సనత్కుమారశ్చ మహాయోగీ తత్రాదరాద్యయౌ ।
 సహసా భాగ్యయోగేన సర్వేషాం హితకారకః ॥ ౩౧॥
 తం దృష్ట్వా దేవపాః సర్వే సముత్తస్థుః ప్రణమ్య తమ్ ।
 పూజయామాసురత్యన్తముపచారైర్మనోహరైః ॥ ౩౨॥
 కన్దమూలాదికం తత్ర నివేద్య చ సుభక్తితః ।
 పప్రచ్ఛన్తం మదస్యైతే మరణోపాయమజ్ఞాసా ॥ ౩౩॥
 దేవా ఊచుః ।
 ధన్యం జన్మ తపో విద్యా జ్ఞానం దేహాశ్చ పూర్వజాః ।
 తవాఙ్ఘ్రిదర్శనాద్యోగిన్ కృతకృత్యా వయం తతః ॥ ౩౪॥
 మదాసురేణ బలినా జితాః సర్వే మహామునే ।
 ఆతస్తస్య వధార్థం నో వదోపాయం మహామతే ॥ ౩౫॥
 సాధవో దేవతా విప్రాః పీడితాస్తేన యోగిప ।
 అతఃసాధ్వాదిరక్షార్థం వద సర్వజ్ఞ తే నమః ॥ ౩౬॥

సమశీలో భవాన్ సాక్షాన్ మూర్తం బ్రహ్మేవ సంస్థితః ।

తథాపి దోషసంయుక్తమేకం హంతా భవ ప్రభో ॥ 3౭॥

అతిదుష్టమనాదృత్య జగత్సర్వం సుఖీ కురు ।

న హత్వా త్వం స్వయం సాక్షాన్ మార్గదర్శి భవస్వ నః ॥ ౩౮॥

సాధవః సమశీలాశ్చ మార్గం సన్తర్కయన్తి తే ।

దీనానాం ధర్మనిష్ఠానామనాథానాం మహామునే ॥ ౩౯॥

సత్కర్మనిరతాన్ జన్తూన్ సదా కుర్వన్తి సాధవః ।

వికర్మణశ్చ సంహారస్తత్ర సజ్ఞాయతే యథా ॥ ౪౦॥

న హింసా సా మహాయోగిన్ వికర్మహితకారికా ।

భవజ్ఞానేన చాజ్ఞానం నాశయన్తి సుసాధవః ॥ ౪౧॥

అత్స్త్వం వద నాశార్థముపాయం కరవామహై ।

ధర్మసంస్థాపనార్థం తం ధర్మాన్నాశ్చ వయం యతః ॥ ౪౨॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయ పురాణోపనిషది శ్రీమన్మొద్గలే మహాపురాణే

ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే సనత్కుమారదేవసమాగమో నామైకపఞ్చాశతత్రమోఽధ్యాయః

॥ ౨.౫౧

(Page ఖం. ౨ అ. ౫౨ పాస ౧౦౯)

౨.౫౨ ఏకదస్తప్రసన్నభావో నామ ద్విపఞ్చాశతత్రమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

గృత్సమద ఉవాచ ।

ఏవం దీనస్వభావేన ప్రార్థితో మునిసత్తమః ।

సనత్కుమార ఆనన్దదాయకం తానువాచ హ ॥ ౧॥

సనత్కుమార ఉవాచ ।

శృణుతేశాదయో దేవా మదాసురవినాశనే ।

ఉపాయం కథయిష్యామి తత్ కురుధ్వం సురేశ్వరాః ॥ ౨॥

గణేశం పూజయధ్వం వై యూయం సర్వే సమాదృతాః ।

సబాహ్యోన్తరసంస్థం తం హనిష్యతి మదాసురమ్ ॥ ౩॥

సనత్కుమారవాక్యం తచ్చుత్వా దేవర్షిసత్తమాః ।

ఊచుస్తం ప్రణీపత్యాదౌ భక్తినమ్రాత్మకన్ధరాః ॥ ౪ ॥

దేవరయ ఊచుః ।

కేనోపాయేన దేవేశం గణేశం మునిసత్తమ ।

పూజయామ విశేషేణ తం వద త్వం యథాతథమ్ ॥ ౫ ॥

ఏవం పృష్టో మహాయోగీ దేవైశ్చ మునిభిః సహ ।

ఊచాచారాధనం తేభ్యో గాణపత్యో మహాయశాః ॥ ౬ ॥

ఏకాక్షరేణ తం దేవం హృదిస్థం గణనాయకమ్ ।

విధినా పూజయధ్వం చ తుష్టస్తేన భవిష్యతి ॥ ౭ ॥

ధ్యానం తస్య ప్రవక్ష్యామి శ్శృణుధ్వం సురసత్తమాః ।

యూయం తం తాదృశం ధ్యాత్వా తోషయధ్వం నిధానతః ॥ ౮ ॥

ఏకదస్తం చతుర్బాహుం గజవక్త్రం మహోదరమ్ ।

సిద్ధిబుద్ధిసమాయుక్తం మూషకారూఢమేవ చ ॥ ౯ ॥

నాభిశేషం సపాశం వై పరశుం కమలం శుభమ్ ।

అభయం దధతం వైవ ప్రసన్నవదనామ్బుజమ్ ॥ ౧౦ ॥

భక్తేభ్యో వరదం నిత్యమభక్తానాం నిఘాదనమ్ ।

ఏతాదృశం హృది ధ్యాత్వా నేవధ్వం వైకదస్తకమ్ ॥ ౧౧ ॥

సర్వేషాం హృది సంస్థోఽయం బుద్ధిప్రేరకభావతః ।

స్వయం బుద్ధిపతిః సాక్షాదాత్మా వై సర్వదేహినామ్ ॥ ౧౨ ॥

ఏకశబ్దో మతా మాయా దేహరూపా విలాసిని ।

సత్తాత్మకో దస్తశబ్దః ప్రోక్షస్తత్ర న సంశయః ॥ ౧౩ ॥

మాయాయా ధారకోఽయం వై సత్తామాత్రేణ సంస్థితః ।

ఏకదస్తో గణేశానః కథ్యతే వేదవాదిభిః ॥ ౧౪ ॥

సర్వసత్తాధరం పూర్ణమేకదస్తం గజాననమ్ ।

నేవధ్వం భక్తీభావేన భవిష్యతి సదా సుఖమ్ ॥ ౧౫ ॥

ససత్కుమార ఉక్త్యేవం యయౌ యోగీ స ఆదరాత్ ।

జయహేరమ్భమస్త్రం వై సముచ్చార్య ముఖేన సః ॥ ౧౬ ॥

తతో దేవగణాః సర్వే మునయస్తపసి స్థితాః ।

ఏకాక్షరవిధానేన తోషయామాసురాదరాత్ || ౧౭||

పత్రభిక్షా నిరాహారా వాయుభిక్షా జలాశినః |
కన్దమూలఫలాహారాః కేచిత్ కేచిద్బభూవిరే || ౧౮||

సంస్థితా ధ్యాననిష్ఠా వై జపహోమపరాయణాః |
నానాతపఃప్రభావేణాఽతోషయన్ గణనాయకమ్ || ౧౯||

గతే వర్షశతే చైవ సన్తుష్టశ్చైకదన్తకః |
ఆయయా తాన్ వరం దాతుం ధ్యాతస్తైర్యాదృశస్తథా || ౨౦||

జగాద స తపోయుక్తాన్ మునీన్ దేవాన్ గజాననః |
వరం వృణుత తుష్టోఽహం దాస్యామి బ్రాహ్మణాఽమరాః || ౨౧||

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా హృష్టా దేవర్షయోఽభవన్ |
ఉస్మీల్య లోచనే దేవమపశ్యన్ సవిధస్థితమ్ || ౨౨||

దృష్ట్వా మూషకసంస్థం తం ప్రణేముస్తే గజాననమ్ |
మునయో దేవదేవేన్ద్రా భక్తియుక్తా అపూజయన్ || ౨౩||

పూజయిత్వా యథాన్యాయం ప్రణమ్య కరసమ్పృతైః |
తుష్టువశ్చైకదన్తం తం భక్తినమ్రాత్మకన్ధరాః || ౨౪||

దేవర్షయ ఉచుః |
నమస్తే గజవక్త్రాయ గణేశాయ నమో నమః |
అనన్తానన్దభోక్త్రైవై బ్రహ్మణే బ్రహ్మరూపిణే || ౨౫||

(Page ఖం. ౨ అ. ౫౨ పాస ౧౧౦)

ఆదిమధ్యాన్తహీనాయ చరాచరమయాయ తే |
అనన్తోదరసంస్థాయ నాభిశేషాయ తే నమః || ౨౬||

కర్తే పాత్రే చ సంహర్త్రే త్రిగుణానామధీశ్వర |
సర్వసత్తాధరాయైవ నిర్గుణాయ నమో నమః || ౨౭||

సిద్ధిబుద్ధిపతే తుభ్యం సిద్ధిబుద్ధిప్రదాయ చ |
బ్రహ్మభూతాయ దేవేశ సగుణాయ నమో నమః || ౨౮||

పరశుం దధతే తుభ్యం కమలేన ప్రశోభినే |
పాశాభయధరాయైవ మహోదర నమో నమః || ౨౯||

మూషకారూఢదేవాయ మూషకధ్వజినే నమః ।
 ఆదిపూజ్యాయ సర్వాయ సర్వపూజ్యాయ తే నమః ॥ ౩౦ ॥
 గుణసంయుక్తకాయాయ నిర్గుణాత్మకమస్తక ।
 తయోరభేదరూపేణ చైకదంతాయ తే నమః ॥ ౩౧ ॥
 వేదాంతాగోచరాయైవ వేదాంతాలభ్యకాయ తే ।
 యోగాధీశాయ వై తుభ్యం బ్రహ్మాధీశాయ తే నమః ॥ ౩౨ ॥
 అపారగుణధారాయానంతమాయాప్రచాలక ।
 నానావతారభేదాయ శాన్తిదాయ నమో నమః ॥ ౩౩ ॥
 వయం ధన్యా వయం ధన్యా యైర్మృష్టో గణనాయకః ।
 బ్రహ్మభూయమయః సాక్షాత్ ప్రత్యక్షం పురతః స్థితః ॥ ౩౪ ॥
 ఏవం స్తుత్వా ప్రహర్షేణ నన్మతుర్భక్తిసంయుతాః ।
 సాశ్రునేత్రాన్ సరోమాఞ్చాన్ దృష్ట్వా తాన్ ధుణ్ణిరబ్రవీత్ ॥ ౩౫ ॥
 ఏకదంత ఉవాచ ।
 వరం వృణుత దేవేశా మునయశ్చ యథేప్పితమ్ ।
 దాస్యామి తం న సన్దేహో భవేద్యద్యపి దుర్లభః ॥ ౩౬ ॥
 భవత్కృతం మదీయం యత్ స్తోత్రం సర్వార్థదం భవేత్ ।
 పఠతే శృణ్వతే దేవా నానాసిద్ధిప్రదం ద్విజాః ॥ ౩౭ ॥
 శత్రునాశకరం చైవాస్తే స్వానన్తప్రదాయకమ్ ।
 పుత్రపౌత్రాదికం సర్వం లభతే పాఠతో నరః ॥ ౩౮ ॥
 గృత్సమద ఉవాచ ।
 ఏవం తస్య వచః శ్రుత్వా హర్షయుక్తాః సురర్షయః ।
 ప్రణమ్య చైకదంతం తమూచుస్తే భక్తిభావతః ॥ ౩౯ ॥
 సురర్షయ ఉచుః ।
 యది తుష్టోఽసి సర్వేశ ఏకదంత మహాప్రభో ।
 యది దేయో వరో నశ్చేజ్జహి దుష్టం మహాసురమ్ ॥ ౪౦ ॥
 స్థానభ్రష్టాః సురేశానాః కర్మభ్రష్టా మునీశ్వరాః ।
 కృతాస్తేన జగన్నాథ తస్మాత్తం జహి విఘ్నప ॥ ౪౧ ॥
 త్వదీయాం భక్తిమత్యన్తమచలాం దేహి మానద ।

యయా మాయాభయం ఘోరం భవిష్యతి కదాపి న || ౪౨||

ఏవముక్తో గణాధీశస్తథేతి స ఉవాచ తాన్ |

అస్తర్థానం యయా సద్య ఏకదస్తః ప్రతాపవాన్ || ౪౩||

మహర్షిభిస్తతో దేవైః స్థాపనా గణపస్య చ |

కృతా తత్ర మహాభాగైరభూత్ క్షేత్రం చ వైష్ణుపమ్ || ౪౪||

ఆగ్నేయ్యాం దిశి విఖ్యాతం స్వస్వఖణ్డేషు విద్యతే |

ఏకదస్తస్య తత్ క్షేత్రం సర్వసిద్ధిప్రదాయకమ్ || ౪౫||

తత్రైవ దేవదేవేన్ద్రా మునయః సంస్థితా బభుః |

సేవార్థం పూర్ణభావేన స్వాధికారే కలాంశతః || ౪౬||

తస్య సన్దర్శనాజ్జన్తుర్లభేదీప్సితముత్తమమ్ |

తత్రైవ మరణే బ్రహ్మ ప్రహ్లాదాత్ర న సంశయః || ౪౭||

మహిమా గదితుం పూర్ణో వర్షకోటిశతైరపి |

న శక్యతే మయా తస్మాదుక్తం సారం చ సారతః || ౪౮||

తత్ర సిద్ధిం విశేషేణ ప్రాప్య దేవర్షయోఽమలాః |

భవన్తి కృతకృత్యాస్తే హ్యన్యే నానాజనాస్తథా || ౪౯||

ధన్యం జన్మ నరాణాం వై దృష్టో యైరేకదస్తకః |

జన్మమృత్యుభయఘ్నశ్చ స్వేప్సితార్థప్రదః ప్రభుః || ౫౦||

|| ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయ పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే ఏకదస్తప్రసన్నభావో నామ ద్విపఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః ||

౨.౫౨

(Page ఖం. ౨ అ. ౫౩ పాన ౧౧౧)

౨.౫౩ మదాసురపరాజయో నామ త్రిపఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః

|| శ్రీగణేశాయ నమః ||

గృత్యమద ఉవాచ |

ఏవం దత్వా వరం దేవాన్ మునీన్ సర్వాన్ గజాననః |

అస్తర్థాయ స్వమాత్మానమేకదస్తో యయా పురమ్ || ౧||

తతః కదాచిదైత్యేన్ద్రం ప్రయయా నారదో మునిః |

మదాసురం మహాక్రూరం తేనాయం మానితోఽభవత్ ॥ ౨॥

ఉవాచ తం మహాదైత్యం నారదః ప్రహసన్ మునిః ।
శృణు దైత్యపతే వాక్యం మదీయం సర్వసౌఖ్యదమ్ ॥ ౩॥

వనేషు దేవవిప్రైశ్చ తపస్తప్తం సుదారుణమ్ ।
గణేశస్య ముదే భూప శతవర్షాణి భూరి వై ॥ ౪॥

తతస్తేషాం ప్రసన్నోఽభూద్గణేశో బ్రహ్మనాయకః ।
వరదో హ్యభవత్తత్ర భక్త్యా సంతోషితః స్వయమ్ ॥ ౫॥

తైస్తే వధార్థమత్యన్తం యాచితః స తథాఽవదత్ ।
త్వాం హనిష్యతి వేగేన తస్మాద్యత్నపరో భవ ॥ ౬॥

నారదస్య వచః శ్రుత్వా క్రోధయుక్తో బభూవ హ ।
మదాసురో ముని తత్ర విస్మయాఽభూత్ సుదుఃఖితః ॥ ౭॥

బ్రహ్మణ్ణవాసినో యే వై తేభ్యో మృత్యుర్న మే భవేత్ ।
అయం క ఏకదస్తశ్చ తం హన్మి క్రోధసంయుతః ॥ ౮॥

మయా విమోచితా దేవా దయయా తైః కృతం మహత్ ।
శత్రుభావయుతం కార్యం తస్మాత్తాన్ హన్మి నిశ్చితమ్ ॥ ౯॥

దైత్యేన్ద్రైః కథితం సర్వం సత్యం జాతం న సంశయః ।
దేవేన్ద్రాః శత్రవః సర్వే సురాణాం వేదవాక్యతః ॥ ౧౦॥

ఏవం విచార్య దైత్యేశః సమాహూయ మహాసురాన్ ।
సన్నద్ధో దేవనాశార్థం ససైన్యో నిఃసృతో బహిః ॥ ౧౧॥

తతోఽకస్మాన్ మహాదేవ ఏకదస్తః ప్రతాపవాన్ ।
బభూవ ప్రకటస్తేషాం సమీపే భయదాయకః ॥ ౧౨॥

మూషకారూఢముగ్రం తం నరనాగస్వరూపిణమ్ ।
శస్త్రపాణిం చతుర్బాహుం దృష్ట్వా దైత్యాః సువిస్మితాః ॥ ౧౩॥

తతః కోలాహలం తత్ర చక్రుః సర్వే సమన్తతః ।
కోఽయం సమాగతో దైత్యా మహత్ పశ్యత కౌతుకమ్ ॥ ౧౪॥

దైత్యాః సర్వే చ తం దృష్ట్వా భయభీతా బభూవిరే ।
స్థిత్యా తత్రైవ దైత్యేశా దూతం తే సజ్జగుర్వచః ॥ ౧౫॥

గచ్ఛ దూత సమీపం త్వం పురుషస్య త్వరాన్వితః ।
 వృత్తాన్తమఖిలం జ్ఞాత్వా౭౭యాహి త్వం సామసంయుతః ॥ ౧౬ ॥
 తతస్తమేకదంతం స యయౌ దూతః ప్రణమ్య చ ।
 ఉవాచ ప్రాజ్ఞులిర్భూత్వా గణేశం దేవనాయకమ్ ॥ ౧౭ ॥
 దూత ఉవాచ ।
 స్వామిన్ మదాసురస్యా౭హం దూతస్తేన ప్రబోధితః ।
 స తు బ్రహ్మణ్ణరాజో వై త్వాం దృష్ట్వా విస్మితో౭భవత్ ॥ ౧౮ ॥
 భవాన్ కశ్చ కుతో యాతః కిం కార్యం నామ తే ప్రభో ।
 కస్య వా వద సర్వజ్ఞ సంశయస్యాపనుత్తయే ॥ ౧౯ ॥
 ఇతి పృష్టః స దూతేన ఏకదశస్తమాదరాత్ ।
 జగాద హాస్యసంయుక్తో దైత్యదూతం విచక్షణమ్ ॥ ౨౦ ॥
 ఏకదశ ఉవాచ ।
 అహం స్వానన్దవాసీ చ స్వానన్దాదాగతో౭ధునా ।
 మదాసురం నిహన్తుం వై దేవానాం సుఖవృద్ధయే ॥ ౨౧ ॥
 ఏకదశ ఇతి ఖ్యాతః సదా బ్రహ్మసుఖాత్మకః ।
 దూతవర్య వదాశు త్వం మోహితం తం మదాసురమ్ ॥ ౨౨ ॥
 ఇచ్ఛసి త్వం జీవితం చేత్తదా మాం శరణం వ్రజ ।
 దేవానాం ద్వేషముత్సృజ్య వస త్వం నగరే స్వకే ॥ ౨౩ ॥
 దేవా హవిర్భుజః సన్తు దైత్యాః పాతాలభోగినః ।
 విశ్వం సుఖస్థం భవతు స్వస్వధర్మపరాయణమ్ ॥ ౨౪ ॥
 ఏతదర్థమహం యాతో వద సర్వం సువిస్తరమ్ ।
 మదాసురం మహాక్రూరం నోచేద్ధన్మి క్షణేన తమ్ ॥ ౨౫ ॥
 ఏకదశవచః శ్రుత్వా దైత్యదూతః ప్రణమ్య తమ్ ।
 (Page ఖం. ౨ అ. ౫౩ పాన ౧౧౨)
 యయౌ మదాసురం తత్ర వృత్తాన్తం చా౭బ్రవీత్ పురః ॥ ౨౬ ॥
 దూతస్య వచనం శ్రుత్వా మూర్చ్ఛితో దైత్యపుజవః ।
 దైత్యేయైః సావధానశ్చ కృతః సో౭పి శుశోచ హ ॥ ౨౭ ॥
 ఉవాచ దైత్యపాన్ సర్వాన్నారదేన సమీరితమ్ ।

వాక్యం తదభవత్ సత్యం మమ శత్రురయం మతః ॥ ౨౮ ॥
 నానాశస్త్రస్తథాస్త్రైస్తం హనిష్యామి న సంశయః ।
 కథం కాలస్య మే మృత్యుర్భవిష్యతి మహాసురాః ॥ ౨౯ ॥
 ఏవముక్త్యా యయా పాపీ మదః సర్వసమన్వితః ।
 ఏకదస్తం సముద్ధిశ్య శస్త్రముగ్రం ముమోచ హ ॥ ౩౦ ॥
 అనివార్యమమోఘం చ శస్త్రం దృష్ట్వా గజాననః ।
 పరశుం తోలయత్వా స ముమోచ యమసన్నిభమ్ ॥ ౩౧ ॥
 పరశుం దైత్యపా దృష్ట్వా తేజసా సంవృతం పరమ్ ।
 భయభీతాః సమంతాత్తే పలాయంత దిశో దశ ॥ ౩౨ ॥
 పరశురైత్యరాజాస్త్రం సచ్చిత్వా స్వేన తేజసా ।
 తతో దైత్యాంశ్చ సర్వత్ర చిచ్ఛేద యమసన్నిభః ॥ ౩౩ ॥
 హతాః పరశునా దైత్యాః సర్వే ప్రహ్లాద తక్షణాత్ ।
 త్రిపురాదయ ఏవం తే దృష్ట్వా వై దుద్రువుర్భయాత్ ॥ ౩౪ ॥
 తతో మదాసురః క్రుద్ధో జగ్రాహస్త్రమనుత్తమమ్ ।
 సంహారాఖ్యమమోఘం వై యుయోజ ధనుషి స్వయమ్ ॥ ౩౫ ॥
 తావత్ పరశునా విద్ధో హృదయే దైత్యపుంజవః ।
 పపాత స ధరాపృష్ఠే వాతాహత ఇవ ద్రుమః ॥ ౩౬ ॥
 తతస్తత్ర మహాస్త్రం తత్ పరశూపస్థితం త్వభూత్ ।
 ప్రహారేన దైత్యేశః సావధానో బభూవ హ ॥ ౩౭ ॥
 అపశ్యత్ స మహాస్త్రం తత్ పరశుం యమసన్నిభమ్ ।
 సమీపే దైత్యరాజస్తు విస్మితో హృదయేభవత్ ॥ ౩౮ ॥
 అయం పరశురాజః కిం తేజఃపుంజామయో మయా ।
 దృశ్యతే న చ సంస్పృష్టో హ్యత ఆశ్చర్యకం త్విదమ్ ॥ ౩౯ ॥
 తతో హస్తేన దైత్యేన గృహీతః పరశుర్మహాన్ ।
 తథాపి హస్తమధ్యేసౌ ఖవచ్ఛూన్యస్తదాభవత్ ॥ ౪౦ ॥
 మదః స హృది విజ్ఞాయ శస్త్రం బ్రహ్మమయం పరమ్ ।
 జ్ఞాత్వాపి వయవసంహీనం విచారమకరోత్తదా ॥ ౪౧ ॥

అహో క ఏకదస్తోఽయం బ్రహ్మీకారో న సంశయః ।
 న బ్రహ్మీణ్ణమయాకారో భవేత్తద్వరితో న చ ॥ ౪౨॥

అతోఽనేన రణే పూర్ణం న భవిష్యతి కిञ్చన ।
 మారయిష్యతి మాం నూనం నాత్ర కార్యా విచారణా ॥ ౪౩॥

ఏవముక్త్వా హృది క్షుభ్ధో దైత్యేశశచ మదాసురః ।
 దైవయోగేన సస్మార వేదవాక్యం సుఖప్రదమ్ ॥ ౪౪॥

ఏకదస్తార్థజం జ్ఞానం విచార్యైవ చ విఘ్నపమ్ ।
 బుబోధ హృది దైత్యేన్ద్రో బ్రహ్మరూపః ప్రధారకమ్ ॥ ౪౫॥

మాయాత్మకశ్చైకశబ్దస్తత్ర సర్వం సముద్భవత్ ।
 భ్రాన్తిదం మోహదం పూర్ణం నానాభేలమయం జగత్ ॥ ౪౬॥

దస్తసత్తాత్మకస్తత్ర మాయాచాలకసంజ్ఞకః ।
 బిమ్బేన మోహయుక్తః స స్వయం స్వానన్దగోఽభవత్ ॥ ౪౭॥

మాయా భ్రాన్తిమయీ ప్రోక్తా సత్తా చాలక ఉచ్యతే ।
 తయోర్వ్యోగే గణేశోఽయమేకదస్తః ప్రకథ్యతే ॥ ౪౮॥

మహదాభ్యగ్యం మదీయం తద్యేనాఽయం దృష్టిగోచరమ్ ।
 ఆయాసేన వినా ప్రాప్తస్తం యామి శరణం తతః ॥ ౪౯॥

(Page ఖం. ౨ అ. ౫౪ పాన ౧౧౩)

భక్త్యా సంయోగినో నిత్యం భజన్తే శుకముఖ్యకాః ।
 బ్రహ్మభూతా మహాభాగాస్తం యామి శరణం తతః ॥ ౫౦॥

ఏవం భక్త్యా మదో దైత్యః పరియుక్తో మహామతే ।
 త్యక్త్వాఽభిమానజం దోషం తమేవ శరణం యయౌ ॥ ౫౧॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
 ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తవరితే మదాసురపరాజయో నామ త్రిపఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః ॥
 ౨.౫౩

౨.౫౪ మదాసురశాన్తిప్రాప్తివర్ణనం నామ చతుఃపఞ్చాశత్తమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥
 గృత్యమద ఉవాచ ।

మదాసురః ప్రణమ్యాఽఽదౌ పరశుం యమసన్నిభమ్ ।
తుష్టావ వివిధైర్వాక్యైః శస్త్రం బ్రహ్మమయం భయాత్ ॥ ౧॥

మదాసుర ఉవాచ ।

నమస్తే శస్త్రరాజాయ నమస్తే పరశో మహాన్ ।
తేజఃపుష్టమయాయైవ కాలకాలాయ తే నమః ॥ ౨॥

ఏకదంతస్య యద్వీర్యం స్వధర్మస్థాపనాత్మకమ్ ।
త్వమేవ నాత్ర సన్దేహో రక్ష మాం శరణాగతమ్ ॥ ౩॥

కాలరూపస్త్యమేవేహ మహాప్రలయసూచకః ।
కః సమర్థశ్చ తే వేగసహనే దేహధారకః ॥ ౪॥

అతస్త్యాం ప్రణమామ్యేవ జ్యోతీరూపం మహద్భుతమ్ ।
రక్ష మాం భయభీతం వై శరణాగతవత్సల ॥ ౫॥

ఏవం స్తువంతమత్యంతం పరశుః శాన్తిమాదధే ।
యయౌ త్యక్త్వా పునర్వస్తే ఏకదంతస్య దైత్యప ॥ ౬॥

తతో మదాసురః శీఘ్రం యయౌ తం శరణం భయాత్ ।
ఏకదంతం ప్రణమ్యాఽఽదౌ పూజయామాస సాదరమ్ ॥ ౭॥

పూజయిత్వా యథాన్యాయం గణేశం ధరణీతలే ।
దణ్డవత్తం ప్రణమ్యైవ భక్త్యా తుష్టావ సంయుతః ॥ ౮॥

మదాసుర ఉవాచ ।

నమస్తే ఏకదంతాయ మాయామాయికరూపిణే ।
సదా బ్రహ్మమయాయైవ గణేశాయ నమో నమః ॥ ౯॥

మూషకారూఢరూపాయ మూషకధ్వజినే నమః ।
సర్వత్ర సంస్థితాయైవ బన్ధహీనాయ తే నమః ॥ ౧౦॥

చతుర్బాహుధరాయైవ లమ్బోదర సురూపిణే ।
నాభిశేషాయ వై తుభ్యం హేరమ్బాయ నమో నమః ॥ ౧౧॥

చిన్తామణిధరాయైవ చిత్తస్థాయ గజానన ।
నానాభూషణయుక్తాయ గణాధిపతయే నమః ॥ ౧౨॥

అనన్తవిభవాయైవానన్తమాయాప్రచాలక ।
భక్తానన్తప్రదాత్రే తే విఘ్నేశాయ నమో నమః ॥ ౧౩॥

యోగినాం యోగదాత్రే తే యోగానాం పతయే నమః ।
 యోగాకారస్వరూపాయ హ్యేకదస్తప్రధారిణే ॥ ౧౪ ॥
 మాయాకారం శరీరం త ఏకశబ్దః ప్రకథ్యతే ।
 దన్తః సత్తామయస్తత్ర మస్తకస్తే నమో నమః ॥ ౧౫ ॥
 మాయాసత్తావిహీనస్త్వం తయోర్యోగధరస్తథా ।
 కస్త్యాం స్తోతుం సమర్థః స్యాదతస్తే వై నమో నమః ॥ ౧౬ ॥
 శరణాగతపాలాయ శరణాగతవత్సల ।
 పునః పునః సిద్ధిబుద్ధిపతే తుభ్యం నమో నమః ॥ ౧౭ ॥
 రక్ష మామేకదస్తస్త్వం శరణాగతమజ్ఞాసా ।
 భక్తం భావేన సమ్ప్రాప్తం సంసారాత్తారయస్వ చ ॥ ౧౮ ॥
 ఏవముక్త్యా ప్రణమ్యాపి మదః కృత్వా ప్రదక్షిణామ్ ।
 కృతాజ్ఞులిపుటో భూత్వా సంస్థితో దేవసన్నిధౌ ॥ ౧౯ ॥
 తమువాచ గణాధీశః ప్రహృష్టేనాన్తరాత్మనా ।
 వికారరహితం దృష్ట్వా హృదయం భక్తిసంయుతమ్ ॥ ౨౦ ॥

(Page ఖం. ౨ అ. ౫౫ పాన ౧౧౪)

ఏకదస్త ఉవాచ ।
 త్వాం హస్తుం క్రోధసంయుక్తో జాతోఽహం నాత్ర సంశయః ।
 అధునా శరణం ప్రేప్సుం న హన్మి శరణాగతమ్ ॥ ౨౧ ॥
 మదాజ్ఞావశగో భూత్వా తిష్ఠ స్థానే స్వకే సదా ।
 దేవానాం వైరముత్సృజ్య మదృక్తినిరతో భవ ॥ ౨౨ ॥
 వరం వరయ మత్తస్త్వం త్వయా దాస్యామి చిన్తితమ్ ।
 వినయేన చ సన్తుష్టః స్తోత్రేణాఽహం విశేషతః ॥ ౨౩ ॥
 త్వయా కృతమిదం స్తోత్రం యః పఠిష్యతి దైత్యప ।
 శృణుయాద్వా ప్రయత్నేన భవేత్తస్యేస్పితప్రదమ్ ॥ ౨౪ ॥
 న తత్ర మదసమ్భూతం భయం భవతి కర్హిచిత్ ।
 అన్తే స్వానందం తస్మై స్తోత్రం మదృక్తిదం భవేత్ ॥ ౨౫ ॥
 ఏవం తస్య వచః శ్రుత్వైకదస్తస్య మదాసురః ।
 ఆసురం భావముత్సృజ్య శాన్తరూపస్తమబ్రవీత్ ॥ ౨౬ ॥

మదాసుర ఉవాచ ।

యది ప్రసన్నభావేన వరదోఽసి గజానన ।

ఏకదస్తపదే భక్తిం దేహి నాథ దృఢాం సదా ॥ ౨౭ ॥

అన్యం వరం గణేశాన దేహి వృత్తిం చ శాశ్వతీమ్ ।

భక్షయిత్వా సదా దేవ భజేయం తే పదామ్బుజమ్ ॥ ౨౮ ॥

మదస్య వచనం శ్రుత్వా హ్యేకదస్తస్తమబ్రవీత్ ।

మదీయా భక్తిరుగ్రా తే భవిష్యతి మదాసుర ॥ ౨౯ ॥

యత్ర మే స్మరణం చాదౌ పూజనం వా మదాసుర ।

తత్ర కర్మ సుశాన్త్యా త్వం యుక్తో భవ సురక్షయన్ ॥ ౩౦ ॥

విపరీతే సదా దైత్య ఆసురేణ స్వభావతః ।

ప్రవర్తయ ఫలం తేషాం కర్మణాం భక్షయస్వ చ ॥ ౩౧ ॥

ఏవముక్తో మహాదైత్యస్తం తథేతి ప్రణమ్య చ ।

నగరం స్వం జగమాసావేకదస్తపరాయణః ॥ ౩౨ ॥

దైత్యాస్త్రీపురకాద్యా యే త్యక్త్వా తం తే యయుస్తతః ।

పాతాలాని భయోద్విగ్నా దేవాః స్వస్థానమాశ్రితాః ॥ ౩౩ ॥

॥ ఓం తత్పదితి శ్రీమదావ్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే మదాసురశాన్తిప్రాప్తివర్ణనం నామ చతుఃపఞ్చాశతతమోఽధ్యాయః

॥ ౨.౫౪

౨.౫౫ మదాసురచరితసమాప్తిర్నామ పఞ్చపఞ్చాశతతమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

గృత్యమద ఉవాచ ।

మదాసురం సుశాన్తం వై దృష్ట్వా విష్ణుముఖాః సురాః ।

భృగ్వాదయశ్చ యోగీన్ద్రా ఏకదస్తం సమాయయః ॥ ౧ ॥

ప్రణమ్య తం ప్రపూజ్యాఽఽదౌ పునస్తే నేమురాదరాత్ ।

తుష్టువుర్వర్షసంయుక్తా ఏకదస్తం గజాననమ్ ॥ ౨ ॥

దేవర్షయ ఉచుః ।

సదాత్మరూపం సకలాదిభూతమమాయినం సోఽహమవిన్యబోధమ్ ।

అథాదిమధ్యాంతవిహీనమేకం తమేకదంతం శరణం వ్రజామః || ౩ ||

అనంతచిద్రూపమయం గణేశమభేదభేదాదివిహీనమాద్యమ్ |

హృది ప్రకాశస్య ధరం స్వధీస్థం తమేకదంతం శరణం వ్రజామః || ౪ ||

సమాధిసంస్థం హృది యోగినాం తు ప్రకాశరూపేణ విభాంతమేవమ్ |

సదా నిరాలమృతమాధిగమ్యం తమేకదంతం శరణం వ్రజామః || ౫ ||

స్వబిమ్బభావేన విలాసయుక్తాం ప్రకృత్య మాయాం వివిధస్వరూపామ్ |

సువీర్యకం తత్ర దదాతి యో వై తమేకదంతం శరణం వ్రజామః || ౬ ||

యదీయ వీర్యేణ సమర్థభూతం స్వమాయయా సంరచితం చ విశ్వమ్ |

(Page ఖం. ౨ అ. ౫౫ పాన ౧౧౫)

తురీయకం హ్యోత్మకవిత్తినంజ్ఞం తమేకదంతం శరణం వ్రజామః || ౭ ||

త్వదీయసత్తాధరమేకదంతం గుణేశ్వరం యం గుణబోధితారమ్ |

భజంత ఆద్యం తమజం త్రిసంస్థాస్తమేకదంతం శరణం వ్రజామః || ౮ ||

తతస్త్వయా ప్రేరితనాదకేన సుషుప్తిసంజ్ఞం రచితం జగద్వై |

సమానరూపం చ తథైకభూతం తమేకదంతం శరణం వ్రజామః || ౯ ||

తదేవ విశ్వం కృపయా ప్రభూతం ద్విభావమాదౌ తమసా విభాతమ్ |

అనేకరూపం చ తథైకభూతం తమేకదంతం శరణం వ్రజామః || ౧౦ ||

తతస్త్వయా ప్రేరితకేన సృష్టం సుసూక్ష్మభావం జగదేకసంస్థమ్ |

సుసాత్త్వికం స్వప్నమనంతమాద్యం తమేకదంతం శరణం వ్రజామః || ౧౧ ||

తత్ స్వప్నమేవం తపసా గణేశ సుసిద్ధిరూపం ద్వివిధం బభూవ |

సదైకరూపం కృపయా చ తే యత్తమేకదంతం శరణం వ్రజామః || ౧౨ ||

త్వదాజ్ఞాయా తేన సదా హృదిస్థ తథా సుసృష్టం జగదంశరూపమ్ |

విభిన్నజాగ్రన్మయమప్రమేయం తమేకదంతం శరణం వ్రజామః || ౧౩ ||

తదేవ జాగ్రద్దజసా విభాతం విలోకితం త్వత్కృపయా స్మృతేశ్చ |

బభూవ భిన్నం చ సదైకరూపం తమేకదంతం శరణం వ్రజామః || ౧౪ ||

తదైవ సృష్ట్యా ప్రకృతిస్వభావాత్తదంతరే త్వం చ విభాసి నిత్యమ్ |

ధియః ప్రదాతా గణనాథ ఏకస్తమేకదంతం శరణం వ్రజామః || ౧౫ ||

సర్వే గ్రహా భాని యదాజ్ఞాయా చ ప్రకాశరూపాణి విభాన్తి ఖే వై |

భ్రమన్తి నిత్యం స్వవిహారకార్యాత్తమేకదస్తం శరణం వ్రజామః ॥ ౧౬ ॥

త్వదాజ్ఞయా సృష్టికరో విధాతా త్వదాజ్ఞయా పాలక ఏవ విష్ణుః ।
త్వదాజ్ఞయా సంహారకో హరో వై తమేకదస్తం శరణం వ్రజామః ॥ ౧౭ ॥

యదాజ్ఞయా భూస్తు జలే ప్రసంస్థా యదాజ్ఞయా౨౬పః ప్రవహన్తి నద్యః ।
స్వతీరసంస్థశ్చ కృతః సముద్రస్తమేకదస్తం శరణం వ్రజామః ॥ ౧౮ ॥

యదాజ్ఞయా దేవగణా దివిస్థా యచ్ఛన్తి వై కర్మఫలాని నిత్యమ్ ।
యదాజ్ఞయా శైలగణాః స్థిరా వై తమేకదస్తం శరణం వ్రజామః ॥ ౧౯ ॥

యదాజ్ఞయా శేష ఇలాధరో వై యదాజ్ఞయా మోహద ఏవ కామః ।
యదాజ్ఞయా కాలధరో౨ర్యమా చ తమేకదస్తం శరణం వ్రజామః ॥ ౨౦ ॥

యదాజ్ఞయా వాతి విభాతి వాయుర్యదాజ్ఞయా౨గ్నిర్జ్వలరాదిసంస్థః ।
యదాజ్ఞయేదం సచరాచరం చ తమేకదస్తం శరణం వ్రజామః ॥ ౨౧ ॥

తదన్తరీక్షం స్థితమేకదస్తం త్వదాజ్ఞయా సర్వమిదం విభాతి ।
అనన్తరూపం హృది బోధకం త్వాం తమేకదస్తం శరణం వ్రజామః ॥ ౨౨ ॥

సుయోగినో యోగబలేన సాధ్యం ప్రకుర్వతే కః స్తవనే సమర్థః ।
అతః ప్రణామేన సుసిద్ధిదో౨స్తు తమేకదస్తం శరణం వ్రజామః ॥ ౨౩ ॥

గృత్సమద ఉవాచ ।
ఏవం స్తుత్వా గణేశానం దేవాః సమునయః ప్రభుమ్ ।
తూష్టిమ్భావం ప్రపద్వైవ నన్యతుర్షసంయుతాః ॥ ౨౪ ॥

స తానువాచ ప్రీతాత్మా దేవర్షీణాం స్తవేన వై ।
ఏకదస్తో మహాభాగాన్ దేవర్షీన్ భక్తవత్సలః ॥ ౨౫ ॥

ఏకదస్త ఉవాచ ।
స్తోత్రేణా౨హం ప్రసన్నో౨స్మి సురాః సర్షిగణాః ఖలు ।
వృణుధ్వం వరదో౨హం వో దాస్యామి మనసీప్పితమ్ ॥ ౨౬ ॥

భవత్కృతం మదీయం యత్ స్తోత్రం ప్రీతిప్రదం చ తత్ ।
భవిష్యతి న సన్దేహః సర్వసిద్ధిప్రదాయకమ్ ॥ ౨౭ ॥

యద్యదిచ్ఛతి తత్తద్వై ప్రాప్నోతి స్తోత్రపాఠకః ।
(Page ఖం. ౨ అ. ౫౫ పాన ౧౧౬)

పుత్రపౌత్రాదికం సర్వం కలత్రం ధనధాన్యకమ్ ॥ ౨౮ ॥

గజాశ్వాదికమత్యన్తం రాజ్యభోగాదికం ధ్రువమ్ |
 భుక్తిం ముక్తిం చ యోగం వై లభతే శాన్తిదాయకమ్ || ౨౯ ||
 మారణోచ్ఛాటనాదీని రాజ్యబన్ధాదికం చ యత్ |
 పఠతాం శృణ్వతాం నృణాం భవేత్తద్భన్దహీనతా || ౩౦ ||
 ఏకవింశతివారం యః శ్లోకానేవైకవింశతిమ్ |
 పఠేద్వై హృది మాం స్మృత్వా దినాని త్వేకవింశతిమ్ || ౩౧ ||
 న తస్య దుర్లభం కిఞ్చిత్ త్రిషు లోకేషు వై భవేత్ |
 అసాధ్యం సాధయేన్ మర్త్యః సర్వత్ర విజయీ భవేత్ || ౩౨ ||
 నిత్యం యః పఠతి స్తోత్రం బ్రహ్మీభూతః స వై నరః |
 తస్య దర్శనతః సర్వే దేవాః పూతా భవన్తి చ || ౩౩ ||
 ఏవం తస్య వచః శ్రుత్వా ప్రహృష్టా అమరర్షయః |
 ఊచుః సర్వే కరపుటైర్భక్త్యా యుక్తా గజాననమ్ || ౩౪ ||
 దేవర్షయ ఊచుః |
 ధన్యా వయం గణేశాన ఏకదస్తధర ప్రభో |
 త్వదీయదర్శనాదేవ భాషణాన్నాత్ర సంశయః || ౩౫ ||
 వరం దేహి త్వదీయా నో భక్తిశ్చ సుదృఢా భవేత్ |
 మాయాహీనాస్తథా దేవ కృతకృత్యా భవామహే || ౩౬ ||
 యదా సజ్కుటయుక్తా వై వయం స్యామ గజానన |
 తదా నో రక్ష దేవేశ వరమేవం వృణీమహే || ౩౭ ||
 తేషాం వచనమాకర్ణ్య తానువాచ తథాస్త్వితి |
 ఏకదస్తోఽన్తర్దధేఽసౌ స్వస్వానన్దగతోఽభవత్ || ౩౮ ||
 దేవా మునిగణాః సర్వే యయుః స్వస్వపదేషు చ |
 స్వస్వధర్మయుతా నిత్యమభజన్నేకదస్తకమ్ || ౩౯ ||
 ఏవం మదాసురస్తేన శాన్తిరూపధరః కృతః |
 ప్రహ్లాద చైకదస్తేన కథితం తే చరిత్రకమ్ || ౪౦ ||
 దుష్టసంకతియోగేన త్వం మదోత్సిక్తభావతః |
 అనాదృత్య విధాతారం భ్రష్టో జ్ఞానాన్న సంశయః || ౪౧ ||

ఏకదస్తం గణేశం త్వం భజాఽతో దైత్యనాయక ।

తేన శాస్త్రో మహాభాగ భవిష్యసి న సంశయః ॥ ౪౨॥

స ఏవ ఏకదస్తస్తు భక్తానాం కార్యసిద్ధయే ।

కరోతి స్వావతారాంశ్చ నానారూపాంస్తు దైత్యప ॥ ౪౩॥

పరమా దారుణౌ దైత్యో దేవాస్తకనరాస్తకౌ ।

సమ్భూతౌ తౌ హతౌ తేన భూత్వా కశ్యపవేశ్యుని ॥ ౪౪॥

తదైవ దుర్మతిర్నామ దైత్యోఽభూద్ధర్మలోపకః ।

శాస్త్రయే తస్య విఘ్నేశః శివపుత్రో బభూవ హ ॥ ౪౫॥

గణాసురేణ దుష్టేన ధర్మలోపః కృతో యదా ।

తదా కపిలపుత్రోఽభూత్ స ఏవ త్వేకదస్తకః ॥ ౪౬॥

ఏవం నానావతారైః పాలయతే సకలం జగత్ ।

ఏకదస్తః కలాంశేన ధర్మరక్షణతత్పరః ॥ ౪౭॥

తేషాం కథా న శక్యా వై గదితుం కేనచిత్ పరా ।

గుణాంతం న యయుర్యస్య బ్రహ్మీద్యా మునయః సురాః ॥ ౪౮॥

అతస్త్యమేకదస్తం తం భజ భావేన దైత్యప ।

తేన సర్వం చ తే జ్ఞానం భవిష్యతి సుశాన్తిదమ్ ॥ ౪౯॥

ఏవం మదాసురస్యాఽపి కృతం ఖణ్డనమజ్ఞానా ।

ఏకదస్తేన సజ్జేపాచ్ఛరితం కథితం మయా ॥ ౫౦॥

పరేద్యుః శృణుయాత్తస్మై భక్తిం ముక్తిం దదాతి సః ।

ఏకదస్తః ప్రసన్నాత్మా సదా భవతి సౌఖ్యదః ॥ ౫౧॥

నాసురేణ స్వభావేన మదస్తం పీడయిష్యతి ।

శాన్తిరూపేణ నిత్యం స సంరక్షేద్దైత్యనాయకః ॥ ౫౨॥

॥ ఓం తత్సదీతి శ్రీమదాన్వేయే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే మదాసురచరితసమాప్తిర్నామ పంచపంచాశతత్రయోఽధ్యాయః

॥ ౨.౫౫

(Page ౫౦. ౨ అ. ౫౬ పాన ౧౧౭)

౨.౫౬ వినాయకకాశీప్రవేశో నామ షట్పఞ్చాశ్శతమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

దక్ష ఉవాచ ।

ప్రహ్లాదేన శ్రుతం పూర్ణం మదాసురచరిత్రకమ్ ।

పునః కిం చ కృతం యోగింస్తద్వద త్వం మహామతే ॥ ౧॥

శ్రుత్వా కథామృతం పూర్ణం హర్షశ్చేతసి ముద్గల ।

జాయతే నాఽత్ర సన్దేహో న తృప్తోఽహం భవామ్యతః ॥ ౨॥

సూత ఉవాచ ।

దక్షస్య వచనం శ్రుత్వా ముద్గలో హర్షితోఽభవత్ ।

ఉవాచ తం మహాభాగం తత్త్వం శృణు చ శౌనక ॥ ౩॥

ముద్గల ఉవాచ ।

ధన్యోఽసి దక్ష సారజ్ఞ గణేశస్య కథామృతమ్ ।

శ్రుత్వా హృష్యసి తే పుణ్యం కథయామి కథానకమ్ ॥ ౪॥

మదాసురస్య సంశాన్తిం శ్రుత్వా పప్రచ్ఛ దైత్యపః ।

ప్రహ్లాదస్తం గృత్యమదం వినయావనతః కథామ్ ॥ ౫॥

ప్రల్లాద ఉవాచ ।

మహద్భాగ్యం మునే మే యద్యేన సంశ్రావితం త్వయా ।

ఏకదస్తస్య మాహాత్మ్యం పరమానందాయకమ్ ॥ ౬॥

తథాపి న సుతృప్తోఽహం శ్రుత్వా జ్ఞానప్రదాయకమ్ ।

చరితం చ పునస్త్వం మే గణేశస్య కథాం వద ॥ ౭॥

కశ్యపస్య గృహే దేవః కథం పుత్రత్వమాగతః ।

కథం దైత్యై హతౌ యోగిన్ విస్తరేణ వదస్వ మామ్ ॥ ౮॥

కథం స శివపుత్రోఽభూత్ కథం దుర్మృతికం ప్రభుః ।

అహనత్యం వదస్వ త్వం సర్వజ్ఞోఽసి కృపానిధే ॥ ౯॥

కథం గణాసురం దైత్యం కాపిలో హతవాన్ పురా ।

ఏతత్ సర్వం వద స్వామిన్నేకదస్తచరిత్రకమ్ ॥ ౧౦॥

భవాదృశా మహాభాగా నౌకారూపేణ సంస్థితాః ।

సంసారాభౌ నరాణాం వై మజ్జతాం తరణాయ తు ॥ ౧౧॥

ముద్గల ఉవాచ ।

ఏవం పృష్టో మహాయోగీ తమువాచ సుహృత్తః ।

గుణైర్వ్యుక్తం గృత్సమదః ప్రహ్లాదం భావధారకమ్ ॥ ౧౨॥

గృత్సమద ఉవాచ ।

శృణు ప్రహ్లాద యత్ పృష్టం తత్సర్వం కథయామి తే ।

సుఖదం చ సమాసేన ఏకదస్తచరిత్రకమ్ ॥ ౧౩॥

పురా కృతయుగే దైత్య గౌడదేశే బభూవ హ ।

నగరే గౌడసంజ్ఞే చ రౌద్రకేతుస్తపోధనః ॥ ౧౪॥

తస్య పత్నీ మహాభాగా శారదా రూపశాలినీ ।

గర్భయుక్తా కదాచిత్ సా బభూవే హర్షితాఽభవత్ ॥ ౧౫॥

సమయే సుషువే పుత్రౌ యమతా లోకభీతిదౌ ।

నామ్నా చక్రే ద్విజాతిః స దేవాస్తకనరాస్తకౌ ॥ ౧౬॥

కదాచిన్నారదేనాఽపి గత్వా తత్ర శివస్య చ ।

పశ్చాక్షరేణోపదిష్టౌ చేరతుః పరమం తపః ॥ ౧౭॥

దివ్యవర్షసహస్రైస్తు సస్తుష్టః స సదాశివః ।

అభయం గుణరూపేభ్యో ప్రదదౌ దైత్యయోః పరమ్ ॥ ౧౮॥

వరగర్వేణ దైత్యేన్ద్రౌ జిత్వా సర్వం చరాచరమ్ ।

తతస్తు కర్మనాశం తౌ చక్రతుః పృథివీతలే ॥ ౧౯॥

న స్వాహా న స్వధా కుత్ర న వషట్కార ఏవ చ ।

అభవన్నమరాః సర్వే క్షుధితాస్తృషితాస్తతః ॥ ౨౦॥

తైః సర్వైః ప్రార్థితో దేవ ఏకదస్తః ప్రతాపవాన్ ।

తపసోగ్రేణ సస్తుష్టో బభూవ ప్రదదౌ వరమ్ ॥ ౨౧॥

కశ్యపస్య చ పుత్రోఽహం భవిష్యామి ప్రసిద్ధయే ।

దైత్యేన్ద్రయోర్వధస్యైవముక్త్యా గణపతియయౌ ॥ ౨౨॥

అథ దేవజనిత్రీ సా కదాచిత్ కశ్యపం మునిమ్ ।

జగాద హాస్యసంయుక్తా హ్యదితిః కృతసమ్ముటా ॥ ౨౩॥

ఇన్ద్రో విష్ణుశ్చ సూర్యశ్చ దేవాః పుత్రాశ్చ మేఽభవన్ ।

స్వామిన్ బ్రహ్మ కథం పుత్రః సమ్భవిష్యతి మే పరమ్ ॥ ౨౪॥

తదా మే నిశ్చలం చేతో భవేచ్చైవ న సంశయః |
 తస్య నేవాం కర్తుమీహ తత్రోపాయం వద ప్రభో || ౨౫||
 (Page ఖం. ౨ అ. ౫౬ పాన ౧౧౮)
 తస్యాస్తద్వచనం శ్రుత్వా గణేశస్య మనుం దదౌ |
 అష్టాక్షరం తయా తేనారాధితో హ్యేకదస్తకః || ౨౬||
 సహస్రవర్షపూర్తౌ తాం వరదః స సమాయయౌ |
 తయా పుత్రో భవ స్వామిన్ యాచితః స తథాఽకరోత్ || ౨౭||
 అదిత్యాం కశ్యపాచ్చైవ సమూభతః పుత్రతాం గతః |
 మాయామాస్థాయ విఘ్నేశశ్చిక్రీడ ప్రాకృతో యథా || ౨౮||
 ఏకదా రాక్షసీ ఘోరా విరజాస్తం జగాల హ |
 విదార్య జరరం తస్యా బహిర్యాతో మమార సా || ౨౯||
 ఉద్ధృతౌ ధున్ధురత్యుగ్రౌ శుకరూపౌ సమాగతౌ |
 ధృత్వా తౌ స్ఫూలితౌ శైలే మృతౌ దైత్యౌ తథాఽకరోత్ || ౩౦||
 కదాచిత్ సహితా తేన స్నానార్థమదితిర్యయౌ |
 తత్ర తం మకరాకారో గన్ధర్వశ్చ పదేఽగ్రహీత్ || ౩౧||
 తేనోడ్డినం కృతం పశ్చాద్భహిః స చ మమార హ |
 శాపముక్తోఽభవచ్చిత్రం తం ప్రణమ్య యయౌ దివమ్ || ౩౨||
 ఉపవీతప్రదానే వై రాక్షసా విప్రలిజినః |
 పఞ్చ తం హస్తుమాయాతా హతాస్తేన క్షణేన తే || ౩౩||
 కర్మణి ప్రసమాప్తే తం బ్రహ్మవిష్ణాద్వదయః సురాః |
 మునయశ్చ వసిష్ఠాద్యా నేముర్భక్షీసమన్వితాః || ౩౪||
 ఇన్ద్రస్తత్ర మదేనైవ సంసిక్తో న ననామ తమ్ |
 కశ్యపేన సమాజ్ఞుస్తథాఽపి జ్యేష్ఠభావతః || ౩౫||
 పరీక్షార్థం మహేన్ద్రేణ బాలం హస్తుం ప్రభజ్జానః |
 ప్రేరితః సోఽపి భగ్నోఽభూత్తతోఽగ్నిం స సమాదిశత్ || ౩౬||
 ఇన్ద్రేణాఽఽజ్ఞాపితో వహ్నిస్తం దగ్ధుం సహసాఽఽగతః |
 గీలితస్తేన బాలేన మహేన్ద్రో విస్మితోఽభవత్ || ౩౭||

వినాయకేన దేవేన్ద్రః శ్వాసేన జఠరే స్వకే ।
 నీతస్తత్ర సవిస్తారం దదర్శ సకలం జగత్ ॥ ౩౮॥
 ఏవం నానాణ్డకం దృష్ట్వా హతగర్వోఽభవత్ స్వయమ్ ।
 న దదర్శ బహిర్యాతుం మార్గం వర్షశతేన వై ॥ ౩౯॥
 తతస్తం ప్రార్థయామాస వినాయకమనామయమ్ ।
 తేనాఽపి శ్వాసమార్గేణ బహిర్నిష్కాసితో హరిః ॥ ౪౦॥
 తతస్తేన మహేన్ద్రణ దృష్టం కౌతుకముత్తమమ్ ।
 కాలోద్భవం మహచ్చిత్రం తచ్చుణుష్వ మహాసుర ॥ ౪౧॥
 వినాయకస్య వర్షాణి జఠరే స శతం స్వయమ్ ।
 సంస్థితశ్చ బహిస్తత్ర క్షణ ఏకస్తథాఽభవత్ ॥ ౪౨॥
 తతస్తం ప్రణనామాఽఽదౌ స్తుత్వా చ వివిధైః స్తవైః ।
 చకార సాధుభావేన స భక్తిం నిత్యమాదరాత్ ॥ ౪౩॥
 తతః కదాచిత్ కాశిపో మునిగేహం సమాయయౌ ।
 పుత్రస్యోద్వాహసిద్ధ్యర్థం కశ్యపం తమమస్త్రయత్ ॥ ౪౪॥
 మునిర్యజ్ఞేన రుద్ధో వై పుత్రం తస్మై దదౌ లఘుమ్ ।
 ఉపాధ్యాయత్వసిద్ధయర్థం విధానజ్ఞో వినాయకమ్ ॥ ౪౫॥
 కాశిరాజో గణేశం సక్లృహ్య మార్గే జగామ హ ।
 తత్ర ధూమ్రాక్షదైత్యేశం సూర్యాస్త్రేణ జఘాన సః ॥ ౪౬॥
 తస్య పుత్రౌ మహావీర్యో జఘనశ్చ మనుః స్మృతౌ ।
 భక్షణార్థం సమాయాతౌ వినాయకమనామయమ్ ॥ ౪౭॥
 వినాయకేన నిఃశ్వాసేన సీతౌ గగనే గతౌ ।
 భ్రమన్తౌ పతితౌ తత్ర నరాస్తకసుమన్దిరే ॥ ౪౮॥
 నరాస్తకస్తతస్తాభ్యాం జ్ఞాత్వా వృత్తాస్తముల్పణమ్ ।
 శతాని పఞ్చ రక్షాంసి ప్రేషయామాస దైత్యపః ॥ ౪౯॥
 తేన దృష్టా మహావీరా రాక్షసా గణపేన చ ।
 హుక్కారేణ మహోగ్రేణ మముః సర్వే భయాతురాః ॥ ౫౦॥
 తతః స కాశిరాజేన సహితశ్చ వినాయకః ।
 కాశీం ప్రాప్తస్తదా లోకైరవిశత్ పూజితః పరమ్ ॥ ౫౧॥

(Page ఖం. ౨ అ. ౫౭ పాన ౧౧౯)

ఆదౌ ముద్గలవిప్రేణోపదిష్టః స మహామనాః ।

కాశిరాజశ్చ గణపమభజన్నిత్యమాదరాత్ ॥ ౫౨॥

కాశీస్థాశ్చ జనాః సర్వే గణేశధ్యానతత్పరాః ।

ముద్గలాన్ మహిమానం చాభవన్ జ్ఞాత్వా విచక్షణాః ॥ ౫౩॥

కశ్యపస్య స్వయం పుత్రో భవిష్యతి వధాయ చ ।

దైత్యానాం సోఽపి కాశ్యాం వై వివాహాయాఽఽగమిష్యతి ॥ ౫౪॥

తస్య దర్శనమాత్రేణ భవిష్యన్తి సుయోగినః ।

సర్వే కాశీస్థభూతాని నరా నార్యో న సంశయః ॥ ౫౫॥

ఏవం ముద్గలవిప్రేణ బోధితాః సకలా జనాః ।

తే సర్వేఽపూజయంస్తం చ జ్ఞాత్వా దేవం వినాయకమ్ ॥ ౫౬॥

స్త్రియః సర్వాః సమాయాతా దర్శనార్థం మహాపథే ।

అనాదృత్య పితౄన్ భ్రాతృన భర్తృన భక్తిపరాయణాః ॥ ౫౭॥

మహోత్సవోఽభవత్తత్ర ప్రవేశాఖ్యో మహాసుర ।

తత్రైకా రోధితా నారీ దేహం తత్కాజ సోత్తమమ్ ॥ ౫౮॥

తాలుస్ఫోటేన సా యాతా సర్వాదౌ తం వినాయకమ్ ।

పశ్యన్త్యస్యాఽభవద్దహీ లీనా భక్తిసమన్వితా ॥ ౫౯॥

యత్ర తత్ర జన్దైర్దేవః పూజితశ్చ మహాపథే ।

చచార తత్ర దైత్యో ద్వౌ బాలరూపౌ ప్రచేరతుః ॥ ౬౦॥

వినాయకేన హస్తాభ్యాం చూర్ణితౌ దశయోజనే ।

పతితౌ విస్మితా లోకా మేనిరే గణపం చ తమ్ ॥ ౬౧॥

తతో ద్వౌ చక్రవాతస్య రూపేణైవ సమాగతౌ ।

శిఖాం ధృత్వా తయోస్తేన మమ్రతుః స్ఫూలితౌ దృఢౌ ॥ ౬౨॥

తతః పాషాణరూపేణ దైత్యో మార్గే వ్యవస్థితః ।

ముష్టినా బాలకేనైవ హతో మృత్యుమవాప సః ॥ ౬౩॥

కాశిరాజస్తతస్తం స నీత్వా చ స్వగృహే స్వయమ్ ।

పూజయామాస విధివత్ స్థాపయామాస భావతః ॥ ౬౪॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే వినాయకకాశీప్రవేశో నామ షట్పంచాశతమోఽధ్యాయః ॥
౨.౫౬

౨.౫౭ భ్రుశుణ్డీభక్తివర్ణనం నామ సప్తపంచాశతమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

గృత్యమద ఉవాచ ।

ద్వితీయే దివసే తత్ర ధర్మదత్తో మహామునిః ।

స్వగృహే తం మునేః పుత్రమానయామాస యత్పతః ॥ ౧॥

మార్గే దైత్యై హతౌ తేన ఖరవేషధరావుభౌ ।

కామక్రోధాసురౌ పశ్చాద్గజవేషధరౌ హతౌ ॥ ౨॥

తతో మునిః సుభావేనాపూజయత్తం వినాయకమ్ ।

కన్యే స్వే ప్రదదౌ తస్మై సిద్ధిబుద్ధీ సులక్షణే ॥ ౩॥

తతస్తత్రాఽఽయయౌ జృమ్భా రాక్షసీ ఘోరరూపిణీ ।

రూపం ధృత్వా మనుష్యస్య సుప్రసన్నాననామ్బుజా ॥ ౪॥

విషయుక్తేన తైలేన సా మమర్ష వినాయకమ్ ।

విజ్ఞాతా దేవదేవేన హతా మృత్యుమవాప చ ॥ ౫॥

చతుర్థే దివసే తత్ర సమ్ప్రాప్తౌ దైత్యపుంజివాః ।

జ్ఞానాముఖోఽథ వ్యాఘ్రాస్యో దారుణశ్చ మహాబలః ॥ ౬॥

తాన్ హత్వా యోగభావేన కాశ్యపో లీలయాఽరమత్ ।

బాలమధ్యే యథాఽన్యో వై ప్రాకృతో మాయయాఽసుర ॥ ౭॥

బ్రహ్మవిష్ణుముఖాస్తత్ర ద్రష్టుమాశ్చర్యముత్కటమ్ ।

బాలక్రీడనసమ్భూతం సంస్థితాశ్చ వ్యలోకయన్ ॥ ౮॥

(Page ఖం. ౨ అ. ౫౭ పాన ౧౨౦)

తత్ర తం పంచమే దేవం దివసే మునినన్దనమ్ ।

ప్రణయ్య కాశిరాజః స భోజనార్థమమన్త్రయత్ ॥ ౯॥

చతుర్థ్యాం శుక్లపక్షస్య ప్రాతఃకాలే మహామునిః ।

భ్రుశుణ్డీ చాపూజయత్తం మానస్యా పూజయా ప్రభుమ్ ॥ ౧౦॥

పూజాం దృష్ట్వా స్వయం రాజా ప్రాతస్తత్ర సువిస్మితః ।
ఉవాచ తం కృతా కేన పూజేయం వద మే ప్రభో ॥ ౧౧॥

తతస్తం కథయామాస భ్రుశుణ్ణీ మేఽతివల్లభః ।
మహాభక్తః కరోతీమాం పూజాం పశ్య నరాధిప ॥ ౧౨॥

ఏకనిష్ఠతయా విప్రో భజతే మాం విశేషతః ।
మద్విసానాన్యన్న జానాతి దేవతీర్థాదికం కదా ॥ ౧౩॥

శ్రుత్వా తస్య వచో రమ్యం జగదా నృపసత్తమః ।
వినాయకం ప్రణమ్యైవ తం ప్రదర్శయ యోగినమ్ ॥ ౧౪॥

కాశిరాజవచః శ్రుత్వా ప్రేషయామాస తం తతః ।
జవనాశ్వసమారూఢో రాజా తస్యాశ్రమం యయౌ ॥ ౧౫॥

దృష్ట్వా తం శుణ్ణయా యుక్తం స నత్వా విస్మితో నృపః ।
ప్రార్థయామాస యోగీశం కాశ్యాం నేతుం సుభక్తితః ॥ ౧౬॥

కాశిరాజ ఉవాచ ।

వినాయకాజ్ఞయా స్వామిన్నాగతస్తేఽహమాశ్రమే ।
త్వామాహ్వాయతి దేవోఽసౌ మద్గృహే సంస్థితః స్వయమ్ ॥ ౧౭॥

చతుర్థ్యామద్య యోగీన్ద్ర మానస్యా పూజయా త్వయా ।
పూజితస్తాం మహాపూజాం దర్శయామాస మాం విభుః ॥ ౧౮॥

కశ్యపస్య గృహే సోఽపి వినాయక ఇతి స్మృతః ।
తపసాఽఽరాధితస్తేన పుత్రోఽభూద్ధణనాయకః ॥ ౧౯॥

అహం తస్య తథా దాసో యజమానో మహామతే ।
వివాహార్థం తు పుత్రస్యాఽఽనీతోఽసౌ మద్గృహే మయా ॥ ౨౦॥

వినాయకేన కథితమానయస్వ మహామునిమ్ ।
యాచే హ్యతోఽహం యోగీన్ద్రాఽఽగచ్ఛ కాశీం మహాపురీమ్ ॥ ౨౧॥

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా విస్మితో మునిసత్తమః ।
ఉవాచ తం స గాణేశః కాశిరాజం మహామతిమ్ ॥ ౨౨॥

భ్రుశుణ్ణ్యువాచ ।

శ్ంబు రాజన్ మహాభాగ వేదాన్తాగోచరో విభుః ।
యది భక్త్యా సమాయాతస్త్యద్గృహే కశ్యపాత్మజః ॥ ౨౩॥

తథాపి శుణ్డయా హీనం నమామి న కదాచన ।

కలాంశాదినమాయుక్తం జానీహి నృపసత్తమ ॥ ౨౪॥

కలాత్మకాస్తస్య సర్వే దేవా విష్ణుశివాదయః ।

తే సర్వే మాం నమస్త్యేవ శుణ్డాభక్తియుతం పరమ్ ॥ ౨౫॥

గజాననం పరిత్యజ్యాఽహం నమామి న కఞ్చన ।

అతస్త్వం గచ్ఛ కాశ్యాం వై తం నయామి వినాయకమ్ ॥ ౨౬॥

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా హ్యేకభక్తినమన్వితమ్ ।

ఉవాచ తం ప్రణమ్యైవ కాశిరాజః ప్రతాపవాన్ ॥ ౨౭॥

కాశిరాజ ఉవాచ ।

మునే శృణు వచో మేఽద్య నాఽహం శక్తో భవామి చ ।

కాశ్యాం గన్తుం మహాభాగాఽపరాఙ్ఘో శ్రాన్తవాహనః ॥ ౨౮॥

తతో మునిర్నృపం ప్రాహ లోచనామీలనం కురు ।

తథాభూతం నృపశ్రేష్ఠం ప్రేషయామాస తాం పురీమ్ ॥ ౨౯॥

పునరుస్మిల్య నేత్రే స్వేఽపశ్యద్దేహం మహానృపః ।

స్వాం పురీం విస్మితో భూత్వా ప్రణనామ వినాయకమ్ ॥ ౩౦॥

వృత్తం సంశ్రుత్య భూపేశాత్ పునస్తం గణనాయకః ।

మాయయా స మునేస్తస్యాశ్రమస్థమకరోత్తతః ॥ ౩౧॥

పునః సమాగతం వీక్ష్య నృపం ప్రాహ మహామునిః ।

కిమర్థమాగతో రాజన్నద్వైవ వద మే గృహే ॥ ౩౨॥

తతస్తం రాజశార్దూలో జగాద కథితం చ యత్ ।

వినాయకేన భోః స్వామింస్త్రామాహ్వాయతి విఘ్నపః ॥ ౩౩॥

(Page ఖం. ౨ అ. ౫౭ పాన ౧౨౧)

తేనాఽహం ప్రేషితో నూనం శుణ్డాదణ్డధరేణ చ ।

చల శీఘ్రం మయా సార్థం ద్రష్టుం పూర్ణం గజాననమ్ ॥ ౩౪॥

శ్రుత్వా తస్య వచో రమ్యం భక్త్యాఽత్యస్తం లులోత చ ।

రోమాఞ్చితశరీరోఽసౌ సాశ్రునేత్రో మహామునిః ॥ ౩౫॥

తం దృష్ట్వా విస్మితోఽత్యస్తం కాశిరాజో మహామనాః ।

అహో భక్తీరియం సాక్షాద్ దృశ్యతే దేహధారిణీ ॥ ౩౬॥

దేహభావం సమాసాద్య యాత్రార్థం తేన భూభుజా ।
 భ్రుశుణ్ణీ చలితశ్చైవ స్వాశ్రమాత్ ప్రజగామ సః ॥ ౩౭॥
 దేహశ్రమేణ యాత్రా వై కర్తవ్యా గణపస్య చ ।
 విచార్యైవం యయా పద్భ్యామవిముక్తం మహామునిః ॥ ౩౮॥
 జ్ఞాత్వా తస్య హృదిస్థం సా నిశ్చయం ధరణీ మునిమ్ ।
 ప్రాపయామాస కాశ్యాం తం క్షణేన నృపసంయుతమ్ ॥ ౩౯॥
 నృపేణ నగరీ దృష్టా తమువాచ తతః పరమ్ ।
 స్వామిన్ సమాగతా కాశీ ప్రభావాత్తపసశ్చ తే ॥ ౪౦॥
 తతస్తం స్వగృహే నీత్వాఽపూజయన్ నృపసత్తమః ।
 వినాయకః సమాయాతం భక్తం పశ్యతి సాశ్రుకః ॥ ౪౧॥
 తస్య భావం విదిత్వాఽసౌ శుణ్ణాం ధృత్వా వినాయకః ।
 మూషకోపరి సంస్థాయ ప్రజగామ మహామునిమ్ ॥ ౪౨॥
 చతుర్భుజధరం విప్రో మహోదరవిరాజితమ్ ।
 శేషనాభిం త్వేకదస్తం దృష్ట్వా తం ప్రణనామ చ ॥ ౪౩॥
 అపూజయత్ భ్రుశుణ్ణీ తం భక్తిభావసమన్వితః ।
 పునః ప్రణమ్య తుష్టావ నానాస్తోత్రైః ప్రసన్నధీః ॥ ౪౪॥
 ఉవాచ విష్ణులద్యాక్యో భక్తే రసపరిప్లుతః ।
 గజాననం నిజం నాథం కృతకృత్యో మహాసుర ॥ ౪౫॥
 భ్రుశుణ్ణ్యువాచ ।
 తవ దర్శనమాత్రేణ కృతకృత్యో గజానన ।
 మహతా భాగ్యయోగేన దృష్టం తే చరణం విభో ॥ ౪౬॥
 అధునా మే వరం దేహి తేన తుష్టో భవామ్యహమ్ ।
 తవ విస్మరణం నాథ న భవేన్ మే తథా కురు ॥ ౪౭॥
 అనేనైవ స్వరూపేణ మత్స్థానే సంస్థితో భవ ।
 ఆశాపూరకనామ్నా త్వం ఖ్యాతో భవ గజానన ॥ ౪౮॥
 తత్త్రివాసన్యభక్త్యా త్వాం భజామి రసయుక్తయా ।
 ముద్గలేన సమం మాం త్వం పూర్ణం భక్తం కురు ప్రభో ॥ ౪౯॥

అథవా ముద్గలాచ్యైవాధికం మాం కురు విఘ్నప |
 గురోరతిక్రమాచ్ఛిష్యః పుత్రో వా తస్య నాల్పకః || ౫౦ ||
 ఏవం ప్రార్థయమానం తం తథేతి గణనాయకః |
 జగాద స పునర్బాలో భూత్వాఽఖేలత్తు సాదరమ్ || ౫౧ ||
 తం ప్రణమ్య యయౌ స్థానం స్వకీయం మునిసత్తమః |
 భ్రుశుణ్ణీ చ తతః కాశిరాజః సంవిస్మితోఽభవత్ || ౫౨ ||
 హృది రాజా విచార్యాసావేకనిష్ఠో బభూవ హ |
 గణేశభజనే దృష్ట్వా భ్రుశుణ్ణీచరితం మహత్ || ౫౩ ||
 అహో మునివరో ధన్యో నానారూపాత్మికాం పరామ్ |
 మాయాం త్యక్త్వా స యోగేన భజతే గణనాయకమ్ || ౫౪ ||
 సర్వేషాం బ్రహ్మణాం యోగో గణేశే భవతి ప్రభో |
 అతస్తమేకభావేన భజతేఽసౌ మహామునిః || ౫౫ ||
 ఏకనిష్ఠా సమా భక్తిర్నా భూతా న భవిష్యతి |
 కోట్యంశేన సమా నాన్యా తత్ భజేత్ యోగిసత్తమః || ౫౬ ||
 సర్వత్ర గణరాజోఽయం వసత్యత్ర న సంశయః |
 కలాంశేన తతోఽన్వేషాం భజనే చ ఫలం లభేత్ || ౫౭ ||
 గణేశభజనం హ్యేకం చేత్ పూర్ణం భజనం భవేత్ |
 సర్వేషాం చ గణేశస్య భ్రుశుణ్ణీ తత్ సమాశ్రితః || ౫౮ ||
 అహో భ్రుశుణ్ణీనా తుల్యో దృశ్యతే న కదాచన |
 (Page ఖం. ౨ అ. ౫౮ పాస ౧౨౨)
 ప్రత్యక్షో గణరాజోఽయం శుణ్ణావాన్నాత్ర సంశయః || ౫౯ ||
 కాశ్యాం ముక్తిస్వరూపాయామాగతోఽసౌ మహామునిః |
 మణికర్ణీ చ విశ్వేశం సస్మార మనసాఽపి న || ౬౦ ||
 గణేశార్థం సమాయాతస్తం ప్రణమ్య మహామునిః |
 స్వాశ్రమం పునరేవాసౌ జగామ సుఖదాయకమ్ || ౬౧ ||
 ఏవం విస్మయభావేన కాశిరాజస్తథాఽభజత్ |
 గణేశం సాధుభావజ్ఞః సోఽపి తత్ప్రమతాం యయౌ || ౬౨ ||

॥ ఓం తత్సదీతి శ్రీమదావ్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే భ్రుశుణ్ణీభక్తివర్ణనం నామ సప్తపంచాశత్తమోఽధ్యాయః ॥
౨.౫౭

౨.౫౮ యమశాపవర్ణనం నామాష్టపంచాశత్తమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ప్రల్లాద ఉవాచ ।

శ్శృణు గృత్సమద త్వం మే వచనం దీనపాలక ।
కోఽసౌ భ్రుశుణ్ణీనామా వై మునిర్మే బ్రూహి సామృతమ్ ॥ ౧ ॥

తపసా కేన తస్యాఽపి భృశుణ్ణా నిఃసృతా ప్రభో ।
కీదృశీ మానసీ పూజా కృతా మాం వద విస్తరాత్ ॥ ౨ ॥

ఆశ్చర్యం పరమం ప్రాప్తః శ్రుత్వా మునివరస్య చ ।
మహిమానం మహాభాగ ధన్యో భూమణ్ణలేఽభవత్ ॥ ౩ ॥

గణేశభజనే సక్తా నరాస్తే బ్రహ్మరూపిణః ।
తేషాం కథా ప్రవక్తారం శ్రోతారం ప్రపునాతి చ ॥ ౪ ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

ఏవం పృష్టో గృత్సమదో మహాయోగీ తమబ్రవీత్ ।
ప్రహ్లాదం భక్తిపాత్రం వై దృష్ట్వా హర్షనమన్వితః ॥ ౫ ॥

గృత్సమద ఉవాచ ।

శ్శృణు ప్రహ్లాద భావేన కథాం లోకైకపావనీమ్ ।
భ్రుశుణ్ణీసంశ్రితాం పుణ్యాం బ్రహ్మభూతపదప్రదామ్ ॥ ౬ ॥

నస్తురే త్వవసద్ గ్రామే నామా కైవర్తకః పురా ।
నామ్నా పాపీ సువిఖ్యాతో మహాపాపపరాయణః ॥ ౭ ॥

ధృత్వా గ్రామేషు శస్త్రాదీన్ వనేషు విచవార హ ।
జీవహింసాం సదా తత్ర చకార కామవర్జితః ॥ ౮ ॥

మార్గస్థాంశ్చ జనాన్ వీక్ష్యాఽమారయద్ధనలిప్సయా ।
సంక్లప్త్యా మిలితం గ్రామే జగామ ప్రత్యహం ఖలః ॥ ౯ ॥

ద్రవ్యవస్త్రాదిహీనాంస్తాన్ దృష్ట్వా మారయతాప్యహో ।

జీవం దృష్ట్వా క్రూరకర్మా న ముమోచ వధప్రియః ॥ ౧౦॥
 ధనం తేషాం గృహీత్వాఽసౌ ధనవాన్ ప్రబభూవ హా ।
 ద్రవ్యసంఘ్నయభావేన న తుతోష కదాచన ॥ ౧౧॥
 న సంఖ్యాం కర్తుమత్యంతం తస్య పాపస్య వై భవేత్ ।
 బ్రహ్మీ సమర్థః శేషశ్చ పాపానాం భాగినౌ భయాత్ ॥ ౧౨॥
 స్త్రిగోబాలద్విజాదీనాం హత్యాఽపారా కృతా పురా ।
 తేన తస్య చ భారేణ పీడితా భూరభూత్తతః ॥ ౧౩॥
 ఏకదా వనమధ్యేఽసౌ కఞ్చిత్పురుషముత్తమమ్ ।
 దృష్ట్వా వధార్థమానన్దాదధావచ్ఛస్త్రసంయుతః ॥ ౧౪॥
 తమాగతం సమాలోక్య దుష్టం దూరే పలాయ్య సః ।
 గవ్యూతిమాత్రమాసాద్య గ్రామం తత్ర జగామ హా ॥ ౧౫॥
 నామా ప్రహ్లాద మార్గే స పతితోఽధావనాఽఽకులః ।
 జాతశ్చ దుఃఖితోఽత్యంతం విరరామ వధాత్తదా ॥ ౧౬॥
 మన్దగత్యా చచాలాఽసౌ మార్గే కుణ్డం దదర్శ హా ।
 తత్ర శ్రమాపనోదార్థం స్నానం చక్రే మహాఖలః ॥ ౧౭॥
 తదేవ గణరాజస్య తీర్థం పుణ్యప్రదం మహాత్ ।
 (Page ఖం. ౨ ఆ. ౫౮ పాస ౧౨౩)
 తస్య ప్రభావయోగేన పాపం సంశిథిలం త్వభూత్ ॥ ౧౮॥
 స పాపశిథిలో నామా విచారమకరోద్ హృది ।
 ఆహో మయా చ పాపాని కృతాని కతి నాఽవిదమ్ ॥ ౧౯॥
 మృతోఽహం నరకే ఘోరే పతిష్యామి న సంశయః ।
 కల్పాన్ దుఃఖమనేకాంశ్చ సహిష్యామి కథం పరమ్ ॥ ౨౦॥
 ముద్గల ఉవాచ ।
 ఏవం బ్రువన్తమానన్తదాయకం మునిసత్తమమ్ ।
 ప్రహ్లాదో వై గృత్సమదం పప్రచ్ఛ వినయాన్వితః ॥ ౨౧॥
 ప్రల్లాద ఉవాచ ।
 కీదృశం కుణ్డరూపం చ కేన వా చరితం తపః ।
 తత్ర యేన గణేశస్య స్థానం కుణ్డాత్మకం హ్యభూత్ ॥ ౨౨॥

తతో గృత్సమదః ప్రాహ ప్రహ్లాదం సర్వమజ్ఞానా |
 ఆహ్లాదేన సమాయుక్తో గాణపత్యో మహాయశాః || ౨౩||
 గృత్సమద ఉవాచ |
 ఆత్ర తే కథయిష్యామి చేతిహాసం పురాతనమ్ |
 సూర్యస్య యమరాజస్య సంవాదం పాపనాశనమ్ || ౨౪||
 సూర్యాయ ప్రదదౌ కన్యాం విశ్వకర్మా మహాద్భుతామ్ |
 సంజ్ఞాం కర్మమయీం దేవీం మాయారూపాం మహాద్యుతిః || ౨౫||
 తపసా శతవర్షేస్తాం ప్రసన్నాం స చకార హ |
 యయాచే విశ్వకర్మా తాం పుత్రీ మే భవ మానదే || ౨౬||
 సా౭౭దిమాయా వరాత్తస్య పుత్రీ జాతా సురేశ్వర |
 తాం గృహీత్వా గృహం దేవ సవితా ప్రజగామ హ || ౨౭||
 తయా రేమే మహాతేజాశ్చిరకాలం విభావసుః |
 తస్యాం పుత్రౌ చ పుత్రీం వై జనయామాస వీర్యతః || ౨౮||
 వైవస్వతో మనుర్జ్యేష్ఠో యమశ్చ యమునా నదీ |
 సర్వే స్వధర్మశీలాస్తే మహాభాగా బభూవిరే || ౨౯||
 తీక్ష్ణేన తేజసా తప్తా సంజ్ఞా సూర్యస్య నిత్యదా |
 నిర్మమే మాయయా ఛాయాం స్వస్యాకృతిధరాం తతః || ౩౦||
 తస్యై సర్వం నివేద్యైవ పుత్రీం పుత్రౌ గృహాదికమ్ |
 ఉవాచ రవిణా పృష్ఠా మా వద త్వం స్వచేష్ఠితమ్ || ౩౧||
 తాం ఛాయా ప్రత్యువాచేదం యది మాం ధర్షయిష్యతి |
 సవితా చేన్ మహాభాగే వదిష్యామి న సంశయః || ౩౨||
 గచ్ఛ దేవి యథా చిత్తే నిశ్చయస్తాదృశం కురు |
 ఆహం సర్వం త్వదీయం యత్ కార్యం సంసాధయామి తత్ || ౩౩||
 తతః సంజ్ఞా యయౌ గేహం పితృనైవ తిరస్కృతా |
 భర్తారం త్యజ మైవం త్వం స్వగృహం గచ్ఛ మా కురు || ౩౪||
 తతః సా వనవాసాయ జగామాశ్వస్వరూపిణీ |
 భూత్వా తతాప సా ధ్యాత్వా తపో గణపతిం ప్రభుమ్ || ౩౫||
 మాలామస్త్రేణ విఘ్నేశం తోషయామాస సా సతీ |

పూర్ణే వర్షశతే తత్రాజగామ గణనాయకః ॥ ౩౬ ॥

తయా సమ్నూజితో దేవః స్తుతశ్చైవ విశేషతః ।

వరం దదౌ మహారాజ మనసీప్సితమాదరాత్ ॥ ౩౭ ॥

దేవ్యర్యమా సౌమ్యతేజా భవిష్యతి న సంశయః ।

త్వం మాయాబద్ధహీనా వై మద్భక్తినిరతా భవ ॥ ౩౮ ॥

యద్యదిచ్చసి తత్తతే సఫలం ప్రభవిష్యతి ।

కోపహీనః స్వయం భానుస్తామత్రాగత్య నేష్యతి ॥ ౩౯ ॥

ఏవముక్త్వా గణాధీశోన్తర్ధానం ప్రచకార హ ।

సా తత్ర గణపం దేవం ధ్యాయన్తీ సంస్థితాఽభవత్ ॥ ౪౦ ॥

ఛాయాయాం సవితా తద్వత్ పుత్రౌ పుత్రీం మహాయశాః ।

అథ సజ్జనయామాస ధర్మయుక్తాన్ మహాజనః ॥ ౪౧ ॥

సావర్ణిశ్చ మనుర్జ్యేష్ఠః సమ్నూతశ్చ శనైశ్చరః ।

తాపీ నామ్ని నదీ కన్యా త్రయస్తే ప్రథితా భువి ॥ ౪౨ ॥

ఛాయా స్వపుత్రవాత్సల్యాత్ సంజ్ఞా పుత్రాంశ్చ భేదతః ।

(Page ఖం. ౨ అ. ౫౯ పాన ౧౨౪)

సతతం న్యూనభావేనాఽవర్తయత్ సాధుసత్తమ ॥ ౪౩ ॥

మనుశ్చ సేహే తం మాతురపరాధం విచక్షణః ।

ధర్మరాజః స తాం తత్ర నిషిషేధ ముహుర్ముహుః ॥ ౪౪ ॥

సా స్వభావం స్వకీయం తం న తత్యాజ కదాచన ।

కుపితో ధర్మరాజస్తాం పదా హస్తుం ప్రచక్రమే ॥ ౪౫ ॥

తం చావినయసంయుక్తం శశాప జననీ సుతమ్ ।

పాదస్త్రే క్లేద్యతాం ప్రాప్య పతిష్యతి ధరాతలే ॥ ౪౬ ॥

ధర్మః క్రోధం సమాగృహ్య సవితారం జగామ హ ।

భయభీతశ్చ శాపేన వృత్తాన్తం తం జగాద సః ॥ ౪౭ ॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయపురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదంతచరితే యమశాపవర్ణనం నామాష్టపఞ్చశతైశ్చాఽధ్యాయః ॥

౨.౫౮

౨.౫౯ కుణ్డసమ్భవచరిత్రం నామైకోనషష్టితమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

గృత్సమద ఉవాచ ।

యమస్య వచనం శ్రుత్వా సవితా విస్మితోఽభవత్ ।
ధర్మశీలస్య సజ్జ్ఞోఽథో మాతరి ప్రబభూవ హ ॥ ౧ ॥

మాతా స్వదేహజం పుత్రం భేదబుద్ధయా శశాప హ ।
అతః కారణకం కింఞ్చిద్విపరీతం భవేదిహ ॥ ౨ ॥

తతో జ్ఞానేన బుద్ధ్వా స యమం భానురువాచ హ ।
మాతుః శాపం కదా మిథ్యా మయా కర్తుం న శక్యతే ॥ ౩ ॥

అతో వినాయకం దేవం భజ త్వం భక్తిభావతః ।
స చేత్ ప్రసన్నతాం యాతస్తదా సుఖమవాప్స్యసి ॥ ౪ ॥

ఏవముక్త్వాఽర్యమా పుత్రం మస్త్రం పఞ్చాక్షరం దదౌ ।
విధియుక్తం గణేశస్య స యయౌ వనమాదరాత్ ॥ ౫ ॥

సవితాఽసౌ జగమేదం ఛాయాం వచనమబ్రవీత్ ।
సంజ్ఞా కుత్ర గతా దేవి వద నోచేచ్ఛపామ్యహమ్ ॥ ౬ ॥

సా భీతా సత్యమేవేదం వచనం తం జగాద హ ।
పితృగ్రేహం గతా సంజ్ఞాఽస్థాప్య మాం త్వద్గృహే ప్రభో ॥ ౭ ॥

సత్యభాషణయోగేన తుష్టస్తాం న శశాప సః ।
జగమ విశ్వకర్మాణం క్రోధయుక్తో దివాకరః ॥ ౮ ॥

తం ప్రణమ్య స పప్రచ్ఛ వృత్తాంతం రక్తలోచనః ।
సంజ్ఞాయా విశ్వకర్మా తం సాన్త్వయామాస యుక్తిభిః ॥ ౯ ॥

విశ్వకర్మోవాచ ।
మయా తే గృహమేవం సా ప్రేషితా నాగతా యదా ।
మాయయా గుప్తరూపేణ కుత్ర వై సంస్థితా భవేత్ ॥ ౧౦ ॥

త్వదీయతేజసా తప్తా గతా శుష్కశరీరకా ।
అతస్తస్య తేజసా సౌమ్యో భవ తస్యాం రమస్వ చ ॥ ౧౧ ॥

తతః సోఽపి జగదేదం వచనం తం విభావసుః ।
త్వం విశ్వకర్మతాం ప్రాప్తోఽతో మాం సౌమ్యం కురు ప్రభో ॥ ౧౨ ॥

తతస్తేన స్వయన్త్రే సంస్థాప్య తేజో హృతం మహత్ ।
 తీక్షణం తేన సుసౌమ్యశ్చ సూర్యస్తాం ప్రజగామ హ ॥ ౧౩॥
 అశ్వినీ రూపభావేన స్థితాం వీక్ష్య వనేషు సః ।
 అశ్వో భూత్వా ప్రయత్నేన ధర్తుం తాముద్యతోఽభవత్ ॥ ౧౪॥

సాఽపరం పురుషం జ్ఞాత్వా గణేశం మనసాఽస్మరత్ ।
 తతః సూర్యేణ వీర్యం స్వం నసి నిక్షిప్తమాదరాత్ ॥ ౧౫॥

తతస్తయా రవేరీర్యం స్వశ్వాసేన బహిర్బలాత్ ।
 నిష్కాసితం పరస్యైవ జ్ఞాత్వా సువిమనాస్త్యభూత్ ॥ ౧౬॥

(Page ఖం. ౨ అ. ౫౯ పాన ౧౨౫)

ఏవం దృఢాగ్రహం దృష్ట్వా సవితా తోషవానభూత్ ।
 స్వరూపం దర్శయామాస తాం ప్రగృహ్య గృహం యయౌ ॥ ౧౭॥

సంజ్ఞయా సవితురీర్యం త్యక్తం తస్మాత్ సముద్భవౌ ।
 అశ్వినౌ భిషజాం శ్రేష్ఠౌ సర్వమాన్యో బభూవతుః ॥ ౧౮॥

గణేశభక్తిభావేన సంజ్ఞా సుఖయుతాఽభవత్ ।
 తమేవ సతతం దేవీ భజితేఽనన్యమానసా ॥ ౧౯॥

యమోఽపి చ తవస్తేవే దారుణం భావసంయుతః ।
 నిరాహారతయా దేవం ధ్యాత్వా జపపరోఽభవత్ ॥ ౨౦॥

సంవత్సరసహస్రేణ గణేశో వరదోఽభవత్ ।
 తం దృష్ట్వా సహసోత్థాయాఽఽపూజ్య తుష్టావ భానుజః ॥ ౨౧॥

యమ ఉవాచ ।

నమో గణపతే తుభ్యం నానామాయావిలాసినే ।
 మాయాధారకవేషేణ స్థితాయ తు నమో నమః ॥ ౨౨॥

మాయామోహవిహీనాయ సాక్షిణే జగదాదయే ।
 బ్రహ్మాదయే బ్రహ్మవిదే బ్రహ్మణే వై నమో నమః ॥ ౨౩॥

అనన్తాయ నమస్తుభ్యం హేరమ్భాయ చ ఢుణ్ణయే ।
 విఘ్నేశాయ త్రినేత్రాయ లమ్బోదర నమోఽస్తు తే ॥ ౨౪॥

గజాననాయ దేవాయ దేవానాం పతయే నమః ।

దేవానాం గర్వహస్త్రే చ రక్షసాం మర్దినే నమః ॥ ౨౫॥

భక్తిప్రియాయ భక్తేభ్యో నానాసౌఖ్యప్రదాయ తే ।

అనంతాననధారాయానస్తహస్తాయ తే నమః ॥ ౨౬॥

అనస్తశిరసే తుభ్యం బ్రహ్మభూతాయ వేధసే ।

శివాయ శివవన్ద్యాయ శివదాయ నమో నమః ॥ ౨౭॥

అఖణ్డవిభవాయైవ మూషకధ్వజినే నమః ।

మూషకశ్రేష్ఠవాహస్థాయైకదంతాయ తే నమః ॥ ౨౮॥

ఆదిమధ్యాన్తరూపాయ సర్వాకారాయ తే నమః ।

పాశాఙ్కశధరాయైవ సర్వభోక్త్రే నమో నమః ॥ ౨౯॥

త్వాం స్తోతం కః సమర్థః స్యాద్యోగాకారస్వరూపిణమ్ ।

అతోఽహం ప్రణమామీహ తేన తుష్టో భవ ప్రభో ॥ ౩౦॥

ధన్యోఽహం సర్వభావైశ్చ యేన దృష్టో గణేశ్వరః ।

అధునా రక్ష మాం భక్తం శరణాగతవత్సల ॥ ౩౧॥

ఏవం స్తువన్తమత్యన్తమువాచ గణనాయకః ।

యమం పరమభక్తం చ సూర్యపుత్రం యశస్వినమ్ ॥ ౩౨॥

గణేశ ఉవాచ ।

వరం వృణు మహాభాగ యమ త్వం మనసీప్సితమ్ ।

దాస్యామి తే మహాభక్త్యా తోషితోఽహం న సంశయః ॥ ౩౩॥

తతస్త్వం భానుజన్త్రోవాచ దేహి గజానన ।

భక్తిం త్వదీయపాదే వై సుదృఢాం మే మహోదర ॥ ౩౪॥

అన్యం వరం చ మే దేహి మాతృశాపహరం పరమ్ ।

యద్యదిచ్ఛామి దేవేశ తత్తత్ సిద్ధ్యతు విఘ్నప ॥ ౩౫॥

ఏవం తస్య వచః శ్రుత్వా తథేతి గణపోఽబ్రవీత్ ।

మదీయా తే మహాభక్తిర్భవిష్యతి న సంశయః ॥ ౩౬॥

మాతృశాపస్య యోగేన కిఞ్చిద్ దుఃఖమవాప్స్యసి ।

క్లేద్యపాదాచ్ఛ మాంసం తే కీటాః సఙ్గ్రహ్యా సత్స్వరమ్ ॥ ౩౭॥

పతిష్యన్తి పృథివ్యాం తే త్వం సుపాదో భవిష్యసి ।

యద్యదిచ్ఛసి తత్తతే సులభం ప్రభవిష్యతి ॥ ౩౮॥

దక్షిణస్యాం దిశి ప్రాజ్ఞ దిక్పాలస్త్యం భవిష్యసి |
ధర్మరాజ ఇతి ఖ్యాతో నామ్నా సర్వత్ర పూజితః || ౩౯ ||

స్వధర్మపాలకేషు త్వం శ్రేష్ఠో ధర్మకరో మతః |
జీవానాం కర్మయోగేన ఫలదశ్చ భవిష్యసి || ౪౦ ||

త్వదీయాఽఽజ్ఞా త్రిలోకేషు వర్తతాం ధర్మభావతః |
త్వయా స్తోత్రమిదం పుణ్యం కృతం తచ్చ సుసిద్ధిదమ్ || ౪౧ ||

పఠతే శృణ్వతే పూర్ణం భవిష్యతి న సంశయః |
యమస్య యాతనాం ఘోరాం స్తోత్రేణ ప్రస్తుతో యమ || ౪౨ ||

(Page ఖం. ౨ అ. ౬౦ పాన ౧౨౬)

హరామి నాత్ర సందేహోఽతే స్వానందం దదామ్యహమ్ |
త్వయా యత్ర కృతం స్నానం నిత్యం మద్భక్తిభావినా || ౪౩ ||

గణేశతీర్థసంజ్ఞం తద్భవిష్యతి న సంశయః |
అత్రైవ స్నానమాత్రేణ సర్వపాపక్షయో భవేత్ || ౪౪ ||

సుబుద్ధిప్రదమేతచ్చ తత్క్షణాత్ ప్రభవిష్యతి |
ఏవముక్త్యాన్తర్దధేఽసౌ యమస్తత్ర స్థితోఽభవత్ || ౪౫ ||

సంస్థాప్య మూర్తిమచలాం హేరమ్బుస్య మహాద్విజైః |
కుణ్డం చకార భావేన గణేశపదలాఞ్చితమ్ || ౪౬ ||

హేరమ్బుగణపో నామ్నా తత్ర ఖ్యాతో బభూవ హ |
యమః శాపవిహీనశ్చ బభూవ స దిశోధిపః || ౪౭ ||

సదా గణపతిం చిత్తేఽధ్యాయద్వై రవినన్దనః |
సమః సర్వత్ర సజ్ఞాతః సర్వమాన్యో మహాయశాః || ౪౮ ||

ఏతత్తే కథితం దివ్యం చరిత్రం కుణ్డసమ్భవమ్ |
యమేన రచితం పుణ్యం సర్వసిద్ధకరం మహాత్ || ౪౯ ||

ఏతద్యమస్య మాహాత్మ్యం యః శృణోతి నరోత్తమః |
పఠేద్వా శుభదం తస్మై సర్వదం ప్రభవిష్యతి || ౫౦ ||

అధునా శృణు దైత్యేన్ద్ర ప్రకృతం యత్ కథానకమ్ |
భృశుణ్డినశ్చ పాపఘ్నం వాఞ్చితార్థప్రదం పరమ్ || ౫౧ ||

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే కుణ్డసమ్భవచరిత్రం నామైకోనషష్ఠితమోఽధ్యాయః ॥ ౨.౫౯

౨.౬౦ భ్రూశూణ్డిబ్రాహ్మణత్వవర్ణనం నామ షష్ఠితమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

గృత్సమద ఉవాచ ।

తైవర్తకస్తతో నామా మహాదుష్టో దదర్శ హ ।

ముద్గలం మునిశార్దూలం స్థితం తత్ర మహావనే ॥ ౧॥

దృష్ట్వా మునివరం హృష్టః పాపచేతా బభూవ సః ।

ఖడ్గముద్యమ్య తం హస్తుం యయౌ నామా దృఢాగ్రహః ॥ ౨॥

యావత్ సమీపగో భూత్వా హస్తుం తముపచక్రమే ।

తావత్తస్య కరాత్ ఖడ్గః పపాత ధరణీతలే ॥ ౩॥

శస్త్రాణ్యన్యాని సర్వాణి దృఢబద్ధాని సర్వతః ।

పేతుర్ధరాతలే తాని తేనాఽసౌ విస్మితోఽభవత్ ॥ ౪॥

అపశ్యన్ముద్గలం దుష్టో వదన్నేవం కిమద్భుతమ్ ।

తేన నిర్మలచిత్తోఽసౌ ప్రబభూవాఽతిదారుణః ॥ ౫॥

తం ప్రణమ్య మహాదుష్ట ఉవాచ ప్రాజ్ఞలిర్మునిమ్ ।

యోగీదర్శనమాత్రేణ యథా సాధుస్తథా వచః ॥ ౬॥

నామోవాచ ।

ఆజన్మనోఽద్యపర్శంతం బుద్ధిర్మే పాపనిశ్చయా ।

తయా కృతాని పాపాని తేషాం సజ్ఞ్యా న విద్యతే ॥ ౭॥

అధునా కుణ్డజేనైవ కిఞ్చిత్ స్నానేన చాఙ్ఘాసా ।

జాతా నిర్మలభావా సా పాపాద్వై సమ్మిభేతి చ ॥ ౮॥

తవదర్శనమాత్రేణ సన్తోషే సంస్థితా మునే ।

ముక్తిమిచ్ఛతి మే బుద్ధిర్మహాపాపిన ఆదరాత్ ॥ ౯॥

శస్త్రాణి గలితాన్యేవ న గ్రహీష్యామి తాని వై ।

ఉపదేశం వద ప్రాజ్ఞ సంసారోత్తారణాత్మకమ్ ॥ ౧౦॥

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా ముద్గలస్తమువాచ హ |
 గచ్ఛ త్వం స్వగృహం తాత స్వశస్త్రాణి ప్రగృహ్య చ || ౧౧||
 తతస్తం మునిశార్దూలం జగదాఽసౌ మహాఖలః |
 కైవర్తకః ప్రణమ్యఽఽదౌ రుదన్నశ్రుజలావిలః || ౧౨||
 నామోవాచ |
 శిష్యం మాం కురు యోగీన్ద్ర నోచేద్ దేహం త్యజామ్యహమ్ |
 (Page ఖం. ౨ ఆ. ౬౦ పాన ౧౨౭)
 సన్నిధౌ తే మహాభాగ నేచ్ఛామి విషయే సుఖమ్ || ౧౩||
 ఇతి తస్య వచః శ్రుత్వా శరణాగతవత్సలః |
 గణేశాయ నమో మస్త్రం యోగీ తస్మై దదౌ స్వయమ్ || ౧౪||
 స్వయంప్లిం తత్ర యోగీన్ద్రః సమారోప్య జగద తమ్ |
 శుష్కామత్రైవ తిష్ఠ త్వం జపన్మన్తం మహాఖల || ౧౫||
 యావద్యష్టిశ్చ నామాన్ మే సాఙ్కరా ప్రభవిష్యతి |
 తావత్త్వం జప తం మన్తం తదా శుద్ధో భవిష్యసి || ౧౬||
 న ఫలం న జలం మూలం పర్ణమన్నాదికం కదా |
 భక్షస్వ వాయుమాత్రం త్వం తదా శుద్ధో భవిష్యసి || ౧౭||
 ఏవముక్త్యా మహాదుష్టం ముద్గలో గాణపాగ్రణీః |
 అస్తర్ధానం చకారైవ సోఽపి తాదృశమాచరత్ || ౧౮||
 గతే వర్షసహస్రే తు వల్మీకోఽల్పస్తదఙ్గకే |
 సముత్పన్నస్తృణౌఘద్యైః సంవృతః సర్వతో బభౌ || ౧౯||
 తథాపి నామమన్తం స నామాఽజాపీచ్ఛ భావతః |
 నామమన్తప్రభావేణ సాఙ్కరా యష్టిరాబభౌ || ౨౦||
 పాపం సర్వం లయం ప్రాప్తం తస్య మన్తప్రభావతః |
 పుణ్యరాశిః సముత్పన్నోఽపారరూపో మహాసుర || ౨౧||
 అతిపుణ్యేన భక్త్యా చ శుణ్డా తస్య వినిఃసృతా |
 భ్రూమధ్యాత్తేన సజ్ఞాతో గజానన ఇవాఽపరః || ౨౨||
 తతస్తత్ర సమాయాతో ముద్గలశ్చ మహాయశాః |
 శిష్యం కైవర్తకం దైవాత్ సోఽస్మరత్ సాధుసత్తమః || ౨౩||

తతో యస్మిం దదర్శాఽసౌ సాఙ్కరా విస్మితోఽభవత్ |

అహో దుష్టమత్పిరామా తపసే సంస్థితోఽభవత్ || ౨౪||

చఙ్చలం భావముత్సృజ్య దేహశోషణతత్పరః |

కుత్రాఽస్మి స మయా శిష్యో దృశ్యతే న మహాతపాః || ౨౫||

తతో వల్మీకరూపం స చాఽపశ్యత్తత్ర ముద్గలః |

కైవర్తకస్య తస్యైవ నేత్రే దృష్టే తతః కిల || ౨౬||

తతో యష్ట్యా స వల్మీకముత్థాయ చ జలేన తమ్ |

సిషచ తేన నామాఽపి సావధానో బభూవ హ || ౨౭||

గురుం దృష్ట్వా సముత్తస్థౌ తం ప్రణమ్య పురఃస్థితః |

తతః సమ్మాన్య యోగీశో ధృత్వాఽఽలిక్ష్య జగాద తమ్ || ౨౮||

వల్మీకాత్త్వం సముత్పన్నః పుత్రో మే నాత్ర సంశయః |

భవ బ్రాహ్మణముఖ్యశ్చ భృశుణ్ణీ సంజ్ఞయాఽధునా || ౨౯||

సిద్ధోఽసి నామమన్త్రేణ సర్వవన్ద్యో భవిష్యసి |

తవ దర్శనమాత్రేణ నరా ముక్తిమవాప్నుయుః || ౩౦||

లక్షకల్పమయం కాలం జీవం స్థాస్యసి భో మునే |

కల్పే కల్పే చ శిష్యాస్తే భవిష్యన్తి శివాదయః || ౩౧||

ఏవముక్త్వా గణేశస్య దదౌ తస్మై మహామనుమ్ |

ఏకాక్షరం విధానేన తతోఽతర్ధానమాయయౌ || ౩౨||

సోఽపి తత్ర పునస్తేన తతాప తప ఉత్తమమ్ |

వర్షమాత్రేణ తస్యాఽగ్రే ప్రత్యక్షోఽభూద్గజాననః || ౩౩||

ఉవాచ తం మహాభక్తం కిం వాఙ్చసి వదస్య మే |

తతస్తం స్తోతుమారేభే స్తోత్రైః స్వానుభవాత్మకైః || ౩౪||

భృశుణ్ణ్యువాచ |

నమో నమస్తే గణనాథ ధుణ్ణే సదా సుశాన్తిప్రద శాన్తిమూర్తే |

అపారయోగేన చ యోగినస్త్యాం భజన్తి భావేన నమో నమస్తే || ౩౫||

ప్రజాపతీనాం త్వమథో విధాతా సుపాలకానాం గణనాథ విష్ణుః |

హరోఽసి సంహారకరేషు దేవ కలాంశమాత్రేణ నమో నమస్తే || ౩౬||

క్రియాత్మకానాం జగదమ్బికా త్వం ప్రకాశకానాం రవిరేవ ధుణ్ణే ।
యత్నప్రదానాం చ గుణేశ నామా కలాంశమాత్రేణ నమో నమస్తే ॥ ౩౭॥

(Page ఖం. ౨ అ. ౬౦ పాన ౧౨౮)

శరీరభాజాం త్వమథాసి బిన్దుః శరీరిణాం సోఽహమథో విభాసి ।
సుబోధరూపః స్వత ఉత్థకానాం కలాంశమాత్రేణ నమో నమస్తే ॥ ౩౮॥

విదేహకానామసి సాఙ్ఖ్యరూపః సమాధిదానాం చ నిజాత్మకస్త్వమ్ ।
నివృత్తియోగే త్వమయోగధారీ కలాంశమాత్రేణ నమో నమస్తే ॥ ౩౯॥

గణాస్త ఏతే గణనాథ నామ్నా త్వమేవ వేదాదిషు యోగకీర్తే ।
సదా సుశాన్తిప్రద సంస్థితోఽసి భక్తేశ భక్తిప్రియ తే నమో వై ॥ ౪౦॥

గకారసిద్ధిస్తపి మోహదాత్రీ ణకారబుద్ధిస్తవథ మోహధాత్రీ ।
తయోర్విలాసీ పతిరేవ నామ్నా గణేశ్వరస్తవం చ నమో నమస్తే ॥ ౪౧॥

గకారరూపేణ భవాన్ స గౌణో ణకారరూపేణ చ నిర్గుణోఽసి ।
తయోరభేదే గణనాథనామా యోగేశ భక్తేశ నమో నమస్తే ॥ ౪౨॥

కిం వదామి గణాధీశ మహిమానం మహాద్భుతమ్ ।
యత్ర వేదాదయో బ్రాహ్మణ్య ఇవ జాతాః ప్రవర్ణనే ॥ ౪౩॥

పతితానామహం శ్రేష్ఠః పతితోత్తమ ఏవ చ ।
తవ నామప్రభావేణ జాతోఽహం బ్రాహ్మణోత్తమః ॥ ౪౪॥

కిచ్చిత్ సంస్కారయోగేన విశ్వామిత్రాదయః ప్రభో ।
జాతా వై బ్రాహ్మణత్వస్య బ్రాహ్మణా నిర్మలాః పురా ॥ ౪౫॥

అహం సంస్కారహీనశ్చ జాత్యా కైవర్తకోద్భవః ।
తత్రాఽపి పాపనక్తాత్మా త్వయా చ బ్రాహ్మణః కృతః ॥ ౪౬॥

ఏవముక్త్యా నతం విప్రం ప్రాజ్ఞులిం పురతః స్థితమ్ ।
భక్తిభావేన సన్తుష్టస్తమువాచ గజాననః ॥ ౪౭॥

గణేశ ఉవాచ ।

వరాన్ వరయ దాస్యామి యాంస్త్యం విప్ర ప్రవాఙ్ఘ్రిసి ।
త్వత్సమో వైవ తేజస్వి భక్తో మే ప్రభవిష్యతి ॥ ౪౮॥

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా సాశ్రునేతో మహామునిః ।
భృశుణ్ణీ గర్గదోక్త్యా చ తం జగాద గజాననమ్ ॥ ౪౯॥

యది ప్రసన్నభావేన వరదోఽసి గజానన ।
 త్వదీయాం భక్తిముగ్రాం మే దేహి సమ్పూర్ణభావతః ॥ ౫౦ ॥
 తథేతి తమువాచాఽథ గణేశో భక్తవత్సలః ।
 క్షేత్రం త్వదీయమత్రైవ భవిష్యతి మదాజ్ఞయా ॥ ౫౧ ॥
 అమలాశ్రమకం నామ్నా జనానాం నేవినాం సదా ।
 అజ్ఞానజం మలం హత్వా జ్ఞానం దాస్యతి నిర్మలమ్ ॥ ౫౨ ॥
 ఏవముక్త్యాంఽతర్దధే చ గణేశో దేవనాయకః ।
 భృశుణ్ణీ భక్తిభావేన భేజే వై తం నిరస్తరమ్ ॥ ౫౩ ॥
 నాన్యత్ స మనసా క్వాపి క్షేత్రం దేవాదికం మునిః ।
 తీర్థం జ్ఞానో స యోగీన్ద్రో గణేశానాన్న సంశయః ॥ ౫౪ ॥
 తతస్తత్ర మహాక్షేత్రే బ్రాహ్మణాద్యా యయుర్ముదా ।
 తత్రైవ గణనాథం తే భేజిరే భక్తిభావతః ॥ ౫౫ ॥
 శిష్యాస్తస్య మహాభాగా జాతా బ్రహ్మార్షయోఽమలాః ।
 క్షేత్రసంన్యాసభావేన తేఽనేవస్త మహామునిమ్ ॥ ౫౬ ॥
 భృశుణ్ణీనస్తత్ర తీర్థం గణేశస్య చ సుస్తరమ్ ।
 భుక్తిముక్తిప్రదం ప్రోక్తం స్నానమాత్రేణ జన్తవే ॥ ౫౭ ॥
 తస్యైవం దర్శనార్థం చ మునయః కశ్యపాదయః ।
 శుకాదియోగినః సర్వే గత్వా తేఽపూజయన్ ముదా ॥ ౫౮ ॥
 కృతార్థం మన్యమానాశ్చ స్వస్థలం తే యయుః పునః ।
 ప్రశంసన్తో మునిం సర్వే సాక్షాచ్ఛృణ్ణాధరం ప్రభుమ్ ॥ ౫౯ ॥
 ఇన్ద్రాదయస్తమేవం చ దర్శనార్థం సమాగతాః ।
 కృతకృత్యాః స్వభావేన స్వాలయం తే యయుః పునః ॥ ౬౦ ॥
 బ్రహ్మవిష్ణుమహేశాద్యా ఈశ్వరాస్తే మహామునేః ।
 (Page ఖం. ౨ అ. ౬౧ పాన ౧౨౯)
 నిత్యదర్శనసంసక్తా బభూవుర్బ్రహ్మమానసాః ॥ ౬౧ ॥
 ఏవం ప్రభావయుక్తః స భృశుణ్ణీ కథితో మయా ।
 చాణ్డాలో బ్రాహ్మణో జాతో గణేశస్మరణేన వై ॥ ౬౨ ॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే
ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే భ్రూశూణ్ణిబ్రాహ్మణత్వవర్ణనం నామ షష్ఠితమోఽధ్యాయః ॥
౨.౬౦

౨.౬౧ భృశుణ్ణిచరితం నామైకషష్ఠితమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

గృత్సమద ఉవాచ ।

నిత్యం స మానసీం పూజామకరోత్ బ్రాహ్మణోత్తమః ।

బాహ్యం చైవ మహాభాగో గణేశస్య యథావిధి ॥ ౧॥

మానసీ యా త్వయా పృష్టా తాం శృణుష్య మహామతే ।

యథా స్వల్పేన కాలేన గాణపత్యో నరో భవేత్ ॥ ౨॥

చతుర్థా మానసీ పూజా జ్ఞాతవ్యా చాసురోత్తమ ।

సాధారా ద్వివిధా ప్రోక్తా నిరాధారా తథా ద్విధా ॥ ౩॥

హృది మూర్తిం గణేశస్య ధ్యాత్వా తత్రోపచారకైః ।

మానసైః పూజయేద్దేవం సాధారా సా మతా బుధైః ॥ ౪॥

అన్యాయోగ్యకాగ్రచిత్రేన సర్వత్రైకాత్మభావనా ।

తయా యత్తస్య భోగాది కృతం తత్ పూజనం భవేత్ ॥ ౫॥

తత్రైకాత్మస్వరూపశ్చాధారః ప్రాప్తో జనేన వై ।

తేన సాధారరూపా సా ప్రోక్తా పూజా మనీషిభిః ॥ ౬॥

నిరోధచిత్తవృత్త్యా యజ్జనైః సర్వాత్మవర్జితమ్ ।

మనోవాణీమయం సర్వముపచారేణ చార్పితమ్ ॥ ౭॥

తదేవ పూజనం తేన కృతం ప్రహ్లాద నిశ్చితమ్ ।

నిరాధారా మతా పూజా గణేశస్య మహాత్మనః ॥ ౮॥

చిత్తస్య పఞ్చ భూమీనాం లయం కృత్వా సమా స్థితిః ।

తత్ర శాన్తిస్వరూపం యద్యోగాకారేణ దృశ్యతే ॥ ౯॥

యోగే విధినిషేధాది సర్వం తేనోపచారకైః ।

సమర్పితం గణేశాయ తదేవం పూజనం భవేత్ ॥ ౧౦॥

శాన్తియోగే నిరాధారా పూజా ప్రోక్తా చ యోగిభిః ।
 ఏవం మానసజం దైత్య చతుర్థా పూజనం భవేత్ ॥ ౧౧॥
 ఏవం భృశుణ్ణినా తేన కృతా పూజా విశేషతః ।
 భక్తిభావేన కాశ్యాం సా ప్రాప్తాఽభూద్గణపాయ చ ॥ ౧౨॥
 ఇదం భృశుణ్ణినశ్చిత్రం చరిత్రం చ నరోత్తమః ।
 యః శృణోతి శ్రావయతి స వై స్వానందగో భవేత్ ॥ ౧౩॥
 యం యమిచ్ఛతి తం తం వై లభతే నాఽత్ర సంశయః ।
 మహాపుణ్యతమం శ్రేష్ఠం కథితం తే కథానకమ్ ॥ ౧౪॥
 ॥ ఓం తత్పదితి శ్రీమదావ్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మొద్గలే మహాపురాణే
 ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే భృశుణ్ణిచరితం నామైకషష్టితమోఽధ్యాయః ॥ ౨.౬౧
 (Page ఖం. ౨ అ. ౬౨ పాస ౧౩౦)

౨.౬౨ వినాయకచరితం నామ ద్విషష్టితమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥
 గృత్సమద ఉవాచ ।
 తతో వినాయకస్తత్ర కాశ్యాం బాలగణైః సహ ।
 చిక్రీడ ప్రాకృతో భూత్వా భక్తానందవివర్ధనః ॥ ౧॥
 తతో గణకరూపేణ దైత్యో హేమాసురో యయౌ ।
 తం మాయయా గణేశానో మారయామాస దైత్యప ॥ ౨॥
 తతః కూపాసురస్తత్ర కన్దరేణ సహాగతః ।
 పరస్పరవిభేదేన తౌ హతౌ గణపేన చ ॥ ౩॥
 తతోఽభోసురనామా యః ప్రతాపీ చ తథాంఽధకః ।
 తుఙ్గాసురస్త్రయః ప్రాప్తా బ్రహ్మలబ్ధవరాః ఖలాః ॥ ౪॥
 ఖగరూపగణేశేన హతా ముక్తిం ప్రలేఖిరే ।
 వినాయకస్య హస్తస్య స్పర్శనాదిప్రభావతః ॥ ౫॥
 తేషాం మాతా సమాయాతా భ్రమరీ నామ రాక్షసీ ।
 రూపం కృత్వా హ్యుదిత్యాశ్చ సా హతా తేన దైత్యప ॥ ౬॥
 పరీక్ష్య విస్మితాస్తత్ర మానవా భోజనార్థినః ।

నిమన్త్య తం యయుః సర్వే కాశిరాజసమన్వితాః ॥ ౭॥
 ఏకస్మిన్ దివసే తత్ర గేహే గేహే మహోత్సవః ।
 భోజనార్థం కాశ్యపస్య సామగ్రిం చక్రీరే జనాః ॥ ౮॥
 తత్ర శుక్లో మహాభక్తః కాశీప్రాస్తనివాసకః ।
 శుక్లవృత్త్యాఽచరద్భిక్షాం ప్రభోః శుశ్రావ చేష్టితమ్ ॥ ౯॥
 శుక్లో దారిద్ర్యసంయుక్తః సన్తోషీ భజనే రతః ।
 విద్రుమా తస్య పత్నీ సా పతిభక్తియుతాఽభవత్ ॥ ౧౦॥
 సర్వస్వదానభావేన చక్రతుస్తౌ మహోత్సవమ్ ।
 భోజనార్థం కాశ్యపస్య మార్జితం స్వాఙ్గణం తయా ॥ ౧౧॥
 దర్భాన్ బద్ధ్వా మహాయష్టాఙ్గం ధ్వజం చక్రే మహామునిః ।
 సర్వధాన్యస్య పిష్టేన చక్రే వై భాస్కరీం సతీ ॥ ౧౨॥
 తన్దులాన్నం జలైర్యుక్తం చక్రే పరమహర్షితా ।
 ప్రయత్నేనాల్పతైలం చ శుక్ల ఆనయదాదరాత్ ॥ ౧౩॥
 గృహే పలాని శుక్లస్య త్రీణి సఞ్చయమానతః ।
 తన్దులానాం హి పిష్టస్యాఽభవన్ పఞ్చ పలాని చ ॥ ౧౪॥
 కాశ్యపస్య చ భిక్షార్థం పాకం చక్రే చ భావతః ।
 శుష్కామలకఖణ్డం సోఽస్థాపయన్ ముఖశుద్ధయే ॥ ౧౫॥
 నైవేద్యం వైశ్వదేవం చ కృత్వా ధ్యానపరోఽభవత్ ।
 వినాయకస్య శుక్లోఽపి మహాభక్తిపరాయణః ॥ ౧౬॥
 ఏతస్మిన్నస్తరే తత్ర సనకశ్చ సనన్దనః ।
 దర్శనార్థం సమాయాతౌ కాశ్యపస్య మహోత్సవః ॥ ౧౭॥
 రాజ్ఞా సమ్మానితో విశ్రౌ దృష్ట్వా బాలసమన్వితమ్ ।
 వినాయకం తథా తౌ నిర్భర్త్య గజ్ఞాం ప్రజగ్మతుః ॥ ౧౮॥
 వినాయకో యయౌ బాలైః శుక్లస్యాఽఽదౌ గృహం ప్రతి ।
 కుత్సితాన్నం బభక్షైవ దదౌ సమృత్తిముత్తమామ్ ॥ ౧౯॥
 తతో వినాయకో దేవోఽనన్దరూపధరః స్వయమ్ ।
 స కాశిరాజతాం ప్రాప్య గేహే గేహే బభక్ష సః ॥ ౨౦॥

ఏతస్మిన్ సమయే తౌ తం సనకశ్చ సనన్దనః ।
 భిక్షార్థం వై దదృశతుః పర్యటన్తౌ చ కాశ్యపమ్ ॥ ౨౧॥
 గృహే గృహే చ దృష్ట్వా తం భ్రష్టాచారయుతం మునీ ।
 త్యక్త్వా కాశీం క్షుధాయుక్తౌ జగ్ముతుర్బహిరేవ తౌ ॥ ౨౨॥
 తతో వినాయకేనైవ సర్వం రూపం ప్రదర్శితమ్ ।
 పునస్తౌ శరణం భ్రాన్తావేవ తం జగ్ముతుర్హదా ॥ ౨౩॥
 తతో గాణేశకం జ్ఞానం దత్తం తేన మహాత్మనా ।
 గాణపత్యస్యభావేన చేరతుస్తౌ గతౌ తతః ॥ ౨౪॥
 కాశిరాజేన తస్పర్వం న జ్ఞాతం చేష్ఠితం మహత్ ।
 భ్రాన్తో రాజా స తం నేతుం యయా శుక్లగృహం ముదా ॥ ౨౫॥
 శిబికాయాం గణేశం సంస్థాపయిత్వా యయా నృపః ।
 స్వగృహం తత్ర దైత్యౌ ద్వౌ విద్యుద్ద్రాపౌ ప్రవేతతుః ॥ ౨౬॥
 (Page ఖం. ౨ అ. ౬౨ పాన ౧౩౧)
 వినాయకేన తౌ త్యక్తౌ శిఖాం సన్ధృత్య దైత్యపౌ ।
 ప్రజగ్ముతుః స్వవృత్తాన్తం కథయిత్వా నరాన్తకమ్ ॥ ౨౭॥
 రాజాఽపి స్వగృహం ప్రాప తతో దైత్యః సమాయయా ।
 శ్రుత్వా వృత్తాన్తమత్యన్తం తాభ్యాం సర్వం నరాన్తకః ॥ ౨౮॥
 గుల్మస్థా నగరద్వారి కాశిరాజం యయుర్జనాః ।
 అవదన్ దైత్యవృత్తాన్తం నరాన్తక ఉపాగతః ॥ ౨౯॥
 సన్నద్ధః సర్వసైన్యేన కాశిరాజః స తం యయా ।
 యుయుధే తేన దైత్యేన ధృతో రాజా క్షణేన వై ॥ ౩౦॥
 తతో వినాయకః క్రుద్ధః సిద్ధిమాజ్ఞాపయత్ ప్రభుః ।
 తయా సృష్టం మహాసైన్యం కాలరూపం చ తద్భౌ ॥ ౩౧॥
 తత్రైకో నాయకః క్రూరః ప్రణమ్య గణనాయకమ్ ।
 యయా తస్య మహాసేనాం భక్షయన్ పశ్యతః క్షణాత్ ॥ ౩౨॥
 ధృత్వా నరాన్తకం సోఽపి జగామ చ వినాయకమ్ ।
 వినాయకేన సైన్యేశో ముఖే లీనః కృతః స్వకే ॥ ౩౩॥
 తస్కోదరే గణేశేన రక్షితః కాశిపాలకః ।

తేన సార్థం గణేశస్య దేహే లీనోఽభవన్నుపః || ౩౪||
 తం నృపం జఠరే దేవో దర్శయిత్వా జగత్ పునః |
 రోమమార్గేణ పుత్రాభ్యాం బహిశ్చక్రే స విఘ్నపః || ౩౫||
 ప్రదానాభ్యాం చ పుత్రాభ్యాం నిఃసృతం నృపసత్తమమ్ |
 విస్మితం మాయయా తం స మోహితం ప్రచకార హ || ౩౬||
 తత్ దృష్ట్వా దైత్యరాజః స విస్మితో తర్కయత్ స్వయమ్ |
 ఆయం బ్రహ్మమయో దేవః కశ్యపాత్మజ ఏవ చ || ౩౭||
 ఆస్య హస్తేన మే మృత్యుర్భవితా చేత్ సుమగ్గలమ్ |
 బ్రహ్మభూయకరం తస్మాద్ద్యుద్ధేయం హర్షసంయుతః || ౩౮||
 నరాన్తకేన కృత్వా చ యుద్ధం తేన మహత్తతః |
 మోహయిత్వా తం జఘాన విరాడ్రూపేణ విఘ్నపః || ౩౯||
 మమార దైత్యరాజస్తు మస్తకస్తస్య వై గృహే |
 పతితస్తం విలోక్యైవ శుశోచ జననీ పితా || ౪౦||
 శిరో ధృత్వా గతౌ స్వర్గే దృష్ట్వా దేవాన్తకో హి తత్ |
 సోఽపి క్రోధసమాయుక్తో యయౌ కాశ్యాం స దైత్యపః || ౪౧||
 కృత్వా యుద్ధం మహాఘోరం తేన సార్థం వినాయకః |
 గజాననస్వరూపం చ దర్శయామాస శత్రవే || ౪౨||
 దృష్ట్వా దైత్యేన దన్తస్తు భగ్నో వామోఽస్య తక్షణాత్ |
 దైత్యేన్ద్రం తేన దన్తేన మారయామాస విఘ్నపః || ౪౩||
 తతో హర్షయుతైర్దేవః స్తుతో దేవర్షిభిః ప్రభుః |
 ప్రవేశ నృపేణాఽసౌ కాశీం భక్తపరాయణః || ౪౪||
 రాజపుత్రస్య దేవేశో వివాహం చ చకార హ |
 రాజ్ఞా సమ్ప్రాజితో ఢుణ్ణిః స్వాశ్రమం గస్తుముత్సకః || ౪౫||
 తతో లోకా మహా భక్తాష్టక్వా గేహాదికం యయుః |
 తేభ్యో జ్ఞానం దదౌ దేవః శాన్తిం ప్రాప్తా గృహాన్ యయుః || ౪౬||
 రాజ్ఞా రథేన శీఘ్రం వై స్వాశ్రమం స జగామ హ |
 కాశిరాజం చ కాశ్యామప్రేషయద్గణనాయకః || ౪౭||

లోక్తైర్నైపో ధుణ్ణిరాజం స్థాపయామాస వై పురే ।
 నిత్యం తం పూజయామాస సర్వైర్భక్తిసమన్వితః ॥ ౪౮ ॥
 అదితిం కశ్యపం దేవస్తౌ ప్రోవాచ వినాయకః ।
 భూభారహరణార్థం చ జాతోఽహం యువయోః సుతః ॥ ౪౯ ॥
 తచ్చ సర్వం కృతం కర్మాధునా యామి నిజం పురమ్ ।
 ఏవముక్త్వా దదౌ తాభ్యాం జ్ఞానం సోఽత్వర్హితోఽభవత్ ॥ ౫౦ ॥
 తతస్తాభ్యాం గణేశస్య మూర్తిః సంస్థాపితా ప్రభోః ।
 వినాయకేతి నామ్నా సా విఖ్యాతా ప్రబభూవ హ ॥ ౫౧ ॥

(Page ఖం. ౨ అ. ౬౩ పాన ౧౩౨)
 ప్రహ్లాద కాశిరాజోఽపి ముద్గలస్యోపదేశతః ।
 సదేహః స యయౌ రాజా స్వానన్దే గణనాయకమ్ ॥ ౫౨ ॥

ఏతత్తే కథితం సర్వం వినాయకచరిత్రకమ్ ।
 సజ్జేపేణ మహాభాగ ఏకదస్తావతారజమ్ ॥ ౫౩ ॥
 శృణుయాద్యః పఠేద్వాఽపి స లభేదీప్సితం ఫలమ్ ।
 అన్తే స్వానన్దవాసేన బ్రహ్మభూతో భవిష్యతి ॥ ౫౪ ॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
 ద్వివీతీయే ఖణ్డే ఏకదస్తవరితే వినాయకచరితం నామ ద్విషష్టితమోఽధ్యాయః ॥ ౨.౬౨

౨.౬౩ శనిసమాగమో నామ త్రిషష్టితమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥
 గృత్సమద ఉవాచ ।
 శృణు పుష్టిపతేః ఖ్యాతం సర్వపాపహరం పరమ్ ।
 భుక్తిముక్తిప్రదం చైవ గణేశస్య మహాత్మనః ॥ ౧ ॥
 శకునేశ్చ మహామానీ పుత్రోఽభూద్ దుర్ముతిః పురా ।
 దైత్యరాజస్య తేజస్వీ మహాపర్వతసన్నిభః ॥ ౨ ॥
 తతాప తప ఉగ్రం స శక్తిం ధ్యాత్వా మహాసురః ।
 సవార్ణేన సుమన్త్రేణ శుక్రశిష్యః ప్రతాపవాన్ ॥ ౩ ॥
 సహస్రవర్షే ప్రగతే శక్తిః సా వరదాఽభవత్ ।

ఆయయా భక్తముఖ్యం సాఽబోధయత్తం వరం వృణు ॥ ౪॥

తేనాఽపి పూజితా దేవీ మాహాత్మ్యేన చ సంయుతా ।
శక్తేనైన ప్రసన్నా సా తస్మై సర్వాఽభయం దదౌ ॥ ౫॥

త్రైలోక్యరాజముగ్రం చ సజ్గామే జయమాదరాత్ ।
ఆరోగ్యం చ స్వలోకే సా ప్రయయా సింహవాహినీ ॥ ౬॥

తత్ర తేన క్రమేణైవ జితం సర్వం చరాచరమ్ ।
విష్ణుముఖ్యాః సురాః సర్వే వనే వాసం ప్రచక్రీరే ॥ ౭॥

శక్తిం శివేన సంయుక్తాం పీడయిత్వా మహాఖలః ।
పత్నిం కర్తుం సముద్యుక్తో దేవీం దైత్యాధిపోఽభవత్ ॥ ౮॥

శక్తిర్లోకం పరిత్యజ్య శివేన సహితా యయా ।
అన్తర్ధాయ స్వమాత్మానం వనే వాసం చకార హా ॥ ౯॥

గతే కీయతి కాలే తౌ నారదస్తత్ర చాగతః ।
జగాద విష్ణురాజస్య తాభ్యాం చోపాసనాం శుభామ్ ॥ ౧౦॥

పుత్రభావేన దేవేశో భవిష్యతి గణేశ్వరః ।
ఆరాధితో న సన్దేహో దుర్మతిం స హనిష్యతి ॥ ౧౧॥

ఏవముక్త్వా గతే చైవ నారదే శక్తిశక్కరౌ ।
తేపాతే తప ఉగ్రం తౌ షోడశాక్షరమానతః ॥ ౧౨॥

మన్త్రం షోడశవర్ణాఖ్యం జేపతుర్గణపస్య చ ।
ఏవం వర్షతే పూర్ణే గణేశో వరదోఽభవత్ ॥ ౧౩॥

ఆగతం గణపం దృష్ట్వా నేమతుశ్చరణామ్బుజే ।
గణాధీశం తుష్టవతః శివశక్తి కృతాఞ్జలీ ॥ ౧౪॥

శక్తిశివాపూజతుః ।
నమస్తే గణనాథాయ గణానాం పతయే నమః ।
భక్తిప్రియాయ దేవేశ భక్తేభ్యః సుఖదాయక ॥ ౧౫॥

స్వానన్దవాసినే తుభ్యం సిద్ధిబుద్ధివరాయ చ ।
నాభిశేషాయ దేవాయ ఘణ్ణిరాజాయ తే నమః ॥ ౧౬॥

వరదాభయహస్తాయ నమః పరశుధారిణే ।
అనామయాయ సర్వాయ సర్వపూజ్యాయ తే నమః ॥ ౧౭॥

సగుణాయ నమస్తుభ్యం బ్రహ్మణే నిర్గుణాయ చ ।
బ్రహ్మభ్యో బ్రహ్మదాత్రే చ గజానన నమోఽస్తు తే ॥ ౧౮ ॥

(Page ఖం. ౨ అ. ౬౩ పాన ౧౩౩)

జ్యేష్ఠాయ చాదిపూజ్యాయ జ్యేష్ఠరాజాయ తే నమః ।
మాత్రే పిత్రే చ సర్వేషాం హేరమ్భాయ నమో నమః ॥ ౧౯ ॥

అనాదయే చ విఘ్నేశ విఘ్నకర్త్రే నమో నమః ।
విఘ్నహర్త్రే స్వభక్తానాం లమ్బోదర నమోఽస్తు తే ॥ ౨౦ ॥

త్వదీయభక్తియోగేన యోగీశాః శాన్తిమాగతాః ।
కిం స్తువో యోగరూపం త్వాం ప్రణమావశ్చ విఘ్నప ॥ ౨౧ ॥

తేన తుష్టో భవ స్వామిన్నిత్యుక్త్యా తం ప్రణేమతుః ।
తావత్తావ్య గణాధీశ ఉవాచాఽసౌ మహేశ్వరౌ ॥ ౨౨ ॥

గణేశ ఉవాచ ।
భవత్కృతమిదం స్తోత్రం మమ భక్తివివర్ధనమ్ ।
పఠతే శ్శృణ్వతే చైవ భవిష్యతి సుఖప్రదమ్ ॥ ౨౩ ॥

భుక్తిముక్తిప్రదం చైవ పుత్రపౌత్రాదికం తథా ।
ధనధాన్యాదికం సర్వం లభతే తేన నిశ్చితమ్ ॥ ౨౪ ॥

వరం చ వదతం దేవౌ ప్రసన్నోఽహం దదామి తమ్ ।
భవతోర్భక్తిభావేన విభుః స్తోత్రేణ తోషితః ॥ ౨౫ ॥

శక్తిశివాహుచతుః ।
యది ప్రసన్నభావేన వరదోఽసి గజానన ।
తదా నౌ పుత్రతాం యాహి కృతకృత్యై తయా విభో ॥ ౨౬ ॥

భక్తిం దేహి దృఢాం దేవ త్వదీయే పాదపఙ్కజే ।
దుర్మతిం జహి విఘ్నేశ త్రైలోక్యం చ సుఖీకురు ॥ ౨౭ ॥

గృత్యమద ఉవాచ ।
తయోర్వచనమాకర్ణ్యోమిత్సుక్త్యాంఽతర్దధే విభుః ।
శివో సన్నోషయుక్తౌ చ తత్ర సజ్ఞోరతుర్భయాత్ ॥ ౨౮ ॥

ఏకదా పార్వతీ శమ్భుర్వైశాఖస్నానమాదరాత్ ।

చక్రతుర్గణనాథస్య ప్రీతయే హిమపర్వతే || ౨౯ ||

భాగీరథీజలే నిత్యం స్నాత్వాఽపూజయతాం చ వై |

దూర్వాదిభిర్మృన్మయం తౌ గణనాథం సుభక్తితః || ౩౦ ||

వైశాఖపూర్ణిమాయాం తావుషఃకాలే తు భక్తితః |

స్నాత్వా మూర్తిం శివౌ కృత్వా ధ్యానం చక్రతురాదరాత్ || ౩౧ ||

ధ్యాత్వా హృద్యావాహయతాం గణాధీశం తమజ్ఞసా |

మూర్తౌ సా హ్యచలా మూర్తిః సచైతన్యా బభూవ హ || ౩౨ ||

చతుర్భుజధరస్తత్ర గణరాజో బభౌ స్వయమ్ |

ఉవాచ పితరౌ దేవః పుత్రోఽహం వాం న సంశయః || ౩౩ ||

వరదానప్రభావేణ వైశాఖస్నానజేన చ |

తపసా పుత్రరూపం మాం రక్షతం పితరౌ సదా || ౩౪ ||

తతః ప్రణమ్య తం దేవః శక్కరః శక్తిసంయుతః |

తుష్టావాధర్వవేదోక్తోపనిషద్భిర్మహాయశాః || ౩౫ ||

తతో గణపతిః ప్రీత్యా మోహయామాస మాయయా |

శివం సశక్తికం తత్ర పుత్రభావప్రకాశనాత్ || ౩౬ ||

తతస్తస్య స సంస్కారాన్ కారయామాస వై ద్విజైః |

శివశ్చ జాతకర్మాదీన్ హర్షయుక్తేన చేతసా || ౩౭ ||

తతో లక్ష్మీసుతా పుష్టిస్తపసా చ బభూవ హ |

తాం దదౌ స గణేశాయ విష్ణుః పరమహర్షితః || ౩౮ ||

ఏకదా తత్ర సంయాతో గ్రహోత్తమశనైశ్చరః |

దర్శనార్థం గణేశస్య సస్త్రికస్య మహామతిః || ౩౯ ||

ప్రణనామ స సస్త్రికం గణేశం దైత్యనాయక |

జగాద భక్తిసంయుక్తో వచనం సర్వసన్నిధౌ || ౪౦ ||

ధన్యం మే జన్మ విద్యా చ తపో విద్యాదికం మహాత్ |

యేన తే దర్శనం ప్రాప్తం సస్త్రికస్య గజానన || ౪౧ ||

త్వం సాక్షాద్యోగరూపశ్చ పుష్టిః పోషణకారిణీ |

విశ్వమ్భరా మహాశక్తిస్తస్మాద్వాం వై నమో నమః || ౪౨ ||

(Page ఖం. ౨ అ. ౬౪ పాన ౧౩౪)

ఏతస్మిన్నస్తరే తత్ర శక్తిః స్వయముపాగతా ।
 ప్రణతం రవిపుత్రం తమువాచ ప్రేమనిర్భరా ॥ ౪౩॥

పశ్య పశ్య గ్రహశ్రేష్ఠ సమ్యక్ సర్వత్ర భావతః ।
 తతస్తాం స శనిర్దేవీమహోచద్ దుఃఖితో భృశమ్ ॥ ౪౪॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
 ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే శనిసమాగమో నామ త్రిషష్టితమోఽధ్యాయః ॥ ౨.౬౩

౨.౬౪ విష్ణుదౌత్యవర్ణనం నామ చతుఃషష్టితమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ప్రల్లాద ఉవాచ ।
 కిమర్థం దుఃఖితో దేవః శనిస్తత్ర బభూవ హ ।
 తన్నే త్వం సకలం బ్రూహి రవిపుత్రస్య చేష్టితమ్ ॥ ౧॥

గృత్యమద ఉవాచ ।
 శృణు తత్రైవ సజ్ఞాతం వృత్తాన్తం సాధుసత్తమ ।
 తేన తే సర్వసన్దేహో నాశం యాస్యతి నిశ్చితమ్ ॥ ౨॥

శనిరువాచ ।
 శృణు శక్తే మహామాయే ఏకదాఽహం గృహే స్థితః ।
 సూర్యపూజనసంశీలో ధ్యాననిష్ఠోఽభవం పురా ॥ ౩॥

నిశి తత్ర సమాయాతా పత్ని మే వేషధారిణీ ।
 భూషణైర్భూషితా సర్వైర్మాం జగద సువిహ్వలా ॥ ౪॥

ఋతుదానమిదానీం త్వం మహ్యం దేహ్యేవ భానుజ ।
 పశ్య మాం సర్వశృణ్ధౌరయుక్తాం భర్తర్నమోఽస్తు తే ॥ ౫॥

అహం ధ్యానసమాయుక్తో నాఽపశ్యం చ హి తాం ప్రియామ్ ।
 ద్విముహూర్తే గతే సా మాం శశాప క్రోధసంయుతా ॥ ౬॥

యది మాం పశ్యసి న చ భర్తస్త్వం విఫలం ఋతుమ్ ।
 కరోషి తేన దృష్టం యత్త్వయా నష్టం భవిష్యతి ॥ ౭॥

ఏవముక్త్యా గతా సా వై తదహాదహమజ్ఞసా ।

న పశ్యామి కదా కుత్ర జగదమ్బ యథాయథమ్ ॥ ౮॥
 తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా జగదమ్బా తమబ్రవీత్ ।
 పశ్య త్వం గ్రహ వై ధుణ్ణిం తేన సర్వం శుభం భవేత్ ॥ ౯॥
 ఏవముక్తః శనిస్తత్ర గణేశానమలోకయత్ ।
 సర్వాజ్ఞైః శోభమానం వై సస్త్రికం సాధుసత్తమ ॥ ౧౦॥
 తతస్తస్య గణేశస్య మస్తకం సహసా గతమ్ ।
 అన్తర్దానం చ తద్ దృష్ట్వా హాహాకారో బభూవ హా ॥ ౧౧॥
 ముహూర్తే ప్రగతే తత్ర పునస్తం దేవవిప్రపాః ।
 అపశ్యన్ శిరసా యుక్తం సర్వావయవసున్దరమ్ ॥ ౧౨॥
 తతో హర్షయుతాః సర్వే తుష్టువుస్తం గజాననమ్ ।
 శనిః ప్రణతభావేన తుష్టావ గణనాయకమ్ ॥ ౧౩॥
 శనిరువాచ ।
 నమస్తే గణనాథాయ పుష్టికాంతాయ తే నమః ।
 విశ్వమ్భరాయ సర్వాదిపూజ్యాయ తు నమో నమః ॥ ౧౪॥
 సర్వేషాం మాతృరూపేణ స్థితేయం పుష్టికారికా ।
 పితా త్వం పుష్టిదాతా చ సత్తారూపేణ సంస్థితః ॥ ౧౫॥
 క్షమస్వైతం చాపరాధం మదీయం గణనాయక ।
 పుత్రోఽహం తే మహాభాగ ప్రార్థయే ద్విరదానన ॥ ౧౬॥
 కిం స్తామి త్వాం చ హేరమ్బ యోగరూపం సనాతనమ్ ।
 వేదాద్యైర్వ్యగిభిః స్తోతుం శక్యతే న నమామ్యహమ్ ॥ ౧౭॥
 తథాపి బుద్ధిప్రామాణ్యాత్ స్తువన్తి త్వాం మహేశ్వరాః ।
 అతోఽహం త్వాం మహారాజ స్తామి భక్తిసమన్వితః ॥ ౧౮॥
 నమస్తే బుద్ధికాంతాయ సిద్ధినాథ నమోఽస్తు తే ।
 బ్రహ్మణాం పతయే తుభ్యం హేరమ్బాయ నమో నమః ॥ ౧౯॥
 (Page ఖం. ౨ అ. ౬౪ పాన ౧౩౫)
 సగుణత్వే సరూపాయ వైర్గుణ్యే గజరూపిణే ।
 తయోర్వ్యోగే చ యోగాయ శాన్తిరూపాయ తే నమః ॥ ౨౦॥
 పున్నామనరకాత్తాతా పుత్రస్తేన ప్రకీర్తితః ।

శివపుత్రాయ వై తుభ్యం గణేశాయ నమో నమః ॥ ౨౧॥

సిద్ధిర్మాయా చ వామాణ్ణే మాయకే దక్షిణ చ ధీః ।
తయోరభేదయోగే త్వమేకదంతాయ తే నమః ॥ ౨౨॥

ఏవముక్త్యా ప్రహరేణ సరోమాఞ్శ్చో బభూవ హ ।
ప్రణనామ స సాష్టాఙ్గం భక్తిభావేన సమ్ప్లుతః ॥ ౨౩॥

తముత్థాప్య గణాధీశో జగాద స శనైశ్చరమ్ ।
వరం వరయ దాస్యామి యస్తే చిత్తే ప్రవర్తతే ॥ ౨౪॥

త్వయా కృతమిదం స్తోత్రం మమ ప్రీతికరం భవేత్ ।
యః పఠిష్యతి యో మర్త్యః శృణుయాత్ సర్వదం భవేత్ ॥ ౨౫॥

తతస్తం గణనాథం స ఉవాచ రవిన్దనః ।
భక్తిం దేహి త్వదీయాం మే శాపాన్ మోచయ మాం ప్రభో ॥ ౨౬॥

తతస్తం గణరాజశ్చ స జగాదాసురేశ్వర ।
భక్తిర్మదీయా భవితా దృఢా సౌరే న సంశయః ॥ ౨౭॥

క్రూరదృష్ట్యా చ యం కఞ్చిత్ పశ్యసి త్వం శనైశ్చర ।
స ఏవ నాశమాయాతు నిఃశాపో భవ సర్వదా ॥ ౨౮॥

తతో విష్ణుం జగామాఽసౌ తం ప్రణమ్య చ భానుజః ।
ఉవాచ దేహి మే నాథ గణేశోపాసనాం శుభామ్ ॥ ౨౯॥

తతస్తేన సమాఖ్యాతం కవచాదికముత్తమమ్ ।
గీతాసారం దదౌ తస్మా ఏకాక్షరమనుం ప్రభోః ॥ ౩౦॥

తతస్తం ప్రయయా గేహే ప్రణమ్య స శనైశ్చరః ।
యోగం చ సాధయామాస గాణపతోః బభూవ హ ॥ ౩౧॥

తతః కియతి కాలే చ గతే శఙ్కరమబ్రవీత్ ।
గణేశో భావయుక్తం యద్వచనం భక్తవత్సలః ॥ ౩౨॥

కిం తాత దేవదేవేతైర్మునిభిశ్చ సదాశివ ।
వనవాసం కరోషి త్వం వద కారణమత్ర మామ్ ॥ ౩౩॥

జగాద శఙ్కరో హృష్టస్తతస్తం భక్తిభావితః ।
జగత్ సర్వం దుర్ముతినాఽసురేశేన పరాజితమ్ ॥ ౩౪॥

బ్రహ్మణ్డాధిపతిః సోఽపి ప్రజాతో వరదానతః ।
అస్మాకం సకలైశ్వర్యం హృత్వా శ్రేష్ఠోఽభవత్ స్వయమ్ ॥ ౩౫॥

గృత్సమద ఉవాచ ।
శివస్య వచనం శ్రుత్వా క్రోధయుక్తో బభూవ హ ।
గజాననో జగాదేదం వచనం హితకారకమ్ ॥ ౩౬॥

గణేశ ఉవాచ ।
మయి తే పుత్రతాం యాతే దుర్లభం కిం చ తే భవేత్ ।
హనిష్యామి మహాదైత్యం పశ్య మే పౌరుషం శివ ॥ ౩౭॥
ఏవముక్త్వా మహాదేవం సన్నద్ధః స గజాననః ।
మూషకారూఢకో భూత్వా త్వగమద్దైత్యనాయకమ్ ॥ ౩౮॥

తమను ప్రయయుర్దేవా మునయో భక్తితత్పరాః ।
నగరప్రాంతభాగే చ స గత్వా సంస్థితోఽభవత్ ॥ ౩౯॥
దూతం సమ్ప్రేషయామాస విష్ణుం దేవవరం తతః ।
స గత్వా దుర్మతిం దుష్టమబోధీద్యుక్తిభిశ్చ తమ్ ॥ ౪౦॥

విష్ణురువాచ ।
స్వానన్దవాసకారీ యో గణేశో బ్రహ్మనాయకః ।
శివేన తపసా సోఽపి యాచితః పుత్రకామ్యయా ॥ ౪౧॥
స ఏవ పుత్రతాం ప్రాప్తః పుష్టిశో యః సమాగతః ।
త్వాం బోధితుం చ మాం సోఽపి ప్రేషయామాస దుర్మతే ॥ ౪౨॥

దేవానాం ద్వేషముత్సృజ్య వస పాతాలమణ్డలే ।
స్వస్వధర్మరతా లోకా భవన్తు విగతజ్వరాః ॥ ౪౩॥

ఏవముక్తో మహాదైత్యస్తమువాచ జనార్దనమ్ ।
దూత్యేన త్వం సమాయాతో నో చేద్ధన్మి ప్రభావతః ॥ ౪౪॥

కః స్వానన్దపతిః సోఽపి దేవపక్షధరోఽభవత్ ।

(Page ఖం. ౨ అ. ౬౫ పాన ౧౩౬)

తం హనిష్యామి వేగేన ద్రక్షసి త్వం గజాననమ్ ॥ ౪౫॥

తతో విష్ణుః సమాయాతో గణేశం తస్య దుర్మతేః ।
వృత్తాన్తమవదత్తివం శ్రుత్వా చుక్రోధ విఘ్నపః ॥ ౪౬॥

బభూవ మూషకారూఢో తం హస్తుం శస్త్రధారకః ।

దేవాః సర్వే చ సన్నధా బభూవురసురేశ్వర ॥ ౪౭॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే విష్ణుదోత్యవర్ణనం నామ చతుఃషష్ఠితమోఽధ్యాయః ॥ ౨.౬౪

౨.౬౫ ద్రవ్యప్రయతో నామ పంచషష్ఠితమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

గృత్యమద వాచ ।

తతః స దైత్యరాజోఽపి స్వనేనాసంవృతో యయా ।

రథారూఢో మహాతేజాః శస్త్రాస్త్రైః సంయుతో బభౌ ॥ ౧॥

దుర్మతిర్గణపం దృష్ట్వా చుకోపాఽతితరాం ఖలః ।

ఆజ్ఞాపయత్ స్వనేనాం వై దేవానాం కదనాయ చ ॥ ౨॥

తతో దైత్యాశ్చ దేవాస్తే యుయుధుశ్చాతిదారుణమ్ ।

ఆసమ్బద్ధం మహాక్రోధా జిగుః సప్త చ వాసరాః ॥ ౩॥

దేవనేనా తతో భగ్నా పలాయత దిశో దశ ।

భయభీతా తతః క్రోధాద్యుయుధే శక్కరో భృశమ్ ॥ ౪॥

తతో దుర్మతినా తత్ర కృతం యుద్ధం మహాద్భుతమ్ ।

మూర్చ్ఛితాః పతితాః కేచిద్దేవేశాః ఖణ్డితాః శరైః ॥ ౫॥

శముఖం విష్ణుం చ దేవేన్ద్రం సర్వానన్యాన్ సుమూర్చ్ఛితాన్ ।

తాన్ దృష్ట్వా గణరాజస్తు క్రోధయుక్తో బభూవ హ ॥ ౬॥

మూషకారుఢ ఏవాఽసౌ సక్లౌమాయ సమాయయా ।

తం దృష్ట్వా దుర్మతిః ప్రాహ క్రోధారుణవిలోచనః ॥ ౭॥

దుర్మతిరువాచ ।

కిమర్థం మూర్ఖభావేన యుద్ధాయ సముపాగతః ।

బాణేనైకేన హన్మి త్వాం పశ్య మే పౌరుషం ఖల ॥ ౮॥

బ్రహ్మీణ్డం నిర్జితం యేన తేన యుద్ధం కరిష్యసి ।

అజ్ఞానేనావృతో నూనం గచ్ఛ త్వాం వైవ హన్మ్యహమ్ ॥ ౯॥

ఏవం వదస్తముగ్రం తం దైత్యేశం దుర్మతిం ప్రభుః ।

జగాద హాస్యసంయుక్తః పతిః పుష్టేః ప్రతాపవాన్ ॥ ౧౦॥

పుష్టిపతిరువాచ ।

మా గర్వం కురు దైత్యేశ దుర్మతే శ్శృణు మే వచః ।

త్వాం హనిష్యామి నూనం చ పశ్య మే పౌరుషం మహాత్ ॥ ౧౧॥

ఇత్యుక్తవస్తమప్యేనం దుర్మతిః సహసా యయా ।

దస్తం ధృత్వా గణేశస్యాకర్షయత్ క్రోధసంయుతః ॥ ౧౨॥

మహాబలేన దైత్యేన వామదస్తః ప్రపాతితః ।

భక్త్వా స ధరణీ పృష్టే తం దస్తం గణపోఽగ్రహీత్ ॥ ౧౩॥

దస్తేన శిరసి ప్రోతో దుర్మతిః స మమార హ ।

తతః పుష్టిపతిర్దేవాన్ సావధానాంశ్చకార హ ॥ ౧౪॥

తతో దైత్యగణాః సర్వే పలాయంత దిశో దశ ।

పాతాలం జగ్మురత్యంతం భయభీతాః సమస్తతః ॥ ౧౫॥

తతో దేవేశ్వరాస్తత్ర మునయో హర్షసంయుతాః ।

అపూజయంస్తథా పుష్టిపతిం తే తుష్టువుః పునః ॥ ౧౬॥

దేవర్షయ ఊచుః ।

జయ దేవ గణాధీశ జయ విఘ్నహరావ్యయ ।

జయ పుష్టిపతే ఢుణ్ణే జయ సర్వేశ సత్తమ ॥ ౧౭॥

జయానన్త గుణాధార జయ సిద్ధిప్రద ప్రభో ।

జయ యోగేన యోగాత్మాన్ జయ శాన్తిప్రదాయక ॥ ౧౮॥

జయ బ్రహ్మేశ సర్వజ్ఞ జయ సర్వప్రియజ్కర ।

జయ స్వానన్దపస్థాయిన్ జయ వేదవిదాంవర ॥ ౧౯॥

(Page ఖం. ౨ అ. ౬౫ పాన ౧౩౭)

జయ వేదాన్తవాదజ్ఞ జయ వేదాన్తకారణ ।

జయ బుద్ధిధర ప్రాజ్ఞ జయ సర్వామరప్రియ ॥ ౨౦॥

జయ మాయామయే ఖేలిన్ జయావ్యక్త గజానన ।

జయ లమ్బోదరః సాక్షిన్ జయ దుర్మతినాశన ॥ ౨౧॥

జయైకదన్తహస్తస్త్వం జయైకరదధారక ।

జయ యోగిహృద్దిస్థ త్వం జయ బ్రాహ్మణపూజిత ॥ ౨౨॥

జయ కర్మ తపోరూప జయ జ్ఞానప్రదాయక ।
 జయామేయ మహాభాగ జయ పూర్ణమనోరథ ॥ ౨౩॥
 జయానంద గణేశాన జయ పాశాఙ్కుశప్రియ ।
 జయ పర్బుధర త్వం వై జయ పావనకారక ॥ ౨౪॥
 జయ భక్తాభయాధ్యక్ష జయ భక్తమహాప్రియ ।
 జయ భక్తేశ విఘ్నేశ జయ నాథ మహోదర ॥ ౨౫॥
 నమో నమస్తే గణనాయకాయ నమో నమస్తే సకలాత్మకాయ ।
 నమో నమస్తే భవమోచనాయ నమో నమస్తేఽతిసుఖప్రదాయ ॥ ౨౬॥
 ఇతి స్తుత్వా గణాధీశం ప్రణేముస్తం మహామతే ।
 ఉత్థాయ ననృతుః సర్వే హర్షయుక్తాః సురర్షయః ॥ ౨౭॥
 తేషాం మహోత్సవం దృష్ట్వా తాన్ జగాద మహాప్రభుః ।
 ప్రసన్నాత్మా పుష్టిపతిర్భక్తాన్ భక్తప్రియఙ్కరః ॥ ౨౮॥
 పుష్టిపతిరువాచ ।
 భవక్మృతమిదం స్తోత్రం యః పఠిష్యతి నిత్యశః ।
 శ్రోష్యతే సకలం తస్య జయరూపం భవిష్యతి ॥ ౨౯॥
 పఠనాచ్చృవణాదస్య సర్వం జయతి మానవః ।
 అన్తే మదీయసాయుజ్యం ప్రాప్నోత్యత్ర న సంశయః ॥ ౩౦॥
 ఏవముక్త్యాన్తర్ధేఽసౌ పతిః పుష్టేర్గణేశ్వరః ।
 దేవాశ్చ మునయః సర్వే విస్మితా అభవంస్తదా ॥ ౩౧॥
 స్వే స్వే పదే చ తే జగ్ముర్యథా సుఖరతాః పురా ।
 తథా పునఃస్వలోకస్థా మోదన్తే స్మ చ తత్పరాః ॥ ౩౨॥
 స్వాచారం మునయశ్చక్రుర్వార్షాశ్రమరతా జనాః ।
 బభూవురభజంస్తం తే స్వధర్మేణ గజాననమ్ ॥ ౩౩॥
 శివశ్చ శక్తిసంయుక్తస్తమేవ హృదయే స్థితమ్ ।
 అభజత్ భావయుక్తశ్చ గాణపత్యః ప్రతాపవాన్ ॥ ౩౪॥
 మూర్తిం చక్రుర్గణేశస్య స్థాపయామాసురాదరాత్ ।
 వైశాఖపూర్ణిమాయాం చాభవత్తత్ర మహోత్సవః ॥ ౩౫॥
 తత్ర సిద్ధిరనుప్రాప్తా శివేన నను మానద ।

చక్రుః సిద్ధాశ్రమం నామ్నా క్షేత్రం దేవర్షయః పరమ్ || 3౬ ||

తత్రైవ సిద్ధిమాపన్నా దేవా బ్రహ్మర్షయః పురా |

సనకాద్యా మహాత్మానో గాణేశాస్తేభవంస్తతః || 3౭ ||

అత్ర తే వర్ణయిష్యేహమితిహాసం పురాతనమ్ |

అగస్త్యస్య చ సంవాదయుక్తం చ బ్రహ్మణః పురా || 3౮ ||

ఏకదా వనగో భూత్వాఽగస్త్యస్తపసి సంస్థితః |

లోపాముద్రా చ సేవాయాం రతా పత్నీ తథాభవత్ || 3౯ ||

రాజపుత్రీ మహాభాగా పాత్నివ్రత్యపరాయణా |

సుకుమారాభవత్తత్ర కర్షితా సేవనోత్సుకా || ౪౦ ||

ఘర్మేణ సకలం వ్యాప్తం వపుస్తస్యా రజోయుతమ్ |

శిరో జటాయుతం వీక్ష్య తుతోష మునిసత్తమః || ౪౧ ||

తామువాచ వరం బ్రూహి దాస్యేహం భావయన్త్రితః |

సోవాచ రాజభోగేన యుక్తం దేహి మునే ఋతుమ్ || ౪౨ ||

తతః స రాజభోగార్థం ద్రవ్యేపుశ్చ సమాగతః |

రాజానం యాచనార్థాయ సార్వభౌమం యయాచ వై || ౪౩ ||

దిలీపస్తమువాచాథ కియన్మానం ధనం వద |

దాస్యామి భావసంయుక్తస్తుభ్యం తత్తాపసోత్తమ || ౪౪ ||

రాజ్ఞో వచనమాకర్ణ్యోవాచ తం మునిసత్తమః |

వ్యయాదుర్వరితం యన్ మే ధనం దేహి సుపుష్కలమ్ || ౪౫ ||

(Page ఖం. ౨ అ. ౬౫ పాస ౧౩౮)

తతో దిలీపో రాజా తం జగాద వ్యయమానకమ్ |

ద్రవ్యం మేఽస్తి మహాభాగ తస్మాత్ సజ్ఞ్యాం వదస్వ భో || ౪౬ ||

జగాద మునిశార్దులః తతస్తం విస్మయాన్వితః |

న గ్రహీష్యామి తే ద్రవ్యం దరిద్రస్య న సంశయః || ౪౭ ||

మయా ద్రవ్యం త్వదీయం వై గృహీతం చేన్నరాధిప |

తదా సర్వే జనా రాజన్ భవన్తి చ నిపీడితాః || ౪౮ ||

అతస్త్యం రాజభిర్ముక్తశ్చల శీఘ్రం నరాధిప |

మయా సార్థం మహద్ ద్రవ్యం యత్ర వై సఞ్చితం భవేత్ ॥ ౪౯ ॥

తతో రాజా చ వృత్తాంతం కథయామాస తం మునిమ్ ।

వాతాపిర్హైత్యపోఽగస్త్యద్రవ్యయుక్తో భవత్యపి ॥ ౫౦ ॥

దేవైరవధ్యతాం ప్రాప్య హన్తి విప్రాంశ్చ నిత్యశః ।

పశుం కృత్వాఽనుజం దుష్ట ఇల్వలం శ్రాద్ధకర్మణి ॥ ౫౧ ॥

దేవానాం నిధనార్థాయ కర్మమూలనికృన్ననః ।

అఖిలం బ్రాహ్మణాధారం కర్మ తేన హినస్తి తత్ ॥ ౫౨ ॥

ఇల్వలశ్చాఽపి యోగీన్ద్ర వరయుక్తప్రభావతః ।

గత్వోదరే కామరూపో వాతాప్యాహూత ఏవ సః ॥ ౫౩ ॥

తదా తేషాం నఖేనైవ స్ఫోటయిత్వా మహోదరమ్ ।

నిర్గత్య పూర్వవద్దేహసంయుక్తో భవతీత్యహో ॥ ౫౪ ॥

అతస్తస్య గచ్ఛ యోగీన్ద్ర తం హత్వా ద్రవ్యసఞ్చయమ్ ।

గృహాణాస్మాభిరత్యంతం వాతాపిం బ్రాతృసంయుతమ్ ॥ ౫౫ ॥

దితీపస్య వచః శ్రుత్వా హర్షయుక్తో మహామునిః ।

రాజభిర్ప్రాహ్మణైర్ముక్తస్తత్ర గన్తుం మనో దధే ॥ ౫౬ ॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే పుష్టిపత్యుపాఖ్యానే అగస్త్యస్య

ద్రవ్యప్రయత్నో నామ పఞ్చషష్టితమోఽధ్యాయః ॥ ౨.౬౫

౨.౬౬ కృష్ణరాధాశాపవర్జనం నామ షట్షష్టితమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

గృత్సమద ఉవాచ ।

అగస్త్యో రాజభిర్ముక్తో బ్రాహ్మణైశ్చ సమన్వితః ।

వాతాపేః సుస్థలం రమ్యం యయౌ క్రోధసమన్వితః ॥ ౧ ॥

తమాగతం స విజ్ఞాయ వాతాపిర్హైతో యయౌ ।

ప్రణమ్య ప్రత్యువాచేదం వచనం వినయాన్వితః ॥ ౨ ॥

వాతాపిరువాచ ।

స్వామింస్తై స్వాగతం మేఽద్య భాగ్యం సుఫలితం మహత్ ।

బ్రాహ్మణై రాజభిః సార్థం ప్రపశ్యామీహ తాపసమ్ || ౩||

శ్రాద్ధం మే భగవన్నద్య పితురత్ర సమాగతమ్ |
నిమన్తయామ్యహం సర్వైస్తాం మహాభాగ వై సహ || ౪||

జగాద తం తథేత్యేవ దైత్యః సంహర్షితోఽభవత్ |
ఇల్వలం పశుభావస్థం కృత్వా సశ్చోద్య దైత్యపః || ౫||

పపాచ విధివన్మాంసం బ్రాహ్మణార్థం విధానవిత్ |
తతోఽగస్త్యం సమాయాతం భోజనార్థం సహనుగమ్ || ౬||

విధివత్ పూజయిత్వా తం స్థాపయామాస చాసనే |
తేనాఙ్గష్టేన భూమిః సా పీడితా మునినా కృతః || ౭||

గర్హస్తత్ర చ సర్వాన్నం పూరితం దైత్యదేహజమ్ |
తజ్ఞాత్వా విస్మితో దైత్యో న కిశ్చోత్తమువాచ హ || ౮||

అన్యాన్ సర్వాన్ సుభోజ్యేన భోజయామాస చాన్తసా |
అగస్త్యః సకలం భుక్త్వా చాన్నమిల్వలజం మహత్ || ౯||

మన్త్రేణ వైదికేనాఽసౌ మన్తయామాస చోదరమ్ |
(Page ఖం. ౨ అ. ౬౬ పాన ౧౩౯)

తస్య మన్తప్రభావేణ దైత్యః సజ్జోర్ణతాం గతః || ౧౦||
అపానవాయురత్సుగ్రో నిఃసృతో ధూలిముద్వహన్ |

తేన నాదేన సర్వే తే విస్మితాః ప్రబభూవిరే || ౧౧||
తతో మునిః సముత్తస్థౌ ముఖప్రణాలనాయ చ |

క్షాలయత్వా స హస్తాది సంస్థితః స మహాధనే || ౧౨||
తతో వాతాపినా బ్రాతైహీత్యాహూతోఽభవత్తదా |

ఉవాచ మునిశార్దూలస్తతస్థం దైత్యపుఙ్గవమ్ || ౧౩||
స మృతో మే చ మన్త్రేణ సజ్జోర్ణో జతరఽధునా |

అధునా త్వాం హనిష్యామి దుష్ట బ్రాహ్మణహింసకమ్ || ౧౪||
పలాయత స తచ్చుత్వా వాతాపిర్భయసంకూలః |

తతః సరాజకా విప్రాః స్థాపితా మునినాఽమునా || ౧౫||
తత్రైవ స్వయమేనం తమగమత్ దైత్యనాయకమ్ |

అగస్త్యః పృష్ఠగం దృష్ట్వా సముద్రం శరణం యయౌ ॥ ౧౬ ॥

వాతాపిన్నేన దైత్యేన్యః స్థాపితః స్వజలేభవత్ ।

తతస్తం జలాధిం విప్ర ఉవాచ క్రోధసంయుతః ॥ ౧౭ ॥

దేహి దైత్యం సముద్ర త్వం నోచేచ్ఛాపం దదామ్యహమ్ ।

తతోఽగస్త్యం సముద్రశ్చ జగాద భయసంక్కులః ॥ ౧౮ ॥

స్వభావో మే మహాభాగ అతో నాఽహం దదామి తమ్ ।

దైత్యా దేవభయాద్విప్ర శరణం మాముపాగతాః ॥ ౧౯ ॥

అన్యే పర్వతభూపాశ్చ న దత్తాస్తే మయా మునే ।

అతస్త్యాం ప్రార్థయామీహ కృపాం కురు దయానిధే ॥ ౨౦ ॥

త్యక్త్వా దైత్యం మునిశ్రేష్ఠ గచ్ఛ త్వం ప్రణమామ్యహమ్ ।

క్షుభితోఽభూత్తతోఽగస్త్యో గర్విష్ఠోఽయం మహోదధిః ॥ ౨౧ ॥

మదమస్య హరిష్యామి తాదృశం న దదర్శ హ ।

తతో మునిర్విధాతారం శరణం వై జగామ హ ॥ ౨౨ ॥

ప్రణమ్య లోకనాథం తం పప్రచ్ఛ చ జగద్గురుమ్ ॥ ౨౩ ॥

అగస్త్య ఉవాచ ।

స్యామిన్ సముద్రసమ్మగ్నో వాతాపిర్ద్విజహింసకః ।

తదర్థం జలధిం నాథ శోషయామి మదాన్వితమ్ ॥ ౨౪ ॥

తత్రోపాయం వద బ్రహ్మన్ తం కరిష్యామి యత్నతః ।

త్వం సర్వజ్ఞశ్చ సర్వేషాం పితామహ విశేషతః ॥ ౨౫ ॥

ఏవం తస్య వచః శ్రుత్వా తం జగాద మహామునిమ్ ।

అగస్త్యం లోకనాథస్తు హర్షాయుక్తేన చేతసా ॥ ౨౬ ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

శ్ంణు పుత్ర మహాభాగ గర్విష్ఠోఽయం మహోదధిః ।

అధర్మచారిణో దైత్యా రక్షితాస్తేన నిశ్చితమ్ ॥ ౨౭ ॥

వాతాపిరధునాఽరక్ష్యః సత్కృతస్తేన పుత్రక ।

అతస్తచ్ఛోషణార్థాయ గణపం శరణం వ్రజ ॥ ౨౮ ॥

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా జగాద స పితామహమ్ ।

కథం త్యక్త్వా విధే దేవాన్ గణేశానం ప్రశంససి ॥ ౨౯ ॥

తతస్తం మునిముఖ్యం స బ్రహ్మోవాచ ప్రజాపతిః ।
 శృణు పుత్ర మహాభాగ కథాం పాపప్రణాశినీమ్ ॥ ౩౦॥
 విఘ్నకర్తా చ తద్ధర్తా గణేశోఽయం న సంశయః ।
 తేన విఘ్నేశ్వరో నామ్నా వర్తతే సర్వమణ్డలే ॥ ౩౧॥
 విఘ్నః సత్తాత్మకాః ప్రోక్తాస్తేషాం స్వామీ గణేశ్వరః ।
 సర్వసత్తాధరః పూర్ణస్తస్మాత్తం కథయామ్యహమ్ ॥ ౩౨॥
 అన్యచ్చ శృణు పుత్ర త్వం వినాయక ఇతి శ్రుతిః ।
 నాయకైః సేవ్యతే సర్వైః స్వస్వకార్యార్థమాదరాత్ ॥ ౩౩॥
 నాయకైర్వర్జితః సాక్షాత్తేన స్వాధీనతాం గతః ।
 సంస్పృష్టం సకలం విశ్వం కలాంశేన మహామునే ॥ ౩౪॥
 స్వస్వాధికారసంయుక్తా కలాంశజవిభూతయః ।
 సముద్రస్తాసు తం పుత్ర చాలితుం న క్షమా వయమ్ ॥ ౩౫॥
 ఆత్ర తే వర్ణయిష్యేఽహమితిహాసం పురాతనమ్ ।
 శ్రవణాత్ సంశయస్తే చ నాశమేష్యతి నిశ్చితమ్ ॥ ౩౬॥
 గోలోకే రాధయా యుక్తః కృష్ణో గోలోకవాసిభిః ।
 ఉవాస తత్ర దేవేశః సర్వవన్యః ప్రతాపవాన్ ॥ ౩౭॥
 సర్వేషాం మదహంతా స జాతః స్వస్యైవ తేజసా ।
 అస్మాకం పాలకో భూత్వా విఘ్నహీనః స్వభావతః ॥ ౩౮॥
 తథా రాధాఽపి దేవీనాం మదస్య హరణం బలాత్ ।
 కృత్వా వన్య్యా స్వయం భూతోవ్వాస విఘ్నవివర్జితా ॥ ౩౯॥
 త్రిపురాదిభిరుగ్రైశ్చ పరస్పరవిరోధతః ।
 విఘ్నయుక్తాః శివాద్యాస్తే శరణం త్వగమన్ పరమ్ ॥ ౪౦॥
 అన్యాశరణకృష్టస్య హృది గర్వః సమాగతః ।
 సతతం మదయుక్తః స బభూవ పరమాద్భుతః ॥ ౪౧॥
 అహం బ్రహ్మైతి యత్ ప్రోక్తం తదేవాఽహం న సంశయః ।
 మదాధారమిదం సర్వం తస్మాన్నానోఽస్తి మత్పరః ॥ ౪౨॥
 మదనుగ్రహమాత్రేణ దేవాః శమ్భుపురోగమాః ।

శక్తాః స్వవ్యవహారేషు తస్మాన్నాన్యోఽస్తి మత్పరః ॥ ౪౩॥

ఏవం మనసి గర్వేణ మదేన చ సమాకులః ।

మదయుక్తా తథా రాధా బభూవ మునిసత్తమ ॥ ౪౪॥

తతో విఘ్నకరో విఘ్నం చకార పరమాద్భుతమ్ ।

స్వభక్తిభావదానార్థం శాన్తియోగార్థమాదరాత్ ॥ ౪౫॥

విరరామైకదా యుక్తో రాధయా వనమణ్ణలే ।

రత్తిక్రీడాసమాయుక్తో బభూవే కామసంయుతః ॥ ౪౬॥

తత్రైకా నాయికా తస్య స్తీతిదా విరజాఽభవత్ ।

తయా సంస్మరణం సద్యః కృతం కృష్ణస్య తక్షణే ॥ ౪౭॥

అథః స్థితాం పరిత్యజ్య రాధాం కృష్ణో యయౌ మునే ।

విరజాం స తయా సార్థం క్రీడాసక్తో బభూవ హ ॥ ౪౮॥

తతః సఙ్కపితా రాధా రత్తిభక్తేన మానద ।

జగాద యాః సమీపస్థా గోపికా వచనం తదా ॥ ౪౯॥

కుత్ర దృష్టో మహామానీ కృష్ణః స్త్రీలమృటాగ్రణీః ।

తం మాం వదత వై దేవ్యస్త్యజామి మనసా పతిమ్ ॥ ౫౦॥

తతస్తాం గోపికా కాచిదువాచ వినయాన్వితా ।

విరజాయా మయా రాధే దృష్ట ఆశ్రమసన్నిధౌ ॥ ౫౧॥

తతః సా క్రోధతామ్రాక్షీ రథోపరి యయౌ స్థితా ।

విరజాశ్రమసాన్నిధ్యం గోపీభిః సంవృతా మునే ॥ ౫౨॥

తామాగతాం సమాజ్ఞాయ కృష్ణశ్చాన్తర్దధే భయాత్ ।

విరజా జలరూపా సా జాతా భయసమన్వితా ॥ ౫౩॥

తయా న దృష్టః సస్త్రికో దేవేశస్తత్ర రాధయా ।

పునః స్వమన్దిరే గత్వాఽతిష్టచ్చ క్రోధసంయుతా ॥ ౫౪॥

తతః స ప్రకటః కృష్ణో బభూవ హ చకార తామ్ ।

స్త్రీరూపాం జలభావస్థాం చిక్రీడ భృశహర్షితః ॥ ౫౫॥

సంతోషేణ సమాయుక్తాం కృత్వా స విరజాం యయౌ ।

రాధాం ద్వారసమీపే చాగతం వీక్ష్య జగాద సా ॥ ౫౬॥

రాధోవాచ ।

కిమర్థం లమృతోఽత్యస్తమాగతోఽసి మమాన్తికమ్ ।

గచ్ఛ తాం విరజాం దేవ కదా న త్వాం స్పృశామ్యహమ్ ॥ ౫౭ ॥

మదీయసత్తయా లోకో రచితోఽయం మయా పురా ।

త్యక్త్వా లోకం మదీయం వై గచ్ఛ త్వం యత్ర తే రుచిః ॥ ౫౮ ॥

ఇత్యాదివివిధైర్వాక్యైః పతిం నిర్భత్యస్య రాధికా ।

శశాప క్రోధసంయుక్తా మృత్యులోకే పతేతి తమ్ ॥ ౫౯ ॥

తతః శప్తం చ తం జ్ఞాత్వా శ్రీదామా గోపనాయకః ।

(Page ఖం. ౨ అ. ౧౭ పాన ౧౪౧)

స్యభర్త్యయత్ స తాం క్రుద్ధః కృష్ణమిత్రం ప్రతాపవాన్ ॥ ౬౦ ॥

తమతిక్రోధసంయుక్తా రాధికా హ్యసురో భవ ।

శశాప సా మునిశ్రేష్ఠ సోఽపి క్రోధయుతోఽభవత్ ॥ ౬౧ ॥

రాధాం శశాప మర్త్యేషు భవ నారీ త్వమజ్ఞసా ।

శతవర్షాణి కృష్ణస్య వియోగేన సమన్వితా ॥ ౬౨ ॥

॥ ౬౦ తత్పదితి శ్రీమదాన్వేయ పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే కృష్ణరాధాశాపవర్ణనం నామ షట్షష్ఠితమోఽధ్యాయః ॥

౨.౬౬

౨.౬౭ రాధాకృష్ణగోలోకప్రాప్తివర్ణనం నామ సప్తషష్ఠితమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

బ్రహ్మోవాచ ।

ఏవం పరస్పరం శప్తా వేదయుక్తా బభూవిరే ।

గతగర్వాశ్చ సర్వే తే విచారం చక్రురాదరాత్ ॥ ౧ ॥

అహం గోలోకరాజోఽహం సర్వాధీశో న సంశయః ।

ఇయం ప్రకృతిరూపా మే కృతౌ కేనాపరాధినౌ ॥ ౨ ॥

కృష్ణోఽహం సర్వదేవేశ అపి మాం విఘ్న ఉత్థితః ।

అతో వై విఘ్నరాజః స గణేశః కురుతేఽఖిలమ్ ॥ ౩ ॥

హితాహితం న సన్దేహస్తదాధారమిదం జగత్ ।

సస్త్రీకః శరణం యామి బ్రహ్మకారమతశ్చ తమ్ ॥ ౪॥

ఏవం విచార్య దేవేశః సస్త్రీకో మిత్రసంయుతః ।

పపాత భగవాన్ కృష్ణో మృత్యులోకే మహామునే ॥ ౫॥

మథురాయాం చ దేవక్యాం వసుదేవాత్ సముద్భవః ।

కృష్ణో యాదవవంశే వై తేషాం స సుఖదోఽభవత్ ॥ ౬॥

వృషభానుసుతా జాతా రాధా సా గోకులే మునే ।

శక్తిచూడో బభూవాఽథ శ్రీదామాఽసురసత్తమః ॥ ౭॥

తతశ్చ గోకులం కృష్ణః కంసస్యైవ భయాద్యయౌ ।

తత్ర రాధాసమాయుక్తో బభూవ స జనార్దనః ॥ ౮॥

తతో విఘ్నేశమత్యన్తం భేజతుస్తా స్వభావతః ।

షోడశాక్షరమస్త్రీణ పరే తపసి సంస్థితౌ ॥ ౯॥

పురశ్చరణమేకం తౌ చక్రతుః పరమాదరాత్ ।

బభూవతుస్తతో ధ్యానసమాయుక్తౌ నిరస్తరమ్ ॥ ౧౦॥

తపస్త్వక్ష్వా తస్య హృది ధ్యానయుక్తౌ విశేషతః ।

తపసోఽధికముగ్రం వై ధ్యానం శాస్త్రేషు సమృతమ్ ॥ ౧౧॥

సంవత్సరాన్ స తత్రైవ కృష్ణశ్చైకాదశ స్థితః ।

తతశ్చ మథురాయాం స జగామాక్రూరసంయుతః ॥ ౧౨॥

శతవర్షం వియోగేన రాధాకృష్ణౌ బభూవతుః ।

యుక్తౌ పరమదుఃఖారౌ ధ్యాయన్తౌ గణనాయకమ్ ॥ ౧౩॥

తతస్తయోశ్చ సమ్ప్రాప్తో యోగః శాన్తిప్రదాయకః ।

తేన సన్తోషమాపన్నౌ గాణపత్యౌ బభూవతుః ॥ ౧౪॥

గతే వర్షశతే విప్ర జగ్ముతుస్తా సహానుగౌ ।

వైశాఖపూర్ణిమాయాం వై మునే బదరికాశ్రమమ్ ॥ ౧౫॥

తత్ర శమ్భుముఖా దేవాః సస్త్రీకాశ్చ సమాగతాః ।

యాత్రార్థం గణనాథస్య మునయశ్చ యయుర్ముదా ॥ ౧౬॥

శేషాదయో మహానాగా రాజానశ్చ విశేషతః ।

త్రిలోకస్థా జనాః సర్వే జగ్ముస్తత్ర మహామునే ॥ ౧౭॥

యోగినః కపిలాద్యాశ్చ తత్రాఽహం సజ్గతో మునే ।
 సర్వైర్మహోత్సవస్తత్ర వార్షికః క్రియతే సదా ॥ ౧౮ ॥
 తతస్తం పూజయిత్వా తే సర్వే చోపోషణాన్వితాః ।
 స్థితాశ్చక్రుః ప్రతిపది పారణం తే మహామునే ॥ ౧౯ ॥
 తత్ర రాధా చ కృష్ణశ్చ మిలితౌ గణపం నిశి ।
 (Page ఖం. ౨ అ. ౫౭ పాన ౧౪౨)
 ధ్యాయంతౌ భావసంయుక్తౌ జేపతుర్మస్తముత్తమమ్ ॥ ౨౦ ॥
 తతస్తయోర్గణేశానో దర్శయామాస చోత్తమమ్ ।
 రూపం చతుర్భుజం సాక్షాద్గజవక్త్రాదిచిహ్నితమ్ ॥ ౨౧ ॥
 తం దృష్ట్వా సహసోత్థాయ నేమతుశ్చరణామ్భుజే ।
 సరోమాశ్చౌ తుష్టువతుః సాశ్రునేత్రౌ గణేశ్వరమ్ ॥ ౨౨ ॥
 రాధాకృష్ణావూచతుః ।
 నమస్తుభ్యం పుష్టివతే నమః శక్కురసూనవే ।
 బ్రహ్మభూతాయ దేవాయ సర్వసిద్ధిప్రదాయ తే ॥ ౨౩ ॥
 స్వాసన్దవాసినే తుభ్యం బ్రహ్మపుత్రాయ తే నమః ।
 సిద్ధిబుద్ధిపతే తే వై గణేశాయ నమో నమః ॥ ౨౪ ॥
 హేరమ్బాయ నమస్తుభ్యం నమో యోగమయాయ చ ।
 సర్వాదయే చ సర్వేశ సర్వజ్ఞాయ నమో నమః ॥ ౨౫ ॥
 నిగుర్ణాయ నమస్తుభ్యం సగుణాయ నమో నమః ।
 గజాననాయ వై తుభ్యమభేదాయ తయోర్నమః ॥ ౨౬ ॥
 శాన్తిరూపాయ శాన్తాయ శాన్తిదాయ మహోదర ।
 మూషకశ్రేష్ఠయానాయ గాణపత్యప్రియాయ తే ॥ ౨౭ ॥
 అనన్తానన్తరూపాయ భక్తసంరక్షకాయ చ ।
 భక్తిప్రియాయ దేవాయ భక్త్యధీనాయ తే నమః ॥ ౨౮ ॥
 చతుర్బాహుధరాయైవ నాగయజ్ఞోపవీతినే ।
 శూర్పకర్ణాయ శూరాయ పరశోర్ధర తే నమః ॥ ౨౯ ॥
 విష్ణుపుత్రాయ సర్వేషాం పిత్రే మాత్రే నమో నమః ।
 వినాయకాయ విప్రాణాం పుత్రాయ చ నమో నమః ॥ ౩౦ ॥

సర్వేషాం గర్వహస్త్రే చ సర్వేభ్యః సుఖదాయ తే ।
 లమ్బాదరాయ విఘ్నేశ బ్రహ్మనాయక తే నమః ॥ ౩౦॥
 కిం స్తువస్త్యాం గణాధీశ యత్ర వేదాదయః ప్రభో ।
 శమ్భుః శుకాదయశ్చైవ బభూవుః కుణ్ణితాః పరమ్ ॥ ౩౧॥
 ఆవాం గర్వయుతౌ జాతౌ బ్రహ్మకారౌ వృథా ప్రభో ।
 తవ తత్ర చ విఘ్నేన కృతం గర్వస్య ఖణ్డనమ్ ॥ ౩౨॥
 సాధూనాం విఘ్నదాతా త్వం శాన్తియోగార్థమజ్ఞాసా ।
 అసాధూనాం వినాశాయ హ్యతస్త్యాం ప్రణమావహా ॥ ౩౪॥
 విఘ్నయుక్తతయా ధుణ్ణే ఆవాభ్యాం యోగసేవయా ।
 సాక్షాత్కారకృతస్త్యం వై సమీచీనమిదం కృతమ్ ॥ ౩౫॥
 హృది చింతామణిం త్వాం చ పశ్యావః సతతం ప్రభో ।
 అతః స శుభదో విఘ్నః సజ్ఞాతో నౌ గజానన ॥ ౩౬॥
 అధునా దేహి విఘ్నేశ భక్తిం తే చరణామ్బుజే ।
 దృఢాం యయా చ గర్వేణ న భవావః సమాయుతౌ ॥ ౩౭॥
 ఇత్యుక్త్వా తం ననృతతుః ప్రణమ్యైవ ముదాన్వితౌ ।
 ధన్యౌ ధన్యౌ ప్రబ్రువన్తౌ దర్శనార్దణపస్య తౌ ॥ ౩౮॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 జగద గణనాథస్తా తతో వై భక్తిభావితః ।
 దృష్ట్వా బ్రహ్మారసాహ్లాదయుతౌ రాధాజనార్దనౌ ॥ ౩౯॥
 పుష్టిపతిరువాచ ।
 భో రాధే కృష్ణ మే వాక్యం శృణుతం జగదీశ్వరౌ ।
 మదీయాం భక్తిమత్యన్తం సంశయో న కరిష్యథః ॥ ౪౦॥
 సజ్కరే స్మరణేనైవ ప్రకటః సమ్భవామ్యహమ్ ।
 యం యమిచ్ఛథ ఆనన్దం సఫలః స భవిష్యతి ॥ ౪౧॥
 భవత్కృతమిదం స్తోత్రం పఠతాం శృణ్వతాం నృణామ్ ।
 సర్వసిద్ధిప్రదం పూర్ణం భవిష్యతి సురేశ్వరౌ ॥ ౪౨॥
 మత్ప్రీతివర్ధనం నిత్యం వాఙ్మతార్థకరం భవేత్ ।
 అన్తే స్వానన్దం కృష్ణ భవిష్యతి న సంశయః ॥ ౪౩॥

ఏవముక్తాఽతర్ధధేఽసౌ గణేశో బ్రహ్మనాయకః ।

తౌ తం హృది విశేషేణ పశ్యన్తౌ తస్థతుర్నిశి ॥ ౪౪॥

తతః పునశ్చ గోలోకే గతౌ రాధాహరీ స్వకే ।

బభూవతురఖణ్డేశ్వర్యసంయుక్తౌ మహామునే ॥ ౪౫॥

(Page ఖం. ౨ అ. ౬౮ పాన ౧౪౩)

అతస్త్వం మదహీనశ్చ శరణం గణపం వ్రజ ।

అగస్త్య తేన తే వాఙ్మాం పూరయిష్యతి స ప్రభుః ॥ ౪౬॥

బ్రహ్మీణ్డం వర్తతే తస్యాఽఽధారేణ మునిసత్తమ ।

సర్వత్ర గణనాథోఽయం క్రీడతి నేచ్చయా స్వయమ్ ॥ ౪౭॥

॥ ఓం తత్పదితి శ్రీమదాన్వేయ పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే రాధాకృష్ణగోలోకప్రాప్తివర్ణనం నామ సప్తషష్ఠితమోఽధ్యాయః

॥ ౨.౬౭

౨.౬౮ పుష్టిపతిచరితం నామాష్టషష్ఠితమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ।

గృత్యమద ఉవాచ ।

శ్రుత్వా కథాం మహారమ్యామగస్త్యస్తమువాచ హ ।

ప్రణయావనతో భూత్వా బ్రహ్మీణ్డం సర్వవేదినమ్ ॥ ౧॥

అగస్త్య ఉవాచ ।

భగవన్ సర్వతత్త్వజ్ఞు కథితం సర్వమజ్ఞుసా ।

త్వయా తేనాహమత్యన్తం సుతుష్టో బ్రహ్మవిత్తమ ॥ ౨॥

ఏతాదృశో గణేశోఽయం తస్య జ్ఞానం కథం భవేత్ ।

తద్వదస్వ దయాసిన్ధో భవేయం దుఃఖవర్జితః ॥ ౩॥

తతస్తం ప్రత్యువాచేదం వచనం స పితామహః ।

జ్ఞానయుక్తం గణేశస్య భక్తిదం పరమాద్భుతమ్ ॥ ౪॥

బ్రహ్మోవాచ ।

శ్ంణు పుత్ర ప్రవక్ష్యామి జ్ఞానం యోగాత్మకం మహత్ ।

యస్య త్వం గాణపత్యో వై భవిష్యసి సునేవనాత్ ॥ ౫॥

దేహదేహిమయం బ్రహ్మ స్వత ఉత్థానవాచకమ్ ।

జానీహి సర్వభావేన బోధరూపం విశేషతః ॥ ౬ ॥

సాఙ్ఖ్యం యద్వదతి బ్రహ్మ పరతోత్థానవాచకమ్ ।

బోధహీనస్వభావేన లభతే స్వసుఖస్థితమ్ ॥ ౭ ॥

తయోరభేదయోగే వై స్వసంవేద్యమతః పరమ్ ।

జానీహి సర్వసంయోగకారకం యోగసేవయా ॥ ౮ ॥

పఞ్చ భేదా మతాస్తస్య తాఞ్చుణ్ణుష్వ మహామతే ।

జానీహి భేదరూపం యదసత్యం శక్తివాచకమ్ ॥ ౯ ॥

సత్యం భానుమయం ప్రోక్తమాత్మాకారేణ తత్ర తు ।

జానీహి సంస్థితం పుత్ర సదా భేదాదివర్జితమ్ ॥ ౧౦ ॥

తయోః సంయోగకర్తా స విష్ణురానందవాచకః ।

సమాత్మకం మతం బ్రహ్మ జానీహి సుఖదం పరమ్ ॥ ౧౧ ॥

త్రయాణాం నేతి కర్తా చ శక్కురః పరికీర్తితః ।

అవ్యక్తం బ్రహ్మ జానీహి తత్ ప్రోక్తం మోహవర్జితమ్ ॥ ౧౨ ॥

త్రివిధం మోహయుక్తం వై తురీయం మోహవర్జితమ్ ।

తేషాం సంయోగభావేన స్వానందః పరిలభ్యతే ॥ ౧౩ ॥

స్వసంవేద్యాత్ పరం బ్రహ్మ నాస్తి సంయోగధారకమ్ ।

సర్వత్రాయం నిజానందః స్వానందే సకలో భవేత్ ॥ ౧౪ ॥

అయోగవాచకం బ్రహ్మ నిజానందాత్ పరం మతమ్ ।

సంయోగహీనభావేన లభ్యతే నాత్ర సంశయః ॥ ౧౫ ॥

సంయోగాయోగయోరోగే తయోర్నాశే మహామునే ।

స ఏవ యోగ ఆఖ్యాతః శాన్తిరూపేణ లభ్యతే ॥ ౧౬ ॥

స ఏవ గణనాథోఽయం జానీహి బ్రహ్మనాయకః ।

గకారశ్చైవ సంయోగో ణకారో యోగ ఉచ్యతే ॥ ౧౭ ॥

తయోః స్వామీ స వేదేషు విచారయ మహామతే ।

తమారాధయ యత్సేన తతః సౌఖ్యమవాప్స్యసి ॥ ౧౮ ॥

అధునా త్వం సుసంకృష్టయుక్తస్తత్ర కురుష్వ భో ।

చతుర్థీం కృష్ణపక్షస్య ధ్యాత్వా హృది గజాననమ్ ॥ ౧౯ ॥

(Page ఖం. ౨ అ. ౬౯ పాస ౧౪౪)

సముద్రగర్వం త్వం తేన హరిష్యసి మహాద్భుతమ్ ।
తపోవనం తాత గచ్ఛ వ్యవసాయం కరోమ్యహమ్ ॥ ౨౦॥

గృత్సమద ఉవాచ ।
బ్రహ్మణం స నమస్కృత్య యయౌ స్వకతపోవనమ్ ।
షడక్షరేణ విఘ్నేశం తోషయన్ మునిసత్తమః ॥ ౨౧॥

సదా ధ్యానరతో భూత్వా తతాప తప ఉత్తమమ్ ।
సంకష్టహరణీం ప్రాప్తాం చతుర్థీం స చకార హ ॥ ౨౨॥

త్రిమాసే ప్రగతే తుష్టో గణేశో వ్రతసేవయా ।
ధ్యానేన తస్య ప్రహ్లాద తపసా భక్తిభావతః ॥ ౨౩॥

పంచమ్యాం కృష్ణపక్షస్య బభూవాకాశవాక్ పరా ।
అగస్త్యస్తత్ర శుశ్రావ తాం వాణీం సుఖదాయినీమ్ ॥ ౨౪॥

గచ్ఛ త్వం పిబ విఘ్నేశం స్మృత్వా తం జలధిం మునే ।
వాతాపిం జహి తత్రస్థం తపస్తేజఃసమన్వితః ॥ ౨౫॥

తతః స హర్షితో భూత్వా గత్వా జలధిసన్నిధౌ ।
గణేశం మనసా ధ్యాత్వా పపౌ తం క్రోధసంయుతః ॥ ౨౬॥

శోషయిత్వా జలం సర్వం సంస్థితో మునిసత్తమః ।
తేజసా జ్వాలయామాస వాతాపిం విప్రఘాతినమ్ ॥ ౨౭॥

తతో దేవగణాః సర్వే తుష్టవుస్తం మహామునిమ్ ।
దైత్యాంస్తత్ర స్థితాన్ సర్వాన్ జఘ్నుర్దేవా ఉదాయుధైః ॥ ౨౮॥

పునర్గృహం సమానీయోదధిమాపూర్య తజ్జలైః ।
భగీరథీన దేవాస్తే సంస్థితా విగతజ్వరాః ॥ ౨౯॥

తతోఽగస్త్యః సమాగమ్య వాతాపినగరం ప్రభుః ।
రాజభిః పుష్కలం ద్రవ్యం గృహీత్వా స్వస్థలం యయౌ ॥ ౩౦॥

లోపాముద్రాం మహాతేజాస్తోషయామాస యత్నతః ।
పశ్చాత్తపసి సంస్థోఽసావజపన్ మన్తముత్తమమ్ ॥ ౩౧॥

జిత్వా పంచవిధం చిత్తం యోగీన్ద్రో యోగసేవయా ।
తతో మహాయశాః శాన్తిమాపేదే గణనాయకే ॥ ౩౨॥

పునర్భక్త్యా గణేశానం మయూరే తం సమాగతః ।

క్షేత్రే తత్రాపూజయత్ స నిత్యం హర్షసమన్వితః ॥ ౩౩॥

ఏవం పుష్టిపతేత్సైవ మహిమా తే నిరూపితః ।

సంక్షేపేణ మయా దైత్య శృణు చింతామణేః కథామ్ ॥ ౩౪॥

ఇదం పుష్టిపతేశ్చిత్రం చరితం యః శృణోతి వా ।

పఠేచ్ఛ సకలం తస్య హస్తగం ప్రభవేత్ ధ్రువమ్ ॥ ౩౫॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే పుష్టిపతిచరితం నామాష్టషష్టితమోఽధ్యాయః ॥ ౨.౬౮

౨.౬౯ దేవహూతికర్దమశాన్తిప్రాప్తివర్ణనం నామైకోనసప్తతితమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

గృత్సమద ఉవాచ ।

స్వామ్యమ్ముఖో దదౌ కన్యాం కర్దమాయ ప్రహర్షితః ।

దేవహూతిం చ తస్యాం స కపిలః సమ్పభూవ హ ॥ ౧॥

సాక్షాద్విష్ణుః స్వయం దేవస్తపసా కర్దమేన సః ।

ఆరాధితశ్చ పుత్రోఽభూత్తత్త్వజ్ఞానప్రకాశకః ॥ ౨॥

తం మహోత్సవయుక్తశ్చాపూజయత్ స మహామునిః ।

బ్రహ్మాదయః సమాయాతా దర్శనార్థం గృహే మునేః ॥ ౩॥

ఉపవీతయుతం కృత్వా కర్దమో హర్షనిర్భరః ।

వేదాన్ సాక్షాన్ స్వపుత్రాయ హ్యధ్యాపయత యత్సతః ॥ ౪॥

స చ శ్రవణమాత్రేణ జగ్రాహ గురుణోదితమ్ ।

స్వల్పకాలేన సమూర్ణవిద్యాయుక్తో బభూవ హ ॥ ౫॥

(Page ఖం. ౨ అ. ౬౯ పాన ౧౪౫)

ననామ కర్దమః పుత్రమేకదా భక్తిసంయుతః ।

సస్త్రికశ్చ మహాభాగం పప్రచ్ఛ వినయాన్వితః ॥ ౬॥

కర్దమ ఉవాచ ।

త్వం సాక్షాద్విష్ణురూపో మాం శుక్లః సర్వార్థకోవిదః ।

వద జ్ఞానం మహాబాహో తారయస్వ భవార్ణవాత్ ॥ ౭॥

ఏవం పృష్టో మహాత్మాఽసౌ కపిలస్తమువాచ హా ।
 సర్వసారమయం జ్ఞానం గాణేశం తారకః ప్రభుః ॥ ౮॥
 కపిల ఉవాచ ।
 శృణు తాత మయా దృష్టమేవ తత్ శాన్తిదాయకమ్ ।
 కథయామి మహాజ్ఞానం శాన్తియోగప్రదం ప్రభో ॥ ౯॥
 సర్వం మాయామయం విద్ధి పఞ్చకం పఞ్చకం యతః ।
 త్రివిధం భ్రాన్తిరూపం యన్నానాభేదమయం భవేత్ ॥ ౧౦॥
 భ్రాన్తిధారకరూపం యత్తచ్చతుర్థం ప్రకథ్యతే ।
 తేషామభేదసంయోగే బ్రహ్మయోగమయం మతమ్ ॥ ౧౧॥
 పృథ్వీ జలం తథా తేజస్త్రివిధం భ్రాన్తిదాయకమ్ ।
 వాయుర్భ్రాన్తిధరస్తత్ర తురీయాత్మా ప్రకథ్యతే ॥ ౧౨॥
 తేషామభేదసంయోగ ఆకాశం బ్రహ్మ కథ్యతే ।
 భూతానాం జ్ఞానదం కస్మాద్భూతం వైవ ప్రకీర్తితమ్ ॥ ౧౩॥
 తథైవ పఞ్చకం సర్వం జానీహి మునిస్తతమ ।
 మాయామాయికసంయుక్తం బ్రహ్మ స్వానందసంజ్ఞితమ్ ॥ ౧౪॥
 కర్మేన్ద్రియాణి పఞ్చైవ పఞ్చజ్ఞానేన్ద్రియాణి చ ।
 పఞ్చతన్మాతృకాః ప్రోక్తా ఏవం జానీహి మానద ॥ ౧౫॥
 పఞ్చ దేవా నిజే దేహే కర్మేన్ద్రియవికాశకాః ।
 తథా జ్ఞానేన్ద్రియాణాం చ ప్రకథ్యన్తే ప్రకాశకాః ॥ ౧౬॥
 స్థూలం సూక్ష్మం సమం చైవాత్మప్రతీతిప్రదాయకమ్ ।
 బిన్దుః పఞ్చమమత్రస్థం దేహపఞ్చకముచ్యతే ॥ ౧౭॥
 స్వర్గో మృత్యుశ్చ పాతాలం బ్రహ్మాణ్డం చ తురీయకమ్ ।
 గుణేశః పఞ్చమః పూర్ణోఽడపఞ్చకముదాహృతమ్ ॥ ౧౮॥
 బ్రాహ్మణాః క్షత్రియా వైశ్యాః శూద్రాశ్చైవ మహామునే ।
 యోగిభిర్వర్ణహీనాశ్చ వర్ణపఞ్చకముచ్యతే ॥ ౧౯॥
 బ్రహ్మచారీ గృహస్థశ్చ వానప్రస్థో యత్తిస్తథా ।
 ఆశ్రమైర్హీనరూపశ్చాశ్రమపఞ్చకముచ్యతే ॥ ౨౦॥

అణ్డజః ఖేదజో విప్రైరుద్భిజ్ఞో జారజః స్మృతః |
 మానసశ్చైవ వివేన్ద్రో యోనిపఞ్చకముచ్యతే || ౨౧ ||
 రక్తః శ్వేతస్తథా శ్యామో నీలః పీతశ్చ పఞ్చమః |
 ఏవం కథయితుం రఙ్గపఞ్చకం న ప్రశక్యతే || ౨౨ ||
 దేహేషు దేహరూపం యదభిమానేన పఞ్చధా |
 దేహిపఞ్చకమేతచ్చ జ్ఞాతవ్యం మునిసత్తమ || ౨౩ ||
 శక్తిః సూర్యస్తథా బ్రహ్మో విష్ణూ రుద్రో మహామతే |
 గుణపఞ్చకమిత్యుక్తం భిన్నభావధరం పితః || ౨౪ ||
 శక్తిః సూర్యశ్చ విష్ణుశ్చ శివశ్చాఽత్ర తురీయకః |
 గణేశః పఞ్చమో విప్రైః పఞ్చాయతనముచ్యతే || ౨౫ ||
 ప్రకృతిః పురుషశ్చైవ స్వత ఉత్థానసంజ్ఞితమ్ |
 పరతోత్థానరూపం చ సంయోగః పఞ్చమః స్మృతః || ౨౬ ||
 అనదేవదేషు సద్విప్రైరానన్దశోఽభియాత్మకః |
 అవ్యక్తశ్చ నిజానన్దో వైజం పఞ్చకముచ్యతే || ౨౭ ||
 దేహో దేహీ చ బోధాఖ్యం సాఙ్ఖ్యమత్ర చతుర్థకమ్ |
 పఞ్చమం చ స్వసంవేద్యం భవపఞ్చకముచ్యతే || ౨౮ ||
 ప్రకృత్యాలయసంజ్ఞశ్చ విదేహో భవప్రత్యయః |
 ఉపాయప్రత్యయో యోగో యోగపఞ్చకముచ్యతే || ౨౯ ||
 ఏవం సర్వం చ జానీహి పఞ్చకం పఞ్చకం పరమ్ |
 మయాఽశక్యం కథయితుం తస్మాన్ ముఖ్యం ప్రకీర్తితమ్ || ౩౦ ||
 తత్ర యోగే మహాశాన్తిర్లభ్యతే యోగసేవయా |
 యోగాచ్చ న పరం బ్రహ్మ వేదేషు పరికీర్తితమ్ || ౩౧ ||
 సర్వబ్రహ్మసుయోగస్య యోగస్తేన మహామునే |
 (Page ఖం. ౨ అ. ౬౯ పాన ౧౪౬)
 న యోగే కస్యచిద్భావో బ్రహ్మణశ్చ ప్రజాపతే || ౩౨ ||
 గృత్సమద ఉవాచ |
 ఏవం పుత్రం వదన్తం స ప్రణిపత్య మహామునిః |
 ఉవాచ కర్దమో యజ్ఞం యోగేపుః పరమాదృతః || ౩౩ ||

కర్దమ ఉవాచ ।

కేనోపాయేన భో వత్స యోగశాన్తిః ప్రలభ్యతే ।

తదర్థం పూజనీయం కిం తద్వదస్వ జనార్దన ॥ ౩౪ ॥

కపిల ఉవాచ ।

గణేశభజనం ముఖ్యం శాన్తియోగప్రదం మతమ్ ।

యోగాకారస్వరూపం తం బ్రహ్మేశం భజ మానద ॥ ౩౫ ॥

సర్వాదిః సర్వపూజ్యోఽయం సర్వాధారో మహామునే ।

య ఆదిః ప్రలయాన్తే స తిష్ఠతి శ్రుతిసమ్మతమ్ ॥ ౩౬ ॥

జ్యేష్ఠరాజం గణేశానం వేదేషు ప్రవదన్తి తమ్ ।

గణాః సమూహరూపాశ్చ తేషాం స్వామీ ప్రకథ్యతే ॥ ౩౭ ॥

నానాజగత్స్వరూపం వై దేహరూపం కృతం మునే ।

మహాత్మానా తేన కృతం నానాబ్రహ్మమయం శిరః ॥ ౩౮ ॥

యస్మాజ్జాతమిదం యత్రాన్తే గచ్ఛతి మహామతే ।

తద్వేదే గజశబ్దాఖ్యం శిరస్సేన గజాననః ॥ ౩౯ ॥

త్రివిధం భేదయుక్తం యదఖణ్డం వై తురీయకమ్ ।

తయోరోగ్యే గణేశోఽయం దేహమస్తకయోగతః ॥ ౪౦ ॥

చిత్తం పఞ్చవిధం ప్రోక్తం తత్ర మోహశ్చ పఞ్చధా ।

మోహరూపా మహాసిద్ధిర్బుద్ధిర్ద్వై మోహధారికా ॥ ౪౧ ॥

తయోః స్వామీ గణాధీశశ్చిత్తే నిత్యం ప్రతిష్ఠితః ।

చింతామణిర్మహాభాగో లభ్యతే యోగసేవయా ॥ ౪౨ ॥

పఞ్చధా చిత్తముత్సృజ్య తద్దైశ్వర్యం తథైవ చ ।

యోగశాన్తిమయః సద్యః ప్రాప్యతే బ్రహ్మణస్పతిః ॥ ౪౩ ॥

తస్మాత్తం భజ మన్తేణైకాక్షరేణ మహామునే ।

తేన తుష్టో గణేశానో యోగం దాస్యతి శాన్తిదమ్ ॥ ౪౪ ॥

ఏవముక్త్యా మహాయోగీ కపిలస్తత్త్వధారకః ।

విరరామ మహాసాధో విష్ణుః ప్రహ్లాద సోఽవ్యయః ॥ ౪౫ ॥

తతః ప్రణమ్య తం పుత్రం కపిలం కర్దమో మునిః ।

యయౌ తపోవనం సద్యస్తతాప పరమం తపః ॥ ౪౬ ॥

ఏకాక్షరవిధానేన పరితుష్టో గజాననః ।

యోగం శాన్తిమయం తస్మై ప్రదదౌ భక్తవత్సలః ॥ ౪౭॥

కర్దమః శాన్తభావేన గణేశమభజత్ పరమ్ ।

ఏవచార మహాయోగీ ధరణీం లోకధారకః ॥ ౪౮॥

దేవహూతిశ్చ తత్రైవ యోగం చాసాధయత్ పరమ్ ।

గణేశం హృది భావేన ధృత్వా కపిలసన్నిధౌ ॥ ౪౯॥

క్రమేణ శాన్తిమాపన్నా చిత్తం త్యక్త్వా మహాసతీ ।

చిన్తామణౌ తదాకారా బభూవ భ్రమవర్జితా ॥ ౫౦॥

తాం దృష్ట్వా సిద్ధిమాపన్నాం కపిలః స యయౌ తతః ।

గణాయా దక్షిణే తీరేభజత్తం గణనాయకమ్ ॥ ౫౧॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే దేవహూతికర్దమశాన్తిప్రాప్తివర్ణనం నామైకోనసప్తతితమోఽధ్యాయః

॥ ౨.౬౯

(Page ఖం. ౨ అ. ౭౦ పాన ౧౪౭)

౨.౭౦ చిన్తామణిహరణం నామ సప్తతితమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

గృత్సమద ఉవాచ ।

ఏకదా కపిలస్వైవాశ్రమం దేవపతిర్యయౌ ।

సర్వామరసమాయుక్తస్తం ననామ కృతాఙ్గాలిః ॥ ౧॥

అపరాహ్ణే చ సమ్రాప్తమిన్ద్రం దృష్ట్వా మహామునిః ।

న్యమన్తయత్ క్షుధాయుక్తం సర్వైర్యోగీశ్వరో ముదా ॥ ౨॥

సిద్ధియుక్తం గణేశానం ధ్యాత్వా హ్యమృతముత్తమమ్ ।

దేవార్థం కల్పయిత్వా స భోజయామాస తేన తాన్ ॥ ౩॥

పృథివ్యమృతభోగేన సన్తుష్టః సురనాయకః ।

మునయే వాయునాఽఽనాయ్య ప్రదదౌ మణిముత్తమమ్ ॥ ౪॥

గణేశభూషణం చిన్తామణిర్ముఖ్యం ప్రకథ్యతే ।

యోగీ ధృత్వా తమాత్మానం మన్యతే స్మ కృతార్థకమ్ ॥ ౫॥

కపిలస్తత్ర మనసి విచారమకరోత్ పరమ్ ।
 గణేశోఽహం న భిన్నశ్చ యోగమార్గపరాయణః ॥ ౬ ॥
 అతో గణేశదేవేన ప్రేరితోఽయం మణిర్మహాన్ ।
 కణ్ఠే చ తం బబన్ధాఽసౌ యథా గణపత్తిస్తథా ॥ ౭ ॥
 తం దృష్ట్వా హర్షితా దేవా నేన్ద్రాః స్వస్వస్థలం యయుః ।
 కపిలః స్వాశ్రమే తత్ర సంస్థితో మణిసంయుతః ॥ ౮ ॥
 ప్రల్లాద ఉవాచ ।
 స్వానందవాసకారీ చ గణేశో బ్రహ్మనాయకః ।
 తస్యేన్ద్రేణ మణిర్వ్యోగిన్ కథం లభ్యో వదస్వ మామ్ ॥ ౯ ॥
 గృత్సమద ఉవాచ ।
 శ్శృణు ప్రహ్లాద మాహాత్మ్యం చింతామణిసముద్భవమ్ ।
 కథయామి చ తే ప్రీత్యా సర్వపాపప్రణాశనమ్ ॥ ౧౦ ॥
 ఏకదా విష్ణునా పూర్వం తపస్తప్తం సుదారుణమ్ ।
 తేన శాన్తిరనుప్రాప్తా షడక్షరవిధానతః ॥ ౧౧ ॥
 తస్మై భక్తిపరీక్షార్థం దదౌ చింతామణిం ప్రభుః ।
 గణేశో భక్తిదానార్థం చిన్తితార్థప్రదాయినమ్ ॥ ౧౨ ॥
 విష్ణునా పూజనే క్షిప్తో మణిశ్చిన్తామణిః ప్రభో ।
 అహం భక్తో గణేశస్య న యోగ్యో ధారణే మణిః ॥ ౧౩ ॥
 భూషణం గణనాథస్య పూజనీయం విశేషతః ।
 న ధార్యం దేవదాసైస్తత్ పూజా కార్యా చ నిత్యదా ॥ ౧౪ ॥
 శాన్తియోగేన విఘ్నేశో మయా హృది హృతః స్వకే ।
 న భిన్నస్తదపి స్వామీ స దాసోఽహం స్వభావతః ॥ ౧౫ ॥
 తతో బహుగతే కాల ఇన్ద్రస్తపసి సంస్థితః ।
 ఏకాక్షరవిధానేనాఽతోషయద్గణనాయకమ్ ॥ ౧౬ ॥
 బభూవ యుక్తో ధ్యానేన సతతం దేవనాయకః ।
 యోగయుక్తః క్రమేణైవ గాణపత్యో బభూవ సః ॥ ౧౭ ॥
 శాన్తిం ప్రాప్య స్వయం దేవో గణేశాభేదతాం గతః ।
 ఆయయౌ స్వగృహం పశ్చాద్ దేవరాజ్యం చకార హ ॥ ౧౮ ॥

ఏతస్మిన్నస్తరే దైత్యగృహే శుశ్రావ కేశవః ।
 అశరీరాం మహావాణీం శృణు తత్ కథయామి తే ॥ ౧౯ ॥
 చింతామణీం మహావిష్ణో దేహీన్ద్రాయ మహామతే ।
 శాన్తియోగధరాయాద్య మద్భక్తాయ దదామ్యహమ్ ॥ ౨౦ ॥
 శ్రుత్వా౭౭కాశభవాం వాణీం యయౌ విష్ణుర్దదౌ పరమ్ ।
 మహేన్ద్రాయామరావత్యాం మణీం తం చిన్తితార్థదమ్ ॥ ౨౧ ॥
 మఘవా దాసభావేన సంస్థాప్యా౭పూజయన్ మణీమ్ ।
 న యోగమదతాం ప్రాప్తో మహేన్ద్రశ్చ ప్రతాపవాన్ ॥ ౨౨ ॥
 తం మణీం కపిలం దృష్ట్వా శాన్తియోగధరం ప్రభుమ్ ।
 దదౌ తస్మై మహేన్ద్రః స భావయుక్తేన చేతసా ॥ ౨౩ ॥
 ఆయం సిద్ధేశ్వరః సాక్షాద్యోగ్యః సన్ధారణే మణేః ।
 వయం గృహస్థసంశీలా న యోగ్యా ఇత్యధారయత్ ॥ ౨౪ ॥
 ఏవం క్రమేణ జానీహి చింతామణీసమాగమమ్ ।
 కపిలః స్వగలే నిత్యం బబన్ధ గణరాజవత్ ॥ ౨౫ ॥
 (Page ఖం. ౨ అ. ౭౦ పాన ౧౪౮)
 గతే కీయతి కాలే వై కపిలస్యాశ్రమం యయౌ ।
 మృగయాభిరతో దైత్యో గణాసుర ఇతి స్మృతః ॥ ౨౬ ॥
 సేనాం బహిః సమాస్థాప్య ఏకాకీ మునిమాయయౌ ।
 కపిలం ప్రణనామైవ కృతాజ్ఞులిపుటః స్థితః ॥ ౨౭ ॥
 వినీతం తం విలోక్యైవ కపిలస్తమువాచ హ ।
 కో౭సి కస్మాదిహ౭౭యాతో వద సర్వం నరోత్తమ ॥ ౨౮ ॥
 గణాసుర ఉవాచ ।
 గణాసుర ఇతి ఖ్యాతో నామ్నా౭హం మునిసత్తమ ।
 మృగయాభిరతో హ్యశ్ర దైవేనైవోపసాదితః ॥ ౨౯ ॥
 తవాశ్రమే క్షుధాయుక్తః శ్రాన్తవాహన ఏవ చ ।
 ససైన్యః సహసా౭౭గత్య సన్భ్రష్టః సుఖదాయకే ॥ ౩౦ ॥
 జలం ఫలాన్యహం పీత్వా భక్షయిత్వా ససైనికః ।

దర్శనార్థం సమాయాతః సేనా మే సరసి స్థితా ॥ ౩౧॥

త్వద్దర్శనేన నిష్పాపో జాతోఽహం మునిసత్తమ ।
అజ్ఞాం దేహి గమిష్యామి ససైన్యో నగరం స్వకమ్ ॥ ౩౨॥

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా సస్తుప్తః కపిలోఽవదత్ ।
ససైన్యో భుజ్జ్వ కిఞ్చత్త్వం మద్దత్తం నృపసత్తమ ॥ ౩౩॥

మమాశ్రమే చ దైత్యేన్ద్ర క్షుధితస్త్వం సమాగతః ।
అతస్త్వాం ప్రార్థయే భూప అతిథిం సుసమాగతమ్ ॥ ౩౪॥

తథేతి సంస్థితస్తత్ర గణదైత్యః ప్రతాపవాన్ ।
ఉక్త్వా వినయసంయుక్తః కపిలేన సుసత్కృతః ॥ ౩౫॥

తతః కపిలశిష్యేణ సేనాఽఽనీతా గణస్య వై ।
సేనయా సహ దైత్యేశం పూజయామాస తం మునిః ॥ ౩౬॥

చిన్తామణిం స సమ్పూజ్య ప్రార్థయామాస భోజనమ్ ।
యథారుచి చ సర్వేషాం తథా దేయం మహామణే ॥ ౩౭॥

తతో మణిప్రసాదేన షడ్దస్యః సంయుతం పరమ్ ।
స్థితం పాత్రేషు సర్వత్ర ప్రేషితం త్వన్నమాదరాత్ ॥ ౩౮॥

తత్సైర్భుక్తమత్యంతం స్వాదయుక్తం విశేషతః ।
ససైన్యో గణదైత్యోఽభూద్విస్మితో చేతసా భృశమ్ ॥ ౩౯॥

మునిం ప్రణమ్య దైత్యేశ ఆర్థయత్తం మహామణిమ్ ।
న దదౌ తం మునిశ్రేష్ఠో గాణేశం భూషణం మణిమ్ ॥ ౪౦॥

తతో మునిం తిరస్కృత్య హస్తాత్తస్య ప్రగృహ్య తమ్ ।
మణిం స ప్రయయా స్థానం హర్షనిర్భరమానసః ॥ ౪౧॥

మునిః క్షుభ్ధో మహాభాగ తస్య నాశాయ దుర్మతేః ।
విచారమకరోచ్చిత్తే మణిగ్రహణలాలసః ॥ ౪౨॥

సుసాధువదహో దైత్యోఽవినీతః సుసమాగతః ।
చకార కర్మ ప్రహ్లాద పశ్య తత్ జాతివత్ పరమ్ ॥ ౪౩॥

అతో దుష్టోఽవినీతశ్చ న విశ్వాస్యః కదాచన ।
దుష్టసంజాతియోగేన జ్ఞానభ్రంశః ప్రజాయతే ॥ ౪౪॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదావ్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే
ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే చిన్తామణిహరణం నామ సప్తతితమోఽధ్యాయః ॥ ౨.౭౦
(Page ఖం. ౨ అ. ౭౦ పాస ౧౪౯)

౨.౭౧ కపిలవరప్రదానం నామైకసప్తతితమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

ప్రల్లాద ఉవాచ ।

కోఽసౌ గణాసురో దైత్యో యేన చాసక్మతో మునిః ।

సమర్థః కపిలః సాక్షాత్ ప్రలయాగ్నిసమద్యుతిః ॥ ౧ ॥

యస్య క్రోధయుతా దృష్టిః సగరాన్ ప్రదదాహ సా ।

తం తిరస్కృత్య జీవన్ స కథం స్వనగరే గతః ॥ ౨ ॥

గృత్సమద ఉవాచ ।

శృణు ప్రహ్లాద యత్సేన గణాసురవిచేష్టితమ్ ।

సర్వం వదామి పాపఘ్నం గణేశచరితాశ్రితమ్ ॥ ౩ ॥

అభిజిన్నామ రాజర్షిరపుత్రః సమ్భభూవ హా ।

పుత్రార్థం స వనం రాజా యయౌ త్యక్త్వా స్వరాజ్యకమ్ ॥ ౪ ॥

భ్రమన్ దదర్శ యోగీశం వైశమ్పాయనమజ్ఞసా ।

తం ప్రణమ్య సపత్నీకః పప్రచ్ఛ వినయాన్వితః ॥ ౫ ॥

పుత్రప్రాప్తేరుపాయం మే వద సర్వజ్ఞ తే నమః ।

మునినా మన్తరాజస్తు దత్తస్మై ప్రజాపతే ॥ ౬ ॥

చాతుర్మాస్యప్రయోగం తం విధియుక్తం నృపస్య సః ।

ఉపదిశ్య తతస్తీర్థం ప్రభాసం సంస్థితోఽభవత్ ॥ ౭ ॥

అభిజితం ప్రణమ్యైవ సస్త్రీకః ప్రయయౌ మహత్ ।

తీర్థం తత్ర యథాయోగ్యమనుష్ఠానపరోఽభవత్ ॥ ౮ ॥

తత్ర బ్రహ్మ తపస్తేపే సరస్వత్యా సమన్వితః ।

స్నానార్థం సుతయా యుక్తః కదాచిత్ స జగామ హా ॥ ౯ ॥

తత్రైకవస్త్రసంయుక్తాం విధిర్ద్వష్టా సరస్వతీమ్ ।

యౌవనస్థాం కుచాభ్యాం తాం రూపిణీం విస్మితోఽభవత్ ॥ ౧౦ ॥

అకస్మాజ్జలమధ్యేఽసౌ కామబాణార్ధితోఽభవత్ |
 పుత్రీభావం సమాగృహ్య చఞ్చలం చిత్తమాదదే || ౧౦||
 కామేనాత్మస్తముగ్రేణ పీడితస్య జగద్గురోః |
 వీర్యం తస్యాస్థలత్తత్ర జలమధ్యే సురేశ్వర || ౧౨||
 తతః సుమనసా యుక్తః సత్యలోకం యయా విధిః |
 ప్రయోగోఽభిజతః సోఽథ సమాప్తస్తద్దినేఽభవత్ || ౧౩||
 సస్త్రీకః స్నానసిద్ధ్యర్థం యయా తీర్థం నృపస్తదా |
 తృపితా తస్య పత్నీ సా జలపానరతాఽభవత్ || ౧౪||
 దైవయోగేన తద్వీర్యం బ్రహ్మణో వారిణా సహ |
 తస్యా ఉదరగం జాతమమోఘమసురోత్తమ || ౧౫||
 రాజా సమాప్య తత్ సర్వం మన్త్రానుష్ఠానమాదరాత్ |
 యయా స్వనగరం పూర్ణం చక్రే వై రాజ్యముత్తమమ్ || ౧౬||
 కాలేన సుఘవే రాజ్ఞీ పుత్రం సా చారుహాసినీ |
 తేజోయుక్తం మహావీర్యం లక్షణైరుపశోభితమ్ || ౧౭||
 జాతకర్మాదికం రాజా చకార విధివద్ ద్విజైః |
 దత్త్వోపవీతదానం స వేదాభ్యాసే మతిం దదౌ || ౧౮||
 స్వల్పకాలేన పుత్రోఽసౌ గణో నామ్నా మహాబలః |
 వేదశాస్త్రనిధిర్జాతస్తతోఽయాత్ స వనం స్వయమ్ || ౧౯||
 మార్గే చ సహసాఽఽగత్య శుక్రః పఞ్చాక్షరీం దదౌ |
 తస్మై దీక్షాం శివస్యాఽసౌ తథా చక్రే స భావతః || ౨౦||
 శివం ధ్యాత్వా తపస్తేపే మహోగ్రం వాయుభక్షకః |
 దశవర్షసహస్రైస్తం యయా భక్త్యా సదాశివః || ౨౧||
 ఆగతం శక్కురం దృష్ట్వాఽపూజయద్ భక్తిభావతః |
 తుష్టావ వివిధైస్తోత్రైర్వరదం తం జగాద సః || ౨౨||
 ఆరోగ్యాదిసమాయుక్తం త్రిగుణాన్న భయం చ మే |
 త్రైలోక్యరాజ్యముగ్రం వై దేహి మే త్వం సదాశివ || ౨౩||
 ఓమితుక్త్యా మహాదేవః స్వస్థానం ప్రజగామ హ |
 గణశ్చ స్వగృహం దైత్య యయా పరమహర్షితః || ౨౪||

సర్వానానన్దయామాస సుహృదః పితరో స్వకౌ ।
తతో విజిగ్యే పృథివీం సేనయా స్వేన తేజసా ॥ ౨౫॥

(Page ఖం. ౨ అ. ౭౧ పాన ౧౫౦)

తతో పిత్రాఽభిషిక్తోఽభూత్ స్వరాజ్యే వనగేన సః ।
సపత్నీకేన భూపాలో గణః స్థానే బభూవ హ ॥ ౨౬॥

తతో దైత్యైః సమాయాతైర్నానాదిగోభ్యో నృపో గణః ।
తైర్ముక్తః సకలాం పృథీవీం విజిగ్యే ద్వీపసంయుతామ్ ॥ ౨౭॥

పాతాలం స తతో నాగైరిగాయ బలసంయుతః ।
యుద్ధం కృత్వా మహాఘోరం తతః స్వర్గం యయా గణః ॥ ౨౮॥

స్వర్గం జిత్వా సహస్రైః స తతో బ్రహ్మణమజ్ఞాసా ।
విష్ణుం శివం క్రమేణైవాజయత్యేజఃసమన్వితః ॥ ౨౯॥

తతస్తాన్ కరదాన్ కృత్వా స్థాపయామాస దేవపాన్ ।
స్వస్వస్థానేషు తత్రైకం దైత్యం న్యస్య ధరాం యయా ॥ ౩౦॥

ఏవం త్రైలోక్యరాజ్యం స జిత్వా సర్వాంశ్చకార హ ।
తతశ్చింతామణిం దుష్టో జహార కపిలస్య సః ॥ ౩౧॥

కపిలో గణనాథస్య భక్తః పరమభావికః ।
తతాప స తపో ఘోరం గణేశస్య మహాత్మనః ॥ ౩౨॥

వర్షణైకేన దేవేశో యయా మూషకవాహనః ।
సిద్ధిబుద్ధిసమాయుక్తో బోధయత్తం మహామునిమ్ ॥ ౩౩॥

కపిలస్తం గణాధ్యక్షమాగతం పూజయన్ ప్రభుమ్ ।
తుష్టావ సాశ్రునేత్రశ్చ ప్రేమగద్గదయా గిరా ॥ ౩౪॥

కపిల ఉవాచ ।

నమస్తే విఘ్నరాజాయ నమస్తే విఘ్నహారిణే ।
అభక్తానాం విశేషేణ విఘ్నకర్త్రే నమో నమః ॥ ౩౫॥

ఆకాశాయ చ భూతానాం మనసే చామరేషు తే ।
బుద్ధ్యై చేన్ద్రియవర్గేషు త్రివిధాయ నమో నమః ॥ ౩౬॥

దేహానాం బిన్దురూపాయ సోఽహంరూపాయ దేహినామ్ ।

తయోరభేదభావేషు బోధాయ తు నమో నమః ॥ ౩౭॥

సాక్ష్యాం వై విదేహానాం సయోగానాం నిజాత్మనే ।

చతుర్ణాం పఞ్చమామైవ సర్వత్ర తు నమో నమః ॥ ౩౮॥

నామరూపాత్మకానాం వై శక్తిరూపాయ తే నమః ।

ఆత్మనాం రవయే తుభ్యం హేరమ్బాయ నమో నమః ॥ ౩౯॥

ఆనన్దానాం మహావిష్ణురూపిణే నేతిధారిణామ్ ।

శక్యూరాయ చ సర్వేషాం సంయోగే గణపాయ తే ॥ ౪౦॥

కర్మణాం కర్మయోగాయ జ్ఞానయోగాయ జానతామ్ ।

సమేషు సమరూపాయ లమ్బోదర నమోఽస్తు తే ॥ ౪౧॥

స్వాధీనానాం గణాధ్యక్ష సహజాయ నమో నమః ।

తేషామభేదభావేషు స్వానన్దాయ చ తే నమః ॥ ౪౨॥

నిర్మాయికస్వరూపాణామయోగాయ నమో నమః ।

యోగానాం యోగరూపాయ గణేశాయ నమో నమః ॥ ౪౩॥

శాన్తియోగప్రదాత్రే తే శాన్తియోగమయాయ చ ।

కిం స్తౌమి తత్ర దేవేశ అతస్తాం ప్రణమామ్యహమ్ ॥ ౪౪॥

జగద గణనాథో వై తతస్తం భక్తముత్తమమ్ ।

హర్షేణ మహతా యుక్తో హర్షయన్ మునిసత్తమమ్ ॥ ౪౫॥

గణేశ ఉవాచ ।

త్వయా కృతం మదీయం యత్ స్తోత్రం యోగప్రదం భవేత్ ।

ధర్మార్థకామమోక్షణాం దాయకం చ న సంశయః ॥ ౪౬॥

వరం వరయ దాస్యామి మత్తస్త్వం భక్తియస్త్రితః ।

త్వత్సమో న భవేత్తాత తత్త్వజ్ఞానప్రకాశకః ॥ ౪౭॥

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా కపిలస్తమువాచ హ ।

త్వదీయామచలాం భక్తిం దేహి విఘ్నేశ మే పరామ్ ॥ ౪౮॥

త్వదీయభూషణం దైత్యో గణో హృత్వా జగమ హ ।

మత్తశ్చిన్తామణిం నాథ జహి తం మణిమానయ ॥ ౪౯॥

స్మరామి చేద్యదాఽహం త్వాం తదాత్మానం ప్రదర్శయ ।

ఏతమేవ వరం పూర్ణం దేహి నాథ నమోఽస్తు తే ॥ ౫౦॥

గృత్యమద ఉవాచ ।

తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా హర్షయుక్తో గజాననః ।

ఉవాచ తం మహాభాగం ప్రేమయుక్తం విశేషతః ॥ ౫౧ ॥

(Page ఖం. ౨ అ. ౭౨ పాన ౧౫౧)

గణేశ ఉవాచ ।

త్వయా యత్ ప్రార్థితం విష్ణో తత్ సర్వం ప్రభవిష్యతి ।

తవ పుత్రో భవిష్యామి గణాసురవధాయ చ ॥ ౫౨ ॥

ఏవముక్త్యాన్తర్దధేఽసౌ ధుణ్ణిరాజః ప్రతాపవాన్ ।

మునిస్తం హృది సశ్చోన్వ్య స్వాశ్రమస్థో బభూవ హ ॥ ౫౩ ॥

॥ ౬౦ తత్సదితి శ్రీమదాన్వేయ పురాణోపనిషది శ్రీమన్మౌద్గలే మహాపురాణే

ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే కపిలవరప్రదానం నామైకసప్తతితమోఽధ్యాయః ॥ ౨.౭౧

౨.౭౨ గణాసురవధో నామ ద్విసప్తతితమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

గృత్యమద ఉవాచ ।

తతః స్వల్పే గతే కాలే మునిర్హోమపరాయణః ।

హుత్వాఽగ్నిం ధ్యాననిష్ఠోఽభూద్గణేశస్య మహాత్మనః ॥ ౧ ॥

తతోఽగ్నికుణ్డమధ్యాయై గణేశో నిఃసృతః పురః ।

చతుర్బాహుధరో రక్తః స బభౌ పరమశ్రియా ॥ ౨ ॥

సిద్ధిబుద్ధిసమాయుక్తం సింహగం పరశోర్ధరమ్ ।

ఏకదస్తం విశాలాక్షం శుణ్ణాదణ్ణవిరాజితమ్ ॥ ౩ ॥

నాభిశేష క్వణత్పాదం దదర్శ కపిలః పరమ్ ।

ఉత్థాయ తం ననామాఽసౌ భక్తియుక్తేన చేతసా ॥ ౪ ॥

పూజయిత్వా ప్రతుష్టావాధర్వశ్చిర్షభవేన వై ।

స్తోత్రేణ తేన సస్తుష్టస్తమువాచ గజాననః ॥ ౫ ॥

గణేశ ఉవాచ ।

తవ పుత్రో మునేఽహం వై జాతో గణవధాయ చ ।

హనిష్యామి మహాదైత్యం గ్రహిష్యామి మహామణిమ్ ॥ ౬ ॥

తతస్తం మునిశార్దూలః ప్రణమ్య ప్రత్యువాచ హ |
 ధన్యం మే జన్మ దేవేశ పితరౌ తప ఆశ్రమః || ౭ ||
 విద్యా వ్రతాదికం సర్వం తవ పాదస్య దర్శనాత్ |
 పుత్రభావేన సమ్ప్రాప్తస్తారణాన్ మాం న సంశయః || ౮ ||
 తతస్తస్య మహాభక్తిం చక్రే వై నిత్యమాదరాత్ |
 తేన భక్తిరహస్యం యత్తజ్ఞాత్వా దుఃఖితోఽభవత్ || ౯ ||
 తతః స్వాత్మానమత్యుగ్రం నిన్దయామాస మానసే |
 అహో మానవరూపోఽహం శాన్తియోగేన సజ్గతః || ౧౦ ||
 మయా జ్ఞానమదేనైవ గలే చిన్తామణిర్ధృతః |
 గణేశవన్న సన్దేహస్తద్భక్త్యా హీనచేతసా || ౧౧ ||
 దేవస్య సమతా నైవ కర్తవ్యా భజనార్థినా |
 బ్రహ్మణస్పతినామా స గణేశఞ్చైకరాట్ బభౌ || ౧౨ ||
 తస్య దేహే మదర్థం వై సత్తా పూర్ణా ప్రవర్తతే |
 యోగీదేహేన సా సత్తా తస్మాత్తం భజతే మహాన్ || ౧౩ ||
 చిన్తామణిర్మయా ప్రాప్తః పూజాయాం స్థాపితో న సః |
 గలే ధృతో మయా మోహాద్గతశ్చిన్తామణిర్ధృవమ్ || ౧౪ ||
 దేవస్య భక్తిమాహాత్మ్యాత్ ప్రాప్తం భక్తేన భూషణమ్ |
 వస్త్రం వాహనకాద్యం చ పూజనీయం న సంశయః || ౧౫ ||
 గన్ధపుష్పాదికం తస్యోచ్ఛిష్టం ధార్యం విశేషతః |
 నైవేద్యం భక్షణీయం వై సదా భక్త్యాఽఽదరేణ చ || ౧౬ ||
 న దేవసమతా కార్యా దాస్మైర్వై నిత్యమాదరాత్ |
 భయయుక్తేన సంసేవా కార్యా భక్తేన ధీమతా || ౧౭ ||
 మదీయసజ్గతశ్చిన్తామణిశ్చాహో సుదుఃఖితః |
 గతో దైత్యకరే సాక్షాదసురస్తం ప్రపీడయేత్ || ౧౮ ||
 అతో గణేశమత్యస్తం ప్రార్థయామి వధాయ చ |
 గణస్య తద్వధాచ్ఛిన్తామణిః సద్యః సులభ్యతే || ౧౯ ||

(Page ఖం. ౨ అ. ౭౨ పాన ౧౫౨)

విచార్యేతి స యోగీన్ద్ర ఏకదస్తం జగాద చ ।
 స్వామిన్ హత్వా గణం శీఘ్రం మణిమానయ విఘ్నప ॥ ౨౦॥

కపిలస్య వచః శ్రుత్వా హృష్టస్తం త్వేకదస్తకః ।
 జగాద తే ప్రియం తాత కరిష్యామి న సంశయః ॥ ౨౧॥

ఏకదస్తేన తద్రాత్రో స్వప్నో దత్తో గణస్య చ ।
 స్వప్నేన భ్రాన్తరూపోఽభూద్విచారమకరోత్ స్వయమ్ ॥ ౨౨॥

సింహారూఢశ్చతుర్బాహుః కుఙ్జరాననధారకః ।
 పరశ్వధధరః క్రూరః కోఽయం స్వప్నే ప్రదర్శితః ॥ ౨౩॥

కపితేన సమాదిష్టో మస్తకం మే చ సోఽచ్ఛినత్ ।
 మణిం సమాగృహ్య దదౌ కపిలాయ మహాత్మనే ॥ ౨౪॥

అయం స్వప్నో మయా దుష్టో దృష్టః కిం వా భవిష్యతి ।
 అతః కపిలనాశార్థం యామి సైన్యసమన్వితః ॥ ౨౫॥

తతో ధృత్వా చ శస్త్రాదీన్ నానావీరసమన్వితః ।
 రాత్రౌ కపిలముగ్రోఽసౌ యయా హస్తం తదాశ్రమమ్ ॥ ౨౬॥

ప్రభాతే దైత్యరాజః స సమ్ప్రాప్తః కపిలాశ్రమమ్ ।
 శిష్యైర్దృష్టో మహాదుష్టః కపిలం తే యయుస్తతః ॥ ౨౭॥

స్వామిన్ సమాగతో దైత్యో గణనామా ససైనికః ।
 ఊచుః శిష్యాః ప్రణమ్యైశానం కపిలం భయసంయుతాః ॥ ౨౮॥

తతో గణపతిం నత్వా వధార్థం తస్య వై మునిః ।
 ప్రార్థయామాస శీఘ్రం స గణస్య వినయాన్వితః ॥ ౨౯॥

తతః క్రుద్ధో గణేశానః సింహారూఢో యయా గణమ్ ।
 గణేన పురుషో దృష్టః స్వప్నగః స చ నిశ్చితమ్ ॥ ౩౦॥

తతో గణేన యోధాశ్చ దైత్యేశాః ప్రేరితా రణే ।
 ఉదాయుధా మహోగ్రాస్త ఆయయుర్దేవసన్నిధిమ్ ॥ ౩౧॥

తాన్ దృష్ట్వా కుపితా దేవీ సిద్ధిర్వామాఙ్గసంస్థితా ।
 గణేశం మనసి ధ్యాత్వా పుత్రం సౌ నిర్మమేఽతులమ్ ॥ ౩౨॥

తేన సర్వం హతం సైన్యం ప్రేరితేన గణస్య వై ।

సిద్ధ్యా పలాయత తతః సైన్యం తస్య దిశో దశ ॥ ౩౩॥

విజయా పురుషః సోఽపి గణేశం ప్రణనామ హా ।
సస్త్రికం తేన నామ్నా స కృతో లక్ష ఇతి ప్రభుః ॥ ౩౪॥

జగతి బ్రహ్మణి త్వం వై తిష్ఠ సర్వత్ర పుత్రక ।
నరేణ యాదృశం లక్షం క్రియతే భుజ్జ్వ తాదృశమ్ ॥ ౩౫॥

హృది లక్షప్రతాపీ త్వం సర్వేభ్యో నాఽత్ర సంశయః ।
సిద్ధిపుత్ర మహాభాగ మద్భక్తాన్ రక్ష యత్నతః ॥ ౩౬॥

బుద్ధిపుత్రః స్వయం లాభః ఫలదాతా భవిష్యతి ।
అనుసారేణ లక్షస్య తవ భ్రాతా మహాబలః ॥ ౩౭॥

భుక్తౌ ముక్తౌ తథా పాపే హృది బ్రహ్మణి జన్తవః ।
లక్షం కుర్వన్తి యే తేషాం లాభశ్చైతాదృశో భవేత్ ॥ ౩౮॥

ఏవముక్త్యా స్వపుత్రం తం లక్షమేకరదస్తతః ।
యుద్ధాయ స యయా తత్ర యత్ర దైత్యాధిపోఽభవత్ ॥ ౩౯॥

తమాగతం స విజ్ఞాయ ప్రతాపీ స గణాసురః ।
హన్తుం శస్త్రమమోఘం యదాదదే ధనుషి స్వయమ్ ॥ ౪౦॥

తావచ్చ గణరాజేన పర్షునా తూగ్రవేగినా ।
దైత్యరాజగణస్యైవ శిరశ్చిన్నం పపాత సః ॥ ౪౧॥

హాహాకృత్వాఽనురాః సర్వే పాతాలం వివిశుస్తతః ।
దేవా హర్షయుతాః సర్వే మునయస్తే యయుర్విభుమ్ ॥ ౪౨॥

కపిలం సాస్త్యయామాసాగృహ్య దత్వా మణిం పునః ।
కపిలాయైకదస్తస్తు కపిలః ప్రణనామ తమ్ ॥ ౪౩॥

జగాద భక్తిసంయుక్తః కపిలో గణనాయకమ్ ।
స్వామింస్త్యదీయమేతద్వై భూషణం తద్ గృహాణ భోః ॥ ౪౪॥

అస్మాభిః పూజనీయం తచ్చాయోగ్యం ధారణే ప్రభో ।
అతస్త్యమేవ విఘ్నేశ స్వగలే ధారయస్వ తత్ ॥ ౪౫॥

(Page ఖం. ౨ అ. ౭౩ పాన ౧౫౩)

చిత్తే నివాసినా స్వామింస్త్యయా జ్ఞాతమతః ప్రభో ।
మదీయం చిన్తితం సర్వం తాదృశం సఫలం కృతమ్ ॥ ౪౬॥

అతస్తే భవితా చింతా మణిర్నామ న సంశయః ।
 ఏవముక్త్యా స్వయం తస్యారోపయత్తం మణిం గలే ॥ ౪౭॥

తతః స మణిమాదాయ స్వానన్దం చైకదన్తకః ।
 అన్తర్ధానం చకారాపి దేవేశా విస్మితా యయుః ॥ ౪౮॥

కపిలేన సదా ధ్యానబలేన హృదయే విభుః ।
 చింతామణిః సుభావేన పూజితస్తత్త్వబోధినా ॥ ౪౯॥

ఏవం గణాసురం హత్వా భక్తిం దత్వా సురేశ్వర ।
 కపిలాయైకదన్తస్తు చక్రే వై సాధురక్షణమ్ ॥ ౫౦॥

ఇదమేకరదస్యైవ చరితం సర్వదం పరమ్ ।
 శృణుయాత్ సర్వపాపఘ్నం పఠేద్వా తస్య సమ్భవేత్ ॥ ౫౧॥

॥ ౬౦ తత్పదితి శ్రీమదాన్త్యే పురాణోపనిషది శ్రీమన్మొద్గలే మహాపురాణే
 ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే గణాసురవధో నామ ద్విసప్తతితమోఽధ్యాయః ॥ ౨.౭౨

౨.౭౩ గృత్యమదప్రల్లాదసంవాదసమాప్తివర్ణనం నామ త్రిసప్తతితమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

గత్యమద ఉవాచ ।
 ఏవం నానావతారా య ఏకదస్తస్య ధీమతః ।
 తేషాం చరిత్రవిస్తారం మయా వక్తుం న శక్యతే ॥ ౧॥

యత్ర వేదాదయో దైత్య న సమర్థా భవన్తి వై ।
 తత్ర కోఽహం మహాసాధో స్వల్పబుద్ధిప్రధారకః ॥ ౨॥

గణేశ ఏకదస్తోఽయం సోఽహం బ్రహ్మణి సంస్థితః ।
 దేహినాం జ్ఞానదానే చ స్వస్వవ్యాపారకే ప్రభుః ॥ ౩॥

ఏకదన్తః స సర్వేశః పూర్ణయోగస్య ధారకః ।
 తత్రార్థాన్తరభావేన జ్ఞాతవ్యో విబుధైః పరః ॥ ౪॥

ఏకవాచ్యా మహామాయా తత్ర సత్తాప్రధారకః ।
 దన్తశ్చ మాయికః ప్రోక్షన్తయోర్యోగే హి స స్మృతః ॥ ౫॥

తం భజస్య మహాభాగ ప్రహ్లాద విధిపూర్వకమ్ ।

నష్టశాపశ్చ భావీ త్వమేకదస్తప్రసాదతః ॥ ౬ ॥

ముద్గల ఉవాచ ।

పునర్గృత్యమదం ప్రాహ ప్రహ్లాదో వినయాన్వితః ।

గణేశజ్ఞానభోగార్థం వైష్ణవానాం శిరోమణిః ॥ ౭ ॥

ప్రల్లాద ఉవాచ ।

విష్ణుభక్తోఽహమత్యంతం మునే జన్మాదితః ఖలు ।

అతః కేన ప్రకారేణ భజామి గణనాయకమ్ ॥ ౮ ॥

సర్వజ్ఞత్వం విశేషేణ పృచ్ఛామి త్వామతః ప్రభో ।

వద సర్వం గణేశస్య యోగసాధనముత్తమమ్ ॥ ౯ ॥

గృత్యమద ఉవాచ ।

గణేశస్యావతారాశ్చ చత్వారః పరికీర్తితాః ।

గౌణాంస్తాంస్తే వదామీహ సంశయచ్ఛేదనాయ వై ॥ ౧౦ ॥

స్వానన్దనగరే దేవో గణేశానః ప్రతిష్ఠితే ।

స్వయం ససర్జ లీలార్థం జగద్బ్రహ్మ సురేశ్వర ॥ ౧౧ ॥

తేషు నానావిధాం క్రీడాం కరోతి గణనాయకః ।

జగత్సు బ్రహ్మ జానీహి స త్వం తం యోగసేవయా ॥ ౧౨ ॥

స బ్రహ్మణి చతుర్థా వై జాతః క్రీడార్థమాదరాత్ ।

పఞ్చమో నిజలోకస్థస్తేషాం సంయోగధారకః ॥ ౧౩ ॥

చతురో మోహయిత్వా వై మాయయా స గణేశ్వరః ।

తిష్ఠతి స్వస్వరూపేణ తేషాం హృది గజాననః ॥ ౧౪ ॥

(Page ఖం. ౨ అ. ౭౩ పాన ౧౫౪)

నామరూపాత్మకేషేషవ బ్రహ్మ యత్ పరితిష్ఠతి ।

జానీహి వేదేషు తదసద్రూపం శక్తివాచకమ్ ॥ ౧౫ ॥

తేష్వాత్మాఽమృతరూపశ్చ భానుః సద్రూపవాచకః ।

తయోరభేదభావేషాన్వనన్తో విష్ణుః స ఉచ్యతే ॥ ౧౬ ॥

త్రిష్యవ్యక్తస్వరూపం యన్నేతి కర్తా విశేషతః ।

నిర్మోహః శివ ఏవాఽసౌ తుర్యో వేదే ప్రకథ్యతే ॥ ౧౭ ॥

చతుర్థాం చైవ సంయోగే స్వానన్దః పరికీర్తితః ।

తద్బ్రహ్మ గణనాథోఽయం నానాఖేలకరోఽభవత్ || ౧౮ ||

ఏవం తస్యావతారాశ్చ చత్వారః పరికీర్తితాః |

చతుర్భావప్రసిద్ధ్యర్థం గౌణరూపాస్తతోఽభవన్ || ౧౯ ||

ఆనన్దాత్మకలాంశేన విష్ణుం గణపరూపిణమ్ |

జానీహి తం గణేశానాన్న భిన్నం దానవోత్తమ || ౨౦ ||

చతుర్ణాం భజనేనైవ మనః శుద్ధిమవాప్నుయాత్ |

తతో గాణేశయోగే సోఽధికారీ భవతి స్వయమ్ || ౨౧ ||

యథాఽఽశ్రమవిభాగేన నరః క్రమపరాయణః |

ఏకం త్యక్త్వా స గృహ్లాతి ద్వితీయం భక్తిసంయుతః || ౨౨ ||

అన్తే యోగీ స శాన్తిస్థ ఆశ్రమై రహితో భవేత్ |

తద్వత్ క్రమేణ గాణేశా భవేయుర్వైష్ణవాదికాః || ౨౩ ||

అధునా శృణు దేవస్య సాధనం యోగదం పరమ్ |

సాధయిత్వా స్వయం యోగీ భవిష్యతి న సంశయః || ౨౪ ||

స్వానందః స విహారేణ సంయుక్తశ్చ విశేషతః |

సర్వసంయోగకారిత్యాదగణేశో మాయయా యుతః || ౨౫ ||

విహారేణ విహీనశ్చయోగో నిర్మాయికః స్మృతః |

సంయోగాభేదహీనత్వాదభవహా గణనాయకః || ౨౬ ||

సంయోగాయోగయోగోగః పూర్ణయోగః ప్రకీర్తితః |

ప్రహ్లాద గణనాథస్తు పూర్ణో బ్రహ్మమయః పరః || ౨౭ ||

యోగేన తం గణాధీశం ప్రాప్నువస్తీహ యోగినః |

తం విద్ధి పూర్ణభావేన సంయోగాయోగవర్జితమ్ || ౨౮ ||

తస్య మాయా ద్విధా ప్రోక్తా సిద్ధిర్బుద్ధిశ్చ దైత్యప |

బుద్ధిః సా పఞ్చధా జాతా చిత్తరూపా స్వభావతః || ౨౯ ||

క్షిప్తం మూఢం చ విక్షిప్తమేకాగ్రం చ నిరోధకమ్ |

పఞ్చధా చిత్తవృత్తిశ్చ సా మాయా గణపస్య వై || ౩౦ ||

క్షిప్తం మూఢం చ చిత్తం యత్ కర్మణ్యపి వికర్మణి |

సంస్థితం తేన విశ్వం వై చలతి స్వస్వభావతః || ౩౧ ||

అకర్మణీ చ విక్షిప్తం చిత్తం జానీహి మానద ।
 తేన మోక్షమవాప్నోతి శుక్లగత్యా న సంశయః ॥ ౩౨॥
 ఏకాగ్రమష్టధా చిత్తం తదేవైకాత్మని స్థితమ్ ।
 సమ్ప్రుజ్ఞాతసమాధిస్థం సాధు జానీహి సత్తమ ॥ ౩౩॥
 నిరోధసంజ్ఞితం చిత్తం నివృత్తే రూపధారకమ్ ।
 అసమ్ప్రుజ్ఞాతయోగస్థం జానీయాద్యోగసేవయా ॥ ౩౪॥
 పంచుధా చిత్తవృత్తిశ్చ బుద్ధిరూపా ప్రకీర్తితా ।
 మాయా సా గణనాభస్య త్వక్తవ్యా యోగసేవయా ॥ ౩౫॥
 సిద్ధిర్నానావిధా ప్రోక్తా భ్రాన్తిదా తత్ర సమృతా ।
 సిద్ధ్యర్థం తత్ర లోకాశ్చ భ్రమయుక్తా భవన్త్యతః ॥ ౩౬॥
 ధర్మార్థకామమోక్షాణాం సిద్ధిర్భిన్నా ప్రకీర్తితా ।
 బ్రహ్మభూతకరీ సిద్ధిస్త్యక్తవ్యా పంచుధా సదా ॥ ౩౭॥
 మోహదా సిద్ధిరత్యస్తం మోహధారకతాం గతా ।
 బుద్ధిశ్చైవ స సర్వత్ర తాభ్యాం ఖేలతి విఘ్నపః ॥ ౩౮॥
 బుద్ధయా యద్ బుధ్యతే తత్ర పశ్చాన్ మోహః ప్రవర్తతే ।
 అతో గణేశభక్త్యా స మాయాభ్యాం వర్జితో భవేత్ ॥ ౩౯॥
 (Page ఖం. ౨ అ. ౭౪ పాన ౧౫౫)
 పంచుధా చిత్తవృత్తిం చ పంచుధా సిద్ధిమాదరాత్ ।
 త్యక్త్వా గాణేశయోగేన గణేశం భజ భావతః ॥ ౪౦॥
 తతః స గణరాజస్య మన్తం తస్మై దదౌ స్వయమ్ ।
 గణానాం త్వేతి వేదోక్తం స విధిం మునిసత్తమః ॥ ౪౧॥
 తేన సమ్పూజితో యోగీ ప్రహ్లాదేన మహాత్మనా ।
 యయౌ గృత్సమదో దక్ష స్వర్గలోకం విహాయసా ॥ ౪౨॥
 ప్రహ్లాదశ్చ తథా సాధుః సాధయిత్వా విశేషతః ।
 యోగీ యోగీన్ద్రవన్ద్యః స శాన్తిసన్ధారకోఽభవత్ ॥ ౪౩॥
 విరోచనాయ రాజ్యం స దదౌ పుత్రాయ దైత్యపః ।
 గణేశభజనే యోగీ సంసక్తః సర్వదాఽభవత్ ॥ ౪౪॥

సగుణం విష్ణురూపం చ నిర్గుణం బ్రహ్మవాచకమ్ ।

గణేశేన ధృతం సర్వం కలాంశేన న సంశయః ॥ ౪౫॥

ఏవం జ్ఞాత్వా మహాయోగీ ప్రహ్లాదోఽభేదమాశ్రితః ।

హృది చింతామణీం జ్ఞాత్వాఽభజచ్ఛానన్యభావతః ॥ ౪౬॥

స్వల్పకాలేన దైత్యేన్ద్రః శాన్తియోగపరాయణః ।

శాన్తిం ప్రాప్తో గణేశే చైకభావః సోఽభవత్పరః ॥ ౪౭॥

శాపశ్చైవ గణేశేన ప్రహ్లాదస్య నిరాకృతః ।

న పునర్దుష్టసంకేనాఽభవద్ భ్రాన్తః స మానద ॥ ౪౮॥

ఏవం మదం పరిత్యజ్యైకదంతస్య సమాశ్రయాత్ ।

అసురోఽపి మహాయోగీ ప్రహ్లాదః సమృభావ హ ॥ ౪౯॥

ఏతత్ ప్రహ్లాదమాహాత్యం యః శృణోతి నరోత్తమః ।

పఠేత్తు తస్య వై దక్ష భవేదీప్సితదాయకమ్ ॥ ౫౦॥

॥ ఓం తత్పదితి శ్రీమదావ్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మోద్గలే మహాపురాణే

ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదంతచరితే గృత్సమదప్రల్లాదసంవాదసమాప్తివర్ణనం నామ

త్రిసప్తతితమోఽధ్యాయః ॥ ౨.౭౩

౨.౭౪ చరితమాహాత్యం నామ చతుఃసప్తతితమోఽధ్యాయః

॥ శ్రీగణేశాయ నమః ॥

దక్ష ఉవాచ ।

ఏకదంతస్య యత్ క్షేత్రం సజ్జేపేణ మయా శ్రుతమ్ ।

యాత్రాది విస్తరేణైవ కథయస్య మహామునే ॥ ౧॥

ముద్గల ఉవాచ ।

అగ్నికోణే దిశాం ప్రాన్తే స్వస్వఖణ్డేషు మానద ।

ఏకదంతస్య చ క్షేత్రం జ్ఞాతవ్యం జలధేస్తుభి ॥ ౨॥

దశ యోజనవిస్తారం సమంతాత్తత్ర మధ్యగః ।

ఏకదంతో గణేశానః పూజ్యతే సిద్ధసాధకైః ॥ ౩॥

తద్వామాళ్లే స్వయం సిద్ధిర్దక్షిణాళ్లే ప్రజాపతే ।

బుద్ధిశ్చ మూషకస్తస్య సమీపే సంస్థితః ప్రభోః ॥ ౪॥

సిద్ధయోఽష్టౌ పురస్తస్య సంస్థితా భక్తికారికాః ।
వామే దేవాదయః సర్వే భక్త్యా తిష్ఠన్తి సంయుతాః ॥ ౫॥

దక్షిణాంశే చ వేదాది శాస్త్రాణి ప్రస్తువన్తి తమ్ ।
పుష్టే కాశ్యాది క్షేత్రాణి తీర్థాని చ భజన్తి తమ్ ॥ ౬॥

శ్రేష్ఠస్వరూపకాః సంస్థాః సర్వే త్రిభువనేషు యే ।
తే క్షేత్రవాసిన్ భూత్వా భజన్తే త్వేకదస్తకమ్ ॥ ౭॥

సముద్రే స్నానకర్తారః స్వస్వనామ్నాఙ్కీతేషు వై ।
తీర్థేషు నూక్మరూపేషు నూక్మరూపధరాః సదా ॥ ౮॥

తత్రైకదస్తతీర్థం వై సర్వలోకేషు విశ్రుతమ్ ।
దర్శనాత్ సర్వపాపఘ్నం భుక్తిముక్తిప్రదం భవేత్ ॥ ౯॥

భాద్రశుక్లవతుర్థ్యాం మహోత్సవస్తత్ర వర్తతే ।
యాత్రార్థం సర్వలోకశ్చ త్రిలోకస్థా వ్రజన్తి తమ్ ॥ ౧౦॥

(Page ఖం. ౨ అ. ౭౪ పాన ౧౫౬)

బ్రహ్మభూయకరం క్షేత్రం గాణేశం శాస్త్రసమ్మతమ్ ।
మరణే తత్ర సమ్ప్రాప్తే స్వానందే వసతిర్భవేత్ ॥ ౧౧॥

సంక్షేపేణ మయా ప్రోక్తం యత్క్షేత్రస్య యశోఽమలమ్ ।
అయుతాయుతవర్షైశ్చ విస్తారే కః క్షమో భవేత్ ॥ ౧౨॥

ఏతచ్ఛ్చరిత్రమాద్యం వై కథితం తే మహామతే ।
ఏకదస్తస్య మాహాత్మ్యం సంక్షేపేణ తథా మయా ॥ ౧౩॥

విస్తరేణ న శేషోఽపి బ్రహ్మ విష్ణుర్మహేశ్వరః ।
శుకో వైవ సమర్థశ్చ భవేత్ కథయితుం కదా ॥ ౧౪॥

య ఏతదేకదస్తస్య చరిత్రం సర్వసిద్ధిదమ్ ।
శృణుయాచ్ఛావయేద్వాపి పఠేత్ స లభతేఽఖిలమ్ ॥ ౧౫॥

పుత్రపౌత్రాదికం సర్వం ధనధాన్యసమన్వితమ్ ।
కలత్రం సుఖదం జన్తుర్లభతే నాత్ర సంశయః ॥ ౧౬॥

అనేన భావసంయుక్త ఏకదస్తం ప్రజాపతే ।
నిత్యం స్తుయాత్ స ఏవైకదస్తరూపో ధరాతలే ॥ ౧౭॥

తస్య దర్శనమాత్రేణ కృతకృత్యా భవన్తి చ ।

దేవాదయో న సన్దేహో బ్రహ్మకారస్వరూపిణః ॥ ౧౮॥

శ్రవణేనైవ ఖణ్డస్య కృతకృత్యో నరో భవేత్ ।

నారీ వా పశురూపో వా నిశ్చితం మునిభిః పురా ॥ ౧౯॥

సర్వతీర్థేషు యః స్నాయాత్ సర్వదానం కరోతి యః ।

తపాసి యస్తపేన్నిత్యం యాత్రాః సర్వాః కరోతి యః ॥ ౨౦॥

ఇష్టాపూర్తాదికం సర్వం కురుతే భక్తిసంయుతః ।

తేభ్యః సంశ్రవణాత్ పుణ్యం లభేదస్య శతాధికమ్ ॥ ౨౧॥

ధర్మార్థకామమోక్షాన్ వై లభతే శ్రవణేన చ ।

ఖణ్డస్యాస్య న సన్దేహో బ్రహ్మభూతో భవేన్నరః ॥ ౨౨॥

యద్యదిచ్చతి తత్తద్వై సఫలం ప్రభవేత్ సదా ।

శ్రవణేనైకదస్తస్య చరిత్రస్య నరో మహాన్ ॥ ౨౩॥

సమ్పూర్ణో మహిమా దక్ష న వక్తుం శక్యతే మయా ।

బ్రహ్మాదిభిశ్చ తస్మాత్తే కథితం సారమజ్ఞసా ॥ ౨౪॥

సూత ఉవాచ ।

ఏవముక్త్వా మహాయోగీ ముద్గలో విరరామ హ ।

దక్షస్తం హర్షితోఽత్యస్తం ప్రణనామ కృతాజ్ఞలిః ॥ ౨౫॥

మహోదరస్య మాహాత్మ్యశ్రవణే లాలసీ స్వయమ్ ।

దక్షస్తం పునరప్యాహ తదగ్రే వర్ణయామ్యహమ్ ॥ ౨౬॥

ఏతచ్ఛౌనక ముఖ్యం తే చరిత్రం కథితం మయా ।

యథా దక్షేణ సర్వం వై ముద్గలాత్ సంశ్రుతం తథా ॥ ౨౭॥

సర్వసిద్ధికరం ప్రోక్తమేకదస్తచరిత్రకమ్ ।

శ్రుతం భావేన భో విప్ర కిం భూయః శ్రోతుమిచ్ఛసి ॥ ౨౮॥

॥ ఓం తత్సదితి శ్రీమదాస్త్యై పురాణోపనిషది శ్రీమన్మొద్గలే మహాపురాణే

ద్వితీయే ఖణ్డే ఏకదస్తచరితే చరితమాహాత్మ్యం నామ చతుఃసప్తతితమోఽధ్యాయః ॥

౨.౭౪

॥ ఇతి ద్వితీయః ఖణ్డః సమాప్తః ॥

॥ ఇతి శ్రీముద్గలపురాణే ద్వితీయః ఖణ్డః సమాప్తః ॥

Proofread by Yash Khasbage

——
MudgalapurAna Khanda 2 Ekadantacharitam
pdf was typeset on September 18, 2023

——
Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

